XV.
A.
9.

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XV
A
9
NAPOLI

~~XIII. C. 34~~

Digitized by Google

XV
a
9

Digitized by Google

# *TRACTATUS* DE HIERARCHIA ECCLESIASTICA, *ac* Præeminentia Sacerdotii,

Collectore

*Admodum Reverendo, Eruditiſſimoq; Domino*

D. GUILIELMO BEYER,

S. T. Licent.

C. S. T. E. C. H. P. A.

*Nunc primùm in lucem prodit.*

ANTVERPIÆ,

Apud JOACHIMUM à METELEN,

Anno Chriſti MDCLXVI.

*Permiſſu Superiorum.*

*Sit autem Dux verbi Chriſtus (ſi mihi dictu fas ſit) meus, qui univerſam illam Hierarchicam inſpirat elucidationem. Tu verò, fili, juxta ſanctam Hierarchicæ noſtræ traditionis ſanctionem, prout ſancta decet, audi, quæ ſacroſanctè proferuntur, ipſemet divinus, divinâ doctrinâ evadens.* Dion. Cœl. Hier. c. 2. §. 5.

*Sacerdotes, qui accedunt ad Dominum, ſanctificentur, ne percutiat eos Dominus.* Exod. 19.

# Facultas Superiorum.

C*Um Viri docti legerint, & utiliter edi poſſe, cenſuerint librum, ſeu tractatum, de* HIERARCHIA ECCLESIASTICA, &c. *auctore R.D.* Guilielmo Beyer, *S. Theol. Licent. Nos JOANNES, Epiſc. Caſtor. poteſtate ad id nobis factâ concedimus, ut is Liber excudatur, per Typographum quem auctor elegerit. In cujus rei fidem has litteris, noſtrâ manu ſignatas dedimus,* 14 *May,* 1666.

JOANNES,
Epiſc. Caſtor.

## APPROBATIO.

Librum de Hierarchia Eccleſiaſtica ab Admodum Reverendo Do. GUILIELMO BEYER, Sacræ Theologiæ Licentiato &c. ſcriptum perlegi, mandato Illuſtriſſimi Domini D. ac Reverendiſſimi in Chriſto Patris JOANNIS NEERCASSELII, Epiſcopi Caſtorienſis &c. in quo, doctrinam à Pariſienſibus noſtris, applaudente Clero Gallicano, & Congratulante Sorbona, traditam, inſigni Confœderati Belgii Clero, omnibuſque Hierarchici Ordinis cultoribus gratam, & utilem futuram, exponit Vir Eruditiſſimus.

*Die 19. Februarii, Anno Domini 1666.*

Ita cenſeo

JOSEPHUS COUSEBANT,
*Theologus Pariſienſis*
*Proton. Apoſt.*

Google

*Illuſtriſſimo ac Reverendiſſimo Domino,*

# D. JOANNI NEER-CASSELIO,

## Epiſcopo Caſtorienſi,

V. A.

*Domino ſuo Colendiſſimo.*

QUantopere, Vir Illuſtriſſime, ad bonum ordinem, & ornatum Eccleſiæ conducat, diverſorum in ea graduum, officiorumq; & miniſtrationum diſtinctio, clariùs eſt, quàm ùt multis verbis debeat explicari: Haud dubiè enim, ad Aulæ Dei majeſtatem & amplitudinem pertinet, habere in terris

terris diverſos ſibi miniſtrantium ordines, ad imitationem Cœleſtis Regni, in quo, non eſt unus duntaxat angelorum chorus, ſed elegantiſſimæ diſtinctæ Hierarchiæ, & beatorum ſpirituum ordines, aliorumque S S. claſſes & gradus.

Neq; parum facit, ad decorem ſponſæ, Chriſti Eccleſiæ, in terris militantis, quòd circumamicta ſit varietatibus, & velut corpus Chriſti myſticum, diverſis conſtet, & ornetur membris, inter ſe aptè cohærentibus, & eodem fidei & charitatis vinculo connexis, ſub eodem capite, Chriſto Domino, ejuſque in terris Vicario, Rom. Pontifice, S. Petri Apoſtoli ſucceſſore, cui Deus paſcendas oves ſuas, *Joan.* 21. & agnos commiſit, clavesque regni cœlorum dedit.

Hinc etiam magnoperè elucet, quomodo divina ſapientia attingat, à fine, uſque ad finem fortiter, & diſponat omnia ſuaviter, diverſos Eccleſiæ ordines Hierarchicos inſtituens.

Enimverò, propugnari ſatis Hierarchica iſta conſtitutio, non poteſt, cui novi quotidie adverſariorum conatus, perniciem

niciem intentant. Atque ut juſta ſemper exſtitit ordinis illius defenſio, cujus religio, nunquam potuit citra ſacrilegium violari: ita hoc maximè tempore neceſſaria eſt, cùm videmus, ſacram illius Arcem, non unius aut alterius hominis auſu, temerari, ſed publicâ multorum conſpiratione, non tacitis, ut olim, cuniculis, ſed apertâ vi, & evidentibus arietum machinis quaſſari.

Novi equidem, alliſas iri, & irrito impetu, ad hanc Petram, divinâ ſoliditate fundatam, perventuras hoſtium ſagittas. Novi, quàm fruſtra in veritatis exitium mendacia concitentur, in juſtitiæ ruinam, temeritas conſpiret, in Eccleſiaſtici regiminis æternitatem, nupera Heterodoctorum commenta, ſubinde repullulent. Sed novi etiam, quàm ſit zelotes Deus; quàm non patiatur ſegnes ac tepidos, ſponſæ ſuæ Eccleſiæ defenſores: quàm denique inviſam habeat illorum audaciam, qui capiti membra confundere, avellere à parentibus liberos, divina omnia, humanaque miſcere, in Auguſtæ Hierarchiæ locum, miſeram quan-

dam anarchiam ſubſtituere, totâ animorum contentione meditentur.

Hinc ſupremus ille, Eccleſiæ ſponſæ ſuę, ſupervigilans Paſtor, nunc, ſicut olim, excitavit, præcipuè in Eccleſia Gallicana, in ſocietate Sorbonica, præclariſſimos illos Hierarchiæ vindices, quos virtutis ſingularis, pietatis eximiæ, ſtupendæ eruditionis, vigoris Apoſtolici, quotidianos teſtes eſſe voluit, Petr. Aurel. & Franc. Hall. alioſque, qui accenſa vetuſtatis lampade, caliginem illam diſpellere conati, quam conſtantiſſimæ veritati, & tot retrò ſæculorum conſenſione firmatæ, cæca malignitas offundit; Scripturæ ac traditionis regulam, quæ in Chriſtiana fide potiſſimùm dominatur, humanis inventis objecerunt; quæque in Conciliorum ſanctionibus, Pontificum Oraculis, P P. monumentis, Theologorum, ac Juris Canonici peritorum voluminibus, ſparſa undique erant, & diſſeminata, in unius corporis compagem, quantâ potuerunt diligentiâ, collegerunt.

Cùm igitur Illuſtriſ. veſtræ paternitati placuerit, mihi hanc provinciam demandare,

dare, ut quædam traderem, quæ ad Hierarchiæ Eccleſiaſticæ, ac Status Sacerdotalis commendationem facerent, de me, velut altera Ruth, exiſtimavi, quæ cùm pauper eſſet, nullâ hæreditate, aut cenſu, ad divitis cujuſdam agrum ſeſe contulit, *ſequens meſſorum veſtigia*, & ſpicas colligens, quæ excidebant manipulis, quo ſcilicet labore penuriam arceret. Idem ipſe conatus, qui conſcius meæ egeſtatis, ſubivi campum fertiliſsimum, præfatorum DD. atque ibi ſequens veſtigia SS. PP. (qui ſunt primi meſſores, qui tam copioſos manipulos, tamque abundantem meſſem, collegerunt, ut per eam hodiéque alatur S. Eccleſia, ac paſcatur ſpirituali doctrinæ cibo) ſpicas nonnullas collegi, ad componendum hunc Tractatum, in XV. diſperſum Quæſtiones.

Qui diffuſiorem poſtulant, adeant limpidiſsimos præfatos fontes, è quibus pleraque hauſimus. Quid autem, & quantum ego aſſecutus ſim, ſapientes Ariſtarchi, ac prudentes Catones judicent.

Quem autem patronum eligerem, cuique committerem hanc collectionem meam, ſuâ auctoritate defendendam, ancipiti diſceptatione, diu deliberandum non fuit, mihi nempe, Illuſtriſsime Domine, primus omnium occurriſti, neque ſub alterius auſpiciis, lucem videre poterat, aut feliciùs, aut ſecuriùs. Enimverò, ea in te, tam illuſtri eminent ſplendore, tantâ fulgurant Majeſtate, ut majora, qui requirat ornamenta, aut labori ſuo munimenta, non ſapiens æſtimari meritò queat. Adde, quòd æquitas ipſa non poſtulare modò, ſed imperare; non perſuadere, ſed viſa mihi jubere, ut doctrinæ de Hierarchia Eccleſiaſtica, ac præeminentia Sacerdotii, non niſi Hierarcharum Principi, Sacerdotum ſupremo, qui hunc laborem injunxit, patronum adoptarem, à quo non poſſet, non multum trahere ſplendoris, ſibi multum uſurpare venuſtatis.

Quis non videat, quàm munificâ manu, immortale Numen, ea animo tuo indiderit ornamenta, quæ & virum ſummum deceant, & Pontificem, quem vel

vel Deus ipſe nobis vivis expreſsit coloribus? Gallia, Brabantia, Colonia, te adoleſcentem vidit, ſpectavitque morum innocentiâ, feliciqué ad omnem doctrinam ingenii facilitate, principem juventutis, dum ibidem Philoſophicis ac ſumma cum laude, Theologicis præeſſes ſtudiis: habuere omnes, tuo exemplo, quid diſcerent, quidque (ſi ſaperent) agere poſſent; ſic idem eras & diſcipulus, & Magiſter; diſcebas quidem, ut alios, dum ferret uſus, docere poſſes, & ſimul docebas. Inſtrumenta comparabas promovendæ olim alienæ ſalutis, & promovebas; verbo ſeminabas, ſimulque metebas, menſes & annos ſagacitate præcurrẽs. Beata profectò novalia, non ferro priùs ſubacta, quàm locuplete ſegete triumphantia; ubi vomerem à raſtro, aratrum à falce, à meſſe non diſtinguas ſationem.

Theologici tandem exacto ſtudii ſtadio, graviſſima te in Belgicis excepere munia, ac frequentiſſima pulpita. Quibus in muneribus eum te geſſiſti, qui muneribus adferres ſplendorem, non tibi munera. In hac te palæſtra exercebas

impiger, cùm ad nova, majoraque munia, ab Illuſtriſſimis Epiſcopis, Epheſino & Trallenſi, ad Archidiaconatus, ac Viſitatoris generalis, acciris dignitatem. Præſagâ mente, præſentire dixiſſes, Præſules Illuſtriſſimos, quis poſtea futurus eſſes, nam Epiſcopalis Eminentiæ te velut ſucceſſorem deſignabant, & per varios quaſi gradus, ad hanc, quam modò tenes, dignitatem, viam muniebant patentiſsimam.

Hîc latiſsimus dictioni meæ campus aperitur, ſi veritati per ſe loquenti, argumenta, (quod injurioſi laboris eſt) conquirere, ſolemque (quod parum ſani eſt) velim illuſtrare. Ubi te ubique gnavum probaſti, & ſtrenuum, Spartamque tuam bellè adornaſti, divinis jam dotibus prudentiæ, diſcretionis, vitæ integritatis ad cumulum auctis, ad venerandas Inſulas, Cœlo adſtipulante, applaudente Clero, ſummo Belgarum bono, bonorum non minori lætitiâ, aſſumptus es.

Quàm integrè Diœceſim veſtram moderaris; quàm modeſtè gubernas; quæ ſumpſerit Religio incrementa, clariſsima teſtan-

teſtantur ubique locorum monumenta. Vera virtus, ubique virtus eſt, ac ſibi ſemper ſimilis, niſi quòd creſcat exercita. Illa te, in eum, quem tenes excellentiæ gradum, extulit, hic cum illa de dignitate contendit & eminentia. Nobile jurgium omninò, dum tanta undique luditur æquabilitate. *Nihil utilium ſubtraxiſti, quò minùs annuntiares & doceres publicè, & per domos, teſtificans omnibus in Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.*

Nobile Præconii compendium! hæc ſi moleſta ſint auribus, da quæſo locum animo meo, da veniam laudandæ contumaciæ veritatis. Suſtine, Vir modeſtiſſime, ut quam pro dignitate virtutem extollere in te non poſſum, illam aliis me pro modulo commendare. Diœceſim patentiſsimam, reconciliandis Deo hominibus, operoſiſſimè luſtras, gregem tibi, fideique concreditum, ſacro divini eloquii pabulo, tutè reficis, alumnos ipſe per te recreas, antiquos juxta ac juvenculos Sacramenti munimine confirmas. Non audire modò, quì quiſque

Subditorum faciat officium, verùm & præſens, ut verbo dirigas, excites exemplo, vis ſpectare.

Quidni poſſis meritò, ſi deformati forent, morum ſimul exſpectare reformationem? nam tuos mores convertis in præcepta, & hæc eadem quoque documenta ſunt, quorum Magiſterio, ambiguum redditur Legiſlatoris officium, dum non minus dicis, quàm jubes, neque magis illa præſtas voce, quàm manu. Ars illa non modò imperatrix eſt operum, ſed arbitra voluntatis. Hinc tanta moderatio in Clero, ac morum mutatio. Nonnè divitias, cum S. Greg. Ultrajectenſ. Epiſc. *dulce venenum*, & *præparationem ad interitum* appellas? nonnè ebrietatem, tanquam *inferni foveam*, fugiendam inſtanter prædicas? nonnè ad omnium vitiorum exſtirpationem, & virtutum acquiſitionem, jugiter inſtruis. Longior ſim, ſi ſingula velim enucleatè percenſere. Finiam, ne offendam.

Tantùm obſecro, Vir Illuſtriſſime, ut hoc officioli qualecunque erga te me

argu-

argumentum, ſuſcipere non graveris: quod ut impar ſit amori, atque benevolentiæ, quâ in me, quâ in utrumque Clerum afficeris, nam ut velim quidem, par facere, ſatisfacere non poſſum; at certè, noſtri ſaltem animi poſſit eſſe monumentum, cujus veritas, ut confido, meliùs declarabitur deinceps factis, quàm modò poſſit ſcriptis. Tuus eſt hic liber, tuo juſſu editus, tuâ fortè indigebit manutenentiâ, ut rem tuam, auctoritate, quâ polles, plurimâ, defende, tuere patrocinio. Interea Deum Opt. Max. precamur, ut te Eccleſiæ ſuæ, Clero tibi devotiſſimo, diu ſervet incolumem. Vovet totis viſcerum medullis,

*Illuſt^mæ ac Rev^diſſimæ Dominat. Veſtræ*

Humillimus Servus, & ſi pateris, Filius,

GUILIELMUS BEYER.

Pio

# *Pio , ac veritatis ſtudioſo*
## LECTORI.

NOn abs re cenſui , erudite Lector , conſilii mei erga hanc à me adornatam collectionem, compotem te facere : agnoſces inde , nihil hîc agi , quod privatam meam utilitatem reſpiciat: publicam eruditorum; imò Eccleſiæ, quæſitam fuiſſe. Faxit Deus , ut quâ mente opuſculum hoc agitatum fuit, recipiatur, ut Dei cultui, Patriæ , Clerique decori ,& legentium deſerviat utilitati.

Quidam diſponunt ea , inquit Senec. de brev. vit. in fin. *Quæ ultra vitam ſunt , moles magnas ſepulchrorum , & operum publicorum dedicationes , & ad Regum munera , & ambitioſas exequias*: verùm altiores ſunt animæ, quibus in ſubeundo ſcribendi labore , nihil antiquius occurrit , quàm publico prodeſſe; Eccleſiæ, Cleri, publicam cauſam agere ; ordinem Hierarchicum bonis imbuere præceptis; veritatem à calumniis vindicare , ejuſque hoſtes retundere ; dignitatem PP. aſſertum ire; cum obtrectatoribus manum conſerere.Equidem laude digniſſimos, quiſquam per ſe cenſere debet : interim audiatur Joan.Gerſ. Canc. Par.de laud. Script. tom. 1. oper. *Scriptor* (qui profert de Theſauro ſuo nova & vetera) *Eccleſiam di-*

*tat ,*

*tat, Scriptor Eccleſiam armat, Scriptor Eccleſiam cuſtodit, Scriptor poſteris ſal ſapientiæ miniſtrat, Scriptor largitur, miſeretur, & commodat*, & plurima quæ eſſent tranſcribenda.

Scripſeram pridem, & quaſi paleas amovens, grana congregaveram quædam, in otio meo litterario, ad memoriæ conſervationem, ex variis excerpta libris, quæ ad Hierarchiam Eccleſiaſt. cognoſcendam, ac præcellentiam Sacerdotii, ſupra cæteras Hierarchicas functiones, pertinerent, quæ Schedâ ſuâ premere, & intra domeſticos parietes continere, decreveram, judicia vitans humana, ne reprehenſione digniſſimus judicarer, qui materiam, diſertis meritò Scriptoribus reſervandam, impudens occupaſſem. At ubi Hierarcharum Princeps, Illuſtriſſimus meus, (cui refragari nefas duxi) aliter injunxerit, ego, quantumvis nullis eruditionis ornamentis excultus, confiſus auxilio ejus, cui facilè eſt ditare pauperem, qui aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit, quique & mutos facit loqui; ſecurus de patrocinio Imperantis, non ingenio meo inventa, ſed ab ore ſuſcepta Magiſtrorum, quia perutilia videbantur, ad lucem apponere curavi.

Nec tamẽ temeritatis, ſed obedientiæ gratiâ, hoc tam ingens, parva cum cymba, ignarus nauta, pelag⁹ navigare cępi. Nec affectu abreptus, vel odio alicujus ordinis, ſed ſimplici

plici intuitu veritatis, ac amore Cleri noſtri latitantis, ac fermè labefactati, niſi altior, ac fortior ſupponatur manus, quod unicè anhelamus. Potiùs amo dicere cum S. Bern. ad Guil. Abb. *Laudo*, inquit, *omnes ordines, & diligo, ubicunque piè & juſtè vivitur in Eccleſia; unum opere teneo, cæteros charitate, faciet autem charitas (fidenter loquor) ut ne illorum quidem fructu frauder, quorum inſtituta non ſequor. Sicut in domo Patris ſui, Chriſtus dicit, eſſe multas manſiones: ita multi ordines ſunt, in una Eccleſia, quæ unitas, tam hîc, quàm ibi, conſiſtit in una charitate.*

Nec me etiam deterruit ab hoc labore, ævum noſtrum, tam felix eſſe librorum, qui ſcripti ſunt, & quotidie ſcribuntur, à Viris doctiſſimis, pleni eruditione & ſcientiâ, in omni genere facultatis, in omni materia, ut videri queat ſuperfluum, quod ultra ſcribitur. Sed hanc abundantiam librorum, nunquam mihi viſum eſt, (ut quibuſdam ineptè) vertendam eſſe, vitio hujus ætatis: quinimò, felicitatem æſtimandam, bonamque ſortem noſtri ævi, quòd inter cætera, quæ affligunt, in hoc, à Deo ditatur, ut videat, & miretur, viros ſapientes, qui ſcripſerint ad miraculum, docta & erudita, quæ magno fructui ſunt Eccleſiæ.

Proinde judico non eſſe rationem juſtam, quâ avocentur hi, quibus datum eſt, id poſſe, ad Eccleſiam inſtruendam, & fide-

les

les ad virtutem excitandos. Quantumcunque enim ſcribitur, reliquum ſemper eſt, quod ſcribatur, neque falſum erit unquam, quod per Salomonem Spiritus S. propalarit, *faciendi plures libros, nullus eſt finis.*

Neque limitem eſſe convenit, quòd ſaliva multorum ſit tam varia, qui indigent varietate doctrinæ; Hi enim de hac guſtant, illi de alia. Præclarè Gerſ. *Sicut exterior, inquit, guſtus, ſecundùm perſonas, & tempora diverſificatur, & nunc iſto, nunc illo cibo delectatur, interdum quoque vilioribus edulüs ampliùs exhilaratur, & confovetur; ita & de interioris guſtus palato cenſetur. Unde in fine 2 Machab. c. 15. inducitur, quòd alternis uti delectabile eſt, & nunc aqua, nunc vinum delectat.* Poſtremò Gerſ. docet, quòd in menſa ſapientiæ, nova ſemper fercula proponi debent.

Abſit tamen à me, obſcuro & abjecto, ut arbitrer, me in menſa ſapientiæ recentia fercula poſſe ponere, qui nonniſi aliena profero, ſed ut S. Hier. ait, *In domo Dei unusquiſque offert, quod poteſt; nec aliorum opes, aliorum inopiâ, queunt fœdari; imò magis ornantur, quia oppoſita, juxta ſe poſita, magis illuceſcunt.* Item ſecundùm Auguſt. lib. 1. de Trin. c. 3. *Utile eſt plures libros à pluribus fieri, diverſo ſtylo, non diverſâ fide, etiam de quæſtionibus eiſdem, ut ad plurimos res ipſa perveniat, ad alios ſic, ad alios verò ſic.* Et ſecun-

cundùm eund. alibi, *nova aliquibus ampliùs placent, & conferunt.*

Porrò, Si quid, in hiſce, labore noſtro compilatis, minùs veritate fultum, aut non ſatis cautione tutum, imprudenti exciderit, zeli, non ſtomachi rem conſidera; idque totum, Candidi Lectoris, doctiorumque judicio, ac imprimis S. Matris Rom. Eccleſiæ, quam filius, totâ pietate veneror, cenſuræ, ſubjectum velim; nemo ita induſtriâ aut ingenio pollet, ut omnia colligat, intelligat: nec veto, imò poſco, ut manum alius addat. Benignè in me conſulet, ſi quis monebit, aut ſuggeret. A te peto tantùm, prudens Lector, cum J. Lipſ. tom. 3. de veſt.

*Ne mea dona tibi, ſtudio diſpoſta fideli,*
*Intellecta priùs quàm ſint, contempta relinquas.*

Nam multi judicant, priuſquam legerint: Quid? etiam priuſquam inſpexerint quidam; contemptores ſcilicet honeſtarum artium, & quorum voto, jam diu doctrina omnis, ſit funus. Non audi, ô Deus, exclamat Lipſ. neque Solem hunc è mundo tolle. Unde malignioribus illud Aurelian. ad Senat. præſcribo, *Si habeant propriarum venena linguarum hi, quibus nihil placet*: quibus verò in hoc Tractatu, laboris mei cura placuerit, pro me, ad Dominum, interceſſores eſſe dignentur: quatenus hoc pondere corruptionis exuto, à meorum abſolutus inve-

veniri merear, vinculis peccatorum. Valete benigni Lectores, legite & percipite. Amen.

Incipio ergò, cum Freculpho, Epiſcopo Lexov. dicere.

*Te duce, Chriſte, vias facilè eſt nos ire per omnes,*
*Quod natura negat, varios feſſosque labores,*
*Dasq; auſus fragili, dans grandia vincere poſſe:*
*Parvula mens trepidat hominũ, quæ tangere dura,*
*Miratur tetigiſſe quidem, gaudet ſuperaſſe.*
*Si quid enim fuerit dignum laude, & memorandum,*
*Nec ſibi, ſed Domino tribuat, quæ geſta videntur:*
*Qui dedit ingenium ſtolido, qui cuncta gubernat,*
*In cœlis, terris, perque omnia ſæcula ſemper:*
*Cujus ego auxilio ſutus, non viribus æquis,*
*Arripui celſos, cœli tranſcendere colles,* &c.

*Erudi-*

*Eruditiſſimo Viro, ac multum Reverendo Domino, Domino*

GUILIELMO CORNELII BEYER,

Librum de Eccleſiaſtica Hierarchia in lucem emittenti.

*SCripſiſti: ſatis hic dixi, Guiljelme, virorum*
*Lumen doctorum, gloria, dux hominum.*
*Aureus in cœlis micat ut Sol: ſic quoque fulges*
*Inter ſacratos Relligione Viros.*
*Lumen Sol aſtris: Tu das, quis denegat? Orbi:*
*Purgas, illuſtras, perficis. An magis hôc?*
*Angelus officio tria præſtas munia, major*
*Munere. Qui te non, quàm malè torpet, amat!*
*Frendeat hîc Momus, mordaci Zoylus actu*
*Te laniet, feriat murmure, dente fremat.*
*Exclamo: vana hæc. Per te longæva vetuſtas*
*Vivet, & in ſeros transferet acta Patres.*
*Præmia det mundus vano peritura labori:*
*Immortali operi non peritura dabit*
*Cœlum ingens, fructusq; Tibi, uſuramq; reponet*
*Polliceor: doctos ſcribere perge libros.*

REINERUS INGELIUS,
J. U. L. & Chriſtianiſſ. Regi
à Conſil. & Eleëmoſ.

Libri

Libri de Eccleſiaſticâ Hierarchiâ in lucem emiſſi amicum, non cenſorium Teſtimonium.

*theo*LogV*s es,& h*I*ſtor*I*ographos* GVILIeLMe De BeIIer. *ſe*D*q* V *á*L I *s?* Ins*I*gn*I*s*, præſtans*, Mag*n*I*ſ*ICV*s.*

Ita teſtor ego InfraſCrIptVs
RenerVs IngeLIVs IVrIs
VtrIVsqVe LICentIatVs,
& gaLLIæ regIs ConsILIarIVs
& eLeeMosynarIVs.

*S*aLV*o ro*M*anæ e*CCL*es*I*æ, ne*C *non* VIC*ar*II *apoſto*LICI MeLI*o*rI, *&*I*ntegrè ſer*V*ato* IVDICI*o.*

Ad

# Ad Eundem.

EGregius quondam Vates hæc dicta reliquit:
*Carmen amat, quiſquis carmine digna gerit.*
*Quis nunc*, BEYERO *ſancti moderamina Cleri*
*Exponente, magis carmine digna profert.*
*Auſtriacæ gentis primùm qui ſcripſit honores,*
*Nunc Hiërarcheiæ jura ſacrata docet.*
*Scilicet ingenuâ Natura hoc edocet arte;*
*Ut ſemper Magnos ſcribere magna juvet.*
*Quæ gens Auſtriacâ major? quæ major in orbe eſt,*
*Quàm non mortalis ſponſa decora Dei.*
*Divitis ingenii eſt, immania Cæſaris acta*
*Condere, materiâ ne ſuperetur opus.*
*Divitioris erit; qui grandia Cæſaris acta*
*Scribens, divina his addere jura poteſt.*
*Hæc quiſnam poſſit, ſi quis rogat? inſpice librum,*
*Invenies digni tu monumenta Viri.*

AMore ſCrIptorIs LIbrI DIXIt.

WARREBOLDVS VAN DAM.

Tracta-

# *Tractatus* De HIERARCHIA ECCLESIASTICA, In XV. Diſtinctus Quæſtiones.

## QUÆSTIO I.

### *De Hierarchia Generatim, Præfatio.*

SIcut Fluviorum, ita errorum initia ſunt, & progreſſus; parvi fontes continua aquarum acceſſione, in ingentes evadunt Fluvios, & minimus error initio, conſecu-

tiones longe deteriores parit; nam ut docet Chryſ. in c. 2. poſter. ad Tim. Hom. 5. ſubſiſtere error non poteſt: *Nam quid novi fuerit inventum, ſemper nova id parturit; infinituſque ſit error ejus, qui tranquillam fidamque ſtationem littoris egreſſus, per devia cæperit vagari.* Periculoſiſſimè itaque aberrat, qui offendit in limine, impingit in portu: de quibus Pſ. 57. dicitur, *Erraverunt ab utero, locuti ſunt falſa.*

Talis eſt error eorum, qui triplicem diſtinctam *Hierarchiam* Eccleſiaſticam, ſtatuunt, ſupremam *Chariſmatum*, mediam *ordinis*, tertiam *Juriſdictionis.* *Quare cum is*, teſte Stobæo, Apot. 58. *Qui ſemel aberraverit in quadrivio, ferè in varia diverticula, tandem deviat: nec errorem bene explicat, niſi regreſſus, quaſi novam viam ineat: Ita qui errare cæpit, facilè multos errores congerit, niſi paulatim intermittat, ac quaſi recens ad intermiſſam diſputationem redeat.*

Conſilium proinde ſaluberrimum iſtud erit, ut quia in trivio, vel etiam in quadrivio errarunt, unicæ Hierarchiæ Eccle-

Eccleſiaſticæ *ordinis*, & *juriſdictionis* poteſtati inſtructæ, & *chariſmatum* diverſitate exornatæ, planam, & calcatam à majoribus viam, ſequi, quàm per inacceſſa, diſtinctarum Hierarchiarum diverticula vagari, ac redire ad viam, eamque Hierarchiæ notionem ſequi, quam & nominis enodatio, & uſus approbavit, à qua qui deflectit, in non minima abſurda, & errorum præcipitia labatur, neceſſum erit.

## Caput I.

### *De origine vocis Hierarchiæ, & uſu, apud D. Dionyſ.*

UNam Hierarchiam Eccleſiaſticam, conſtitui oportere, quæ dotes habere debeat ſuas, *ordinem* ſcilicet, *Iuriſdictionem*, & *Chariſmata*: nec ſine Juriſdictione, ſine imperandi auctoritate, & obediendi neceſſitate (quod toties impugnant) eam fingi poſſe, vel ipſa nominis ipſius expoſitio demonſtrat: nam ſi vim nominis expendimus, Hierarchia eſt *ἱεραρχή*, *ſacer Principatus*.

Principatum qui dicit Eccleſiaſticum,

principantium imperium, parentium ſubjectionem denotat. Inde enim quia S. Petrus, Princeps Apoſtolorum refertur, Apoſtoli & Epiſcopi, Principes dicuntur, inferunt Catholici adverſus Acatholicos, auctoritate & imperio, Petrum cæteris Apoſtolis, Apoſtolos & Epiſcopos, reliquis eſſe Prælatos. Quam rectam collectionem infirmat, quicunque abſque imperio, & ſubjectione Principatum aliquem Eccleſiaſticum ſtatuit: Vox iſta heterodoxorum eſt, Principatum Petri; Supra cæteros Apoſtolos, *Chariſmatum* eſſe, non *Iuriſdictionis*: nec abluderet à vero, ſi principatus propriè dictus, Eccleſiaſticus aliquis, in ſola *Chariſmatum* præeminentia conſiſteret.

Verùm id, ad evertendam frivolam iſtam diſtinctionem, firmiſſimum eſt, quod nullus antiquorum ſcriptorum, in alio ſenſu, aut aliter, *Hierarchiam Eccleſiaſticam* acceperit, quam prout tres prædictas dotes conjunctas, indiviſaſque complectitur. Fuſius iſtius nominis acceptionem, & originem explicabimus: tum quod auctor Hier. Conc. Trid. ſecutus anteriores quoſdam hæreticos, ad diſcuſſionem, ſeſſ. 23. c. 4. & c. 6. nomen *Hierarchiæ*, tanquam peregrinum, prophanum ſcripturæ S. non ſolum ignotum, verùm etiam contrarium à neſcio quo Dion. ex cog

cogitatum, à nullo PP. antiquorum uſurpatum reprehendat; tum quod ex abuſu iſtius vocis, modernorum nonnullorum, novitius error prodierit.

Primus hujus nominis auctor, cenſetur Dion antiquiſſimus ſcriptor: is autem modo ſupra explicato, *Hierarchiam* ſumpſit, & ita ſumptam definivit, utroq; tam de cœl. quã de Eccl. libri prioris ſiquidem c. 1. enumerans ea, quæ in utraque *Hierarchia*, ſibi reſpondeant, ſatietatis ejus, quæ ſola mentis contemplatione habetur, ſacras diſciplinas, ſigna eſſe, & ſimulacra, dicit, cæleſtis Hier. Beatitatem referentia; quemadmodum, *& eos, qui hic ſunt graduum ritè diſpoſitorum ordines, ſigna eſſe*, teſtatur, *virtutis, in angelicis Hierarchiis, circa divina optimè conſonantis & ordinatæ*: imperii ſimul & ſubjectionis, in utraque tam Eccleſ. quàm cæleſti Hierarchia non ſemel ut infra docebimus, meminit. ideoque in utraque *ordinem* & *imperium* quoddam, (quod in Eccleſiaſtica Hierarchia *Iuriſdictio* dicitur) & Chariſmata collocat.

Cap. verò 3. Hierarchiam univerſam ita definit, *eſt quidem Hierarchia, meo quidem judicio, ſacer ordo, ſcientia, & actio, quæ ad divinitatis ſimilitudinem, quoad ejus fieri poteſt, & pro proportione Illuſtrationum, quæ divinitus datæ ſunt, ad Dei imitationem traduntur.* Qua definitione, tria iſta in Hie-

 rarchia,

rarchia, quæ neceſſaria dicimus, exprimuntur: primum *ἱερὰ τάξις*, *ſacer ordo*; alterum *ἐπιστήμη*, *ſcientia*, quæ unum eſt, ac potiſſimum, ex Chariſmatis Hierarchicis, tertium *ἐνέργεια*, *actio*, ſive illa ſit purgatrix, ſive illuminatrix, ſive perfectrix inferiorum, ut eod. c. explicatur: quæ proinde qualiſcunque ſit, neceſſario Juriſdictionem cum Eccleſiaſtico Principatu conjunctam expoſcit.

Itaque iſta in omni Hierarchia admittit, *ordinem ſacrum*, *Energiam quandam*, & operationem aliorum directivam, quæ in Hierarchia Eccleſiaſtica, Juriſdictioni conjungitur: in cæleſti, omnis Juriſdictionis modum tranſcendit; & *ſcientiam*, quæ in Eccleſiaſtica Hierarchia *Chariſma*, ſeu propria quædam Dei gratia cenſetur, in cæleſti, viſio quædam longè ſuperioris ordinis vocitatur.

Id autem non minus evidenter confirmat, dum eod. c. 3. aliam Hierarchiæ deſcriptionem tradit, tria iſta complectentem. *Nam*, inquit, *qui Hierarchiam dicit, is profectò ſacram quandam ordinatam diſpoſitionem* (quo nomine Eccleſiaſticos ordines, ſeu gradus ſacris cæremoniis operam navantium, & adſcriptorum vocare ſolet Dion.) *declarat, quæ divinæ ſit pulchritudinis ſimulacrum.* Nam & ordines Eccleſiaſtiſtos, participationem eſſe ſacerdotii Chriſti,

ſti, & characterem, ornatum quendam eſſe animæ, à Deo impreſſum, divinitatis nota eos figurantem, qui ejus miniſteriis, & cultui ſunt mancipati, docent communiter Theologi poſt S. Thom. 3. p. q. 63. a. 1. 2. & 3.

Quæ cauſa fortaſſe fuit, ob quam Damaſc. l. 2. de fid. c. 3. *ornatum* Hierarchiam noſtram dixerit: eum verò ornatum ſplendoremque in Hierarchiis Angelicis longè nobiliorem, Dion. admittit, qui diſpoſitionem iſtam conſiſtere ſubdit, *in ordinibus ſcientiiſque Hierarchicis ſuæ illuſtrationis Myſteria ſacrè peragentem, & ad ſui principii ſimilitudinem, quam poteſt proximè accedentem.* Quibus verbis & ordinem in Hierarchia, & Chariſmata ſcientiarum oſtendit, non privata, quæ ad Hierarchiam conſtituendam, minimè ſufficerent, ſed Hierarchica, cum poteſtate agendi in alterum, eamque ad Deum, ſacris Cæremoniis & Myſteriis adducendi, & cum aliqua ſubjectionis, & principatus diſtinctione, quæ in eo conſiſtit, quod, ut mox ſubjungitur, *ordo Hierarchiæ hoc poſtulet, ut alii purgentur, alii purgent; quidam luce doctrinæ illuſtrentur, nonnulli illuſtrent: & aliqui perficiantur, alii perficiant, &c.*

Quæ omnia complexionem trium iſtarum dotum, *Ordinis, Iuriſdictionis,* & *Chariſmatum*, ad Hierarchiæ Eccleſiaſticæ,

immo etiam quodam Eminentiori modo, ad ipſius Cæleſtis integritatem neceſſariam crediſſe, divinum Dion. oſtendunt.

## CAP. II.

### *Alia Dion. loca expenduntur.*

VErùm præcedentibus, lucem addunt & robur quæ ipſe Dion. lib. de Eccleſ. Hier. in eandem ſententiam adducit, cujus initio docet, & ſtatim præmonèt, demonſtraturum ſe, ex divinis ſanctiſſimiſque ſcriptis, *quod quidem Hierarchia noſtra divinitus tradita, ac divinæ divinituſque efficientis ſit ſcientiæ & operationis, & conſecrationis ſeu ordinationis.* Quæ deſcriptio paucis multa complectitur, tres ſcilicet Eccleſiaſticæ Hierarchiæ dotes, *Chariſma ſcientiæ, operationem,* & *efficaciam miniſterii* circa alios, ſeu Juriſdictionis, & *Conſecrationem, ordinationem, initiationem,* quibuſdam Cæremoniis perficiendam.

Ulterius mentem ſuam explicat, in progreſſu cap. Gratiam ſacerdotalis & Hierarchici ordinis, vim divini ſacerdotii, ſcientiam Hierarchicam, officium illuſtrationis, illuminationis, & perfectionis circa ſubditos exponens, quæ omnia prætereo, in iis duntaxat verbis, ejuſdem cap. hæſurus, *ſed tamen*

*tamen tantum dici neceſſum eſt, & illam Hierarchiam, & omnem, & eam, quæ nunc à nobis laudatur, unam eandemque in omni Hierarchico munere hanc vim habere, ut & ipſe pontifex pro ſuæ conditionis natura, modo & ordine, in divinis Myſteriis ac rebus perficiatur, Deificetur, & ſubditis ſuis divinam ſimilitudinem, quæ ipſi divinitus ineſt, pro ſua cuique dignitate impertiat: & inferiores tum perfectiores imitentur, tum inferiores ſe ad majora provocent, tum ipſi congreſſum faciant, tum pro virili parte aliis ſe duces præbeant; atque hac ipſa divinitus tradita, Hierarchicique ordinis conſenſione, & quaſi Conſpiratione pro ſua quiſque parte, id quod verè eſt honeſtum, & ſapiens, & bonum conſequatur.*

Nihil iis eſt ad propoſitum efficacius, nihilque evidentius dici potuit. I. Enim Hierarchiam Eccleſiaſticam, & omnem aliam, unam, eandemque eſſe ſignificat Dion. Quamvis varias dotes includat, ſui ipſius, & aliorum perfectionem, aſſecutionem propriæ perfectionis, & alienæ curationem, ſui ipſius diſpoſitionem ad officia Hierarchica dignè exercenda, per aſſimilationem cum Deo, & ſubditorum ad Deum directionem. II. In omni Hierarchico munere, eas omnes dotes non divulſas, ſed conjunctas eſſe oportere, teſtatur. III. Hierarchicum ordinem tam Epiſcopalem, quam inferiorum & ſacrorum graduum,

poſtulare affirmat, ut qui Hierarchizant, tanquam Duces ſubditis imperent; qui Hierarchizantur, tanquam ſubditi principantibus ordinibus obſequantur. IV. Eorum tamen omnium finem eſſe, aſſecutionem ſummi boni aſſerit, ad quam diverſis quidem actionibus, ſed unicæ Charitatis agitatione conſpirent omnes, & ſibi conſentientes ferantur.

Quæ ſanè doctrina, pro diverſis functionibus diverſas Hierarchias conſtitui reſpuit, ſed ordinis Eccleſiaſtici Juriſdictionis atque Chariſmatum, in unaquaque Hierarchica functione, indiviſam ſocietatem probat. Inſuper Hierarchiam omnem obſequentium ſub imperantibus, ſubditorum ſub præpoſitis ſuis atque ducibus, legitimam eſſe diſpoſitionem: eaque ſublata, Hierarchici ordinis notionem perverti, demonſtrat. Quæ omnia nupero errori, ex Diametro repugnant.

Sed pergit Dionyſ. eod. c. I. & in Hierarchia Eccleſiaſtica, ac unoquoque ordine (quos ſingulos, ſingulas Hierarchias appellari poſſe, ibidem aſſerit, teſte Maximo) ſive Epiſcoporum, ſive Presbyterorum, ſive Diaconorum, conjuncta hæc eſſe confirmat, *Scientiam* ſacrorum, quæ Chariſma eſt, *poteſtatem* ſacrorum, quæ & ordinis, & juriſdictionis eſt, & *Conſecrationem* Sanctam, quæ ſolius ordinis eſt: ita tamen,

men, ut ſuperior ordo, Auguſtiorem conſecrationem nactus, eminenter ſcientiam, & poteſtatem inferiorum omnium contineat. Quæ doctrina, prædictam illorum trium in omni Hierarchia connexionem, arguit; quin etiam argumentum ſubminiſtrat, diverſitatem Chariſmatum, vel functionum diviſim ſpectatorum, Hierarchiarum diverſitatem non operari: alioqui Hierarchia ſuperior, Epiſcoporum v. g. quæ inferiorum Chariſmata, & functiones, & operationes complectitur, cæteras quoque Hierarchias, in ſe contineret.

Infinita alia propè ſunt, quæ S. iſte doctor, pro omnium dotum prædictarum, in unaquaque Hierarchia, indiviſa ſocietate locutus eſt; quæ fuſius à nobis explicanda ſunt, quia, cum nominis *Hierarchiæ*, parens exſtiterit, ejus ſenſum, cæteros ſecutos fuiſſe, probabile eſt, nec in alia Hierarchiam, quàm in qua eam Dion. uſurpavit, ſignificatione ſumpſiſſe.

## CAP. III.

*Eodem ſenſu, poſt Dionyſ. cæteri SS. PP. nomen Hierarchiæ uſurparunt.*

NEque nos iſta conjectura fefellit: nam qui deinceps SS. PP. Hierarchiæ

chiæ nomen ſumpſerunt eodem itaq; ſenſu, non alio ipſum uſurparunt. S. Maximus accuratus Dion. interpres, ab ea ſignificatione, Scholiis in ſuper. cit. loca, minimè diſcedit, ſed ex iis, quæ ipſe ſcripſit, circa inſcript. lib. de Cæl. Hier. hoc loco, deſumere ſufficiat, ſic enim ibi præfatur, *ſciendum igitur eſt, quod Hierarchia quidem ſit principatus ipſius diſpoſitionis ſacrorum & veluti cura; & Hierarcha ſacrorum princeps & curator, & proviſor, nec tamen ſacerdotum: ſed is, qui ſacra, & ipſorum conſtitutionem, atque Eccleſiæ & Myſteriorum diſponit, nec tamen princeps ſacerdos.*

Quæ definitio, à S. Max. tradita, corrigere debet modernos, ne pertinaciter defendant, *Hierarchiam*, ſeu ſacrum principatum, dici poſſe, vel Chariſma Dei, ſine ordine & juriſdictione, vel alterum eorum, ſine alio; quippe cum audiant, Maximum duo hæc conjungentem, ſacrorum ſcilicet diſpoſitionem, quæ eſt ordinis, cum cura ſacrorum, quæ Juriſdictionem infert. Cui enim ſacrorum procurandorum obligatio imminet, is ſubditos habeat, neceſſum eſt, quibus iſta ſacra procurare teneatur: atque ita aliqua Juriſdictione perfrui debet; Chariſmatum verò, iis illigatam diſtributionem, non negat, ſine quibus videlicet, neminem poſſe ſacra legitimè procurare, docet c. 3. Cæl. Hier. *ſecundùm differentiam & eminentiam ordinum*

*num etiam ſciendi facultatem ineſſe oportere*, ediſſerens. Sed & ſubjectionem in Hierarchia, etiam Cæleſti admittit, in c. 5. ejus libri, *ſuperiores, ſeu tranſgredientes, & inferiores, ac ſubmiſſos, velutique incurvatos, alios ordines, admittens.*

Antiochus Monachus Palæſtin. Lauræ S. Sabbi, qui à M. annis ſcripſiſſe creditur, Hom. 122. de dign. & funct. Pontif. Hierarchici nominis dignitatem, nonniſi Epiſcopo, & cæteris è clero, ejus adjutoribus tribuit è Dion nam ſerm. de Paſt. incepto, verba iſta conjungit, inſerens quæ huic inſtituto faciant, *Hæc eſt enim Hierarchia, ſacer ordo, & ſcientia: eſt itaque Hierarchiæ ſcopus, & aſſimilatio Deo, in quantum homini poſſibilis eſt, & cum eodem unio, Deum habens, ſacræ totius ſcientiæ & operatoriæ virtutis præceptorem: & quidem aciem mentis, Paſtor ſeu Epiſcopus in Diviniſſimum illum decorem indeclinabiliter intendens, & pro modulo virium, Deum imitatus, ſuos etiam* vel ſic ſuos etiam, *in eodem ſacro Cætu convivas*, ſeu ſocios, διαζῶτας, *divinas imagines perficit, ſpecula nitidiſſima, & capacia primariæ illius lucis; radii prorſus divini: Hanc rurſus Hierarchicam functionem, in cætera ſuo quæque ordine elucentia tranſmittit: non enim fas ſit ſacrorum cæremoniis, aut ſacris initiatis quidquam omnino efficere præter proprias, & eas ſacras conſtitutiones.*

 Nolim

Nolim lectorem, in hujus textus lectione, infructuoſam operam terere; eum itaque moneo, ut ex iſta Antiochi Doctrina, quæ ex c. 3. Dion. deſumpta, ſcholiiſque Maximi, in eundem locum illuſtrata eſt, hæc mecum diſcat; I. Monachos alloquentem, locum iſtum, nunquam dignitatis ipſorum Hierarchicæ, mentionem ob oculos ipſis poſuiſſe: tunc ſolùm Hierarchiæ mentionem feciſſe, cum de Epiſcopis, & Paſtoribus, Juriſdictionem habentibus, & ad ponendam animam ſuam pro ovibus ſuis, paſtoratus lege obſtrictis, verba faceret; ac proinde & *Ordinis*, & *Iuriſdictionis* Hierarchiam eſſe cenſuiſſe.

II. Hierarchiam ab eo, & ordinem ſacrum, & ſcientiam definiri; quæ ordo & ſcientia Juriſdictionis Hierarchicæ ſeu paſtoralis, quam ibi explicat, connaturaliter adnexa ſunt.

III. Non pro modulo ſcientiæ, & Chariſmatum, licere unicuique, in perficiendis, illuſtrandis, purgandis, magis minusve occupari, ſed pro modulo ſui gradus, & ordinis Eccleſiaſtici, quod etiam inculcat, Hom. ſeq. *in omni Hierarchica purificatione*, unumquemque docens, in ordine perſtare ſuæ functionis. Quod ipſum expreſsè docet S. Maxim. ex Dion. c. 3. Cæl. Hier. cit. prohibens, ne quis quicquam aggrederetur, *præter proprias ſacræ*

*cere-*

*cæremonialis conſecrationis præſcriptiones*, quibus verbis ſibi videri, ait, *eum declarare, quod non oportet aliquem in ſacro gradu annumeratorum, aliquid ſupra proprium ordinem facere. Sed partim, quod propriæ incumbit dignitati efficere, & docentem tradere, non verò manum admovere iis, quæ dignitatem ſuperant, ſicut Presbyteros, docere, & donum offerre, non autem ordinare; Diaconos, docere, non autem baptiſare debere, &c.*

IV. Sacris Cæremoniis ordinatum eſſe debere, inſinuat, quicunque ſacram ſibi aliquam functionem, ſeu Hierarchicam, auſus fuerit arrogare, quæ duæ obſervationes, Hierarchiam *Chariſmatum*, à cæteris, quam nonnulli ſtatuunt, omnino convellunt.

V. Perfici in convivio Euchariſtico, Hierarchicis perfectionibus ſubditos, quæ etiam obſervatio juvat, ut diſcamus, perfectionem fidelium, nonniſi Euchariſtiæ beneficio obtineri; ac proinde, cum ad eam perfectionem, Hierarchicæ aliæ duæ functiones, *purgatio* & *illuminatio*, ordinentur, nullius Hierarchicæ functionis capacem eſſe, qui ad Sacrificium Miſſæ, proximè vel remotè, ordinatus non fuerit, quam rationem infra fuſius proſequemur.

# Cap. IV.

## *Aliorum PP. Sententiæ, hac de re.*

SEd fuſius, in unico Antiocho, Dionyſianæ ſententiæ interprete, dum moror, cæterorum ferè oblitus videor. Redeo itaque ad aliorum PP. & ſententias, & locutiones, qui nonniſi Hierarchiæ, à Dion. expoſitæ, quæ ordine Juriſdictione, & Chariſmatis inſtructa eſſe debeat, meminêre.

Cyprianus ſeu quivis alius antiquus Auctor, ſerm. de oper. card. ſerm. de cænâ Dom. pro quovis ſacerdote nomen Hierarchæ uſurpat, iis verbis: *In his omnibus laborare ſe dicit Deus; nec eſſe voluntatem ſuam in Miniſtris impuris, indignatione diſtrictâ teſtatur: ſed Hierarcha pius, quem Spiritus S. compungit, excitat, inhabitat & ſanctificat, elevatione manuum Crucis Myſterium repræſentans, confidentur orat pro ſua & populi ignorantia.*

Amphiloch. in vita Baſ. Epiſcopum appellat, *Magnum Hierarcham*, id eſt, Magnum Sacerdotem, c. 12. n. 111. *S. Ephraim manus impoſuit Magnus Hierarcha.* Chryſ. ſerm. de S. Joan. Theol. prope fin. tom. 6. ipſius oper. Epiſcopos per excellentiam, ſed Juriſdictione præditos, & ſacris Chariſmatibus

matibus inſtructos Hierarchas nominat, *His igitur Apoſtolis in poteſtate, & principatu & zelo ſuccedunt, ut ante dictum eſt, venerandi DD. Hierarchæ, & Chriſti gregis paſtores, veſtigiis Apoſtolos conſequentes.*

Sophron. Hieroſol. Antiſtes Epiſt. Sergio Patriarchæ Conſtant. ſeu honor. PP. Rom. relata, Act. 11. 6. Syn. Hierarchiam pro ipſa pontificali dignitate, & diæceſibus, ordinibusvè Hierarchicis ſubditis Epiſcopi Regimini uſurpat: *Quia verò quædam Apoſtolica, atque priſcà traditio, in Sanctis Dei per totum orbem Eccleſiis, tenuit, ut qui ad Hierarchiam* (id eſt Pontificatum) *deducuntur, qui ante illos Hierarchias* (id eſt, Diæceſes, vel ordines Epiſcoporum Regimini ſubditos) *regunt, omnia ſynceriter conferant & exponant.*

Felix III. Epiſt. 5. ad Zenon. Imp. per dignitatem Hierarchicam, Eccleſiaſticam, Paſtoralem, ſive Sacerdotalem, tam ordinis quàm juriſdictionis intelligit, hæc ſcribens adverſus Petr. Alexandr. *Valentini & Eutychetis diſcipulum expelle à civitate ſimul, & Eccleſiaſtico Regimine, & à dignitate Hierarchica dejectum eſſe ſancito.* VIII. Syn. PP. Act. 10. c. 11. beatos Spiritus, qui aliis præſunt, Hierarchas appellant, ſtatuentes eos, *qui à Divina gratia ad munus Epiſcopi evocantur, honorandos eſſe, ut geſtantes imaginem, & figuram SS. Cœleſtium Hierarcharum.*

Nice-

Nicephor. Calliſt. qui floruit ſub Andronico Majore, & Michaële, Filio ejus, Andronicoque minore, Michaëlis hujus Filio, Palæologis, lib. 2. Hiſt. c. 34 agens de argum. Epiſt. 1. ad Timoth. ait, in hac Epiſtola, tanquam in Typo, ſeu forma adumbrata, rationem, & vitam Hierarchicam, id eſt, ſacerdotum & Diaconorum, de quibus ſcilicet prudenter eligendis, & ritè ordinandis, Timotheum à ſe factum Epiſcopum exprimit, ac proinde ad Hierarchiam Eccleſiaſticam, ſacerdotes tum primi, tum ſecundi ordinis, ac Diaconos præſertim ad Hierarchiam ſpectare, eoſque ordines Hierarchicos eſſe inſinuat.

Idem quoque lib. 17. c. 19. Clericos honoratiores Hierarchas Primarios indigetat, eoſque Monachis opponit, teſtatus, Aphtartodocitarum hæreſi, *non ſolùm ex eis, qui Magiſtratus geſſerunt, ſed etiam Hierarchas, Primarios, & Monachos vita illuſtres, & ex Sacerdotali ordine, alios aſſenſiſſe*, quatuor hominum genera denotans, Magiſtratus dignitate politica creatos, Monachos vitæ auſteritate conſpicuos, Antiſtites ſacrorum, ſeu ex Clericis dignitate Eccleſiaſtica conſpicuos, Sacerdotes inferioris notæ, & gradus, ſeu illi ſecundi ordinis intelligendi ſunt, ſeu inter Sacerdotes ſecundi ordinis, qui nulla Juriſdictione, vel illuſtriori officio inſignes.

Hæc

Hæc per Satyram allata teſtimonia, oſtendunt, Hierarchiæ & Hierarchæ nomen in Eccleſia Dei, regiminis, & dignitatis Eccleſiaſticæ, ac ſacri ordinis ſignificationem, continere. Alios jam Eccleſiaſticos ſcriptores, in eodem ſenſu, expendamus copioſius.

## C a p. V.

### *Cæteri Eccleſiaſtici ſcriptores, expenduntur.*

Elias Metropolit. Cretenſis, comm. in orat. 1. Greg. Naz. Hierarchiæ mentionem facit, ſed in ea ſignificatione, qua exterius Eccleſiæ regimen, & gubernationem ſignificat, per homines ad id ſacris Ordinibus, Epiſcopatu, Presbyteratu, ac cæteris deinde ordinibus conſecratos, atque initiatos; ubi enim Hierarchiam noſtram, cum Cæleſti contulit, in qua ordines quoque admiſit, & ſacras Cæremonias, ſeu Myſteria quædam, & duces aliquos cæteris prælucentes, loco præpoſitorum ac paſtorum: & legali, in qua externi quoque initiationum ritus habentur, mox ad utriuſque comparationem hæc ſubdit:

*Ac ſpectes velim, quonam pacto in noſtra quoque Hierarchia Typus exacte ſervetur: an non enim ut illic, ſic in noſtra quoque Hierarchia,*

*chia, Hierarcharum ordo initiandi ac perficiendi vim habet; Sacerdotum autem illuminandi; Eorum autem qui deinceps ſequuntur, purgandi ac diſcernendi. Verùm quodnam unumquodque horum ſibi velit, ſi qui ſcire cupiant,* Magni *Dionyſii liber eos docebit. Nos verò hæc eò commemoravimus, ut demonſtraremus, quam ſimilitudinem ea quæ à nobis celebrantur, ad princeps illud exemplar habeant, & quonam pacto animos in altum erigant.*

Ex quo vel unico, diſcent neoterici, tantum abeſſe, ut ex analogia Hierarchiæ noſtræ, cum cæleſti & legali, elici poſſit divulſio iſta ſua Hierarchiarum, ut una ſit *Chariſmatum*, eaque ſuprema; media *Ordinis*; tertia Juriſdictionis: ut potius ex ea, Hierarchiam nullam inferat Elias Cretenſ. quæ non ordinum Eccleſiaſticorum conſecrationem, regiminis exterioris auctoritatem, quæ à Juriſdictione haud differt, & Chariſmatum ſubſidium conjuncta habeat.

S. Germanus, ex Cyzicenſi Epiſc. Patriarcha Conſtant. Hierarcharum Mentionem facit, ſumpto nomine, pro Eccleſiæ Paſtoribus, lib. contempl. Rer. Eccl. non longè ab init. ubi Eccleſiam, *in Prophetis prænuntiatam*, dicit, *in Hierarchis exornatam, & in Martyribus conſummatam.* Et paulo poſt, ubi S. Petrum ἀρχιποιμένα τοῦ χριστοῦ.

*Prin-*

*Principem Hierarcharum*, ſeu Paſtorum *Chriſti* vocat. Quæ ſignificatio Hierarchæ oſtendit, cum Hierarcha Paſtorem Eccleſiæ ſignificet, Hierarchiam ejuſdem eſſe paſtoratum.

VII. Syn. PP. Can. 21. qui ad Epiſcopatum evehendi ſunt, in SS. ſcripturis exercitatos eſſe debere definientes, hanc ex Dion. ſubdunt Rationem, *Noſtræ enim Hierarchiæ ſubſtantia, ſunt eloquia divinitus tradita, divinarum ſcilicet, ſcripturarum vera ſcientia.* Quo loco Hierarchia pro dignitate Ordinis ſimul & Juriſdictionis ſumitur, cui ſcientia conjuncta, tanquam ad ejus ſubſtantiam ſeu integritatem ſpectans, ac proinde Hierarchia nobis ibi exhibetur, tanquam ex tribus illis dotibus conflata, non in tres, pro tribus iſtis dotibus diviſa.

Verùm ex eodem quoque Can. juncta Anaſtaſii Bibliothecarii (qui ſtatim conſequenti poſt. 7. Syn. ſæc. floruit) verſione, nominis Hierarchiæ illuſtratio peti poteſt. Nam quos Chriſtianis plebibus, opponit 7. Syn. hos Latinè interpretatur Anaſt. *Qui Hierarchicam conſecuti fuerunt dignitatem*: & Gentian. Herv. *Qui ſacerdotalem dignitatem obtinent.* Quo certè loco de paſtoribus ſermo eſt, Ordine & Juriſdictione inſignitis, quibus ad ſubditorum inſtructionem, ſcientiæ ſcripturarum habendæ,

habendæ, tanquam ad ſuum ſtatum pertinentis, onus, iſto Can. ut vidimus, imponitur. Unde patet tria iſta, ad eundem Hierarchicum ordinem, teſtimonio ſaltem Anaſt. Bibl. 7. Syn. interpretantis, concurrere.

Juvat ad eandem explicationem nominis, Conc. Laod. Can. 24. Quem Can. Dion. cognomento exiguus, meritis magnus, Monach. Scytha, (in cujus egregias laudes effunditur Caſſiod. ejus æqualis, de div. lect. c. 23.) ut Latinis verbis reddit, *quod non oporteat Sacro Miniſterio deditos, à Presbyteris uſque ad Diaconos, & reliquum Eccleſiaſticum ordinem, id eſt, uſque ab Subdiaconos, lectores, exorciſtas, & oſtiarios, & ex numero continentium & Monachorum ingredi tabernas.* Quo Can. tria hominum genera denotari conſtat, quibus Tabernarum frequentatio interdicitur, primum genus eorum, qui ſingulariter. ἱερατικοὺς dicuntur, quaſi Hierarchici, qui ſunt Epiſcopi, & Diaconi. Alterum *qui ſunt deinceps ſancti Eccleſiaſtici ordinis*, ſubdiaconi videlicet, quos ὑπηρέτας vocat, ſeq. c. 25. *lectores, cantores, exorciſtæ & oſtiarii.* III. tandem, τοῦ τάγματος τῶν ἀσκητῶν, *qui ſunt ordinis eorum, qui Monaſticis officiis exercentur.*

Juxta quam Ordinum diſtributionem, Hierarchicis ſoli Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi

Diaconi ſingulari jure adcenſebuntur, Eccleſiaſticis deinceps ordinibus, qui ad iſtos ordines, in inferiorum graduum officiis exercentur, ut ad ſuperiores diſponantur: Aſcetæ denique ſeu Monachi, qui puritati vitæ ſtudentes, eo aptiores ad Eccleſiaſticorum Ordinum aſcenſum evadunt, ſi cætera adfuerint, quò fuerint puriores.

## CAP. VI.

### *Teſtimonium S. Greg. & Acacii. Archiepiſc. Conſtant.*

ADdimus his,luculentum S.Greg. teſtimonium, lib. 3. indict. 12. Epiſt. 11. Maximiano Syracuſ. Epiſc. ubi Hierarchici viri fit mentio, pro principantis ordinis, & dignitatis Eccleſiaſticæ, atque auctoritatis viro: ſic enim loquitur Greg. *Illud quoque Charitatem tuam commonere curavimus, ut ſi quiſpiam Epiſcoporum de hac luce migraverit, vel (quod abſit) pro ſuis fuerit remotus exceſſibus, convenientibus Hierarchicis cunctiſque cleri primoribus, &c.* Quibus verbis, quis non videt Hierarchicorum nomine, eos ſolùm ſignificari, qui & Ordinis & Juriſdictionis prærogativa, non ſolum laïcis, verùm etiam inferioribus

bus clericis præcellerent, clerique primores eſſent.

Denique, ut quædam alia, quæ fortè ſua multitudine nauſeam excitarent, prætermittamus, iis omnibus veterum Auctorum ſententiis, unicum addimus, ex Acacii Archiep. Conſtant. Epiſt. ad Petr. Archiep. Antioch. quæ habetur tom. 2. Con. Gen. Bin. p. 1. *Quomodo autem & aſcendere nunc ſacerdotalem thronum non erubeſcis, quem contaminaſti per tuas blaſphemias, extra Hierarchicum ordinem, & alienus factus es ab ovili Chriſti, &c.*

Videmus enim quadam gradatione miſerabilem ſtatum Petri Antioch. hîc deſcribi, quod omni Pontificia dignitate ſit exutus, atque adeò Pontificalem thronum aſcendere minimè deberet: quod ab Hierarchico Ordine, ſacerdotali ſcilicet & Diaconali pulſus, ſeu quod ſacri Miniſterii omni poteſtate privatus eſſet. Denique quod ab ovili Chriſti, & Eccleſiaſtica omni Communione ejectus eſſet, atque ideo Hierarchicum Ordinem, ibi ſumi animadvertimus pro eo, qui & Ordinem & Juriſdictionem complectatur, & cæterorum Chriſtianorum, qui ſacris initiati non ſunt, ordine ſuperior ſit.

# C a p. VII.

## *Eadem Mens, Medii ævi ſcriptorum, qui Theologiæ ſcholaſticæ parentes, dici poſſunt.*

Is, quæ ex antiquorum Eccleſiæ PP. teſtimoniis, ad Hierarchiæ Eccleſiaſticæ notionem, & conditiones exponendas adduximus, ſplendorem adferent, egregia ſeqq. ſæculorum DD. teſtimonia, eorum præſertim, qui Theologiam Scholaſticam, primùm pepererunt, vel plurimùm promoverunt. Ab his diſcemus, quænam ſit Hierarchia Eccleſiaſtica, & quas dotes potiſſimùm, ſi propriè ſumatur & adæquatè, ſuo ambitu Complecti ac Comprehendere debeat. Diſcemus enim Hierarchiam Eccleſiaſticam ab iis vix ſumi, niſi quæ tres prædictas dotes ſecum habeat: vel quæ ſaltem non ordinis poteſtatem includat: nunquam pro ea, quæ divinorum duntaxat Chariſmatum, abſque ordine, & Juriſdictione, vel vim, vel aliquem uſum habeat.

Primus in aciem prodit Hugo Victorin. qui fusè in ea Materia verſatur, libris ſuis Annot. Elucid. in lib. Dion. de Cæl. Hier. Ille ubique Hierarchiarum imperium,

Hierarchicos ordines, Principantes & Dominantes, cæteros qui ab iis perficiuntur, ſubjectos vocat: ubique tria iſta, quæ expoſuimus, in unam Hierarchiam conflandam, neceſſaria putat.

Exempli Cauſa, lib. I. hæc ſcribit: *Imperium per partes & diviſiones, gradus & ordines diſtributum eſt: ab eo deſcendens, & reſpiciens ad eum, & ſub eo ordinatum, qui fons & cauſa eſt omnium, & principium primum; unum opus, & artifex unus, unum imperium, & unus Rector, unus princeps, & una Reſpublica. Item eandem ſub ſe dominantibus bonitatem ac virtutem, ſecundum Menſuram participationis, & Miniſterii Rationem, per ordines & gradus multifariam diſpenſavit, excellentioribus quidem, & ſupra poſitis imperio, majora & excellentiora dona impartiens: Inferioribus autem & ſuppoſitis gradibus minora Chariſmata: Et liberè famulantia, ad ſubjecta quoque ſine oppreſſione prælata concedens.*

Collige ex iſta, ſtudioſe lector, Hierarchiam ibi ab Hug. Principatus & Imperii nomine inſigniri, cujus varii, & ordines, & gradus, exiſtant ſub Deo, unico ſupremo principe, cujus auctoritas in alios, ſub ipſo dominantes transfunditur. Collige, imperii iſtius, ſeu Juriſdictionis facultatem, cum ordine, & Chariſmatum donis, eſſe conjunctam, & quantumlibet in gra-

dus

dus & ordines dividatur, tamen pro dignitate Ordinis, pro majori, vel minori participatione Imperii, & Juriſdictionis, Chariſmata communicari: ac proinde, nec ternionem Hierarchiarum, modernorum, nec Hierarchiæ abſque reſpectu ad ſubditos, ullius admiſſionem, Hugoni noſtro probari.

Patebit id amplius ex iis, quæ lib. 4. ad explicationem Hierarchiæ, à Dion. traditæ ſubjungit. *Tria*, inquit, *in definitione Hierarchiæ principalia ponit, quæ perficiunt ipſam Hierarchiæ definitionem. Sunt autem hæc, ordo, ſcientia, & actio; horum trium ſi defuerit omnium aliquod, non conſtat Hierarchia. Primùm eſt ordo divinus, quia non eſt poteſtas, ſi ordinata non eſt à Deo, propter hoc, ait, ordo divinus, omnis enim poteſtas à Deo eſt: Et quæ à Deo ſunt, omnia bona & ordinata: Propterea qui poteſtati reſiſti: à Deo ordinatæ, Deo reſiſtit.*

*Propter hoc ergo Hierarchia eſt ordo divinus, id eſt, poteſtas à Deo ordinata, & ſecundùm Deum diſpoſita: à Deo quippe eſt, per ordinationem, & ſecundùm Deum per imitationem, propterea ordo divinus, quia à Deo eſt, ut ſit, & ſecundùm Deum eſt, ut qualis, & quantus ſit. Deinde quia omnis poteſtas, quæ à Deo ordinata eſt, ad aliquid perficiendum atque complendum ordinata eſt: ſequitur in definitione, poſt ordinem, ſcientia & actio: Scientia*

 *quidem,*

*quidem, quâ, quid faciendum ſit, intelligant: Actio verò, quâ quod intellexerunt agendum perficiant. In ordine officium, in ſcientia diſcretio, in actione miniſterium: Sine ordine præſumptio eſt actio, ſine actione negligentia eſt ordo, ſine ſcientia verò, & actio reprehenſibilis, & ordo inutilis.* Quid iis verbis ad inſtituti probationem, aut expreſſiùs, aut clariùs dici potuit?

Sequitur Guil. Pariſ. Epiſc. qui Tract. de univ. 2. p. princ. 1. p. q. 166. Cæleſtis Hierarchiæ denominationem, iis verbis explicat, *Hierarchia verò eſt ex Græco eloquio interpretatum, ſacer principatus. Communiter igitur ſacros principatus vocat omnes hujuſmodi ſubſtantias, ſacros propter elongationem & inacceſſibilitatem ad omnem obſecrationem. Principatus verò propter ſublimitatem & præcellentiam, quæ eſt eis ſuper alias creaturas: Nec non & propter perfectionem ſubjectionis, quia primo principi atque principio ſubjectiſſimæ ſunt, & à gubernatione ſive Regimine ipſius nullo modo declinabiles, aut diſcrepabiles, ſimiliter in eandem legem ſubjectionis eandemque pulchritudinem gubernationis prout poſſe acceperunt, & ſuper hoc beneplacitum eſſe, ſive injunctionem creatoris cognoſcunt, vel intelligunt ſibi ſubjecta & inferiori ſe ſummopere reducentes ſeu convertentes.*

Audis Doctiſſimum iſtum Præſulem Hierarchiam abſque ſubjectionis & imp

rii vicibus nullam agnoſcere; eoſque ſolùm ſacro principatu exornatos credere, qui ſubditi ſummo principi, non quoſvis, ſed ſibi ſubditos & obnoxios, non quomodolibèt, ſed auctoritate à ſummo principe accepta, ad ſummi boni conſecutionem, & ad Dei imitationem reducere debeant. Eodem modo ad politicum principatum in tantum pertinent, qui principalis auctoritatis ſunt participes, & ſubditos habent, quibus imperent, vel jus imponant, aut reddant: quam comparationem fusè eod. cap. proſequitur.

## CAP. VIII.

### *Argumenti Guil. Pariſ. & aliorum, continuatio.*

SEd clariùs idem Guil. ſeq. c. Hierarchiam Eccleſiaſticam exhibet nobis, definitione, & diſtributione partium, à recentiorum omninò diverſam. *Addam*, inquit, *tibi, & aliam ſimilitudinem, Regni ſcilicet Spiritualis, quod gens Chriſtianorum clerum vocat, in quo Pontifex, vel ſacerdos ſummus ſimilitudinem tenet, primi, ac ſummi Regis; cujus loco eſſe, & cujus vices agere, quantum ad ſpiritualem gubernationem, ipſum dicunt in terris. Circa ipſum*

*verò nulli intelligenti dubium eſſe, quin eſſe debeant, & aſſiſtere eidem jugiter tres ordines Clericorum, quorum primus inſtar Seraphim debet eſſe amore creatoris ferventiſſimorum, & totaliter ardentium: Secundus inſtar Cherubim debet eſſe ſapientiſſimorum, & in rebus divinalibus eruditiſſimorum; Tertius inſtar Thronorum, ſeu ſedium judicum, qui & jura Spiritualia, & leges Eccleſiaſticas ſive Clericales ad perfectum noverunt, & jura reddant petentibus, & iſta Hierarchia trium iſtorum ordinum, vocatur apud Gentem Chriſtianorum, ſacer Cœtus Cardinalium.*

*Manifeſtùm autem eſt tibi, quia tribus iſtis ordinibus vehementer indiget Reſpublica Spiritualis, & gubernatio ejuſdem. Et manifeſtè vides, quia nulla major pernicies poteſt provenire Regno Spirituali ſivè Clericali, quam ſi loco iſtius Hierarchiæ, è contrario ſe habens cætus, loco iſtius conſtituatur, &c. Dominationibus verò Patriarchæ, ſivè primates, qui indubitanter poſt antedictos tres Ordines præ-eminentiores ſunt in clero: Principatibus Archiepiſcopi, ſivè Metropolitani adaptantur, ſicut & cognominatio eorum ſonat: Poteſtatibus Epiſcopi; virtutibus Archidiaconi; Archangelis Archipresbyteri; Angelis Presbyteri convenienter reſpondent, juxta ſermonem Prophetæ, qui dicit, quia ſacerdos Angelus Domini exercituum eſt: Virtutibus autem ideò Archidiaconos comparari, quia eorum eſt virtute*

*tute irrumpere iniquitatem, cùm Iudices ſunt, & ad eos jurgia pertineant. Quod ſi Presbyter Angelus Domini exercituum eſt, quis dubitat, conſequens eſſe, quod & Archipresbyter Archangelus Domini exercituum ſit. Poteſtates quoque non immeritò Epiſcopis aptantur, quoniam ad iſtos maximè pertinet, exercitus Spirituales regere, legiones ducere, Spirituales acies ordinare atque inſtruere, militiam Spiritualem, ſeu docere, &c.* Commentario iſta non indigent.

Legis Hierarchiæ notionem, toto hoc diſcurſu, eandem, quæ ſpiritualis Regni, ac clericalis, cum imperandi auctoritate, & habitudine ad aliquos ſubditos expreſſam. Legis in ea Hierarchia, non Monachis locum aſſignari, ut Monachi ſunt, multò minùs monialibus, non converſis Religionum Monaſticarum, ſeu fratribus, ut vocant laïcis (nova iſta ſunt figmenta quorundam, prioribus ſæculis inaudita) ſed ſolis Clericis, in ſacro ordine conſtitutis, ordinariam Juriſdictionem habentibus, iiſque, qui iis dotibus præditi eſſe debeant, quæ ſacrum principatum decent: ſecùs enim, ex inimicis Dei, inſipientibus, & injuſte judicantibus, collectum Cœtum, *Anti-Hierarchiam Eccleſiaſticam malignantium, & Synagogam Sathanæ, & quodammòdo Regnum ſpirituale ejuſmodi, Diabolo præparatum* fieri, ibid. affirmat.

Legis Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, cum Cœleſti ſimilitudinem, atque analogiam ſervandam, nihil opus diſtinctis Hierarchiis, *Chariſmatiis, Ordinis & Iuriſdictionis*, ſed configuratam Cæleſti, Hierarchiam ternam reperiri poſſe, in qua & Juriſdictio ordini & ordo Juriſdictioni, & utriſq; Dei dona, ſeu Chariſmata, ſtrictiſſima & indivulſa ſocietate devinciantur. Is igitur Guil. Pariſienſ. quamvis, propter religioſæ perfectionis æquiſſimam commendationem, aliorum poſſit videri eſſe, totus noſter eſt. In quibuſdam, fateor, dotibus, Cæleſtium ſpirituum ſanctitatem, referre regulares aliquando prædicat, iſtas tamen Regularis privatas dotes, iſtas pietatis regularis functiones, Hierarchicas dicere, ne cogitavit quidem, niſi ex ordinis Eccleſiaſtici Charactere, & Juriſdictionis ordinariæ auctoritate, proficiſcantur.

Comitem Guil. Pariſienſ. dabo alterum Guil. Antiſſiodor. Epiſc. Quàm egregiè ipſe, quàm apertè Hierarchiam nobis indicat, non ſine ſubditis, Ordine ac Juriſdictione pollentem, & conſortium Chariſmatum conſentaneè exigentem! Ita enim ſcribit lib. 2. ſumm. Theol. Tract. 3. c. 1. *Hierarchia eſt rerum ſacrarum & rationalium ordinata poteſtas in ſubditis debitum retinens ducatum. Ordinata poteſtas*, ponitur ibi genus; *Rationalium*, ad differentiam dæmo-

dæmonum, & pravorum hominum, quorum etſi poteſtas ſit ordinata, quia *omnis poteſtas à Domino Deo eſt*, ſicut dicit Apoſtolus non eſt tamen eorum principatus in ſubditis. *Debitum retinens principatum*, ponitur ad differentiam ſubditorum, qui ſunt res ſacræ & rationales, ſed eorum tantum eſt obedire, non principari, quia non habent ſubditos.

Petrus Lombardus Epiſc. Pariſ. licèt ab Hierarchiæ nomine abſtineat, tamen in eo favet lib. 1. ſent. diſt. 10. quod prælationem in ſuperioribus Spirituum agminibus admittat, ac proinde & ſubjectionem in inferioribus, quòd tres medios ordines inter utroſque ſuperiores & inferiores, conſiſtere doceat. *Non modò dignitate vel loco, ſed etiam officio, quia præceptum Divinum à ſuperioribus accipiunt, & deferunt ad inferiores.*

## CAP. IX.

### *De uſu ejuſdem vocis, apud S. Thomam.*

S. autem Thomas 1. p. q. 108. a. 1. in corp. evidentiùs Hierarchiam quidem *ſacrum Principatum* deſcribit, eoque nomine & principem, & multitudinem ordinatam ſub principe, intelligi docet, atque adeò Hierarchiam omnem inſinuat, in

imperandi auctoritate, & parendi neceſſitate conſtitutam: unde etiam colligit, manifeſtum eſſe, eos errare, & contra intentionem Dionyſ. qui ponunt in divinis perſonis Hierarchiam, quam vocant *ſupercæleſtem*: in divinis enim perſonis, eſt quidam ordo naturæ, ſed non Hierarchiæ. *Nam*, ut Dionyſ. dicit, c. 3. Cæl. Hier, *Ordo Hierarchiæ eſt, alios quidem purgari & illuminari, & perfici, alios autem purgare & illuminare, & perficere, quod abſit, ut in Divinis ponamus.* Atque iterùm a. 2. in corp. unam Hierarchiam dicit eſſe, *unum principatum, id eſt, unam multitudinem ordinatam, ſub Principis gubernatione.* Ex quo concludit, ordinum in ea diverſitatem requiri, ne inordinata ipſa & confuſa ſit.

Ad 3. quoque fatetur, quod objectum fuerat in Eccleſiaſtica Hierarchia, ordines diſtinctos eſſe, ſecundùm diverſas functiones purgandi, illuminandi & perficiendi, quas infimis etiam Angelis, reſpectu hominum convenire poſſe, ſubjungit: deniquea. 4. ordinem Gubernationis, cum ordine Hierarchiæ confundit, & diſtinctionem Ordinum Angelorum completivè quidem, ſecundùm dona gratuita, diſpoſitivè autem, ſecundùm dona naturalia peti affirmat.

Quæ quidem omnia, ſi Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, pro ſuo modulo applicentur, ut certè applicari debere, ipſe inſinuat, dum

Eccle-

Eccleſiaſticam à cæleſti exemplar deſumere fatetur, oſtendent Eccleſiaſticam Hierarchiam nullam eſſe, ſecundùm S. Thom. ſine gubernandi poteſtate; ordines quoque Sacros, in Eccleſiaſtica Hierarchia, admittendos eſſe; Deumque, qui Angelis ſecundum naturalia, ſeu pro majori dignitate naturæ, nobiliores vel ignobiliores gratias diſtribuit, naturæ perfectionem in hominibus non attendere, Chariſmata ſua, pro diverſitate Ordinum Eccleſiaſticorum, quos inſtituit, & quos iſtis gratiis ornaturum promiſit, diſtribuere ſolere, ac communicare, quemadmodum oſtendit opuſc. 15. contra impugnantes ſtatum religionis, c. 4. ita ut Eccleſiaſtica Hierarchia, omnem ſimul *Ordinem*, *Iuriſdictionem*, & *Chariſmata*, ſecum habere neceſſum ſit.

Idem verò S. Doctor, plurima, fortè alibi commodiùs exponenda, docet: Quibus Monachos, ut Monachi ſunt, à ſuperiori Hierarchia amovet, opuſc. 15. c. 4. cit. Unum hoc ſpecimen doctrinæ profero, ex eodem cap. excerptum. Propoſuerat ſibi ſolvendum hoc Argumentum quod ab impugnantibus ſtatum Religionis adverſus Mendicantes ſolebat objici, quia *nec Papa, nec aliquis mortalium, poteſt Eccleſiaſticam Hierarchiam, divinitùs ordinatam, aut mutare aut evertere, cum nulli prælatorum data ſit poteſtas in deſtructionem, ſed in ædificationem,*

*cationem, ut dicitur* 2 Cor. 10. *ſed iſte eſt ordo Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, quòd Monachi & Ordines, ſunt in ordine perficiendorum, ut patet in 6. C. Eccl. Hier. ergo non poteſt hoc aliter immutare, ut ſcilicet Religioſi perficiendi habeant officium.*

Aliter hoc arg. ſolvit D. Thom. aliter ſolverent neoterici: Dicerent, hîc non deſtrui Hierarchiam Eccleſiaſticam, quantumvis ad Eccleſiaſticas functiones exercendas, Mendicantes deſtinentur: Eos, quà Monachi ſunt, ad Hierarchiam Eccleſiaſticam, & clericalem ſpectare: quà Mendicantes ſunt, etiam ad ſacerdotium: quà Theologi ſunt, juriſperiti, vel aliis ſcientiis inſtructi, ad Chariſmatum Hierarchias pertinere, Epiſcopos & Curatos, nihil præ illis habere, quò *Hierarchiæ* nomen ſibi vendicent.

At ille modeſtiùs & veriùs agnoſcens, Hierarchiæ propriam maximè rationem, Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis ordinaria auctoritate præditis, convenire, ita reſpondit, *Dionyſ. ibi loqui, de Monachis Laicis, qui non ſunt Epiſcopi, Presbyteri, vel Diaconi; Si tamen de omnibus intelligeretur, non deſtruere Hierarchiam Eccleſiaſticam Papam, mittentem Monachos ad prædicandum, quia, ſicut ſupra dictum eſt, in Eccleſiaſtica Hierarchia ille, qui eſt inferioris ordinis, poteſt ſuperioris officium exercere, etiam in ſuo ordine*

*manens,*

*manens, ſicut etiam, & in Cæleſti, & ulterius poteſt ad ſuperiorem ordinem promoveri, quod non eſt in Cæleſti.*

In qua ſolutione, ſupponit, Eccleſiaſticam Hierarchiam, pro paſtorum tam ſuperiorum quàm inferiorum coordinatione, uſurpari: Agnoſcit Monachos, Hierarchici ordinis Clericis, inferiores eſſe; ex commiſſione tamen, ſuperiorum ordinum Hierarchicorum officia Eccleſiaſtica peragere poſſe, manentes tamen in ſuo ordine, quia ut eodem cap. ſæpiùs aſſerit, non ideò ſunt gubernatores, quamvis delegatâ auctoritate populos paſcant, niſi etiam ordinariâ paſcerent; nec officium habent, ſed officii tantùm executionem: Quod & confirmat, 2. 2. q. 188. a. 4. ad 1. docens, *quòd auctoritate Prælatorum aliquis prædicet, vel alia hujuſmodi faciat, non ſupergredi diſcipulatus, vel ſubjectionis gradus.*

Ipſos tandem, infra ordinatam divino jure Hierarchiam, collocatos, ad ſuperiorem iſtam Hierarchiam, per electionem legitimam, provehi poſſe, aſſerit: Quod in Hierarchia Eccleſiaſtica ſecùs quàm in Cæleſti contingere obſervat; in qua unuſquiſque, in quo collocatus eſt gradu, ſemper permanet; nec Angelorum ullus v. g. ad Archangelorum gradum aſcendere unquam poteſt: cum è contrà, ab uno Hierarchiæ Eccleſiaſticæ gradu ad ſupe-

riorem aliquis promoveri poſſit. Unde nec Monachos ut Monachos, ſtatu Clericos, nec Monachos Mendicantium Ordinum, ſtatu, ſacerdotes aut ſacerdotium ſibi debitum arrogare, nec eo etiam ſtatu, quo Hierarchicis functionibus occupantur, vel Hierarchicum officium habere, vel Hierarchicè prædicare, aut quippiam aliud facere, vel Hierarchicis ordinibus ex mente S. Thom. adnumerandos eſſe, adverſus novitiam præſumptionem, innoteſcit.

## CAP. X.

### *De eadem voce, apud S. Bonavent.*

Nec diſſimilis eſt ſententia S. Bonav. 1. enim, ſerm. 21. lib. qui in ſcribitur, *lumine Eccl.* Hierarchiam cum S. Dion. definit, *Ordinum divinum, ſcientiam & actionem, ad Dei-formem, quantum poſſibile eſt, aſſimilatam, & ad inditas ei aſſimilationes, proportionaliter ad Dei ſimilitudinem aſcendentem.* Addit, *Ordinem reſpondere Patri, ſcientiam ſacram Filio, operationem Spiritui Sancto. Unde Hierarchiam dici potentiam, ſcientiam, actionem: Potentia enim ſine ſcientia, ſine actione infructuoſa eſt, &c.* Quibus verbis indicat, in omni Hierarchia, tria hæc conjuncta eſſe, *Ordinem, Scientiam,* (quæ Chariſma in Eccleſiaſtica Hierarchia, dicitur) & *Operationem,* quæ Juriſdictioni Eccleſiaſticæ reſpondet.

Et

Et ita quamvis ſingulæ Hierarchiæ, ut poſtea oſtendit, aliæ Patri, aliæ Filio, aliæ Spiritui Sancto, ratione ejus, quod in eis excellit, approprientur, quamlibet tamen Hierarchiam, ſigillatim ſumptam, tria prædicta complectentem, Patri ratione ordinis, potentiam ad agendum Conferentis; Filio ratione ſcientiæ, de functionibus ſuis, Hierarchicos viros inſtruentis; Spiritui Sancto ratione Juriſdictionis, potentiam Ordinis complentis, reſpondere debere, putat. Ordinem verò in unaquaque Hierarchia primùm requiri, ſed eum ſine ſcientiæ chariſmate, vel ſine operandi auctoritate, infructuoſum eſſe, ait: quod acceptionem Hierarchiæ, apud antiquos uſitatam, corroborat.

II. Parte 3. Centiloq. ſect. 16. eandem definitionem tradit, Hierarchia eſt ordo divinus, ſcientia, & actio: ut ordo, id eſt, ordinata poteſtas reſpondeat Patri, ſcientia Filio, actio Spiritui Sancto. Aliam quoque ei connectit Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, quam *Magiſtralem* vocat, & quam etiam Angelicæ convenire poſſe, affirmat, *Hierarchia eſt rerum ſacrarum, & rationabilium ordinata poteſtas, debitum in ſubditis obtinens principatum.* Quæ definitio omnem Hierarchiam Eccleſiaſticam, gubernationis eſſe, ſeu Juriſdictionis & ſine ſubjectione cogitari non poſſe, probat.

III. Apo-

III. Apolog. Paup. 4. Reſp. 3. p. a. 1. Religioſos, ait, *Penſatis multiformi utilitate ac numeroſitate animarum, numeroſitate indigentium plebium, & raritate ſufficientium Miniſtrorum, ſub-cæleſtem Hierarchiam voluiſſe & debuiſſe approbare:* Nomine enim ſub-cæleſtis Hierarchiæ opus eſt, ut Paſtorum Eccleſiæ Ordinem, intellexerit Bonavent. A quo, Mendicantes, exigente Eccleſiæ non ſolùm utilitate, verùm etiam neceſſitate foveri, ſuſcipi, ac probari debuiſſe, contendit.

IV. In declaratione terminorum Theol. *Hierarchia Angelica*, inquit, *eſt Angelorum multorum habitudo ad invicem, in ſcientia, in actione, Dei-formitate, illuminatione, & ad Deum aſcenſione. Hierarchia Eccleſiaſtica, eſt rerum ſacrarum, & rationabilium, ordinata poteſtas, debitum in ſubditis retinens principatum.* Quam ultimam definitionem, idem Sanctus, in ſent. d. 9. *Magiſtralem* vocat, & utrique Hierarchiæ, tam Cæleſti, quàm Eccleſiaſticæ, communem, dicit.

## CAP. XI.

### *Duo difficilia loca, ex S. Bonavent.*

VErùm iis in ſpeciem repugnantia, duo loca Bonav. proponi poſſunt. 1. ex libr. cit. qui *Luminar. Eccl.* inſcribitur, ſerm.

ſerm. 20. & 22. Opuſcul. ejus 1. p. Alterum, ex Tractat. de Hierarchia Eccleſiaſtica in varias partes diſtribut. 2. p. Opuſcul. ipſius. Utrobique enim videtur Chariſmatum Hierarchiam ſtatuere, à ſacris ordinibus & Juriſdictione Eccleſiaſtica diverſam: Poſteriori quidem loco, in Eccleſiaſtica Hierarchia homines recenſens, qui ordines Hierarchiarum Angelicarum expreſſiùs referant, tribus ordinibus I. Hierarchiæ, Cæleſtes comparat. Perfectorum quidem tres ordines, Hierarchiæ I. Angelicæ reſpondentes, ſtatuit, docens: Spirituales & contemplativos, propter fervorem dilectionis, ſimiles Cherubinis, propter plenitudinem ſapientiæ, Seraphinis; propter juſtitiæ & humilitatis virtutem, Thronis; quorum omnium exemplum ferè unicum profert, religioſæ vitæ ſectatores.

II. Hierarchiæ dominationibus, Pontifices & Paſtores, Imperatores ac Clericos propter prælationis officium, & Clericalis ſtatus libertatem, aliaſque dotes comparat. Virtutibus quidem eos, qui viriliter Juſtitiam defendunt, Paſtores ac Judices. Poteſtatibus, Reges ac Principes ſæculares, generosè compeſcentes eos, qui Hierarchiam prælationis, & ſubjectionis ordinationem impediunt. III. Hierarchiæ principatibus, ſubditos bonos aſſimilat; eoſque

eoſque qui ſuis Majoribus humiliter obtemperant, per donum reverentiæ, Thronis; Archangelis verò, eos, qui virgineâ caſtitate conſpicui ſunt; Angelis, qui miſericordes, & cæteris compatientes.

Priori verò loc. idem Bonav. plurimos Ordines Hierarchiæ Cæleſtis enumerat; ſerm. quidem 21. Hierarchiæ perfectivæ novem ordines ſtatuit, totidem Eccleſiæ ordinibus reſpondentes. Scientiam Contemplantium, 1. Hierarchiæ Eccleſiaſticæ, pro variis rationibus, Seraphim, Cherubim & Thronis, aſſimilat. Actionem infimæ Hierarchiæ, prout varia eſt, Dominationes, Virtutes, & Poteſtates, referre docet. Denique eos, qui vitam, ex ſcientia & actione permixtam ducunt, Principatibus, Archangelis, & Angelis ſimiles tradit.

Serm. verò 22. proſequitur eandem Anagogicam Tractationem. ac 1. Hierarchiam illuminativam, novem ordines repreſentantes enumerat, tres fundamentales, reſpondentes 1. Hierarchiæ Cæleſtis ordinibus, ſcilicet ordinem Apoſtolorum, Seraphim; Propheticum, Cherubim; Patriarchalem, Thronis. Tres ordines, Eccleſiæ ſplendorem promoventes, nempe Martyrum, Dominationibus; Confeſſorum Virtutibus; Virginum Poteſtatibus reſpondentes. Tres denique Conſummantes,

mantes, nimirum præſidentium ſeu Prælatorum, Principatibus; Magiſtrorum ſeu docentium, Archangelis; Regularium, Angelis; quos omnes novem, etiam Patri, & Filio, & Spiritui Sancto reſpondentes, facit.

Deinde, ratione aſcenſuum, & graduum Eccleſiæ, triplicis generis gradus, ſtatuit, tres purgativos, Oſtiariorum, Lectorum & Exorciſtarum: Quorum primi, ſimiles Angelis, excommunicatos, & alios immundos ab Eccleſia excludunt; ſecundi, Archangelos referentes, Catechumenos; Tertii, Principatus, Energumenos, ſacris adjurationibus, à Dæmone liberant. Tres item illuminativos: Acolythorum, qui per exempla illuminant, in quo reſpondent, Poteſtatibus; Subdiaconorum, qui per documenta mediocria, Epiſtolarum ſcilicet lectionem, illuminant, Virtutibus ſimiles; & Diaconorum, qui per ſublimiora documenta Euangelii, quod legunt, illuſtrare audientium mentes dicuntur, in quo dominationibus comparantur. Tres denique perfectivos, Sacerdotum, Epiſcoporum, & Patriarcharum, Thronis, Cherubim & Seraphim reſpondentes: Quibus omnibus ſummus Pontifex eminet.

Præterea, ratione exercitiorum, novem item ordines ſtatuit: Contemplativorum Mona-

Monachorum ſupremæ Hierarchiæ; Activorum ſeu Clericorum, infimæ. Et Mixtum, qui eſt Prælatorum, mediæ. In 1. ordine, tres ordines Monachorum recenſet, Contemplativorum, pro ſuis fundatoribus orantium, qualis eſt Carthuſianorum, Ciſtercienſium, Præmonſtratenſium, Grandimontenſium, & Canonicorum Regularium, qui Thronos exhibent; alium eorum, qui contemplationi intendunt, per modum ſpeculatorum, Cherubinis ſimiles, quales ſunt Prædicatores, & Minores; & tertium eorum, qui vacant Deo, per modum excedentium, Seraphinis Configurati, in quibus Conſummabitur Eccleſia. Prælatorum tres ſimiliter Ordines, Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum. Denique tres Ordines Laïcorum, Principum, Conſiliariorum, & Subditorum.

Quibus omnibus adjungit, & animæ Hierarchicæ, varios gradus ſtatui poſſe, naturæ, gratiæ, & induſtriæ, quos iterum, cum aliqua comparatione, ad Hierarchias Cæleſtes ſubdividit. Paſſim ex iis argumenta depromunt, qui ſuam *Chariſmatum* Hierarchiam ſomniant, & cum per omnia, ordinibus iſtis, à Bonav. prolatis, non conſentiant, ſuæ tamen ſententiæ, ab iis locis, auctoritatem emendicare coguntur.

CAP.

## Cap. XII.

### *Solvitur difficultas, ex locis* S. *Bonav.*

VErùm infirma iſta probatio eſt. 1. quia ſermones iſti, Opuſcul. *de lum. Eccleſ.* toti ſunt Anagogici ac Myſtici: cujus etiam notæ eſt, tractatus de Eccleſiaſtica Hierarchia inſcriptus, de quo ſi Bonav. ipſum conſulas, hoc judicium ab eo audies, *Impoſſibile eſt, ut dicit Dion. aliter nobis lucere divinum radium, niſi varietate ſacrorum voluminum, anagogicè circumvelatum. Ideò Theologia, Poëticis informationibus uſa eſt, ut ex rerum viſibilium ſimilitudinibus, allegoricæ allocutiones, & Myſtici intellectus tranſumptiones formentur, & ſic ſenſibilibus, & viſibilibus, ſpiritualia & inviſibilia coaptentur. Hujus rei gratia, præſens opuſculum, etſi laborioſum, mihi tamen, & aliis parvulis in Chriſto, lac petentibus (ut ſpero) non infructuoſum, offero ad ædificationem domus Domini, qui eſt ſublimis & glorioſus in ſæcula ſæculorum. In quo agitur de proprietatibus rerum naturalium, quas ſecundum parvitatem meam nunc tropologicè, nunc allegoricè, nec non quandoque anagogicè, rebus Spiritualibus comparavi: Iunioribus relinquens materiam exercitii, ſenſibilia inſenſibilibus, & Carnalia Spiritualibus coaptandi.*

Ex

Ex quibus vides, ſcopum S. Doctoris, in hoc opere, non eſſe Hierarchiæ doctrinam tradere, ſed anagogicè ac figurativè, Cæleſtis Hierarchiæ dotes, ad homines transferre, relinquendo etiam cæteris liberum, ut in eadem materia, piè & ad ædificationem proximi, ludant atque excurrant. Unde in opuſc. iſto ſicut & ſerm. cit. opuſc. *lum. Eccleſ.* ſuper-cæleſtis Hierarchiæ, in Trinitate, mentio fit, quam S. Thom. ſupra nequaquam admittendam, credit; animæ quoque Hierarchicæ ordines varii ſtatuuntur, cum certum ſit, propriè dictam Hierarchiam, animam ſibi ipſi eſſe non poſſe.

Temerarium itaque eſt, ex iſtis locis, in quibus, non doctrina Theologica traditur, neque aſſerendæ de Eccleſiaſtica Hierarchia veritates ſtatuuntur, ſed Myſtici conceptus proponuntur, libertate unicuique relictâ, eoſdem ad morum ædificationem, & Angelorum commendationem, magis ac magis ampliandi, ad eorum, inquam normam, Theologicam, de Eccleſiaſtica Hierarchia tractationem Metiri, neglectis iis, ejuſdem Auctoris, in quibus ſe *Magiſtraliter* loqui, & receptam à Theologis doctrinam tradere, profitetur.

Dum ergò S. Bonavent. varios ordines Chriſtianorum, Hierarchiæ cæleſtis, vel Eccleſiaſticæ Ordinibus, comparat, non ideò

ideò illos Hierarchiæ Eccleſiaſticæ, ſtrictè ſumptæ inſerendos, aut ſacri principatus propriè dicta ſubjecta eſſe putat; ſicut nec Gregor. omnes bonos, omnes Hierarchiæ Eccleſiaſticæ propriè dicta membra eſſe, putat, quamvis eos cæleſtis Hierarchiæ ordinibus conferat, hom. 34. in Euang.

II. Quia nec iis ipſis locis, quæ à nobis cit. ſunt, Bonav. unquam dicit, ſe diviſiones Hierarchiæ Eccleſiaſticæ, aut propriè, aut impropriè dictæ, multò minùs propriè dictæ tradere; ſed ſolùm ſe comparationem quandam inſtituere hominum & Angelorum, ſecundum varias dotes, in illis præſertim, qui ſalvandi ſunt, refulgentes, ratione quarum, Hierarchiæ Angelicæ aſſimilari poſſunt.

III. Quia tantum abeſt, ut in iis diviſionibus, Hierarchiæ propriè dictæ partitionem agnoſcat S. Bonav. ut prædicti opuſc. de Eccleſ. Hier. par. I. Hierarchiam Eccleſiaſticam propriè dictam, definiat ipſe tribus prædictis dotibus, *Ordinis*, *Iuriſdictionis*, & *Chariſmatum* plenè inſtructam, ad quam nonniſi per clericales gradus in Eccleſia receptos aſcendatur, cæteras autem comparationes, quas poſtea ſubjungere propoſuerat, valere duntaxat inſinuat, ad vitæ noſtræ conformationem, cum beatis ſpiritibus, & ipſorum imitationem explicandam. Quod ne ex meo dixiſſe videar,

videar, ipſum loquentem audire præſtat.

*Tertia eſt ſub-cæleſtis, ſcilicet humana, quæ in prædeſtinatis hominibus perficitur, & præcipuè in prælatis. Hæc autem Hierarchia humana, ad ſimilitudinem Cæleſtis Hierarchiæ ordinata eſt, & diſpoſita, & ſecundum majorem, vel minorem gratiæ, ſive poteſtatis perceptionem, in majori, vel minori, ſive in excellentiori, & inferiori gradu, ordinatiſſimè conſtituta. Unde in Iob dicitur, nunquid noſti ordinem Cæli? Aut rationem ejus pones in Terra! Noſſe Cæli ordinem, eſt cognoſcere ſupernarum virtutum ordinatiſſimam diſpoſitionem: Ejus rationem in terra ponere, eſt vitam & officium hominum, quamdiu in terra ſunt, ſecundum ſimilitudinem Cæleſtium Spirituum, Sanctè & reverenter ordinare. Unde novem ſunt ordines ordinandorum, ſicut novem ſunt Sancti ordines Angelorum. Eſt enim ordo Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolythorum, Exorciſtarum, Lectorum, Pſalmiſtatus, & Oſtiariorum: Sicut Moyſi dictum eſt, inſpice & fac ſecundum exemplar, quod tibi in monte monſtratum eſt, &c.*

*Noſtra itaque exemplaria ſunt SS. Angelorum Agmina ordinata, ut ſcilicet ſecundum ipſorum ordinationem & operationem, noſtram (quantum poſſibile eſt) ordinemus converſationem. Ut igitur illa omittamus, ratione difficultatis, & prolixitatis, quæ dixit Dionyſ. in*

*Eccl.*

*Eccl. Hier. hoc ſufficiat de hoc iſta vice, quod Eccleſia militans, in ſuis membris, diſponitur ſecundùm ſimilitudinem Eccleſiæ triumphantis, & hoc, quoad ordinationem, & quoad actionem. Eſt enim Hierarchia, (ut dicit Dion.) ordo divinus, ſcientia & actus, Deiforme ſimilans, & ad inditas ei divinitus illuminationes proportionaliter aſcendens. In ordine, notatur diſtinctio illorum, qui per ordinatum officium, majorem vel minorem recipiunt poteſtatem. In ſcientia, notatur diſcretio; in actione verò, miniſterium: Sine ordine enim, præſumptio eſt actio: Sine actione, negligentia eſt ordo: Sine ſcientia & diſcretione eſt actio reprehenſibilis, & ordo inutilis; & ideo tam in ordine, quàm ſcientia & actione, hominum poteſtas, Dei uniformitatem imitatur, & ſecundùm modum & menſuram ſuæ illuminationis, in ordine ſuo proficit, & rectè diſcernendo, & benè operando, & ad Dei conformitatem, quantum poſſibilè eſt, aſcendit.* Locus iſte mutilus eſt. *Tunc verò Angelorum Hierarchiæ, quibus per imitationem, & vitæ conformationem; dum tres electorum hominum ordines, ſecundùm trinas conditiones ſivè differentias ſingulas appropriatas comparantur; & hi tres ſalvandorùm ſtatus ſignificantur, per illos tres, quos dixit Ezechiel liberandos, ſi fuerint, inquit, in civitate hi tres viri, ſcilicet, Daniel, Noe, & Iob, &c.*

Noli lector, itaque ſi ſapis quæ de con-

formitate vitæ ſalvandorum ad Sanctos Angelos, & de illorum ab his imitatione, fructuosè à S. Doctore ſcripta ſunt, ad ſacri Principatus, & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ dignitatem transferre, neque qui dotes aliquas Angelorum magis, quàm alii imitantur, eos nobiliores Hierarchas dicendos putes; nam noſtræ, & cæleſtis Hierarchiæ differentia eſt, quòd hæc poteſtatem gubernativam, præſertim ſignificat, in actione poſitam: Illa verò, in contemplatione potiſſimùm, & Dei poſſeſſione conſiſtit. In hac majorem quis gradum obtinere poſſit, qui cæteris præfertur, & ſanctus non ſit: in illa verò, eadem ſit dignitatis Ordinis, & ſanctitatis in ſingulis, proportio.

## C A P. XIII.

### *Aliqui alii Celebriores Scholaſtici, Theologi proferuntur.*

IIs Scholæ Theologicæ Mag. adjungendus Gabr. Biel. in 2. d. 9. q. 1. docens, Hierarchiam dici, quaſi ſacrum principatum, definitioneſque ejuſdem Hierarchiæ creatæ, ſup. traditas, probans, tum illam, quod nimirum ſit, *Rerum ſacrarum, & rationabilium ordinata poteſtas, in ſubditis debitum retinens principatum*; Tum iſtam, *ut ſit*

*ordo*

*ordo ſacratus, & ſcientia & operatio, quæ ad Dei ſimilitudinem pro viribus nititur, &c.* Denique, hanc poſtremo loco adjungens, *Hierarchia creata eſt ſacra quædam poteſtas, plures continens ordines, communicans inferioribus determinato ordine, quod à prima poteſtate divina ſuſcepit.*

Quæ omnes definitiones Hierarchiam nullam eſſe demonſtrant, quæ non *Ordine*, *ſcientia*, & *actione*, inſtructa ſit; quæ non poteſtatem *Ordinis* & *Iuriſdictionis*, ſimul cum *Chariſmatis* habeat; quæ non principantium & ſubditorum collectio ſit, quæ totius præſentis diſputationis ſumma eſt.

Adjungendus Rich. de Med. villa, Ordin. Minor. Doct. clariſſimus, qui eadem d. q. 1. Magiſtralem nuncupat prædictam definitionem, *Hierarchia eſt rerum ſacrarum, & rationabilium (rationale* interpretatur idem eſſe, quod *intellectuale) ordinata poteſtas, debitum in ſubditis retinens principatum*; quam utique definitionem, Eccleſiaſticæ, & Cæleſti Hierarchiæ communem, aſſerit. Ibid. quoque, non eſſe concedendum, ait, inter perſonas divinas, propriè dictam Hierarchiam eſſe, *quòd inter eas non ſit ordo principandi*, ſed ſumma æqualitas; innuens proinde, Hierarchiam propriè dictam, non eſſe, niſi inter eos, quorum aliqui principantur, alii verò principantibus ſubjiciuntur.

Idem tandem in 4. d. 4. q. 3. comparans, Hierarchiæ Eccleſiaſticæ, ac Cæleſtis ordines, novem hujus, ſeptem duntaxat illius, eſſe contendit; diſparemque utriuſque Hierarchiæ rationem eſſe, quòd ordines omnes Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, ad corporis Chriſti conſecrationem, ordinari debeant: quod ipſum docuerat S. Bonavent. ibid. Quæ doctrina, acceptionem Eccleſiaſticæ Hierarchiæ confirmat, pro ſolis clericorum ad Chriſti corpus conficiendum ordinibus, excluſis cæteris.

Item Durandus de S. Port. Dominican. familiæ inſigne ornamentum, Apoſtol. quondam Pœnitent. & Epiſc. Meldenſ. Qui Hierarchiam à Dionyſ. traditam, ut ſit *ordo divinus*, *ſcientia & actio*, nobis ita explicat, in 2. d. 9. q. 1. Ut hæc tria, unam Hierarchiam conflare, neceſſum ſit, nec Hierarchia ſit, ſi aliquid eorum deſit, nec abſurdum eſſe putat, quod Hierarchia, quæ unitate tantùm ordinis una eſt, per hæc tria diverſorum generum integra definiatur.

Qui pariter, in 4. d. 24. q. 2. objectioni, adverſus numerum ſeptem ordinum, ſatisfaciens, reſpondet, quòd licèt Hierarchia Eccleſiaſtica ſit exemplata à Cæleſti, non tamen poteſt eam imitari in omnibus, unamque Hierarchiam Eccleſiaſticam tamen eſſe, teſtatur, quamvis Cæleſtis, propter plures modos recipiendi, divinam

divinam illuminationem, diverſa ſit; cum è contra, homines in ſtatu viæ, uno modo recipiant ordines: Ordines verò ſeptem tantùm in eadem Eccleſiaſtica Hierarchia, ſtatuit, quia quotquot ſunt Eccleſiaſtici Ordines, ad unum Euchariſtiæ ſacrificium referuntur.

Quæ omnia, quo ſenſu, Hierarchiam Eccleſiaſticam pro ordinis Hierarchia, ſumpſerit, nec varias illas Hierarchias probaverit, manifeſtè demonſtrant. Quòd verò nobis, in omni Hierarchia Eccleſiaſtica perfecta, Juriſdictionem admittentibus, non repugnent, poſtea explicabimus.

Nec ſilendus, Henr. Gandav. quodl. 6. q. 23. a. 1. Ubi Hierarchiam ratione Chariſmatum, ſub uno Deo Monarchâ, in eo ſenſu dici, fatetur, quo ſenſu etiam creaturæ irrationales, ſub Deo, ad Deum reduci poſſunt imperfectè, creaturæ verò rationales, ad Deum perfectiùs reducuntur; eamque reductionem, ac proinde Hierarchiam ipſam, in ea fundatam, in Eccleſia Militante incipere, in triumphante finiri docuit: eamque ab Eccleſiaſtica Hierarchia diſcriminat: Et ita oberrationem eorum detegit, qui diſpoſitionem iſtam creaturarum, ſub Deo, quatenus ad ipſum Deum referuntur, ut ei uniantur, à quo exierunt, cum Hierarchia Eccleſiaſtica confundunt: Et Bonav. aliiſque Myſticis DD. ſimiliter

locutis, lucem adfert, quam utique auget, dum conſequente ſerie, de ordine Hierarchico, militantis Eccleſiæ, ita differit.

*In qua*, inquit, *ſub Deo Chriſtus, ſecundùm quod homo, caput eſt & Monarcha, non tantum in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus*, &c. *Unde de ipſo dicit Dionyſ. c.* 5. *Eccl. Hier. in ipſo perficitur, & completur, omnis Hierarchiæ noſtræ diſpoſitio: Ipſe autem tanquam homo, peregrè proficiſcens in altum, non abſque regimine, & ordine, in terris relinquere nos voluit, ne tumultuaret juvenis contra ſenem, & contra ſapientem fatuus, ſed inferiores in donis, & naturalibus & gratuitis, per ſuperiores in ordine debito cuſtodiret, & ſic in Hierarchia totius Eccleſiæ militantis, eſſet principans, & cui principaretur, invenire. Quæcunque enim ut dicit Philoſ.* I. *Pol. Conſtituunt unum aliquod commune, ſive in conjunctis, ſicut homo ex corpore & anima, ſive in diviſis, ſicut exercitus in militibus, in omnibus eſt, invenire principans, & ſubjectum: quemadmodum in Harmonia Muſica, eſt unus ſonus principalis; & in mixto, unum elementum prædominans: & in homine anima corpori, & intellectus appetitui ſenſibili, & in domo vir uxori, & univerſaliter maſculus feminæ, & homo beſtiis. Unde quæcunque perſonæ, talem habent inter ſe diſtantiam in gratuitis, ſive naturalibus, ſive acquiſitis, ſive à Deo datis, quamvis diſtent prædicta ad invicem,*

*cem, talem inter ſe habent diſpoſitionem, quòd unum natum eſt, & debet, alteri principari, & ipſum dirigere.*

Ex iis, & aliis, quæ ibid. ſubdit, fundamenta contrariæ opinionis ſubvertuntur, & adverſum eorundem inſultus, Catholica ſententia munitur.

## Cap. XIV.

### *Itemque facultatis Theologicæ Pariſienſ. & Conc. Provinc. Senon. ac Syn. Diæc. Carnot. decreta, ante Conc. Trident.*

INter ultimos patientur adverſarii, Joan. quoque Gerſoni, Cancell. Pariſienſ. honorificum locum eſſe, à quo ſcilicet Hierarchiæ varias acceptiones, ejuſque præſertim, quæ omnibus ſuis numeris abſoluta eſſet, addiſcere potuerunt.

Audiamus eum loquentem de poteſtate Eccleſiaſtica, conſid. 9. Ubi Hierarchiæ Angelicæ, & Cæleſtis, hanc comparationem inſtituit, *Papalis auctoritas ſuo modo, cum Cardinalibus, imitatur triplicem primam* (Angelorum Hierarchiam;) *alteram verò mediam, imitatur Patriarchalis, Archiepiſcopalis, & Sacerdotalis auctoritas, in habentibus ſubjectos ſibi: quod dicitur propter curatos,*

*vel etiam propter ſolos titulares Epiſcopos, carentes plebe. Ultimi ſunt inſtar tertiæ Hierarchiæ, qui hierarchizantur in Eccleſia, ſed non alios auctoritativè hierarchizant, quemadmodum ſunt populi, & ſimplices religioſi, ſecundùm Dionyſium.*

Clariùs certè & expreſſiùs, in prædictæ Hierarchiæ Hierarchizantis gratiam, ſerm. contra Bull. Mendicant. *Si quis, ergò, inquit, petat, quomodò ſtabit Chriſtianitatis Regnum, in his inferioribus? Reſp. Hæc erit, ſervando ordinem, & exemplar regni ſuperioris, Regnum Cœlorum, certo ordine, & eſſentialibus conditionibus, atque permanentibus (quas nos Hierarchias appellamus) inſtitutum eſt. Hæc eſt determinatio S. Dionyſ. in libro ſuo, quem ea de cauſa edidit, de Cæleſt. Hier. & inſtitutione S. Pauli*, &c. *Apparet per has duas conſiderationes, in ſancta Eccleſia, ordinem eſſe Hierarchicum, & eſſentialem, hoc eſt, ordinatum, ſtabilem & permanentem, ad* Epheſ. 4. & 5. *Exemplum in homine, qui regnum eſt perſonale, videmus, membrum unum alteri jungi, cer o ordine.*

*Et hic eſt ordo in ſancta Eccleſia, ut ſit unus Papa, Ieſu Chriſti Vicarius, ſint Cardinales, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Apoſtolorum ſucceſſores, ſint curati, ſucceſſores 72. diſcipulorum, quos dicemus in ſeqq. Patet ſi aliquis homo, aut ſtatus, ſine cauſa vel neceſſitate, perturbare vellet hunc Ordinem, illi reſiſtendum eſt*, &c.

*Item*

*Item poſtea Chriſtianitatis Regnum fundatum eſt, & inſtitutum in ordine, & diſpoſitione Hierarchicæ prælationis, hoc eſt, Deus ſic ſuam ordinavit Eccleſiam, ut in ſancta Eccleſia eſſet ordo prælaturæ ad gubernandos alios, & ad Deum dirigendos, ſecundùm tres, quæ ad prælaturam ſpectant, operationes, purgare, illuminare, & perficere, & hunc ſervando ordinem, ſtare debet regnum Eccleſiæ ſanctæ hîc inferiùs, ſic enim eſt in ſuperiori Regno Cœlorum,* &c.

Eorum autem omnium DD. ac PP. quos pro explicanda Hierarchiæ notione, proferendos judicavimus (nam inumeros alios proferre poſſemus, tam ex Sæcularibus, quàm ex Regularibus viris; quique huic *Hierarchiæ* acceptioni, ut pro Paſtorum ſub-ordinatione ſumitur, non inviti faverunt, & quos, ne faſtidium generemus) brevitati ſtudentes, libenter omittimus: agmen claudet Henr. Kalteiſ. Dominican. S. Theolog. Prof. in Acad. Colon. & Hæret. Pravit. inquiſitor, Orat. habita per duos dies, adverſus Bohemos, de libera predicatione verbi Dei, factâ continuatione, altero die, non longè ab initio.

*Notandum*, inquit, *quod ſicut in Eccleſia triumphante, ſunt tres Angelicæ Hierarchiæ, quarum Trinitas beatiſſima, caput eſt, quarum ſupremam, illuminat ipſa Trinitas per ſe, ſuprema mediam, & media infimam, & non è converſo: Ita in Eccleſia militante, ſunt tres ſta-*

*tus, ſuo modo illam imitantes, ſub uno capite, quod eſt Chriſtus ſecundùm quod homo; ſummum Papa, loco Chriſti, tenet in terris; medium Epiſcopi, loco Apoſtolorum; tertium curati, loco 72. diſcipulorum: Ex quibus apparet, quòd ſecundùm divini principatus Ordinem, quæ Hierarchia vocatur, ſunt ordinarii Eccleſiæ DD. ad quos inexcuſabiliter, ratione qualitatis ſui ſtatus pertinet, illuminare populum Dei, ac cæteros actus Hierarchicos exercere, ſcilicet ad Papam, Epiſcopos, ac plebanos, vel loca eorum tenentes, &c. Nam unguentum, id eſt, pinguedo totius Eccleſiaſticæ ſanctitatis, ut eſt in capite, ſcilicet in Chriſto homine, prout congruit Eccleſiæ Hierarchiæ, deſcendit in barbam ſuam, id eſt, in B. Petrum, proximum ejus vicarium, & quemlibet ejuſdem legitimum ſucceſſorem: dehinc in Barbam Aaron, id eſt, cujuslibet prælati, ſeu Epiſcopi; legitime ſuccedentis: dehinc in veſtimentum, id eſt, Eccleſiaſticos: dehinc in oram veſtimenti, id eſt, populares, qui ſunt extrema pars Eccleſiaſticæ Hierarchiæ.*

Probat ex Bern. hanc ſub-ordinationem neceſſariam eſſe; ac tandem concludit, *quòd ſumma diligentia invigilandum, ne hic ordo Hierarchicus, tam regulariter à Deo inſtitutus, ab ullo infringi patiatur, &c.* Quæ omnia, quàm perfectè iis conſentiant, quæ nos de Hierarchia ſcripſimus, ex prædictis innoteſcet.

Jam

Jam verò turmatim, totius facultatis Theologicæ Pariſ. ſenſum, non nuperum, qui ex cenſura librorum Anglicanor. patuit, (qua de re eruditiſſimè agunt, duo illa præclariſſima lumina, facultatis Pariſ. Petr. Aurel. & Franc. Hallier in ſuis reſpectivè elucubrationibus) ſed antiquiorem profero, ex litteris ipſius facultatis, ad Reg. Franciſc. I. datis, ann. 1535. cum à Rege, occaſione naſcentis, in Germania hæreſis, rogata fuiſſet, proferre ſententiam, in quibus de Hierarchia ſic ſcripſit: *Firmiter tenendum eſt, Hierarchiam Eccleſiaſticam, quam politicam Eccleſiæ, nonnulli vocant, ſanctam eſſe, & utilem, ſed etiam jure divino inſtitutam, quæ uſque ad conſummationem ſæculi perduratura eſt, nec in humana eſſe poteſtate, illam inſtituere aut deſtituere.* Poſtea dividit illam, eadem facultas, *in Papam, Epiſcopos, & Plebanos*, ſeu *Curatos.*

Similiter Conc. Prov. ſenon. ſub Anton. A prato, Cardin. tempore Clem. VII. ann. 1528. in decr. Mor. c. 1. *Orandus*, inquit, *igitur benigniſſimus Deus, ut fatiſcentem Petri naviculam, tutâ tandem ſtatione recipiat, ſanctiſſimum Dominum noſtrum Papam, & ſtatum Hierarchicum Eccleſiæ, in perfecta charitate contineat: & Chriſtianiſſimum Regem noſtrum, ac ſupremum Dominum incolumen nobis ſervet, votorumque compotem effi-*

*ciat, ut commiſſus illi populus, &c.* Quid eò loci, per ſtatum Hierarchicum intelligi poteſt, quàm ſtatus Paſtorum & Prælatorum Eccleſiæ, qui Papæ conjungitur, & unitur, & cujus mentio, in Eccleſiaſticis precibus, Regum temporalium, ac populorum mentioni, præmittitur?

Syn. denique Carnot. ann. 1626. apud Bochell. lib. 3. tit. 2. decret. c. 81. Ad Eccleſiaſticam Hierarchiam, nemini, niſi per ſuſceptionem tonſuræ clericalis, aditum, patere, teſtatur; ac proinde, Hierarchiam Eccleſiaſticam, collectionem eſſe, virorum ſacramento ordinis initiatorum, ſatis evidenter inſinuat; ſic autem loquitur, iſta Syn. *Cum ſecundùm SS. PP. ſanctiones, qui volunt, in Domini ſortem, Eccleſiaſticæ Hierarchiæ adſcribi, ut primam tonſuram Clericalem accipiant, à ſuo Epiſcopo, eam petere debeant, &c.*

# CAP. XV.

## *De explicatione Hierarchiæ, per Conc. Trident.*

AB iis verò gradus nobis faciendus eſt, ad Conc. Trid. de Hierarchia definitionem. Syn. enim Trid. Præcedentium utique ſcriptorum, inſiſtens veſtigiis, nec novam

novam ſibi fingens, Hierarchiæ acceptionem, ſed uſitatam ſupponens, c. 4. ſeſſ. 23. apertè & evidenter, Hierarchiam definit, poteſtatem *Ordinis, Iuriſdictionis,* & *Chariſmatum* donis, conſtantem.

*Quòd ſi quis*, inquit, *omnes Chriſtianos promiſcuè, N. T. Sacerdotes eſſe, aut omnes pari inter ſe poteſtate Spirituali præditos, affirmet, nihil aliud facere videtur, quàm Eccleſiaſticam Hierarchiam, quæ eſt*, Cant. 6. *ut Caſtrorum acies ordinata, confundere, perinde, ac ſi contra S. Pauli*, 1 Cor. 11. *ad* Epheſ. 4. *doctrinam, omnes Apoſtoli, omnes Prophetæ, omnes Euangeliſtæ, omnes Paſtores, omnes ſint DD. Proinde Sacro-Sancta Syn. declarat, præter cæteros Eccleſiaſticos gradus, Epiſcopos, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, ad hunc Hierarchicum ordinem, præcipuè pertinere, & poſitos, ſicut ait idem Apoſt.* Actor. 20. *à Spiritu Sancto regere Eccleſiam Dei: eoſque Presbyteris ſuperiores eſſe*, &c. *docet inſuper*, &c. *eos, qui tantummodo à populo, aut ſæculari poteſtate, ac Magiſtratu vocati, & inſtituti, ad hæc miniſteria aſcendunt, & qui ea propriâ temeritate ſibi ſumunt, omnes non Eccleſiæ miniſtros, ſed fures, & latrones, per oſtium non ingreſſos, habendos eſſe.*

Poteſtatem ordinis, iis verbis contineri fatentur, ſed ſolam volunt contineri: cæteras dotes, ab Hierarchia, à Trid. ibi explicata propellunt, quòd hæc doctrina,

ſacramenti ordinis explicationi, inſerta ſit. At quàm aperta etiam Juriſdictionis in ea Hierarchia neceſſitas, inſinuatur, dum ſcilicet ipſa, ut Caſtrorum acies ordinata, ſub Epiſcopis, tanquam potiſſimis Hierarchis, deſcribitur, ita ut ſicut omnis exercitus, ſuis ducibus paret, atque ordinatâ diſpoſitione ſubjicitur: Similiter tam Presbyteri, quàm reliqui inferiores miniſtri, Epiſcoporum Juriſdictioni, ex Chriſti inſtitutione ſubdantur: Dum nonniſi accepta facultate, ab Eccleſiaſtico præpoſito, ad Eccleſiaſticos gradus aſcendi, aut ipſorum miniſteria exerceri poſſe, definitur?

Quid enim eſt, quæſo, iſta licentia, quæ inferioribus ad iſta miniſteria Eccleſiaſtica, liberè exercenda, conceditur, ordinis eſt, an Juriſdictionis? certè Juriſdictionis particula quædam eſt, quâ in hac vel illa Eccleſia, huic, vel illi populo, ſacrorum miniſteriorum fructus impendere, ab habente ordinariam Juriſdictionem, conceditur. Gratiarum quoque ſeu Chariſmatum, implexas Hierarchiæ Eccleſiaſticæ notioni dotes, eadem Syn. oſtendit, dum ad ejuſdem explicationem, quam Hierarchiam Ordinis fatentur, nos etiam Juriſdictionis eſſe, monſtravimus, Apoſtoli ea loca proferuntur, ex quibus potiſſimùm, ſuam Chariſmatum Hierarchiam conficiunt & confirmant.

Fixum

Fixum ergo ac ratum ſit, non ita de Hierarchia Ordinis, Conc. Trid. loqui, ut ad ejus perfectionem atque integritatem, ordinem ſolùm Eccleſiaſticum ſufficere, ſed inſuper Juriſdictionis poteſtatem, & Chariſmatum divinorum ſubſidia, neceſſaria eſſe, cenſeat; quam proinde Hierarchiam, ita cumulatè dotibus iſtis inſtructam, ita munitam, in tres ordines diſtribuit, c. 6. dum ait, *Si quis dixerit in Eccleſia Catholica, non eſſe Hierarchiam, divina ordinatione inſtitutam, quæ conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris, anathema ſit.* Quibus verbis, licet ſummi Pontificis, qui jure divino præeſt omnibus Hierarchis, & Fidelibus populis, licet Archiepiſcoporum, Primatum, Patriarcharum, non meminerit, quos conſtat, non divina, ſed Eccleſiaſtica ordinatione inſtitutos, ab Hierarchia tamen nec gradus iſtos, nec Juriſdictionem excludit; ſed duntaxat, ſacrum principatum, omnibus ſuis numeris abſolutum, dividit in eos ordines, quibus Juriſdictio connaturalis eſſe poteſt, quibus officia Juriſdictionem inferentia, conſentanea ſunt, & Chariſmata ordini, atque officio, adnexa debentur.

Quos ordines eſſe docet, Epiſcoporum, Presbyterorum, & Miniſtrorum: Quo nomine *Selectos*, quos vocat Dionyſ. *Miniſtros*, id eſt, Diaconos interpretamur, quos *Mini-*

*Miniſtrorum* nomine duntaxat, ſignificavit Trid. Conc. definire ſcilicet nolens, quæſtionem duplicem, primam, an reliqui etiam ordines, à Diaconatu diverſi ſint, ex divina ordinatione, an verò ex Eccleſiæ inſtitutione addititii: Alteram, an eiſdem, principatus quoque ſacer, connaturalis ſit, v. g. num etiam Subdiaconorum Ordini, & aliis inferioribus, officia Juriſdictionis, adnecti conſentaneè poſſint, ſicut Epiſcoporum ordini, Ampliſſima juriſdictio congruit, & Presbyterorum ordini, & curatorum; Diaconis, Archidiaconorum officia, Juriſdictionem adnexam habentia, demandantur. Unde Syn. Trid. haud dubiè, tam ordinis, quàm Juriſdictionis mixtionem, Hierarchiæ Eccleſiaſticæ conflandæ, neceſſariam cenſuit; eamque fuiſſe mentem, omnium PP. Conc. Trid. Auctor alioqui damnandus, ſed in iis, quæ hæreſi minimè favent, nequaquam gratuitò mendax cenſendus, teſtatur, lib. 6. Hiſt. Conc.

Unde monitum hîc velim, eos, qui eas dotes, quas Trid. Syn. ut perfectam Hierarchiam conſtituant, conjunctas expoſcit, divulſas à ſe invicem, atque abſtractas, quaſi diſtinctas, perfectas Hierarchias conficere contendunt, eos inquam, nec Concilii mentem, nec totius antiquitatis, quam Conc. ſecutum eſt, ſenſum percepiſſe, fatea-

fateamur, neceſſum eſt: Quis enim probet, Conc. Trid. mentem, eum aſſecutum eſſe, qui fateatur, novam ſe, & ſine cujuſpiam auctoris præcedentis ductu, Hierarchiæ diviſionem, invexiſſe? Scilicet, Trid. Syn veſtigia ſequitur, qui primus à nemine calcatam viam terit? Longè itaque à percipienda Conc. Trid. mente aberrant, qui novam viam adaperiunt redeundumque eis ad communem, & antiquam Hierarchiæ notionem, ſi quidquam appoſitè ad ſenſum Trid. Syn. voluerint loqui.

## CAP. XVI.

### *De ejuſdem nominis acceptione, apud Recentiores Societatis Jeſu, ſcriptores.*

NEc tantum, hanc Trid. Syn. mentem aſſecuti ſunt, inter Scholaſticos, Scot. in 4. d. 24. q. 2. a. 2. aut Albert. Pigh. toto libro, de Eccl. Hier. aut Sander. lib. 7. de viſib. Monarch. eccl. & alii paſſim, qui Hierarchiam, juxta noſtrum ſenſum acceperunt. Sed & plures, è Societate Jeſu ſcriptores, qui non minimam Doctrinæ ac pietatis laudem aſſecuti. Hanc Syn. Trid. mentem perceperunt: Card Bellarm. dum lib. 1. controv. gener. de

de Menbr. Eccl. ſeu de Clér. c. 11. Reſpond. ad object. Kemnit. Numerum ordinum Eccleſiæ ſeptenarium, ex eo impetentis, quòd tres tantum ordines Hierarchiæ, à Dionyſ. referantur, conſecutionem negat. *Tres enim ſunt*, inquit, *Hierarchiæ in Eccleſia militante, ut etiam tres ſunt in Eccleſia triumphante: Prima eſt Pontificum, ſecunda Sacerdotum, tertia Diaconorum: Diaconi enim etſi miniſtri dicuntur, & ſint, ſi comparentur ad Sacerdotes, tamen ſunt etiam principes & præſules, ſi comparentur ad plebem, & ideò dicuntur Hierarchæ. Ordines autem inferiores, non præſunt populis, ſed tantum miniſtrant Diaconis, & Sacerdotibus.*

Potuitne clariùs Bell. non ſolùm noſtræ ſententiæ, de Diaconibus, in principantium ordinem, præ cæteris inferioribus clericis transferendis, aſſentiri, quàm iis verbis aſſenſus eſt? Potuitne certiùs inſinuare, præter ordinem, Præſulatum quoque, ſeu poteſtatem gubernationis, ac Juriſdictionis, ad Hierarchiam requiri: defectu cujus, inferiores Diaconatu ordines, licet veri ordines eſſent, Hierarchici tamen non eſſent: Putaſne eum, qui miniſteria, & functiones miniſtrorum Eccleſiæ, Hierarchica negavit, ſecundùm Dionyſ. mentem, quòd Juriſdictionem connaturalem minimè obtinerent; Monachorum ut monachi ſunt, etiam eorum quos fratres Laïcos

Laïcos dicimus, etiam monialium, Hierarchica putaſſet? Reſpuiſſet ſanè novam iſtam præſumptionem, quam ne quidem in ullius mentem venturam, ſuſpicatus eſt.

Hunc ſenſum ejuſdem Trid. Syn. agnovit, & tradidit, Henr. Henriq. in Acad. Salmat. S.T. Prof. de Sacram. lib. 10. c. 25. §. 1. dum ait, *Hierarchia Eccleſiaſtica conſtituitur ex variis membris, cum diſpari gradu dignitatis, & cum poteſtate clavium*, cui Hierarchiæ Papam, Cardinales, Legatum à Latere, ac Nuntium Apoſtol. Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, vicarios Epiſcoporum, & alios inſerit, & c. ſeq. §. 1. *In Eccleſiaſtica Hierarchia, ſunt varia membra, & unum excellit alterum, in gradu & poteſtate ordinis: quod vero eſt ordine æquale, aut inferius interdum excellit gradu dignitatis Eccleſiaſticæ*, quam §. 2. à attendi docet, reſpectu *Iuriſdictionis in Foro Contentioſo*. Ex quo colliges, mentem ipſius eſſe, Hierarchiam Eccleſiaſticam, & Ordinis, & Juriſdictionis complexione conſtare: Ita ſcilicet, ut in membris iſtius Hierarchiæ unicæ, inter ſe comparandis, tam hujus, quam illius habeatur ratio, & fieri poſſit, ut uno reſpectu, unum alteri præcellat, & ab alio, alterius ratione vincatur.

Nec ignoravit hanc Trid. mentem, Franc.

Franc. Turr. vir ex eadem Soc. Doctiſſimus, not. ſuis, in cap. 44. lib. 8. Conſtit. Apoſt. Ubi ex eo, quod Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi, *Dynaſtæ* dicantur à S. Clem. novatores noſtri temporis hæreticos, tanquam ordinis Hierarchici turbatores, refellit, quod in eam, alios, quàm eorum graduum viros, intrudant. *Ergo*, inquit, *Apoſtolicam doctrinam negant, qui clerum & Eccleſiaſticam Hierarchiam, quæ ex clero conſtat, non ſeparant à Laicis, quin eam prorſus tollunt:* Ergo ſecundùm ejus mentem, Hierarchia ſolùm ex clero conſtat, nec niſi ex Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis, quos *Dynaſtas* appellat S. Clem. & qui ſecùs ſentiunt, Apoſtolicam doctrinam evertunt: Audis, quàm ſevere, Turrian. doctrinam aliorum ſtringat?

Nihil tandem de Conc. Trid. audiiſſe videbitur, Magallian. S. Script. olim in Hiſpania Profeſſor, dum Proœm. in tres D. Paul. Epiſt. ſcilicet utramque ad Timoth. & unicam ad Tit. Sect. 8. Eccleſiæ gubernationem, prout eſt in ſummo Pont. rectè vocari dicit Monarchiam. *Si autem*, inquit, *ſpectetur, quatenus ab illo derivata, ad inferiores prælatos funditur, Hierarchia, id eſt, ſacer principatus, rectè appellatur.* Tum Sect. 9. in qua, tam Ordinis, quàm Juriſdictionis, poteſtatem Hierarchicam explicat, & unam ab alia, in Hierarchiæ conſtitutione,

tutione, nequaquam diſtinctam eſſe, oſtendit. Plurium expreſſiora alia teſtimonia daturus, niſi hæc ſufficiant.

Sed quid neceſſum eſt, varia auctorum teſtimonia colligere, quibus placuerit, non ex una poteſtate, vel Ordinis, vel Juriſdictionis, multo minus, ex liberali in aliquos, Chariſmatum ſacrorum diffuſione, Hierarchiam conficere, aut ex una, ex iis dotibus, perfectè aliquos Hierarchicos, & principantibus ordinibus inſertos dicere, ſed nonniſi ex complexione iſtorum omnium, perfectè Hierarchiæ ſtatum conflare? Quid, inquam, hæc referre neceſſum eſt, cum facilior ſit, & expeditior, adverſariorum conſtringendi ratio, ſi cogantur ipſi, aliquem nominare, qui Hierarchiam, aut Ordinis, excluſa Juriſdictione, aut Juriſdictionis, excluſo Ordine, aut (quod vel leviter inſinuatum nunquam legent) Hierarchiam Chariſmatum aliquam, ab Ordine Eccleſiaſtico, & Juriſdictione ſeparatam, apertè ſtatuerit.

Si aliquem, ex Antiquis auctoribus nominaverint, herbam porrigo: ſi ex recentioribus, ante enatas iſtas controverſias, temeritatis apud me, ſe utcunque excuſabunt, quamvis auctoritatis, parum inde ſententiæ, conciliaturi ſint: ſi vero (quod indubiè ſperamus futurum) nec ex antiquis, nec ex recentioribus, ante enatas iſtas con-

controverſias, qui ſecum in acceptione Hierar‹hiæ, omninò conſenſerint reperire poſſint, ullum proferre poſſint: nemo eſt, qui non videat, vocis innovationem, doctrinæ innovationi, tanquam neceſſariam, excogitatam fuiſſe; doctrinæ verò novitatem, vel hoc unico præjudicio, eſſe damnandam.

---

# QUÆSTIO II.

## De Hierarchiæ Eccleſiaſticæ, propriè dictæ, Natura.

### CAPUT I.

*Definitio Eccleſiaſticæ Hierarchiæ traditur, & explicatur.*

Hierarchiæ Eccleſiaſticæ propriè dictæ, ex prædictis natura, facilè colligitur, varias ejus definitiones, ex Dionyſ ſuper. prolatas, in animum revocare oportet, quibus conſentiunt Maxim. & Antioch. Palæſt. Monach. deſcriptiones, quas item illuſtrant Hug. à S. Vict. & aliorum Theologor. prolatæ ſuper. explicationes.

Expe-

Expedit etiam meminiſſe ejus definitionis Hierarchiæ, juxta quam dicitur, Hierarchia, rerum ſacrarum, & rationabilium, ordinata poteſtas, debitum in ſubditos retinens principatum.

Circa quam obſervare conveniet, iſtos auctores, qui eam tradiderunt, cit. nempe Guil. Antiſſiod. Bonavent. Rich. Gabr. Biel. itemque Dionyſ. Carthuſ. in 2. d. 9. alioſque plures, qui eandem, tanquam Magiſtralem, ac celebrem in ſcholis, commendarunt, iſtos, inquam, voluiſſe hac definitione, Hierarchiam, non ſolùm perſonarum, verùm etiam actionum comprehendere, ideoque nomine communi, rerum, non perſonarum uſos fuiſſe: quamvis, ut mox dicemus, Hierarchiæ perſonarum, hæc definitio convenire poſſit; itemque voluiſſe, Hierarchiam Eccleſiaſticam, etiam & Cæleſtem, hac definitione complecti, nec ullam aliam Hierarchiam propriè dictam, inter homines atque Angelos, quam iſtam, cui hæc definitio conveniret, agnoviſſe, nec ad Sacerdotalis Ordinis ſeu Clericalis, quæ in Angelis locum non habet, Hierarchiam, definitionem ſuam reſtrinxiſſe.

Quia verò de Hierarchia jam loquentes: de perſonarum Hierarchia, non functionum, loqui ſolemus, nec de Hierarchia Cæleſti, verba hæc facimus, ideo nos Hierar-

Hierarchiam Eccleſiaſticam, in eo ſenſu ſumentes, Hierarchiam definimus, *hominum Sacrorum ordinatam poteſtatem, debitum in ſubditos, retinentem principatum*, ſeu ducatum. Quâ definitione tam veteris, quàm novæ legis Hierarchiam, complectitur: Non enim ab Eccleſiaſtica Hierarchia, ſeu Sacro Eccleſiaſtico principatu, legalem rejicimus, cui novæ legis ſtatus ſuccedit, qui ab initio mundi, vel ſaltem à receptione legis, ſicut & Eccleſia decurrens ſucceſſionis non interruptæ tramitem, regiminis eandem quodammodo formam ſervat, eatenuſque diverſus eſt, quatenus fœcunditatis in nova lege ſucceſſibus copioſior, gratiarum copiâ uberior, rerum prædictarum eventu illuſtrior, promiſſorum præſtantiâ clarior, antiquæ legis principatum, ampliori longè gloriâ ſuperat, qui tamen noſtri & principatus, & ſacerdotii, & initium videtur eſſe & origo.

Unde ſicut idem fluvius dicitur, & qui primum, aquarum paucitate, inglorius, accurrentium undique rivulorum copia, intumeſcit, & deinde profluentes largiter alveos ſuos, latius emittit; robur unum eſt, quod tenaci radice fundatum, ramos exinde ſuos felicius expandit: Ita una eſt Eccleſiaſtica Hierarchia, quæ in ſtatu naturæ confuſior, in ſtatu Moſaïcæ legis ordinatior, in ſtatu gratiæ optimè compoſita multo-

multóque ſacratior, fœcundior, & locupletior effecta eſt. Quod reſpiciens Apoſt. ad Epheſ. 1. *Super omnem Eccleſiam, tam quæ in Cœlis, quàm quæ in Terra eſt, Chriſtum caput datum* eſſe ſcribit: *Eccleſiæ, quæ in Terra eſt*, nomine, tam fideles in nova lege futuros, quàm qui in veteri fuerant, haud dubiè intelligens, quibus ſcilicet utriſque, caput eſt Chriſtus, utroſque connectens, & utrorumque Redemptor agnoſcendus.

Poteſtas dicitur [*Hierarchia*] nullus enim principatus, abſque poteſtate, & agendi auctoritate: duo enim iſta, nomine *poteſtatis* ſignificantur, nomenque iſtud, & pro ordine Sacro, qui poteſtas quædam eſt ad actiones Ordinis, cujuſmodi ſunt Sacrificii, & Sacramentorum confectiones, ac celebrationes, aliaque ſacra miniſteria; & pro Juriſdictione ſumitur, quæ poteſtatem actus quoſdam legitimos faciendi, & agendi in ſibi ſubditos, importat. Dicitur [*poteſtas Sacrorum*] hominum, eorum ſcilicet, qui in alios, eoſque purgandos, illuſtrandos, perficiendos (in quibus poteſtas ſacra conſiſtit) ordinati ſunt ac conſecrati.

Dicitur [*poteſtas ordinata*] *Quæ enim à Deo ſunt, ordinata ſunt*, ad Rom. 13. ideoque Dionyſ. c. 13. Cæl. Hier. Hierarchia omnis, ἱερὰ τάξις, ſeu ſacer ordo dicitur. Conſiſtit autem iſte ordo, 1. in au-

ctoritate ſuperiorum circa inferiores, ut docet Dionyſ. eodem c. *Ordo Hierarchiæ hoc poſtulat, ut alii purgentur, alii purgent: alii illuminentur, alii illuminent: alii perficiantur, alii perficiant*: quod fuſiùs proſequuntur Nazianz. Orat. 26. Iſid. Peluſ. lib. 2. Epiſt. 116. & alii paſſim.

II. Conſiſtit etiam in eo, quod tota virtus inferiorum Hierarchiarum, in ſuperiori contineatur, & non è contra, ut docet Dionyſ. c. 5. Cæl. Hier. aſſerens, *Eos quidem ordines, qui ſuperiores ſunt, inferiorum etiam illuſtrationibus, virtutibuſque, eſſe præditos, extremos etiam iis, quæ ſuperioribus inſunt, carere.* Item c. 11. ejuſdem lib. *Summi Spirituum ordines, abundè etiam inferiorum, ſanctas proprietates habent, ultimæ autem excellentes, nobiliorum in totum perfectiones non habent.* Quibus ſimilia habentur c. 1. Eccl. Hier. Quod ipſum confirmat Ambr. in c. 4. Epiſt. ad Epheſ. docens, *in Epiſcopo omnes Ordines eſſe, qui primus ſacerdos eſt*, &c.

III. In eo, quòd vetitum ſit, ſupra ſuum Ordinem, cuiquam aliud aggredi, quod ipſum & Dionyſ. jubet, c. 3. Hier. Eccl. loc. à nobis ſuper. cit. Atque in eo, Conſtit. Apoſt. lib. 3. c. 11. Ἐκκλησιαστικὴν ἁρμονίαν, *Eccleſiaſticum Concentum & Ordinem*, collocant.

IV. Quod inferiores in ſuperiores *omnem*

*omnem actionem Hierarchicam rejicere*, ac refundere debeant, & per inferiores ſuperiores agere dicantur, tanquam per miniſtros ſuos, quemadmodum ſup. ex eodem Dionyſ. c. 13. Cæl. Hier. docuimus. Quod etiam ex ejus Epiſt. ad Demoph. diſcere poteramus.

v. Quòd omnia conſentire debeant, nec ullum aliud contemnere, ut fusè docent Naz. Orat. ſup. cit. Nyſſ. Hom. 13. in Cant. S. Leo. ſerm. 10. in quadrag. & alii paſſim.

vi. Quòd unumquodque Hierarchiæ membrum, ſuo loco ſtare, nec unquam alteriûs officia, uſurpare debeat, ſingulaque ſingulorum utilitatibus deſerviant: in quo, *Harmoniam Eccleſiæ omnium membrorum*, collocat, Ambr. lib. 3. de Off. c. 3. *Ordinem Eccleſiæ*, Naz. Orat. 26. cit. Quod ſi ſecus fiat, ut præpoſtero ordine ponantur, Hierarchiæ Eccleſiaſticæ membra, & unum ſupra aliud indebitè efferatur, totum exinde corpus deformari, tradunt Aug. de civ. lib. 14. c. 12. Bern. de Conſid. ad Eug. lib 3. c. 4.

vii. Denique quòd divinæ gratiæ, motiones, illuſtrationes, virtuſque omnis operandi divina, à Deo ad ſupremum Hierarcham, eoque Mediante, ad ſupremos Ordines, ab iis ad Medios, à Mediis ad inferiores transferantur, quod

D 2 copioſè

copioſè pariter divin. Dion explicat, c. 9. 10. & 13. Cæl. Hier. & Epiſt. ad Demoph. & Breviùs, c. 5. Eccl. iis verbis: *Mos quidem divinitatis hic eſt ſanctiſſimùs, per prima, ſecunda & inferiora, ad divìniſſimam lucem ſuam deducere*, quod fusè poſtea, tam in ordine naturæ, quàm gratiæ, proſequitur. Explicat id ipſum eleganter Clem. Alexand. lib. 7. ſtrom. egregia iſta comparatione, *quemadmodum ergò vel minima pars ferri, lapidis magnetis ſpiritu, movetur per multos annulos ferreos extenſa: Ita etiam qui ſunt virtute præditi, divino Spiritu attracti, cum primâ manſione conjunguntur, deinceps autem alii, uſque ad poſtremam.* Confirmant Athan. lib. de Comm. Eſſent. nec non qq. ad Antioch. Reſp. ad 31. Nazianz. Orat. 12. S. Leo Epiſt. 84. & Serm. 3. in die Anniv. Aſſumpt. ſuæ; Piſid. de Mund. Opif. S. Maxim. Schol. in S. Dionyſ. Pachym. & alii paſſim.

Adduntur in prædicta definitione, iſta verba, *debitum in ſubditis retinens principatum*, quibus duo ſignificantur, 1 Hierarchiam omnem, ſubditos habere, in quos exerceatur; alterum, debitum inter eos ordinem, obſervari debere, nec indebitam poteſtatem, quemquam uſurpare oportere: hanc verò mutuam, inter agentia & patientia, neceſſitudinem: hanc perficiendi alium,

ium, obligationem, recipiendi ab alio
erfectionem, indigentiam: hanc neceſſi-
tem parendi, & auctoritatem imperan-
i, Hierarchiæ pulchritudinem, non ſo-
ım, verùm etiam unitatem fovère, oſten-
unt, S. Greg. lib. 4. indict. 13. Epiſt. 52.
piſcopis Galliar. & Greg. 7. lib. 6. Epiſt.
5. Rothomag. Turon. & Senon. Archie-
iſc. his verbis; *Ad hoc diſpenſationis divinæ
roviſio, gradus diverſos & ordines conſtituit
ſſe diſtinctos, ut dum reverentiam minores,
otioribus exhiberent, & potiores minoribus
ilectionem impenderent: vera Concordiæ fie-
et ex diverſitate contextio, & rectè officiorum
ereretur adminiſtratio ſingulorum; neque enim
Univerſitas, aliâ poterit ratione ſubſiſtere,
iſi ejuſmodi magnus eam differentiæ ordo ſer-
varet*, &c. Vide etiam ea de re fuſiùs diſ-
ferentem, eundem Greg. Magn. lib. 28.
Moral. c. 6.

Ex quibus, definitio Hierarchiæ, non recens fictæ, ſed à Majoribus traditæ, nobis conſtat, qui Ordinem connotet, ac conſecrationem eorum, quos ſuo ambitu complectitur; item eorum dein Juriſdictionem, *poteſtatis Ordinatæ* nominè, debitoque in ſubditis principatu, ſignificatam, Chariſmataq; tandem, quæ ad actus Hierarchicos facultatem agendi, ipſis tribuunt non auctoritatem: excluditur autem per hanc definitionem, fictitia Hierarchia Chariſma-

tum, cui nec ſubditi ex adverſo reſpondent, in quos principatum exerceat ſuum, ac poteſtatem ordinatam agendi tribuat, modo ſuper. explicato: excluditur temporalis principatus, ad quem, non conſecratione, non ordinatione opus eſt: excluditur ordinatio dæmonum, quæ & inordinata eſt, quia à Deo non habet initium; nec ſacra eſt, vel Sacrorum, nec debitum exercet principatum: excluditur Hierarchia Cæleſtis, quia hominum non eſt, ſed Angelorum; vel ſi hominum eſt, non jam humanâ conſecratione, illuſtrium, nec humano principatu fruentium, ſed hominum, in Angelicos Ordines, & Hierarchias, quodammodo tranſlatorum, qua de re Theologi, 1. p. differunt, cum S. Thom. q. 108. a. 8.

## CAP. II.

### *Quædam obſervationes, circa iſtam definitionem.*

VErùm aliqua circa prædictam definitionem, ulteriùs obſervanda ſunt: 1. Quidem, ad definiendam Hierarchiam actionum, retineri potuiſſe, traditam ab antiquis, definitionem, *Ut ſit rerum ſacrarum, & rationalium ordinata poteſtas, in ſubditis debitum retinens principatum.* Eo enim, quòd

quòd ſit rerum rationalium poteſtas, id eſt, quæ ratione geruntur, & diſponuntur, à naturali poteſtate differt. In eo, quòd ſit *rerum ſacrarum*, à temporali poteſtate, quæ circa prophanas verſatur. In eo, quòd debitum in ſubditis retineat principatum, ab uſurpata, & illegitima, rerum ſacrarum invaſione, quæ *poteſtas facti*, dicitur, *non juris*, diſcriminatur, & à privata poteſtate, quâ unuſquiſque in ſeipſum agit, non in ſubditos, diſcernitur: & ita Hierarchica poteſtas, à cæteris poteſtatibus, ſeparatur.

Sed hæc definitio, Cæleſti, & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ conveniet: ideoque adhibendæ erunt, aliquæ particulæ, quibus Angelicam Hierarchiam ab humana, Eccleſiaſticam à Cæleſti diſtinguas, ut quòd *hominum Viatorum* eſſe dicatur: Ita enim humanam ab Angelica, Eccleſiaſticam Hierarchiam à Cæleſti ſeparabis.

Alterum obſervandum eſt, in prædicta definitione, utroque illo modo explicatâ, alio modo Chariſmata includi, alio verò, tam Ordinem, quàm Juriſdictionem: nam Hierarchia directè poteſtas dicitur, tam Ordinis, quàm Juriſdictionis, poteſtas autem Chariſmatum directè non dicitur. Etenim poteſtas, quam Hierarchicam eſſe, prior definitio oſtendit, habet tres conditiones, quarum nulla poteſtati ſeu facultati, quam Chariſmata tribuunt,

æquè convenit ac poteſtati Ordinis vel Juriſdictionis.

I. Dicitur poteſtas ſacrorum hominum, quod propriè poteſtati Ordinis convenit, quæ ſacros homines facit, & nonniſi per conſecrationem, ad altaris miniſterium tribuitur: Convenit etiam poteſtati Juriſdictionis, tum quòd poteſtatis Juriſdictionis pars potiſſima, quæ v.g. in abſolutione à peccatis, & in ordinatione ſacrorum miniſtrorum, aliiſque conſiſtit, in poteſtate ordinis fundetur, & ab eâ ſeparari ac divelli nequeat: tum quod cæteræ Juriſdictionis partes, licèt per accidens aliquando, ab ordine ſeparentur, tamen hæc ſæparatio violenta ſit, & accidentaria, nec ex divina inſtitutione perpetua, nec officia Juriſdictionis qualiſcunque, in Eccleſia Dei, ullis præterquàm ſacro ordine initiatis, debita ſint, aut connaturalia, ut oſtendemus: è contra verò, quod ad Chariſmata ſpectat, *Spiritus ubi vult, ſpirat*, Joan. 3. & effunditur nonnunquam *ſuper omnem carnem*, Joël. 2. & Actor. 2. Ideoque non poteſt æquè dici poteſtas ſacrorum hominum, ac poteſtas Ordinis ac Juriſdictionis.

II. Eadem poteſtas dicitur ordinata propter varios gradus ſibi ſub-ordinatos, & ab uno principio dependentes qui gradus vel attenduntur ſecundùm poteſtatem Ordinis, quæ in Epiſcoporum, Presbyterorum

rorum & Diaconorum ordinibus, ſibi ſubordinatis, diverſa eſt; vel ſecundùm poteſtatem Juriſdictionis, quæ in Patriarcharum, Archiepiſcoporum, aliorumque gradibus, à ſummo Pontifice dependentibus, ordinata reſplendet: non item poteſtas Chariſmatum, quæ dividitur ſingulis, prout *vult ſpiritus*, & ita diverſa cenſetur, ut ab eodem tamen ſpiritu, immediatè, ſingulorum animis infundatur, ut colligitur ex 1 *Cor.* 12.

111. Dicitur poteſtas iſta, *in ſubditis debitum retinens principatum*, quod poteſtati Chariſmatum, præcisè non competit, cui nulli ſolitariè ſpectatæ, ſubditi debentur, ſive ſpeciatim, ſive generatim: cum è contra, poteſtati ordinis, ſubditi aliqui, generatim ſaltem & indeterminatè reſpondeant: poteſtati verò Juriſdictionis, ſaltem perfectæ, determinati aliqui ſubditi debeantur.

Similiter in definitione poſteriori, poteſtas *circa res ſacras & rationabiles*, eſt poteſtas Ordinis, quæ circa res ſacras & rationabiles, dicitur verſari, quatenus poteſtas, eſt Ordinis, cui proprium eſt, circa ſacra myſteria, quæ ratione & conſilio fiunt, non bonitate aut ſanctitate miniſtri, perficiantur; & ideò *res rationales* vocantur, *ſacra* verò *officia* ſunt, quia ad Altaris miniſterium referuntur, in quo omnis ſancti-

tatis & conſecrationis fons Chriſtus; & ideò *res ſacræ*, dicuntur. In ſubditis verò debitum retinet principatum, quatenus eſt poteſtas Juriſdictionis: Chariſmatum autem poteſtas, tanquam ſolùm annexa poteſtati Ordinis, ac Juriſdictionis, in Hierarchia conſideratur, ſive tanquam diſpoſitio, ad utramque poteſtatem, conſentaneè & congruenter recipiendam; ſive tanquam utramque adjuvans, & in ſuis officiis, utrique deſerviens.

Unde Chariſmatum iſta virtus, homines non quidem Hierarchas efficit ſed Hierarchicos, nec ullos Hierarchiæ inſerit; ſed dignos facit, qui vel Hierarchiæ, tanquam primores inſerantur, eo nempe ſenſu, quo apud Sidon. *Sacerdotales viri*, dicuntur, non *ſacerdotes*, qui morum ſanctitate præcellunt, lib. 4. Epiſt. 9. & in conc. *Epiſcopales* vocantur, qui non ſint Epiſcopi, ſed Epiſcopatu digni; vel certè dignos facit, qui Hierarchicis functionibus interſint, iiſque ſubjaceant: quam acceptionem videtur amplexus Dionyſ. c. 3. Eccl. Hier. in Theor. *Hierarchicorum*, *ab omni admixtione*, *liberam prudentiam*, commendans; eorum nomine, ſanctum omnem populum complectens, iiſque opponens, qui deſertâ divinâ vitâ, ac moribus, cum pernicioſis dæmonibus conſentiunt; & ideò miniſtri voce illos à ſacris expel-

expellentis, hos verò retinentis, diſcerni docens.

Non itaque principatum ullum, poteſtas iſta Chariſmatum tribuit, ſed ornat, & ad ſua officia habilem facit: non hominem ad gradum majorem promovet, ſed ſuo gradu dignum, & officiis ac gradui parem præſtat: Actionibus potiùs neceſſaria eſt, quàm gradui. Atque ideò Dionyſ. Hierarchiam præſertim, tam pro functione ſumens, quàm pro gradu Hierarchico, Hierarchiam & *ſcientiam*, & *operationem* definivit. Theologi verò Hierarchiam, potiùs pro gradu ſumentes, quàm pro actione, non *operationem*, ſed *poteſtatem* eam definiunt, nec *ſcientiam* eſſe dicunt, ſed *poteſtatem*, ſcientiâ, aliiſque Chariſmatis; ad ſua munia ritè obeunda, ad gradum legitimè tenendum, indigentem definiunt.

Quamvis utrique conveniant, quòd nec Dionyſ. Hierarchiam ſine poteſtate ordinata, quam *ordinem* vocat, interprete Hug. lib. 3. Cæl. Hier. Nec Theologi Hierarchiam, omnibus ſuis numeris abſolutam, putent, niſi & ſcientiam & operationem habeat.

# QUÆSTIO III.

## Quòd omnis Hierarchia, ſubditos habeat.

### CAPUT I.

*Probatur iſta veritas, variis rationibus, ex præcedentibus.*

EX prædicta definitione patet, Hierarchiam agentium, nullam eſſe, quæ non ſubditos habeat, circa quos, ſuam activam potentiam exerceat, & in quibus, debitum principatum retineat. Quod cum à nonnullis, novitati magis, quàm antiquitati, ſtudentibus, paſſim negetur, fuſiùs hîc nobis, & accuratiùs probandum eſt. Omitto definitionis præcedentis auctoritatem, non à nobis fictæ, ſed à majoribus noſtris acceptæ, ex qua apertè id convincitur. Omitto nominis *Principatus* vim, & ἐνεργείαν, quem abſque ſubditis ſtatuere, vel cogitare, ridiculum omninò eſt, & à nativa vocis ſignificatione, penitùs alienum. Omitto eodem modo, ſervata proportione, de Hierarchia, ſeu ſacro principatu

cipatu, loquendum, quo modo de temporali; at temporalem principatum, ſine ſubditis, nemo hactenus ſomniavit. Omitto omnes actus Hierarchicos, in ſubditos terminari, ac proinde & ipſam Hierarchiam.

## CAP. II.

### *Probatur à conſenſu Theologorum, &* PP. *circa Quæſtionem, utrum detur aliqua Hierarchia divina.*

VErùm prætermittere non poſſum Theologorum, & PP. Conſenſum. 1. enim, Theologi, inter perſonas divinas, nullam Hierarchiam ideò admittunt, quòd nulla aliâ ſuperior ſit, nulla aliâ inferior. ea eſt ratio D. Thom. q. 108. a. 1. in corp. Ubi enim docuit, diſtingui Hierarchias; *ratione multitudinis ſubjectæ*; mox ſubdit, *Unde manifeſtum eſt, eos errare, & contra intentionem Dion. loqui, qui ponunt in divinis perſonis, Hierarchiam, quam vocant, ſupercæleſtem, nam ut Dion. dicit, 3. c. Cæl. Hier. Ordo Hierarchiæ eſt, alios quidem purgari, & illuminari, & perfici: alios autem purgare, & illuminare, & perficere.* Ea Ratio Rich de Med. Vill. inter perſonas divinas, Hierarchiam non eſſe, aſſerentis, quòd inter eas, *non ſit ordo principandi*, ſed ſumma

æqualitas : eadem cæterorum pluriùm Theologorum eſt ratio.

Eadem quoque eſt ſententia & ratiocinatio PP. Dionyſ mentem ex loc. cit. colligere poſſumus; verbis enim à D. Thom. cit. ſubdit, beatitudinem divinam, ab omni diſſimilitudine liberam eſſe, purgare quidem, illuminare & perficere, *ſeu potiùs, non tantum eſſe purgationem, illuminationem, perfectionem, ſed eſſe ſupra omnem purgationem, ſupergredi imitationem illuminationis, imò ipſam perfectionis auctorem eſſe principalem, & omnis quidem ſacri principatus cauſam eſſe, eo omni quod ſacrum eſt, per excellentiam præſtantiorem.* Quibus verbis ſatis, ni fallor, oſtendit, non ſolùm ſacram Trinitatem ſupergredi, Hierarchiam omnem, ſed & divinam beatitudinem, quia ipſa videtur tranſcendere omnem Hierarchicam functionem; cauſam tamen ipſam eſſe totiùs Hierarchiæ, quæ ad eam aſſimilationem, quam Dei viſione aſſequimur, tendit, quemadmodum eodem c. docet.

Athan. eadem ſententia eſt, qui Hierarchiam à Trinitate excludit, Reſp. ad q. 13. var. qq. tom. 2. inter ejus opera. Ibi enim jubet tam patrem, quàm Filium, & Spiritum S. dici τοὶς ἀναρχοὶς, *durationis principio, & principatu dignitatis carentes*, καὶ τοὶς ζυναναρχοὶς, *ſimul principii, & principatus expertes.* Nazianz. pariter carm. de Princ. abſo-

abſolutè Deum ἄναρχον, ſtatuit. Quamvis de patre poſſit intelligi. Cum ergò Principatus, & Principii expertes, perſonas divinas, Athan. ſaltem velit, ab iis quoque Hierarchiam excludit, quam ſcilicet recentiores, & *ſacrum principium*, & *ſacrum principatum*, præ ſe ferre, aſſerunt: & in Trinitate, *principii*, non *principatus*, rationem inferre, affirmant. Veteres verò, à principio ſacrorum, non à principio ſacro, æque ac à principatu ſacro, deducere, docuimus.

Eſto itaque, ponamus, principium aliquod originis, & principatum in divinis perſonis, admitti, non tamen una perſona princeps eſt ſacrorum, reſpectu alterius, nec alterius princeps dici poteſt. Hilar. ſiquidem lib. 6. de trin. hanc, ut Arrianam propoſitionem damnat, *principatur autem*, (Pater) *ei* (Filio) *utpote Deus ejus*, cum ſit ante ipſum: Atqui Hierarchia, ut inter perſonas divinas, admitteretur, oportet unam eſſe alterius principem, ſeu principium ſacrorum, movens & dirigens aliam, ad actiones ſacras: igitur nulla, in perſonis divinis Hierarchia.

Dionyſ. tamen c.3.Cæl.Hier. Ign. Epiſt. ad Trall.Guil. Pariſienſ. & Hug. de S.Vict. in c. 3. Dionyſ. itemque Sophron. in Encom. Ang. & S. Bonavent. in Apol. Paup. Reſp. q. 3. p. a. 1. Hierarchiæ increatæ, inter

inter perſonas divinas, teſtes proferunt. Sed nullus eorum ſententiam ipſorum probat: iique omnes, duntaxat in Deo Hierarchiam, ſeu ſacrum principatum, reſpectu Creaturarum admittunt, non perſonarum divinarum inter ſe, aliquam Hierarchiam, adſtruunt. De Dionyſ. ex prædictis, certa res eſt. Hug. Vict. eadem quoque mens eſt, qui Comm. in iſtud c. Dionyſ. non ſemel, Hierarchiam ſeu ſacrum principatum Deo tribuit, in quantum omnia moderatur, virtutem, & poteſtatem omnibus tribuit, ſeu, in quantum (ut idem Hug. loquitur) lib. 1. c. 3. cit. *Sacrum omne imperium, per partes, & diviſiones, & gradus, & ordines diſtributum eſt, ad eum, & ſub eo ordinatum, qui fons, & cauſa eſt, omnium, & principium primum; unum opus, & artifex unus, unum imperium, & unus Rector, unus princeps, & una Reſpublica.*

Quod etiam ſibi velle Ignat. haud dubium eſt, apud Trall. dum Angelicis Hierarchiis, quas ſe intelligere non poſſe, dicit, ſubjungit, *Spiritus ſublimitatem, & Domini Regnum, & incomparabilem Dei Patris omnipotentis divinitatem.* Etenim Ign. vel nullam Hierarchiam Deo hic tribuit, vel eam, quæ *βασιλείαν*, *ſeu Regnum*, importat. Atqui hæc, teſtibus modernis, non admittitur in Trinitate, quam *principium* eſſe, non *principatum*, dicunt: & certum eſt,

eſt, inter divinas perſonas, non eſſe βασιλείαν, ſeu Regnum. Igitur Ign. ſolùm reſpectu Creaturarum, Deum Hierarcham ſtatuit, ſeu ut convenientiùs cum Dionyſ. loquamur, ὑπεριεράρχην, ſuper omnes Hierarchas, & Hierarchias, principem ſcilicet omnium creaturarum, quibuſcum ſocietatem habere dici non poſſit.

Quo etiam argum. probatur, Sophron. vel nullam Hierarchiam admittere, vel ſolùm reſpectu creaturarum, eam admittere: quòd enim meminerit, *trini unicique Principatus, undecunque perfecti*, id utique verum eſt, ſed addendum, ejuſdem meminiſſe à creaturis participati: etenim Sophron. ita alloquitur, *Vos ſecundaria, luminaria, emanatione planè beata, è prima luce prodeuntia, rectè appellamini, ut quæ immenſum infinitumque, trini, unicique principatus illius, numeris omnibus abſoluti, ſplendorem, quantum fas eſt, citra ullum medium excipiatis, exceptumque cæteris mentibus, ut intelligentiis communem faciatis.* Quâ ſimili phraſi, Principatus paulò poſt affatur, *ô flecti, moverique neſcii principatus, qui à divino principatu, omnis principii experte, omniſque principatus auctore, & nomen & dignitatem principatus, citra controverſiam accepiſtis.* Quibus verbis, ita principatum in Deo admittit, ut omnis iſte principatus, in creaturas tendat, non in ipſa Trinitate ſe contineat.

Nec

Nec aliud intendit Guil. Pariſ. p. 1. 2. p. c. 173. & 175. fuſiùs, ubi de Ordinum Angelicorum, cum ſanctiſſimæ Trinitatis aſſimulatione, diſſeritur, & beatiſſima Hierarchia trium puerorum, Angelicorum *Ordinum, imago eſt pulcherrima glorioſiſſimæ, atque ſuper-eminentiſſimæ Trinitatis, & repreſentatio ejuſdem expreſſa, prout poſſibile eſt, creaturis affirmatur.* Quam imaginem repetit, ex affectibus, qui in iſtis ordinibus elucent, & patris poteſtatis, Filii ſapientiæ, Spiritus Sancti Bonitatis ſeu amoris, appropriatis dotibus, ſeu attributis, reſpondent; quantumvis à tota Trinitate perficiantur: quæ quidem probant, divinam eſſentiam exemplarem eſſe cauſam, omnium Hierarchiarum, ſicut & effectionem, & Hierarchiæ creatæ finem, in aſſimilatione cum Deo, conſiſtere, ſed non probant, inter perſonas divinas, dari aliquam Hierarchiam, ſeu ſacrum principatum.

Similiter nec Bonavent. loc. ex Apol. paup. cit. inter perſonas divinas Hierarchiam ſtatuit, ſed reſpectu ſub-cæleſtis Hierarchiæ, cujus acta diſponit, & approbat, ut ibid. inſinuat, mentemque ſuam clarè aperit, in 2. d. 9. in Enarr. Ubi inter Hierarchiæ increatæ definitionem unicam, & tertiam, quæ creatæ Hierarchiæ deſcriptiva eſt, hanc diſtinctionem ponit, quòd prima illarum attenditur principaliter,

ter, penes *Egreſſum à Domino*, ſed ultima, penes *regreſſum*. Ac ſi diceret, Deo Hierarchiæ rationem convenire, quatenus ab ipſo creaturæ egrediuntur: creaturis verò, Hierarchiæ rationem tribui, in quantum Hierarchica omnis actio, nititur pro fine habere, aſſimulationem cum Deo, quam ſuperiores in inferioribus perficere adnituntur.

Quæ differentia ſatis oſtendit, Hierarchiam, ſi quæ in Deo ſit, attendendam eſſe, penes creaturas: divinæque eſſentiæ implicitatem ac pulchritudinem, veluti undamentum ſolùm eſſe, divini principatus, conſummativam verò vim divinitatis, ationem eſſe, quodammodo formalem ìſius, ſeu diffuſionem liberalem divinitas ad extra, (ut vult Biel in eâ. d. q. 1.) us principatus ſtatuendi, potiſſimam ſe rationem.

Ex quibus proinde tantùm abeſt, ut iis, Hierarchiam inter perſonas divinas, ſque inferioribus colligere, aut aliquam ne actione ulla, cum ſola paſſione, emplo ejuſdem Hierarchiæ, prout Spiui Sancto tribuitur, deducere poſſim, t ex eo, quòd dicatur, Angelos inferio Hierarchiæ, quia in alios nihil agunt, propriè tantùm in Hierarchia eſſe, jure argui poſſit. Mitto, impropriè loqui nnullos, dum paſſionem in Trinitate admit-

admittunt, quandoquidem terminatio, quæ verbo paſſivo exprimitur, in Deo quidem, non tamen ulla paſſio locum habere queat: quæ duo valdè differre, vel hoc exemplo percipies, quòd propriè pati oculus videns, à viſione dicatur; paries verò, eò quòd videatur, non pati, ſed terminare viſionem cenſeatur: & univerſim id tantùm quod ſubjectum eſt actionis ac paſſionis, dicatur patiens, non autem id, quod terminus eſt actionis: Nam ut etiam iſtud exemplum ſubjungam, verbum mentis non dicitur patiens intellectionem, ſed terminans: eodemque modo, nec verbum divinum pati, dum producitur à patre, ſed terminare productionem patris, dicendum erit.

Hæc obiter tantùm monenda erant. Regredior ad ſuſceptam diſputationem, ha convinco, cùm Theologi, quicunque hactenus ſcripſerunt, vel Hierarchiam Trinitatis nullam admiſerint, qui & plures ſunt, & nobilioris notæ, quòd in Trinitate, ſuperiores & inferiores gradus non agnoſcerent; vel ſi qui admiſerunt, qui pauciſſimi ſunt, ii à prioribus tantùm voce differentes, Hierarchiam iſtam, in Sanctiſſima Trinitate, reſpectu creaturarum, quarum effectrix & exemplaris cauſa eſt, adſtruant, eique proinde inferiores aſſignent; convenire omnes, quotquot ſcripſe-

ſcripſerunt unquam Theologos, nullam eſſe Hierarchiam propriè dictam, quæ non inferiores habeat, in quos agat.

## CAP. III.

### *Idem probatur, ex notione Hierarchiæ, tam latè, quàm ſtrictè ſumptæ, quòd ſit ordo, vel ordinatio inferioris & ſuperioris.*

THeologorum etiam conſenſus, ex eo innoteſcit, quòd illi ipſi, qui Hierarchiam, in latiori ſignificatione uſurpant, nuſquam tamen eam concipiant, niſi in imperantiûm & parentiûm, mutua relatione, poſitam: Nam v. g. S. Thom. eò loci, quo Hierarchiam, latiùs uſurpare videtur, pro agentium & patientium collectione, ac ſocietate; eam tamen ita ſumit, ut non in ſeipſis ſingula agere, & pati poſſunt, nullumque inter ſe imperantium, vel parentium, principum & ſubditorum Ordinem retinent, ſed ut ordine iſto, mutuaque relatione ſe reſpiciunt; ſic enim loquitur, 1. p. q. 108. in corp. *Reſp. dicendum, quòd Hierarchia eſt ſacer principatus, ut dictum eſt, in nomine autem principatus, duo intelliguntur, ſcilicet ipſe princeps, & multitudo ordinata ſub principe.*

Proinde

Proinde Hierarchiam negat S. Thom. concipi ullam poſſe, in qua, non in eo, in quo Hierarchia conſtituitur, neceſſum ſit, vel agentem reſpectu alterius, vel patientem eſſe: vel principis vel ſubditi locum tenere eum, qui in ea collocatur: vel imperantium, vel parentium ordini, adcenſeri. D. Thom. ſequuntur cæteri: quare qui Hierarchiam alio modo explicant, non ἱεραρχίαν nobis exponunt, ſed ἀναρχίαν. Sed ulteriùs illi ipſi Theologi, qui communi illi Hierarchiæ acceptioni conſentiunt, fatentur penes eos, qui principatus participes ſunt, Hierarchiam longè meliori titulo reſidere, ac proinde ſtrictæ ſumptæ Hierarchiæ rationem, ſolis iis tribuunt, qui ſubditos habent, in quos ſuum principatum exerceant.

Neque verò aliud ſibi vult Trid. Synodum ſeſſ. 23. c. 4. Hierarchiam latiùs acceptam, eſſe, *ut Caſtrorum aciem ordinatam*, docet. Nam ſtrictiùs ſumptam, ex ſolis Epiſcopis, Presbyteris & Miniſtris conſtantem, aſſerit, c. 6. ejuſd. ſeſſ. non admittit frivolas aliorum diſtinctiones, Trid. Syn. quaſi nempe de ſola Hierarchia Ordinis locuta ſit, & aliam agnoverit: Licèt enim Can. hæc ſolutio utcunque applicari poſſit, quo ordinatorum quidem, ſed non excluſa Juriſdictione, fit mentiò. At c. 4. Syn. cit. hæc reſtrictio non convenit, in qua

qua univerſim, & fuſiſſimè, de omni Hierarchia loquitur Eccleſiaſtica, etiam prout ad populum ipſum extenditur, qui tamen neutiquam in Hierarchia collocatur, niſi in quantum ſuis paſtoribus ſubeſt; nec paſtores, niſi in quantum ſuis populis præſunt, ut ex utriſque, *Caſtrorum acies ordinata*, conſurgat: Sed paſtoribus præcipuè Hierarchiæ rationem, in ſtrictiori, & magis proprio ſignificatu tribuens, ſolos eos Hierarchiæ adnumerat, qui imperii ſacri, & poteſtatis ſpiritualis activæ in ſubditos, ex ſua conſecratione, & ordine, capaces ſunt: in Hierarchia proinde latè ſumpta, neminem collocandum putans, niſi agentium in alios, vel patientûim ab aliis, initiantium alios, vel initiatorum ab aliis, imperantium, vel parentium loco: in eadem verò ſtrictiùs accepta, & magis propriè, eòs ſolùm collocans, qui ſubditos habere poſſunt, & ex eo ordine ſuo, ac gradu, connaturaliter debeant.

Nec alio modo loquuntur PP. ex quibus, ut aliquos proferam, 1. mihi nominandus, Hierarchicæ ſcientiæ Mag. S. Dionyſ. qui lib. Cæl. Hier. paſſim, Angelos diverſorum ordinum, vel ſuperiores, ὑπερβεβηκότας, vel inferiores, *ſubmiſſos, incurvatos*, ὑφημένοις, eſſe, aſſerit: quod lib. de Eccl. Hier. non minùs frequenter repetit,

eoſdem

eoſdem gradus ſuperioritatis, & ſubjectionis, inter Ordines Hierarchiæ admittens, ut ſupra oſtendimus, quod c. 1. Enucleatè tradit, iis verbis, Hierarchiæ vim, in eo ſitam eſſe, docens, *Ut & ipſe Hierarcha, pro ſua natura, modo, & ordine, in divinis Myſteriis ac rebus perficiatur, atque divinitatem conſequatur, eiſque, qui ipſi parent, divinam ſimilitudinem, pro ſua cuique dignitate impertiat: & inferiores tum ſuperiores imitentur; tum inferiores ad majora ſe excitent: tum ipſi progreſſum faciant: tum pro virili parte, aliis ſe duces præbeant: atque hæc ipſa divinitùs tradita, Hierarchicique Ordinis conſenſione, & quaſi conſpiratione, pro ſua quiſque parte, id, quod verè eſt, & honeſtum, & ſapiens, & bonum conſequatur.*

Diſcimus enim ex iſtis verbis, omnem Hierarchiam, ſuperiorum & inferiorum ordinem eſſe, ſuperiorúmque munus eſſe, ut poſtquam ipſi divinitatis formam in ſe ſuſceperunt, aliis imprimant, medii verò Ordines, ut à ſuperioribus moti, inferiores ſe excitent, eos verò, ut dignè opus ſuum exequantur, oportere quidem medii Ordinis viros, ſuperiores imitari, ſicut ipſos omnium infimi, imitari pariter debent; illos vero, Dei in ſe formam exprimere; eaque conſpiratione, Hierarchiæ finem, qui, divina eſt ſimilitudo, obtineri.

Nihil verò adverſarios juvat, quòd & ſuæ

ſuæ perfectionis, ſinguli Ordines ſtudioſi eſſe debeant, quatenus perfectionem, quam acquiſierunt, in alios refundant, neque enim dubitamus, quin etiam, qui virtutis Hierarchicæ capaces ſunt, ſatagere debeant, ut ad Hierarchicas functiones, circa inferiores ritè obeundas, per ſui perfectionem admittantur, & ita alios perficiant, ut & ipſi perficiantur. Sed hoc præſertim urgemus, nullam agentium Hierarchiam à Dionyſ. admitti, quæ non ſit ſuperiorum erga inferiores, quæ non ſubjectas habeat ſibi perſonas, in quas pro ſuo jure, agere poſſit. Vide eund. Dionyſ. loc. ſup. cit. ex c. 5. & 6. Eccl. Hier. ubi initiantium, & initiatorum ordines deſcribit, & fusè Epiſt. ad Demoth.

## CAP. IV.

### *Aliorum* PP. *teſtimonia, hac de re.*

IGnat. Dionyſ. ſubjungo, qui Epiſt. ad Philipp. quòd Epiſcopis Presbyteri, Presbyteris Diaconi, populus Presbyteris & Diaconis obediant, τὴν εὐταξίαν, *decorem Ordinis Eccleſiaſtici*, ſeu Hierarchici eſſe, admonuit, quod & paſſim alibi inculcat. Nazianz. teſtem etiam adduco, Orat. 1. Apol. ita de ordine, haud dubiè Hierarchico, differentem: *Nam quemadmodum in*

E *corpore,*

*corpore, aliud membrum Principatum habet, & velut præſidet, aliud ſubeſt & regitur: ad eundem quoque modum Deus, vel æquitatis lege, quæ meritum cujuſque perpendit; vel etiam providentiæ, per quam omnia velut inter ſe devinxit, hoc in Eccleſiis conſtituit, ut alii paſcantur & pareant, quibus videlicet id utilius eſt, ac tum ſermone, tum opere ad officium dirigantur: alii autem ad Eccleſiæ perfectionem, Paſtores ac Magiſtri ſint, nimirum qui virtute, conjunctioneque, ac familiaritate apud Deum, vulgo ſublimiores ſunt, rationem animæ ad corpus, aut mentis ad animam obtinentes.* Nazianz. Hierarchiam Eccleſiæ hîc deſcribit, ſuperiorumque & inferiorum Ordinum, eam diverſitatem inferre, docet, ita ut Hierarchia non ſit, niſi per reſpectum ſuperiorum ad inferiores, quæ propriè dicta eſt Hierarchia, vel inferiorum ad ſuperiores.

Fuſiùs autem idem Nazianz. Orat. 26. Hierarchiæ eam eſſe rationem oſtendit, ut in ea, nonniſi ſuperiorum & inferiorum gradus, ordineſque ſtatuantur; quodque *ſuperioritatem*, ut vocant, vel *inferioritatem*, non dicit, illud ad Hierarchiam, per ſe & formaliter neutiquam ſpectare; nec aliquod membrum, in Hierarchia collocari poſſe, niſi in ſuperiorum, vel inferiorum ordine. Athan. quidem Orat. adverſ. Gent. *Concinnam diſpoſitionem univerſi*, ex eo oriri, con-

contendit, quòd ſuperiora contra inferiora, veri moderatoris ductum ſequentia, non inſurgant, ſed omnia in commune, unum ordinem efficiant mirificum; concentum unum ex diverſis ſonis contingere, arte Muſici, omnes ſonos, ad concentum Harmoniæ miſcentis, ſuperiores ſcilicet & inferiores: Quibus exemplis patefacio, Hierarchiæ Eccleſiaſticæ unitatem, abſque inferiorum & ſuperiorum ordinum diſtinctione, ſub uno moderatore, nullam eſſe.

Ad quod etiam probandum, utor ratione Chryſ. Hom. 26. in c. 11. prior. ad Cor. *Nam in honore æqualitatis, contentionem facit.* Quod confirmat, Hom. 37. ordinem ex eo præſertim naſci docens, quòd tam majora, quàm minora, debito ſuo loco conſtituantur. Quod Imper. paucis conſtringit, lib. 1. de Offic. Præf. Urb. *Sit*, inquit, *Societas muneris, ita ut inferior gradus, meritum ſuperioris agnoſcat.* In eo ergo, in quo membra alicujus totius, ſunt ordinatè diſpoſita, in eo, unum rationem ſuperioris, alterum rationem inferioris, habere, neceſſum eſt: atqui membra Eccleſiæ Hierarchica dicuntur, quatenus ordinatè diſponuntur, ſub uno aliquo principe: Hierarchiam enim qui dicit, ſacrum ordinem, vel ſacram ordinationem, intelligit; igitur eo ipſo, quo membra Hie-

rarchica dicimus, ea, vel ut ſuperiora aliis, vel ut inferiora cogitamus.

Atque ita latè ſumpta Hierarchia, nonniſi ſuperiorum & inferiorum, ſub ea ratione, complexionem, ſub uno principe Chriſto, vel ſummo Pontifice, ſignificat, duoſque habet ordines, quos explicuit Nazianz. ſuperiorum & inferiorum; ad quorum unum, ſi reſtringere ipſam velimus, quis non proculdubio fateatur, ſatiùs eſſe, ut tam ad ſuperiorum, quàm inferiorum ordinem, Hierarchia reſtringatur; atque ita ut ſtrictiùs ſumpta Hierarchia, *ſuperiorum* ſit *ordo*, inferiores habens; latiùs ſumpta, *ordinatio* ſit *ſuperiorum*, & *inferiorum*, quatenus mutuâ iſtâ relatione ſe reſpiciunt.

Prior verò hujus argum. propoſitio, probatur, exemplo acervi lapidum, domus, corporis humani. Etenim acervus lapidum, ideò ordinatam diſpoſitionem partium habere, negatur, quia tumultuariè lapides in eo collocantur, abſque eo, quòd neceſſum ſit, unum potiùs, quàm alium, ſuperiorem, vel inferiorem locum occupare. E contra, ordinata diſpoſitio domus, & corporis humani, dicitur, quia partes ſingulæ, cùm domus, tum corporis humani, ſuum locum exigunt, ſuperiorem hæ, inferiorem illæ. Igitur eo ipſo, quo partes aliquæ, ordine diſpoſitæ dicuntur,

ſecun-

ſecundùm ſuperiorum & inferiorum reſpectum conſiderari debent.

Alterum argum. ex priori ſequitur: Etenim rerum diverſarum unio, nonniſi beneficio ordinis, & ordinatæ diſpoſitionis, unitatem alicujus totius efficit; atqui partes omnes Hierarchiæ, unum quid efficere debent: partes quidem Hierarchiæ, latiùs ſumptæ, unum Eccleſiæ corpus, continens initiatores & initiandos omnes, ipſoſque etiam Catechumenos, exteriori voto, & profeſſione Fidei, ad Eccleſiam (licèt non ſacramento) pertinentes: Ejuſdem verò, ſtrictiùs ſumptæ membra, unum principatum efficiunt, unumque ſacrum ordinem, cæterorum initiatorem. Ad quam utramque ſignificationem Hierarchiæ, Cypr. alludens, lib. de unit. Eccl. & *Eccleſiam unam*, & *Epiſcopatum unum* eſſe, demonſtrat, quia ad Eccleſiæ unitatem requiritur, ut totum Eccleſiæ corpus, gregum, Paſtorumque adhæſione, unum ſit, Principatus ipſe Eccleſiæ, Paſtorum omnium mutuâ Charitate, ac ſub-ordinatione, in unum coaleſcat, quod fusè, toto iſto lib. Sanctus iſte Doct. demonſtrat.

Igitur Eccleſiæ unitatem ſcindit, qui principatus ſacri unitatem violat, qui poteſtates, Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, aliquas inſerit, non ordinatas, id eſt, ut mox oſtendimus, diverſos ordines Hierarchiæ, inter

ſe minimè ſubordinatos, & quorum neuter, reſpectu alterius, ſuperioris, vel inferioris, rationem habeat, conſtituit.

## C A P. V.

### *Continuatio Præcedent. Capitis.*

PRæcedentibus PP. adjungo auctoritates aliorum duorum graviſſimorum PP. primúmque Leon. teſtimonium profero, qui Epiſt. 61. ad Maxim. Antioch. negat, prædicandi officium, extra ſacerdotalem ordinem, cuiquam eſſe concedendum: *Cum*, inquit, *in Eccleſia Dei, omnia ordinata eſſe conveniat, ut in uno Chriſti corpore, & excellentiora membra, ſuum officium impleant, & ſuperiora inferioribus non reſultent.* Ac ſi nempe ita argueret S. Leo, nemini Hierarchica officia, extra ſacerdotalem ordinem tribuenda: utpote cùm Eccleſiæ ordo poſtulet, ut nonniſi ſuperiores gradus in inferiores agere, nec inferiores, turbato Eccleſiæ ordine, in ſuperiores aſſurgere debeant: ordinemque Eccleſiæ in eo conſiſtere, ut & ſuperiora, & nobiliora Eccleſiæ membra, ratione ordinis S. & Juriſdictionis, auctoritatem habeant, in inferiora, ut in ipſa, ex officio publico agere poſſint: deteriora verò in ſuo loco ſubſideant,

deant, & ſuperioribus ad perfectionem majorem obtinendam ſubjiciantur.

Ex Hier. verò iſta profero, quibus in omni Hierarchico ordine, legali, Eccleſiaſtico, & Cæleſti, ſuperioritatis cujuſdam & dominationis vim, & poteſtatem, neceſſariam ſcribit, eodem modo, quo in exercitu, & publico regimine. Audiatur lib. 2. contra Jovinian. c. 15. ex eoque loco, ea præſertim verba pendantur: *Archangelus utique aliorum minorum eſt Angelorum Archangelus: & poteſtates, & dominationes habent aliqua, ſuper quæ exerceant poteſtatem, & quæ in ſubjecta dominentur. Hoc in Cælis eſt, hoc in miniſterio Dei, ne nos ſolito more irrideas, atque ſub ſannes, ſi imperatores poſuerimus, & præfectos, & comites, & tribunos, & centuriones, & manipulos, & reliquum militiæ ordinem.*

Audiatur lib. 1. adverſ. Ruffin. *Quæ diſtributiones officiorum*, inquit, *non ſolùm in præſentiarum, ſed etiam in futuro ſæculo erunt, ut per ſingulos profectus, & honores, & aſcenſiones, & deſcenſiones, vel creſcat aliquis, vel decreſcat, & ſub alia, atque alia poteſtate, virtute, principatu, & dominatione fiat. Et poſt exemplum terreni Regis, totamque palatii deſcriptionem, per quam diverſa miniſteriorum Dei officia demonſtrabam, addidi: & putamus Deum Dominum Dominorum, Regemque Regnantium, ſimplici tantùm mini-*

*ſterio eſſe contentum, quomodo Archangelus non dicitur, niſi qui prior eſt Angelorum: Sic principatus, & poteſtates, & dominationes non appellantur, niſi ſubjectos aliquos habeant, & inferiores gradus.* Lege etiam lib. 1. comm. ejuſd. in c. 1. ad Epheſ. lib. 2. in c. 3. Ubi eadem ferè repetita habentur.

Iis itaque omnibus repugnant, qui Hierarchiam Chariſmatum aliquam comminiſcuntur, in qua, ſuperiorum & inferiorum gradus nulli ſunt, nec ſubjectionis ordo, nec ſubditi, ſed collaterales ordines exiſtant: cùm etiam in iſta Chariſmatum diverſitate, quatenus Eccleſiæ, ſeu Eccleſiaſticæ Hierarchiæ membra diſtinguit, ſuperioritatem & inferioritatem agnoſcat Bern. lib. 3. de Conſ. c. 4. nec eorum Chariſmatum miniſtros publicos, quos ſubjunxit Deus, comparandos doceat, ſed ſuperioribus ſubjiciendos: nec id immeritò, nemo enim publico nomine, vel ex officio publico, ullam cujuſvis etiam Chariſmatis, v. g. ſcientiæ, aut liberationis à Dæmone, aut cujuſvis alterius functionem exercere poteſt, niſi qui ſupremus eſt Hierarcha; vel ſi inferior ſit, à ſupremo poteſtatem habeat, aut legitimum duntaxat in ejus communione uſum: inferioreſque ſortitur, aut commodatos à ſuperiore, à quo mittitur, aut proprios: atque ita Chariſmatum falsò ſibi aliquis fingit Hierarchiam

rarchiam

rarchiam nullis ſuperiorum & inferiorum gradibus diſtinctam.

Probationem iſtam firmo, auctoritate Hug. à S. Vict. lib. 9. in c. 9. Cæl. Hier. quæ in tantùm Hierarchicum aliquod opus ſtatuit, quo prælationis & auctoritatis in ſubditos, particeps magis fuerit, *Ducere*, inquit, dico Hierarchicè, id eſt, *ſecundùm modum & menſuram prælatonis ſuæ.* Et paulò poſt, *ideò Hierarchicè ducunt, quia in eo, in quo prælati non ſunt, duces eſſe non poſſunt.*

## Cap. VI.

### *Probatur, Hierarchiæ Eccleſiaſticæ ordo neceſſarius, in ſuperiorum & inferiorum collocatione, exemplo Hierarchiæ Cæleſtis.*

Patet prædicta veritas, exemplis Hierarchiæ Cæleſtis, in quâ jam teſtimonio Hier. docuimus, ſubjectionis & prælationis gradus eſſe; propriéque loquendo, Hierarchiam Cæleſtem admitti, in ſuperioribus reſpectu inferiorum.

Sed id ulteriùs eſt confirmandum, 1 quidem auctoritate S. Dionyſ. qui c. 4. lib. de Cæl. Hier. ordinem à Divina lege ſancitum, Theologorum conſenſu firmatum, ait, nempe *ea, quæ ſecundùm locum obtinent*

*ab iis, quæ primùm ad divinitatem excitari. Etenim non ſolùm in iis Spiritibus, qui ſuperioris & inferioris ordinis; verùm etiam in iis, qui ſunt ejuſdem: hæc lex ab ordinante principatu, ſuper-eſſentiæ omnia ſuperantis, ſancita eſt, ut in unaquaque Hierarchia primi ſint, & medii, & poſtremi ordines, ac virtutes, & inferiorum ſint diviniores initiatores, & manuductores ad divinum aditum, & illuſtrationem & communicationem.* Deinde idem Dionyſ. ejuſd. lib. c. 7. 8. & 9. paſſim ſuperiores Angelos, ἀρχικῶς, erga inferiores ſe gerere; ſeu cum imperio, ἡγεῖσθαι, καὶ ἐπιστάτειν, *præſidere, & præcipere*, docuit. Etiam c. 15. ubi fusè, ſuperiores inferioribus ἱεραρχεῖν, inferiores verò ἱεραρχεῖσθαι, demonſtrat.

Athanaſ. libell. de comm. eſſent. Patr. Fil. & Spir. S. prope fin. Hierarchiam Angelicam, ita nobis deſcribit, ut nullus ſit eorum ordo, qui non ſubjiciatur, nullus, qui non præſit, *Throni ſcilicet, Cherubim & Seraphim, qui continuò, & ſine ullo mediatore, aut interprete, à Deo diſcunt, utpote cæteris ſublimiores, & Deo propinquiores, & ab iis erudiuntur inferiores ordines, atque ita cæteri pro ſuo gradu. Poſtremi autem omnium ſunt Angeli, qui & hominum pædagogi ſunt cenſendi.* Quæ omnia repetit, iiſdem ferè verbis, Reſp. ad interr. 31. qq. ad Antioch. Nazianz. ſimiliter Orat. 26. & in Angelis, ordinem

ordinem iſtum ſuperioris & inferioris eſſe, teſtatur.

Fusè etiam Greg. Magn. prælationis & ſubjectionis gradibus, Angelorum diſtinctiones metiri oportere, diſſerit, Hom. 34. in Euang. Quod expreſſiùs affirmat, principatuum & dominationum (quos in ſecunda Hierarchia ordines ſtatuit) nomen explicans, iis verbis: *Principatus etiam vocantur, qui ipſis quoque bonis Angelorum ſpiritibus præſunt, qui ſubjectis aliis, quæ ſunt agenda diſponunt, eis ad explenda divina miniſteria principantur. Dominationes autem vocantur, qui etiam poteſtates, diſſimilitudine altâ tranſcendunt. Nam principari, eſt inter reliquos, priorem exiſtere: Dominari verò, etiam ſubjectos quoſque poſſidere. Ea ergo Angelorum agmina, quæ mirâ potentiâ præeminent, pro eo, quòd eis cætera ab obediendum ſubjecta ſunt, dominationes vocantur.*

Quod etiam eleganter explicat, lib. 28. Moral. c. 2. *In conſpectu conditoris, Angelica miniſteria, ordinatâ graduum diſpoſitione, diſtincta ſunt: ut & pro communi fœlicitate, beatitudinis opificem ſuum, ſimul videntes gaudeant: & tamen pro diſpoſitione dignitatis, alii aliis ſubminiſtrent. Ad Prophetam Angelus Angelum mittit, & quem ſecum de Deo gaudere, communiter conſpicit, & docet, & dirigit: quia eum, & per ſuperiorem ſcientiam virtute cognitionis, & per præſtantio-*

*rem gratiam, culmine poteſtatis excedit.*

Nec minùs clarè id ipſum annuit Iſid. Hiſpal. lib. 1. ſent. c. 12. *Inter Angelos*, inquit, *diſtantia poteſtatum eſt, pro graduum dignitate, miniſteria eiſdem ſunt diſtributa, aliique aliis præferuntur, tam culmine poteſtatis, quàm ſcientiâ virtutis. Igitur alii aliorum præceptis obediunt, atque juſſis.* Id ipſum etiam aſſerit, S. Ephrem, Orat. ad correct. eor. qui vitiosè vivunt, & honores appetunt: *Nam*, inquit, *ſi in Cœlis etiam, ubi omnes incorrupti & immortales, cùm miniſtratorii ſint ſpiritus, noluit Deus unicum cunctorum eſſe ordinem; ſed in iis quoque poteſtates inſtituit, & dominationes, nulluſque ſibi præſcriptum ordinem excedit, cùm omnia debito ibi modo & ordine, conſtituta ſint: cur nos injuſtis in invicem contentionibus exercemur. Angeli & Archangeli, imperata ſibi non tranſgrediuntur; at nos invicem collidimur, &c.*

Ex ordine Hierarchiæ Cæleſtis, Greg. Magn. ordinem prælationis & ſubjectionis in Eccleſia ſervandum, concludit, lib. 4. indict. 13. Epiſt. 52. *Quia verò*, inquit, *quæque creatura, in una eademque qualitate gubernari, vel vivere non poteſt, Cæleſtium militiarum exemplar nos inſtruit: quia dum ſunt Angeli, & ſunt Archangeli, liquet, quòd non ſunt æquales, ſed in poteſtate & ordine ſicut noſtis, differt alter ab altero. Si ergo inter*

*inter hos, qui ſine peccato ſunt, iſta conſtat eſſe diſtinctio; quis hominum abnuat, huic ſe libenter diſpoſitioni ſubmittere, cui novit etiam Angelos obedire.*

Item Bern. lib. 3. de conſ. c. 4. *Nec vilem reputes formam hanc, quia in terra eſt, exemplar habet in Cælo, &c. Ego enim propter ſimilitudinem dictum reor, quòd ſicut illic Seraphim & Cherubim, cæteri quique uſque ad Angelos & Archangelos, ordinantur ſub uno capite Deo: ita hîc quoque ſub uno ſummo Pontifice primates, vel Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Presbyteri vel Abbates, & reliqui in hunc modum. Non eſt parvipendendum, quod, & Deum habet auctorem, & è Cælo ducit originem.* Et lib. de Ord. vitæ. *Si enim Angelus Angelo imperat, & inter jubentem & obedientem, ſumma manet concordia, videat ille, quàm graviter peccat, qui debitam ſuis majoribus, exhibere reverentiam, non curat.*

## CAP. VII.

*Nonnullæ objectiones proponuntur, & explicantur fuſiùs.*

AT, inquies, ultimus ſaltem tertiæ Hierarchiæ Angelus, non habet ſubditos, igitur Hierarchia, abſque ſubditis conſiſtit. Item, etiam circa Deum Hierar-

chicè, beati iſti ſpiritus occupantur, eum laudando, magnificando, clarificando, benedicendo; ergo ſaltem Hierarchia non conſiſtit, formaliter in eo, quòd habeat ſubditos. 111. Etſi ſuperiores Angeli in inferiores agant, tamen ab iis ordinibus abeſſe Juriſdictionem, & principatum Hierarchicum, ſiquidem prohibitionis, minarum, coërcitionis, fori interni, aut externi, nullam, in pacatiſſima Pacis viſione, mentionem eſſe; quorſum igitur nos Hierarchiam omnem, ad Ordinem & Juriſdictionem reducimus? Item, videtur ſequi, tertiam Hierarchiam Angelicam impropriè Hierarchiam eſſe, ſublato ad homines reſpectu; eamque, ſiſtendo in ſolis Angelicis ordinibus, Hierarchizatam, non Hierarchizantem.

Nituntur præcipuè, eæ objectiones, auctoritate Gerſon. triplicem Hierarchiam, iis verbis diſtinguentis, de Pot. Eccl. conſid. 9. *Tres primi Ordines Hierarchizant, non Hierarchizati ab aliis, tres medii Hierarchizantur & Hierarchizant, tres infimi Hierarchizantur & non alios Hierarchizant.* Quæ omnia hîc accuratiùs ſunt expendenda, ex quibus & ſolutio object. per ſe declarabitur.

CAP.

# C A P. VIII.

## *Judicium PP. de ſententia Gerſonis.*

HAnc quidem Gerſon. ſententiam, tanquam communi omnium ſententiæ contrariam, impetunt nonnulli moderni, docentes, Principatus Archangelos, hos Angelos illuminare, quibus conſentaneè docere debent, Seraphim Cherubim, Cherubim, Thronos.

Sed res iſta non adeò conſtat, ac ipſi putant: Nam ſententiæ Gerſon. favent plurimi PP. ipſe Dionyſ c. 6. Cæl. Hier. docet, primam Hierarchiam, *circa Deum ſemper exiſtentem, & præ cæteris, eum nullâ re interjectâ, conjunctam eſſe.* Eod. quoque cap. primam Hierarchiam, ex tribus conſtantem ordinibus, ait, *unam, & ejuſdem generis*, ἕνα, καὶ ὁματαγῆ: Eamque totam, *primoribus effectivis divini principatus ſplendoribus, immediatè conjunctam.* Fuſiùs quoque c. 7. toti primæ Hierarchiæ, proprium facit, edoceri à Deo, ideóque Hierarchia iſta πάσης ὑφέσεως ἀμίγης, ab illo dicitur, nihil ſubjectionis admixtum habens; ſeu non Hierarchizata. cap. quoque 8. mediam Hierarchiam à primâ purgari, perfici, & illuminari, aſſerit, & c. 9. Angelorum primam Hierarchiam, circa ſecundam, Hierarchicas

rarchicas functiones exercere; ſecundam tertiæ; tertiam hominum Hierarchiis imperare, dicit, ac ſi diceret, ergo homines ſolùm Hierarchizantem eſſe; quod ipſum repetit c. 10.

Athan. ſupra, tres primæ Hierarchiæ ordines, nullo interprete aut mediatore, à Deo immediatè condiſcere, non alios ab aliis diſcere, teſtatur. Quod etiam Greg. Hom. 32. in Euang. ordines totiûs ſuperioris Hierarchiæ, ab intimis *nunquam recedere, nunquam mitti*, docet, *ſic contemplatione intimâ perfrui, ut ad explenda foras opera, minimè mittantur.* Legimus tamen aliquando mitti, utrum verò per ſeipſos mittantur, an verò mitti dicantur, *quòd per ſubjecta agmina agantur, quæ in eo, quòd à majoribus veniunt, majorum vocabula ſortiuntur*, determinare non audet. Angelos item ab Archangelis, in eo diſtinguit, quòd hi ſumma, illi infima annuntient.

D. Thom. q. 108. a. 6. in corp. tres iſtas Hierarchias ita diſtinguit: quia *prima Hierarchia accipit rationes, verùm in ipſo Deo: ſecunda verò in cauſis univerſalibus; tertia verò ſecundùm determinationem, ad ſpeciales effectus.* Quod ipſum dixerat fuſiùs a. 1. in corp. & propter iſtam rationem, primam Hierarchiam ſecundùm Dionyſ. c. 7. Cæl. Hier. immediatè ad Deum extendi, & quaſi in veſtibulis Dei collocari, aſſeverat:

rat: Ibid quoque principatus, ab Angelis & Archangelis, diſtinguit, quòd & nationibus præſideant: quam diſtinctionem clariùs tradunt Bonavent. in 2.d.9. in explic. text. Richard. ibid. q. 2. & alii, ordines iſtos diſtinguentes, quòd principatus Regnis, Archangeli Provinciis, Angeli ſingularibus hominibus præſint.

Sed & Richard. explicare videtur clariùs hanc ſententiam D.Thom. de diſtinct. trium Hierarchiarum, dicens, primæ Hierarchiæ Angelos, *in Deo non tantùm videre rationes, ſecundùm quas Deus de lege communi, regit aliquas partes mundi determinatas, vel univerſum orbem, ſed etiam rationes, quibus prædicta regit, ſecundùm leges, quas diſpenſat ex privilegio ſpeciali*, ſecundæ Hierarchiæ, *quamvis in Deo non conſpiciant rationes, quibus Deus regit univerſum, & ejus partes determinatas, ſecundùm leges, quas diſpenſat ex privilegio ſpeciali, ſed eis revelatur à Deo, mediantibns Angelis primæ Hierarchiæ, tamen in Deo immediatè conſpicere rationes, quibus Deus regit univerſum de lege communi. Denique tertiæ Hierarchiæ ſpiritus, nec ad primam, nec ad ſecundam cognitionem attingere; ſed tantùm immediatè conſpicere in Deo rationes, quibus regit univerſum de lege communi.* Quæ ſententia, ſi vera eſt, videtur, nullus ordo primæ Hierarchiæ, illuminatione alterius egere, quan-

quandoquidem Deus eos æternas rationes gubernationis ſuæ edoceat. Secundæ verò Hierarchiæ ſpiritus, eas, quas neſcit ſpeciales rationes, à ſolis primæ Hierarchiæ ordinibus, edoceri: ſicut etiam tertiæ ordinis, nonniſi à ſecundæ ſpiritibus illuminari.

Ipſe quoque D.Thom. a.6. ad 4. explicationem principatuum à Greg. traditam, quòd bonis ſpiritibus præſint, virtutibus mediæ ſcilicet Hierarchiæ convenire, affirmat, quibus quædam fortitudo convenit, dans efficaciam inferioribus ſpiritibus, ad exequenda divina myſteria, quaſi nempe vis & efficacia Hierarchica, non uni ordini tertiæ Hierarchiæ in aliam, ſed ſuperioris Hierarchiæ alicui ordini tribuenda ſit. Suares quoque lib. 1. de Ang. c. 13. n. 10. *Probabile eſſe*, ait, *Angelos ſecundi Ordinis, dictos eſſe Archangelos, propter aliquam majorem dignitatem, in opere miniſtrandi, non propter aliquam poteſtatem, quam habeant in Angelos primi Ordinis, quaſi ad regendos, vel movendos illos: Nam Angeli ad cuſtodiendas privatas perſonas deputantur; Archangelis verò, Regum, Principum, Pontificum, & ſimilium perſonarum cura committitur; Angeli ad privata beneficia communium hominum, Archangeli verò ad graviora negotia, & publica commoda hominum deſtinantur.*

C A P.

# CAP. IX.

## *Quibus auctoritatibus, contraria ſententia nititur.*

SEd & ſententia contraria, ſuis non caret auctoribus: Dionyſ. apertiùs eam docere videtur, c.7.Cæl.Hier.ubi loquens, de ordine Seraphim,ait,ipſum propinquiſſimum eſſe Deo, ideóque ſubdit, *primas effectrices Dei revelationes & initiationes ad eum, ut maximè vicinum, principalius ordinari.* Quo etiam cap. de ordine Cherubim, affirmat, eum habere vim, largè communicandi inferioribus ſapientiam: item ſub fin. c. ait, primum ordinem, eos, qui deinceps ſequuntur, ſcientiæ ſuæ participes facere: c. 9. ſecundam Hierarchiam, tertiæ imperare, affirmat. Tertia verò, quæ ex principatuum, Archangelorum, & Angelorum ordinibus conſtat, hominibus, δι' ἀλλήλων ἐπιστατεῖν, id eſt, *uno per alium præſidere.* cap. verò 10. ex eo, quòd ſcribitur, Iſa. 6. *Seraphim clamare, alter ad alterum,* infert, *quod Theologicarum notionum, primi ſecundos, participes faciant.* Item c. 12. ordines ſubditos Cherubim, participes fieri cognitione, cum reſpectu ad ipſos: c. 13. ſeqq. ordinibus omnibus, Seraphim, ſuæ lucis

lucis ſplendorem, eximiè & priùs cæteris communicare, omneſque ſacras expiationes, 1. Seraphim, ut auctori, tribui debere, contendit.

Iis ſimilia, paſſim leguntur, apud S. Maxim. Dionyſ. Comment. Quæ omnia probant, non ſolùm, ſubjectam eſſe unam Hierarchiam alteri, verùm etiam ordines unius Hierarchiæ, ſuperioribus eſſe ſubditos, ab iiſque purgari, perfici, illuminari, ſeu ἱεραρχεῖσθαι, id eſt, ut loquitur Gerſ. *Hierarchizari*; imo & in uno, & eodem ordine, poſſe unum aliquem ſuperiorem, inferiorem alium, ſeipſo inferiorem, illuſtrare.

Athan. videtur id ipſum ſentire, loc. cit. aſſerens ſiquidem ordines inferiores deinceps ſemper doceri à ſuperioribus: videtur id etiam de ordinibus intelligere, non ſolùm de Hierarchiis; concludit enim, Angelos infimos eſſe; eoſque hominum eſſe DD. Quibus verbis inſinuare videtur, eos à ſuperioribus illuminari, & quia alios Angelos, ipſi illuminare non poſſunt, hominum illuminandorum curam, eis eſſe demandatam.

Greg. Magn. lib. 4. indict. 13. Epiſt. 52. cit. Angelos, Archangelis ſubditos eſſe, non obſcurè inſinuat; nec non Hom. 34. in Euang. cit. quæ poſt enumerationem iſtorum omnium ordinum, ſubdit, *Super-*

*nis*

*nas iſtas diſtinctiones, beatorum ſpirituum, ita eſſe conditas, ut aliæ aliis ſint prælatæ.*

Damaſc. lib. 2. de Fid. c. 31. de Angelis hæc habet, *Cæterùm ſplendoris & ordinis ratione, inter ſe differunt: ſive pro ſplendoris portione, ſedes illis ſua conſtituta ſit: aliique alios, ob ordinis vel naturæ præſtantiam, illuſtrent.* Quibus verbis videtur aſſerere, non ſolùm Hierarchias ſuperiores, verùm etiam ordines inferioribus lucem ſuam communicare.

Apertiſſimè Bern. lib. 4. de conſid. c. 4. Ubi Epiſcopos, qui Archiepiſcopis, Abbates, qui Epiſcopis, parere nolunt, hoc modo conſtringit, *Niſi tu fortè Angelorum quempiam, dicentem audiſti, nolo ſub Archangelis eſſe, aut ex alio quolibet inferiorum ordinum aliquem, non ferentem ſubeſſe cuiquam, niſi Deo.*

Communiter etiam PP. tam Luciferum, quàm Michaëlem, Angeloram duces fuiſſe, docent, quos ita interpretari, ut inferiorum tantùm Hierarchiarum, atque ordinum, non ejuſdem etiam Hierarchiæ, & Ordinis, Angelorum, Rectorcs ac Principes exſtiterint; vel, ut ſingulari quodam privilegio, non ex connaturali ordine, inter omnes Angelos ſervari ſolito, ducatum in cæteros habuerint, minùs eorum menti videbitur fortè conſentaneum: Ideóque non tantùm diverſarum Hierarchiarum

chiarum Angelos, inferiorum Hierarchiarum alios illuminare, verùm etiam ſuperiorum, in eadem Hierarchia, ordinum; imo & in eodem ordine, aliquorum vim iſtam eſſe, ex ſenſu PP. communi, interpretari debemus: Ac proinde non ſimpliciter dicendum eſſe, tres inferiores Angelorum nullatenus Hierarchizare, ſed tantùm infimum ordinem, nec infimum totum, ſed aliquos, vel aliquem, ex iſto infimo ordine.

D. Thom. quoque q. 108. cit. a. 5. ad 3. principatus tertiæ Hierarchiæ, *Cæterorum ductores* eſſe aſſerit, *cum ordine ſacro: illi enim, qui alios ducunt, primi inter eos exiſtentes, principes propriè vocantur, ſecundùm illud* Pſal. 67. *prævenerunt principes conjuncti pſallentibus.* ibid. ad 4. docet, *Archangelos dici, quaſi principes Angelos, quia reſpectu Angelorum, ſunt principes, reſpectu verò principatuum, ſunt Angeli.*

Similia plura habentur apud cæteros Theologiæ Scholaſticæ DD. quorum tamen plurimi ita exponi poſſunt, ut per accidens tantùm, propter majus bonum & univerſalius, quod procurant ordines tertiæ Hierarchiæ, cùm è contra, inferiores tertiæ, bona minora, minúſque univerſalia ſatagant; conſentaneum eſſe, ut in iis, inferiores ſuperioribus obſequantur, quemadmodum interpretatur Suar. loc. cit.

CAP.

## CAP. X.

### *Quænam harum ſententiarum, probabilior.*

PRobabiliorem longè, poſteriorem iſtam ſententiam arbitror, utpote quæ ordini magis faveat, & ordinatiorem Angelorum ſocietatem conſtituit. Alteram tamen, ſi quis defendat, abſit, *ut omnium conviciis vapulet.* Unde temperatè Aug. in Enchr. ad Laur. c. 57. in Quæſt. magis enodatâ, non facilè ſe quemquam reprehenſurum, nec facilè quicquam certi ſe pronuntiaturum, profitetur iis verbis, *Quomodo autem ſe habeat beatiſſima illa, & ſuperna ſocietas, quæ illi ſunt differentiæ perſonarum, ut cùm omnes, tanquam generali nomine, Angeli nuncupentur,* &c. *Sint tamen & ibi Archangeli: & utrum iidem Archangeli nominentur virtutes,* &c. *Et quid inter ſe diſtent, quatuor illa vocabula, quibus ipſam Cæleſtem ſocietatem videtur Apoſtolus eſſe complexus, dicendo, ſive ſedes, ſive dominationes, ſive principatus, ſive poteſtates, dicant qui poſſunt; ſi tamen poſſunt probare, quid dicant: Ego me iſta ignorare, confiteor.*

Et libello adverſus Priſcill. & Orig. ad Oroſ. c. 11. *Altiora,* inquit, *te, ne quæſieris, & fortiora te, ne ſcrutatus fueris, ſed quæ tibi*

*præcepit*

*præcepit dominus, illa cogita ſemper, ut magis in iſtis, temeraria præſumptio, quàm cauta ignoratio, culpanda videatur. Certè ait Apoſt. ſive ſedes, ſive dominationes, ſive principatus, ſive poteſtates: & eſſe itaque ſedes, dominationes, principatus, poteſtates in Cæleſtibus apparatibus, firmiſſimè credo, & differre inter ſe aliquid, indubitatâ fide teneo. Sed quo me contemnas, quem magnum putas eſſe Doctorem, quænam iſta ſint, & quid inter ſe differant, neſcio.* Nec *eâ ſane ignorantiâ periclitari me puto, ſicuti in obedientiâ, ſi Domini præcepta neglexero*, &c.

Abſit itaque, ut alterutram ſententiam, qui defenderit, *convitiis omnium vapulet:* quamvis, ut dixi, probabilior, poſterior ſententia longè videatur, quæ poteſt dici non diſplicuiſſe Gerſoni; quem explicare licet, quaſi tres infimos ordines, collectivè ſumptos, nullos Angelos Hierarchizare docuerit, licèt diſtributivè ſumptos, aliquos, puta ſuperiores, Hierarchicam auctoritatem, in inferiores, habere poſſe, crediderit.

Eodem modo, & ipſum Angelorum ordinem, Dionyſ. complere, & determinare omnes Cæleſtium naturarum ordines, ac diſtinctiones, & extremo loco nuntiandi hominibus proprietatem obtinere, docet, c. 9. Cæl. Hier. Quamvis & inter ipſos, ſecundùm iſtam ſententiam, aliqui

ſint

ſint extremi, alii verò ab hominibus remotiores ſint, qui & nuntianda hominibus, non ipſi annuntient, ſed inferioribus patefacienda commendent. Quam explicationem qui renuerit, Dionyſ. ejuſdem, quò Gerſon. falſitatis incuſet, neceſſum eſt, iiſdem ferè verbis utentem, c. ſcilicet 15. ſupremæ Cæleſtium naturarum deſcriptiones, ἱεραρχούσας, ſeu *præſidentes & Hierarchizantes*, & ἱεραρχουμένας, ſeu *Hierarchizatas & ſubditas* aſſerendo, medias verò modò Hierarchizatas, modò Hierarchizantes eſſe, quod ipſiſſima eſt Gerſon. ſententia.

Quid autem ſenſerit Gerſ. noſtra parum intereſt; dicimus duntaxat, ſupponendo ſententiam Gerſon. eamque minimè exponendo, vel approbando, nullatenus ex ipſa, quocunque modo explicata, ſequi, Hierarchiam propriè dictam eſſe, quæ activâ virtute careat, tertiamque Hierarchiam, collectivè ſumptam, impropriè Hierarchiam dicendam, quatenus nempe ei competit Hierarchizari, non Hierarchizare: quòd ſi ejus ordinibus, Hierarchizare conveniret, non negamus, quin propriè Hierarchiæ titulo gauderent; ſed duntaxat iis, quibus conveniret, paſſiva Hierarchizatio, non activa, Hierarchiæ ſtrictè ſumptæ rationem, denegamus.

Addimus, id reſpectu Angelicæ Hierar-

 chiæ,

chiæ, prout in ſeipſa concluditur, intelligendum eſſe: etenim ut ad homines refertur, nullum eſſe Angelicum ordinem, nullum Angelum, cui non Hierarchia, ſeu ſacer principatus ſaltem in homines conveniat.

# Cap. XI.

*Confirmatur amplius hæc doctrina.*

NEque enim nova eſt; ſed PP. & Theologorum, qui de hac re ſcripſere; qui omnem Hierarchiam propriè dictam, in activa virtute conſtituunt, eiq; proprium munus adſcribunt, *ἱεραρχεῖν οὐκ ἱεραρχεῖσθαι*, *Hierarchizare, non Hierarchizari*, ut ſup. paſſim oſtendimus. In eoque divinus ordo magis elucet, quod Angelicam, & humanam Hierarchiam ita conjunxerit, ut quemadmodum divina Hierarchia, non intra ipſum Deum exerceatur, ſed ad creaturas, extra ipſum fertur, ita Hierarchiam Angelicam, poſtquam in ſeipſa completa fuit, in homines extendi oporteat, ut principatus ejus amplitudo cernatur, & per Angelicam Hierarchiam humana Deo ſocietur.

Quod eleganter deſcribit nobis Dionyſ. c. 9. lib. cit. de Cæl. Hier. docens, Principatuum, Angelorum & Archangelorum ordines, ſuperiorum interpretes, hominum Hierarchiis, uni per alium imperare, *ut ſit ordine, & excitatio in Deum, & converſio, & cum*

*& cum eo Societas & unio, non à Deo, omnibus Hierarchiis optimè indita, & cum communicatione ſuperveniens, & cum ſanctiſſimo decore progreſſio.* Confirmatque Athanaſ. loc. cit. quibus ita Angelicam Hierarchiam cum humana conjungit, & ultimi beatorum ſpirituum, τῶν ἀνθρώπων διδάσκαλοι, hominum præceptores exiſtant.

Itaque principatus ſacer propriè dictus, ſubditos habere debet, ipſiquę Angeli eatenus principatu iſto potiuntur, quatenus vel ſubditos habent Angelos, vel homines: quatenus enim ipſi Deo ſubjiciuntur, vel Angelis ſuperioribus, neutro reſpectu, propriè loquendo, principatus participes ſunt, nec, ut ex Dionyſ. oſtendimus, Hierarchizant, ſed solùm Hierarchizantur, rationemque ſubjectionis nanciſcuntur, ad principatum quidem neceſſariam, non ut ejus partem, ſed ut oppoſitam relationem. Eodem ſcilicet modo, quo filiatio paternitati neceſſaria eſt, & paternitas filiationi, quæ tamen viciſſim opponuntur: unde quemadmodum filius, ſub ea ratione, non eſt paternitatis particeps, nec pater filiationis; ita nec ſubjectionis ordo, Hierarchiæ ſub ea ratione, ſeu ſacri principatus, particeps dici poteſt.

Quam veritatem confirmat, quòd fatentur communiter, poſt reſurrectionem hominum generalem, nullas Hierarchias

Angelicas fore, quoad officia illa, & actiones, quæ in prioribus ſtatibus habentur, id eſt, ſecundùm rationem Hierarchicam, quæ in officiis, muniiſque conſiſtit; quamvis remaneat iſta inæqualitas naturæ, gratiæ, & gloriæ, quam fundamentum fuiſſe, diſtributionis inæqualis iſtorum officiorum, probabilè eſt: cui conſentit Apoſt. 1 *Cor.* 15. Ita de iſtis ordinibus Hierarchicis loquens, ac ſi in eo ſtatu remanere omnino non debeant. *Deinde*, ait, *finis, cùm tradiderit Chriſtus Regnum Deo,& Patri, cùm evacuaverit omnem principatum, & poteſtatem, & virtutem. Quod idem eſt*, inquit Aug. lib. 1. de Trin. c. 8. *ac ſi diceretur, cùm perduxerit credentes ad contemplationem Dei, & Patris, &c. tunc revelabitur Filio Pater, cùm evacuaverit omnem principatum, & omnem poteſtatem & virtutem, id eſt, ut neceſſaria non ſit diſpenſatio ſimilitudinum per Angelicos principatus, & poteſtates, & virtutes.* Cui interpretationi, Anſelm. in eum loc. Alenſ. 2. p. q. 41. m. 4. a. 19. S. Thom. 1. p. q. 108. a. 7. ut idonei teſtes adjunguntur.

Ex quibus arguere, in hunc modum licet, *Siquamdiu*, ut loquitur Anſelm. *præſentis vitæ converſatio tenetur, neceſſarios hactenus Angelicos principatus, & poteſtates, & virtutes habemus, per quorum diſpenſationem gubernemur, & bona opera, & mala ſuperare*

*perare poſſimus, & ideo in futuro ſæculo evacuabuntur omnes hujuſmodi prælationes.* Si teſte Aug. cit. ſublatâ neceſſitate diſpenſationis, reſpectu hominum, per Angelos procurandæ, ordines Angelicæ Hierarchiæ evacuantur, ſequitur, I. nihil eſſe abſurdi, ſi Angelorum Hierarchiam, ſaltem tertium & ultimum, per reſpectum ad homines, conſtitui dicamus, eo verò reſpectu ſublato, impropriè tantùm ipſam Hierarchiam dici; quandoquidem tota diſpoſitio officiorum & ordinum, in Angelis, propter homines fiat, ad quorum gubernationem, Deus quædam, ſibi vicinioribus Angelis communicat, quæ ipſi remotioribus patefaciunt, ut per inferiores executioni demandentur.

Sequitur II. nec in actionibus Angelorum erga Deum, Hierarchiam conſiſtere, nec in divinis gratiis, quos à Deo recipiunt, quippe cum remanentibus jugiter actionibus ipſorum, circa Deum, quibus nempe in perpetuas æternitates, ei acclamabunt, gratias agent, laudes concinent, cæteriſque ejuſmodi actionibus, cultum indeficientem, & venerationem impendent, remanentibus circa ipſos, divinis influxibus; Hierarchica tamen diſpoſitio, ac diſtinctio ceſſabit.

III. Sequitur, in prælatione, & gubernatione, Hierarchiam, ex illorum PP.

 mente,

mente, interpretantium Apoſt. conſiſtere, qui nempe doceant, nonniſi propter iſtam gubernationem, & diſpenſationem, ſacram illam ordinationem, in Angelis, quam Hierarchiam dicimus, inſtitutam eſſe, ejuſque neceſſitate ſublata tollendam ipſam, atque evacuandam.

Quòd ſi aliquando, apud Divin. Dion. vel apud S. Thom. legimus, in divinarum illuſtrationum recipiendarum varietate, totius quoque Hierarchiæ Cæleſtis diſtinctionem, fundari; ex eo demum concludere licebit, in paſſionem radicaliter, ordinum Hierarchicorum diſtinctionem, fundatam, licèt formaliter Hierarchiæ ratio, in relatione ſuperiorum ad ſubditos, conſiſtat. Sicut enim potentia videndi, radicaliter reſpicit animam, cujus eſt proprietas, & à qua naturali emanatione profluxit: Formaliter autem reſpiciat viſibile, circa quod, ut proprium objectum verſatur, & cujus percipiendi eſſentialiter vis eſt, & facultas naturalis.

Ita Hierarchia omnis, ſeu, ſacer principatus, radicaliter reſpicit Deum, à quo omnis principatus emanat, & ex quo, ut loquitur Apoſt. ad Epheſ. 3. *Omnis Paternitas in Cœlo; & in Terra nominatur*: reſpicit & ſuperiores, per quos ſcilicet, ad inferiores, vis omnis Hierarchica defertur, principatuſque, & virtutis agendi divina commu-

communicatio trajicitur: Formaliter autem reſpicit inferiores, in quos agendi vis, & officium datur, & propter quos auctoritas, poteſtas, ac dignitas Hierarchica conceditur: quos proinde ſubditos, qui non habet, nequaquam dignitatis, vel virtutis Hierarchicæ, particeps dici poteſt.

## Cap. XII.

### *Enucleatur magis reſponſio, ad objectiones, cap.* VII. *præc.*

NEque verò, dum ſubditos, in omni Hierarchia, tanquam neceſſarios, ad principatus ſacri exercitium, & ſplendorem exigimus, eos ſubditos neceſſariò rerequirimus, qui minis, coërcitionibuſque ducantur: aut eam, in Cæleſti præſertim Hierarchia, Juriſdictionem requirimus, quæ contentioſa ſit, litigioſa, & pœnarum inflictrix. Abſit, ut hæc unquam, animum noſtrum cogitatio ſubierit, ſed pro conditione ſtatus Juriſdictionem, poteſtatem prælationis diſparem ponimus.

Et quidem in Cæleſti Hierarchia, inter bonos Angelos, eam Juriſdictionem, ſeu poteſtatem prælationis, vimque principatus ſacri deſideramus, quæ in directione & imperio, ſeu in juſſionum divinarum manifeſtatione ac promulgatione conſiſtit,

ut ex prædictis patet; quamvis & boni Angeli, in malos poteſtatem habeant coërcitivam, ut oſtendit Michaël. pugna ac victoria, cum Dæmonum principe, *Apoc.* 12. & ligatio Satanæ, ab Angelo bono, *Tob.* 8. & *Apoc.* 20. & explicatio nominis *poteſtatum*, à Greg. tradita, Hom. 34. in Euang. juxta quam nempe, poteſtates vocantur, *Hi, qui hoc potentiùs cæteris, in ſuo ordine, perceperunt, ut eorum ditioni, virtutes adverſæ ſubjectæ ſint, quorum poteſtate refrenantur, ne corda hominum tantùm tentare prævaleant, quantum poſſunt.*

Quod ipſum tradunt pariter Aug. lib. 20. de civ. c. 7. item S. Greg. lib. 2. mor. c. 11. & ſeqq. & lib. 4. c. 12. Andr. Epiſc. Cretenſ. in 20. c. Apoc. Bed. in c. 8. Tob. D. Thom. 1. p. q. 64. a. 4. ad 3. & lib. 4. contr. Gent. c. 90. Abul. in c. 20. Math. q. 506. & alii. Extenditur etiam eorundem Angelorum bonorum principatus, nonnunquam ad coërcendos homines, eoſque caſtigandos, quemadmodum variis exemplis conſtat, quæ tum ex ſcripturis SS. tum etiam ex vitis PP. colligi poſſunt.

Similiter autem eſto principatus ſacer, hominum coërcitivam poteſtatem nonnunquam includat, quando nempe, omnis generis Juriſdictionem includit, & culpam reperit, quam plectat, nihilominus ex prædictis patet, ſufficere aliquando ad principatum

patum ſacrum, reſtrictam ſaltem, ac limitatam poteſtatem, perficiendi actus legitimos, cum aliquâ poteſtate immutandi perſonas ſibi ſubjectas; ſeu, ſufficere vim, auctoritatem & facultatem dirigendi homines, ad ſuum finem, etiam ſine coërcitione, cum ordine Hierarchico, conjunctam; nec eſſe neceſſum, ut qui imperandi poteſtatem habet, & obligandi, illico coërcendi, puniendi, & in foro exteriori judicandi habeat poteſtatem.

Nam nec curati, ſecundùm hodiernam Eccleſiæ conſuetudinem, forum habent externum, aut legiſlativam poteſtatem, quamvis Juriſdictionem habeant, ratione poteſtatis, quam habent, tum abſolvendi, in foro pœnitentiæ, & ligandi, tum ſubditis imperandi hìc & nunc, quæ ad ſalutem eorum, neceſſaria videntur, legéſque ſuperiorum manifeſtandi ac promulgandi: atque ideò ab Eccleſiaſtica Hierarchia, à nemine rejiciantur: ac proinde nemo earum rerum peritus, aut forum contentioſum, aut legiſlativam virtutem, aut omnimodam coërcitivam poteſtatem, ad Eccleſiaſticam Hierarchiam ſimpliciter requiſivit.

Multominùs verò principatus mutilatus, aut imperfectus dici poteſt, ſi coërcitiva facultas, ſeu punitiva, principi deſit, defectu culpæ, in quam animadvertas, &

peccati, in quod ſæviat: neque enim minùs Apoſtolorum Hierarcha fuit S. Petrus, quamvis in illis, confirmatis in gratiâ, nihil eſſet, quod plectere excommunicatione poſſet, nihil quod cenſuris puniret: neque bonorum minùs principes ſunt, ſacræ noſtræ Religionis Antiſtites, quàm malorum,quamvis,ut rectè monet S.Greg. lib. 1. indict. 9. Epiſt. 24. Joanni Epiſc. Conſt. & aliis Patriarchis, ita affectus, Rector eſſe debeat, *Ut & benè agentibus, ſit per humilitatem ſocius, & contra delinquentium vitia per zelum juſtitiæ erectus: quatenus & bonis in nullo ſe præferat, & cùm pravorum culpa exigit, prioratus ſui poteſtatem agnoſcat: ut & honore ſuſpenſo, æqualem ſe ſubditis benè viventibus deputet, & contra perverſorum culpas, ex zelo juſtitiæ creſcat*, &c.

Quæ eadem ferè inculcat, Hom. 18. in Ezech. & p. 2. paſt. cur. c. 6. repetit verò l. 7. Epiſt. 64. iis verbis, *Si qua culpa, in Epiſcopis invenitur,neſcio quis Epiſcopus, ſedi Apoſtolicæ ſubjectus non ſit: cùm verò culpa non exigit, omnes ſecundùm rationem humanitatis, æquales ſunt.*

Quidni igitur principatus Angelicus, integer, perfectúſque cenſeatur, quamvis prout inter bonos Angelos exerceatur, coërcitionis expers ſit: non quòd non poſſet ſuperior Angelus, inferiorem coërcere, ſi de-

ſi delinqueret, cùm & malum Angelum aliquando corripiat, & flagellet, dum delinquit, ſed quòd in iſto ſtatu beatiſſimo, quo pacificè perfruuntur omnes, nec ipſi delinquere, nec divinæ voluntati contradicere, nec inter ſe rixari, vel ſeditiosè contendere poſſint.

## CAP. XIII.

### *Probatur ultimò, Hierarchiæ Eccleſiaſticæ ordo, in ſuperiorum & inferiorum collocatione, exemplo Hierarchiæ legalis.*

ULtimum argument. quo Hierarchiam novæ legis, ordinationem eſſe ſuperiorum, & inferiorum, probamus, ita ut regentium, & initiantium, ſacer principatus dici, & ſuperiorem quemdam, in ſubditos auctoritatem, continere debeat, ſumitur ab exemplo Hierarchiæ legalis, qualis à Moyſe, divini numinis interprete, compoſita, atque ordinata fuit: hæc ſiquidem principatus fuit, cum ſubjectione, in eaque ſoli Myſtæ, quibus ſacerdotalis ordinis viri reſpondent, principatus ſacri, & Hierarchiæ, propriè participes dicti ſunt.

Audiatur Dionyſ. c. 5. Eccl. Hier. *Ea verò ſecundùm legem Hierarchia, conſecratio,*

*quidem ſeu ceremonia, & ad ſpiritualem cultum introductio. Duces autem ad eum ii fuerunt, qui ſacri illius tabernaculi ritum, à Moyſe, primo Hierarcharum, ſecundùm legem, myſta, ſeu initiatore, ac duce didicerant.*

Audiatur Greg. Nazianz. Orat. 26. circa med. Ubi ſcilicet ordinem in Eccleſiis neceſſarium eſſe, ut alii jubeant, alii pareant, alii doceant, alii diſcant, perſuadere nititur, exemplo V. Teſtamenti, in quo unus cæteris præerat Aaron, ſub quo Levitæ alii, præſtantiores divini myſterii partes implebant, *Nec quicquam non diſtinctum, non ordinatum erat, nequidem minimarum rerum.*

Innumeros ejuſdem ordinis teſtes, Judæos, Chriſtianoſque, citare poſſem ſi res iſta dubia, vel controverſa foret; ſi non, & à Neotericis doceretur, qui Hierarchiam agentium, in ordine ſacerdotum, & Levitarum, præcipuè conſtituunt: quibus prophetas adcenſent, eoſque nec ordine valdè diſpares, nec Juriſdictione inferiores.

Et tamen quaſi ſacerdotii Chriſtiani vis, minor eſſet, aut neceſſitas, Hierarchiæ agentium, in nova lege, plurimos inſerunt nullo ordine inſignitos, nullâ prælatione illuſtres, nullâ Juriſdictione cæteris valentiores, ſcilicet, in nova lege, abſque auctoritate, Hierarchicarum functionum particeps

ceps aliquis erit, & tamen in veteri, ſi iſtis credimus, publicè vaticinandi auctoritas deſiderari videtur, ut actio illorum Hierarchica dici poſſit.

Sufficiunt iſta generatim, ad naturam Hierarchiæ intelligendam, quæ utique magis innoteſcet, ex iis, quæ in ſeqq. qq. fuſiùs differemus.

---

# QUÆSTIO IV.

## De neceſſitate Ordinationis, ad Eccleſiaſticam Hierarchiam.

### Caput I.

*Utrum ordo ſacer, ſeu conſecratio perſonæ, per Sacramentum Ordinis, ad Eccleſiaſticam Hierarchiam requiratur.*

PRo ſolutione Quæſt. quædam præſupponenda. 1. Hierarchiam omnes, *ordinem* definiunt; ſed ordinis diverſa eſt acceptio: Nam cùm generatim ordo pro ſtatu ſumitur, ut in L. Div. Mar. ff. de Offic. præſ. accipi-

tur aliàs, pro diſpoſitione qualibet ſuperioris & inferioris, l. 4. ff. de Sen. ſolet tamen ſæpiùs ſumi pro ſtatu, ſeu conditione ſublimiori, & principali perſonæ, gradúque dignitatis, quo quis aliis excellit, & ſupereminet, ab eaque ſignificatione profluxit, ut ſacramentum iſtud, quo nempe quis novitate benedictionis, à communitate vulgi, ſegregatur, & *populi doctor rectorque conſecratur*, quemadmodum loquitur Greg. Nyſſ. Orat. de S. Bapt. ſeu, quo quis in Divinorum miniſtrorum ordinem coaptatur, ſeu ut verbis Nazianz. utar, *Magnum hunc gradum aſſequitur, atque in eorum, qui appropinquanti Deo, appropinquant, numerum adſcribitur, ac ſacri ſtatus & honore Ordinis afficitur.* Sacramentum, inquam, illud, Ordinis Sacramentum dicitur, quia ſtatu, ordine, gradu, honore ſublimior ac ſuperior evadit.

De hujus ergo Sacramenti neceſſitate, quæſtio inſtituitur: Utrum hoc Sacramento Ordinis initiatum eſſe oporteat, qui Hierarchiæ Eccleſiaſticæ inſeritur. Ubi 1. diſtinguendum, quòd alius, perfectum in Hierarchia locum obtineat, alius imperfectum: alius Sacramento Ordinis initiatus ſit, alius per accidens, nondum Sacramento Ordinis ſit initiatus, quamvis inchoatâ, per electionem ad dignitatem Eccleſiaſticam, ordini neceſſariò connexam

xam, quodammodo videatur ejus ordinatione, jam quodammodo ordinatus dici poſſit; ſicut ipſo nomine Ordinis, quo nondum initiatus eſt, inſigniri ſolet, *Epiſcopi*, v.g. *Archipresbyteri*, *Archidiaconi*, qui ad ejuſmodi dignitates electus eſt, eo quod nempe Ordinem ſibi deſtinatum omnium votis complectatur, & ad eum certâ ſpe atque exſpectatione tendat, & jus petendi conceditur. Hac adhibita diſtinctione, reſponſio facilis eſt, eaque trimembris.

## CAP. II.

### *Nemo perfectè in Hierarchia eſſe poteſt, qui non Sacramento Ordinis actu, de facto ſit inſignitus.*

HÆc eſt communis omnium PP. & DD. Scholaſticorum, qui de Hierarchia propriè locuti ſunt, nam PP. omnes, qui Eccleſiaſticæ Hierarchiæ nomen hactenus ſumpſerunt, Dion. Maxim. Germ. Conſtant. Syn. 7. PP. Anaſt. Biblioth. Dion. Monach. El. Cret. S. Greg. & alii DD. quos omnes, poſtea ſecuti, Hug. Vict. Guil. Par. Antiſſ. & cæteri, aliique ſupra cit. ad initiatos Sacramento Ordinis, hanc vocem reſtringunt, ut ſupra fusè oſtendimus:

mus: Nec ullum adverſarii citare poſſunt, qui ad Hierarchiam Eccleſiaſticam, ullos quàm ordinatos clericos, perfectè in ea collocandos admittat.

Quorum omnium ſenſum complexa, Syn. Trid. *Hierarchiam divinâ ordinatione inſtitutam, ex Epiſcopis, Presbyteris & Diaconis, conſtare*, definit can. 6. ſeſſ. 23. Quibus proinde omnibus, propriè & perfectè, aliquos, nullo Sacramento Ordinis initiatos, Hierarchiæ inſerendos, contendere, à temeritatis notâ, & gravi periculo erroris, excuſari non poteſt; ſicut nec excuſari, omnium Catholicorum judicio poſſet, aut à ſuſpicione hæreſios, notáque temeritatis, qui octo vel novem, propriè dicta ſacramenta, admittenda eſſe, propugnaret, quantumcunque à Sacramenti Ordinaria, & uſitata inter Catholicos definitione deflecteret.

Ratio hujus aſſert. multiplex; integra & generalis petitur ab inſtitutione Chriſti, qui principatum Eccleſiaſticum hunc conſtituit, ad quem, nonniſi per conſecrationem divinam, aſcenderetur. *Nec enim*, inquit Apoſt. ad Hebr. 5. *Quiſquam ſumit ſibi honorem: ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron, ſic & Chriſtus non ſemetipſum clarificavit ut Pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Quem locum fortiter urget Clem. Rom.

lib. 2.

lib. 2. Conſt. Apoſt. c. 27. & iterum lib. 3. c. 10. Quo loco hanc rationem, ſeu explicationem, Apoſt. adjungit: *Hujuſmodi namque dignitas, per impoſitionem manuum Epiſc. datur: qui verò non eſt ad eam ordinatus, ſed potiùs ſibi jam rapuit, hic ſupplicio Oziæ afficietur.* Divina ergò iſta inſtitutio fuit, ut nemo in Eccleſia cæteris ſuperponeretur, nemo in ſublimiori gradu collocaretur, ac ſacri principatus particeps fieret, niſi Sacramento Ordinis initiaretur, & ut loquitur Tert. Scorp. c. 9. *Cum toto Sacramento, cum propagine nominis, cum traduce Spiritus S.* traditam Apoſtolis & Diſcipulis poteſtatis ſaltem particulam aliquam hæreditaret.

Altera, ex natura Hierarchiæ ſumitur. Hierarchia ex Dionyſ. Maxim. & cæteris ἱερὰ τάξις, id eſt, *ſacer ordo* definitur: atqui ordo dicitur, propter diſtinctionem graduum, quos Chriſtus in ſuo principatu inſtituit; ſacer propter ſanctitatem ſacramenti gradui annexam. *Sine ordine*, inquiunt Hug. lib. 4. Cæl. Hier. Bonavent. Tract. de Eccleſ. Hier. & alii paſſim, *præſumptio eſt actio* ſine ſacramento periculoſa dantibus, ſacrorum attrectatio, recipientibus ſæpe inutilis: certè inordinata & præpoſtera.

III. Ex officio, & ſcopo Hierarchiæ noſtræ. Illam Dionyſ. c. 1. Eccleſ. Hier. ejuſque

ejuſque interpretes θεουργικὸν, ſeu *Deificantem* vocant, ejuſque munus eſſe docent, ſubditos ſibi Deos efficere, divinamque ſimilitudinem ſingulis pro ſuo modulo impertiri: quod confirmat Naz. Orat. 1. & 23. ubi ſacerdotalis Ordinis viros, θεοποιοῦντας, καὶ θεουργοὺς, *Deum efficientes, & Deum operantes*: quemadmodum & Ambr. ſacerdotalem Ordinem ſeu Hierarchiam, *Deificam profeſſionem* vocat, de dign. ſac. c. 3.

Nemo verò Deificare poteſt ex officio, ſtatu & gradu, Deique formam impertiri, niſi Deificetur, divinam in ſe formam atque imaginem priùs recipiat per ordinationem: quod eleganter oſtendit, Dion. c. 5. Eccl. Hier. inferiores ordines, immundorum ſcilicet, ſanctæ Plebis, & Monachorum, negans, ad Hierarchica munia purgandi, illuminandi & perficiendi, pertingere poſſe; quæ Epiſcoporum, Presbyterorum & Miniſtrorum ordinibus conceduntur, de quibus ſubdit, *Diviniores autem virtutes unà cum ſuis, inferiores quoque ſua perfectione ac virtute, ſanctas ſcientias agnoſcunt. Quoniam tamen ſacerdotales diſtinctiones divinarum actionum imagines ſunt ornatiſſimi, atque inconfuſi divinarum operationum Ordinis, inſitos ſibi fulgores indicantes.* Subdit eas in primas, ultimas & medias eſſe diſtributas, *experimento in ſeipſis divinas actio-*

*actiones ordinatas eſſe atque impermixtas.*

Itaque conſentaneè concludere poſſumus, non ordinatum in eo ſtatu & ordine, cui Deificationis munus conveniat, neminem eſſe poſſe; ſicut Deificare velle, non Deificatum, abſurdum eſt: ita Hierarchica munia, quibus Deificationis ſcopus propoſitus eſt, non ordinatum, adire velle præſumptuoſum eſſe: temerè affectare principatus gradum ac munia, eos, qui non habent Characterem præfecturæ ſuæ; Characterem, inquam, *Dominicum, Dei imaginem, poteſtatis à Deo acceptæ notam, ſacerdotii Chriſti ſignaculum.* Legatur Pachym. in paraph. 3. c. Cæl. Hier. Dionyſ. Quo nullus expreſſiùs hoc argumentum urget.

IV. Ratio, quia ſi credimus recentioribus, Hierarchia dicitur quaſi, τ̃ ἱερῶν ἀρχὴ, *ſacrorum principium*, quibus verbis intelliguntur illi, quicunque ad ſacra miniſteria, publico nomine, & ex officio publico cooperantur: Nam privatim, & apud ſe, unuſquiſque Chriſtianus, ſacras Deo victimas offert, à quibus, *Regale ſacerdotium*, denominatur, ut explicant fuſiùs Orig. Hom. 9. in c. 16. Levit. & Hom. 4. in c. 6. Baſil. lib. 2. de Bapt. q. 8. Iſid Peluſ. lib. 3. Epiſt. 75. S. Leo ſerm. 3. in anniv. aſſumpt. ſuæ, & alii paſſim: neque tamen Hierarchicum habent ſacerdotium, ſacrúmqueprincipatum gerunt, ſed ſuis terminis contenti manere

manere debent, non altioris Ordinis ad ſe functiones rapere, aut dignitatem uſurpare.

Eorum autem, qui ſacra adminiſtrant, ſecundùm Dionyſ. duo ſunt genera: quidam enim dicuntur ἱερεῖς, Latinè ſacerdotes, ita dicti ab Iſid. Hiſp. lib. 17. Orig c. 12. quaſi *ſacra dantes*: ex quibus aliqui ſunt ἀρχιερεῖς, *Pontifices*, qui primis ſæculis paſſim, *ſummi ſacerdotes*, dicebantur, iique ſunt Epiſcopi; alii ſunt iis inferiores, id eſt Presbyteri. Poſterioris verò generis dicuntur, λειτουργοὶ, qui ſacra facientibus *miniſtrant*, (quod potiùs dicendum, quàm qui *obſequuntur*; nam & laici, quos nemo λειτουργοὺς, dixerit, ſacra facientibus obtemperant) juxta quam proinde diviſionem, ſequitur, nullos ſacrorum publicos miniſtros, publicaque principia dici poſſe, niſi qui Epiſcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi, ſeu miniſtri, inferiores Diaconis, ſub-Diaconi, Acolyti, Exorciſtæ, Lectores, Oſtiarii, ordinati fuerint. Atque ideò Sacramentum ordinis, ad perfectum in Hierarchia locum, neceſſarium eſſe.

Prædictam verò diviſionem, ſequitur Baſ. lib. 2. de Bapt q. 8 cit. ubi ſacram omnem functionem, duplicem facit: unam, quàm τῆς ἱερωσύνης, alteram, quam λειτουργίας, nomine indigetat, quibus etiam nominibus, cæteri Græci PP. ſeqq. ſæculorum

lorum auctores, ſacra omnia publica miniſteria continent, & inter ſe diſtinguunt, ſed eorum primum ſolis Epiſcopis, & Presbyteris, alterum ſolis iis, qui ordinati ſunt, λειτȣργοὶ, Diaconi ſcilicet ſeu miniſtri, tribuunt, ex ejuſd. Baſ. & cæterorum teſtimonio.

Igitur principem eſſe rei ſacræ, ſeu functionis miniſtrum, nullum, niſi ſacramento ordinationis inſignitum, majores noſtri putaverunt: ac proinde, nec ullum, in Hierarchia, ſaltem perfectè collocandum, niſi qui eodem ſacramento initiatus ſit.

## Cap. III.

### *Confirmatur præcedens aſſertio, aliis Rationibus.*

IGitur Ratio eſt, quia, ut quis perfectè ſit in Hierarchia, ſtrictiori ſignificatione, nemini vel earum rerum mediocriter perito, dubium eſt, quin ex officio publico & miniſterio, debeat ſacras aliquas functiones exercere; etenim Hierarchiam ita ſtrictè ſumptam nemo cogitat, niſi tanquam ſtatum, ordinem, gradumque aliquem, qui ſacer dicatur, propter ſacrorum functionem publicam ipſi adnexam; atqui officium publicum ſacrarum functionum nemini perfectè convenit niſi ordinato. Igitur

Igitur nec ulli, niſi in ordine ſacro conſtituto, perfectus in Hierarchia locus concedetur.

Probatur minor, I. Quia ſacrarum functionum poteſtas, nemini in lege Moſaïca ordinariè conceſſa eſt niſi ordinatis, quorum gradibus Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, cæterique miniſtri ſuccedunt: imò & naturæ veluti quodam ductu, quibuſlibet, omnium ferè populorum conſenſu, inditum eſt, ut quos ſacris præficiunt, eos conſecratione quadam cæteris, ſanctiores & auguſtiores reddant.

II. Quia ſacræ omnes functiones, vel ſunt ad Deum, cui nomine totius Plebis hoſtiæ, preces, ſacrificia offeruntur; vel ad plebem, cui ſacra traduntur, & explicantur. Utrúmque verò ordinationem requirit, quâ quis deligatur è populo, tanquam internuntius pro populo ad Deum, Dux populi & Doctor futurus, quâ ſegregetur pro populo apud Deum interceſſurus, viciſſimque Dei Oracula revelaturus, & ejuſdem poteſtate ſacris cæteros initiaturus: quem delectum ex divina inſtitutione ſæquitur deſtinatio ab Epiſcopis Dei vicariis, quorum eſt Dei nomine, quos Deo placituros putant, gratos habere, & ad opus divinum approbare, ſanctificare, ac divino Charactere ſeu notâ dignitatis inſignire.

III. Ad

III. Ad hoc etiam opus eſt conſecratione publicâ, nomine publico factâ, ut delecti miniſtri apud plebem ſanctiores & auguſtiores fiant, utpote ſuperiores cæteris, & dignitate quadam publicâ ornati, & ſacro quodam Magiſterio præditi, ad quem gradum inauguratione opus eſt; tum ut ipſi ſanctiores ſint, atque auguſtiores; tum ut majori venerationi ſint apud populum, quatenus ipſis faciliùs Laïcorum colla ſubdantur; tum ut excitentur ipſi conſecratione ſua, ad ſanctè pièque vivendum; tum denique, ut gratiâ divinitùs conceſſâ, ad eadem officia, multis difficultatibus obſita, valdéque ardua, juventur & confirmentur: talis autem conſecratio, non eſt alia à Sacramento Ordinis: igitur ad perfectam Hierarchiam, opus eſt Sacramento Ordinis.

Confirmatur hæc ratio, innumeris PP. teſtimoniis, paſſim toto hoc Tráct. inſerta leguntur, quibus Ordinationis Sacramentum ad functiones ſacras obeundas, neceſſarium eſſe conſtat, ex divina Chriſti inſtitutione. Quibus addimus teſtimonia Vict. ad c. 3. Marc. docentis, *Presbyteros ad ſacra miniſteria ordinari.* Et Juſtinian. nov. 137. c. 1. *Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, & cæteros clericos, ad orandum pro populo* deſtinari. Ex iis enim concluditur, ſacra officia, ac publica, rectè ſaltem & conſentaneè, abſque

*alio diſciplinæ genere inſtitutum* dicentem; quòd de Laïcali vita ad Pontificatum emerſiſſet. Item Græci PP. paſſim ſecuti Dionyſ. libr. de Cæl. & Eccl. Hier. Clem. Rom. lib. 3. Conſtit. c. 10. ſacra munia, τὰ ἱερατικὰ ἔργα, vocant, quaſi ſacerdotalia, eaque Epiſcopis, Presbyteris, ac Miniſtris, propria faciunt; innuentes ſacrum miniſterium cum ſacerdotali confundi, & ſacerdotalis Ordinis viris, ſive in primo, ſive in ſecundo ſive in tertio ſacerdotio conſtitutis, convenire, quam ſacerdotalis Ordinis acceptionem Dionyſ. c. 2. Eccl. Hier. Maxim. in Schol. ejuſd c Opt. Milev. lib. 1. contr. Parm. & alii paſſim, ſufficienter illuſtrant.

## CAP. IV.

*Ne quidem imperfectè quiſquam in Hierarchia eſſe poteſt, cui non Sacramentum Ordinis debitum ſit, cui non ſervatâ Eccleſiæ lege atque inſtitutione ſui officii, illicò ſit conferendum.*

ASſertio hujus cap. facilè ex probatione præc. deducitur. Et quidem quòd ne quidem imperfectè ſit aliquis in Hierarchia propriè dictâ, niſi vel ordinatus ſit, vel eſſe debeat, patet: quia nemo po-

 teſt

teſt ne quidem imperfectè Hierarchiam propriè dictam cogitare, niſi tanquam ſacrum Principatum, eam concipiat. Sacer autem non eſt abſque ordine ſacro, vel debito ad habendum ordinem ſacrum: duobus enim modis dicitur ſacer, 1. ratione principii. 2. ratione objecti: utróque modo dicatur, non tamen ſacer dicetur, niſi vel adſit ordo ſacer, vel adeſſe debeat.

Si dicatur ſacer, ratione principii, res clara eſt: nam ideò ſacer dicetur, quia Ordini ſacro vel conjungitur, vel conjungi debet. Si ratione objecti, ex prædictis, res non minùs evidens eſt: Nam ad functiones ſacras docuimus, & ſacra publica miniſteria neminem conſecrari, niſi per ordinem ſacrum: qui ergo eas exercet abſque ordine, vel indebitam ſibi functionem uſurpat; vel ad tempus ſolùm conceſſam: ac proinde in principatu ſacro nemo eſt, niſi qui vel ordine ſacro initiatus eſt, vel eſſe debet.

Principatus quoque in Eccleſia nullus eſt, cui non debeatur ſacer ordo, ut enim principatus dicatur, debet includere ordinariam Juriſdictionem, vel voluntariam, vel neceſſariam: neque ſufficit, quòd officii alicujus publici executionem tribuat, quin etiam tribuat officium: Sicut nec in civili Reſp. dicitur principatus, aut magiſtratus,

ſtratus, niſi officium habeat, & poteſtatem ordinariam: atqui nulla juriſdictio ordinaria, ne quidem voluntaria, eſt in Eccleſia, cui non ordo debeatur: quibus enim Deus aliquorum actuum legitimorum exercendorum, & officium, & ordinariam poteſtatem dedit, quos aliis præfecit, eos voluit eſſe ordine ſacro ſublimiores, ſicut ſtatu & officio ſunt ſuperiores.

Multò magis verò iis, quibus ordinaria neceſſaria Juriſdictio convenit, ordo aliquis ſacer debitus eſt: nam Ordinis & Juriſdictionis ſanctiſſima connexio eſt, ita ut etiam ſi fortè ad horam, vel ad breve tempus, Juriſdictio ſeparetur ab ordine ſacro, cum eo tamen debeat, ſecundùm Chriſti inſtitutionem, quantò citiùs fieri poterit, eſſe conjuncta.

Confirmatur; nam ad Hierarchiam, aſcenſus fingi tantùm poteſt, vel ratione Chariſmatum, vel Ordinis, vel Juriſdictionis, teſtibus etiam modernis: atqui certiſſimum eſt, ratione Chariſmatum præcisè neminem eſſe in Hierarchia, quòd fortè latiùs, aliàs ſumus explicaturi: conſtat omnes, qui ſunt in Hierarchia Ordinis, verè ordinatos eſſe debere, & de ordine propriè dicto ſermonem eſſe, ubi de Hierarchia eſt mentio: ſupereſt ergo Juriſdictio, quæ vel ordinaria eſt, vel delegata: delegata autem non conſtituit hominem in

Hierarchia ex prædictis; ordinariæ debetur ſacerdotium, vel ſaltem diaconatus; atque ita nemo in Hierarchia propriè eſſe poteſt, cui non debeatur ſacerdotium, vel diaconatus.

## Cap. V.

*Imperfectus ei in Hierarchia locus eſt, cui expedita Ordinis poteſtas relinquitur, cum Juriſdictione ſcilicet ſaltem voluntaria; etſi per accidens deſiit fortè neceſſaria, eaque ordinaria Juriſdictio.*

Liquet ſimiliter hæc aſſertio: etenim quis dubitet, non ordinatum aliquem, qui electus ſit in Epiſcopum, v. g. aut Presbyterum curatum, aut Archi-Diaconum, eo ipſo, ſacri principatus eſſe aliquatenus participem? Quandoquidem Epiſcopus jam dici ſoleat, curatus, aut Archi-diaconus; jam Juriſdictionis officia, munia exerceat, ut conſtat ex toto tit. de elect. & electi poteſt. aliiſque paſſim: jam ſubditos habere cenſeatur; eique ordo iſte debitus ſit, quem gradus expoſcit, ad quem ſcilicet ab Eccleſia admiſſus eſt. Confirmans enim electionem alicujus in Epiſcopum, eo ipſo concedit, ut Epiſcopus conſecretur, cum dignitas

dignitas Epiſcopalis conſecrationem includat: qui admittit aliquem ad curam animarum, eum Presbyterum; qui ad Archi-diaconatum, illum Diaconum ordinari permittet.

Igitur electi ad ejuſmodi dignitates, aut alias, quibus ſacer ordo annexus eſt, verè in Hierarchia, licèt nondum perfectè, propter defectum alicujus, quod ei debetur, locum tamen habere aliquem, dici debent.

## CAP. VI.

### *Ignat. malè, auctor Hierarchiæ Ordinis, à Juriſdictione divulſæ, profertur, qui contrarium doceat.*

QUidam, ſtudio contentionis magis, quàm ductu Veritatis, nituntur, Hierarchiam Juriſdictionis, ut diſtinctam, ab Hierarchiis Ordinis, & Chariſmatum, adſtruere. Adducunt PP. teſtimonia, ad Hierarchiam Ordinis, ſolitariè ſumptam, probandum: Sed ſi benè expendantur, eam Juriſdictioni ſtrictiſſimè alligatam, eandemque Juriſdictionis Hierarchiam eſſe, oſtendunt. Citant ergò ign. verba, ex Epiſt. ad Smyrn. quæ mutila ex parte, reſtituimus: *Honora, fili mi, inquit ſcriptura, Deum & Regem. Ego autem dico, honora*

 *quidem*

*quidem Deum, ut omnium auctorem & Dominum: Epiſcopum autem, ut principem ſacerdotum imaginem Dei referentem: Dei quidem propter principatum; Chriſti verò propter ſacerdotium: & ſecundùm hunc oportet & Regem honorare. Neque enim Deo quiſquam præſtantior eſt, aut ſimilis ei in rebus creatis: nec Epiſcopo, qui Deo conſecratus eſt, pro totius mundi ſalute, quidquam majus in Eccleſia,* &c. *Nam ſacerdotium bona omnia tranſcendit*, &c.

Rectè quidem, in iis verbis agnoſcunt recentiores, ordinem, ſed non eum, quem ad actiones Monachatus dejiciunt, & privatæ vitæ functiones: ſed ordinem ſacerdotii, cujus faſtigium tenet, ordo Epiſcopalis: Ordinem, inquam, qui in ſacrificiis, pro totius mundi ſalute, offerendis, verſatur ſed in iiſdem etiam agnoſcunt Juriſdictionem, propter principatum, ratione cujus, Dei imaginem Epiſcopus refert, & Regi aſſimilatur. Quare ſi conſentaneè concludere aliquid vellent, ordinem Epiſcopi, (& idem dicas de cæteris) ad illam Hierarchiam ſpectare, colligerent, quæ ſimul Ordinis Sacramento inſtructa & Juriſdictione, integrum, ſuiſque numeris abſolutum, ſacrum efficiunt principatum.

Etenim ſubdunt, *Ignat. expreſſiùs eo loco, Hierarchicos Ordines, dignitatemque deſcribere, Epiſt. ſcilicet ad Trallian. ubi hæc habet: quid*

*quid enim eſt Epiſcopus? niſi qui omni principatu, & poteſtate ſuperior eſt, & cunctis dominatur, quantum quidem homo dominari poteſt, factus pro virili ſua, Dei imitator: quid autem ordo ſacerdotum? niſi ſacer cœtus, & conſiliarii, atque aſſeſſores Epiſcopi: quid verò Diaconi? niſi virtutum Angelicarum imitatores, purum & immaculatum miniſterium exhibentes, ut S. Stephanus, S. Iacobo, Timotheus & linus Paulo, & Clemens Petro.*

Quid ex eâ ſententiâ, vel à ſubtili Logico exſpectares, niſi & Ordinis, & Juriſdictionis, mixtim hîc referri, functiones, ut pateat Hierarchiam Eccleſiaſticam & Ordinis & Juriſdictionis eſſe, nec earum dotum unam, ab alia ſeparandam, aut divellendas eas eſſe, quas Deus indivulſas eſſe voluit, & Ignat. conjunctim retulit? Concludunt inſuper ita, *quæ dicta, licèt Iuriſdictionem ſapiant, ad Ordinem tamen melius videntur referenda, cum eximius iſte principatus Epiſcopornm, in Ordinis miniſterio poſitus ſit, ipſo Ign. interprete, Epiſt. ad Heron. Diac. Nibil abſque Epiſcopo facias: ipſi enim ſunt ſacerdotes, tu autem miniſter ſacerdotum. Illi baptizant, ſacrificant, eligunt, manus imponunt, tu autem ipſis miniſtras. Hos autem Miniſtros & Diaconos, nonne Ordinis potius, quàm Iuriſdictionis miniſterium, poſtulat & excipit?*

Sed nonne & Ordinis & Juriſdictionis

miniſtri, ſunt Diaconi? lege conſtit Apoſtolicas, ex quibus diſcemus, quæ Juriſdictionis eſſent, omnia, ferè ab Epiſcopis, per Diaconos, actitata olim fuiſſe, preces quaſvis ad Epiſcopum, per eos directas, reſponſa, relata, monita, juſſa Epiſcoporum, per Diaconos inſinuata: nonne & actus illi, quorum apud Ign. mentio eſt, & ad Juriſdictionem, & ad Ordinationem ſpectant? nam v.g. Baptiſmus & ordinatio, ut legitimè fiant, tam Ordinem, quàm Juriſdictionem requirunt; & electio ſolam Juriſdictionem, non actualem Ordinem requirit.

Concludere ergò debebant, Ign. Juriſdictionem ab ordine, & Ordinem à Juriſdictione ſeparare, minimè voluiſſe; duo hæc, ut ſibi invicem complicata, ad unius principatus Eccleſiaſtici & poteſtatis Epiſcopalis, ac ſacerdotalis complementum, neceſſariò requiſita, fuiſſe complexum.

Sed iterum divinum iſtum virum, Ign. nempe, unam Ordinis, non autem Juriſdictionis Hierarchiam, attigiſſe, ſe conficere putant; tum quòd perſonæ eædem, ab illo numerentur, quæ à Dionyſ. *Epiſcopus, Presbyteri, & Diaconi*; tum quòd eadem officia: Primum probant, nam, Epiſt. ad Smyrn. *Omnia*, inquit, *inter vos, bono ordine fiant in Chriſto: Laici Diaconis ſubditi ſint, Diaconi Presbyteris, Presbyteri Epiſco-*

*Epiſcopis, Epiſcopi Chriſto, quemadmodum ipſe Patri.* Et Epiſt. ad Antiochenſ. *Saluto S. Presbyterorum collegium, ſaluto ſacros Diaconos, & amabile mihi nomen: ſaluto ſubdiaconos, Lectores, Oſtiarios laborantes, exorciſtas confeſſores: ſaluto cuſtodes ſacrarum portarum, Diaconiſſas in Chriſto: ſaluto aſtatas Chriſto virgines.*

Circa quem textum hæc commentantur, *fortaſſis, cantores Ign. appellare, eos, quos ætas poſterior Pſalmiſtas: qui tam in ſtatu & ordine, non ſunt, quàm in officio: quemadmodum neque confeſſores ſacrum ſtatum obtinent; ſed quaſi ſanguine ipſo dedicati, à Laicorum vulgo exempti, ad SS. Perſonas adjunguntur. Virginum alia ratio eſt, quas votiva caſtitas in ſtatu perpetuo collocat.*

Alterum, quod eadem ſint officia, apud Dionyſ. probant, ex Epiſt. ad Smyrn. *Nemo abſque Epiſcopo, quidquam eorum faciat, quæ ad Eccleſiam pertinent, non licèt abſque Epiſcopo, neque Baptizare, neque offerre, neque ſacrificare, neque agapem celebrare.* Item ex Epiſt. ad Epheſ. *Omnes in gratiam nominatim congregamini, communiter, obedientes Epiſcopo, & Presbyteris, animo inſeparabili, unum panem frangentes, qui eſt immortalitatis medicamentum; nemo erret, niſi quis ſit intra altare, pane Dei privatur. Quorum verborum hunc ſenſum adſtruit, ut in ipſa Eccleſia, uni Epiſcopo, & Presbyteris, fidei & orationis* unita-

*unitate, communicare omnes debeant.*

Quod confirmant, ex Epiſt. ad Trallian. *Qui intra altare eſt, mundus eſt: inde & Epiſcopo obedit, & Presbyteris, & Diaconis: qui verò foris eſt,* (hæreticus & ſchiſmaticus) *hic eſt, qui ſine Epiſcopo, & Presbyteris, & Diaconis, quippiam facit: ejus inquinata eſt conſcientia, & eſt infideli deterior.* Ipſum Diaconorum miniſterium, non aliter, (pergunt) quàm per Euchariſtiæ diſpenſationem explicat eodem loco, dicens, *oportet & Diaconis, Myſteriorum Chriſti Ieſu, omni modo placere; nec enim cibornm, & potionum ſunt Diaconi, ſed Eccleſiæ Dei miniſtri.* Hæc ex Ignat. moderni, non ſatis fideliter.

## CAP. VII.

### *Concluſio Præc. Cap.*

SEd jam adverte lector, quam concluſionem ex Præc. eliciant: *Cùm,* inquiunt, *in perſonis Iuriſdictio, neque in actione coërcitio, vel imperium appareat, nemini dubium eſſe debet, quin ſolum ordinem reſpexerit magnus Ignat.* Quid dicitis? nonne vobis videtur ſatis expreſſiſſe Juriſdictionem Ign. ſatis coërcitionem indicaſſe, ſatis imperium inſinuaſſe, dum toties Epiſcopis Presbyteris, Diaconis, obediendum præ-

præſcripſit? nonne ſubditos legitis? eos verò Juriſdictionis correlativa eſſe, quis dubitat? obedientiæ mentionem, apud Ign. frequentem inſpicitis: at Juriſdictioni & imperio reſpondet, *parendi atque obediendi debitum*: excluſionem à ſacris, inobedienti Epiſcopo, Presbyteris, & Diaconis inflictam, videtis: ſed ea maxima, graviſſima & ultima, Eccleſiaſticæ Juriſdictionis pœna, Can. *Corripiantur*, 24. q. 3. c. ſacro de ſent. excomm. & aliis paſſim.

Electionis, & ordinationis miniſtrationum, ac Baptiſmi ſolemnis, apud Ign. mentionem attenditis: Negatiſne eſſe functionem Juriſdictionis, vel imperii majoris eſſe, jus conſtituendi Magiſtratus, Rectores, DD? Itemque cooptandi ſolemni ritu, & auctoritate propria, aliquem, in ſocietatem aliquam? ſeu corporis cujuslibet, ac communitatis, tam civilis, quàm Eccleſiaſticæ; tam ſacræ, quàm prophanæ juribus donandi? quorum primûm per electionem, atque ordinationem, alterùm per baptiſmum ſolemnem, faciunt Epiſcopi, vel Eccleſiaſtici Miniſtri, quibus Epiſcoporum vice conceditur.

Quid ergo, ex iis Ign. locis, Juriſdictionem, ab ordinis conſortio excludunt, quibus arctiſſimè connexam, oſtendit Ignatius? ſi fatentur *obedientiæ* nomine Juriſ-

dictionem ſufficienter innui, inſulſiſſima eſt argumentatio: non enim ſolùm non inferunt quod intendunt, ſed contrarium inferre debent ei, quod intendunt. Si eodem nomine negant, Juriſdictionem Eccleſiæ, ſufficienter innui, videant, ne exarment Eccleſiam, potiſſimis ſuis telis, quibus Hæreticos, politicoſque, Juriſdictionem ei adimentes, confodit: quibus enim potiſſimùm armis, pugnat Eccleſia, pro Juriſdictione ſuâ tuendâ, niſi quia dixit Apoſt. *obedite præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis, ipſi enim pervigilant, quaſi rationem, pro animabus veſtris reddituri*, ad Hebr. 13. &, *ſi quis non obedit verbo noſtro*, ad Theſſ. 3. niſi quia & ſcriptura S. & PP. plebi fideli, Paſtoribus ab Eccleſia conſtitutis, parendum obediendúmque præſcribunt.

Ignat. ajunt, Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, nominaſſe, colligunt exinde, Juriſdictionis Hierarchiam, non texuiſſe; contrarium colligere debuerant. I. Enim, Juriſdictionis, iſti Ordines ſunt capaces, ipſis, ſoliſque, Eccleſiaſtica debetur Juriſdictio. II. Vel ipſorum nomina, Juriſdictionem ſonant: Epiſcopi ſiquidem *ſpeculatores* dicuntur, & ſuper-intendentes propter Juriſdictionem, eminentiam in omnes, & regendi ſollicitudinem: Presbyteri quaſi *ſeniores* dicuntur, & ſenatores; con-

conſiliarii ſcilicet, aſſeſſores & coadjutores Epiſcoporum, quales in ſua ordinatione memorantur, & ab ipſo Ign. Epiſt. ad Trallian. diſertè aſſeruntur; cui Greg. Naz. Orat. 23. Cypr. de ſingul. Cleric. Ambr. in c. 5. prior. ad Timoth. Themiſt. Orat. 13. adſtipulantur.

Diaconi tandem, ſuperiorum ordinum miniſtri dicuntur, ſed in populum Juriſdictionem exercentes potentiſſimam: quippe, *imitatores Angelicarum virtutum*. & ita in *Epiſcoporum* nomine, Principaliſſimam, in *Presbyterorum* voce, conſultiſſimam, in *Diaconorum* appellatione, efficaciſſimam Juriſdictionem, intelligis. Definite ergo ita ratiocinari, ut quia Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, ab Ignat. nominantur, Juriſdictionis mentionem nullam, eum facere, dicatis; quinimò, quia eorum mentionem facit, Juriſdictionem quoque cum ordine comprehendit.

## CAP. VIII.

### *Dionyſ. quoque ordinem cum Juriſdictione conjunxiſſe, in explicanda Hierarchia.*

SEd inquiunt, Dionyſ. conſentit Ignatius, eosdemque nominat. Quid tum? ad

ad tribunal ipſius Dionyſ. me ſiſto, judicem ipſum non recuſo: ſuperiùs enim toties demonſtratum eſt, Juriſdictionis etiam mentionem, Dionyſ. feciſſe; Epiſcopiſque, Presbyteris, ac Diaconis, ac generaliter omnibus, qui in Hierarchia, ſtrictiori ſignificatione ſumpta, conſiſterent, Juriſdictionem tribuiſſe, ut eo judice, lite eos cadere, oporteat.

Sed quoniam eum ſolùm, functionum Ordinis, mentionem feciſſe, gloriantur, quas, fateor ipſum diligentiùs explicaſſe; ipſarúmque myſteria, ut par erat, expoſuiſſe: Juriſdictionis tamen neceſſariæ, eum etiam mentionem feciſſe, vel ex iis, quæ citavimus, vel ex iſtis, quæ ſubdimus, diſcere potuerant. An non Epiſcopos paſſim ἡγεμόνας, vocat, & ἱεράρχας, quæ nomina Juriſdictionem haud dubiè ſonant? An non c. 5. Eccl. Hier. ſacerdotem, non acceptâ ab Epiſcopo licentiâ, nihil aggredi, nihil tentare præcipit, quæ Juriſdictionis Pontificiæ, Prærogativa eſt, non ordinis.

An non eod cap. & aliis, de immundorum à ſacris excluſione, & expiatione pœnitentium, meminit, qui Juriſdictionis neceſſariæ potiſſimi ſunt effectus? Annon ſponſionis baptizandi, mentionem facit, c. 2. p. 1. quâ ſe ſcilicet obſtringit ejus decretis, ac voluntati perfectè obtemperare? eáne inſufficientia videntur, ad firmandum,

dum ſacrum Epiſcopi imperium? An non eod. cap. p. 3. Baptizatus quivis, decretis, legibuſque Epiſcopi, devinctus & obligatus eſſe dicitur? Nónne hæc Epiſcopalis Juriſdictionis veſtigia ſunt, ac monimenta?

Hæc omnia, aliáque plura, reperire poterunt, quæ Epiſcopalem Juriſdictionem, toto hoc opere, non omiſiſſe, nec reticuiſſe Dionyſ. perſuadere poterant, niſi obfirmato adverſus veritatem tam apertam animo ad ſcribendum ſeſe accinxiſſent.

Sed unum eſt, quod pertinaciam eorum frangere fortè queat, quòd definiens Dion. Hierarchiam iſtam, de qua ipſe ageret Juriſdictionis etiam ſtrictiſſimè ſumptæ, non fuiſſe illam, expertem, ſignificet. Quid enim, quæſo, Juriſdictio ſtrictiſſimè ſumpta, niſi *poteſtas de publico introducta, cum Iuriſdicendi, & æquitatis ſtatuendæ neceſſitate?* ut notant Alciat. ad fin. c. 24. lib. diſp. 2. Gloſſ. & ibi Barthol. in l. 1. ff. *de Iuriſdict. omnium Iudic.* Gloſſ. in Authent. *de defenſ. civit. §. jurisjur.* & alii paſſim.

Atqui Juriſdictionem ita ſumptam, Hierarchiæ ſuæ, tribuit Dionyſ. c. 3. Hier. Eccleſ. in Theoria, *Eſt enim Divina Hierarchia, juſtitiæ plena, ac unicuique pro dignitate, ſalubriter conſentaneam tribuit, rerum divinarum communionem, ſanctéque pro modo & captu, ſecundùm tempus concedit.*

Igitur

Igitur propriam Juriſdictionem Dionyſ. iſti Hierarchiæ, quam tractat, attribuit.

## Cap. IX.

### *De Ignat. mente iterum diſputatur, & recentiorum periculoſa expoſitio, refellitur.*

Conſentiens itaque Dionyſ. Ignatius, Juriſdictionem ſimiliter, veris Hierarchiæ membris adſcribit, ut patet ex variis teſtimoniis cit. Quibus, Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis, quos ſolos in ſuam Hierarchiam tranſcribit, obediendum eſſe, præcipit; quod utique Epiſt. ad Antiochen. conſequenti ſerie, poſt ſalutatos *Presbyteros*, & *Diaconos*, quos à cæteris ſeparat, *ſub-Diaconos*, *Lectores*, *Cantores*, *Oſtiarios*, *Laborantes*, *Exorciſtas*, *Confeſſores*, nominat; eiſque poſtea *Diaconiſſas*, & *Sacratas Deo Virgines*, adjungit; noli tibi fingere, Lector, perfectam in iis verbis haberi Hierarchiæ enumerationem.

I. Enim ſibi ipſi eſſet contrarius, dum alibi ſolos Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos nominat. II. Quia, quibus locis, ſolos Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos memorat, manifeſtè ſe de Eccleſiæ principibus, & primoribus agere, oſtendit, iis obedien-

obediendum docens: at loco iſto ad Antioch. de Hierarchia ſe agere, nullatenus ſignificat; quinimò diverſorum Ordinum, vel conditionum homines ſalutandos, ſuo nomine duntaxat præſcribit, quæ res alieniſſima eſt ab Hierarchiæ aſſignatione. III. Inter eos numerat *Confeſſores*, quos nemo dixerit, ad Hierarchiam ordinis ſpectare, nec, teſtibus ipſis recentioribus, in eam inſeri poſſent, *quod neque ſacrum ſtatum obtineant.* Imo nec *Pſalmiſtæ*, ſeu cantores ipſi, videntur in eam coaptandi, ſi benè verba eorum intelligantur, quibus, eos admitti, *tam in ſtatu & ordine non poſſe, quàm officio*, aſſerunt.

IV. Imprudenter proindè, & ſine fundamento, contra omnium ſenſum, quod Confeſſoribus, quod Pſalmiſtis denegant, virginibus attribuunt; quaſi virginum alia ratio ſit, *quas votiva caſtitas, in ſtatu perpetuo collocat.* Unde non eſt probabile, Ignat. contrariam habuiſſe ſententiam, ei, quàm diſertè conſtit. Apoſt. produnt, lib. 8. ſicut enim iſtius libri, c. 23. Confeſſorem, quantumvis magno honore dignus habeatur, non ordinari aſſerit, ita nec virgines, quas proindè falsò, Ignat. inter ordinatos; in Hierarchia ordinis, repoſuiſſe, contendunt moderni. V. Inaniter etiam id aſtruunt, ex eo, quod poſt ordinatos, eorum fiat mentio; quaſi non etiam, merè

merè Laïcorum mentio, fieri non potuerit poſt clericos: cùm ipſi confeſſorum factam fuiſſe, fateantur, quos Laïcorum numero non eximunt: officia verò, & functiones, Ignat. non ordinis ſolùm, verùm etiam Juriſdictionis protuliſſe, ex aliis locis probare, non eſt opus.

Quòd ſi pergant novitii iſti Scholaſtici, ea, quæ de obedientiâ Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis, exhibendâ, à populo, dicta ſunt à PP. ita interpretari, ut de unitate, & communione populorum, cum eorum graduum viris, in unitate fidei, & orationis, ſolùm intelligantur; & in ea tantùm communione, Eccleſiæ unitatem conſtituiſſe, caveant, ne in ſuſpicionem Calvinianæ hæreſeos veniant, à cujus auctoribus, iſtam unitatis Eccleſiæ explicationem mutuati ſunt; & quibuſcum, Eccleſiæ unitatem, in ſola fide, & oratione communionis, non autem, in ſub-ordinatione populorum, tanquam verè ſubditorum Paſtoribus ſuis, veram Juriſdictionem habentibus collocare reformident.

Augent certè hanc ſuſpicionem, quæ ipſi, in diminutionem poteſtatis Epiſcopalis, & inficiationem popularis obedientiæ, ſubdunt, in Reſp. ad object. ex ſententia Ign. Epiſt. ad Philadelph. decerpta: objiciunt enim ſibi, eandem, ex Ign. in Eccleſia, ſubjectionem requiri, cum eâ, quam in pro-

prophana politia, videmus, dicente ſcilicet Ign. *Principes pareant Cæſari, milites principibus, Diaconi, & reliquus clerus, ſimul cum omni populo, & militibus, & principibus, & Cæſare, pareant Epiſcopo: Epiſcopus Chriſto, ſicut Chriſtus Patri, & ita unitas ſervabitur.*

Conſtat verò propriè dictâ Juriſdictione, Cæſarem principibus, principes militibus imperare: Ergo eandem Juriſdictionem, in Epiſcopo, & Presbyteris, deſiderare videtur Ignat. Reſp. *Comparationem in illa ſpecie ſubjectionis, non fieri, ſed tantùm in genere, ut Eccleſiaſtici ritus, non minùs pacatè, Religioſéque tractentur, quàm externa negotia.*

Quid eſt, quod te adeò vexas, Philoſopho Scholaſtice, ut Juriſdictionem Epiſcopis abneges? An quia hanc putas, Epiſcopis deeſſe? Hæreticus es, ſi hoc ſentis. An quia adeſſe quidem credis, ſed non ab Ignat. memoratam fuiſſe: ſed quibus velles, clarioribus verbis, Ignat. uti potuiſſet, ſi explicare eam voluiſſet: Parendum Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, prædicat, ut milites Imperatori, ut ſubditi principibus, ut Epiſcopi Chriſto, ut Chriſtus homo Patri?

Majoremne aliquam, aut ſtrictiorem ſubjectionem aſſignare potuit? cur ergo, nec iis verbis contentus es: ſed ſolùm expreſſam

preſſam dicis ab Ignat. *pacis*, *unitatis*, & *tranquillitatis* commendationem? quaſi verò pax & tranquillitas, in humanis rebus, abſque imperio haberi, vel unitas Eccleſiæ abſque ſubjectione populorum ſuis paſtoribus, foveri poſſet. Hanc ſtrictam ſubjectionem, ſi negas, ſuſpicionem præbes æquiſſimam, quòd noſtris novatoribus faveas; ſi non negas, imperitum te argumentatorem exhibes, qui iis verbis, quæ imperium, & Juriſdictionem involvunt, Hierarchiam Ordinis, expertem omnis Juriſdictionis, elicis.

## Cap. X.

### *Ignat. Epiſt. ad Heron. Diacon. adverſus Neotericos.*

UT autem te, Doctor Neoterice, efficacius convincam, quandoquidem ex una particula Epiſt. 13. Ignat. ad Heron. quâ Diaconum iſtum, in Altaris ſolùm miniſterio deſervientem, nobis ab Ignat. exhibitum, contendis, ut ſicut Stephanus Jacobo, & Presbyteris miniſtrabat, ita Epiſcopo, & Presbyteris duntaxat, in altari, eum miniſtrare debuiſſe, inferas, ex Ign. teſtimonio: ego è contra, & infirmam omninò, & imbecillem tuam probationem oſtendo, quia nec *miniſterii* nomen, ad ſolum

ſolum Altaris miniſterium reſtringere oportet: conſtat enim Stephanum, & in Dominici verbi prædicatione, & in aliis, Hieroſolymis miniſtraſſe: & falſam aſſertionem tuam, ac mutilatum à te Ignat. teſtimonium proferri, oſtendo.

Etenim alia utique tota Epiſt. Diaconorum officia, deſcribit, quæ imperium aliquod in plebem, oſtendunt, ut quòd aliis, leges Dei interpretari jubeatur; quòd contra traditionem docentes, pro lupis habere, moneatur; quòd viduam honorare; pupillis patrocinari; omnes ad Synaxim nominatim inquirere; ſine Epiſcopo nihil facere; ſorores fratreſque hortari; virgines ſervare, ut pretioſa Chriſti monilia; pauperes non negligere, depoſitum cuſtodire præcipiatur: quòd & Eccleſiam Antiochenam ei commendet.

Hæc omnia diverſa ſunt, à miniſterio Altaris, & Juriſdictionis, à Diaconis participatæ, inſignia teſtimonia ſunt: Igitur falſum eſt, Diaconorum officia, Eccleſiâ & altari, ab Ignat. circumſcribi.

Quod autem de Juriſdictione fori exterioris, addis, & adverſum fideles, fruſtra à te factum, implicandæ quæſtionis gratiâ: non enim hîc agitur, de ſola Juriſdictione fori exterioris, in quo ex formula diſceptari oporteat, liteſque agitari: non de foro, in quo, adverſus aliquem pronuntiari, neceſ-

ſum

ſum ſit, eumque lite repellere: ſimplicior ut plurimùm fuit, Juriſdictionis Eccleſiaſticæ formula, prioribus iiſce ſæculis.

Contendo, itaque, non ſolùm Juriſdictionem voluntariam, quæ ad Hierarchiam imperfectam ſufficit, & neceſſariam, quæ neceſſitatem, obtemperandi inducit, Ignat. agnitam, & ab Ignat. expreſſam, etiam in Diaconis, tanquam ordini Diaconorum, tunc temporis, vel adnexam, vel connaturalem: ac proindè non ſolum inſufficienter, verùm falsò, Ignat. auctorem Hierarchiæ Ordinis, ſejunctæ ab omni Juriſdictione proferri.

De Tridentinorum PP. ſententia, jam non diſputo, ſuperiùs enim ſatis à nobis diſcuſſa, & examinata eſt: ſufficienterque demonſtratum, nec ordinem ſine Juriſdictione, nec Juriſdictionem ſine ordine Tridentinis PP. ad perfectam Hierarchiam, ſufficere viſa; utráque deſiderari, nec ſine gratiarum divinarum conſortio.

CAP.

# C A P. XI.

## *Utrum electi Pontifices, non ordinati, imperfectè ſint in Hierarchia collocandi.*

EX quibus omnibus patet, quàm frivolæ ſint objectiones eorum, qui Ordinis Hierarchiam, ab Hierarchia Juriſdictionis diſtinctam, non unam, & eandem Hierarchiam, duabus iſtis dotibus inſtructam, probare conantur; quas omnes, hîc non retexo, utpote quæ tam ex iis, quæ dixim. quam quæ ſparſim, toto hoc opere dicemus, nullo negotio difflari poſſint. Levis tantùm mora nobis, in ea ſola object. expungenda, terenda eſt, quo nos ſummo Pontifici, & Epiſcopis, contumelioſos eſſe, probare quis contenderet; quòd eos, ſi electi tantùm fuerint, nondum ordinati, imperfectè tantùm, de Hierarchia eſſe, docuimus.

Ubi imprimis deſidero, in tali homine modeſtiam, quòd exinde nos, tanquam contumelioſos, Epiſcopis non conſecratis, audacter incuſare vellet, quia Pontificem, vel Epiſcopum electum, nondum perfectè de Hierarchia Eccleſiæ, ex ordine & Juriſctione conſtanti, eſſe, docuimus: quòd

quòd ad Theologiam, & DD. provocet, utrum hoc admitti poſſit: quaſi non Theologia id admittat quod canones, quod uſitata in Eccleſiâ loquendi forma, quod ratio manifeſta perſuadent. Si enim canones conſulis, nondum Pontifex, vel Epiſcopus dici debet, qui nondum Epiſcopus conſecratus eſt, quamvis electus; imò etiam confirmatus fuerit: Nondum, inquam, dicitur Pontifex, vel Epiſcopus, tantùm abeſt, ut perfectè dicatur Pontifex, vel perfectè Epiſcopus, aut perfectum in Hierarchia, tanquam Pontifex aut Epiſcopus, locum tenere, aſſeratur.

Hæc qui ignorat, conſulat plurimas Romanorum PP. Epiſtolas, quæ ſi Epiſcopo, nondum conſecrato, ſcriptæ ſint, nunquam ad Epiſcopum inſcribuntur, ſed ſimpliciter electo diriguntur. Legat & varios paſſim canones, præſertimque toto tit. *de elect. & elect. pot.* In quibus eadem ratio loquendi ſervatur. Notet etiam & cap. *Tua nup. de iis, quæ fiunt à Prælat. ſine conſenſu capit.* Cujus ſtatim initio, electus antiſtes, Epiſcopo opponitur, & tanquam diſtinctum membrum, ſcribitur. Obſervet etiam id adeò pro conſtanti haberi, ut Gloſſa in Clement. I. *de pœnis*, verbo, *ut quemvis Pontific.* auſa fuerit tueri conſtitutionem, pœnas inferentem iis, qui Epiſcopis injurii ſunt, offendentes *electos*, *nondum*

*nondum conſecratos, qui Pontifices, id eſt, Epiſcopi non ſunt, non videri includere.*

Quòd ſi quis etiam ſpeciatim circa ſummum Pontificem, aliqua quærat, quibus hanc ſentiendi rationem, & loquendi morem iſtum, perſpectum habeat, legat recitatam à Greg. Turon. Rom. Gregorii ad ſummum Pontificatum, tam electionem, quàm ordinationem, deſcriptam, lib. 10. Hiſt. c. 1. electionem quidem, iis verbis, *Gregorium Diaconum plebs omnis elegit*, ordinationem verò iſtis, *majoribus data perceptione, ipſum juſſit inſtitui.* Item, *ad Pontificalis gratiæ officium, conſecratus Papa, urbi datus eſt*, quaſi tunc primùm perfectè inſtituatur, & Pontifex detur, cùm demum conſecretur.

Eandem phraſim olim obſervatam referre pigeret, cùm paſſim occurrere poſſit: ſed prætermittere non poſſum, eximiam ſummorum Pontificum, circa hæc tempora, modeſtiam, quos, notat Baron. tom. 8. ad ann. 690. electos Pontifices, antequam conſecrarentur, neque ſolos Eccleſiam gubernaſſe, neque tanquam omnium primos, ſe geſſiſſe, ſed Archi-Presbyterum, poſt hunc electum, tum primicerium, quarto loco conſiliarium: quod utique probat, ex Epiſt. Cleri Rom. ad Scotos, apud Bed. lib. 2. Hiſt. Angli. c. 19. in qua, hoc ordine ſubſcribunt. Hilar. Archi-

Presbyter, Joann. Diaconus electus, Joann. Primicerius, & Joann. Conſiliarius.

Neque deſunt rationes, ob quas aſſeri debeat, Epiſcopus, nondum Conſecratus, nondum plenè ac perfectè eſſe Epiſcopus. I. Quia in Conſecratione, electo crimina iterum objici poſſunt, quæ eum ab ordinatione repellant, ut conſtat ex c. *illud*, diſt. 23. & aliis paſſim; ex Juſtinian. Novell. 63. p. I. §. *ſi quis*, & 123. c. 14. & ex formula, in ordinationibus obſervari ſolita, conteſtandi coram populo, ut ſi quis intercedere voluerit ordinationi, eâ animi moderatione, & cautelâ, quâ decet, id faciat, ex Cypr. Epiſt. 68. ad Cler. & Pleb. in Hiſpan. conſiſt. Orig. Hom. 6. in Levit. c. 8. Euſeb. lib. 6. c. 55. & p. I. c. 2. a. 2. §. 4. Oper. Hall. de S. Elect.

Altera quia juxta doctrinam Innoc. III. c. *licèt de Tranſl. Epiſc.* Illud *ſpirituale fœdus conjugii, quod inter Epiſcopum & Eccleſiam, intercedit, in electione initiatum, ratum in confirmatione, & in conſecratione intelligitur confirmatum.* III. Quia nec ipſa Juriſdictio in variis actibus, liberè ſeſe explicat, niſi ordinationi conjungatur: imò & judicandi, ac deponendi clericos officium, nemini connaturale eſt, niſi cui ordinandi poteſtas eſt connaturalis: quippe cùm ejuſdem ſit deſtituere, cujus eſt inſtituere, ejuſdemque judicare, cujus eſt ordinare, ut ex

ex PP. ſententiis manifeſtè patet. IV. Quia Epiſcopus non eſt alius, à ſummo ſacerdote, ex communi PP. loquendi more: At ſummus ſacerdos, quâ fronte perfectè dici poteſt, qui ſacerdos ordinatus non fuerit?

Itaque cùm ex iis omnibus, liquidò conſtet, nec quemquam perfectè Epiſcopum, aut Hierarcham, nec Pontificem, ſeu Hierarcharum Hierarcham, perfectè conſtitutum, dictum olim fuiſſe, cui deeſſet conſecratio, ad confirmationem electionis, ad amplitudinem majorem Juriſdictionis, ad connaturalem agendi modum, ad ſanctiorem & auguſtiorem electi majeſtatem, ad vigorem ſacerdotalem, & facilitatem operandi, ex gratia provenientem. Quis adeò ineptus erit, ut contumelioſam Epiſcopis, hanc formulam loquendi probet, quod Epiſcopi electi, nondum conſecrati, negentur perfectè in Hierarchia locum tenere, quibus nempe perfectio aliqua debita deeſt, ad conſummationem poteſtatis, ad cumulum dignitatis, ad denominationem omnimodam ſui ordinis?

## Cap. XII.

### *Continuatio Præced. Cap.*

SCrupuloſè ſcilicet moderni, imperfectè de Hierarchia, aut ſummum Pontificem, aut Epiſcopum quemlibet, nondum conſecratum, dicere reformidant, quia nunquam putant, caput *incompletè* dici poſſe de corpore; cùm tamen nunquam niſi incompletè dici poſſit, ſi videlicet integritas ſpectetur corporis, quæ nunquam in ſolo capite conſiſtit, vel eâ ſolâ parte completur. Sed præterea pars aliqua, imperfectè & incompletè, quantum ex ſe eſt, de corpore eſſe dicitur, quando perfectum & integrum exiſtendi in corpore modum, nondum eſt aſſecuta.

Ex prædictis autem conſtat, eum, qui nondum eſt conſecratus Epiſcopus, nondum perfectè, Eccleſiæ ſuæ caput, conſtitutum dici, nondum Eccleſiæ ſuæ perfectè ſponſum eſſe; & ideo Eccleſiam, aliquâ ſaltem ratione, dici manere viduatam, donec conſecratum habeat antiſtitem, ut colligitur ex Conc. Chalced. c. 25 Worm. c. 76. Pelagii Pontif. c. *quoniam*, d. 100. aliiſque; & explicat Innoc. III. c. *inter corpor. de tranſl.* ac proinde quis neget, etiam hoc ſenſu, Epiſcopum electum ac confirmatum, ſi conſecratus nondum

nondum fuerit, incompletè caput eſſe dicendum, quòd rationem capitis, plenam, omnique ſuâ vi ac poteſtate inſtructam, nondum habeat, habiturum utique cumulatiùs, cùm electioni ac confirmationi, conſecratio accedet.

Quantò periculoſiùs in ea re loquuntur, novitii auctores, dum Antiſtitem, ac ipſum ſummum Pontificem, in Hierarchia Jurisdictionis conſtituunt, & ab Hierarchia Ordinis, in qua locum habeant monachi & monachæ removent: ſcilicet, monachis, etiam fœminis, in pluribus Hierarchiis locus erit, quàm ſummo Pontifici electo, nondum conſecrato: ſcilicet, propter debitum (ut falsò credunt) ſacerdotium, fratri alicui, ex mendicantibus, in Hierarchia Ordinis, non infimus locus tribueretur, à qua electus Epiſcopus, vel ipſe etiam ſummus Pontifex, cui haud dubiè ſacerdotium, ac ſummum ſacerdotium debetur, exſcindi debebit, *niſi propter clericalem tonſuram, & habitum*, ut ipſi loquuntur.

Quaſi verò, non contumelioſum ſit, caput pedum loco, cum ſimplicibus clericis collocari. Scilicet licebit Hierarchiam Ordinis, non habentem Hierarcham, conſtituere, tunc ſcilicet, cùm continget, Eccleſiam aliquam, Epiſcopo non conſecrato, viduatam reperiri: denique honorificentius erit, ſummum Pontificem, vel

electum Epiſcopum, nondum conſecratos, ab aliqua Hierarchia excludi, vel ad infimum locum dejici, quàm imperfectè, in totali Eccleſiaſtica, conſtitui. Apage has nænias, quas ſolidè refutant, duo illi, intrepidi Hierarchiæ Vindices, Petr. Aurel. & Franc. Hall. in ſuis reſpectivè commentariis, aliique.

# QUÆSTIO V.

## De Diviſione Hierarchiæ, ratione Ordinis, in Epiſcopos, Presbyteros, & Miniſtros.

### CAPUT I.

*Epiſcopalem, Presbyteralem, & Diaconalem, veros ordines Hierarchicos eſſe.*

AUctoritatibus PP. id generatim probatur. Trident. Conc. Seſſ. 18. de Sacram. Ord. Can. 6. poſt Dionyſ. lib. de Eccl. Hier. Maxim. Scholiis in Dionyſ. Antioch. Monach. Lauræ ſabbæ in Paleſt. Hom. 122. Theophil. in c. 19. Luc. & alios paſſim, tres ordines

nes Hierarchicos, Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, ſtatuit: nam per *miniſtros*, quos ibi Epiſcopis & Presbyteris conjungit, non dubium eſt, quin ſaltem Diaconos intelligat, quos Dionyſ. nonnunquam ſimpliciter λειτουργοὺς, ſeu *miniſtros*; aliquando λειτουργοὺς ἐκκρίτους, *ſelectos miniſtros* vocat.

Pluribus id ſupra teſtimoniis PP. confirmavimus, quibus nempe Principes, Duces, Patres, Dominationes, hos tres ordines dictos, & prioribus Eccleſiæ ſæculis exiſtimatos, tutati ſumus.

Fuſiùs id jam probaturi ſumus, 1. variis PP. auctoritatibus, quibus Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos, Eccleſiaſticæ gubernationi præfectos, ac proinde, Ordines Hierarchicos, Juriſdictionis coërcitivæ, ex ſuo ſtatu atque ordine capaces, comprobamus. Taceo Dionyſ. ejuſque ſequaces, quorum ſupra varia teſtimonia, pro iſta Hierarchiæ diſtributione, in iſtos ordines, retulimus. Conſtitutiones Apoſt. Clem. paſſim, tres iſtos ordines, ut Juriſdictionem & auctoritatem habentes, numerant, præſertim lib. 7. c. 32. & lib. 8. c. 45. itemque lib. 2. c. 16. 17. 18. 25. 26. 28. & aliis paſſim, quibus ſcilicet locis, dum referuntur Ordines, quorum auctoritate populus continetur, quibus laïci obtemperare, quorum prudentiâ regi debent, eorum

tantùm trium Ordinum ſit mentio. cap. quoque 30. Epiſcopum Deum, Diaconos ut Dei Prophetas honorandos, ſcribunt.

Canones quoque Apoſtolorum, quæ ſpectant ad Eccleſiæ regimen paſſim Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis tribuunt, quos ſolos in Eccleſiæ regimine nominant: reliquos autem clericos, ubi de diſciplina agitur, memorant: Sed quidam ex ipſis id expreſſiùs ſignificant; ex eis 35. ſeu 32. apertiùs, Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos, curam populi ſuſpicere poſſe, & ordinariam Eccleſiæ Juriſdictionem oſtendit iis verbis, *Si quis delectus Epiſcopus, Officium publicum, curamque populi ſuæ fidei commiſſam, non acceperit, hunc excommunicatione puniri, donec ſuſceperit, eodem quoque modo, & Presbyter & Diaconus.* Supponit enim iſte canon, etiam Presbyteros & Diaconos curam populi ſuſcipere, eiſque committi alicujus loci fideles ſolere, ad quem ſcilicet locum regendum qui poſt ordinationem ſuam pergere negligerent, punirentur.

Oſtendit & can. 38. apud Zonar. quo ſcilicet ſolis Presbyteris, & Diaconis vetatur, non autem cæteris clericis, ne quid novi, circa Eccleſiæ diſciplinam, inconſulto Epiſcopo moliantur: eò quòd nempe ſolis ipſis diſciplinam procurare Epiſcopi auctoritate, per ſingulas regiones conve-

niret:

niret: quare hunc Canon. interpretatus Zonar. *Presbyteris & Diaconis, qui ſub Epiſcopis, per vicos ſeu Regiones dant operam ſacris*, hoc Can. vetitum dicit, ne à ſeipſis aliquid moliantur, v.g. ne mulctent aliquem; ne ab Eccleſia repellant, ſententiamque ab Epiſcopo latam aut laxent, aut imminuant, aut intendant: Pontificalis enim iſta poteſtatis hæc eſſe, quam niſi de gratia, & per indigentiam acceperint ab Epiſcopo, tale quid non eis eſſe permiſſum.

Quibus conformia habet Balſam. in can. eundem, ſed num. 39. apud ipſum. Quæ quidem oſtendunt, tam Presbyteros quàm Diaconos aliquos in vicis fuiſſe, quibus ita gubernatio populi credita erat, ut tamen majora negotia, ſine Epiſcopi ſententia exequi non poſſent. Demonſtrat & Can. 44. aliàs 45. qui Epiſcopum, Presbyterum, vel Diaconum, cum hæreticis, vel ſolùm comprecantes, ſegregatione punit: *Sin autem eis tanquam clericis aliquid operari permiſerit*, depoſitione. Oſtendit enim hic Can non ſolùm Epiſcopum, ſed & Presbyterum, quin etiam Diaconum clericalia officia exercendi, tanquam Hierarchicam habentes auctoritatem, quibuſdam aliis poteſtatem facere potuiſſe.

Qui Canones rectè conſiſtunt cum

Can. 58 ubi Epiſcopi tantùm & Presbyteri mentio, quorum uterque punitur, ſi nullam cleri, vel populi curam gerat, neque doceat pietatem ac religionem: ſermo enim ibi eſt de clero, & populo civitatis, qui nonniſi ab Epiſcopis, & Presbyteris civitatenſibus, non à Diaconis edoceri ſolebant, non de vicaneis Eccleſiis, quæ aliquando Diaconis etiam adminiſtrandæ tradebantur, ut mox confirmabimus. Itaque patet ex Canonibus Apoſtolorum, tam Epiſcopis, quàm Presbyteris & Diaconis, animarum curam committi ſolitam: ac proinde eos ordines Hierarchicos eſſe, quibus nempe Juriſdictio, & principatus ſacer convenire poſſit.

Idem Conſtit. Apoſt. Auctor. qui dicitur Clemens, Epiſtolis ejus nomine inſcriptis, quæ à Ruffino Latinitate donatæ, non poſſunt non habere maximam ab antiquitate commendationem: iis, inquam, Epiſtolis, tres iſtos Ordines Hierarchicos commendat, nam Epiſt. I. Eccleſiam navi comparat, *Cujus Dominus ſit omnipotens Deus, gubernator verò Chriſtus. Tum deinde Proretæ officium Epiſcopus impleat, Presbyteri nautarum, Diaconi diſpenſatorum locum teneant.* Epiſt. verò 3. tres iſtos ordines Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, populorum gubernationi, & directioni præfectos, memorat, dum ait,

*Audire*

*Audire Epiſcopum attentiùs oportet, & ab ipſo ſuſcipere doctrinam fidei: monita autem vitæ à Presbyteris inquirere; à Diaconis verò monita diſciplinæ.* Ignatius Antioch. diſcipulus S. Joan. Chriſtianos pluribus Epiſt. rogat, ut eorum Ordinum viris, tanquam Ductoribus & Rectoribus ſuis pareant. Epiſt. quidem ad Trallian. hanc Ordinationem præclarè demonſtrat; nam de Epiſc. primùm hæc habet, *Epiſcopo ſubjecti eſtote velut Domino, ipſe enim vigilat pro animabus veſtris, quaſi rationem Deo redditurus.* Et paulò poſt, *Neceſſe itaque eſt, quicquid facitis, ut ſine Epiſcopo nihil tentetis.* De Presbyteris & Diaconis ſtatim ſubdit: *Sed & Presbyteris ſubjecti eſtote, ut Chriſti Apoſtolis, qui ſpes veſtra eſt, hoc autem pacto viventes, in eo inveniemur. Oportet & Diaconis miniſteriorum Chriſti miniſtris, per omnia placere, nec enim ciborum & potuum miniſtri ſunt, ſed Eccleſiæ Dei adminiſtratores: ipſi itaque tales ſunt: At vos reveremini illos, ut Chriſtum Ieſum, cujus vicarii ſunt.*

Eadem etiam Epiſt. prærogativas ſingulares principatus Epiſcopalis, Presbyteralis, & Diaconalis, explicat iis verbis, *Qui verò foris eſt, hic is eſt, qui ſine Epiſcopo, Sacerdote & Diacono quippiam agit, & ejuſmodi inquinatam habet conſcientiam, & infideli deterior eſt. Quid enim aliud eſt Epiſcopus, quàm is, qui omni principatu & poteſtate*

*ſuperior eſt, & quoad homini licet, pro viribus imitator Chriſti Dei factus? Quid verò Diaconi, quàm imitatores Angelicarum virtutum, quæ primum & inculpatum miniſterium illi exhibent, ut S. Stephanus, B. Iacobo; Timotheus & Linus Paulo; Anacletus & Clemens Petro? Qui igitur iis non obedit, ſine Deo prorſus, & impius eſt, & Chriſtum contemnit, & conſtitutionem ejus imminuit.*

Quibus verbis, quod inter legendum aliquos PP. & Concilia, obſervari ſingulis ferè paginis poteſt, hoc expreſſiùs nobis explicat S. Ignat. nimirum cùm omnis principatus, ritè ac ſapienter ordinatus, tribus præſertim conſtare debeat, auctoritate nimirum ad imperandum; prudentiâ ad judicandum ac deliberandum; virtute & diligentiâ ad exequendum: Triplicem in Eccleſia Ordinem principantem, à Chriſto conſtitutum fuiſſe, Epiſcoporum, quorum auctoritas & principatus, omni poteſtate ſuperior eſt; Presbyterorum, qui prudentiâ conſpicui, Epiſcopis tanquam conſilarii & ſenatores aſſident; Diaconorum, qui induſtriâ, fortitudine, & celeritate præditi, quæ ab Epiſcopis ſancta, à Presbyteris deliberata fuerint, perficiunt, eaque executioni mandari procurant.

Idem quoque Ign. Epiſt. ad Magneſian. eandem, ſecundùm prædicta officia Ordinum

num Hierarchicorum, diſtributionem confirmat, dum ait, *Hortor, ut hoc ſit omnibus ſtudium, in Dei concordia omnia agere, Epiſcopo præſidente Dei loco, Presbyteris loco Senatus Apoſtolici, Diaconis mihi ſuaviſſimis, ut iis, quibus commiſſum eſt, Ieſu Chriſti miniſterium.* Qui locus, ſi diligenter attendatur, Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis præſidentiam, ſeu ſacrum principatum, differentem tamen, attribui demonſtrabit.

Tharſenſibus eundem ordinem ſervandum præſcribit, ut ſcilicet Presbyteri Epiſcopis, Diaconi Presbyteris, populus Presbyteris & Diaconis pareant· adeóque illum neceſſarium putat, ut libenter ſe eorum animarum vicem ſubiturum dicat, qui ipſum cuſtodierint, quibuſcum nempe dominus ſit indeficienter. Philippenſibus, Philadelphienſibus, Smyrnenſibus, eandem legem inculcat, quos omnes alloquens, ordinem Hierarchicum hunc ſtatuit, ut Laïci Diaconis ſubditi ſint, Diaconi Presbyteris, Presbyteri Epiſcopis, Epiſcopi Chriſto, ſicut ipſe Patri.

De Ordinibus quoque Presbyterorum & Diaconorum, ſuis Antiochenſibus in eandem ſententiam ſcribit; de primo quidem, *Presbyteri paſcite gregem, qui inter vos eſt, donec Deus deſignaverit, eum, qui principatum in vobis habiturus eſt.* De altero verò

*Diaconi agnoſcant, cujus ſint dignitatis, & enitantur, ut inculpati ſint, ut ſint Chriſti imitatores.* De utroque ſtatim ſubjungit, *populus pareat Presbyteris & Diaconis.* Denique idem Ignat. ad Epheſios ſcribens, ejuſdem ſub-ordinationis ſervandæ, eos admonet.

Polycarpus ejuſdem συγχρονος, & Apoſtolorum ſimiliter diſcipulus, ſciens, quantùm Eccleſiæ Dei intereſſet, ſi ſinguli, Ordines Hierarchicos, quibus ſibi parendum eſſet, agnoſcerent, eodem proinde ſtudio ductus, ſcripſit ad Philippenſes, *ſubditi eſtote Presbyteris, & Diaconis, ſicut Deo, & Chriſto.*

## Cap. II.

### *Idem Confirmatur teſtimoniis PP. ſeqq. ſæculorum.*

Sequenti ſæculo, in Eccleſia Dei, eadem Hierarchia, ordinumque diſpoſitio, in honore & pretio fuit. Clem. Alex. apud Græcos celebris, eam nobis commendat, lib. 6. ſtrom. poſt med. his verbis, *Nam hîc quoque in Eccleſia progreſſiones Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum ſunt, ut arbitror, imitationes gloriæ Angelicæ illius œconomiæ, ac diſpenſationis.*

Ex Latinis, Tert. de Fug. in perſec. c. 11.

*Hoc,*

*Hoc*, inquit, *ſentire & facere omnem ſervum Dei oportet, etiam minoris loci, ut majoris fieri poſſit: Si quem gradum ex perſecutionis tolerantia aſcenderit: Sed cùm ipſi auctores, id eſt, ipſi Diaconi, Presbyteri & Epiſcopi fugiunt, quomodo Laïcus intelligere poterit, quâ ratione dictum, fugite de civitate in civitatem: itaque cum duces fugiunt, quis de gregario numero ſuſtinebit, ad gradum in acie figendum ſuadere.* Eo ſiquidem loco, minoris Ordinis clericos, Epiſcopis, Presbyteris & Diaconis, quos populi auctores, id eſt, in eum auctoritatem habentes, & duces, ſtatuit. lib. de cor. Mil. c. 3. Præſidentium nomine, tres iſtos ordines, complectitur, dum ait, Euchariſtiæ ſacramentum, *nec de aliorum manu, quàm præſidentium ſumi*, conveniſſe. At certum eſt ex Juſt. Apol. 2. à trium Ordinum iſtorum viris, ſumi hoc ſacramentum. Ideóque Pamel. hoc nomine, Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos intelligit. lib. quoque de Monog. c. 11. Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos nominat, à quibus Matrimonium peti oporteret, Presbyteroſque & Diaconos *ejuſdem ſacramenti* vocat, quia ambo ſunt Ordinis Hierarchici.

Tertio ſæculo, Orig. & Cypr. præceptorum ſuorum Clem. & Tert. mentem clariùs expreſſerunt: hic enim ubicumque de Eccleſiæ gubernatione & regimine agitur,

tur, Presbyteris & Diaconis ſcribit, quatenus auxiliares manus adhibeant, ut patet ex ipſius Epiſt. 4. 5. 6. 8. 10. 13. 14. 15. 18. 23. 24. 28. 29. 32. 33. 34. 35. 36. 37. ad Presbyteros & Diaconos inſcriptis: ipſe penes Diaconos paſſim auctoritatem regendi, monendi, corripiendi populum conſtituit; nam, v. g. Epiſt. 6. Presbyteris & Diaconis ſcribit, ſe ad eos debuiſſe accedere, *Ut ea, quæ circa Eccleſiæ gubernacula, utilitas communis expoſcit, tractare ſimul, & plurimorum Conſilio limata, examinare poſſet.*

De Confeſſoribus etiam quæritur, eos *nec à Presbyteris, nec à Diaconis regi poſſe.* Epiſt. 10. de Martyribus, in officio per Presbyteros & Diaconos, continendis ita ſcribit, *Et credideram quidem Presbyteros & Diaconos, qui illic præſentes ſunt, monere vos, & inſtruere pleniſſimè, circa Euangelii legem, ſicut in præteritum ſemper ſub anteceſſoribus noſtris factum eſt, ut Diaconi ad carcerem commeantes, Martyrum deſideria Conſiliis ſuis,* & ſcripturarum præceptis gubernarent. Epiſt. 12. Presbyteris & Diaconis oves concreditas, ait, ab iiſque monendas & inſtituendas iis verbis, *quod quidem noſtros Presbyteros, & Diaconi monere debuerant, ut commendatas ſibi oves foverent, & divino magiſterio* (id eſt, divinâ lege, & ordinatione ſuſcepto) *ad viam deprecandæ ſalutis inſtruerent.*

Epiſt.

Epiſt. 13. lapſis concedit, *ut ſi infirmitatis periculo occupati fuerint, non exſpectatâ præſentiâ Epiſcopi, ſi Presbyter repertus non fuerit, apud Diaconum quoque exomologeſim facere delicti ſui poſſint.* Epiſt. 15. auctoritatem regiminis Presbyteris & Diaconis attribuit: *Item*, inquit, *Presbyteris & Diaconibus non defuit Sacerdotii vigor, ut quid minùs diſciplinæ memores, & temerariâ feſtinatione præcipites, qui cum lapſis communicare jam cœperant, comprimerentur intercedentibus nobis.* Epiſt. 24. Presbyteris & Diaconis, de ordinatione Saturi in Lectorem, & Optati in Hypo-diaconum, illis neſcientibus factâ, ſcribens, *Quod*, inquit, *communi conſilio omnium noſtrum cœperat, neceſſitate urgente promotum eſt.* Epiſt. 27. communicationem fidelium in Eccleſia, cum Presbytero vel Diacono fieri ſignificat. Epiſt. 49. miniſterium Diaconi, *Diaconium ſanctæ adminiſtrationis* vocat. Epiſt. 64. Diaconos *Epiſcopatus, & Eccleſiæ miniſtros* nominat.

Leguntur etiam apud eund. Cypr. litteræ Presbyterorum & Diaconorum urbis Romæ, quibus conſtat, vacante per Fabiani mortem, Romanâ ſede, pœnes Presbyteros & Diaconos urbis Romæ, auctoritatem regiminis totius Eccleſiæ, ex antiquo more pertinuiſſe.

Ex Græcis, Orig. apertè tres iſtos ordines Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum,

norum, tanquam Principantes, & Hierarchicos nobis depingit, Hom. 1. in Pſ. 37. *Omnes Epiſcopi, Presbyteri, atque Diaconi erudiunt nos, & erudientes adhibent correctionem, & ſeveriùs reprehendunt.* Et in Math. Tract. 24. Ubi quod fuit olim apud Judæos, velle vocari Rabbi, illud ipſum apud Chriſtianos, ait, velle vocari Epiſcopum, Presbyterum aut Diaconum: Hom. quoque 7. in c. 6. Joſ. obſervandi fidelem curam & auctoritatem, Sacerdotibus & Diaconis tribuit, *Obſervemus*, inquit, *nos invicem, & uniuſcujuſque converſatio nota ſit maximè Sacerdotibus & Diaconis.*

Notanda etiam inſcriptio Conc. Antioch. adverſus Paul. Samoſ. apud Euſeb. lib. 7. c. 24. *Dionyſio & Maximo, & omnibus ubique in orbe terrarum, in adminiſtratione collegis Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, & univerſæ Catholicæ ſub cœlo Eccleſiæ.* Nam iis verbis, Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, in adminiſtratione Eccleſiæ, collegæ vocantur: iiſque ſpeciatim Epiſtola Synodica dirigitur, & iſti gradus Catholicæ univerſæ Eccleſiæ, tanquam paſtores gregi, tanquam duces exercitui opponuntur.

CAP.

# CAP. III.

## *Proſecutio Præcedent. Capitis.*

QUarto ſæculo, Conc. Nyc. Can. 14. ſecundùm Verſ. Iſid. Merc. Epiſcopis & Presbyteris, populum colligendi, ſacramque Synaxim habendi, & offerendi ordinariam poteſtatem; Diaconis verò in eorum abſentia, eandem tribuit. Quibus Diaconis; Conc. Ancyr. c. 2. ſimiliter eandem poteſtatem competere potuiſſe, ſignificàt. Conc. verò Antioch. c. 1. eandem poteſtatem innuit, & clariſſimè inter præſides atque præpoſitos Eccleſiarum, Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos, recenſet, juxta Verſ. Latinam Dionyſ. Exig. *Si quis autem eorum, qui præeſſe noſcuntur, Eccleſiæ, aut Epiſcopus aut Presbyter, aut Diaconus poſt hanc definitionem tentaverit, aut ſubverſionem populorum, Eccleſiarumque Perturbationem ſeorſim colligere, & Paſcha cum Iudæis peragere, &c.* Idem Conc. c. 5. plebem ſub præpoſitura Presbyteri & Diaconi colligi, clariſſimè oſtendit, dum ſeorſim ab Epiſcopo colligentes, punit. *Si quis Presbyter, vel Diaconus, contempto ſuo Epiſcopo, ſeipſum ab Eccleſia ſequeſtravit, & ſeorſim colligens, altare conſtituit, & commonenti Epiſcopo, non acquievit, &c.*

Qui-

Quibus conſentiunt plurimi PP. unum profero Baſ. & S. Ephrem hic p. 2. Opuſc. quod *interrogation. & reſponſ.* inſcribitur, prope fin. hos ordines tanquam principantes conjungit, *Pontifices, Sacerdotes, & Levitas.* Sed apertiùs ſeq. Opuſc. quo variis qq. de abrenuntiatione in Bapt. & aliis ſatisfit, trium iſtorum ordinum viros, tanquam animarum curam habentes, in Dei judicio, interrogandos, aſſerit, *Tunc fratres interrogabuntur paſtores, Epiſcopi ſcilicet, & principes, de proprio ſtatu, & de grege ipſorum, requirenturque ab unoquoque oves rationales; quas à ſummo paſtore Chriſto paſcendas ſuſceperunt. Quòd ſi ex negligentia ipſius Epiſcopi, vel Principis, ovem diſperdi contigerit, de manu ipſorum requiretur ſanguis ejus. Similiter quoque Presbyteri rationem reddent, pro Eccleſiæ ſibi creditæ populo: Præterea Diaconi, & cuncti fideles, pro animabus eorum, qui in illorum ſunt familiis, pro uxore & filiis, pro ſervis & ancillis, daturi ſunt Rationem.* P. quoque 2. in Serm. paræn. de 2. Adv. Dom. *Tunc,* inquit, *ſanguis eorum, qui ex Epiſcoporum, & Paſtorum ac Presbyterorum negligentia perierunt, ex eorum manibus requiretur; tunc quod quiſque talentum accepit, & appoſuit, repetetur; & omnis quidem Chriſtianus, de iis, quæ audivit, exquiretur; præcipuè autem Pontifices, Sacerdotes & Levitæ; nam potentes potenter tormenta patientur.*

Baſil.

Baſil. verò in Anaph. tres Hierarchias Angelicas ſtatuit, quas *tres Eccleſias* vocat, quibus Epiſcoporum, quos Archi-Presbyteros, eò quòd Presbyteris præſideant, nominat, Presbyterorum & Diaconorum Ordines reſpondentes facit, à quibus Trinitas celebretur; ita enim juxta interpr. Maſii, ex Syriaco factam, loquitur Baſil. de SS. Trin. *In tribus Divinæ Majeſtatis Eccleſiis, ternis ſanctificationibus, ſancta pronuntiabunt, & in hac etiam noſtra terrena Eccleſia, ab Archi-Presbyteris, Presbyteris, & Diaconis ſuis, exaltatur, celebraturque.*

Ex Latinis autem Opt. Millev. lib. I. cont. Parm. & 2. tres iſtos Ordines, ut Sacerdotales & Hierarchicos, memorat: lib. quidem I. dum ait, *Quid commemorem Laïcos, qui tunc in Eccleſia multi fuerunt, nullâ dignitate ſuffulti? Quid miniſtros plurimos? Quid Diaconos in tertio, quid Presbyteros in ſecundo Sacerdotio conſtitutos? Ipſi apices & principes omnium aliqui Epiſcopi, &c.* lib. verè 2. dum Eccleſiam in eadem membra diſtribuit, dicens, *certe membra ſua habet Eccleſia, Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, Miniſtros, turbam Fidelium.* Etenim videtur Eccleſiam ita partitus fuiſſe, ut in ea graduum iſta aſcenſio eſſe videretur; primò, ſunt aliqui nullâ dignitate ſuffulti puta Laïci, quibus emineant Miniſtri, ſeu inferiores Clerici, nullâ quidem

quidem dignitate Hierarchicâ ſuperiores, ſed tantùm purè miniſteriali: Iis præcellant Diaconi, in tertio Hierarchico gradu, Diaconis præferantur Presbyteri in ſecundo: Epiſcopi omnium ſunt apices & principes.

Quem ſenſum eſſe Opt. Mill. confirmat locus ejus alter ex 2. lib. ubi non jam quinque, ſed quatuor in Eccleſia Ordines ſeu gradus ſtatuit; unum eorum, qui Hierarchicis gradibus præferuntur, tres verò Hierarchicos Ordines, *Cum ſint*, inquit, *ſicut ſupra dixi, quatuor genera capitum in Eccleſia, Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & Fidelium.* Quam diviſionem, tanquam cum priori eandem tradit, etſi prior quinque membris, poſterior quatuor tantùm concludatur: Atqui eadem dici non poteſt, utraque iſta diviſio Eccleſiæ, niſi ſub uno membro poſterioris diviſionis, duo aliqua prioris contineantur; puta ſub eodem membro Fidelium, turba Fidelis, & Miniſtri comprehendantur, in quantùm ſcilicet, nec turbæ Fidelium, nec Miniſtris convenit Hierarchica auctoritas, quæ Diaconis in tertio Sacerdotio, & Presbyteris in ſecundo, atque Epiſcopis in primo conſtitutis, ſeu cæterorum apicibus, ac ſummitatibus convenit. Unde tres iſtos gradus Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, Laïcis paulò poſt opponit, dicens, *Inve-*

*Inveniſtis Diaconos, Presbyteros, Epiſcopos, feciſtis Laïcos.* Ac ſi diceret, quos inveniſtis in gradu principantium, redegiſtis ad gradum ſubditorum.

## CAP. IV.

### *Proferuntur PP. Quinti ſæculi.*

HIſce ſubjungo, tres quoque inſignes, quinto ſæculo, Eccleſiæ DD. ex Latinis, Hier. & Aug. prior variis locis, tres prædictos Ordines Hierarchicos, & principantes facit: Duo duntaxat ejus teſtimonia, hic ſubjicere liceat. 1. ex lib. 3. comm. in c. 5. Mich. *Principes domus Iacob, & reliqui de domo Iſraël (ſive ut meliùs in Hebræo ſcriptum eſt Iudices domus Iſraël) non ſunt alii, niſi Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi.* Alterum ex lib. 1. adv. Jovin. c. 19. *Epiſcopus,* inquit, *& Presbyter, & Diaconus, non ſunt meritorum nomina, ſed officiorum.*

Poſterior verò, Epiſt. 148. ad Valer. tres quoque iſtos Ordines, propter Eccleſiaſticum regimen, difficultatibus innumeris obſitos: propter auctoritatem verò & dignitatem, hominibus acceptabiles eſſe ſolere, pronuntiat, *Ante omnia,* inquit, *peto, ut cogitet religioſa prudentia, nihil eſſe in hac vita, & maximè hoc tempore, faciliùs & lætiùs, & hominibus acceptabiliùs, Epiſcopi,* Pres-

*Presbyteri & Diaconi officio, ſi perfunctori atque adulatoriè res agatur; ſed nihil apud Deum miſeriùs, triſtiùs & damnabiliùs: item nihil eſſe in hac vita, & maximè hoc tempore difficiliùs, laborioſiùs, piriculoſiùs,* Epiſcopi, *aut Presbyteri, aut Diaconi officio, ſed apud Deum nihil beatiùs, ſi eo modo militetur, quo noſter imperator jubet.*

Hom. quoque 7. inter 50. ſeu ſerm. 15. in Append. de div. ab Epiſcopis, à Presbyteris & Miniſtris, id eſt, Diaconis, animarum curam exigi, tanquam à præpoſitis, aſſerit. Ac proinde eorum Ordines Hierarchicos eſſe demonſtrat: *Si, inquit, diligenter attenditis, chariſſimi, omnes Sacerdotes Domini, non ſolùm Epiſcopos, ſed etiam Presbyteros, & Miniſtros* Eccleſiarum, *in grandi periculo eſſe cognoſcitis: ipſis enim conteſtatur Spiritus S. dicens, clama, ne ceſſes*, &c. Et iterum, *Si non anuntiaveris iniquo iniquitatem. De ipſis etiam Apoſtolis, obedite præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis, ipſi enim pervigilant, tanquam rationem reddituri, pro animabus veſtris.*

Ex Græcis autem Cyr. Alex. lib. 13. de Ador. in Spir. & Ver. tres iſtos Ordines Hierarchicos, ex Analogia V. T. colligit, quemadmodum mox proferemus: iis quoque addo Can. 3. ex iis, qui Canones Romanorum ad Gallos dicuntur, & Innoc. I. tribuuntur à Sirm. quo tres iſti ſpe-

ſpeciatim ordines, Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, Magiſtrales dicuntur, *Qui*, inquit, *militat Chriſto, qui in ſede reſidet magiſtri, qui militiæ diſciplinam non poteſt cuſtodire.*

## CAP. V.

### *Speciatim Diaconatum Ordinem Hierarchicum eſſe, oſtenditur, variis Argumentis.*

EX dictis exploratam habere poſſumus, cæterorum Eccleſiæ PP. mentem ac ſententiam, nempe tres iſtos, in Eccleſia Dei, ſacro principatu præditos, atque Hierarchicos ordines eſſe. De quorum duobus primis, quia dubitari non poteſt, ideo de Diaconatu quod & ipſe principantis, ſeu Hierarchici rationem ordinis; in Eccleſia Dei habeat, quibuſdam aliis argum. §§. ſeqq. conficimus.

### §. I. *Diaconos quibuſdam plebibus olim præfectos.*

1. Enim certum eſt, Eccleſiarum quarundam ſpirituali regimini, atque adminiſtrationi, non ſolos Presbyteros, verùm etiam Diaconos olim, licèt rariùs, præfe-

ctos fuiſſe. Id utique conſtat ex canonibus Apoſt. ſup. cit. Antioch. quoque Conc. can. 1. & 2. mentio etiam Diaconorum, regentium plebem in Conc. Eliber. c. 77. *Si quis Diaconus regens plebem, ſine Epiſcopo vel Presbytero, aliquos baptizaverit, Epiſcopus eos per benedictionem perficere debebit.* Nec non in Conc. Tol. ſub Recar. c. 12. quo jubetur, ut in Eccleſia vicana, ſi Presbyterum ejus facultas habere non permittit, vel Diaconus inſtituatur. Tol. IV. c. 26. *Quando Presbyteri, vel Diaconi conſtituuntur per Parochias, oportet eos primam profeſſionem Epiſcopo ſuo facere.*

Exemplum etiam habemus, tum apud Greg. Tur. de glor. Confeſſ. c. 30. referentem. Cantinum, qui poſtea Arvernorum fuit Epiſcopus, Eccleſiam vici Iſiodorenſis rexiſſe in Diaconatu. Et apud Bed. lib. 2. c. 12. In quo mentio fit Jacobi Diaconi, à Paulino in ſua Eccleſia relicti, *Qui magnas antiquo hoſti prædas, docendo & baptizando eripuit.* Eoque ſenſu, intelligi debet, decretum illud Leon. IV. Epiſt. 2. *Regendam eſſe*, dicentis, *unamquamque Parochiam, ſub proviſione ac tuitione Epiſcopi, per Sacerdotes, vel cæteros Clericos, quos ipſe cum Dei timore providerit.* Ii enim Clerici à Sacerdotibus diſtincti, non ſunt alii, quàm Diaconi, qui ex Tol. IV. cit. aliquando in parochiis ordinantur.

§. II. *Dia-*

Digitized by Google

## §. II. *Diaconos Virginibus ſacris, & monialibus olim præpoſitos.*

11. Eoſdem quoque Diaconos certum eſt, quibuſdam Collegiis, vel perſonis in Eccleſia Dei regendis, olim deſtinatos fuiſſe. Cypr. eos, Virginum ſacrarum directores narrat, Epiſt. 62. ad Pompon. *Et cùm*, inquit, *omnes omnino diſciplinam tenere oporteat, multò magis præpoſitos & Diaconos curare, hoc fas eſt, qui exemplum & documentum cæteris de moribus ſuis præbeant*; Iiſdem proinde Diaconis, Virginum directoribus, Ambroſ. lib. 1. de Off. c. ult. poteſtatem facit, *ut pudicitiæ ulciſcantur injuriam.*

Habemus etiam exemplum Amonis Diaconi, qui Virgines ſacras erudierat in fide, ex Martyrologio Rom. & Menelogio Græcor. 1. Sept. Monacharum quoque rectores eſſe ſolebant: Nam, inquit Juſtinian. Nov. 123. c. 36. *Monachæ ſibi eligunt vel Presbyterum, vel Diaconum*, pro ſacris ab Epiſcopo confirmandum. In monaſteriis virorum idem fuit in uſu. S. Bened. c. 62. ſuæ reg. *Si quis*, inquit, *Abbas ſibi Presbyterum, vel Diaconum ordinari petierit, de ſuis eligit, qui dignus ſit Sacerdotio fungi.* Diaconus Sacerdotio fungi dicitur, id eſt, Hierarchica poteſtate, juxta loquendi mo-

dum, ab Opt. Millev. ſuper. uſurpatum. Exſtant & exempla ſuperioris ævi, & ante S. Bened. nam apud Sever. ſulpit. Dial. 3. c. 13. Cato Diaconus refertur, *Ad quem Monàſterii adminiſtratio pertinebat.*

## §. III. *Diaconos immundorum præcipuam curam habuiſſe.*

111. Speciatim etiam perſonarum certum genus, tanquam maximè proprium, regendum ac purgandum, toti Diaconorum ordini aſſignatur. Dionyſ. c. 5. Eccl. Hier. & 6. Immundos huic Ordini purgandos, ex proprio ſtatu eorum, ſubjicit: de quo ordine immundorum, c. 6. ita loquitur, *Unus quidem arcetur, propterea quòd tum etiam à miniſtris, ſcriptis divinis, quæ vim obſtetricandi habent, ad vitalem partionem & formetur, & effingatur.* Dionyſ. ſequuntur Maxim. Pachim. & alii interpretes, Antioch. Pal. Hom. 123. & alii.

Circa eos verò hæc potiſſima Diaconi officia eſſe ſolebant, quòd eos ad S. Synaxim ſuo tempore accedere & recedere præciperet; quod capita inclinare eos juberet; omneſque pro ipſis ad precandum ſuâ comprecatione moneret, ut conſtat ex Conſt. Apoſt. lib. 8. c. 5. 6. 7. 8. Liturgiis Baſil. & Chryſ. teſtimonio ejuſd. Chryſ. de incompr. Dei nat. Hom. 3. & 4. in 2. ad Cor.

Cor. Hom. 2. & 3. in Epiſt. ad Epheſ. & 61. ad pop. Antioch. quòd eos per doctrinam, adhortationes & monita, ut Eccleſiæ Dei, tanquam ſancti exhiberentur, reformaret, ut docent Dionyſ. & Maxim. & alii Cit.

Quomodo verò id intelligendum ſit, Diaconos, immundos præſertim ſibi ſubditos habere, quos & plebi Fideli, & Virginibus SS. atque Monachis præfuiſſe diximus, facilè utique colligi poteſt, quia nempe Diaconi, nec ſacras Virgines, nec Monachos aut Monachas, ad perfectionem adducere poterant, ad quam illæ ex ſuo ſtatu tendebant: nec plebi fideli ſacramenta iſta conficere, vel adminiſtrare poterant, quibus ordinariè indigent, non ipſis v. g. pœnitentiæ ſacramentum adminiſtrare, non corpus ac ſanguinem Chriſti, ſed ſolùm ſanguinem diſtribuere poterant: atque ita quamvis illorum omnium directioni aliquando præficerentur, in abſentia ſcilicet Presbyteri, iis tamen etiam in vitæ ſpirituali, per media ordinaria fovenda ac promovenda, nequaquam ſufficiebant, ſed accerſiri ſæpiùs oportebat Presbyteros, qui Diaconorum impotentiam ſupplerent.

At verò circa immundos, ea omnia præſtare poterant, quæ eorum ſtatui conveniebant; purgare ſiquidem eos tum

I 3 doctrinâ,

doctrinâ, tum exhortationibus ac correptionibus poterant; tum etiam manuum impoſitionibus, & precationibus ſalutaribus, ac benedictionibus. Aliiſque præviis ritibus, ad baptiſmum, vel perfectam altari reconciliationem præparare. Quorum proinde propria veluti materia, in quam ſe propria Diaconorum, virtus καθαρτικὴ, ſeu purgativa exerceret, immundi dici poterant ſcilicet catechumeni, energumeni & pœnitentes.

## Cap. VI.

*Quædam officia publica, nonniſi præſente Presbytero, vel Diacono, celebrata. Varia officia publica explicantur.*

IV. Officia publica in Diœceſanis Eccleſiis, nonniſi præſente Presbytero, vel Diacono, celebrari poterant; ita ut cæteri Clerici, in perſolvendis iſtis officiis, Presbytero inſervirent: ipſi verò Eccleſiæ vicanæ capita eſſent. Conc. ſiquidem Tarrac. ſub Horm. Papâ, can. 7. ſecundùm editionem Garſiæ, hoc ſtatuit, *De Diœceſanis Eccleſiis, vel clero, id placuit cuſtodiri, ut Presbyteri, vel Diaconi, qui inibi conſtituti ſunt, cum Clericis ſeptimanas obſci-*

*ſervent: id eſt, ut Presbyter unam hebdomadam, quâ expletâ ſuccedat ei Diaconus ſimiliter: eâ ſcilicet conditione ſervatâ, ut omnis Clericus die Sabbathi ad veſperas ſit paratus; quo faciliùs die Dominico ſolemnitas, cum omnium præſentiâ celebretur.* Tolet. verò 1. tempore Anaſtaſii, uno & ampliùs antea ſæculo, can. 9. decreverat, ut lucernarium niſi in Eccleſia non legatur, aut ſi legatur in villa, præſente Epiſcopo, vel Presbytero, vel Diacono legatur.

Nec obſtat, quòd prioribus verbis ejuſd. c. ad officium Eccleſiæ, Epiſcopi, vel Presbyteri præſentiam requirere videatur, dum ait, *Nulla profeſſa vel vidua, abſente Epiſcopo, vel Presbytero, in domo ſua Antiphonas cum Confeſſore, vel ſervo ſuo faciat.* Videtur enim prioribus iſtis verbis, ſolemnior officii divini recitatio, quum alternantibus Choris fieret in Hiſpania, vetita niſi præſente Epiſcopo & Presbytero: Minùs verò ſolemnis, quæ *lucernarium* vocabatur, præſentibus non ſolùm Epiſcopo, vel Presbytero, ſed etiam præſente Diacono permiſſa.

Vel certè prior pars Can. prohibet in civitate, in quâ & profeſſæ Virgines, & viduæ ſeu Diaconiſſæ eſſe ſolebant, ne iſtæ cum Confeſſore ſuo, id eſt, oratorii procuratore (nam Confeſſio erat ſacellum ſeu cubiculum, vel tabernaculum ex auro,

argento, aut pretioſâ materiâ, fabrefactum, ut paſſim apud Anaſt. Biblioth. videre eſt) ac ſervo alternatim in domo ſua canant. Sed preces iſtas, nonniſi præſentibus Epiſcopis, vel Presbyteris in urbe celebrent: Poſterior autem, lucernarias preces in villis, Presbytero vel Diacono præſente fieri concedit.

Probabiliter etiam conjicere poſſumus; tempore Conc. Tolet. Antiphonas canendi morem in villis, propter raritatem miniſtrorum, nondum receptum fuiſſe, ſed tantum in civitatibus Epiſcopalibus, in quibus numerioſior clerus, alternis cantare poterat: quæ conjectura, ut explicetur, obſervari convenit, Antiphonam dictam à particulis ἀντὶ, & φωνὴ, quaſi *vox contra vocem*: Antiquitùs proinde Antiphonam dictam, alternam & reciprocam cantionem, cùm viciſſim, vel pſalmi Choris alternis pſallerentur, vel Antiphonæ, quæ verſiculis tunc temporis conſtabant, alternatim concinerentur.

Quòd ùtique explicat Iſidor. lib. 6 Orig. c. 19. *Antiphona*, inquit, *ex Græco interpretatur vox reciproca, duobus ſcilicet Choris, alternatim pſallentibus, ordine commutato; ſive de uno ad unum, quod genus pſallendi, Græci reperiſſe dicuntur: Reſponſorios Itali tradiderunt, quod Carmen, inde Reſponſorios cantus vocant, quòd alio deſinente, id alter reſpondeat:*

*pondeat: Inter Reſponſorios autem & Antiphonas hoc differt, quòd in Reſponſoriis unus verſum dicit, in Antiphonis autem verſibus alternant Chori.* Socrat. lib. 6. c. 8. & Niceph. lib 13. c. 8 ab Ignat. Antioch. viſione cæleſtium Chororum alternis ita canentium incitato, hanc alternis Choris canendi formam, Eccleſiæ Antioch. relictam, ad alias Eccleſias dimanaſſe, tradit. Sigeb. in Chron. ad ann. 382. & Suid. verbo *Chorus*, eundem morem ad Flavian. Antioch. Præſulem, & Diodor. Tharſenſ. auctores referunt.

Idem tamen Sigeb. ad ann. 387. ab Ignat. hujus originem repetit, & ab Ambroſ. primùm ad Latinos delatum tradit: qui, in eo, quod ad Ambroſ. pertinet aſſentiri videntur Aug. lib. 9. Conf. c. 7. & Paulin. in vit. S. Ambr. qui innovationem tam ſub Siricio ponunt, cùm Juſtina Valentiniani mater Arriana, in Catholicos ſæviret. Syn. autem Tol. 1. ſub Anaſt. Sir. ſucceſſore ut probabilius eſt, anno 400. habita, tredecim ſcilicet annis poſt, Juſtinæ in Eccleſiam Mediolanenſem furores, Hiſpanienſes Eccleſias, Mediolanenſis Eccleſiæ ſecuta exemplum, hunc alternis canendi morem docuiſſe videtur: maximam enim cum Eccleſia Mediolanenſi neceſſitudinem, Hiſpaniæ Epiſcopos tunc habuiſſe, patet ex actis ejuſd. Syn. in quibus

Epiſcopi dicuntur *exſpectantes pari exemplo, quod Papa, qui nunc eſt, quod S: Simplicianus Mediolanenſis Epiſcopus, reliquique Eccleſiarum reſcribant Sacerdotes.*

Tam recentem itaque morem, primùm Eccleſiam civitatis pervaſiſſe, non vicanas, ſeu ruſticas, in quibus propter penuriam clericorum, alterna iſta Pſalmorum, Hymnorumque modulatio, ſervari minùs commodè poterat, omnino probabilè eſt. Atque adeò ubi de Antiphonis, nonniſi præſentibus Epiſcopo, vel Presbytero canendis, prohibitio eſt, de officiis divinis, quæ in civitate peragerentur, videtur eſſe ſermo: Ubi verò de officiis illis, quæ agerentur in villis, nominatim de lucernariis precibus mentio facta eſt, ſatis viſum eſt, ſi Presbytero, vel Diacono præſente celebrarentur.

Lucernares autem illæ preces fusè deſcribuntur, lib. 8 Conſt. Apoſt c 35. 36. & 37. ab Epiph. verò in Syn. λυχνικοὶ ψάλμοι vocantur. A Baſil. lib. de Spir. S. c. 29. & S. Greg. Nyſſ. in Vit. S. Macrinæ, ὑπολύχνιος εὐχαριστίας, *Lucernalis gratiarum actio.* In Liturg. Præſanctif. εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ, *preces ad Lucernam.* λυχνικόν, ſeu *Lucernarium*, à Pallad. c. de Tabenneſ. & à 6. Syn. c. 91. ab Ambr. lib. 3. de Virg. *hora incenſi.* Ab Hier. Epiſt. ad Læt. *Sacrificium Veſpertinum.* A Conc. Emerit c. 2. à Caſſian. lib. 3. de

de Diurn. Orat. c. 3. *Lucernalis hora.* In regulis Monaſticis, tam eâ, quæ eſt S. Aug. c. 1. quàm quæ eſt Iſid. c. 9. & Mag. c. 34. §. 2. *Lucernarium.* Eas autem ideò, vel Epiſcopo, vel Presbytero, vel Diacono præſentibus, non autem aliquo eorum abſente, celebrari permiſſum eſt, quia Synaxim S. nonniſi ab iſtis hierarchicorum ordinum viris haberi permittitur.

## Cap. VII.

### *Diaconis olim Eccleſiaſticæ Diſciplinæ cura permiſſa.*

v. Diaconis ſimiliter diſciplinæ cura commiſſa, & coërcendi poteſtas attributa, paſſim legitur. Clem. Epiſt. 1. ex verſ. Ruff. *Diaconi verò Eccleſiæ*, inquit, *oculi ſunt Epiſcopi oberrantes, & circumluſtrantes, cum verecundia actus totius Eccleſiæ; & perſcrutantes diligentiùs, ſi quem videant vicinum præcipitio, & proximum eſſe peccato, ut referant hæc ad Epiſcopum, & commoneri poſſet is, qui in præcipitium lapſurus eſt, uti revocetur, & non corruat in peccatum. Negligentiores quoque, & eos, qui rariùs ad audiendum verbum Dei accedunt, nec ſollicitè ad Epiſcopi tractatum conveniunt, ipſi commoneant & hortentur.* Et paulò poſt: *Sed de*

*peregrinis ſimiliter Epiſcopo ſuggerant refovendis, & cætera his ſimilia, quæ ad cultum Eccleſiæ, & diſciplinam pertinent, Diaconis curæ ſint.*

Diaconos certè oculos eſſe Epiſcoporum Archi-Diaconum verò totum eſſe oculum, ait Iſid. Peluſ. lib. 1. Epiſt. 29. & lib. 4. Epiſt. 188. ab eod. Clem. in Conſt. Apoſt. l. 2. c. 44. Diaconus vocatur Epiſcopi, *auris, & oculus, & os, & cor, & anima*: Ratio ſubditur, *ne Epiſcopus ſollicitudine multarum rerum, ſed graviorum tantùm urgeatur.* Ejuſd. verò l. c. 30. Diaconus ſimiliter, *Angelus, & Propheta Epiſcopi*, eſſe dicitur. Diaconos verò eoſdem *Dei Archangelos*, vocat Orig. Tract. 14. in Math. cit. quoque lib 2. Conſt. Apoſt. c. 57. iidem Diaconi nobis exhibentur, populum fidelem cum imperio, in Eccleſiis diſponentes atque ordinantes, obſervantes eundem, eique invigilantes, cum auctoritate etiam corripientes, & corrigentes, ſi minùs modeſtos ſe, vel negligentes exhibeant. Quod ipſum Chryſ. Hom. 2. in 2. ad Theſſal. Hom. 83. in Math. & alibi, ſuo teſtimonio confirmat.

Legimus ejuſd. Clem. lib. 2. c. 57. & lib. 8. c. 11, Conſt. Diaconorum judicio relictum, qui ad Eccleſiam admittendi, qui rejiciendi eſſent; excitant populum iidem Diaconi, orationem altâ voce indicant; item ſilentium, quo quiſque debeat

in

in Eccleſia geſtu conſiſtere proclamant, ut conſtat ex omnibus Liturgiis antiquis, item Chryſ. Hom. 2. de ſcript. Obſcur. Ambr. Præf. in Pſ. Cyr. Alex. lib. 13. de ador. in Spir. Greg. Tur. lib. 7. c. 8. Iſid. Hiſp. lib. 2. de Off. c. 8. & aliorum paſſim luculentis teſtimoniis.

Quantæ auctoritatis etiam illud eſt, quod ad eum ſpectaret, Laïcum quantalibet ſæculari dignitate præſtantem, indignum à S. menſæ communione rejicere, ut expreſſiùs teſtatur Chryſ. Hom 83. in Math. Poſſunt & Diaconi excommunicare, non item inferiores Clerici, quod expreſsè docent Conſtit. Apoſt. lib. 8. c. 28. *Diaconus excommunicat Hypo-diaconum, Lectorem & Cantorem, & Diaconiſſam, ſi hoc facere opus ſit, abſente Presbytero: Hypo-diacono non licet excommunicare Lectorem, aut Cantorem, aut Diaconiſſam, aut Clericum aut Laïcum: miniſtri enim ſunt Diaconorum.*

Mentio apud Optat. lib. 1. Lucillæ potentiſſimæ feminæ, à Cæciliano Diacono correptæ. Eum qui corripere potuit, eundem Eccleſiaſticam pœnam inferre potuiſſe, probabilè eſt. Mentio quoque in actis Conc. Chalced. act. 10. Maræ cujuſdam Diaconi, à proprio Archi-diacono, non ab Epiſcopo ſuo, excommunicati. Plura etiam hujuſmodi exempla apud antiquos

tiquos auctores occurrunt. Itaque dubium non eſt, quin Diaconi, Eccleſiaſticæ Juriſdictionis, ex ſtatu ſuo & ordine, capaces ſint, ac proinde ſint Hierarchici.

Denique, ut ab aliis innumeris referendis abſtineam, quorum aliqua ex ſeqq. conſtabunt; hoc ſolùm adjungam, Diaconorum ordini, tam ex Eccleſiæ Græcæ, quàm Latinæ uſu, plurimas dignitates adnexas eſſe, cum juriſdictionis officio. Archidiaconatus in utraque Eccleſia celebris, ſed in Latina celebrior, *Qui*, ex Conc. Later. ſub. Alex. III. c. 3. *animarum curam habet annexam*. Cancellarii quoque, Primicerii, Camerarii, & ſimiles dignitates, in Diaconali ordine effulgent. In Eccleſia verò Græca ſupponit Cabaſ. interr. 4. factâ Joanni Epiſc. Citri, in Reſp. ejuſd. Joan. lib. 1. Reſp. ſeu lib. 5. totius juris Græco-Romani, à Leunclav. editi, Diaconis propria officia Eccleſiaſtica attributa eſſe. Ipſi quoque ἐξωκατάκοιλοι, quos Balſam. diſcept. de Off. Chartophil. & Proterd. tanquam quinque ſenſus Patriarchæ, commendat, quos ἄρχοντες vocatos Balſam. ibid. docet; itemque Citrius in reſp. quos tandem Conc. Florent. in clero Græcanico, tanquam *excellentes* nominat. Illi, inquam, ordine Diaconi, ſaltem poſterioribus temporibus erant, teſte Cedreno, c. 9. de Off. Eccl. Conſtantinop. n. 4. Itaque ex

ex Eccleſiæ diſciplina apparet, Ordinem Diaconorum principantibus, id eſt, juriſdictionem habentibus, jure merito adcenſeri poſſe.

---

# QUÆSTIO VI.

## Solos iſtos Ordines Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, non cæterorum inferiorum, Hierarchicos eſſe.

## CAPUT I.

### *Auctoritatibus PP. id ſuadetur.*

QUæ hactenus diximus nempe tres iſtos ordines, Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, Hierarchicos eſſe, ſalvâ & incolumi fide negari non poſſunt, quandoquidem conſtat ex definitione Conc. Trid. ſuperiùs allatâ, Hierarchiam ex tribus ordinibus illis conſtare, Epiſcoporum, Presbyterorum & Miniſtrorum; ex quibus cùm potiſſimi ſint Diaconi, ſi qui Miniſtri Eccleſiæ, Hierarchiæ inſeri debent, eos præ-
ſertim

ſertim huic principatui ſacro, adnumerandos, tanquam potiſſimos miniſtros, eſſe conſtabit. Per miniſtros autem, Diaconos (quo nomine paſſim apud PP. Diaconi ſignificati reperiuntur) Synodus intelligit. Miniſtrorum autem nomine potiùs quàm Diaconorum uſa eſt, propter quæſtionis illius, quam jam aggredimur, obſcuritatem, *Sintne* ſcilicet *alii etiam ordines, inferiores Diaconatu, dicendi Hierarchici*, quam, propter loquendi morem, apud Catholicos quoſdam uſurpatum, qui illos Ordines Hierarchicos etiam appellitant, dirimere noluit.

Porro Hierarchici ordinis nomine propriè ſumpto, quemadmodum explicuimus, pro eo, qui radicem aliquam in ſua conſecratione, juriſdictionis habet, & cui conſentanea eſt aliqua ordinaria Eccleſiaſtica juriſdictio propriè dicta, quam coërcitivam & neceſſariam diximus indubitatum eſt, nullos alios formaliter ordines Hierarchicos eſſe dicendos, quàm tres ſuper. aſſignatos Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum. Omnes PP. auctoritates ſuper. adductæ, id probant, cùm omnes PP. ſuper. cit. qui Hierarchicos ordines enumerantes, tres iſtos ſolùm numerant, incuriæ & oſcitantiæ argui deberent ſi reliqui, quos prætermittunt, Hierarchici eodem titulo & jure dicendi eſſent.

Argu-

Argumentum itaque optimum ab univerſali ſibentio PP. deſumi poteſt, non putaſſe eos, inferiores Diaconatu Ordines Hierarchicos eſſe, quandoquidem nunquam eos Hierarchicorum, ſeu principantium numero comprehendunt; nunquam ubi de Eccleſiaſtica gubernatione agitur, ſub-Diaconos in ejus partem vocant; nec ſub-Diaconis, aut aliis inferioribus clericis, ut eam tueantur, reſcribunt, ſicut Presbyteris & Diaconis; nec ullæ, ex Eccleſiæ diſciplina, dignitates, juriſdictionem annexam habentes, ſub-Diaconis, aut aliis inferioribus ordinibus addictæ leguntur; nec excommunicandi poteſtas his attribuitur. Quinimò in Conſt. Apoſt. lib. 8. c. 28. expreſsè denegatur, licèt Presbyteris & Diaconis tribueretur; nunquam ordinaria populi Chriſtiani cura, ſub-Diaconis, vel aliis infra ſub-Diaconos clericis, ſicut ſuperioribus ſub-Diacono ordinibus, ab Eccleſia demandata, in tota antiquitate reperitur.

Tertull. quoque ſup. cit. minores ordines, diſpoſitiones ad Epiſcopatum, Presbyteratum & Diaconatum: hos verò, & principantes ordines, & ducatum habentes, commendat. Ignat qui ſub-Diaconorum, & aliorum Eccleſiæ graduum inferiorum meminit, nunquam iis obediendum, ſed ſolis prædictis tribus gradibus,

præ-

præcipit. Clem. Alex. & Baſil. ſicut tribus Hierarchiis cæleſtem, ita tribus ordinibus Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, terreſtrem Hierarchiam, adinſtar cæleſtis effictam, abſolvunt. Nec ſi alios Hierarchicos Ordines in Eccleſia agnoviſſent, rectè ternarium in utrâque Hierarchia, terreſtri & cæleſti, numerum, tanquam ſolemnem obſervaſſent. Opt. ut ſup. probavinus, tres tantùm gradus Sacerdotii, id eſt, Hierarchicos ſtatuit; extra eos, miniſtros inferiores ſtatuit. Hier. in c. 5. Mich. loc. cit. non alios; judices domus Iſraël, ſeu Hierarchica præditos in Eccleſia dignitate, expreſsè affirmat, *Niſi Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos.* Expreſſior auctoritas ejuſd. Hier. in c. 2. Epiſt. ad Tit. Quo loco, tres prædictos ordines præſidentium ſtatuit, eoſque minoribus ordinibus opponit, iis verbis, *Non ſolùm Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi, debent magnoperè providere, ut cunctum populum, cui præſident, converſatione, ſermone ac ſcientia præcedant, verùm & inferioris gradus exorciſtæ, lectores & æditui, & omnes omninò qui domui Dei ſerviunt.* Canones Rom. ſingulari lege ſpeciatim Epiſcopo, & Diacono, injunctam caſtitatem probant, quod in ſede magiſtrorum ſedeant.

Has autem omnes probationes concludo, cum auctoritate Conc. Laod. c. 24. quòd

quod ἱερατικοὺς, ſeu eos, qui in ſacerdotio conſtituti ſunt, id eſt, Hierarchicæ dignitatis participes, Presbyterum & Diaconum pronuntiat, iis opponens, ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, ordinem Eccleſiaſticum, ſub quo Sub-Diaconos, Cantores, Exorciſtas conſtituit: cui ſubnectit, τὸ τάγμα ἀσκητῶν, *Ordinem Monachorum*. Item teſtimonio Theoph. in c. 19. Luc. loc. cit. quo ſcilicet ex tribus operationibus Hierarchicis, purgatione, illuminatione, perfectione, ex quibus unaquæque uni, ex tribus iſtis Ordinibus Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, ſit propria, tres Ordines Hierarchicos, nec plures, nec pauciores his verbis concludit, *Vides omnes ordines cum operationibus, & neque plures, neque pauciores.*

Et Philippi Abbat. Bonæ-val. qui ordines ſacros, cum Hierarchicis confundens, tres illos duntaxat ſacros eſſe, non inferiores, tradit, de Contin. Cleric. c. 107. *ii duo*, tertium, puta Epiſcopatum, qui ſupremus eſt, quia minùs vulgaris eſt, ſilet, *ſcilicet Presbyter & Diaconus, ſacris ordinibus dicuntur inſigniti, & ſacrarum ſcientiâ ſcripturarum debent eſſe præ cæteris eruditi: ut non tenebris ignorantiæ, ſed ſapientiæ compedibus, laudabiliter irretiti, & ad docendum, quæ didicerint, & ad faciendum, quæ docuerint, inveniantur expediti. Sunt præter iſtos alii, qui etiam circa Altaris miniſterium occupantur,*

*pantur, & ad il peragendum, à Pontificibus ordinantur: Qui etſi gradum ſanctitatis habere non negantur, non tamen eorum ſacri ordines appellantur. Non enim quiſquam SubDiaconum, Acolythum, Exorciſtam, Lectorem, Oſtiarium, locum ſanctitatis negabit obtinere; quamvis conſtet, eos, Presbyteris & Diaconis ſubjacere, quia & illa ſancta ſunt, quo illi debent, jure ſui ordinis, providere, & iſta ſacroſancta, & ſi quid amplius poteſt dici, quæ Presbyter & Diaconus jubentur adimplere.*

Probat ſcilicet Philip. ille vir, ſuo ſæculo, non exigui in Eccleſia nominis, hos ſolùm gradus ſacros eſſe, quòd ad regendum deſtinati eſſent, reliqui ſolùm ad miniſterium, & ſpirituale Presbytero & Diacono exhibendum officium. In quo non re, ſed nomine duntaxat, ab ipſo diſſentiunt. Urban. II. ſummus Pontif. can. *nullus*, diſt. 60. Petr. Bleſ. c. 47. Mag. ſent. in 4. d. 24. qui eos ordines ſacros præ cæteris dictos volunt, quòd eos ſolos primitiva habere videretur Eccleſia, vel ut interpretatur Can. Urban. Innoc. III. c. *A multis*. de *ætat. & qual. ordin.* quòd eos ſolos pro ſacris, primitiva Eccleſia habuerit.

CAP.

## Cap. II.

### *Rationibus id ipſum demonſtratur.*

PORro variæ rationes, pro demonſtranda bonitate, & integritate diviſionis Hierarchiæ, in ordines Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, excluſis aliis, proferri poſſunt.

1. A Theoph. loco mox cit. expreſsè traditur, non plures ſcilicet eſſe debere, Hierarchicos ordines, quàm diverſa ſint functionum Hierarchicarum genera: ſicut enim artificum collegia diverſa ſtatuuntur, pro diverſis functionum generibus, quibus operam ſuam addicunt, ita diverſi ordines Hierarchici ſtatuuntur, prout ad diverſas functiones obeundas homines diverſimodè conſecrantur: atqui conſecrantur duntaxat homines, ad tria genera ſacrarum functionum obeundarum, Diaconi ad purgationem immundorum, Presbyteri inſuper ad illuminationem plebis fidelis, & ſanctæ, Epiſcopi ad perfectionem præterea ſanctiſſimorum Monachorum, ex Dion. Maxim. Antioch. & aliis, ſup. cit. Igitur neque plures, neque pauciores ordines Hierarchici ſtatuendi ſunt.

Quòd ſi quis contendat, inferiores ordines etiam purgare, Reſp. erit, non au-

ctori-

ctoritativè, ut vocant, id miniſterium exercere, ſed purè miniſterialiter: neque enim poſſunt, immundum, quem purgant, ant punire, aut aliquid ei imperare, vel præcipere, aut ordinare, niſi quòd à Diacono ordinatum & imperatum fuerit: ideóque Conſt. lib. 8. c. 28. cùm excommunicandi Diacono poteſtatem dediſſent, eamque Sub-Diaconis,& cæteris inferioribus Clericis abdicaſſent, hanc rationem ſubdunt, *Miniſtri enim ſunt Diaconorum.* Ex quo proinde concluditur, eos, quamvis actus aliquos Hierarchicos attingant, non tamen Hierarchicè attingere, proindéque nec Hierarchicos eſſe poſſe.

Altera ratio huic omninò affinis eſt, tot debent eſſe ordines Hierarchiſantium ordinum, quot Hierarchiſatorum, & quot diverſi ordines ſunt ſubditorum, tot diverſi ordines principantium, quorum ſinguli ſingulos ſubditorum ordines, ex ſuo præſertim officio, moderentur: atqui in Eccleſia tres ſunt ordines Hierarchiſandi à Dionyſ. ſtatuti, puta immundi, plebs fidelis, & SS. Monachi: igitur & tres ipſis reſpondentes ordines Hierarchiſantes, neque plures, neque pauciores Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum.

III. Ratio, quæ ex dictis S. Ign. ſup. prolatis colligi poteſt, ea eſt, quia, ut ex ipſo inferebamus, principatus omnis tribus

præ-

præſertim conſtat, nempe auctoritate, conſilio & exequendi induſtriâ, atque celeritate: atqui hæ tres dotes, in tribus Eccleſiæ ordinibus præſertim elucent, auctoritas in Epiſcopo, qui ideò ἱεράρχης dicitur, à principatu & auctoritate: Conſilium in Presbyteris, qui ideò dicuntur πρεσβύτεροι, quaſi ſenes & ſenatores, conſilio potentes, conſiliarii & aſſeſſores Epiſcopi: celeritas & induſtria exequendi in Diaconis, quorum nomen aptum, & conſentaneum miniſterium, ſeu Διακονίαν ſonat, & in quibus induſtria præſertim & peritia rerum agendarum laudatur ab Hier. Epiſt. 18. ad Evagr. *Diaconi eligant de ſe, quem induſtrium noverint, & Archi-Diaconum vocent*: quæ tamen induſtria in exequendo, ita Diacono convenit, ut à poteſtate minimè ſeparetur. Quâ de re Sid. Apollin. lib. 4. Epiſt. 25. de Joanne, in Cabilonenſem Epiſcopum electo, in Archi-Diaconatu diu retento, loquens, *In quo*, inquit, *ſeu gradu, ſeu miniſterio, multum retentus propter induſtriam, diu dignitate non potuit augeri, ne poteſtate poſſet abſolvi*; è contra verò, eſto induſtria & celeritas in ſub-Diacono, aliiſque inferioribus miniſtris laudari poſſit, quia tamen à poteſtate, hæc induſtria ſejuncta eſt, ideò Hierarchicos iſtos ordines non conſtituit.

IV. Ratio, tot debent eſſe ordines in

nova

nova lege, quot in veteri, nam Hierarchiæ noſtræ umbra & figura & typus fuit, quæ ad ejus exemplar, quod Moyſi in monte Synai exhibitum erat, firmata eſt, ex Dion. c. 3. Eccl. Hier. p. 1. at in veteri lege, tres tantùm erant ordines, ſummi Pontificis, Sacerdotum minorum, & Levitarum, quibus in nova lege reſpondent Ordines Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, ut docet Hier. Epiſt. 85. ad Evagr. in fine, iis verbis, *& ut ſciamus traditiones Apoſtolicas ſumptas de V. T. quod Aaron & Filii ejus, atque Levitæ in templo fuerunt, hoc ſibi Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi vindicent in Eccleſia.* Quod ipſum fuſiùs narrant, Iſid. Hiſp. lib. 2. de Off. c. 5. 7. & 8. Aquiſgran. Conc. PP. ſub Ludov. pio lib. 1. c. 7. 8. & 9. atque paſſim rituum, & officiorum divinorum tractatores: Igitur tres tantùm ſunt in Eccleſiâ Hierarchici ordines Epiſporum, Presbyterorum, & Diaconorum.

Simili argumento uſus eſt Cyr. Alex. probans, tres in Eccleſia, ſicut & in lege, ordines eſſe Hierarchicos, ſeu ſacro principatu præditos, & in populum auctoritatem habentes, verba ejus ex lib. 13. de ador. in Spir. & Ver. hæc præſertim excipe: *Quòd ſi quis velit, etiam Eccleſiæ ordinem perquirere, illam legis præfigurationem jure admirabitur, Epiſcopis enim, utpote qui duces creati ſunt, nec non etiam iis, qui inferioris dignitatis*

*nitatis gradum gerunt, Presbyteris, inquam, concreditum eſt altare, & quæ intra velum continentur: quibus etiam dici convenit [& cuſtodient Sacerdotium ſuum] Diaconis verò illud [cuſtodient cuſtodias tabernaculi, & omnia vaſa ejus] & cuſtodias populi] Quid? nonne ipſi præcipiunt, clamantes in Eccleſiis, nunc quidem tempus eſſe, ut populi Hymnum dicant, & modeſtè ac decenter ſtent, interdum verò ut quieſcant: præterea ad orandum excitat?* &c. Principatus hîc Eccleſiæ deſcribitur, ad formam Moſaïcæ compoſitus, in quo duplex poteſtas Diaconis adſcribitur, una ad altaris miniſterium, altera ex ea conſequens, ad populi regimen in ſacris & gubernationem. Quod argumentum fuſiùs poſtea explicat, Hierarchiam in veteri lege adumbratam, ex iis tribus ordinibus conſtantem, nobis haud dubiè proponens.

## CAP. III.

*Potiſſima ratio petita, à poteſtate, in corpus Chriſti verum, Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis, præ cæteris clericis, communi.*

V. Ratio, eaque potiſſima, hoc principio innititur, quòd apud Theologos

K recc-

receptiſſimum eſt, poteſtatem in ordine ad corpus Chriſti myſticum, in poteſtate ad corpus Chriſti verum fundari: ita nempe, ut nemo conſecratus dici poſſit, ad ſacrum populi Chriſtiani regimen ac gubernationem, niſi primùm ad ſacrificii Chriſtiani adminiſtrationem ſit conſecratus. Quod principium nobis illuſtrandum eſt, quia per ipſum præſertim diſtinctio Ordinum Hierarchicorum, à non Hierarchicis explicanda eſt. Veritas autem hujus principii multifariam explicatur.

1. Enim homines, in iis, quæ ad ſacra & divina pertinent, nonniſi ſacris perſonis ſe ſubjectos eſſe putaverunt, nec ullis niſi ſacris, Deóque devotis hominibus, ad ſacrificia Deo offerenda deſtinatis, in iis, quæ ad religionem ſpectant, parere religioſum putaverunt; ab iis divinam legem voluntatemque diſcendam crediderunt; quos ipſi Deo devoverant, & ad victimas offerendas deſtinaverant, tacito ſcilicet naturæ inſtinctu credentes, Deum ſe familiariùs iis communicare, qui Deo devoti eſſent, ab iiſdem divina reſponſa ad nos referri debere, per quos dona noſtra ipſi divino numini offerrentur: Atque ita ſacerdotium, & ſacrificandi poteſtatem, cæleſtis magiſterii fontem & originem eſſe crediderunt.

Hoc Ethnici ipſi ſibi perſuaſerunt; hòc ab

ab ipſo Deo traditum Judæi tenuerunt, ſolos religionis duces ſummos Pontifices, ſecundi ordinis ſacerdotes, & Levitas habentes, qui & ipſi ad ſacrificandum conſtituti erant: priores quidem duo ordines, ad ſacrificia Deo offerenda deſtinabantur: Levitæ verò & templi miniſteriis, & tabernaculi vaſis, & iis, quæ ex ſacrificio in ſartagine frixa Deo offerebantur, aliiſque ejuſmodi miniſteriis circa ſacrificium præerant, ut ex 1. Paralip. c. 6. 9. & aliis colligere eſt: tres ergo iſti ordines populi inſtitutioni à Deo præfecti fuerant, iique maximè, quibus ſacrificandi munus præſertim competebat, juxta illud Aggæi 1. *Interroga Sacerdotes legem.* Malach. 2. *Labia enim Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirent ex ore ejus*: c. 17. Deut. *Veniéſque ad Sacerdotes Levitici generis*, aliaque paſſim.

Sed & tertius Levitarum ordo, cui pars aliqua circa ſacrificia concredebatur; idem quoque ad populi magiſterium, licèt inferiori loco, accerſebatur: Nam ex antiqua haud dubiè traditione, Joſaphath, Synagogæ Judaïcæ collapſam diſciplinam reſtaurans, 2. Paralip. c. 17. Sacerdotes & Levitas miſiſſe dicitur in civitates Juda, habentes librum legis, *qui circuibant cunctas urbes Iuda, atque erudiebant populum.* Quæ quidem lex & diſciplina, ſi à Gentilibus, Judæiſque ſervata eſt, ut nonniſi Sacerdo-

 tibus

tibus & miniſtris ad ſacrificia, quæ Deo offerrentur deſtinatis, ſacrum circa religionis obſervantiam imperium, ſacerque principatus conferretur; eadem potiori ratione lex Euangelii cenſeri debet, in qua ſicut ſacrificium eſt præſtantius, & miniſtrorum prærogativa dignior: quatuorque proinde in noſtra lege rationes (de quibus §. ſeqq.) occurrunt, propter quas neceſſarium videtur, ne poteſtates iſtæ disjungantur: Sed iis tantùm ordinibus, quibus circa ſacrificium Euangelicum poteſtas committitur, poteſtas & auctoritas circa populum Chriſtianum ordinaria, ſtabilis, & ex conſecratione concedatur.

## §. I. *Ratio I.*

Ut magis innoteſcat, Chriſtum poteſtatis, in populum auctorem eſſe, cæteroſque Eccleſiaſticos Magiſtratus, nonniſi ejus eſſe vicarios, & locum tenentes; idcircò voluit ipſe Chriſtus, ut nemini in populum, quem paſſione ſuâ, ſeu ſacrificio crucis cruento ſuum effecit, & à ſervitute redemit, poteſtas conveniret, cui non ipſe corporis ſui & ſanguinis, in ſacro Miſſæ ſacrificio diſtribuendi poteſtatem contuliſſet.

## §. II. *Ratio II.*

Tum propter eandem cauſam, tum ad dig-

dignitatem Hierarchici Magiſtratus, & ductoris populi conſentaneum fuit, ut ſicut omnes Chriſtiani populi, notâ quadam, ſignaculo & charactere Dominico conſignantur, tum ut inter oves Dominico gregi ſocientur, tum ut Chriſti caſtris ad ſpecialem militiam aggregentur, ex Aug. lib. 6. de Bapt. c. 1. lib. 2. contr. Parmen. c. 13. lib. 2. contr. Creſcon. c. 30. ſerm. ad Cæſar. Eccl. Pleb. de Emer. & tract. 6. in Euang. Joan. ita & ſignaculo quodam & charactere exornentur, qui Chriſtiani populi duces ſunt conſecrandi, ex eod. Aug. de Bon. Conjug. c. 24. & ſerm. cit. de geſt. cum Emer. cujus teſtimonium confirmant Conc. Flor. decretum union. & Trid. ſeſſ. 5. c. 9. necnon ſeſſ. 23. c. 4. & can. 4. atque character ex D. Thom. 3. p. q. 23. a. 3. in corp. eſt character Chriſti, & participatio quædam ſacerdotii Chriſti ab ipſo derivata: conſtatque ex Theologis, præter characteres Laïcis omnibus Chriſtianis baptiſatis, & confirmatis communes, nullos alios eſſe characteres, quàm qui ad Euchariſtiæ ſacramentum & ſacerdotium ſunt inſtituti; ideóque Characterem quemcunque qui à Laïcorum ſorte & conditione hominem eximit, & in ſuperiorem ordinem tranſlatum exornat, poteſtatem aliquam vel remotam, vel proximam in Chriſti corpus & ſanguinem, conferre

oportet: proximam quidem ſolis ſacerdotibus, ſive ſecundi ordinis ad conſecrandum, Diaconis verò duntaxat ad diſtribuendum: remotam verò cæteris inferioris ordinis clericis.

Atque adeò Theologi poſt D. Thom. Supplem. Quæſt. 37. a. 2. in corp. numerum ſeptem ordinum, ex diverſa habitudine ad Euchariſtiæ ſacramentum ac ſacrificium colligunt. Idem etiam ex eodem principio, nec Presbytero poteſtatem abſolvendi à peccatis, aut extremam unctionem conferendi; nec Epiſcopo poteſtatem confirmandi convenire poſſe, ſtatuunt, niſi cui poteſtas conſecrandi Chriſti corpus conveniat. Igitur ad ſpiritalem ſacrumque Eccleſiæ principatum nemo conſecratur, niſi per characterem, qui poteſtatem tribuit circa iſtud ſacramentum, in quo proinde, poteſtas circa corpus Chriſti myſticum, ex conſecratione debitâ fundatur.

## §. III. *Ratio III.*

Quia totius Hierarchiæ finis, eſt Euchariſtiæ diſtributio, vel participatio, quod apertè docet, Dionyſ. lib. de Eccl. Hier. c. 3. p. 1. Qui ut baptiſmum, omnium divinarum illuſtrationum principium, ita Euchariſtiam finem & conſummationem eſſe, docet, *finis autem unicuique propoſitus, atque*

*atque ſumma eſt divinorum myſteriorum*, ei qui initiatur communicatio. Quod ipſum cum Dionyſ. duplici argum. comprobare facilè eſt, 1. quidem, quia ut ead. p. c. docetur, *Neque enim ferè licet, nullum ſacramentum perfici Hierarchici muneris, niſi divina Eucharistia neceſſariò (ſummam eorum, quæ in ſingulis ſacramentis peraguntur, complectens) ejus, qui initiatus eſt, cum uno Deo conjunctionem collectionemque ſanctè efficiat.*

Alterum, quia Hierarchiæ noſtræ ſcopus eſt aſſimilatio & unio cum Deo, ex Dionyſ. c. 1. Eccl. Hier. Antioch. Hom. 122. & aliis; atqui Dei unio per Euchariſtiam maximè & perfectiſſimè procuratur: nec in hac vita major ulla contingere poteſt, quàm quæ homini per Euchariſtiæ ſacramentum contingit, quod utique fuſiùs docet idem Dionyſ. c. 3. ejuſd. lib. p. 3. nec dubitare poterit ullus, qui præſentiam Dominici corporis & ſanguinis, in eo ſacramento, & certò crediderit, & piè veneratus fuerit; cui proinde nos concorporeos & conformes imagini filii ejus, hujus virtute ſacramenti fieri neceſſum eſt; imò etiam ſecundùm Apoſt. 1. ad Cor. 10. *Unus panis, unum corpus multi ſumus omnes, qui de uno pane participamus.* Igitur ſcopus & perfectio totius Hierarchiæ, in corporis Dominici ſumptione & traditione conſiſtit.

Ratio præterea Dionyſ. Epiſt. ad Demoph. cujus verba inferiùs proferentur, eſt, quia priùs debent à Deo inſtrui Hierarchici viri, quàm populum purgare, perficere, illuminare poſſint, quod ipſe etiam paſſim docet lib. de Cæl. & Eccl. Hier. atqui per communicationem, quam in exhibendo altaribus miniſterio, recipiunt Hierarchici viri, Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, à Deo inſtructi redduntur, & ut idem S. Doctor, lib. de Eccl. Hier. c. 1. explicat, *Divinis iſtis ſignis Deiformes* fiunt, & *Deificantem ſcientiam* acquirunt. Ut verò Epiſt. ad Demoph. explicat, *ii qui myſticè ſemper ad Divinum altare præſtò ſunt, cernunt, audiuntque Divina, quæ eis apertè oſtenduntur, & cum modo benigno ad ea, quæ extra Divina vela & integumenta ſunt, prodeunt, Monachis morem gerentibus, ſancto populo & ordinibus, qui expiantur, ſacra enuntiant pro dignitate.* Igitur poteſtas in ordine ad populum, ſupponit poteſtatem in corpus Chriſti verum.

Alio modo poteſt hoc formari argum. Ut priùs aliquem debere conſecrari dicamus, ad familiarem cum Deo ſocietatem, antequam conſecretur ad divinorum communicationem: ac proinde priùs ad altaris miniſterium, quàm ad populi purgationem, illuminationem & perfectionem.

§. IV. *Ra-*

## §. IV. *Ratio IV.*

IV. Denique Ratio, quia pœna præcipua, quâ Diſciplina Eccleſiaſtica continetur, eſt privatio à ſacris, & ſacramenti Dominici ſuſceptione, quam excommunicationem dicimus, quæ olim in ſacris conventibus infligi delinquentibus ſolebat, dicente Tert. Apol. c. 39. *Ibidem etiam exhortationes, caſtigationes, & cenſura divina: nam & judicatur magno cum pondere, & apud certos de Dei conſpectu: ſummumque futuri judicii præjudicium eſt, ſi quis ita deliquerit, ut à communicatione orationis & conventus, & omnis ſancti commercii relegetur.*

Conſentaneum verò eſt, & connaturale poteſtati iſti excommunicandi, ut nemini ordinaria ſit, ſeu ex ſtatu debita, niſi cui poteſtas communionem impertiendi, ac ſacramentum corporis & ſanguinis Dominici (cujus ſuſceptio communionis Eccleſiaſticæ conſummatio eſt) diſtribuendi conveniat: ejuſdem enim eſt rejicere, cujus eſt admittere. Igitur nemini convenit poteſtas, in corpus Chriſti myſticum, ſeu in populum, qui excommunicationis pœnâ terretur & corrigitur, niſi cui diſtribuendi ſacramenti corporis, & ſanguinis Dominici, poteſtas conceſſa eſt.

Quam rationem expreſſit S. Greg.

Naz. Orat. 1. iis verbis, *Ubinam porro, & à quibuſnam Deus myſticis illis, & ſurſum ferentibus ſacris coleretur (quibus nec majùs quicquam, nec præſtantiùs apud nos eſt) ſi nec Rex nec præfectus eſſet, nec Sacerdotium, nec ſacrificium, nec alia omnia, quibus inobedientes homines & contumaces, ob ingentia peccata mulctati ſunt.*

## CAP. IV.

### *Concluſio argumenti, cap. præced.*

EX hoc itaque principio, ita probato & explicato, argumentari licet. Tot ſunt ordines Hierarchici, ſeu ſacrum in populum principatum exercentes, neque plures, neque pauciores, quot ſunt ordines ſacri, poteſtatem in corpus Chriſti myſticum habentes: atqui tres tantùm ſunt illi ordines; ſupremus Epiſcoporum, ad quos ex inſtitutione Chriſti, ſuprema, ſumma ac independens ab alio ordine, ſacramentorum adminiſtratio, refertur; quique ideo paſſim ſacerdotes κατ᾽ ἐξοχὴν vocantur, v. g. ex Cypr. Epiſt. 29. & 52. ab Ambr. de dign. Sacerd. c. 2. de Sacram. lib. 1. c. 1. lib. 2. c. 5. lib. 3. c. 2. Chryſ. toto ferè libro de Sacerd. Leone mag. Epiſt. 89. ad Epiſc. Vienn. Prov. Conc. Sard. c. 10. & 20. imò & *ſummi Sacerdotes*, atque Antiſtites vocantur, ut

ut ab Euſeb. Epiſt. ad Epiſc. Tuſc. & Camp. ab Ambr. Epiſt. 34. & lib. 2. de Sacram. c. 6. Gaud. Brix. tract. in die ordin. ſuæ, Fauſto in Præf. lib. 1. de lib. Arb. & Hom. de vid. quæ ei à quibuſdam tribuitur. Sidon. Epiſt. 11. & 25. lib. 4. Epiſt. 5. & 6. lib. 7. in fin. conc. Conc. Hiſp. 2 c. 7. Car. Mag. lib. 7. c. 323, & aliis paſſim: quos ideo Hierarchas appellavit Dionyſ. tanquam à ſupremo Sacerdotii gradu nomen ſortitos, de Eccl. Hier. c. 1.

Medius Presbyterorum eſt ordo, qui ſacrificandi quidem poteſtatem habent, ſed dependentem à poteſtate Epiſcoporum, à quo & fiunt, & ſuæ poteſtatis exercitium ac leges, & altaris ac templorum conſecrationem accipiunt: Quorum ideò poteſtas inferior minùs libera ac ſoluta, ſed dependens circa ipſum Domini ſacrificium, ut oſtendunt Ignat. Epiſt. ad Trall. & ad Smyrn. Clem. Epiſt. 3. Arel. 1. Conc. c. 19. Laod. c. 19. Carthag. 2. c. 9. & 3. c. 32. Atque ideò & anguſtior illorum, circa corpus Chriſti myſticum poteſtas; & ab Epiſcoporum ordine ita dependens, ut juriſdictionis uſum ei omninò ſubtrahere Epiſcopus poſſit.

Tertius tandem & infimus Diaconorum, qui circa corpus Chriſti imminutam tantùm poteſtatem habent, ad illud ſcilicet ex commiſſione Presbyteri diſtribuendum,

non autem ad conſecrandum, ſeu ex proprio officio illud diſpenſandum, ſed ad inſerviendum immediatè ſacerdoti ſacrificanti, non ad ſacrificandum. Qui proinde in corpus Chriſti myſticum, cæteris ordinibus inferiorem tantùm poteſtatem habent, executricem nempe decretorum & imperiorum, à ſuperioribus ordinibus promananitum: ut ſicut ab aliis conſecrata diſtribuere poſſunt, ita & ab aliis imperata, executioni demandare, pœnas etiam Eccleſiaſticas infligendo ac decernendo poſſint: quod cæteri ordines, quibus diſpenſatio ſacramenti Dominici, & immediatum altari miniſte-ium denegatur, facere non poſſunt.

Eo argumento uſus eſt Ignat. Epiſt. ad Trall. locis ſup. cit. probans ipſis parendum eſſe, quòd non ciborum & potuum miniſtri tantùm eſſent, ſed inculpatum miniſterium conſecranti exhiberent. Accedit ad prærogativam Diaconorum circa corpus Chriſti verum, quod calicem conſecrandum ſimul cum ſacerdote, Deo offerant, dicendo cum eo, *offerimus tibi Domine*, ut notant Rubr. Miſſal. & Gavant. argumentum ex plurali locutione ſumens, quòd non ſolus Presbyter ea dicere debeat.

CAP.

# C A P. V.

*Eccleſiæ Ritus, praxim & diſciplinam, ternarium Hierarchicorum ordinum numerum, probare, ampliorem improbare.*

1. *Ex Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis, S. R. E. Cardinalibus.*

PRædictis rationibus, quibus adæquatam Hierarchiæ diviſionem, in tres ordines Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum probavimus, accedunt plurimæ aliæ, ex ritibus Eccleſiæ, praxi, & diſciplinâ, quibus ordinibus iſtis quædam privilegia conceduntur, præ cæteris inferioribus quæ Hierarchicos eos ordines ab Eccleſia creditos, non alios, ſignificant.

1. Enim cùm Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ad totius orbis regimen, à Rom. Pontifice aſſumuntur, ex omnibus ordinibus Hierarchicis, aliquos ad eam dignitatem promoveri neceſſum eſt, at ex iis tribus ordinibus aſſumuntur, non ex aliis, ex uſu in Eccleſia recepto, cujus meminit Gloſſa, *ut ii* in Clement. 2. de ætate & qual. ordin. Confirmatque Conc. Baſil. ſingulis etiam iſtis ordinibus commodè officia diſtribuens, ut ſupra ex Seſſ. 23.

ejuſd. conc. protulimus. Igitur tres tantùm inferri poſſunt eſſe ordines Hierarchici, Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum.

## CAP. VI.

### *Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi, in Conciliis.*

11. Conciliis quoque generalibus, ex omni ordine Hierarchico, aliqui regulariter intereſſe ſolent, ad diſceptationem cauſæ, quamvis Epiſcopi ſoli tanquam principes judicent, ut proprio jure ſubſcribant: atqui iis, ex Eccleſiæ veteri conſuetudine, interſunt Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi duntaxat: quod cum innumeris exemplis pateat, aliqua ſolùm proferemus, Romani, ſub Cornelio adverſus Novatum, in quo 60. Epiſcopi, Presbyteri totidem cum Diaconis convenere, teſte Euſeb. lib. 6. c. 35. Eliberitani, ſub Marcello, in quo reſediſſe Presbyteri, adſtitiſſe dicuntur Diaconi, cum univerſa plebe. Arelat. 1. ſub Sylveſtro, in quo plurimi Diaconi, non alterius ordinis clerici numerantur. Rom. item 2. ſub eod. in quo Presbyteri aſſediſſe, Diaconi adſtitiſſe, ſed & alii clerici adfuiſſe, ſed ad teſtimonium ſolum, narrantur. Et Conc. Tol. 1. ſub Innoc. in quo idem ordo

ordo ſervatus, & aliorum paſſim. Id verò Tol. IV. can. 4. præſertim conſtat, in quo, quis in concilio ordo ſervandus ſit, accuratè iis verbis cautum fuit, *Poſt ingreſſum omnium Epiſcoporum, atque conſeſſum, vocentur deinde Presbyteri, quos cauſa probaverit introire. Nullus ſe inter eos ingerat Diaconorum, poſt hos ingrediantur Diaconi probabiles, quos ordo popoſcerit intereſſe; & coronâ factâ de ſedibus Epiſcoporum, Presbyteri à tergo eorum reſideant, Diaconi in conſpectu Epiſcoporum ſtent. Deinde ingrediantur Laïci, qui electione concilii intereſſe meruerint.*

Quòd Laïci etiam concilio interſunt, Diaconorum prærogativæ non officit; non enim ad diſcuſſionem cauſarum, in conciliis agitatarum, neque ad ullum officium Eccleſiaſticum, aut Laïci, aut inferiores clerici, locum unquam habuerunt, ſicut Diaconi, quorum aliqui etiam legatorum ſedis Apoſtolicæ perſonam ſuſtinuiſſe, & inter præſidentes concilio recepti fuiſſe leguntur, v. g. ad Epheſ. I. Hilarius Diaconus miſſus à S. Leone, apud eund. Leon. Epiſt. 25. Syn. 6. generali; Joan. Diac. & 8. Marinus item Diaconus, uterque Apoſtolicæ ſedis fuit legatus.

Abſentium quoque Epiſcoporum loco, interdum mittebantur, v. g. Diaconi duo, Herennius & Agapetus à Lucif. Calarit. alii à Paulino, Maximus & Calemerus, ad

Syn.

Syn. Alexand. miſſi referuntur, ab Athan. Apol. 2. Beſula Diaconus Carthagin. à Capreolo, Carthag. Epiſc. miſſus, ad Syn. Epheſ. 1. qui litteras excuſatorias omnium Epiſcoporum Africæ deferret, & eorum nomine concilio intereſſet, quem inter PP. conc. act. 1. nominatim ſubſcribentem, in fine act. 6. animadvertere licet. Ætherium quoque Diac. paſſim ab Epiſcopo ſuo, non benè valente, in eod. conc. ſubſcripſiſſe legimus. In Chalced. Caloſirium Epiſc. Arſinoitenſem, per Eliam primum Diaconum ſuum ſubſcripſiſſe, per eum interpretem locutum fuiſſe, act. 1. ejuſd. conc. notatum obſervamus. act. 2. & 6. Dionyſium Diac. nominatum, tanquam locum tenentem Photini Epiſc. Chyſtrorum, ac ſubſcribentem animadvertimus. act. 8. Photinum Archi-diac. locum tenentem Theoctiſti, Epiſc. Peſſinuntis: quibus ſimilia in aliis actionibus ejuſd. conc. atque in aliis paſſim conciliis deprehendi poſſunt.

Quamvis enim in conc. Emerit. c. 5. loco ſuo, Diaconos, Epiſcopis mittere vetitum fuerit, ne cum Epiſcopis, in contemptum Presbyterorum, priori loco ſedere viderentur, tamen Trullana ſyn. c. 7. Diaconis & Epiſcopos ſuos repræſentare, & tunc temporis Presbyteris præferri conceſſit: neque Emerit. Conc. decretum, aut
ex

ex uſu prioris ævi ſcriptum, aut in uſu poſtea fuiſſe etiam in Hiſpania conſtat: nam ante iſtud, concilio Tol. v. Petrus Diac. ſubſcripſit, agens vicem Epiſcopi ſui Antonii. Sexto Wamba & Severinus Diaconi. In 7. Clem. & Ambroſ. poſt idem verò Emerit. conc. decem circiter annis, in Tol.xi. Liberatus & Egila Diaconi inducti, Segobienſis & Mumuli Arcanicenſes Epiſcoporum vicarii admiſſi ſunt. Tol. xii. Aſturius Diac. agens vicem Hoſpitalis, Valentinæ Eccl. Epiſc. ſubſcripſit. Tol. xiii. Spaſandus, Lameſus, Giſibertus, Dexter, Unicomalus, Boromellus, Calumnoſus, Habitus, Diaconi nomine variorum Epiſcoporum ſubſcripſernnt.

Quod in ſeqq. conciliis poteſt facilè adnotari, cùm tamen nullum unquam ſub-Diaconum, aut in inferioribus ſolùm ordinibus conſtitutum, aut tanquam legatum, conciliis præſediſſe, aut abſentium Epiſcoporum locum tenuiſſe, legamus: niſi fortè quis Atarbium, concilio Conſtant. I. per Cylum lectorem ſuum interfuiſſe, ex concilii ſubſcriptionibus colligat: quod exemplum, quia rarum, pro nihilo haberi poteſt.

CAP.

# Cap. VII.

## *Propria quæque Diaconorum officia, in conciliis.*

ERant autem & propriæ quædam Diaconorum partes, in conciliis, quæ nullis inferiorum ordinum clericis communicatæ leguntur. I Enim officium Diaconorum erat, adventantes in concilium deducere: quod officium collige ex Athan. Apol. 2. qui Arrianorum Synodum reprehendit, quòd in ea Commentarienſis, ſeu Carcerarius, loco Diaconorum Eccleſiæ adventantes introduceret.

II. Erat, acta publica legere, eaque evolvere, & ſynodo proponere: quo officio Sabinianum Diaconum in conc. Aquilejenſi, præſide S. Ambr. ex actis ejuſd. conc. Itemque Ætium Archi-diaconum Conſtant. Calchedonenſi functum, ſingulis plurimis actionibus legimus, quibus duobus officiis ſucceſſit Cartophylax Conſtant. ex ordine Diaconorum, in Eccleſia Orientali, quem Anaſtaſ. Biblioth. ad act. 2. ſyn. 8. chartarum cuſtodem aſſerit, ab eoque quoslibet tum Patriarchæ, tum Eccleſiaſtico conventui præſentari, & intromitti, præter eos, qui à cæteris Patriarchis mittuntur. Quæ eadem officia

officia confirmat Balſam. in Medit. de off. Chartular. ac I. defenſ. eundem Cartophylacem commendans, quòd citra meditationem, in ſynodo ea proferat, quæ vel ipſe, ſi dicendum ei foret (nota Græcam adulationem) adferret Moyſes; Aäroni ideò & Baruch ipſum comparat: cui etiam extra Patriarchale tribunal, tanquam referenti perſonam Patriarchæ, rectè primam ſeſſionem dari ante Epiſcopos contendit.

III. Querimonias clericorum ad conc. deferebat Archi-diaconus, ex Tol. IV. can. 3.

IV. Diaconorum officium erat, geſta conciliorum ſignificare aliis, ſeu ut ajunt, intimare: hoc enim Archi-diaconis, tanquam proprium munus, tribuit Tol. I. c. 28.

V. Erat, quòd publicè in iiſdem conciliis ventilandis & diſcutiendis, Diaconi etiam adhibentur, quemadmodum Athan. exemplo patet, quem nondum Epiſcopum dignitate virtutis magis, quàm gradu ſpectabilem, in ſyn. Nyc. inter primos fidei defenſores fuiſſe, atque exinde Arrianorum odium in ſe concitaſſe, refert Naz. Orat. 21. in laudem ipſius: quem pariter ſtrenuum cum Euſtathio Antioch. veritatis defenſorem, & certaminis adverſus Arrianos, participem, tradit Theodor. lib. I. Hiſt. c. 8. Quo tempore eum Diaconum ſolùm

ſolùm fuiſſe, imò & Archi-diaconum Alexandr. ex ejuſd. Greg. ead. orat. & ex Epiph. Pan. Hær. 68. & aliis, paſſim conſtat.

Quibus omnibus præſtat auctoritas Syn. Alex. apud eund. Athan. Apol. 2. teſtatur, Arrianos in Athanaſium Alex. Diac. iras convertiſſe, *Quia jam antea ejus pro Chriſto pietatem, in Syn. Nyc. ubi magnâ cum libertate contra Arrianam hæreſim diſſeruerat, experti eſſent.* Patet etiam exemplo Paulini Diac. quem eundem eſſe putant cum eo, qui lector antea Eccleſiæ Mediol. tempore S. Ambr. fuit, ac ejus vitam, rogatu S. Aug. ſcripſit. Is autem adverſus Cæleſtium, in concilio Epiſcoporum, ſtrenuè decertavit, teſtè Aug. de pecc. Orig. cont. Pelag. lib. 2. c. 2. & 3. Victorem quoque teſtatur liber Pontif. Damaſo adſcriptus, *Quòd fecerit Concilium, & collatione factâ cum Presbyteris & Diaconibus conſtituerit, ut à decima tertia Luna primi menſis, uſque ad Vigeſimam primam die Dominica cuſtodiatur ſanctum Paſcha.*

VI. Subſcribebant nonnunquam proinde Conciliis Diaconi, etiam ſuis nominibus, quibus nunquam inferioris ordinis clerici ſubſcripſiſſe leguntur. Hinc accidit, ut, teſte ipſomet Athan. Apol. ad Conſtant. non longè ab init. Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi, in exilium à Conſtantio abire

abire juſſi, quòd in Athanaſium ſubſcribere recuſaſſent. Hinc etiam legitur Jacobus Diac. & Archimandrita, in con. Conſtant. ſub Flaviano, adverſus Eutychetem ſubſcripſiſſe: Conc. quoque Antiſſidior. duo Diaconi, Conc. Tol. XI. Archi-diaconus Tol. & alii ſubſcripſiſſe leguntur.

VII. Leguntur & Epiſtolæ Synodicæ, nomine Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum aliquando conſcriptæ; nam v. g. Epiſtola Synod. Conc. Antioch. adverſus Paul. Samoſat. ad Dionyſ. Papam, apud Euſeb. lib. 7. c. 24. & Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum nomine inſcripta legitur, & ad Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos hoc modo, *Dionyſ. Maximo, & omnibus ubicunque in orbe terrarum collegis, Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, & univerſæ ac Catholicæ ſub cœlo Eccleſiæ, Helenus, Hymeneus, &c. Et reliqui omnes Epiſcopi, & Presbyteri, & Diaconi, qui civitates, & regiones finitimas apud nos incolunt, & Eccleſiæ Dei, quæ apud nos ſunt, dilectis fratribus.*

Ex quibus omnibus patet, admitti in Concilium ſolitos, non ſolùm Epiſcopos & Presbyteros, verùm etiam Diaconos: quam quidem prærogativam profero, non quòd Presbyteros & Diaconos, jure id exigere poſſe credam, quaſi illegitimum ſit Concilium, ad quod ipſi convocati non fuerint,

fuerint, quandoquidem ſciam Concilium Epiſcoporum eſſe, ut fortè alio tractatu docebitur: ſed quòd exinde contendam, ordinem Presbyteratus, & Diaconatus, aliquem aptiorem, magiſque idoneum efficere, qui Concilio intereſſe, & ad negotiorum Eccleſiaſticorum tractationem, diſcuſſionem, judicium, præ cæteris advocari debeat: utpote quòd iſti ordines Hierarchici ſint, ac proinde Eccleſiaſticæ juriſdictionis, non ſolùm ordinariæ, verùm etiam delegatæ magis capaces, ipſiſque conſentaneum ſit, rei Eccleſiaſticæ judicium, quod alios ordines nequaquam deceat.

## CAP. VIII.

### *Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi benedicunt.*

111. ID ipſum nobis indicat prærogativa Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, ſupra cæteros ordinum inferiorum clericos, quod ſoli benedictionem ſuper populum fundere poſſint, quam & antiquam oſtendemus, & in Eccleſiæ lege firmatam. Nam benedictionem dare, videtur eſſe ſuperioris & principantis, ex eo enim Apoſt. ad Hebr. c. 7. Melchiſedech Abrahamo ſuperiorem oſtendit, quòd ei bene-

benedixerit, *Sine ulla autem contradictione, quod minus eſt, à meliore benedicitur.* Et Nicol. 1. Epiſt. ad Michaël. cujus teſtimonium refertur â Grat. diſt. 12. c. *denique*, colligit, ſuperiorem ab inferiore benedici minimè debere. Ergo cum Eccleſia, his tribus ſolùm ordinibus, benedicendi populo poteſtatem faciat, ſequitur, Eccleſiam eos ſolos ordines pro Hierarchicis & principantibus habere.

Quòd autem iis ſolùm ordinibus, benedictionis conferendæ poteſtas, ex Eccleſiæ lege concedatur: 1. Conſtat, ex Conſtit. Apoſt. Clement. lib. 8. c. 28. in quo primùm de Epiſcopo habetur, *Epiſcopus benedicit, non benedicitur.* De Presbytero poſtea ſubditur, *Presbyter benedicit, non benedicitur*: Quam Lectionem Gretſer. lib. 1. de Bened. c. 7. rectè corruptam eſſe conjecit, alioqui nullum eſſet inter Presbyterum & Epiſcopum diſcrimen: quod conſentaneè ſtatuetur, ſi dicamus, Presbyterum benedicere & benedici ab Epiſcopo: Epiſcopum verò benedicere, & à nullo benedici: quam textus reſtitutionem, ſeqq. de Presbytero verba, neceſſariam oſtendunt: Subjungitur enim, *benedictionem accipit ab Epiſcopo aut com-Presbytero, item dat com-Presbytero*, id eſt, benedicitur ab Epiſcopo, ſeu potius benedicendi poteſtatem ab eo accipit, vel à com-Presbytero, cui popu-

populus ſubjectus eſt, & com-Presbytero ſimiliter benedicendi facultatem tribuit, populo nempe ſibi ſubdito: de Diacono verò paulò poſt dicitur, *Diaconus non benedicit, neque dat benedictionem, accipit verò ab Epiſcopo & Presbytero*, id eſt, Diaconus non benedicit propriâ auctoritate, ſed miniſteriali acceptâ ab Epiſcopo & Presbytero, atque adeò nec benedicendi alteri poteſtatem tradere poteſt, licèt ab alio accipere poteſt.

Hoc ergo ſenſu dicendum eſt, Diaconum à ſe non benedicere, ſed ab alio, puta Epiſcopo, vel Presbytero acceptâ poteſtate: quod tamen privilegium eod. cap. Conſtit. Apoſt. clericis & Diaconiſſis denegant, quibus ſcilicet neque benedicendi, neque aliquid eorum faciendi, quæ Presbyteri, vel Diaconi faciunt, poteſtatem permittunt. Atque ideò dicendum eſt, dignitatem iſtam Hierarchicam, quam vetuſtiſſimus hujuſce libri ſcriptor, in ordine Diaconorum potius, quàm in aliis inferioribus agnovit, cauſam fuiſſe, ob quam benedicendi populo poteſtatem, quæ maximè Epiſcopo, & eo abſente, Presbytero convenit; Diaconis etiam attribuerit.

Maximè verò propriam dixi Epiſcopis & Presbyteris, benedicendi auctoritatem, iis enim Hierarchicè populum benedicere convenit, qui, ut ait Hier. Epiſt. 1. ad Heliod.

Heliod. *Chriſti corpus ſacro ore conficiunt.*

Nam cùm juxta principia, à nobis ſup. ſtatuta, poteſtas in corpus Chriſti myſticum, à poteſtate in corpus ejus verum diffluat, iis proprium eſſe debet, ſuâ auctoritate populum benedicere, quibus divinitus conceſſum eſt, Chriſti corpus conſecrare, ideóque S. Athan. in vit. S. Ant. *Ipſum Epiſcopis & Presbyteris, quaſi humilitatis diſcipulum, ad benedicendum caput ſubmittere,* Diaconibus verò ad ſe venientibus inter orandum cedere, eoſque tanquam DD. interrogare ſolitum, refert; proprium ſcilicet faciens, Epiſcopo & Presbytero benedicere, Diacono verò cum iis commune docendi munus tribuens. Hinc etiam oſtendit Iſid. Hiſp. epiſt. ad Ludefr. relatâ can. *Perlectis* diſt. 25. ad Presbyterum pertinere dicens, *ſacramentum corporis & ſanguinis Dominici in altario Dei conficere, orationes dicere, & benedicere dona Dei.* Hinc Gratian. 16. q. poſt can. Hinc etiam benedictionem dare nonniſi *Sacerdotum eſſe,* docuit. Quia verò Diaconi, ab aliis conſecrata, miniſtrare poſſunt, ideo benedictionem pariter Sacerdotis nuntiare, & tanquam miniſtri ſuperiorum ordinum proferre poſſunt. Quod ūtique permiſſum iis, in officiis divinis conjicio, dum nempe, ut ſup. docuimus, vel vicanis Eccleſiis præficerentur; vel alternis cum ſacerdote die-

L bus,

bus, intra ſeptimanam, officio divino præeſſent.

Superſunt veſtigia iſtius in Eccleſia poteſtatis, 1. quod benedictio cerei Paſchalis, publicè Diacono in Eccleſia concedatur: cujus rationem myſticam tradit. Rupert. lib. 6. c. 30. Alterum, quòd Diacono hoc ſit commune cum Epiſcopo & Presbytero, ut recitans horas Canonicas, dicat verba iſta, *Dominus vobiſcum*, quæ ſalutationis populi & benedictionis rationem obtineńt, quod nullius inferioris ordinis viris conceditur: Sed eorum loco dicere jubentur, *Domine exaudi orationem meam*, quemadmodum præſcribit Rubrica Brev. Rom. inter Gener. 30. n. 3 quæ *verſum iſtum non dici notat ab eo, qui non eſt ſaltem in ordine Diaconatus, nec à Diacono præſente Sacerdote, niſi de ejus licentia*: vide Gavant. in Rub. Brev. ſect. 5. c. 16.

Porro Diaconi dignitatem praxis iſta comprobat, quandoquidem, ut docet Petr. Dam. Opuſc. 11. c. 10. qui iſtam orationem recitat, totam Eccleſiam repreſentet, eamque, ut ait Gloſſ. in c. *Hoc quoquè, de Conſecr.* diſt. 3. alloquitur; at repreſentare totam Eccleſiam, eique benè precari ac ſalutare, videtur ad præpoſitum ſolùm ſpectare. Ideóque excommunicati, à quibus per excommunicationem aufertur juriſdictio, verba iſta dignitatis & auctoritatis dicere

dicere prohibentur, ſecundùm Hoſtienſ. in c. *Illud*, *de Cler. excom. miniſtr.* Gloſſ. Pragm. ſanct. tit. *qualiter horæ Canon. ſint Celebr. extra Chor.* verbo, *tenentur.* Abbat. in c. 1. *de Celebr. Miſſ.* q. 12. Navarr. Miſc. 77. *de Orat.* n. 3.

# Cap. IX.

## *Inter Epiſcopos Archi-Epiſcopi, inter Presbyteris Archi-Presbyteri, inter Diaconos Archi-Diaconi.*

IV. PRærogativæ prædictorum ordinum, efficacius argum. eſt, quòd Eccleſiaſtica nomina iſtorum ordinum, cum præfixâ principatus voce legantur, non cæterorum, nam Archi-Epiſcopos, Archi-Presbyteros, Archi-Diaconos paſſim legimus, Archi-ſubdiaconos verò, Archi-Acolytos, Archi-Lectores, Archi-Exorciſtas, vel Archi-Oſtarios non legimus, niſi fortè quòd ſemel Archi-Subdiaconi mentio fiat in Conc. Altiſſiod. c. 3. cujus officium fuerit, Chriſma ad Presbyteros Parochitanos deferre, abſque ulla tamen juriſdictionis, vel principatus ſacri prærogativa. Quòd verò vox ἀρχὴ, quæ principatum ſonat, voci ſignificanti, inferiora Diaconatu miniſteria, non præficia-

 tur,

tur, ſuperioribus verò ordinibus præficiatur, cauſa hæc eſt, quia principatus ii ordines capaces ſunt, illi non item.

Nec in nominibus tantùm, vim facimus, ſed in rebus; nam ideo Archi-Epiſcopi admittuntur, quòd inter Epiſcopos, aliqui, & dignitate potiores, & juriſdictione majores eſſe poſſint. Ideò Archi-Presbyteri, quia & inter Presbyteros, aliquis præeſſe cæteris, eorumque curam habere ſolet. Ideò Archi-Diaconi, quia non ex alio ordine, quàm Diaconorum, neceſſe eſt eligi, qui Diaconis præſit, cùm ex illo ipſo, ordines, ſacri principatus moderatores, eligere poſſint, & ſacri DD. quales Archi-Diaconi, teſte Maximo in c. 1. Eccl. Hier.

E contra verò, quia cæteri ordines, ſacro principatui minùs idonei ſunt, ideo ad principandum illis ordinibus, non ex ipſorum ſingulis ordinibus, ſed ex ſuperiorum numero eliguntur: conſtat enim ex Iſid. Epiſt. ad Ludifred. Archi-Diaconum imperare Sub-diaconis & Levitis; ad Primicerium pertinere Acolythos, Pſalmiſtas, atque Lectores; ad Theſaurarium Oſtiarios. Quos omnes, ex ordine ſaltem Diaconorum fuiſſe, colligitur ex cap. *Cùm in cunct.* §. *inferiora*, *de elect. & electi. pot.* Itemque ex c. fin. *de Fil. Presbyt.* quibus iſtæ dignitates, beneficiis, curam animarum habentibus,

tibus, æquiparantur: & ex c. unic. *de Offic. Primic.* in quo etiam circa Diaconos officium ejus extenditur, ac proinde ſaltem Diaconus eſſe debere, declaratur: Denique ex c. 2. de Offic. Cuſtod. Ubi præcipuæ iſtæ dignitates ſtatuuntur, Archi-Diaconus Primicerius & Cuſtos, quem Theſaurarium aliter vocant.

Et ſanè ſub Diaconi alicujus regimine, & cuſtodia, inferiores Clericos multos legimus, v. g. Majorinum Lectorem, *In Diaconio Cariliani Archi-Diaconi*, tradit Optat. lib. 1. contra Parmen. Theodoretum Lectorem, Theodoro Diacono in cuſtodiam datum ad erudiendum, Chryſ. Epiſt. 61. Paulinum vitæ S. Ambr. ſcriptorem, primùm Mediolani ſub cura Caſti Diaconi, deinde Carthagene apud Fortunat. Diacon. reſediſſe, ipſe de ſe teſtatur in vit. Ambr. Gregorium Agrigentin. Epiſc. Donato Archi-Diacono erudiendum traditum ab Epiſcopo, ſcribit Metaphr. ejus vit c. 2. S. Patroclum Clericum factum ab Arcadio, Bituricæ urbis Epiſc. traditum, refert Greg. Turon. lib. 1. de vit. PP. c. 9. Joannem verò quendam puerum, ab Innoc. Rutenæ Epiſc. cum Clericus factus eſſet, Archi-Diacono datum, lib. 10. Hiſt. c. 8. memorat. Innumeri alii referri poſſunt, qui in Diaconorum poteſtatem dati ſunt è Clericis: cùm in poteſtatem Sub-Diaco-

norum, aliorumque inferioris ordinis, nunquam Clerici inſtituendi traderentur.

Quare ſyn. Rom. ſub Zachar. c. 7. (quam nomine ſyn. Rom. ſub Sylv. refert Gratian. d. 93. c. *A Sub-diac.*) licet monachum Abbati, Abbatem Oſtario, Oſtarium Lectori, Lectorem Exorciſtæ, Exorciſtam Acolyto, Acolytum Sub-diacono, in omni loco obſequium repreſentare jubeat, ſive in publico, ſive in gremio Eccleſiæ: quia ſcilicet æquum eſt, ut minor majori ſerviat, & *conſueta in ordine ſuo ſervitia* exhibeat, eiſque aſſurgat, ex c. *ſtatuim.* juncta gloſſa, *conſueta, de* majorit. & obed. in gratiam tamen Diaconatus ordinis decernit, ut à Sub-diacono, uſque ad Lectores omnes, ſubjecti ſint Diacono Cardinali urbis Romæ, in Eccleſia repræſentantes ei honorem, ſubditi, inquam, ſint, & in ejus poteſtate conſiſtant.

## Cap. X.

### *In Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ordine, Clerici Conſiſtebant.*

1. Est, quòd nemo in minoribus ordinibus, vel Sub-diaconatu initiaretur,

tur, ut ibi ſiſteret, quemadmodum ad Diaconatum, Presbyteratum, & Epiſcopatum, in iiſdem ordinibus moraturum aliquem (niſi Eccleſiæ utilitas, eos ad altiorem gradum vocaret) Eccleſia conſecrabat. Quæ obſervatio colligitur, ex Tert. Phraſi, c. 11. cit. de fuga, *Hoc ſentire & facere omnem ſervum Dei oportet, etiam minoris loci, ut majoris fieri poſſit, ſi quem gradum ex perſecutionis tolerantia aſcenderit, ſed cùm ipſi auctores, id eſt, ipſi Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi fugiunt, &c.* Videntur enim his verbis, inferiores gradus Diaconatu, ita cum ſuperioribus conferri, ut hi principatum habeant, illi ad eum principatum tendant.

Colligitur ex Cypr. qui vix de gradibus inferioribus Diaconatu meminit, niſi factâ mentione deſtinati ad ſuperiores aſcenſus: nam v. g. de ordinatione Saturi in Lectorem, & Optàti in Sub-diaconum, verba faciens, Epiſt. 24. examinatum ait, an *congruerent illis omnia, quæ eſſe debent in his, qui ad Clerum parabantur*, quaſi nempe ad Clerum paretur, qui in his gradibus conſtituitur: de Aurelii promotione ad Lectoratum ſcribens, Epiſt. 33. *Merebatur*, inquit, *tales Clericæ ordinationis ulteriores gradus, & incrementa majora: non de annis ſuis, ſed de meritis æſtimandus: ſed interim placuit, ut ab officio Lectionis incipiat.* Et

Epiſt. ſeq. de ejuſd. Aurelii & Celerini Lectoratu, *Hos tamen Lectores interim conſtitutos ſciatis, & cæterum Presbyterii honorem, deſtinaſſe nos illis, jam ſciatis.*

Quod ipſum inſinuat Nazianz. Orat. 1. non longè ante finem aſſerens, *quod prius oportet, ut quiſquam Eccleſiâ dignus ſit*, id eſt, ut Eccleſiaſtico gradu, vel Eccleſiaſticâ ſocietate dignus videatur; *ac deinde ſacrario*, quod Sub-diacono committebatur; *vel ſuggeſtu*, quem Lectores aſcendere ſolebant (nam τὸ βῆμα utrumque ſignificat, ejuſque aſcenſum Juliano Lectori, idem tribuit Orat. 3.) *ac poſtea ſedis principatu*, id eſt, aliquo ex Hierarchicis ordinibus. Annuit Paulin. Nol. qui ſe, cùm Lector creatus eſſet, ab officio Lectoris, optaſſe decurrere S. miniſterii gradus, ſcripſit ad Sever. Epiſt. 6 Quia nempe ii ordines, verè gradus erant ad majorem aſcenſum. Favet S. Leo, Epiſt. 87. ad African. c. 1. circa fin. ſtatuens, *Ne primum, vel ſecundum, vel tertium*, (id eſt, Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi) *in Eccleſia gradum, quiſquam Laïcorum, quibuslibet ſuffragiis fultus aſcendat, priuſqnam ad hoc meritum per legitima argumenta perveniat*: ac ſi diceret, ad primum, ſecundum & tertium gradum, in quibus ſtari poteſt, per legitimas & conſtitutas, cæterorum ordinum probationes, tanquam diſpoſitiones quaſdam, eſſe conſcendendū.

Colli-

Colligitur ex Syric. Epiſt. 1. ad Himer. c. 9. Zozym. Epiſt. 1. ad Heſich. c. 3. Quorum uterque poſt quædam interſtitia, ſi ſanctæ vitæ meritum adfuerit, ab uno ad alium Clericum aſcendere, uſque ad Diaconatum, debere præcipit, ſed ubi ad Diaconatum aliquis pervenit, hunc Zozym. non ait, debere conſecrari Presbyterum, ſed poſſe *Presbyteri Sacerdotium promereri.* Siricius autem ex Diaconatu, qui dignus judicatus fuerit, *non immeritò Presbyterio, vel Epiſcopatu ſacrandum*, pronuntiat: quòd uterque de Presbyteratu pari ratione ſentit; prior quidem verbis mox allatis; poſterior autem illis, quibus Presbyterum benè meritum, & ſufficienti tempore probatum, ſi exactior ad bonos mores vita perduxerit, Epiſcopatum non aſſequi, ſed ſperare debere, dixit.

Quibus certè locutionibus, indicant inferiores ordines gradus tantùm eſſe ad Diaconatum, Presbyteratum & Epiſcopatum: ad eos verò iri demonſtrant, ut & in iis ſiſtatur, niſi Eccleſiæ utilitas expoſcat, ut à Diaconatu quis ad Presbyteratum, à Presbyteratu ad Epiſcopatum ſublimetur. Atque hinc eſt, quòd tot SS. viros, in Diaconii, Presbyterii, & Epiſcopatus munere obiiſſe legamus, & toto vitæ tempore ad ſenium uſque perſtitiſſe, quòd de aliis non ita frequenter legimus.

VI. Petitur præſertim ex integro tit. de off. Archi-Diac. lib. 1. & 6. decret. in quo judicandi, viſitandi, corrigendi, officiales conſtituendi poteſtas Archi-Diacono (quem ſufficit eſſe Diaconum) imò qui non poterat olim eſſe niſi tantùm Diaconus vendicatur: totque prærogativæ conceduntur, ut dejici ſe, non promoveri interdum crederent, qui ex hoc gradu ad Presbyteratum promoverentur, ut patet ex Querimonia Ætii Archi-Diaconi Conſtant. apud S. Leon. Epiſt. 56. ad Julian. Coenſ. 57. ad Martian. 58. ad Pulcher. & Honorati Archi-Diac. ſalonit. apud S. Greg. lib. 1. Epiſt. 10. ad Honorat. & 20. ad Natal. Epiſc. lib 2. indict. 10. Epiſt. 14. ad Natal. 15. ad univerſos Epiſcopos Dalmat. 26. ad Anton. Sub-diaconum.

## CAP. XI.

### *Plures aliæ, Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, prærogativæ.*

VII. Ratio ſumitur, ex variis aliis prærogativis Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, ſupra cæteros inferiores ordines, ut quòd ſoli Diaconicum ſeu ſacrarium ingrederentur, ex conc. Laodic. c. 19. & Theodor. lib. 3. Hiſt. c. 17.

c. 17. quem etiam morem habuit Eccleſia Gallicana, ex conc. Agath. c. 69. Quo argum. Dionyſ. Epiſt. ad Demoph. Monachorum, quod ſancta ſanctorum non ingrediantur, ordinem ἱεραρχικὸν non eſſe, nec ad populum docendum, atque illuſtrandum, vim & auctoritatem habere, defendit.

Item quòd ſoli iſti ordines apud Græcos, intra ſanctuarium ante altare conferantur, reliqui extra ſanctuarium; quo ritu ſignificari videtur, eos ſolùm tres prædictos ordines, in Eccleſia ſacrum gerere principatum. Quòd etiam in ordinatione ſignificant Latini, apud quos ſoli Epiſcopi, Presbyteri ac Diaconi, manuum impoſitione ſacrantur: quo ritu, S. Bonav. in 4. d. 24. q. 2. a. 2 & a. 2. q. 1. Eximiæ, excellentis, & univerſalis poteſtatis collationem ſignificari, teſtatur, quandoquidem manus ſit organum organorum, & inſtrumentum univerſaliſſimum, ad omnes effectus.

Præterea; quòd olim nonniſi ex Presbyterorum, vel Diaconorum ordine, Epiſcopi eligi permitterentur, c. *final.* d. 60. Quòd Sub-diaconi, & inferiorum ordinum Clerici, Diaconis oppoſiti, *inſacrati miniſtri* dicantur, ab Agath. conc. c. cit. quòd ea ratione dictum interpretatur, quia ad Hierarchicas actiones minimè conſecrati erant, ſicut Diaconi & ſuperiorum ordinum Clerici.

Quòd eorum ordinum, utpote ad Eccleſiæ gubernationem magis neceſſariorum, ſcriptura S. mentionem fecerit, cæteros verò omnes ſiluerit. Denique quòd Chore-Epiſcopis Sub-diaconos, & Cæteros inferioris gradus clericos, ordinare liceret, non item Diaconos, ex Conc. Ancyr. c. 12. Antioch. c. 10. Nic. Epiſt. ad Radulph. Bituric. & aliis.

## Cap. XII.

### *Objectiones in contrarium proponuntur, ac diſſolvuntur.*

Liquidò conſtat, ex iis omnibus, non gratis, neque perperam, aut ſine fundamento, Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum ordines, præ cæteris inferioribus Hierarchicos eſſe dicendos: ſupereſt ut & peritioribus in ea ſcientia ſatisfaciamus; nonnullaſque objectiones, quæ contra hanc ſententiam proponi poſſunt, ſubminiſtremus, eaſque diluamus. Objici enim poſſunt, adverſus prædictam diviſionem, in gratiam Sub-diaconatus, & minorum ordinum.

1. Auctoritas Trid. Syn. quæ ſeſſ. 18. de Sacram. Ord. c. 6. Hierarchiam divinâ ordinatione inſtitutam, adverſus impugnantes,

tes, hanc ſtatuit, *quæ conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris & Miniſtris.* Atqui miniſtri etiam ſunt Sub-diaconi, & reliqui inferioris gradus Clerici. Igitur ii pariter ad Hierarchiam ſpectare debent.

Alterum expreſſiùs Syn. Diæc. Carnot. ann. 1526. quæ tonſuram Clericalem aditum, ad Hierarchiam Eccleſiaſticam, conſtituere videtur: tit. ſiquidem de Sacram. Ord. hæc habet, *Cùm ſecundùm PP. ſancti, nes, qui volunt in ſortem Domini, Eccleſiaſticæ Hierarchiæ adſcribi, ut primùm tonſuram Clericalem accipiant, à ſuo Epiſcopo eam petere debeant, &c.*

III. S. Aug. qui lib. I. de mor. Eccl. c. 33. non ſolùm Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos, ſed & alios Sacramentorum miniſtros, populis Chriſtianis præeſſe ſignificat, iis verbis: *Quàm enim multos Epiſcopos, optimos viros ſanctiſſimoſque cognovi, quàm multos Presbyteros, quàm multos Diaconos, & hujuſmodi miniſtros Divinorum Sacramentorum, quorum virtus eo mihi mirabilior, & majore prædicatione dignior videtur, quò difficilius eſt, eam in multiplici hominum genere, & in iſta vita turbulentiore ſervare: non enim ſanatis magis, quàm ſanandis hominibus præſunt.*

IV. Quia ordines omnes perſonarum, vel ſunt initiantium, qui propriè ſunt Hierarchici, vel initiandorum, qui impropriè

tantùm dicuntur Hierarchici, quòd Hierarchicis ſubſint ordinibus: atqui Subdiaconi, & cæterorum inferiorum ordinum Clerici, non ſunt inter initiandos conſtituendi, nam ex Dionyſ. c. 5. & 6. Eccl. Hier. & aliis ſup. cit. initiandorum ordinum primus eſt ſanctiſſimorum Monachorum, ſecundus, plebis fidelis; infimus immundorum: Ergo debent Subdiaconi, & cæteri inferioris gradus miniſtri, inter Hierarchiſantes ſtatui; ac proinde eorum ordines ſunt verè ac propriè Hierarchici.

v. Quia ex Theophyl. in c. 19 Luc. ſup. cit. tot ſunt ordines Hierarchici, quot ſunt actiones Hierarchicæ, & unaquæque actio Hierarchica, ordini Hierarchico reſpondet: atque adeo ordo iſte erit Hierarchicus cui una ex iſtis actionibus Hierarchibus, puta vel perfectio, vel illuminatio, vel purgatio conveniet: atqui inferioribus Diaconatu ordinibus, purgatio ſaltem convenit; nam, ut ait S. Thom. q. 37. Supplem. a. 2. in corp. *Solis Epiſcopis convenit perficere; illuminare autem Presbyteris; purgare autem miniſtris omnibus.* Et in reſp. ad 1. *Sed tertius* (ſupple ordo) *habet unam ex functionibus, ſcilicet purgare: ipſe ſcilicet Diaconus, qui miniſter dicitur, & ſub hoc omnes inferiores ordines comprehenduntur.* Ad quod etiam explicandum juvat, quòd tanquam

tanquam ex aliorum ſententia profert ibid. S. Thom. in corp. *Quia Oſtiarius purgat exterius, ſegregando bonos à malis etiam corporaliter: interius verò Acolytus, quia per lumen, quod portat, ſignificat ſe interiores tenebras pellere, & utroque modo Exorciſta, quia Diabolus, quem expellit, utroque modo perturbat: ſed illuminatio, quæ fit per doctrinam, quantum ad doctrinam Propheticam, fit per Lectores, quantum ad Apoſtolicam, fit per Sub-diaconos, ſicut quantum ad Euangelicam, per Diaconos fit.* Ad ſingula iſta ſigillatim, per tria ſeqq. cap. reſpondendum eſt.

Ad 1. Trid. Syn. determinare tantùm voluiſſe, quòd ab hæreticis impugnabatur, eſſe nempe in Eccleſia Dei, vel divinâ ordinatione Epiſcopos, Presbyteros, & aliquos miniſtros, ad regendum populum ſpecialiter conſecratos, nec ἀναρχίαν iſtam, quam inducunt novatores noſtri, qui dignitatem Sacerdotii, populo ex æquo cum ſacerdotalis ordinis viris communicant, admitti poſſe, ſine divinæ inſtitutionis perverſione. Determinare noluiſſe, quòd ab iis nullatenus in dubium vocabatur, ſed à Catholicis, quorum aliqui negant, inferiores Diaconatu ordines, à Chriſto inſtitutos, quidam ab Apoſtolis, quidam ab Eccleſia, poſt Apoſtolos ſtatutos dicunt; alii verò eorum etiam auctorem Deum faciunt, aliqui verò de nomine potius, quàm de

de re diſputantes, ſuppoſitâ iſtorum ordinum divinâ inſtitutione, in duas tamen diverſas ſententias abeunt, & quidam eorum Hierarchicos eos eſſe, affirmant, alii negant.

Ad definitionem itaque Trid. Syn. integram habendam, mentemque ejus aſſequendam, ſufficit, aliquem miniſtrorum ordinem Hierarchicum dicere: non enim dixit ſyn. ex omnibus miniſtris Eccleſiæ Hierarchiam, ſed ex miniſtris conſtare; ad quod ſufficit, quòd aliquis miniſtrorum ordo ſit Hierarchicus. Dici etiam poteſt, prolatos indefinitè miniſtros, ſumi poſſe pro Diaconis, quia qui ſunt potiſſimi miniſtri, ideo ſumpto, analogo, pro præcipuo analogato, abſolutè & ſine addito miniſtri dicuntur Διάκονοι, cui voci nomen *miniſtri* reſpondet, quâ vòce prolatâ ſimpliciter, apud Ambr. lib. 1. de off. c. 5. & lib. 1. de Sacram. c. 2. Iſid. Hiſp. lib. 2. de off. c. 2. Aquiſgran. Conc. 1. c. 7. & alios paſſim ſcriptores, Diaconus intelligitur.

Ad 2 dicendum eſt, Syn. Carnot. (cui & alii DD. conſentiunt) dum aditum ad Hierarchiam, clericalem tonſuram eſſe, inſinuat, nihil aliud velle, quàm eam neceſſariam eſſe diſpoſitionem, ad ordines Hierarchicos, non quidem diſpoſitionem duntaxat, ut ii dignè recipiantur, vel exerceantur, ſed præterea, ut legitimè & recipi

& exerceri poſſint, pietas quidem, ſanctitas, ſcientia, neceſſariæ ſunt diſpoſitiones, ut quis licitè poſſit, ad ordines ſuperiores admitti, eorumque functiones exercere: ſed non requiruntur iſtæ conditiones, niſi ratione ſubjecti, ut nempe dignus ſit aliquis, functionum gradu & miniſterio: non ut legitimus ſit miniſter ab Eccleſia probatus, & ad ſuam functionem legitima auctoritate præditus: ſublatâ ſiquidem pietate, ſcientiâ, & ſanctitate, deeſt aliquid ad dignitatem perſonæ, & dignam miniſterii executionem, nihil autem deeſt auctoritatis, & juris, ad functiones iſtas legitimè exercendas.

Monachatus ſimiliter diſpoſitio eſt, ad S. ordinationem, non reſpuenda, ſed nullatenus neceſſaria: at verò Clericalis tonſura, ipſique minores ordines, diſpoſitiones ſunt, ut legitima ſit ad Diaconatum, & ad Sacerdotium promotio: ſine tonſurâ, & minoribus ordinibus, ac Sub-diaconatu, non Diaconis jus eſt integrum, non poteſtas plena, non auctoritas legitima. Nam ut de tonſurâ aliquid dicam, nonnè verum eſt, Presbyterum, qui Clericus tonſuratus non fuerit, ad Eccleſiaſtica beneficia jus minimè conſecutum exiſtimari, ex praxi Eccleſiaſticorum Judiciorum? atque ideò dixit Iſid. apud Gratian. c. *Sicut*, d. 40. *ſicut viri & mulieris digna conjunctio unum facit*

*facit matrimonium: & ſicut duorum copulatio, unum perficit corpus, ita Clericatus, & Sacerdotium, unum faciunt Presbyterum, & electio & conſecratio, unum faciunt Epiſcopum: quæ omnia unum faciunt corpus.*

Nonnè etiam verum eſt, eum, qui Subdiaconatu, vel minore ordine prætermiſſo, Diaconus, vel Presbyter ordinatus fuerit, in functionibus Sub-diaconatus, (quas tanquam Presbyter & Diaconus eminentius continet) exercendis, minùs juris & poteſtatis habere, quòd ad eas ſpecialiter, per ſingularem conſecrationem deſtinatus non fuerit? Atque adeo nec legitimum miniſtrum ſuperiorum ordinum quos recepit ab Eccleſia, judicari, nec ipſi eorum exercitium permitti, donec prætermiſſos ordines quanto cytius recipiat; ut de eo, qui Subdiaconatus ordine prætermiſſo, Diaconus ac Presbyter ordinatus fuerat, expreſsè ſtatuitur, c. *ſollicitudo*, d. 52.

## Cap. XIII.

### *Proſecutio ſolutionis argumentorum præc. cap.*

AD 3. præc. c. arg. Dico, 1. non eſſe neceſſarium, quòd verba Aug. quibus *præeſſe* Clericos dicit, hominibus ſanandis, ad

ad omnes ab ipſo enumeratos referantur ; ſed ſufficere, quòd ad aliquos ſolùm, quorum proinde virtutem ſupra Monachos extollat, referri poſſint neque enim dum alicujus dicti ratio redditur, opus eſt, quòd ſingulæ rationis partes, omnibus membris enumeratis conveniant : unde ſicut non omnes Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi, quorum ſanctitatem ibi laudat Aug. in vita turbulentiore degebant, cùm ex iis etiam aliqui in monaſteriis degerent, ita nec omnes iſti Clerici populis præerant, ſed ſoli Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi.

II. Poſſe etiam inter præſidentium ordines, ſeu Hierarchicos, miniſtros Diacono inferiores referri, tribus titulis, puta *diſpoſitivè*, *finaliter*, *& miniſterialiter* atque imperfectè, ſeu privatim non publicè. Diſpoſitivè quidem ; quia ſicut in aliqua religione novitii dicuntur religioſi, quia novitiatus eſt diſpoſitio neceſſaria ad religioſam profeſſionem ; ita & dici poſſunt clerici inferiores, qui diſponuntur ad gradns Hierarchicos, ad eoſque ex ſtatu ſuo præparantur, aliquo pacto Hierarchici, & inter præſidentium ordines comparatè ad Laïcos referuntur : eodem modo, quo primo-geniti regum in regnis, quæ ſucceſſione ad eos deferuntur, & deſignati ad imperium Cæſares, principes dicuntur, non quòd principatum gerant, ſed quòd ad prin-

principatum ex ſuo gradu diſponantur, & jam deſtinentur.

Sed & notandum eſt, illas diſpoſitiones ſolere potiùs *formæ* nomine donari, quæ homogeneæ ſunt, quam quæ heterogeneæ; propter hanc enim rationem, rectè diſpoſitio in Philoſophicis vocatur *habitus*, & paſſio *patibilis qualitas* dicitur, licèt fortè ſpecie differant, quia tamen ejuſdem generis ſunt, & unum eſt alterius incrementum, unum alterius veluti ſemen, ideo quod tale diſpoſitivè eſt, tunc temporis abſolutè tale dicitur: at ubi diverſa generis diſpoſitio eſt, à forma non accipit nomen formæ, neque enim v. g. ob eam cauſam calor accipit nomen ignis, nec pietas & ſanctitas nomen ordinis S. ad quem diſponit, ſed rectius *dignitas minor*, alterius, cujus initium & inchoatio quædam eſt, nomine donari poteſt.

11. Finaliter, iſti ordines dicuntur Hierarchici, quæ ratio à priori non valdè differt: quandoquidem diſpoſitio ſit propter formam, & ideo in ratione diſpoſitionis, ad eam tanquam ad finem referatur; nihilominus, quia quædam ad formam diſponunt, in quibus tamen per ſe ſiſti poteſt, ſine ulteriori relatione ad finem, ad quem ſcilicet ex ſua natura minimè tendunt, v.g. calor diſpoſitio eſt ad ignem, & tamen per ſe calor intendi poteſt, etiam ſine relatione

ad

ad ignem, & ita eſt medium, ut poſſit eſſe finis, in quo agens naturale conquieſcat, eumque intendat, abſque eo quòd productionem ignis appetat: ideo connexio diſpoſitionis cum fine, aliquando major, aliquando minor: tunc verò à fine præſertim denominatur diſpoſitio, quando naturâ ſuâ ad finem tendit, nec in ea per ſe ſiſtitur.

Tales autem diſpoſitiones ſunt minores ordines, & Sub-diaconatus reſpectu ſuperiorum, ut in iis per ſe minimè ſiſtatur, ut ſupra docuimus, ſed ad ordines Hierarchicos naturâ ſuâ gradus iſti referantur: unuſquiſque enim minoribus initiatur ordinibus, Sub-diaconatu, ut vel Diaconus, vel Presbyter, vel Epiſcopus fieri poſſit, & ut ait Tert. ſup. cit. c. de fug. *Hoc ſentire, & facere omnem ſervum Dei oportet, etiam minoris loci, ut majoris fieri poſſit.* Eæ ſunt aſcenſiones, quas diſpoſuit in Eccleſia Dominus. Itaque finaliter ordines iſti Hierarchici ſunt, quia per ſe naturâ ſuâ, ad Hierarchicum ordinem referuntur.

Poteſt & alio ſenſu, ordo quivis Diaconatu inferior, dici finaliter Hierarchicus, quia ad finem Hierarchiæ, S. Euchariſtia, ex inſtitutione ſua, refertur, altaris autem miniſterio, & SS. Euchariſtiæ Sacramenti, legitimæ celebrationi omnes deſtinantur, ex S. Thom. Suppl. q. 37. a. 2. in corp.

III. Mi-

III. Miniſterialiter ordines minores ſimul cum Sub-diaconatu, Hierarchici dici poſſunt, quia, ut ſup. explicuimus, officia eadem, quæ ab Hierarchicis ordinibus attinguntur, poſſunt non Hierarchicè, & abſque cognitione cauſæ, ac ſine auctoritate puniendi inferiores ordines, obire, quibus defunguntur Hierarchici ordines, qui vi ſuâ, poteſtatem aliquam in corpus Chriſti obtinent, in qua poteſtate juriſdictio omnis Eccleſiaſtica, ex prædictis, radicatur; eadem inquam, officia miniſterialiter inferiores Clerici obire poſſunt: non quidem ſinguli omnia, ſed aliqua duntaxat: nam poteſtatis integræ Diaconorum officia, ſibi quodammodo partiti ſunt.

Sub-diaconus, Acolytus, & cæteri inferiorum ordinum Clerici, qui ideo Diaconorum miniſtri dicuntur, neque habent cognitionem cauſæ, neque judicandi, ne quidem hîc & nunc, poteſtatem, ſed ſub manu Diaconi ſunt, & in ejus directione: Exorciſtæ v.g. ut exorciſmos ſuper hunc vel illum fundant, abſque eo, quòd de ejus poſſeſſione à Dæmone, judicium ferre debeant: Oſtiarii, ut hunc vel illum ab Eccleſia ejiciant, vel ad Eccleſiam admittant, non conceſſo eis judicio cujuſquam excludendi, vel admittendi, Diaconi verò, licèt exequendi poteſtate prædici ſunt, tamen

tamen in caſibus ſingularibus habent judicandi auctoritatem.

Denique nec inferiores Diaconatu ordines, ad corpus Chriſti, vel ſanguinem conſecrandum, vel diſpenſandum ordinantur, in qua tamen conſecratione ordinariâ, quævis poteſtas Hierarchica circa populum radicatur; ac proinde quæcunque ex officio ſui muneris peragunt, ſine iſta ordinatione ac conſecratione, Hierarchicè non cenſentur agere.

Materialiter autem operationes *præfecturæ*, ſpectavit Aug. ſi fortè eas minoribus Ordinibus, & Sub-diaconatui attribuit, non autem formaliter, quaſi purè, ut ab iis proficiſcantur, ſint Hierarchicæ, cùm tantùm ſub ea ratione ſint miniſteriales.

Denique ad imperfectè Hierarchiſandum, minorum ordinum Clerici ordinantur, qui nempe ad privatim ſingulos fideles commonendos, adhortandos, excitandos ad pietatem, inſtruendos in fide, jus, poteſtatem & auctoritatem ab Eccleſia recipiunt, inſuperque obligationem, ut cæteris ordinibus initiandorum præluceant. Ex quorum nempe numero, & ad exemplum, & ad privatam eruditionem, & ad Dei cultum ſpecialem ſegregati, & pro populo, exemplo Levitarum conſecrati ſunt.

CAP.

# Cap. XIV.

## *Solutio arg.* IV. *&* V.

POteſt & prædicta hæc ſolutio, IV. quoque argum. applicari; nam cùm actiones eaſdem, quas exercent Hierarchici ordines, ſed non eodem modo, obeant inferiores; hinc partim ad initiantium ordines ſpectant, partim ad initiandorum; partim ad ſacra adminiſtrantium, partim ad patientium claſſem referuntur. Initiantes ſunt, quia initiandi actiones, purgandi & illuminandi, inferiori modo eliciunt: initiandi ſunt, quia radice poteſtatis initiandi cùm careant, non ſuâ, ſed delegatâ poteſtate, videntur initiationem ſacram, ſive ἱερουργίας, ſive ἱερολογίας perficere.

Agentes ſunt, quia movent: patientes, quia moventur: agentes ſunt patientes, quia non movent, niſi moti, quomodo enim Baculus non movet, niſi à Brachio motus, quia principio vitæ, & motus, in omnem differentiam loci, caret. Illudque principium juriſdictionis circa populum fidelem, nonniſi in ordinibus Hierarchicis reperitur, ideo inferiores ordines, ſi quid agunt, nonniſi ab Hierarchicis ordinibus moti, agunt, non propriâ virtute, ſed alienâ. Brachium verò, etſi inſtrumentum

animæ

mæ dici poſſit, nihilominus propriâ
:ute, ſibi naturaliter inditâ, agere dici-
, ſed quæ, qualiſcunque eſt, animæ

Similiter & Diaconus, quia habet po-
:atem diſpenſandi corpus Chriſti ſibi
ınaturalem, quæ virtus miniſterialis, &
:rumentalis Sacerdotis virtus eſt, ideò
nſtrumentum dicitur, ac miniſter Sa-
dotis, ſed ad modum inſtrumentorum
ıjunctorum, quæ & ipſa vivunt, & vir-
em habent ſibi ingenitam, quia ſuppo-
ırum ſunt inſtrumenta, non vim tan-
n extrinſecùs advenientem, qualis eſt
tus inſtrumentorum ſeparatorum, qui-
s inferiores Diacono ordines aſſimilan-
', miniſtri miniſtrorum, & deſervientia
aconis inſtrumenta.

Quæ ſanè ratio, explicandi Hierarchi-
n Diaconorum virtutem, oſtendit, inter
dines verè Hierarchicos, & Laïcorum
tum, medios eſſe ordines Eccleſiaſticos
niſterialiter Hierarchiſantes, non Hie-
·chicè, & auctoritativè operantes, qui
oinde propter participationem extremo-
m, modò ad Hierarchicos ordines revo-
ntur, & ſub ordine Diaconali conſti-
untur, modò verò ad initiandorum or-
nes revocantur.

Quod quidem inſinuat Syn. Laodic.
24. *Miniſtros altari deſervientes atque Hie-*
M *rarchicos,*

*rarchicos, & quodam modo Sacerdotales, à Presbyteris*, uſque ad Diaconos, alios deinceps admittit, τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, *Eccleſiaſtici ordinis*, inter quæ refert ὑπηρέτας, id eſt, Sub-diaconos, Lectores, Pſaltes, Exorciſtas & Oſtiarios, Eccleſiaſtici ordinis, non tamen Hierarchici, quibus τοὺς ἀσκητὰς, id eſt, monachos, iiſdem ferè legibus conſtrictos, adjungit, qui nec ad Hierarchicum (τὸ ἱεραρχικὸν) nec ad Eccleſiaſticum (τὸ ἐκκλησιαστικὸν) ordinem pertineant.

Eadem etiam ſolutio arg. poſtremo ſatisfacit: etenim patet ex dictis, inferiores ordines Diaconatu, actiones Hierarchicas materialiter tantùm, non formaliter attingere: purgare ſcilicet & illuminare, ſed non Hierarchicè, nec purgandi vel illuminandi rationem, quatenùs Oſtiariis, Lectoribus, Exorciſtis, Acolytis, Sub-diaconis tribuitur Hierarchicam; licèt eadem actio, ut fit à Diaconis, Hierarchica cenſeatur, quippe quæ ab his auctoribus fiat ut Hierarchicis, ab illis purè miniſterialiter, quemadmodum explicuimus: atque hæc de his ſatis, nunc aliqua, de excellentia ordinum Hierarchicorum, ac præcipuè ſacerdotii delibanda.

QUÆ-

# QUÆSTIO VII.

## unctiones Hierarchicæ, Eccleſiaſticorum ordinum, præponendæ, cæleſtis Hierarchiæ, ſeu Angelicæ cuſtodiæ, officiis.

### Caput I.

*Præcellentiam Sacerdotii, ſupra officium Angelicæ cuſtodiæ, non officere Angelorum dignitati.*

SUnt neoterici, qui officium Angelicæ cuſtodiæ, officiis Sacerdotum & Epiſcoporum, præferunt. Et quia prælatio omnis, unius officii, ſupra aliud, illius, quod inferiori loco ponitur, videtur quædam eſſe depreſſio, ideò conantur, quicquid de præſtantia Sacerdotalis & Epiſcopalis officii dicitur, criminari, quaſi in contemptum Angelicæ cuſtodiæ, cui plurimùm debemus dicatur.

Sed æquiſſimè ferent, beatiſſimi illi ſpiritus, ſi hominibus à Chriſto demandata

quædam officia, quæ ſine Chriſti ipſius contemptu, officiis ipſorum poſtponi non poſſunt, pro rei veritate præferamus; non invident dignitati Chriſti, non dignitati hominum, quæ cum Chriſti dignitate conjuncta eſt. Sequamur ergo exemplum Apoſt. quomodo in ejuſmodi comparationibus loquendum ſit, nobis præmonſtrantis, Epiſt. ad Hebr. c. 2.

1. Enim, Chriſtum naturam inferiorem Angelicâ aſſumpſiſſe, fatetur, Angelis tamen hypoſtaticâ unione, poteſtate & auctoritate longè ſuperiorem eſſe, prædicat, auctoritate Proph. Reg. Pſal 5. in cujus explicationem hæc addit, *Eum autem, qui modico quàm Angeli minoratus eſt, videmus Ieſum propter paſſionem mortis, gloriâ & honore coronatum: ut gratiâ Dei pro omnibus guſtaret mortem. Decebat enim eum, propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem ſalutis eorum per poſſeſſionem conſummare. Qui enim ſanctificat & ſanctificantur, ex uno omnes.*

Nec dubitat idem Apoſt. ex eadem Chriſti Domini præcellentiâ, ſuper Angelos, aliquam ſimiliter noſtrûm omnium ſuprà Angelos prærogativam deducere, ut Angeli Dei miniſtri ſint, nos autem fratres dici poſſimus, ſubjungit enim, propter quam cauſam non confunditur fratres eos vocare, dicens, Pſal. 21. *Narrabo nomen tuum*

*m fratribus meis: in medio Eccleſiæ lauda-
e..* Et iterum Pſal. 17. Ego ero fidens in
n. & iterum Iſ. 6. *Ecce ego, & pueri mei,
s dedit mihi Deus: quia ergo pueri commu-
iverunt carni & ſanguini, & ipſe ſimiliter
ticipavit eiſdem, ut per mortem deſtrueret
i, qui habebat mortis imperium, id eſt,
ibolum, & liberaret eos, qui timore mortis,
totam vitam obnoxii erant ſervituti. Nuſ-
m enim Angelos apprehendit, ſed ſemen
rahæ apprehendit: unde debuit per omnia
ribus ſimilari.*

Quòd ſi licuit Apoſt. Angelos naturâ
biliori præditos, illâ, quam Chriſtus aſ-
ipſit, Chriſto non ſolùm ſubjicere in
ribus, (quòd ſine ſumma impietate ne-
i non poteſt,) verùm etiam nobis ipſis
ninibus, lutea vaſa portantibus, in ea
nitate poſtponere, quæ nobis, ex con-
io ejuſdem cum Chriſto naturæ, pro-
it, ratione cujus, Dei fratres vocari,
ejuſdem cum Chriſto Deo ſubſtantiæ,
poſſumus: quo etiam titulo hoc ſum-
m nobis divinâ dignatione beneficium
tigit, & ad hoc dignitatis faſtigium
cti ſumus, ut noſtram naturam divinæ
onæ unitam, gloriari poſſimus, *com-
icantes gloriæ Chriſti*, cui carnis & ſan-
nis communione, conjungimur, ſe-
dùm quam homo verbo divino unitus,
is incarnatus, & homo Deus factus eſt.

 Simi-

Similiter & licebit nobis ratione Sacerdotii, cujus per ordinationem fuimus participes, Angelis non ſolùm coæquare, verùm etiam præferre.

Quis Vice-Regem, cui Rex omnem ſuam poteſtatem commiſit, temeritatis arguat, ſi eo ſe titulo, miniſtris & domeſticis Regis, quantumvis honoratioribus, ac genere nobilioribus, præferat? ſi non patiatur vicariam ſuam poteſtatem, ac dignitatem vileſcere, ſi loci ſui dignitatem implere ſatagat? Quis enim non potiùs eum, tanquam loci ſui immemorem carpat, ſi aliquid ſibi de Majeſtate Regiæ poteſtatis, quam repreſentat, delibari patiatur? Nonnè abſque ambitionis notâ licet, imaginem pulcherrimæ formæ, & optimè elaboratam, etiam ſi apud te exiſtat, alteri imparis artificii, & pulchritudinis ſimulachro, apud alium exiſtenti præponere? etiam in lutea materia, Praxitelis, ac Phidiæ induſtria, imperitorum ſtatuariorum circa marmor impenſæ operæ, præferri ſolet.

Non ergò Angelos contemnimus, dum Sacerdotium Chriſti, in delegato ſacerdote, Angelorum cuſtodiæ præferimus; dum vicariam poteſtatem magni Regis, miniſtrantium circa nos officiis, antitypum & apographum Sacerdotii Chriſti, effictam poteſtatis ejus, exemplo ab ipſo imaginem, Angelicæ virtutis delineationibus,

vir-

tutem & influxum Spiritus S. per Sacer-
·es, tanquam per canalem quendam
›deuntem Angelicæ operationi ante po-
nus. Angelos itaque naturâ, ſtatu, con-
ione, Sacerdotibus præſtare, non ab-
imus: at officium Angelicæ cuſtodiæ,
ſtorali officio inferiùs eſſe, ſine contem-
ı Angelorum, contra quoſdam, conten-
:nus, in ſeqq. cap.

## C A P. II.

*ſignes prærogativæ Sacerdotii, in pro-
luctione corporis, & ſanguinis Chriſti,
ac ſanctificatione hominum.*

HOc itaque deterſo: Pro dignitate Sa-
cerdotii, ſupra munus animarum cù-
odiendarum, Angelis conceſſum, hoc
otiſſimum argum. urgendum duco, non
onceſſa nempe eſſe, Angelorum cuſto-
iæ, plurima, quæ Sacerdotio conceſſa
ınt. Prærogativa ſiquidem Sacerdotii in-
gnis eſt, quod Chriſtus, *cum dilexiſſet
ıos, qui erant in mundo, in finem dilecturus
ıs*, ſine fine, ſine modo, & ad Patrem
editurus, eximiæ ſuæ erga nos delectionis,
:upenda teſtimonia exhibere voluerit:
ujuſque rei cauſâ, duo, ſupra omnem co-
itationem miranda, ſupra omnem, cuivi-

unquam (ſi fortè dignitatem matris Dei exceperis) dignitatem conceſſam, efficere decreverit, quæ in uno Sacerdotio reperiantur.

1. Enim, ut nobiſcum ſemper verſaretur, nec nos deſeruiſſe dici poſſet, qui & moriturus erat, & ad Patrem aſcenſurus, de Sacerdotum ordinatione, & creatione cogitavit, per quos nobis & corpus ſuum, & ſanguinem communicaret, & Spiritum S. effunderet, ut per eos & nobis, & in nobis viveret, & nos à peccati morte liberati, cum ipſo, & Spiritu ejus viveremus, & carnis ejus manducatione, ac ſanguinis potu, ad immortalem cum ipſo vitam pararemur. Ex quo fit, ut Sacerdotium quodammodo ſemen ſit ſpirituale, quo Chriſtus in hominibus non ſolùm per gratiam, verùm etiam per ſubſtantiam vivit: quod innuiſſe viſus eſt Tert. Scorp. c. 9 dum Apoſtolos miſſos ait, *cum toto Sacramento, cum propagine nominis, cum traduce Spiritus S.* dum ſuccedentes Apoſtolis Sacerdotes, *hæreditarios diſcipulos, Apoſtolici ſeminis frutices* appellat.

Habet ab iſta prærogativa Sacerdotium duo, quibus Angelicæ cuſtodiæ, longo intervallo præferatur: unum, in quo quodammodo B. Mariæ Virgini coæquatur: ſicut enim iſta ſemel Chriſtum produxit, & in mundum effudit; ita quotidie Sacerdotes,

dotes, eundem ſacris altaribus ſiſtunt, & ut ait Hier. Epiſt. 1. ad Heliod. *Chriſti corpus ſacro ore conficiunt.* Æmulatur enim divini Patris perſonalem dignitatem, in eo poſitam, ut verbum producat ſuum, quod quotidie incarnatum, expreſſione verbi, Sacerdotes producunt. Cogitet unuſquiſque, quàm honorifica ſit Sacerdotii dignitas, cui quodammodo Chriſtum compellare, iis verbis licet, quibus eum divinus Pater affatur, *ego hodie genui te*, ſeu ego hodie produxi te.

Ex quo loco, ſi potuit Paulus, ad Hebr. 1. dignitatem Chriſti, ſuper omnes Angelos inferre, quia nulli Angelorum tale quid unquam dictum eſt, quidni & liceat nobis, Sacerdotalia munera ex eodem, ſupra Angelica officia extollere, quia nullus unquam Angelus hoc Chriſto dicere potuit, quod ſacerdos ſacrificans poteſt dicere, *ego hodie produxi te.* Hanc excellentiam ſuper Angelos ſpectarunt, & mirati ſunt, Chryſ. lib. 3. de Sacerd. Hom. 93. in Math. & 60. ad Pop. Antiochen. item Hom. *in laud: eorum, qui comparuerunt in Eccl.* Et Bern. ſerm. in cœn. Dom. Quibus etiam addes eund. Chryſ. Hom. 51. in Math.

Alterum ad Sacerdotii, ſupra Angelicam cuſtodiam, præcellentiam demonſtrandam, ex eadem prærogativa colligitur, quod divinum Spiritum Sacerdos,

ſupra populum effundat, Deo nos uniat, Deoſque efficiat: effundit autem Spiritum Dei, tanquam inſtrumentum, Deo quodammodo conjunctum, ſanctificationis divinæ: ut quemadmodum per humanitatem Chriſti hypoſtaticè unitam, à verbo omnes ſanctificamur, *de plenitudine enim ejus, omnes accepimus*, Joan. 1. Ita Sacerdotii virtute, omnes ſanctitatem à Chriſto accipiamus.

Sanctificari quidem humanitatem Chriſti oportuit, ut eſſet inſtrumentum redemptionis, & ſanctificationis generis humani; ſanctificantur in ſua ordinatione Sacerdotes, ut ſint inſtrumenta ſanctitatis, & meritorum, & ſatisfactionis ejus, hominibus communicandæ: humanitas Chriſti, per verbum quidem formaliter, ad hoc opus redemptionis humanæ ſanctificatur. Sacerdotes verò Chriſti, ad idem opus ſanctificationis hominum ſanctificantur per Spiritum S. in quorum proinde ordinatione dicitur, Joan. 20. *Sicut me miſit Pater, & ego mitto vos.* Et paulò poſt, Chriſto inſufflante, adjungitur, *accipite Spiritum S. quorum remiſeritis, &c.*

Sanctitas divini verbi in humanitatem Chriſti, operante Spiritu S. effluxit, juxta illud Luc. 1. *Spiritus S. ſuperveniet in te, & virtus altiſſimi obumbrabit tibi, ideóque & quod naſcetur ex te Sanctum, Filius Dei vocabitur:*

*cabitur*: Similiter & ſanctitas humanitatis Chriſti, ad ſanctificationem cæterorum, per Sacerdotum miniſterium, operante Spiritu S. defluit; quòd utique ſignificat Chriſtus, Joan. c. 17. dum ſe *in Apoſtolis* ait *Clarificatum*, dum ſanctitatem à Patre ſuo acceptam, ſe in eos refundere, & illos ſibi quodammodo in eo ſimiles, nobis repreſentat, iis verbis: *Sicut tu me miſiſti in mundum, & ego miſi eos in mundum, & pro eis ego ſanctifico meipſum: ut ſint & ipſi ſanctificati in veritate.* Et paulò poſt, *& ego Claritatem, quam dediſti mihi, dedi eis: ut ſint unum, ſicut & nos unum ſumus.*

Ac ſi diceret, eo fine, quo Pater eum miſit in mundum, ut ſalvaretur mundus per ipſum; ita & miſſos Sacerdotes, Apoſtolicæ poteſtatis hæredes, ut per eos ſimiliter mundus ſalvaretur: quâ poteſtate remittendi peccata, & ſanctificandi homines ipſe donatus eſt, eadem poteſtate à ſe ipſos quoque donatos ac ſi teſtaretur, quòd ſemetipſum ſanctificarit, infinita aggregando meritorum & ſatisfactionum opera, ut hi ſanctificati in veritate, aliis eandem ſanctitatem impertirent, in veritate docentes, & veritatem gratiæ per ſacramenta exhibentes: eandem tandem quam habet claritatem, & dignitatem, iis ſe largiri, ut ſint unum agens cum Patre, communicatione ſanctitatis, ſicut ipſe cum Patre

ſuo unum eſt, ob unitatem virtutis, ratione cujus ei neceſſum eſt, id ipſum operari, quodcunque Pater operatur, Joan. c. 5.

## CAP. III.

### *Enucleatur magis, modus ſanctificandi homines, per Sacerdotium.*

ATque ut hanc prærogativam Sacerdotii, in ſanctificandis hominibus, oculatiùs & attentiùs intueamur, duas tantùm reperio rationes, explicandæ virtutis, per quam tam ſacramenta, quàm Sacerdotes, gratiam in Chriſtianorum animabus producunt. D. Thom. 3. p. q. 62. a. 1. in corp. a. & in Reſp. ad 2. ſaltem ſecundùm interpretationem plurimorum, ex diſcipulis ipſius, cenſere videtur, duplicem eſſe virtutem in Sacerdote, & ſacramentis producentibus gratiam; unam propriam, quæ competit eis ſecundùm propriam formam, ſicuti ſecuri competit ſcindere, ratione ſuæ acuitatis; alteram inſtrumentalem, quæ ſit virtus quædam influxa, ab agente principali, habens ſe per modum motus, quo pacto ſecuris, ut eſt inſtrumentum artis, & movetur per artem, non tantùm habet quòd ſecet, ſed quòd artificiale aliquod opus elaboret.

Alii

Alii verò, priorem virtutem, ut minimè neceſſariam rejiciunt, dicuntque, inſtrumentum cum agente principali conjunctum, ad producendum effectum ſupernaturalem, nullam aliam habere virtutem, quàm agentis principalis; puta Dei, & agere virtute Dei, non ſibi inſidente, ſed ſibi aſſiſtente, & quodammodo adhærente, ejuſque imbecillitatem & impotentiam ſupplente.

Utramvis opinionem ſequamur, nihil refert: ex utráque ſcilicet patebit, ad quantam ſacerdos vi ordinationis ſuæ, ad quam ſacramenta, vi ordinationis ſuæ dignitatem evehantur: Nam ſi priorem ſententiam ſequamur, quantæ dignitatis eſt, influxam quandam ab ipſo Deo virtutem, Sacerdotem ſuſcipere, & impreſſionem divinæ virtutis, quoties ſanctificandis animabus vacet! Si verò poſteriorem, quæ in ſchola communior eſt, amplectamur, illuſtrabit iſtam prædictam Chriſti Domini ſententiam, oſtendetque, vi Sacerdotii hominem ad hoc ſanctificari, ut ſit unum agens cum Chriſto, eodem aliquali modo, quo Chriſtus ratione divinitatis eſt unum agens cum Patre.

Etenim Chriſtus eſt unum agens cum Patre, non ſolùm, quia ad eadem opera, & actiones concurrit, ad quæ concurrit Pater, ſed maximè, quia eandem habet vir-

tutem, quam habet Pater; atque Sacerdos ſimiliter ad hominis ſanctificationem concurrit, quam non propriâ virtute, ſed inſtrumentali tantùm attingit, non ſolùm eandem habet actionem,& terminum eundem producit, quem producit Deus, quod Creaturis omnibus Deo cooperantibus convenit, verùm etiam per eandem virtutem agit, per quam Deus agit: Non enim aliam habet vim effectus ſupernaturalis producendi, quàm divinam ſibi aſſiſtentem virtutem, quæ per Sacerdotium, vis ejus dicitur, & poteſtas.

Igitur ſumma in eo prærogativa eſt Sacerdotis, ratione cujus Sacerdotium, officia Angelicæ cuſtodiæ longè præcellit. Quid enim habet Angelus ratione Angelicæ cuſtodiæ, huic ſimile vel affine? Quicquid agit officii iſtius, per propriam virtutem agit, nunquam conjungitur Deo, in ratione unius agentis, ut tota virtus ſua, virtus ſit vel Dei ipſius, vel influxa à Deo virtus: quod diximus Sacerdoti, quatenus ſanctitatem hominis, attingit, competere: atque ita patet, Sacerdotium, aliquid homini tribuere, ratione cujus, ad majorem dignitatem evehatur, quàm Angelus, per officium ipſi demandatum, cuſtodiendorum hominum, promoveri dici poſſit.

Confirmatur, etenim vicarii, & ejus cujus

cujus locum tenet ac tuetur vicarius, eadem eſt poteſtas, ut colligitur ex c. *Rom. de Appellat.* Et Leg. 1. §. 1. ff. *quis, & à quo appelletur*: ideóque ab iis non appellatur ad eos, quorum locum tenent, ut iiſdem juribus definitur: Atqui Sacerdotes Dei vicarii ſunt, quo nomine ab Ambr. appellantur in c. 11. Prior. ad Cor. *Chriſti ſunt vicarii*, quo eoſdem nomine, exornat idem Ambr. in 1. ad Tim. c. 5. *Locum ſunt tenentes Ieſu Chriſti*, ut Ign. loquitur, Epiſt. ad Trall. Nec abnuit Script. S. quin immo expreſsè docet, dum eos, *Legatione fungentes pro Chriſto*, nobis deſcribit, 2. Cor. 5. Et ad Epheſ. 6. Nec ab eorum ſententia appellatur ad Chriſtum, ſed ut eadem Script. teſtatur, Math. 16. & 18. quæcunque ſolvuntur eorum miniſterio in terris, erunt ſoluta & in cœlis, quæcunque ligata erunt in terris, ligata erunt & in cœlis. Igitur eandem habent illi cum Deo & Chriſto poteſtatem: quod innuit Chriſtus, Joan. 20. dum ait, *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos.*

Habent ergò Sacerdotes, vi Sacerdotii, divinam virtutem: niſi enim eam haberent, quomodo peccata dimittere poſſent? cùm Luc. 5. ſcriptum ſit, Quis poteſt dimittere peccata, niſi ſolus Deus? Nihil verò tale ſibi vendicare poſſunt Angeli, ratione officii ſibi à Chriſto commiſſi, cuſtodien-

ſtodiendarum animarum : non vicarii Chriſti ſunt, non ſolvunt animas, non ligant, non auctoritate Chriſti vel Dei judicant, non divinâ auctoritate utuntur, non ejus locum tuentur; quod privilegium hominum ſupra Angelos, fusè explicat Chryſ. lib. 3. de Sacerd. c. 5. Ex quo hæc ſolùm excerpimus, *Etenim qui terram incolunt, atque in ea verſantur, iis commiſſum eſt, ut ea, quæ in cœlis ſunt, diſpenſent: iis datum eſt, ut poteſtatem habeant, quam Deus optimus, neque Angelis, neque Archangelis, datam eſſe voluit: neque enim ad illos dictum eſt, quæcunque alligaveritis in terrâ, erunt alligata & in cœlo, & quæcunque ſolveritis in terra, erunt ſoluta & in cœlo.* Et paulò poſt: *Pater omne judicium Filio dedit: cæterum video, ipſum omne judicium à Deo filio, illis traditum, &c.*

Quanto ergo intervallo, poteſtas judiciaria Chriſti ſuperat, poteſtatem Hierarchicam Angelorum in homines, tanto intervallo poteſtas Sacerdotalis, quæ eadem eſt poteſtas Chriſti, quam illis communicari totam, ex Chryſ. Chriſtus voluit, Angelorum poteſtatem Hierarchicam in homines ſuperabit: Eodem itaque titulo, & officium Paſtoratus humani, officio Angelicæ cuſtodiæ, iterum Chryſ. prætulit, ſerm. 40. de Laud. S. Paul. Apoſt. Tom. 5. ejus oper. iis verbis: Et Angelis quidem ſæpe, diver-

diverſarum gentium cura commiſſa eſt, ſed nullus illorum, ita populum ſibi creditum gubernavit, ut Paulus univerſum gubernavit orbem.

Scio ipſum quædam ſubdere, quæ correctionis loco eſſe dici poſſunt, ſed ea quidem, fateor, correctionis locum habere, ſi ad amplificandam hominis ſupra Angelos, non officii Sacerdotalis hominis, ſupra officium cuſtodiæ Angelicæ, quod nos ſolùm urgenus, excellentiam traherentur. Ne quis ergò inde ſimpliciter, Angelos homine inferiores eſſe, ex officio Hierarchico Angeli, inferiori officio Hierarchico hominis, concluderet, rectè ſubjunxit paulò poſt Chryſ. *Michaëli gens commiſſa eſt Iudæorum: Paulo verò terræ ac maris, atque univerſi orbis habitatio ipſumque deſertum: & hoc non ad injuriam, quod abſit, Angelorum: Sed oſtendimus eſſe poſſibile, illis hominem copulari, juxtàque illorum merita conſiſtere.*

Lubeat etiam audire Petr. Dam. eandem Paſtoratus Eccleſiaſtici, ac Sacerdotii prærogativam, in Petro explicantem, ſerm. 16. de S. Petr. Apoſt. Rationemque proferentem, cur Petrum, *Conventus Angelicus non mediocriter revereatur: unus eſt enim*, inquit, *quem prænobilitant ſingularis primatus inſignia, Clavicularius Regni cœlorum, lingua fidei, fundamentum. Conſummatur honor & dignatio*

*tio glorioſa, hominem in terris poſitum, cælis imperitare, & inter Angelorum choros, judiciariæ virtutis exercere virtutem.* Et paulò poſt, *Et licèt aſſiſtant Angeli præſidentis imperium exſpectantes, & adminiſtratorii Spiritus, aſſignata ſibi miniſteria ſortiantur: nullus tamen eorum ligandi atque ſolvendi poſſidet poteſtatem.* Item, *quid eſt, quod Angelorum & hominum agminibus excluſis, ſolus Petrus in conſortium divinæ Majeſtatis, & cum Domino reſidet præſidente?*

Rurſum ſerm. ſeq. de SS. Apoſt. Petr. & Paul. *Cùm intueor Petrum, quem ipſa manus omnipotentis, Regni cæleſtis clavibus inveſtit, cui Pater revelat Filii Majeſtatem, ſuper quem fundatur Eccleſia, cui poteſtas ligandi & ſolvendi, conceditur, qui cælos claudit & aperit, quod Cherubim & Seraphim habere non legitur, vehementer admiror.*

## Cap. IV.

### *Prærogativa Sacerdotii amplius inquiritur, ex conformitate Sacerdotii, cum divino Principatu.*

AD prædictas Sacerdotii prærogativas, ſingulæ quæcunque proferuntur rationes, referri poſſunt, quia poteſtas omnis Sacerdotum, vel circa corpus Chriſti verum,

verum, vel circa myſticum verſatur; circa corpus Chriſti verum, ut illud conficiat; circa myſticum, ut ſanctitatem ejus procuret. Nihilominus, quia diverſis viis, ad inquiſitionem dignitatis Sacerdotii tendi poteſt, aliæ quædam ſunt, quas omittere non poſſumus.

1. Quòd Sacerdotium imago ſit, & character Sacerdotii Chriſti: altera, quòd ejuſdem Sacerdotii, tanquam ſigilli cujuſdam, imago divinitatis imprimatur: ratione cujus prioris prærogativæ, Sacerdos redditur Deiformis, ratione poſterioris, Deificans: quas duas conditiones, nec habet, nec dare poteſt, officium Angelicæ cuſtodiæ. Prior in duas partes ſcinditur. 1. Enim probandum, Sacerdotio nos Deo conformes fieri; tum verò ſpeciatim attendendum, nos Chriſti imaginem & characterem, ſpeciatim per Sacerdotium ſuſcipere, & Chriſti Sacerdotii, humanum, antitypum eſſe. Paſtoratum verò hominis, ſive Sacerdotium Dei imaginem eſſe, ex pluribus comprobari poteſt. 1. Quia teſte S. Ign. Epiſt. ad Trall. Epiſcopus typum Dei Patris omnium gerit. Quod clariùs explicat Clem. Rom. lib. 2. Conſt. Apoſt. c. 11. in quo alloquens Epiſcopum, ipſum hortatur, ut locum ſuum, dignitatemque, ſuis actionibus declararet, quod ratione iſtâ perſuadere conatur, *Utpote qui exemplar Dei, apud*

*apud homines, repreſentas, præſidendo omnibus hominibus, Sacerdotibus, Regibus, Magiſtratibus, Parentibus, Filiis, Magiſtris.* Ideóque ab eod. Clem. lib. 2. c. 26. de Epiſc. dicitur, *Hic poſt Deum terrenus Deus, qui honore veſtro frui debet, de eo enim & ſimilibus ajebat Deus, ego dixi, Dii eſtis, & filii altiſſimi omnes; & Diis populi tui non detrahes. Epiſcopus igitur vobis præſideat, ut dignitate Dei cohoneſtatus, quâ Clerum ſub poteſtate ſua tenet, & toti populo præeſt Diaconus verò aſſiſtat huic, ut Chriſtus Patri, ac miniſtret ei ſanctè in omnibus.* Similiter & Dionyſ. c. 1. Eccl. Hier. eam vim, ait, Sacerdotii ὡς θεωθῆναι, *ut Deus fiat* Pontifex; & Hierarchiam noſtram θεαρχικὴν, *Deos efficientem vocat.*

Sumetur autem ſimilitudo Sacerdotii, cum Deo, præſertim, ratione præſidentiæ, cui officium Angelicæ cuſtodiæ aſſimilari non poteſt: Nam Angeli quidem hominibus adſiſtunt, regunt, gubernant, quod & Regibus & Principibus convenit, eoſque illuminant, inſtruunt, quod & pædagogi & miniſtri faciunt; ſed non eos ſpiritualiter, aut carnaliter generant, quos cuſtodiunt: Sacerdotes verò ſpiritualiter generant, quos regunt. Conſt. Apoſt. lib. 2. c. 26. cit. Hanc rationem præmittunt, ob quam ſcilicet ſacerdos, Deus quidam terrenus ſit, *Nam*, inquiunt, *hic eſt ſecundùm*

*Deum*

*Deum Pater veſter, qui vos per aquam & Spiritum S. in adoptionem regeneravit.*

Copioſè verò c. 32. ejuſd. lib. enumerant eædem Conſt. varia beneficia quæ à ſacerdotibus nobis proveniunt, quorum nulla, vel dignitate ſimilia, ab Angelis dari poſſunt: non quòd Angeli, iis minùs digni, hominibus fuerint, quibus ea committeret Deus, ſed quod placuerit Deo, hominem paulò minùs ab Angelis minoratum, ad officia longe majora, longe diviniora, ſacerdotii Filii ſui, immerentes ſublimare. Ea verò ſunt, quòd per eos acceperimus Spiritum S. in impoſitione manus baptiſantis; quòd ſancta dogmata didicerimus; Deum cognoverimus, cogniti à Deo ſumus; ſignati oleo exultationis fuerimus; declarati filii lucis. Poſt hæc verò omnia enumerata, elegantem ſubdunt ad ſingulos Apoſtrophem, *Per Epiſcopum tuum, Deus te, homo, adoptat, cognoſce Filii dexteram, quæ eſt mater tua: ama eum, qui ſecundùm Deum, factus eſt Pater tuus, & cole hunc.*

Quàm ingens hæc prærogativa, officii ſacerdotis, ſupra Angelicæ cuſtodiæ munus, quantò digniùs eſt, & ad divinæ poteſtatis, atque auctoritatis ſimilitudinem propiùs, eſſe ſupernaturale largiri, hominem nihil ſpiritalis vitæ habentem, nulla à natura ſemina, generationis ſpiritalis adferentem, manuum ſuarum impoſitione,

ver-

verborum, ore ſuo prolatorum, miniſterio, Sacerdotem ad ſpiritalis vitæ lucem emittere, creare in eo novum ſpiritum, eumque à tenebris ad lucem educere; novum hominem ſecundùm Deum creatum producere?

Divinitas quædam videtur hæc dignitas, & Angelicæ cuſtodiæ officio, ac illuſtrationum Angelicarum, quibus inferiores à ſuperioribus illuſtrantnr, beneficio longè dignior, Angelus inferiorem quidem novâ veritatis alicujus luce illuſtrat, & ab eo tenebras ignorantiæ abigit, hominem cuſtodit, regit, & aliquatenùs etiam illuminat: quid tum? hæc omnia cedant oportet regenerationi ad vitam ſpiritualem, ad quam ſacerdos, hominibus tribuendam, conſecratur: cùm ſcilicet omninò majus ſit facere, vel quòd non erat, exiſtat, & novum eſſe ſupernaturale habeat, quam non habebat: ac vitæ novitate inſtauretur; quàm, ut exiſtens & vivens, quarundam perfectionum & ornamentorum acceſſione meliùs ſeſe habeat.

## CAP. V.

*De dignitate Paternitatis Sacerdotalis, quædam.*

HAnc igitur dignitatem Sacerdotii admirans, Procop. Gaz. comm. in Exod.

Exod. Sacerdotium à terræ contagio abſcindens, Sacerdotes cœlo adſcribere, ait; quandoquidem ſcriptum ſit, Math. 23. *Et Patrem nolite vobis vocare, ſuper terram, unus eſt enim Pater veſter, qui in cœlis eſt.* Unde cùm ſacerdotium, faciat ſacerdotes, Patres neceſſariò cæleſtes, & Patris divini aſſimilatione quadam cognomines faciat, neceſſum eſt, divinæ Paternitatis, & fecunditatis ſine corruptione filios procreantis, imaginem aliquam exhibentes.

Eandem porro Paternitatis, ac fecunditatis ſacerdotalis prærogativam, quam nemo Angelis tribuerit, egregiè nobis deſcribit Chryſ. lib. 3. de ſacerd. c. 5. 1. autem, ſacerdotum principatum nobis extollit, *Sine quo ſcilicet neque ſalutis, neque promiſſorum bonorum compotes fieri poſſumus; nam ſi non poteſt quis, in regnum Cælorum ingredi, niſi per aquam & Spiritum S. regeneratus fuerit, & qui non manducat carnem Domini, & ſanguinem ejus non bibit, æternâ vitâ privatur: omnia autem hæc non aliter, quàm per ſacroſanctas illas manus perficiuntur, quî fiet, ut citra illorum opem, aut gehennæ ignem evitare quis poſſet, aut repoſitæ in cœlo coronæ, præmia aſſequi?*

Ubi hæc facundo calamo deſcripſit Chryſ. quæ ſunt maxima, nec parùm ad ſacerdotii dignitatem promovendam valent, hæc addit, ad Paternitatis ſacerdotalis

talis prærogativam commendandam, quâ diximus ſacerdotes Angelis anteponi, *Hi enim ſunt, hi ſunt, inquam, quibus tum concreditæ ſunt, ſpirituales parturigines, tum etiam baptiſmatis partus à Deo eſt commiſſus: per hos ipſos, Chriſtum induimus, unà cum Dei Filio ſepelimur: beati illius capitis membra efficimur: quo nomine, Sacerdotes meritò non modò plus vereri debemus, quàm vel Principes, vel Reges, verùm etiam majori honore, quàm parentes proprio honeſtare. Hi enim ex ſanguinibus, illi verò auctores nobis ſunt, nativitatis ejus, quam à Deo habemus, beatæ regenerationis illius libertatis veræ, atque adeo adoptionis ejus, quâ nos per gratiam Filii Dei ſumus.*

Quàm nobilis illa ſacerdotum Paternitas, quæ divinum, tum in æternis proceſſionibus, tum in temporali creatione, modum agendi, exprimit? Nam ſicut divinus Pater, ſuâ cognitione, verbum producit, ſimulque cum verbo, & per verbum Spiritum S. verbo vero, & Spiritu S. omnia extra ſe creat, juxta illam David. ſententiam, Pſal. 33. *Verbo Domini cæli firmati ſunt, & Spiritu oris ejus, omnis virtus eorum.* Similiter ſacerdos, Hierarchicâ cognitione formæ, à Chriſto inſtitutæ, verbum ſacramentale producit, quo verbo accedente ad elementum, Spiritum S. in cordibus ſuſcipientium ſacramentum diffundit,

fundit: atque ita & verbi prolatione, & Spiritus S. diffuſione, novum hominem ſecundùm Deum procreat, & ſanctificantem gratiam, tanquam è nihili latebris evocat?

Quid in Hierarchicis Angelorum, ſive ſuperiorum erga inferiores, ſive erga homines quos cuſtodiunt, ſimile aliquid aut excogitari, aut explicari poteſt? De hac verò ſpirituali Sacerdotum paternitate, loquebatur Apoſt. ad Epheſ. 3. dicens, *Hujus rei gratiâ, flecto genua, ad Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, ex quo, omnis paternitas in cœlo & terra nominatur, ut det vobis ſecundùm divitias gloriæ ſuæ, virtute corroborari, per Spiritum ejus, in interiorem hominem.* Quænam enim, quæſo, eſt illa paternitas, de qua loquitur Apoſt. niſi illa, cujus fœcunditatem, & ampliationem in Eccleſia Dei, & exoptat ardentiſſimè, & ſubmiſsè à Deo efflagitat?

Hanc autem, cur non à Divino Patre communicari, à quo omnia communicantur, quæcunque in nobis bona reperiuntur, ſed ex Patre Divino *nominari*, dixit Apoſt. niſi quia parùm eſſet, paternitatem Sacerdotalem, à Deo Patre nobis dari, niſi paternitatis Divinæ, eam eſſe expreſſam ſimilitudinem, inſculptam tanquam ſignaculo Divino Sacerdoti, ac formæ denominationem, ab ipſa Divina paternitate, tan-

 quam

quam ab exemplari deſumptam, dicere inſuper voluiſſet?

Seu mavis, hæc mens eſt Apoſt. ut ex paternitate Divina, denominari Sacerdotem Patrem, credi voluerit, ne videlicet aliò ſe Sacerdos putet, ſpiritalem fidelium Patrem, niſi quo Pater divinus ſecundùm ſpiritum nobis Pater: Nam per gratiam Pater divinus, nos adoptat, & filios ſuos efficit, per eandem quoque gratiam, Sacerdos pater noſter eſt, per quam ſcilicet nos Deo adoptat, & filiorum Dei, ac cohæredum Chriſti dignitatem nobis tribuit: hocque ipſum eſt, quod Aug. Enarr. in Pſal.77. ad commendationem paternitatis Sacerdotalis eſſe docuit, dum verba Chriſti, Math. 23. ſup. cit. quibus unum cœlo Patrem eſſe teſtatus eſt, non ideò dicta eſſe interpretatur, ut hoc vocabulum honoris humani, de loquendi conſuetudine tolleretur: *Sed ne gratia Dei, quâ in æternam vitam regeneramur, naturæ vel poteſtati, vel etiam ſanctitati cujuſdam hominis tribueretur.*

Ex quo colliges, dignitatem paternitatis Sacerdotalis, Angelicis officiis præcellentem, non præjudicare dignitati Angelicæ, quia in Deum refunditur. Nam quòd Sacerdos ſpiritualiter hominem regenerat, non ipſius eſt, ſed Dei; nec à ſeipſo hoc habet, ſed à Deo; nec ſibi generat, ſed Deo; nec quos generat, in ſuam familiam ad-

adſciſcit, ſed in divinam tranſcribit: quis autem ineffabilem iſtam generationem concipere poterit? Quis non hanc ſublimem generandi poteſtatem, omnibus officiis Angelicæ cuſtodiæ, & actionibus Hierarchicis præferat? Cùm enim Filium Dei eſſe, majus quippiam ſit, quàm cogitari poſſit: facere Filium Dei, & Filium Deo generare, major erit ſublimitas, quàm ut aliquid, quòd ad Deum minus attineat, eidem æquari poſſit.

## CAP. VI.

### *Aliæ rationes, ſimilitudinis, Sacerdotii, cum Divino Principatu.*

POſſem addere plurima Paſtoratus, & Paternitatis ſpiritalis beneficia, quæ ſicuti Paternitatem carnalem longè exuperant, ex Chryſ. lib. 3. de ſacerd. c. 3. qui ea fusè enumerat, & Paternitati naturali præfert, ita & Angelicæ cuſtodiæ officiis, actibus Hierarchicis præcellunt. Neque enim Angeli aliis Angelis, quibus præſident, aut vitam ſupernaturalem conſervant, aut morbos animi, aut ægritudines depellunt, aut pœnas remittunt, aut eas Deo reconciliant: quæ omnia Sacerdotes circa ſubditos ſibi populos exhibent: quorum populorum,

lorum, eò vita miſerior, quòd iis indigeant à Sacerdote remediis; at certè Sacerdotum, tantò virtus efficacior, quòd hæc etiam præſtare poſſit, quæ nec Angeli aliis Angelis, ſi iiſdem miſeriis ſubjacerent, à quibus, meliori utique ſorte, & conditione perfruentes (quâ de re non ambigimus) eximuntur, exhibere poſſunt.

Quæcunque ergo ſit Angelorum conditio, (quam humanæ meliorem eſſe, non inviti fatemur) eorum tamen Hierarchica poteſtas, minor eſſe arguitur, quàm Sacerdotis, quia hæc ad plura, & præſtantiora beneficia valet, ad quæ functio Hierarchica unius Angeli circa alium, nec ſi Angelus ad noſtram conditionem excidiſſet, ſufficere videretur. Unde nec hominum vitam, Angeli cuſtodes, interioribus gratiæ donis muniunt; nec peccato emortuam, vitæ reddunt; nec languentem gratiæ dono roborant; nec voluntati, cujus ſolius ſanatio, totius hominis curatio eſt, medicamenta adhibent; ſed inferiori animæ parti, cujus morbus quantumcunque ſanetur, ex voluntatis ægritudine, ac debilitate, indies recrudeſcet.

Malim iis omnibus explicandis, immorari fuſiùs, interim dum tranſeo ad aliam rationem, quâ ſacerdotium Dei imaginem referre, demonſtretur, beneficentiæ Divinæ imaginem, Sacerdotii virtute expreſſam,

preſſam, hac breviſſimâ enumeratione donorum, quæ nobis ex Sacerdotio proveniunt, cum Clem. Rom. lib. 2. Conſt. Apoſt. c. 33. concludam, ob quam, ipſe Sacerdotes honorandos demonſtrat, *Qui vos per aquam Deo regenerarunt, Spiritu S. impleverunt, corpore ſalutari, & pretioſo ſanguine vos dignati ſunt, vobiſque peccata remiſerunt, & ſanctæ ac ſacræ Euchariſtiæ participes fecerunt, ac promiſſionis Dei conſortes, ac Chriſti cohæredes conſtituerunt.*

Altera verò ratio, ob quam, Sacerdotium, ſimilitudinem Divini Principatus, inſigniter referat, præ Angelico principatu, petitur à poteſtate vitæ & necis, quæ ſpiritaliter Sacerdotibus convenit, quam nullus Angelus in alium, imò nec in hominem ipſum, ſimiliter obtinet: Cum enim ſingulare hoc ſit privilegium, vitæ & mortis arbitrium apud ſe habere, quod nobis, 1. Reg. 2. in Cantico Annæ, indicatum eſt, *Dominus mortificat, & vivificat, deducit ad inferos, & reducit.* Hoc Sacerdoti, quod per eſſentiam ſibi proprium eſt, per gratiam commune, Deus eſſe voluit: nam ut de Sacerdotibus, ait S. Clem. loco mox cit. *Hi poteſtatem vitæ & mortis, à Deo acceperunt, in judicandis iis, qui deliquerunt, & in damnandis ad mortem ignis ſempiterni, & iis, qui ſe ad rectè vivendum convertunt, abſolvendis & vivificandis.* Angeli verò nec in homi-

nes, quos cuſtodiunt, nec in Angelos, quos illuminant, poteſtatem talem habent: Sacerdotum itáque humanus principatus longè potior, ac perfectior Angelico, ſive in Angelos inferiores, ſive in homines.

## CAP. VII.

*Eadem prærogativa Sacerdotii, ex conformitate, cum Sacerdotio Chriſti, & cum ipſo Chriſto, colligitur.*

QUantum etiam ornamenti, & dignitatis, Sacerdotio accedit, ex imagine Sacerdotii Chriſti, impreſſâ Sacerdoti, ex imitatione principatus Chriſti, & ejus, ut ita dicam, deſcripta ac delineata in nobis figura, ac ſimilitudine, quis dignè referre, ac cogitare poſſit? Chriſtus ab Apoſt. ad Hebr. 1. c. dicitur, *Splendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus*, id eſt, hypoſtaſeos ac perſonæ Patris character, ac figura perſonæ ipſius: Sacerdotem autem ſplendorem eſſe gloriæ Chriſti, oſtendunt cit. verba Chriſti Dom. Joan. 17. de Apoſt. loquentis, *Et ego claritatem, quam dediſti mihi, dedi eis.* Eam verò figuram eſſe, & characterem hypoſtaſeos, ac Sacerdotii Chriſti, facilè eſt, tum auctoritate PP. tum ratione perſuadere.

Tert.

Tert. lib. 4. in Marcion. c. 35. Chriſtum, ideo *authenticum Pontificem Dei Patris* nominat, *diſceptatorem & elimatorem humanarum macularum*, ut oſtenderet, ipſum noſtri Sacerdotii exemplar eſſe authenticum ac prototypum: Sacerdotium verò noſtrum ejuſdem apographon: eamque figuram Sacerdotii Chriſti, in duobus maximè elucere, & quòd peccati maculas, ſanguinis Chriſti applicatione, Sacerdos extergat, quas ejuſdem effuſione Chriſtus ſufficienter abolerit; & quòd diremptorem ſe Chriſtus, & judicem humanarum culparum, aliquando exhibiturus ſit, cujus vice jam ſacerdos judicat.

Ejuſdem ſimilitudinis myſteria referat, Clem. Alex. lib. 1. pœdag. c. 6. ſcribens, *Si quidem Paſtores ſumus, qui Eccleſiis præſumus, ad imaginem boni Paſtoris.* Imaginis verò iſtius expreſſionem fusè poſtea collocat, in nutritione ſpiritali Chriſtianorum: quam cum ejuſdem generatione conjunctam, nobis exponit; adeò ut quemadmodum Chriſtianus fœtus, Chriſti ſanguine, in utero Eccleſiæ, ejuſdem Chriſti & ſacerdotis operâ formatus, & verbo fidei concipitur, ita quoque eductus jam in lucem Chriſtianus fœtus, eodem ſanguine ad ubera quodammodo impulſo, eóque diſtendente, & per modum lactis manante, operâ ſacerdotis nutriatur.

Nutrit, Chriſtus Chriſtianum; nutrit Eccleſia Chriſtianum; verbo nutrit Chriſtus, verbo nutrit Eccleſia; ſanguine ſuo Chriſtus nutrit, ſanguine Chriſti nos alit, nos reficit Eccleſia: parùm refert, uberibus Chriſti, Chriſtianum nutriri dicas, an uberibus Eccleſiæ, nam cùm Chriſtus & Eccleſia, unum corpus ſint, cujus Chriſtus caput eſt, cætera verò membra ſunt, ideo ubera Eccleſiæ, ubera Chriſti; & ubera Chriſti, ubera Eccleſiæ. Vis ſcire, quænam ſint ubera Chriſti, nonne ſacramenta? Ea verò, nonnè & Eccleſiæ ſunt? Eccleſiam verò cum dico nutrientem, Paſtores intelligo, eos qui ſacramenta conferunt, & verbum Dei adminiſtrant.

De Chriſto Chriſtianum nutriente, ita Clem. Alex. *Dominus autem Chriſtus, fructus Virginis, non beata dixit ubera fœminea, nec ea ad nutrimentum delegit: ſed cùm amans & benignus Pater verbum implevisſet, ipſum jam ſpiritale alimentum, factus eſt bonis, & maturatis hominibus.*

De Eccleſiis, & ſacerdotibus, Chriſtianum alentibus, paulò poſt ſubjungit: *Una autem ſola eſt mater virgo: mihi autem placet eam vocare Eccleſiam, lac non habuit mater hæc ſola, quoniam ſola non fuit mulier. Virgo eſt autem ſimul & mater: quæ ſuos accerſens infantulos, ſancto lacte, nempe verbo infantili enutriat. Ideo autem lac non habuit,*

*quòd*

*quòd lac eſſet hic infantulus pulcher & appoſitus, ſcilicet corpus Chriſti, novum cœtum verbo enutriens, quem ipſe Dominus carnali labore peperit.*

O Divinam Chriſto, ſacerdotis configurationem! eodem alimento nutrientis Chriſtianum, quo Chriſtus nutrit; Chriſti ſanguinem propinantis, quem Chriſtus propinavit; carnem diſtribuentis, quam Chriſtus diſtribuit; verbum fidei annuntiantis, quod Chriſtus prædicavit. Obſtupeſcant Angeli, ad hæc myſteria, nec Divinæ iſti configurationi Sacerdotis cum Chriſto, cedere renuant, qui Chriſti veſtigia ſubmiſsè venerantur & adorant.

Quàm egregiè etiam hanc ſimilitudinem, ad moralem veritatem trahit, Iſidor. Peluſ. lib. I. Epiſt. 136. Herm. Com. iis verbis, *Epiſcopus enim, qui Chriſti typum gerit, ipſius munere fungitur, atque ipſo etiam habitu, illud omnibus oſtendit, ſe boni illius, ac magni Paſtoris, imitationem eſſe, qui gregis infirmitates ſibi ferendas propoſuit.*

Præclara eſt hæc paſtoralis muneris, cum Chriſto comparatio, quæ nec Angelis convenit: Chriſtus peccata populi ſuſtulit, factus pro nobis peccatum: annon & paſtores atque ſacerdotes Eccleſiaſtici, animam ſuam populo obſtringunt, & populi peccata portant, ut & pro illis ſatisfacere aliquando obligentur, & populi peccata,

Deus adverſum ipſos interdum ulciſcatur, ſicut adverſus Chriſtum, generis humani peccata ultus eſt: quorum neutrum in Angelo cuſtode, vel ſuperiore reſpectu inferioris animadvertitur: in quo advertis, & principatum ſacerdotalem, Chriſti principatus figuram magis exprimere, & arctiore etiam cum iis, in quos Hierarchico principatu extollitur, neceſſitudine, ſacerdoti conſtringi.

## Cap. VIII.

*Confirmantur hæc omnia, ex communi Theologorum doctrina, de charactere ordinationis.*

PRobat etiam noſtram explicationem, tum Dionyſ. tum Theologorum doctrina, de charactere ordinationis: ex quo ſcilicet patet, characterem quemlibet eſſe, participationem ſacerdotii Chriſti, & configurationem cum Chriſto; differenter tamen characteri ordinationis, & characteribus Baptiſmi & Confirmationis, id convenire: nam character ordinationis, nos Chriſtos facit, & ſacerdotes, ſacerdotii Chriſti, virtutiſque ejus activæ participes: characteres verò alii, faciunt nos Chriſtianos, & effectuum ſacerdotii Chriſti recipiendorum capaces. Character ordinationis

nis duces efficit, loco Chriſti, ejuſque principatus inſignibus ornat: Alii, ſub Chriſti ſigno militantes nos oſtendunt, & ab iis, qui in aliis, quàm Eccleſiæ Chriſtianæ caſtris militant, diſtinguunt.

Configurant nos Baptiſmi & Confirmationis characteres Chriſto, ut membra ipſius dicamur & influxum ejus vel ſimpliciter, vel convenientiùs participemus: configurant nos character ordinationis, ut non ſolùm membra ejus dicamur, ſed & capitis officio fungamur, recipientes Chriſti influxus, & in alios, miniſterio ſacerdotali, derivantes. Hanc doctrinam confirmamus 1. teſtimonio Dionyſ. c. 2. Eccl. Hier. p. 3. hæc verba proferentis, *Eum qui ita deducitur, beata Divinitas in communionem ſui recipit, eique proprium ſuum lumen quaſi ſignum tradit, divino eum numine afflans, ſortisque ac ordinis eorum, qui divino numine afflantur, participem faciens.*

Ex quibus verbis characteris Baptiſmi dignitatem maximam, poſſumus intelligere, ut ſit ſignum quoddam, & participatio Divini ſplendoris ac claritatis; communicatio Divinitatis; recenſio in eorum numerum, qui ex ipſo quo fiunt membra Chriſti, divinis influxibus, à Chriſto, tanquam à capite provenientibus, ſubjiciuntur, quemadmodum membra omnia, capitis influxibus patent, & obnoxia ſunt.

Majorem verò Sacerdotalis characteris poſſumus, ſervatâ proportione, nobilitatem colligere, ut nempe & ſignum, & participatio ſit longè auguſtior, claritatis & ſplendoris Chriſti, non ſolùm ſacerdotes configurans Chriſto, ut ſint membra ejus, & membra corporis ejus, ſed ut loco ipſius, etiam & ipſi, capita corporis Chriſti, eſſe poſſint; nec ſolùm Chriſto uniantur, ſed & ſibi, & Chriſto, alia corporis membra uniant, exiſtentes unitatis Eccleſiaſticæ principia, ita ut cætera membra, per adhæſionem ipſis cum Chriſto, unionem & locum in corpore Chriſti, obtineant: Sicut character Ducatus, & Imperatorius ſub Rege, efficit, ut ii demum milites Regis, hujus vel illius milites dicantur, qui Imperatori vel Duci, characterem ejus, & notam Imperatoris ac Ducis habenti, adhæſerint.

Hunc characterem, Aug. *Sacramentum Domini*, vocat, de bon. conjug. c 5. diſtinguitque à charactere Baptiſmatis, lib. 2. contr. Parmen. c. 13. & lib. 1. de Bapt. contr. Donat. c. 1. quòd ille ſit Sacramentum dandi Baptiſmi, quemadmodum explicuimus.

Sed doctrinam priùs traditam, omnium apertiſſimè, tradit S. Thom. 3. p. q. 63. integrâ, ſed maximè, a. 3. tum in argum. *Sed contra*; tum in corp. art. tum in reſp. ad 2. nam 1. loco, character à quibuſdam, ita apud

apud eum definiri dicitur, ut ſit *diſtinctio, à charactere æterno* (id eſt, verbo divino) *impreſſa animæ rationali, ſecundùm imaginem, conſignans, Trinitatem creatam, Trinitati creanti, & recreanti, & diſtinguenti à non configuratis, ſecundùm ſtatum fidei*, id eſt, cultus divini; & Religionis Chriſtianæ. II. Loco concludit, *characterem ſacramentalem, ſpecialiter eſſe characterem Chriſti, cujus Sacerdotio configurantur fideles, ſecundùm ſacramentales characteres, qui nihil aliud ſunt, quàm quædam participationes Sacerdotii Chriſti, ab ipſo Chriſto derivatæ.*

III. Tandem, exemplo militum & ducum Regiorum, explicat, quomodo *illi, qui deputantur ad cultum Chriſtianum, cujus auctor eſt Chriſtus, characterem accipiunt, quo Chriſto configurantur.* Hæc enim omnia, ſacerdotium noſtrum, ſacerdotii Chriſti, quandam eſſe participationem, & configurationem cum Chriſto, evidenter demonſtrant.

Quæ quidem ex eo confirmare poſſumus, quòd ſi ſacerdotium noſtrum, diſtinctum eſſet à Chriſti ſacerdotio, & non quædam participatio, non ſolus Chriſtus dici poſſet verus, ac ſummus ſacerdos, quem tamen, ἀληθῆ καὶ μόνον θεῖον ἀρχιερέα, ſcribit Euſeb. lib. I. Hiſt. c. 3. poteſtque colligi, ex verbis iſtis Apoſt. ad Hebr. 7. *Et alii quidem plures facti ſunt Sacerdotes,*

*idcirco quòd morte prohiberentur permanere, hic autem, eò quòd maneat in æternum ſempiternum,* Græcè, *ἀπαράβατον, intranſibile habet Sacerdotium*: Quibus quidem verbis, unicum Chriſti & indeficiens ſacerdotium, rectè explicatur, hoc ſenſu, quòd unicum ſit archetypum ; ſacerdotium Chriſti, cujus expreſſa tantùm exempla gerant, inferiores Chriſto ſacerdotes; unum ſit ſacerdotii lumen, ſed radii multi, in hominibus emicantes; robur unicum poteſtatis, tenaci radice Divinitatis fundatum, cujus tot rami numerantur, quot ſunt, qui ejus ſacerdotio, per ordinationem inſeruntur; fons unicus in Chriſto poteſtatis, ſed rivuli multi, exundantis in nos gratiæ largitate profluentes: atque ideo, qui dignitatem ſacerdotii diminuit, nihil aliud, quàm ipſum Chriſti ſacerdotium contemnit.

## CAP. IX.

### *Comparatio ſpecialis Sacerdotii, cum officio Angelicæ cuſtodiæ.*

QUòd ſi ſigillatim prædicta omnia, ad comparationem ſacerdotii, cum officio Angelicæ cuſtodiæ, & Hierarchicis ſuperioris Angeli, erga inferioris functionibus, conferamus, ſacerdotium longè dignius, officiis iſtis, & nobilius eſſe, colligemus:

mus: neque enim per characterem, ſed per ſolam Dei voluntatem, deputatur Angelus, ad principatus ſui, circa inferiores, tum homines, tum Angelos, exercitium; neque ullo ſigno regali, aut participatione Divini alicujus ſigni exornatur: illuminationes quidem Divinas recipit, quas communicet, ſicut ſacerdos inſtruens aliquem, de myſteriis fidei, illuſtrationibus divinis imbuitur, quibus alios perfundat.

Et in eo par videtur utriuſque eſſe ratio; niſi fortè majorem illuſtrationem eſſe dixeris Angeli, quàm ſacerdotis, quod ut plurimum verum eſt: ſed non ex eo, utriuſque officii dignitas petenda eſt, inſtrumenta ſunt illa exercendi officii, quæ non ſemper majorem officii dignitatem oſtendunt: illa porro præſertim petenda eſt, ex poteſtate, muneri adjuncta, & conſecratione, atque initiatione, ad munus gerendum. Quorum utroque, ſacerdotium, Angelicis officiis, tum circa inferiores Angelos, tum circa homines præſtat.

Poteſtatem majorem oſtendimus. Auguſtiorem quoque & ſacratiorem ſacerdotis initiationem eſſe, quis non videt? Quandoquidem ſacerdotem initiandum, oporteat, per characterem Chriſto configurari, ejuſque ſacerdotii participem fieri; notâ ejus regali, interiùs conſignari, ſpiritali ſignaculo Dominico divinitùs exornari;

nari; inſignia Chriſti principatus genere; indelebilia, ſempiterna: cùm è contra, Angelus ad officium, v. g. cuſtodiæ hominis, ſolâ exteriori deputatione aſſumatur; temporaneum hoc munus gerat; nullâ inveſtiatur Regiâ notâ; nullo ſigno indelebili præemineat, aut homini quem cuſtodit, aut Angelo, quem illuminat: ceſſatura ſit aliquando Hierarchicarum functionum operatio, & diſtinctio in Angelis: nunquam autem diſtinctio ſacerdotis ab aliis, finienda ſit.

Poſſem plurima, ad hujus rationis illuſtrationem adjungere: ſed quia prærogativæ iſtæ, attentâ potiùs meditatione percipi, quàm fuſiori ſermone exponi poſſunt, ideò ſilendum ſatiùs judico, quàm loquendum.

Unum etiam eſt, quod lectori potiùs cogitandum relinquere, quàm amplificare malumus, ſtupendum iſtud, divinæ erga ſacerdotes dignationis, myſterium: quòd ut omnis indignandi, adverſus ſacerdotii ſublimitatem, Angelo tolleretur occaſio, Chriſtus etiam ſeipſum, ſacerdote inferiorem, quodammodo efficere voluit: nunquid enim, ut argumentatur Apoſt. ad Hebr. 3. *Ampliorem honorem habet domus, qui fabricavit illam?* at ſacerdos, Chriſtum conficit. Nunquid & arguit idem S. Paul. ejuſd. Epiſt. c. 7. *Sine ulla contradictione,*

*quòd*

*quòd minus eſt, à meliore benedicitur?* ſed Chriſtus in Miſſæ ſacrificio, à ſacerdote benedici voluit. Nunquid & datorem, meliorem ſuo dono eſſe, convenit? ſed ſacerdos nobis dat ipſum Chriſtum; Chriſtus in altari, ſacerdotis voci obedit, eique quodammodo ſubjicitur.

Hæc ubi quis perceperit, deſinet Angelos in alteram partem trahere, quaſi ſacerdotali gloriæ invideant, quam, cum ſua aliquali imminutione, ſuper omnem poteſtatem, & dignitatem efferri, Chriſtus inſtituit: non indignè ferent, ſanctiſſimi illi ſpiritus, eorum dignitati cedere, quorum dignitas, ut ex Ambr. retulit, Leo X. in conc. Lateran. ſeſſ. 11. Bullâ *dum intra, nullis poteſt comparationibus adæquari.*

## Cap. X.

### *Prærogativa ultima Sacerdotii, quòd homines Divinos faciat.*

Ultima tandem prærogativa Sacerdotii, ex pluribus, quas explicandas ſuſcepimus, eſt, quod Deificandi vim habeat, hominemque in Deum transformandi, per gratiam. Hinc Dionyſ. c. 1. Eccleſ. Hier. noſtram Hierarchiam θεουργικὴν, *Deos efficientem* vocat; paſſimque θεουργοὶ tum à Dionyſ. tum à Maxim. dicti ſacerdotes.

Nazianz.

Nazianz. verò Orat. 1. Egregiè hanc ſacerdotis prærogativam explicat, dum ſacerdotem nobis deſcribit; *Cum Angelis ſtantem, cum Archangelis glorificantem, ad ſupernum altare ſacrificia transmittentem, Chriſti Sacerdotio fungentem, figmentum inſtaurantem, imaginem exhibentem, ſuperno modo opificem agentem, & ut majus dicam, Deum exiſtentem, & Deos efficientem.* Quàm multa hîc videntur officia ſacerdotis enumerari, quædam communia ipſis cum Angelis, ſtare coram Deo, & Divinum numen glorificare: quædam verò potiora & ſublimiora.

Quæ rectè ab Elia Cretenſi, Schol. in dict. Orat. n. 25. explicantur, quòd cùm Chriſti ſacerdos, ad ejus imitationem ſacrificet, *Nec id tantummodo, verùm etiam hominem Dei figmentum refingat, atque his majora, per ſacram & divinam generationem efficere dicatur, quà fit, ut imago ad exemplar ſuum recurrat, & ii, qui initiantur, cum Divino Spiritu copulentur, atque ad perfectiſſimam (quantum ipſorum captus fert) exemplaris imitationem reducantur, & in ſuperno mundo, & Angelico vitæ ſtatu reponantur. Pontifex enim Chriſto per Baptiſmum indutus, Sanctoque Spiritu delibutus, ac per adoptionem Deus effectus, per ſpiritalem hanc generationem homines procreat, procreat autem non ſimpliciter, ſed ſuperno modo, Angelum ex homine,*

*homine, atque, ut quod majus eſt, dicam, Deum reddens, hinc quippe per ſpiritualem hanc regenerationem, divino modo eſſe incipimus: nam noſtra illa, quæ ex ſemine fit procreatio, tametſi ex Deo, inviſibili modo procreante eſt, tamen naturalis, & quodammodo corporea eſt. Quæ autem ex Baptiſmo eſt, cùm Divina quædam ſit ſpirituales noſtras affectiones in id, quod Divinum eſt, tranſmutat, atque ad cæleſtis ſtatum informat.*

Quo etiam ſenſu intelligi poſſe, ait Elias, quòd Greg. cum Angelis ſtantem hominem, dixit; quamvis & alio ſenſu explicari poſſe, fateatur, quod Angeli præſentes, Divino ſacrificio, à ſacerdotibus oblato, interſint. Quæ ſanè tota Greg. textus expoſitio, à vetuſto Patre, quantum ſacerdotium, officiis circa homines, vel alios Angelos, efferatur, ad oculum demonſtrat. Idem verò Nazianz. Deificationis munus, proprium eſſe ſacerdoti oſtendit, Orat. 23. non longè ab init. ubi ſe ad hanc menſam myſticam, μυσταγωγεῖν τὴν θέωσιν, *ſacrum Deificationis munus*, obire dixit.

Deificatio autem illa, duobus modis perficitur. I. Dei imitatione per bonos actus. II. Gratiæ ſanctificantis receptione, & unione cum Deo, quemadmodum exponit S. Dionyſ. c. I. Eccl. Hier. Hæc ultima ratio Deificationis, magis propria eſt, quia per gratiam Divinum eſſe accepimus,

per

Per quam ſcilicet primi illius doni ſanctificationem (τὸν πρῶτον ἁγιασμὸν) recipimus; quam Divini Spiritus inſufflatione, primus homo, ad imaginem Dei conditus, acceperat, ut explicat D. Cyrill. adverſ. Anthropomorph. c.2. Quem ideo primum hominem, Greg. Nyſſ. Orat. 3. de reſurr. θεοειδῆ, ſeu, *Divinâ formâ præditum*, aſſerit. Per eandem gratiam, ut ait, S. Petr. Epiſt. can. c. 4. *efficimur Divinæ conſortes naturæ.*

Angelis quidem, ſicut & hominibus, commune eſt, quòd eorum illuſtrationibus, ſicut & ſacerdotum exhortationibus, ad Dei imitationem pertrahi poſſimus: quamvis ſacerdos, hoc ſaltem proprium habeat, quod ab eo, ſpeciatim Deus, nos de myſteriis fidei, & Chriſtianæ vitæ elementis, quibus ad Chriſti imitationem gradimur inſtrui velit, non ab Angelis immediatè edoceri; quodque exemplis ſuis, ad imitationem Dei, præire nobis poſſit, cum Angelorum exempla, ab hominum oculis, longè remota ac ſepoſita ſint: ſed hanc partem ego non attingo. Id ſolùm ad honorem, & commendationem ſacerdotii urgeo, quod ſacerdos, quaſi medius, inter humanam & Divinam naturam, per ſacerdotium, in Deum quodammodo transformatus, & Divinam vim ſuſcipiens, homines infuſione Divinæ gratiæ, naturæ

com-

communione melioris, & quodammodo Deos, id eſt, Divinos efficiat. Rectè Iſidor. Peluſ. lib. 3. Epiſt. 20. Hermog. Epiſc. *Inter Divinam & humanam naturam, Sacerdotium, veluti medium, interjectum eſt, ut illam colat, atque obſervet, hanc autem in melius commutet, quocirca ſi quis eò ſublimiùs ſentit, ne mentis quidem & prudentiæ particeps, eſſe mihi videtur.*

## CAP. XI.

### *Nihil Sacerdotio ſublimius, cogitari poſſe.*

NIhil ergo ſublimius ſacerdotio, ſentire aliquis poteſt, non officium Angelicæ cuſtodiæ, non illuminationem Angelicam huic adæquare poſſumus: non illa animum ita immutant, ut Divinus illicò reddatur, & in novam Dei formam transmutetur. Propriam ſibi Deus communicandæ gratiæ poteſtatem vendicat, dicente Proph. Reg. Pſal. 83. *Gratiam & gloriam dabit Dominus*: cujus tamen poteſtatis participationem, ſacerdotibus dedit, tunc præſertim, cùm ipſis, abſolvendi à peccatis, & in novam per Baptiſmum vitam, regenerandi poteſtatem, tradidit: ſi quid majus concipere potes, eâ veritate, quæ, & Chriſtum Deum producit, & animabus imprimit, Divinæ naturæ imaginem & gratiam, quâ

quâ efficimur Filii Dei, hæredes Dei, cohæredes Chriſti, animabus infundit, ſi quid, inquam ſublimius, ſi quid Divinius concipere potes, nobis revela.

Non ego dubito, quin Angeli, nullum tale ſibi officium, nullam tantæ dignitatis virtutem collata fuiſſe, libenter faſſuri ſint, quia ad DeiMajeſtatem ſpectat, ut adoptandi inFilios Dei poteſtate, nihil majus ſtatuatur; ad ejus munificentiam, & in providendo ſublimitatem pertinet, ut quibus vult, ſua munera diſpertiat, & inferioribus nonnunquam naturæ ſublimiora & nobiliora dona largiatur. Angelos beatos, Deo propinquiores, Deoque unitos, magis quàm ſacerdotes, in hac mortali vita, ſtatuas, per me licet. Sed hoc ſingulare privilegium habeant ſacerdotes, quòd Deo, per gratiam ſanctificantem, unire ſtrictiùs hominem poſſint, quàm Angelus, aut hominem, aut alium Angelum: quod diſſolutam, per peccatum, hominis cum Deo amicitiam, abſolvendo à peccatis, religare, diſſolutaſque voluntates copulare queant.

Quod ubi agnoveris, non dubito, quin ſacerdotium, officio Angelicæ cuſtodiæ, & quibuſlibet actionibus Hierarchicis, ſuperioris Angeli, erga inferiores, nobilius ac præſtantius admiſſurus ſis; quin ſtultum putes eſſe, Angelorum munus, & dignitatem, ſupra ſacerdotum elevare, qui, ut

ait,

ait, Hier. Epiſt. 1. ad Heliod. *Apoſtolico gradui ſuccedentes, Chriſti corpus, ſacro ore conficiunt: per quos & nos Chriſtiani ſumus, qui claves Regni cœlorum habentes, quodammodo ante judicii diem judicant, qui Sponſum Domini ſobriâ caſtitate cuſtodiunt.*

## Cap. XII.

### *Fundamentum, quo adverſarii, adverſus ea, quæ pro prærogativa Sacerdotii, diximus, excipiunt, diſſolvitur.*

SUfficiunt iſta, ni fallor, quæ nos fuſiùs, ad commendationem Sacerdotii, explicuimus, ut ex iis pateat, ſacerdotium, & officia Hierarchica Eccleſiæ militantis, longè præſtare, & præcellere, officiis tum Angelicæ cuſtodiæ; tum Hierarchicis Angeli ſuperioris erga inferiores, quod etiam obiter, allatis ſuper. argumentis, tetigimus. Vide etiam, quæ per modum recapitulationis dicemus, ſubſeq. Quæſt.

Et ſanè, quia ad ea omnia PP. teſtimonia, quibus expreſsè PP. afferunt, functiones ſacerdotales, ſuperare omnia officia Angelica; poteſtatemque ſacerdotalem, nullâ comparatione, adæquari poſſe; pluraque, & nobiliora, à ſacerdotibus, quàm ab Angelis ex officio præſtari; quid, inquam, ad hæc, & his ſimilia, reſpondere

dere habeant moderni, equidem non video.

Sed quia non ſufficit, adverſarium confodere, niſi etiam nos, ab ejus ictibus & inſultibus præſtemus immunes: ſolvendæ ſunt quædam objectiones, quas adverſus traditam hanc doctrinam intentant.

Præcipua objectio, ſumitur ex eo, quòd inſtrumenti dignitas, aut utilitas, universè & abſolutè loquendo, ex eo, non ſpectari debeat, quod agit, ſed ex majore, aut minore cum cauſa primaria, propinquitate: nam digitus, inquiunt, penicillo, nobilius inſtrumentum eſt, quia manui conjunctius, & ipſa manus, inſtrumentum nobiliſſimum eſt; quia moventi animæ, ad quælibet efficienda, promptiùs famulatur.

At fundamentum hoc inutile: nam quantumvis ad ejus veritatem nihil deſideraremus; nihilominùs, ad vim argumentorum noſtrorum retundendam, nullius eſſet efficaciæ ac roboris. Etenim non hîc agimus, ſitne Angelus nobilius inſtrumentum, ſeu nobilior miniſter Dei, quàm ſacerdos? jam faſſi ſumus, Angelum ſacerdote nobiliorem eſſe; nec negamus, quin ſicut digitus nobilior eſt penicillo, ita Angelus nobilior ſit homine. Sed quæſtio, à nobis diſcuſſa, hæc fuit, quodnam eſſet præſtantius officium, an Paſtorum, an Angelorum cuſtodum?

Fun-

Fundamentum itaque hoc, ad quæſtionis, de qua agitur, diſcuſſionem, nihil facit. Argumentorum autem noſtrorum vis omnis, integra & illibata conſiſtit: quandoquidem officii cujuſlibet, muneris & gradus dignitas, & utilitas, ex utilitate maximè, & dignitate functionum, ad quas officium iſtud, & munus deſtinatur, vel gradus inſtituitur, colligere ac metiri oporteat; ſpectandumque, quid per ſe agat iſtud, ad quid agendum conferatur, cui uſui gradus iſte conferatur: atqui docuimus, functiones ſacerdotii, longè præſtantiores, ac nobiliores eſſe, functionibus Angelicæ cuſtodiæ: igitur, ſuppoſitâ etiam virtute fundamenti contrarii, noſtrorum argumentorum vis & firmitas perſiſteret.

11. Nec in omnibus, fundamentum iſtud veritati conſentit: 1. Enim, quod ad utilitatem ſpectat, abſolutè falſum eſt; plus enim ad utilitatem inſtrumenti cujuſque ſpectandam, expendere oportet, quid quodque inſtrumentum agat, & ad quot functiores, & quantum conferat, quàm, ex conjunctione inſtrumenti, cum cauſa principali, vel ſeparatione ab ipſa, de utilitate judicare conveniat: capilli v. g. conjunctiores ſunt inſtrumentis artificialibus, quibus tamen, quia ad artis operationes minùs conferunt, nullum fere in-

ſtrumentum ſeparatum, inutilius dici poteſt.

Similiter penicillus, conjunctior eſt agenti principali, ſubſtantiâ colorotâ, quæ ad pingendum adhibetur: nam mediante penicillo, tabellæ iſta apponi & affingi ſolet, quæ tamen ad pingendum longè utilior, quia omninò neceſſaria eſt: Adeps quoque, & carnea moles manus, inſtrumentum eſt conjunctum homini, cujus utilitas, ad opera artis, longè minor, ſpiritibus vitalibus, ad motum manus omninò requiſitis: acumen enſis, minus conjunctum homini pugnanti, manuariâ ejuſdem ſcutulâ, quæ tamen ad feriendum minus confert: Chirothecæ ſunt conjunctiores agenti principali, inſtrumentis, quæ ad varia opera artis adhibentur: quæ tamen, licèt quibuſdam operibus artis inſerviant, minus tamen ad ea utiles ſunt, quàm ipſa inſtrumenta, quibus ad opera artificialia uti ſolemus.

Deinde, nec verum eſt, inſtrumenta conjunctiora, nobiliora ſemper eſſe, inſtrumentis magis ſeparatis, nam v. g. cœli, motu ſuo producunt calorem, calore raritatem, vel aliquam aliam aut qualitatem, aut ſubſtantiam, in qua ſerie actionum, motus longè conjunctior eſt cœlo, quàm calor, cujus tamen motus, eſſentia utpote imperfecta, & in continuo fluxu poſita, calore,

calore, qualitate perfectâ ac permanenti, dignitate inferior eſt.

Similiter actio quævis ignobilior termino, quæ tamen agenti conjunctior, quàm ſit terminus: ſemen conjunctius generanti embryone, embryo tamen ſemine nobilior; & in artificialibus videre eſt, non ſemper, inſtrumenta artificialia, nobiliora ea eſſe, quæ ſunt conjunctiora: in moralibus quoque contingit, Regem v. g. per miniſtros Palatinos, inferiores dignitate, duces exercituum, & gubernatores provinciarum, monere, eorumque conſilia dirigere: ita ut conjunctius inſtrumentum, ignobilius ſit remotiori, minuſque conjuncto.

Denique malè ad commendationem conjunctioris inſtrumenti adfertur, quòd agenti promptius famuletur, quandoquidem certum ſit, & ipſam manum, quæ in exemplum adducitur, minus promptè famulari, & miniſtrare artifici, quàm penicillum, aut aliud quodvis inſtrumentum artificiale, quorum nullus toties artifici reſiſtit quoties reſiſtit manus quæ ſcilicet ad quodvis opus, aſſuetudine flexilis reddi debet, & docilis, antequam pro nutu artificis regatur, quæ torpore, continuóque uſu, vel aſſuetudine, vel morbo artifici dirigenti renititur: quibus modis, cætera inſtrumenta, nunquam artifici reſiſtunt.

Imbecillum itaque argumentum eorum, quo Angelos, nobiliores Dei miniſtros, ſacerdotibus eſſe probant, ex iſtis generalibus axiomatibus, 1. quòd inſtrumentum conjunctius agenti principali, nobilius ſemper ſit, & utilius. Altero, quòd inſtrumentum, quo cauſæ principali conjunctius, eò minus ei moventi renitatur.

## CAP. XIII.

*Fundamentum hoc, inductivum eſt erroris; & contrarium ex eo ſequitur.*

Sed jam argumenti imbecillitatem non moror; parum eſt, non eſſe firmum, ad impugnandam veritatem; niſi potentiſſimum oſtendatur, ad ſtatuendum errorem. Hoc enim argum. convincitur, utilius eſſe ad hominum ſalutem, officium Angelicæ cuſtodiæ, quàm Sacerdotium: atque adeo Angelorum circa nos operam, utiliorem eſſe, magiſque neceſſariam, meritis & ſatisfactionibus Chriſti, quæ nobis per ſacramenta, miniſterio Sacerdotum applicantur, quod ſine errore & blaſphemia dici nequit. Etenim ita ex principiis eorum diſputare licet: *Inſtrumenti dignitas, aut utilitas universè & abſolutè loquendo, ex eo ſpectari non debet, quod agit, ſed ex majore, aut minore, cum cauſa primaria, proquinquitate,*

*tate*, ſeu, *inſtrumentum utilius cenſetur, quo cauſæ primariæ conjunctius eſt*: atqui Angeli cuſtodes, ex eorum principiis, cauſæ primariæ, putà Deo, propiora ſunt inſtrumenta & conjunctiora, quàm Sacerdotes: ergo Angeli cuſtodes, non tantùm digniores, ſed & utiliores ſunt hominum ſaluti, quàm Sacerdotes.

Augebit difficultatem, quòd ex eodem principio, quod aſtruunt, contrarium ſequatur, ei, cujus ipſi probationem intendunt. Etenim axioma illud, quòd utilitas & dignitas inſtrumenti, ex conjunctione & propinquitate majori, cum cauſa primaria repetatur, quo ſenſu probabiliſſimum eſt, de inſtrumento intelligendum eſt, in ratione inſtrumenti conſiderato, non in ratione entis per ſe exiſtentis, propinquitas enim cum cauſa primaria, ad dignitatem inſtrumenti materialiter ſumpti, ut quædam res eſt, parum utique confert, ſed conducit maximè ad dignitatem inſtrumenti, in ratione inſtrumenti & formaliter ſpectati: atqui hoc axioma ſic expoſitum, Angelorum miniſterium dignitate cedere ſacerdotio, oſtendit.

Etenim licèt Angelus, quatenus beatitudine perfruitur, Deo magis uniatur, quàm ſacerdos in via poſitus, qui eo ipſo, quo in via eſt, corporis corruptibilis mole, tanquam macerie interpoſitâ, à Deo ſeparatus

dici poteſt: ob quam cauſam dicebat Apoſt. *Cupio diſſolvi, & eſſe cum Chriſto*: nihilominus, ſi concipiatur, in ratione inſtrumenti noſtræ ſalutis, Hierarchicè per ſacramenta Deo cooperantis, magis utique Deo conjungitur, quàm aut Angelus cuſtos, aut Angelus Hierarchicè illuminans alium; nam ſacerdos, prout inſtrumentum eſt Dei, ſaluti noſtræ per ſacramenta Deo cooperans, non propriâ ullâ virtute, ſed vel eadem, quâ Deus agit, agit & ipſe, & ad agendum ab eo elevatur, vel influxâ quadam, & participatâ virtute, à Deo prodeunte, ad agendum movetur, quæ utraque ratio agendi, intimam inſtrumenti cum cauſa primaria, in ratione inſtrumenti, rationem arguit, nec Angelo convenit, qui quaſcunque actiones Hierarchicas agit, eas virtute ſuâ motrice, proprio intellectu, ac voluntate, per ſpecies & habitus ſibi inditos, efficit. Igitur illud principium, quod tanquam ſententiæ contrariæ fundamentum ſtatuitur, intentum noſtrum probat atque confirmat.

## Cap. XIV.

***Rationum allegatarum firmitas, adverſus modernorum conatus, aſſeritur.***

EVerſo hoc fundamento, facilè eſt, inanitatem reſponſionum, quibus moderni

derni, has noſtras probationes, conantur concutere, lectori demonſtrare: nec multâ ad id induſtriâ opus eſt: Quandoquidem vel ſolâ collatione argumentorum noſtrorum, cum eorum reſponſionibus, voluiſſe vim eorum effugere, videbuntur, non ſolvere.

1. Enim, ajunt, *Viatoribus hæc conceſſit Deus, merâ voluntate, quæ cum beatis ſpiritibus communicata, velle poterat.* Sed hoc effugium eſt, & extra rem omninò reſponſio; non enim agitur, potueritnè Deus, Angeli officia æquare, cum hominum miniſteriis, & ad eam dignitatem evehere, ad quam homines evexit, ſed utrum de facto evexerit, illudque officium cuſtodiendi homines, quo ex divinæ providentiæ lege, de facto funguntur, ei æquiparari debeat miniſterio, cui ſacerdotes ſuos, in nova lege, Chriſtus voluit mancipari, & utrum illorum Hierarchica poteſtas, quam in cuſtodiendis hominibus exercent, dignitate æqualis ſit, ei, quam illi, ex Chriſti inſtitutione acceperunt.

Sicut enim manet inconcuſſa iſta veritas, quam Paul docuit, ad Hebr. 1. *Chriſtum tantò meliorem Angelis effectum, quantò differentius præ illis nomen hæreditavit*: manet & ejus firma probatio, quam ſeqq. verbis expreſſit, *Cui enim dixit aliquando Angelorum, Filius meus es tu, ego hodie genui te?*

*& rurſus, ego ero illi in Patrem, & ipſe erit mihi in Filium? & cùm iterum introduxit primogenitum in orbem terræ, dicit, & adorent eum omnes Angeli Dei: & ad Angelos quidem dicit, qui facit Angelos ſuos Spiritus, & miniſtros ſuos flammam ignis, &c.*

Potuiſſet tamen, ſi ita voluiſſet, Angelica natura, æquè ac humana, uni ex perſonis Divinis uniri, atque ita potuiſſet Angelus, & verè dici Filius Dei, & æqualem cum homine Deo conditionem nactus, æqualem quoque ſortiri honorem, parem venerationem & cultum: nec differens nomen hæreditare, ab eo, quo Deus homo nuncupatus eſt. Sed non ſpectatur, quid fieri potuerit, ſed quid reverà factum ſit, atque adeo, quia (ſicut notavit idem Apoſt. c. 2. ejuſd. Epiſt.) *Nuſquam Deus Angelos apprehendit, ſed ſemen Abrahæ apprehendit*, ideo abſolutè neceſſum eſt dicere, majus beneficium Dei fuiſſe, erga humanam naturam, quàm Angelicam, majoremque hominis in eo dignitatem, quàm Angeli, *non enim Angelis ſubjecit Deus Orbem, ſub Chriſti pedibus omnia ſubjecit.*

Similiter quantumcunquè potuerit Deus, Angelicæ cuſtodiæ officium, iiſdem vel majoribus ditare privilegiis, quibus humanum in nova lege privilegium exornavit; quandoquidem conſtat, reverà non exornaſſe, non eſt ſpectandum, quale, & cujus excel-

excellentiæ de facto exiſtat. Unde cùm reverà non eas habeat eximias dotes, non inſignes ac divinas facultates, nec ullas alias ejuſdem dignitatis notas, cum iis, quas Sacerdotium complectitur, haud benè ad Divinam poteſtatem recurritur, de qua non diſputatur, dum duo iſta diverſa, & Angeli cuſtodis, & hominis Sacerdotis officia, qualia à Chriſto inſtituta ſunt, inter ſe conferuntur.

Subdunt aliam reſponſionem: *Neque ipſam* (Angelorum) *operam & miniſterium vacua eſſe, permiſiſſe Deum: ut non incommodè dici poſſit ea immediatè hominem facere, Angelum quodammodo mediatè.* Perperam autem iſta ſubjungunt: tum quòd aliqua ſint opera Sacerdotis, ut mox dicemus, quæ neque mediatè, neque immediatè ab Angelo fiunt; tum quod id ipſum, quantumvis daremus, non tamen officium Angelicæ cuſtodiæ, Sacerdotii dignitatem æquaret: quia mediatè tantùm ad opera gratiæ concurrere, officii longe ignobilioris eſt, quàm immediatè ad illa cooperari: Conferunt ſiquidem mediatè, & potentiæ & actiones naturales, & inanimata quædam atque inſenſibilia, nullâ ſupernâ virtute elevata, ad opera gratiæ, v. g. objecta, phantaſmata, cæteraque id genus, quorum tamen in ratione motivorum, aut cauſarum, ad gratiam operantium, longè dete-

rior eſt conditio, ſacramentorum conditione, & aliorum, per quæ immediatè gratia animabus infunditur.

Neque hîc ſiſtunt, ſed inſuper addunt; *Deinde, ſi quid privatim homini Deus dedit, quo jure, inde deducis, inferiorem homine Angelum?* idemnè etiam de Mariâ Virgine profiteris? A ſcopo penitus aberrant: neque enim inter nos agitur, utrum homine Angelus dignitate inferior ſit: neque hoc deducere unquam conatus ſum: quin imò, Angelos, expreſsè dicimus, *Hominibus naturâ ſuperiores eſſe, ac conditione beatiores.*

Quid ergò deducere, aut colligere tentavi? illud utique, quod ſupra in tit. habetur, quodque ſæpius inculcavi, officium Angelicæ cuſtodiæ, officio paſtorali inferius eſſe: illud autem omninò diverſum eſt, ab eo, *inferiorem homine eſſe Angelum:* quemadmodum aliud eſt, humanam Chriſti naturam inferiorem eſſe Angelicâ, aliud officium mediatoris ſeu redemptoris, Chriſto homini conveniens, inferius eſſe officio miniſterióque Angelorum: prius enim fatetur Apoſt. poſterius diffitetur, ad Hebr. 2. citans enim David. verba, Pſal. 8. eaque Chriſto applicans, *Minuiſti eum paulò minus ab Angelis, gloriâ & honore coronaſti eum, & conſtituiſti eum ſuper opera manuum tuarum, omnia ſubjeciſti ſub pedibus*

*bus ejus.* Hæc ad explicationem iſtius verſus ſubnectit, *In eo enim, quod omnia ſubjecit, nihil dimiſit non ſubjectum ei. Nunc autem necdum videmus omnia ſubjecta ei: Eum autem qui modicò quàm Angeli minoratus eſt, videmus Ieſum propter paſſionem mortis, gloriâ & honore coronatum.*

Similiter ergo verum eſt, quod concluſi, officium Angelicæ cuſtodiæ, ignobilioris eſſe conditionis, officio paſtorali: Illud verò falſum, quod nunquam concludere, cogitavi, *homine inferiorem eſſe Angelum.*

Exemplum autem B. Mariæ Virginis, huic loco non conſentit: non enim B. Virginem, in natura, cum Sacerdotibus conferre licet, quia & Sacerdotum, & B. Virginis, eadem natura eſt, ſed diſpar conditio; hæc θεοτόκος, ſeu Deipara, illi corporis Dei conſecratores ac ſacrificatores, quæ duæ conditiones habent ſe per modum excedentis & exceſſi, nec à nobis uſquam inter ſe collatæ ſunt, nec una alteri præpoſita, vel æquata.

# Cap. XV.

## *Utrum Epiſcopi omnia obeant munia Angelicæ cuſtodiæ, illuminentur immediatè à Deo, & Angelos aliquando illuminaverint.*

INferunt præterea moderni, nos Angelos deprimere, eò quòd, *Omnia cuſtodum Angelorum munia*, juxta nos, *Epiſcopi & Sacerdotes videantur obire, ipſam etiam illuminationem: nam & in hac, inferiores eſſe Angelos hominibus, ex eo patere*, ajunt, *putà Apoſtolos à Chriſto; Angelos autem infimæ Hierarchiæ, non à Deo immediatè, ſed à ſuperioribus mentibus illuminari: quæ*, inquiunt, *ſi vera ſunt, cui bono cuſtodes Angeli? cur ſingulis hominibus, non beatum genium ſed Sacerdotem cuſtodem, non adjungit Deus?* Duas haſce argumentationes conjungunt, quas, Deo adjuvante, duobus ſeqq. cap. diſſolvemus.

1. Enim dicimus, Angelorum cuſtodum, omnia miniſteria, Sacerdotes & Epiſcopos obire, nullum ſcilicet genus eſſe functionis Angelicæ cuſtodiæ, quod non Sacerdotes obeant, longâ enumeratione id probare, haud difficilè, vide cap. 4. quæſt. ſeq. cujus & nullam partem negant recentiores, ſed ſolùm, non tantundem poſſe,

poſſe, ſacerdotis, quantum Angeli cuſtodis, in eo genere, operationem; quod an verum ſit, mox diſcutiemus. Sed etſi verum eſſet, non obſtaret, quin vera eſſet iſta propoſitio, nullum eſſe genus actionis, Angelicæ cuſtodiæ, quod non ſuo modo, eſto imperfectiori, ſacerdos defungatur.

Atque adeo Sacerdotii prærogativam maximam eſſe, quòd non omnes actiones Sacerdotales poſſint in Angelum cuſtodem cadere: non enim poteſt ordinariè baptizare, non ſacrificare, non à peccatis abſolvere: quæ tamen actiones nobiliſſimæ ſunt, & præſtantiſſimæ, quæcunque autem poteſt Angelus cuſtos; ea poſſit ſive perfectiùs, ſive imperfectiùs ſacerdos, ſed & perfectiùs aliquas ſaltem earum poſſe, mox docebimus.

Exinde verò colligi nequit, Angelo cuſtode non opus eſſe: ſicut nec ex eo, quòd Epiſcopi, omnia Presbyterorum & Diaconorum munia obire poſſunt, non ſequitur, Presbyteros & Diaconos inutiles eſſe, maximè verò cùm non eodem modo, ſed diverſis, quod efficit ſacerdos, efficiat Angelus, & unius opera, alterius operam juvet: nam v. g. per aquam benedictam, & alia ſacramentalia, ſacerdos pericula ab homine avertit, in quæ Deus aliàs hominem permiſiſſet incidere, nec ab Angelo cuſtode præpediri voluiſſet: immo & quòd Ange-

lus cuſtos ea avertat, & divinæ permiſſionis, & Eccleſiaſticæ benedictionis, per ſacerdotem factæ, nonnunquam effectus eſt, ut Catholica credit Eccleſia.

II. Excitat Angelus hominem ad bonum, commotione humorum, & ſpecierum in phantaſia deliteſcentium: id Sacerdos & ſæpiùs & efficaciùs facit, à quo nempe, benè agendi rationem, enucleatiùs, & diſtinctiùs edocemur, cujus objurgatio, & increpatio, magis ſenſum ferit, pudorem majorem incutit, majori cum imperio fit, putà vice Chriſti, cujus loco ſacerdos præſidet, cui proinde Chriſtus gratiam ſuam ſæpius adnexuit.

III. Et Dæmones coërcent Sacerdotes, atque exorciſmis abigunt, eo mirabiliùs, quòd non virtute naturali, non qualitate aliqua impreſſa, ſed ſola Chriſti invocatione, & verbo, id præſtent, eoque potentiùs, quòd ſæpiùs executores ſuæ juſſionis habeant bonos Angelos, aliquando etiam Deum ipſum.

IV. Orationes deferunt Sacerdotes, & orant, quæ duo, in iis, Chryſolog. diſtinguit, ſicut & in Angelis, Serm. 26. iis verbis, *Verſatur inter altaria ſemper, peccatorum cauſas, & dolores populi ſuſcipit, fert, offert, ingerit preces, accipit, refert, reſtituit impetrata, ex homine, totus in Angelum, ſubſtitutus.* Quæ etiam duo diſtinguere videtur

Aug.

Aug. Epiſt. 120. ad Honorat. 121. ad Prob. & lib. de Dilig. Deo, ut ſcilicet offerre Deo orationes, ſit Deum ſuper noſtris precibus conſulere, & quod ſuper hoc faciendum ſit, vel evidenter, vel latenter reportare: orare verò ſit petere.

Orationes verò noſtras Sacerdotes offerunt, ſuaſque non petitiones, ut Angeli, ſed Chriſti ſatisfactiones, & merita, quorum diſpenſatores conſtituti imò & Chriſtum ipſum, qui exauditur à patre, pro ſua reverentia, offerunt, atque adeo longè exaudibiliores noſtras preces faciunt, & à Deo potentiùs, quæ volunt, exorant, quàm Angeli; quia non ſuâ vi, ſed Chriſti meritis ſibi ad applicandum commiſſis, ad impetrandum in ſacrificio, & ſacramentis, nituntur.

VI. Nec dubium eſt, quin pœna ſpiritualis, quæ animam ipſam attingit, major ſit & præſtantior, corporali quacunque punitione, ut oſtendit Chryſ. lib. 3. de Sacerd. c. 5. Hom. 5. in Iſaïam, & Hom. 8. in Act. Angeli tamen corporaliter tantùm puniendi vim habent; vinculum autem Sacerdotale, etiam animam conſtringit. Ideóque & puniendi officio, Sacerdotes perfruuntur, & nobiliùs quidem quàm Angeli ipſi, noſtri cuſtodes, eodem potiuntur.

Epiſcopos, dico, immediatè à Deo, nonnun-

nunquam illuminari, quemadmodum Apoſtolos à Chriſto, quibus nempe Epiſcopis, Apoſtolicum iſtud proferre licet, *viſum eſt Spiritui S.* Audet id quis negare, qui ſe Catholicum dicit? quòd negare non poteſt, niſi Conciliorum Eccleſiæ, cum novatoribus noſtris, auctoritatem infirmet, quam PP. quam Theologi DD. admittunt: audet id negare, quod non ſolùm, allatus Scripturæ S. textus, Act. 15. in quo Conciliorum forma, & auctoritas elucet, probat, verùm & alia Scripturæ S. teſtimonia confirmant? Quæ ſcilicet de illuminatione Epiſcoporum, in conciliis, ab ipſo Chriſto, & Spiritu S. PP. interpretati ſunt, cujuſmodi ſunt iſta; *Ecce ego vobiſcum ſum, omnibus diebus, uſque ad conſummationem ſæculi*, Math. 28. *Paracletus autem Spiritus S. quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, quæcunque dixero vobis*, Joan. 14. *Cum venerit paracletus quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille teſtimonium perhibebit de me*, Joan. 15. *Cùm autem venerit, Spiritus ille veritatis, docebit vos omnem veritatem*, cap. ſeq.

Quæ omnia promiſſa, Eccleſia Catholica, non ſolùm ad Apoſtolos, verùm etiam ad ſucceſſores eorum, pertinere cenſuit. Tu autem neoterice, ad ſucceſſores pertinere negas, contra Eccleſiæ ſenſum, quæ imme-

immediatè Spiritum S. conciliorum Patribus adeſſe, & divino lumine, ipſis prælucere, ne errorem definiant, credidit, & ex iis locis eruit. Tu verò, ſpretâ iſtâ Epiſcoporum, in conciliis prærogativâ, ſine quâ, conciliorum etiam generalium, & ſummi Pontificis veracitas, periclitatur, quâ ſublatâ, Moyſe, & 70. ſenioribus, quibus de ſpiritu Moyſis, Deus per ſeipſum communicaſſe legitur, longè inferiores noſtros antiſtites ſtatuis, eamque prærogativam ordinariam, ac promiſſione certam, indubitatam, transfers ad extraordinarium quoddam beneficium, quo *hominum electi* quidam, id eſt, ſi mentem tuam capio, monachi, *prout Deo viſum*, immediatè à Deo ſunt illuminati.

In quo à Calv. & Luth. in eo ſolùm diſſentis, quod ſingulos illos fideles, & prædeſtinatos, θεοδιδάκτοις, putent, Tu electos quoſdam, & Hierarchiæ fictitiæ Chariſmatum primores; in eo verò conſentis, quòd Spiritum à Deo, ſacerdotibus promiſſum, ad Eccleſiæ ædificationem, & perennitatem, contra Divina oracula adimis: Tu iniquior, qui, quod Sacerdotibus univerſis, ex ſingulari Sacerdotii prærogativa, promiſſum eſt, ut ad quoſdam monachos transferas, quos contemplatione, cæteris præcellere aſſeris, beneficium paucorum, verè gratuitum facis, quod in favorem Eccle-

Eccleſiæ promiſſum eſt. Quo errore, nullus Eccleſiæ capitalior eſſe poteſt, utpote qui totius Eccleſiaſticæ gubernationis formam, & definitionis certitudinem convellat.

Ita ergo cæcutit quis, ut non videat, ſe, ita ſentientem, hæreſim docere,& in transfugarum, ab Eccleſia Catholica, caſtris militare? Obſtrepit tamen, & quæ, cum Catholicis dico, ſi vera ſunt, non eſſe opus Angelica cuſtodia, fremit. Itane, unum fidei dogma, ab alio deſtrui, putas? Quid leves iſtas conſecutiones, adversùm conſentientem Eccleſiæ doctrinam, contexis? redi ad Eccleſiam Catholicam, quæ iſtorum dogmatum conſenſum docebit.

## CAP. XVI.

### *Angeli illuminantur, à Paſtoribus Eccleſiæ.*

REprehenditur etiam ſed immeritò, quòd ordinariè docetur, Angelos cuſtodes, utpote ex infima Angelica Hierarchia, ſelectos, non immediatè à Deo edoceri, ſed Angelorum ſuperiorum miniſterio. Ita Dionyſ. c. 3. cæl. Hier. Athan. lib. de comm. Eſſ. Damaſc. lib. 2. de fid. c. 3. Bern. de conſid. lib. 3. c. 4. & alii. Affertur & exemplum ex Scripturis, Angelorum

rum Perſarum & Judæorum, quos inter ſe altercantes, Michaëlis ſuperioris Angeli miniſterio, de Dei voluntate certiores factos, ex c. 11. Dan. diſcimus.

Nec dubium etiam eſt, quin ſano ſenſu dici quoque poteſt, Angelos, *quoad aliqua*, à Paſtoribus Eccleſiæ illuminari: tum quòd ſecundùm plurimos PP. & interpretes, fundamentum hoc habeat, in S. Paulo, Epiſt. ad Epheſ. c. 3. *Sibi datum eſſe*, ſcribenti, *in gentibus Euangelizare inveſtigabiles divitias Chriſti, & illuminare omnes, quæ ſit diſpenſatio ſacramenti abſconditi, à ſæculis, in Deo, qui omnia creavit, ut innoteſcat Principatibus, & Poteſtatibus cæleſtibus, per Eccleſiam, multiformis ſapientia Dei.* Tum quòd id ipſum aſſeratur, ab Orig. Hom. 23. in Luc. Chryſ. Præf. Hom. in Joan. & Hom. 4. contra Anom. Hier. in c 3. ad Epheſ. Theod. in Dial. qui inſcribitur immut. Sedul. in Collect. hujus loc. Haim. in eund. loc. Mag. ſent. lib. 2. d. 11. & aliis.

Unicum proferam S. Chryſ. qui prædicto in Euang. Joan. Prol. de Joan. loquens, cujus ſapientiam ſupernæ virtutes admirentur, hæc habet, *Nihil enim nobis humanum, ſed à Spiritus S. profundis, & abditis theſauris, omnia proloquitur, quæ neque Angeli priuſquam hic diceret, noverunt: namque & ipſi nobiſcum, per Ioannis vocem, & per nos didicerunt, quæ cognovimus; quod beatus*

*etiam*

*etiam Paulus, iis verbis ſignificavit, ut innoteſcat nunc Principatibus Cæleſtibus per Eccleſiam, multiformis ſapientia Dei, ſi igitur Principatus, & Poteſtates, Cherubimque, ac Seraphim; hæc per Eccleſiam didicerunt, planè conſtat, ipſos Angelos, ſummâ cum attentione, ejus ſeſe auditores exhibuiſſe. Quippe idcirco non parùm honoris conſequimur, quòd nobiſcum Angeli didicerint, quæ neſciebant. Quòd autem per nos, longè magis honoramur: ſed per quos, vel quales noſtrum nondum diximus.*

Idem quoque Orat. 4. contra Anom. ſeu de incompreh. Dei nat. non longè ab init. fusè hoc probandum ſuſcipit, eodemque Apoſt. teſtimonio, comprobat.

Scio, varios alios ſenſus loci Apoſtol. tradi poſſe, Greg. Nyſſ. Hom. 8. in Cant. OEcum. in eum loc. ſed clariùs D. Thom. & alii recentiores in eund. non per Eccleſiam, tanquam docentem, inſtructos Angelos, ſed in ea, tanquam in objecto, nova vidiſſe Angelos, multiformis ſapientiæ Dei effecta, quæ prævidere non poterant. In quem etiam ſenſum Hier. & Sedul. trahi poſſunt.

Primaſ. verò, cujus etiam explicationem probat Sedul. per *Principatus* & *Poteſtates*, eos intelligit, qui rebus Cæleſtibus, doniſque, per Eccleſiam principantur. Ambroſiaſter ſecutus etiam Orig. lib. 1. Periarch. c. 6.

c. 6. & alii de malis Angelis, id ipſum exponunt; ſed erroneè hoc adjungere viſi, Orig. & Ambroſ. quòd Eccleſiæ prædicationibus, quidam ex dæmonibus convertantur, quod additamentum Eccleſia reprobat.

Aug. lib. 5. de Gen. ad litt. c. 19. cujus teſtimonium colligit Beda comment. in dictum loc. ad Epheſ. ſubtiliùs, & myſterium incarnationis abſconditum, à ſæculis, in Deo, exponit, *quia omnis creatura, non ante ſæcula, ſed à ſæculis*, ea per Eccleſiam innotuiſſe, affirmat, *quia ibi primitùs Eccleſia, quo poſt reſurrexionem, & iſta Eccleſia congreganda eſt, ut ſimus æquales Angelis Dei.*

Hæc ergo veritatis ſtudio profero, non ſimpliciter aſſero, Angelos illuminari ab Eccleſiæ Paſtoribus, ſed tanquam opinionem probabilem, id aſſero iis verbis, *Angelos quoad aliqua, à Paſtoribus Eccleſiæ illuminari*: quòd proinde, nec univerſim, nec ſimpliciter, nec certò affirmamus, ſed cum reſtrictione & dubitatione; nec tam ad aſtruendam prærogativam Paſtorum, quàm ad prærogativam Angelorum, ex opinione probabili, infirmandam.

Concludit iterum recentiorum nonnemo, dicens, *Atque ut hîc dèſinant, quòd jam iterum, materiâ cogente, retracto, mihi perſuadere non poſſum, in tantam confidentiam veniſſe*

*veniſſe Sacerdotem, aut Epiſcopum ullum quantum iſti efficere volunt, ut ſe Angelis abſolutè præferant, ſibi operam Angelorum, neceſſariam eſſe, denegent, à ſe Angelos, non ab Angelis illuminari prædicent, Sacerdotes ſe, quàm Angelos eſſe, malint.*

Concluſio iſta ſcopum non tangit; neque enim Sacerdotem abſolutè Angelo prætulimus, ſed Sacerdotium, cuſtodiæ Angelicæ officiis; nemo noſtrum, operam Angelorum ſibi neceſſariam non eſſe, perſuadere conatur; ſed opera ſacerdotis, quâ Chriſti merita, & ſatisfactiones, nobis applicantur, magis neceſſaria cuique, quàm ſit Angelica cuſtodia; nemo non ſe ab Angelis illuminari, fatetur, ſed & potentiùs, & frequentiùs, & diſtinctiùs, & utiliùs, à Sacerdote, homines illuminari ſolere, ſine quo ſcilicet nemo credere poteſt, ad Rom. 10. quàm ab Angelo cuſtode.

Denique Sacerdotium non deſinet eſſe nobilius, Angelicæ cuſtodiæ officiis, quamvis ob ſtatum beatitudinis, quo fruitur Angelus, de quo obtinendo ſecurus non eſt ſacerdos, rari ſint, qui non ſe Angelos eſſe malint, quàm ſacerdotes.

Egregium tamen eſt, quod huic voto contrarium, edocere videtur, vetus auctor, de viſitat. infirmor. inter opera Aug. Tom. 9. c. 2. iis verbis: *Plus debet mihi Chriſtus quàm alicui Cæleſtium. Quod tu es fieri dignatus,*

*tus, eſt Deus, non factus eſt, quod Angelus, etſi ſit magni conſilii Angelus; te exaltavit ſuper Angelos, tu enim judicabis Angelos. Nollem habere locum Angeli, ſi poſſem habere locum debitum homini. Ad curiam Dei ſui, Dei tui præceſſit, Deus tuus, homo tuus, &c. Non jam ab Angelis minoratus, imò gloriâ & honore coronatus, & ſuper opera manuum Dei conſtitutus. Quem igitur habes interceſſorem, habeas mediatorem: conſtitue tibi proprium adjutorem, & ſi Deus pro te, quis contra te?*

Addo etiam, votum iſtud, quo aliquis hominum, malit eſſe Angelus, quàm Sacerdos, imprudentis votum eſſe; id ſiquidem prudenter duntaxat cupere debemus, quòd eſſe poſſumus, at Angeli eſſe non poſſumus, ſed ſimiles Angelis Dei; contendere itaque oportet, ut iis ſimiles ſimus, quibus utique maximè ſimiles evadimus, ſi Sacerdotio ritè fungamur; ſacerdos enim bonus, *Angelus Domini exercituum eſt*, Mal. 2. Angeli officium habet: imò pluſquam Angeli officium, in quo, quia animas potentiùs Deo lucrari poteſt, quàm Angelus, quis dubitet, quin ſancti iſti viri, qui Deum magis, quàm ſeipſos amant, malint ad majorem gloriam Dei, magis promovendam, Sacerdotio ritè fungi, quàm Angelicâ gloriâ ampliori, illicò donari? Nunc aliqui errores perluſtrandi.

CAP.

# CAP. XVII.

1. *Error, quem ad probandam prærogativam Angelorum, ſupra Sacerdotes, invehunt, putà, ex nullo capite, Hierarchicis actionibus, hominem Angelo æquiparari poſſe.*

QUoniam igitur non poteſt veritati, niſi falſitas, eſſe contraria, nec falſitas, niſi falſitate defendi, nec veritas errori, unquam patrocinio eſſe potuit: ideo, eos, qui auctores, officia Angelicæ cuſtodiæ, Sacerdotii functionibus, poſtponentes, reprehendunt, in aliquos neceſſariò errores, impingere oportuit.

Ubi imprimis, non eſt dubitandum, quin Sacerdotium, ſimpliciter, Angelicæ cuſtodiæ officiis, præponendum, ſecundùm quid tamen, Angelica cuſtodia, inferius eſſe, dici poſſe. Nulla enim ferè res eſt, ſimpliciter aliâ, longè nobilior, quin ſecundùm quid, eadem ignobilior videri poſſit. Unde & Angelum, non ſimpliciter, ſed ſecundùm quid, actionibus Hierarchicis, hominem antecellere, non eſt negandum; nihil etiam nos aliud intendimus, quàm actiones Hierarchicas Angeli, Sacerdotalibus ſimpliciter eſſe ignobiliores, ſed ſecundùm quid nobiliores, in

quantùm

quantum, officia ea nobis exhibet Angelus, quibus nulla tantæ neceſſitatis, ipſi rependimus: in quantum etiam, ab Angelo, ſuperiori in ordine conſtituto, & in ordinatiori longè Republicâ, meliori & beatori; quàm noſtra ſit, collocato, functiones iſtæ proficiſcuntur.

Sed longè aliter loqui videntur recentiores: quamobrem ſimpliciter ita concludunt, *Quare actionibus Hierarchicis, hominem Angelus antecellit.* Et paulò poſt, *Quapropter nullo ex capite, meo quidem judicio, non ſuperat Eccleſiaſticam Hierarchiam Cæleſtis ſeu Angelica.* Sibi tamen contradicunt, dum manifeſtè, ſacrificium excipiunt, quo ſacerdos ſuperior ſit Angelo; ac proinde aliquo capite ſuperiorem fatentur, quem ex nullo ſuperiorem dixerant. Et his ſimilia, libros eorum examinanti, facilè occurrunt.

Refellitur autem hic error, tum ex prædictis ſupra copiosè; tum ex iſta eorum conceſſione, quòd ſacrificium ſemper excipiant, dum de prærogativa Angeli & ſacerdotis agitur; nam hujus exceptionis nullus alius ſenſus eſſe poteſt, quàm ſacrificium, præſtantiorem eſſe functionem, quàm ſit ulla Hierarchica functio Angeli: ex qua proinde propoſitione conceſſa, ſic argumentor: ſimpliciter eorum actio Hierarchica præcellit, quorum præſtan-

 tiſſima

tiſſima functio Hierarchica, aliorum præſtantiſſimæ functioni præponenda eſt: nam in comparatione duorum, quod præſtantiſſimum ſit in unoquoque genere, cum præſtantiſſimo, in alio conferri ſolet; atqui præſtantiſſima functio Sacerdotii, puta ſacrificium, nobilior eſt, qualibet præſtantiſſimâ functione Hierarchicâ Angeli, & adverſarii fatentur, & PP. ſuper. cit. docuerunt, igitur ſimpliciter ſacerdos, Hierarchicis functionibus, Angelum antecellit.

11. Sicut æquè ad ſacrificium Sacerdotis concurrit Angelus, atque ad ſacramenta, quæ à ſacerdote conficiuntur, perinde quoque exſtinctio culpæ, ac reconciliatio hominis cum Deo, in Baptiſmo, & in ſacramento Pœnitentiæ, collatio plenitudinis Spiritus S. in ſacramento Confirmationis, infuſio gratiæ, in omnibus ſacramentis, præcellunt quibuſlibet actionibus Hierarchicis Angeli, ac ſacrificium ipſum præcellat, ut ſuper. prolatum eſt; ac proinde, nulla eſt ratio, cur potius excipiatur ab adverſariis, ſacrificium, quàm ſacramentorum adminiſtratio.

Confirmatur hæc probatio, quia nimirum functio Angeli Hierarchica, non poteſt ulla fingi, niſi aliorum reſpectu, non ſui ipſius, neque enim ſeipſum Angelus beatus, aut purgat, aut illuminat, aut perficit,

cit, ſed alios duntaxat inferiores, à quibus neſcientiam tollit, divinitùs ſibi revelata communicans: atqui eæ tantùm ſunt actiones Hierarchicæ, purgatio, illuminatio, & perfectio, ex Dionyſ. Maxim. & aliis, ideóque nonniſi in ordine ad alios, functiones Hierarchicæ admittendæ ſunt. Quæ cauſa eſt, ut iidem ipſi recentiores, poſt judicii diem, fateantur, *Hierarchias Angelicas non fore, quoad officia illa, & actiones, quæ in prioribus ſtatibus habentur.*

Hoc verò ſuppoſito, certè ſine errore dici nequit, quòd ignobiliores ſint, actio conſecratoria corporis, & ſanguinis Chriſti, actio, quâ perfunditur animâ, gratiâ ſanctificante, itemque fide, ſpe, & charitate, quæ neceſſariò cum gratia ſanctificante infunditur, quâ anima donatur charactere Sacerdotali, aliiſque ornamentis perficitur, actione quavis, quâ ſuperior Angelus inferiorem, de rebus ad ſuam ſalutem, & beatitudinem, minimè pertinentibus, inſtruit. Neque enim, ſive dignitatem objectorum ſpectes, ſive neceſſitatem actionis, ſive effectuum dignitatem, actio ſuperioris Angeli, in inferiores, prædictis æquiparari ullo modo poteſt; multóque mallet Angelus inferior, ſi charitatis vacuus eſſet & gratiæ, charitatem recipere, aut gratiam, quàm recipit homo, miniſterio ſacerdotis, quàm ignotas ſibi providentiæ divinæ, circa

homines revelationes, quas ſolùm miniſterio ſuperiorum Angelorum edocetur, ſuſcipere.

Nec ſine blaſphemia, & contemptu diviniſſimæ unionis, cum Chriſti corpore, & ſanguine, in Euchariſtia, ſine deſpicientia myſteriorum, neceſſariorum ad ſalutem, quæ objecta aliquando futura ſunt noſtræ ſalutis, quorum cognitione imbuimur à Sacerdote, & fidem recipimus, per ſacramenta, ſacerdotis miniſterio collata; ſine ſpei felicitatis æternæ contemptu, cujus habitum infundit ſacerdos; ſine neglectu ſacerdotalis poteſtatis, quam miniſterio Epiſcoporum recipimus; ac tandem ſine contemptione Divinæ gratiæ, quæ nos Divinæ naturæ participes facit, præferri poteſt revelatio quorundam, quæ circa homines contingunt, iis omnibus, quæ à nobis ènumerata, ſacerdotum miniſterio obveniunt. Ac proinde propoſitio iſta, quòd *actionibus Hierarchicis*, *Angelus hominem ſimpliciter antecellat*, cum errore, & contemptu rerum diviniſſimarum conjungitur.

## Cap. XVIII.

### *Proſecutio præced. Cap.*

NEc nos movet, quòd Hierarchia Angelica ſit ſuperior, & archetypus noſtræ;

noſtræ; quòd Angelica ſit in termino, noſtra in via, à qua ſæpe aberrat; nam hoc magis Dei, erga Eccleſiam ſuam, bonitatem commendat, quòd in inferiori Hierarchia hominum, ex qua, non ex cæleſti, naſci voluit, ſimiliter aliquos voluerit, poteſtate Hierarchicarum actionum nobiliſſimarum præditos eſſe.

Item Hierarchia quidem Angelica, ratione ſcientiæ perfectiſſimæ, conſtantiæ in bono indeficientis, ordinationis perfectiſſimæ, ſymphoniæ, ac conſenſionis inter omnes ordines, & ordinum inter Angelos mirabilis, noſtræ archetypus conſtituta eſt, & ita ſumma gloria hominum fuerit, ſi eas dotes, pro modulo ſuo, exprimere conentur, utpote qui in inferiori ſtatu, conditione longè mutabiliori, & inordinatâ magis ſocietate verſentur: nihilominùs hoc non impedit, quo minùs in hac turbata Eccleſiaſtica ſocietate, & imperfecta, perfectiores eſſe voluerit, Hierarchicas actiones, quæ non imitentur, Angelicæ operationis modum, ſed Chriſti ſolius, Pontificis, & Hierarchæ à Deo Patre, conſtituti, quales eſſe Sacerdotales functiones, ſuperiùs docuimus.

Denique, quòd Hierarchia Angelica in termino ſit, jamque beata, actionum ſacerdotis Hierarchicarum nobilitati, non derogat, quin potiùs hinc factum eſt, ut

actiones, quas unus Angelus circa alium exercet, minùs ad æternæ vitæ felicitatem conferant, quàm conferant illæ, quæ in Hierarchia inferiori, exercentur à Sacerdotibus. Hinc fit, ut quia Chriſtus caput noſtrum, frater noſter, quoad humanitatem, morte ſuâ redemit genus humanum, ideo ex eodem genere, quoſdam eſſe voluerit, veluti ſervatores cæterorum, qui pretium redemptionis noſtræ, ab ipſo perſolutæ, expenderent, & aliis applicarent: quales inter Angelos nulli.

Atque ita contingit, ut quia actiones iſtæ, quæ ſemen æternæ vitæ conferunt, & pretium noſtræ ſalutis applicant, longè ſuperiores ſunt, iis functionibus, quibus ii, qui beati ſunt, demum exornari poſſunt; actiones Hierarchicæ hominum, circa alios, actionibus Hierarchicis Angelorum, circa ſocios ſuos, dignitate inferiores exiſtant.

## Cap. XIX.

*Alter error, in depreſſionem virtutis Sacramentalium; ipſorumque Exorciſtarum; itemque prædicationis verbi Dei, factæ hominibus; & precum à Sacerdotibus fuſarum.*

EX eodem contemptu, & ignorantia Divinorum myſteriorum, adverſarii, &

& iſta effutiunt, *Potiùs autem, ut credas, aquam à Sacerdote benedictam, tantundem poſſe, ad averruncanda mala, quàm Angelum? Sacerdotum adhortatione, virtutis ſtudium, & amorem, æquè in nobis excitari, ut Angelicâ illuminatione, vel phantaſiam pervadente? non potentiùs dæmonum vim, & importunitatem, à nobis abigi, Angelicâ virtute, quàm Exorciſtarum miniſterio; efficaciores eſſe apud Deum, Sacerdotis preces pro populo, quàm Angeli pro cliente?*

Porro eadem periculoſiùs ſcribunt, ut non ſolùm, opera iſta humana, minùs efficacia, ſed nullatenus efficacia eſſe, docere videantur; ita enim loquuntur, *Quis enim credat docenti, nos à periculis liberari, per ſacramentalia, per Sacerdotes confecta; ad bonum excitari, & revocari à malo, per Sacerdotum exhortationes; dæmones coërceri, per Exorciſtarum miniſterium, æquè perfectè, ut per Angelorum cuſtodiam?*

Non cogitas bone vir, aquæ benedictæ vim, à Chriſto tribui, juxta quod, ex ritualibus Græcorum libris, in Hagiaſmo, ſeu ritu aquæ benedictæ ſcribitur, *Gratia ſpiritus, fideliter haurientibus, inviſibiliter conceditur à Chriſto Deo, & Salvatore animarum noſtrarum.*

Eam ergo vim Angelicam, cum Sacerdotali, conferre te putas? Chriſtum cum Angelis componis: idem facis, dum Exor-

ciſtarum vim elevas, ut Angeli poteſtatem præferas: parum enim eſſet, ſi Exorciſtarum miniſterium, ſolitariè à Chriſto deprimeres, ſed quoniam illud miniſterium, niſi in nomine Chriſti, non exhibetur, *cujus vim nominis, dæmones* perhorreſcunt, ut ait Juſtin. Dial. contra Tryphon. quod confirmat, q. 40. ad Gent. quoniam vim huic miniſterio; præſtat ſolus Chriſtus, eamque poteſtatem, hominibus conceſſam, *Imperabilem*, & *ſummi Dei poteſtatem, quæ interdum ſanctis conceditur, ut imperent infimis poteſtatibus*, vocat Aug. lib. 83. qq. q. 79. qui etiam ibidem, Exorciſmos, *ſigna publicæ juſtitiæ*, appellat, *quæ efficaciam habeant, propter honorem, excellentiſſimi Imperatoris*, quantumvis à malis, vel ſciſmaticis aſſumantur.

Ideo qui Exorciſtarum virtutem deprimit, Chriſti deprimit. Tu verò, vir docte, vim iſtam Chriſti Dei, virtuti Angelorum, tanquam ignobiliorem, eo ſolùm titulo ſubjicis, quòd per homines transfundatur: quaſi verò, indignitas inſtrumenti, Dei dona, virtutemque, vitiare, aut viliorem facere poſſit.

In comparatione verò exhortationum, Sacerdotis & Angeli, ac generatim doctrinæ ab utróque traditæ, non cogitas, legi in Scripturis SS. de hominibus, *quomodo credent ſine prædicante* homine? non legi, quo-

quomodo credent, ſine illuminante Angelo: non cogitas parum ad fidem, & morum converſionem valere, aut exhortationem Sacerdotis docentis, aut illuminationem Angeli, phantaſiam pervadentis? ſolam Chriſti gratiam, ad aſſenſum fidei operari, tollere à nobis *cor lapideum*, & dare *cor carneum* : Providentiæ tamen Divinæ conformiùs eſſe, ut homines, per homines, Chriſti vicarios ſalvet, quàm per Angelos: tum, ut Chriſti vis, & auctoritas, magis in noſtra converſione eluceat; tum ut humilitatis, & obedientiæ diſcentibus, charitatis verò exercendæ docentibus, fovendæque ſtrictiùs humanæ ſocietatis, occaſiones utriſquę præbeantur. Ideóque legimus, Act. 10. ad Cornelium, Angelum miſſum, non qui eum doceret, ſed qui S. Petrum, à quo doceretur, accerſendum moneret.

Angelos, non dubium eſt, in noſtra converſione concurrere, ſed cùm nihil in intellectum cadat, ſecundùm ordinem naturæ, quòd non priùs in ſenſum incurrerit, ordinariè verò Angeli, exterioribus ſignis, nos nequaquam moveant; viſiones enim Angelorum, & auditio vocis, ab iis productæ. inter extraordinaria Divinæ providentiæ miracula numerantur; hinc fit, ut ut Angeli, ſpeciebus ab hominibus immiſſis, ſolummodo uti ſoleant; ac proinde

minor, in hominibus inſtruendis, & illuminandis, eorum ſit opera, quàm hominum: Deo ita res omnes, ſecundùm ordinem naturæ convenientiorem, diſponente.

Addit alias rationes, Chryſ. ſerm. 40. de Laud. S. Paul. prope fin. Tom. 5. iis verbis, *Cujus autem rei gratiâ, non Angelis potiùs, hæc prædicationis cura commiſſa eſt? ut nullum ſcilicet excuſationis colorem, de ſe inveniret anima negligens, ac metu ad diverſitatem naturæ confugeret, dormiendo. Deinde ut tanto etiam major, operum admiratio naſceretur, quando de natura inferiore procederent. Quomodo enim non admirabile hoc atque improviſum videretur, cum ex terrena lingua, ſermo proſiliens mortem fugat, peccata diſſolvit, tenebras cæcitatis illuminat, & mutatione mirificâ, terram convertit in cælum.*

Denique parum attendis, Sacerdotum, pro populo ſibi commiſſo, preces, non eſſe à ſacrificio Chriſti, non ab ejus ſatisfactionibus, & meritis, removendas; Chriſtum eſſe, qui, ut ait Claudian. Mamert. lib. 1. de ſtat. anim. c. 2. *Principaliter apud Divinitatem ſummæ Trinitatis, humani generis oblata ſanctificat, peccata expiat, vota commendat.* Eóque proinde potentiores eſſe ſacerdotis preces, quæ & Chriſti interceſſionem habent adjunctam, merita Chriſti offerunt, ſatisfactiones applicant; quo ſcilicet potentiora

tiora ſunt, minúſque repelli poſſunt, Chriſti merita, preces & ſatisfactiones; merita quæ offeruntur; preces, quibus noſtræ, ex inſtitutione ſua, innituntur; ſatisfactiones, quæ per Eccleſiæ auctoritatem applicantur.

Quòd ergo Angelorum preces, pro cliente, abſolutè precibus Sacerdotum præponis, non in Angelorum honorem, ſed in Chriſti contemptum cedit, hic enim per Sacerdotem, ſuum corpus & ſanguinem offert Deo Patri, hic Eccleſiæ publicis precibus, dignitatem & valorem, ſuis precibus & meritis, adjunxit, ſacerdotemque ſuarum ſatisfactionum & meritorum diſpenſatorem fecit, non Angelos cuſtodes: atque ita, dum cuſtodis Angeli officia, tibi videris extollere, Chriſti deprimis.

## Cap. XX.

### *Alii errores, injuriam gratiæ Chriſti, prædicationi verbi Dei, & miniſterio legis Euangelicæ inferentes.*

ORiuntur ex iiſdem fontibus illæ propoſitiones, quas gratis, & abſque fundamento proferunt. Primam, quidem his verbis, *Et ſanè quantumcunque aurem feriat Apoſtolicus concionator, niſi ſenſus interiores*

 *diſponat*

*diſponat Angelus, non plus proderit, quàm æs ſonans, & cymbalum tinniens.*

Alteram, *Deinde per eos* (Angelos) *à Sacerdotibus noſtris, Hierarchicas actiones fieri* (ſic enim lubet Pachimer. interpretari) *quaſi illis præſideant, & omnia rectè, perfectéque confici, procurent; nam Sacerdos, v. g. ut baptizet infantem, non tantùm externo motu, aquam debet aſpergere, & myſtica quædam verba loqui: ſed etiam ad hanc actionem, ejus phantaſia debet concurrere, ut prudens loquatur, ut id intendat facere, quod Catholica facit Eccleſia, hominis autem phantaſiam, ut propriam quandam Provinciam, ab Angelo gubernari, jam ante dixim. Quod ſi hac decoratum à Deo prærogativâ, magnum Eliam ſibi perſuaſerunt, Hebræi DD. ut nullus, eo abſente, circumcidatur infans, eamque ob rem, in ejus ſacramenti apparatu, duas ornent ſedes, alteram circumciſionem peracturo; alteram, Eliæ ſub aſpectum non cadenti. Quanto potiori jure, id in ſacramentis noſtris, Angelicæ cuſtodiæ, & Hierarchico officio, debitum eſſe, putabimus.*

Cui propoſitioni omninò affinis eſt, & alia: *Addo denique, quòd maximè in hac cauſa, Majeſtati favet Angelorum, & non ipſos, abſque illorum opera, & pænè dixi labore, hæc præſidiis uti non poſſe, ita diſponente Deo, ut comminiſtri ſint noſtri, operum duces, & perpetui, in ſanctiſſimis illis myſteriis, adjutores, ut ſeq. libro videbimus.*

Qua-

Quarum propoſitionum ſcopus eſt, oſtendere, nec poſſe concionatorem, quemquam ad Deum adducere, niſi Angelicâ operâ, auditores, ad aſſentiendum concionatori, moveantur; nec poſſe quemquam, aut Baptizare, aut ſacramentum quodvis conficere, niſi phantaſia ejus, ab Angelo ad proferenda verba, & applicandam, juxta ritum Eccleſiæ, materiam, moveatur. Ne utrum autem in Scripturis, aut in PP. fundamentum habet; in quibus tamen veritas tanti momenti, fundari deberet.

Et ſanè miror, viros, qui tam acriter, tam audacter defenditis, neceſſariam Dei gratiam non eſſe, ut bonum opus morale, omni ex parte perfectum, ab homine efficiatur, jam operam Angeli neceſſariam eſſe, ad ſacramentalia verba proferenda, juxta intentionem Eccleſiæ, etiam abſque fide, ac bono propoſito (nam miniſtrum ſacramentorum, aut fide, aut bonâ voluntate præditum eſſe, ad validam ſacramenti collationem, & ſuſcipienti fructuoſam, neceſſum non eſt, ſecundùm Eccleſiæ Catholicæ, adverſus Donatiſtas; definitionem) tam audacter, tam temerè pronuntiatis.

Nec advertitis, dum dicitis, *Quantumcunque aurem feriat Apoſtolicus concionator, niſi ſenſus interiores diſponat Angelus, non plus*

*profectuum, quàm æs ſonans, aut cymbalum tinniens.* Et iterum clariùs, *Cùm ſine Angelica opera, Sacerdos hominem non juſtificet; imò ſæpe Angeli ſoli, obices omnes, qui difficultatem creant, tollere ſoleant.* Hos effectus, gratiæ proprios, vos Angelis tribuere. At verò è contrario, S. Aug. Tract. 3. & 4. in Epiſt. 1. Joan. & alibi paſſim infinitis ferè locis, effectum proprium Divinæ, ac medicinalis Chriſti gratiæ, (adverſus cujus neceſſitatem, & efficaciam, non leviter excanduiſtis, & etiamnum excandeſcitis) eſſe docet, *diſponere ſenſus hominis*, & omnes difficultates tollere, & obices, qui receptionem Euangelii præpediunt.

Inter illos autem obices, locum potiſſimum tenet cupiditas; dolorque carnalis, & voluptas terrena; hæc omnia, ſcilicet impedimenta, ſecundùm vos, tollit Angelus, ſenſus interiores diſtinendo, & ad juſtificationem præparando: cui ergo bono ampliùs Divina gratia? ſi difficultates omnes, obices omnes, qui juſtificationem impediunt, Angelicâ tolluntur operâ? ſi ſenſus interiores diſponit Angelus? ſi ea ſuavitate eos repleat? ut quod de gratia, dixit Aug. lib. de Spir. & litt. c. 28. *Faciat plus delectare, quod præcipit, quàm delectare, quod impedit, hoc eſt, quodcunque bonum temporale, cujus delectatione peccamus.*

Pelagianus hic error eſt, in quem incauti inciditis.

inciditis. Catholica verò Eccleſia, in contrarium docet, fruſtra aut Angelum, aut hominem, exteriùs credenda, vel facienda, Chriſtianæ legis opera proponere, niſi Deus interiùs ſuadeat; carnis adverſarios inſultus reprimat; obices, quos cupiditas nectit, juſtitiæ delectatione removeat: ubi verò propoſitum à Concionatore, fidei objectum fuerit, quantumvis ad credibilitatis, ut vocant, motiva proponenda, cooperari ſoleat Angelus, ab eo tamen actu, quamvis ceſſaverit, internam Spiritus S. motionem, & lumen ſufficere, ut tenebræ omnes animi fugentur, & convictus, propoſitarum rerum veritate, animus, concionatori exteriùs prædicanti, aſſentiat, Deo interiùs perficiente aſſenſum, & illuminante animum: atque adeo, ſi neceſſarius ſit, Angeli, ſenſus interiores diſponentis, concurſus, (ut ſomniant) ad hoc, ut Apoſtolicus concionator, aliquid proficiat, non hominis exinde operæ detrahi, ſed Divinæ gratiæ virtuti derogari.

Neque nos, Angelicæ illuminationi detrahimus, quam & libenter agnoſcimus, & ſummoperè commendamus; ſed eam adeo neceſſariam eſſe, ut poſitâ prædicatione verbi Dei, nequeat gratia Divina incredulitatis obicem, & difficultates, acceptandæ fidei repugantes, perrumpere; ſed præparandus omninò ſit animus noſter, Ange-

Angelico miniſterio, quo difficultates iſtæ, & impedimenta credendi ſuperentur: hoc eſt, quod negamus; & quod, nulla Patris cujuſquam auctoritate comprobatur.

## Cap. XXI.

### *Afferuntur nonnullæ auctoritates; ſed gratis.*

PRoferunt quidem quaſdam auctoritates, quibus Angelos, hominum doctores eſſe, probare contendunt; ſed eæ, nequidem trahi poſſunt, ad eam, de quâ jam diſputamus, propoſitionem probandam; præter Aug. fortaſſe, in Pſal. 8. & D. Thom. q. 111. a. 1. ad 1. ſententias, quas tamen à ſenſu Auctorum detorquere oportet, ſi propoſitionem iſtam, quam docent adverſarii, ex iis eruere, aliquis contendat. Uterque, fateor quandam prærogativam, Angelorum illuminantium, ſupra homines agnovit: Sed non illicò neceſſum eſt, ut exiſtimationem modernorum fallacem, amplexi ſint.

Placet maximè opinio, Franc. Suaris, qui Tract. de Ang. lib. 6. c. 16. n. 24. ſecutus alios, quos laudat, prærogativam iſtam, illuminationis hominis ab Angelo, vel alio homine, in eo ſtatuit, quòd *Angelus ſuperiori virtute, & majori acumine mentis,* poſſit

*poſſit docere, quàm homo; majorem efficaciam habeat, circa ordinationem, & applicationem phantaſmatum, quàm homo.* Ipſaque phantaſmata, ab Angelo excitata, & ſubtiliora reddat, & iis meliùs ordinatis, vim intellectus noſtri adjuvet & confortet. In eóque, tam ex mente S. Aug. quàm D. Thom. præferri, dico, illuminationem hominis, ab Angelo, illuminationi hominis, ab homine, quod hæc exterior tantùm ſit, meráque objecti propoſitio, nullam vim conferat audienti: illa verò interior, & quæ vim intellectus promoveat, qui utique intelligit ea, quæ defucatis magis, meliuſque diſpoſitis phantaſmatis repræſentantur.

Non negant tamen, iſti SS. DD. quin exterior iſta propoſitio, ſimpliciter neceſſaria magis ſit ad credendum, ſed potiùs id expreſsè, ex Apoſt. docet S. Thom. nec ajunt, interiorem iſtam illuminationem, quæ fit interdum ab Angelo, ſimpliciter ad credendum neceſſariam eſſe, aut ſimpliciter exteriori, quæ fit ab homine, nobiliorem: quinimò ita de humana loquuntur, ut & utilitate, & dignitate, præferri videatur Angelicæ, quæ circa homines ordinariè exercetur: tum quod illa, rerum nondum auditarum, aut ſenſu ullo perceptarum, notitiam omnium primam ingenerare poſſit; Hæc, rerum tantùm,

tantùm, quarum ſpecies in phantaſia aſſervantur, notitiam refricare queat; ac proinde prior, poſteriori magis neceſſaria, atque univerſalior videatur; tum quod ſignis magis obſcuris, & æquivocis (cujuſmodi in viſionibus contingunt) Angelus hominibus, Divinam voluntatem patefacere ſoleat; homo verò, verbis uſitatis & notioribus, quibus titulis, nos ſupra, illuminationem ab homine factam, alteri prætulimus.

Gratis quoque, & leviori fundamento nixi, adeo imbecillam humanæ mentis virtutem faciunt, ut nec verba ſacramentalia, Sacerdos proferre, nec aqua infantem abluere poſſit, abſque miniſterio Angelico, quo phantaſmata moveantur, & excitentur; quaſi verò, ad actus peccati, in quibus plus doli, & ingenii reperitur, Angelos ſemper phantaſiam movere oporteat: quas actiones, ſi propriâ virtute exercere poſſumus, quidni & prolationem verborum ſacramentalium, & ablutionem infantis, aquâ elementari? Quos actus materialiter nihil habere ſupernaturale, contendunt iidem auctores: quos etiam actus, aliquando malos eſſe, & miniſtri malitiâ infici, remanente ſacramenti valore, & efficacia, Catholici omnes admittunt.

Ad hos actus, tam faciles, & naturæ captum, non excedentes, non neceſſariò, bonitate morali donatos, Angeli miniſterium neceſſariò requirere, quis, ſi ratione polleat, audebit aſſerere? Quis rem adeo gravem, adeo momentoſam, & ad hominum ſalutem ſpectantem, nullâ aliâ, quam ductâ, ex Rabinicis fabulis, inani conjecturâ, ſtatuere præſumet?

Ejuſdem vanitatis eſt iſta, Angeli cuſtodis prærogativa, ſupra Sacerdotem, quam unus è modernis, ita explicat, *Scio, illum Sacerdotem legatione ad Deum fungi, pro populo, ſed in hoc officio (ſacrificium ſemper excipio) Angelo ſeipſum inferiorem profitetur; cùm in venerando Miſſæ canone orat, ſacrificia illibata perferri, per manus S. Angeli, in conſpectu Divinæ Majeſtatis.*

Inquibus verbis, præterquam, quòd contradictio ineſſe videtur, cùm illud ipſum, in quo, inferiorem ſe Angelis, Sacerdotem profiteri, aſſerat, pars ſit ſacrificii; ac proinde, vel auctor ſacrificium minimè excipere, vel in eo, de quo agitur, Sacerdotem inferiorem dicere, non debebat: quâ tamen donatâ, & remiſsâ libenter repugnantiâ, temerè, in oblatione ſacrificii Miſſæ, Sacerdotem Angelo poſtponit, conjecturam ex iis verbis ducens, quæ non de Angelis, ſed

de

de *Chriſto*, *magni conſilii Angelo*, interpretantur, Alger. lib. 1. de ſacram. corp. & ſang. Dom. c. 14. Stephan. Eduenſ. de ſacram. Alt. c. 17. & alii: quæque etſi de Angelis, ſive cuſtodibus, ſive aliis, intelligantur, dignitatem Sacerdotis nihilo inferiorem oſtendunt.

Nam quòd Angelorum preces, noſtris adjungi petimus, quas ſcimus noſtris puriores, & ſanctores eſſe; quòd memoriam paſſionis, corporis & ſanguinis Chriſti, ac meritorum ejus, ab Angelis, ſanctiùs recoli, & Patri Divino, exhiberi petimus; non illud oſtendit, in offerendo ipſo corpore, & ſanguine Domini, in ſacrificium, & hoſtiam, Patri, cujus oblationis dignitas, omnes preces ſuperat, non eſſe Sacerdotis, potiores partes, quàm Angeli, ut & alii auctores, videntur admittere.

QUÆ-

# QUÆSTIO VIII.

## Errores quorundam, Paſtoratum & Sacerdotium, tribuentium Angelis; itemque Eccleſiam inviſibilem, ſine Sacerdotibus, & Paſtoribus viſibilibus, fingentium, refelluntur.

### CAPUT I.

*Angelos, non eſſe veros Paſtores, oſtenditur.*

NOn contenti nonnulli, Sacerdotii functiones elevaſſe, eaſque Hierarchicis functionibus Angelicis, & cuſtodiâ Angelorum, longè inferiores, docuiſſe, Hierarchiam Eccleſiaſticam, unico, quod ei contulit Chriſtus, privilegio, ſpoliare conantur ſtatuentes quædam, quæ ab hæreſi, vix ullus, excuſare poteſt: nam 1. verba iſta S. Petri, *Paſcite, qui in vobis eſt; gregem* Angelis cuſtodibus, æquè dicta eſſe, autumantes, ſicut Epiſcopis, & Angelos, earum animarum Paſtores

Paſtores eſſe, quarum ſunt cuſtodes: probanti enim, Epiſcopos Angelis, quoad functiones, præferendos, ex eo, *Cui Angelorum dictum eſt, paſcite, qui in vobis eſt, gregem Dei, ſicut Epiſcopis dictum eſt?* Illi quæſtioni, inquiunt, ſtatim ſatisfacere poteſt quis, ex verbo Dei, *Illis Angelis, de quibus Pſalmiſta ait*, Pſal. 90. *Angelis ſuis mandavit de te, ut cuſtodiant te, in omnibus viis tuis; nam quid eſt aliud, Angelos habere curam, cuſtodiendarum ovium Dei, quàm Paſtores earum eſſe?*

Unde Duas haſce propoſitiones, ſtatuunt, *Officium, quo funguntur Angeli, in cuſtodiendis animabus, idem eſſe, cum officio Paſtorali Epiſcoporum.* Alteram, *Officium cuſtodiendarum animarum, quod Angelis convenit, præſtantius eſſe, officio Epiſcopali*: quarum tamen priorem, ut Hæreticam; alteram, ut falſam, ac temerariam, & fortè erroneam, damnavit, facultas Theologica Pariſienſ. Et ne gratis hoc dixiſſe videar, ſolidè, utramque noſtræ aſſert. partem confirmemus.

Primùm ergo, Hæreticam eſſe, hanc propoſitionem, quod Angelis cuſtodibus, paſtorale Epiſcoporum munus, attribuerit, patet ex Scripturis; 1. Enim, in Scripturis SS. nonniſi hominibus dictum legimus, *Quorum remiſeritis peccata, &c.* Joan. 20. *Hoc facite in meam commemorationem*, Luc.

Luc. 22. *&c. Ite, baptizate, & docete, baptizantes eos, in nomine Patris, &c.* Math. 28. De hominibus quoque dixit Apoſt. Jac. 5. *Infirmatur quis in vobis, adducat Presbyteros, &c.* Quibus tamen omnibus, Paſtorale Epiſcoporum, & Presbyterorum officium, maximè continetur.

II. Paul. ad Epheſ. 4. ſcribens, dicit, *Deum dediſſe dona hominibus*, mox ipſe ſubdit, *& ipſe dedit, quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem Paſtores & DD. ad conſummationem ſanctorum, in ædificationem corporis Chriſti, quod eſt Eccleſia.* Quibus verbis, manifeſtè innuit, Paſtores Eccleſiæ, homines eſſe debere, non alios:

III. Idem Paul. Epiſt. ad Hebr. 5. ſoli homini, Epiſcopatum attribuit, ſeu Paſtoratum, qualis Epiſcopis convenit. *Omnis Pontifex*, inquit, *aſſumptus, in iis conſtituitur, quæ ſunt ad Deum, ut offerat hoſtias, & ſacrificia, pro peccatis.* Quibus verbis, conditionem ad Pontificatum exigit, ut Pontifex ex hominibus aſſumatur; cujus conditionis rationem reddit, ut ejuſmodi Pontifex, *Condolere poſſit iis, qui ignorant & errant, quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate*, quæ ratio Angelis congruere, ac convenire non poteſt.

IV. Deinde conciliorum quoque teſtimoniis, eadem propoſitio, hæreſeos convincitur:

vincitur: nam Conc. Flor. decr. Eug. dum, meminit, miniſtrorum cujuſlibet ſacramenti, Sacerdotum atque Epiſcoporum meminit, quorum poſtea ordinatiònem deſcribit, quæ Angelis convenire nequit. Itaque cum paſcendi officium præcipuum, ſit, adminiſtratio ſacramentorum; (paſcunt enim Paſtores, *verbo* & *ſacramentis*, ſed maximè ſacramentis;) manifeſtè innuit Conc. Flor. nullos ſe agnoſcere Paſtores, præter homines, ritu in Eccleſia recepto, ordinatos, atque conſecratos.

Idem fermè ex Trid. argumentum deduci poteſt, hujus Catholicæ veritatis ſtatuendæ: quibus omnibus, ſi PP. teſtimonia, quæ certè ſunt plurima; ſi Theologorum; ſi Chriſtiani orbis conſenſum adjungas; non dubium eſt, quin iſta propoſitio, ſit articulus fidei, quòd verum Paſtoris officium (quod nimirum, in *Verbi Divini prædicatione*, & *ſacramentorum* præſertim *adminiſtratione*, conſiſtit) ſolis hominibus conveniat; contrariáque propoſitio, quæ illud Angelis tribuit, ſit hæretica.

## Cap. II.

### *Officium cuſtodiæ Angelicæ, officio Paſtorali, inferius eſſe.*

Quamvis, quæſt. præc. hac de re, copiosè egimus, non abs re tamen viſum,

viſum, quædam, memoriæ juvandæ gratiâ, & quia materia digna eſt, paulò compendioſiùs recolligere. Eadem igitur facilitate, ut credo, falſitatis, ac temeritatis, & fortè erroris, redarguetur iſta propoſitio, quæ munus cuſtodiendarum animarum, quo funguntur Angeli, Epiſcopali, aut Sacerdotali muneri, vel æquiparat, vel anteponit.

1. Enim certum eſt. muneris Epiſcoporum, ac Sacerdotum eſſe, remittere peccata, ſolvere per abſolutionem, ligare per cenſuras, juxta illa Chriſti Domini verba, quæ legimus in Scripturis, *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis peccata, retenta ſunt.* Item, *quæcunque ligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cœlis, & quæcunque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis*; eorumque muneris ſit, per *Baptiſmum*, *extremam Unctionem*, aliáque ſacramenta, gratiam infundere: imò etiam per *Ordinationem*, ſi de Epiſcopis ſermo ſit, juxta illud Pauli, *reſuſcita gratiam, quæ data eſt tibi, per impoſitionem manuum Presbyterii.*

At hoc officium quocunq; Angelicæ cuſtodiæ officio, præſtantius eſt: nam docent Theologi, (nec certè alia, Angelorum cuſtodum officia, ſine errore fingi poſſunt,) Angelicæ cuſtodiæ, eos effectus eſſe, putà, *externa pericula avertere, animam vel ad*

*bonum excitare, vel à malo avertere, dæmones coërcere, orationes hominum ad Deum deferre, pro nobis orare, delinquentes corrigere*; atque hæc omnia, longè ſunt inferiora poteſtate, quam habent homines, *juſtificandi animas, infundendi gratiam, peccata remittendi, ligandi per cenſuras.*

Confirmatur, 1. Tum, quia illi omnes, Angelicæ cuſtodiæ effectus, ſunt naturalis ordinis, quoad ſubſtantiam; nam pericula avertunt, naturalibus cauſis: animam ad bonum excitant, & à malo avertunt, vel excitando humores, ac ſpiritus animales, & objecta viſibilia exhibendo, quod omninò naturale eſt; vel ſpecies aliquas ſenſibiles, in phantaſia producendo, qui modus producendi, licèt ſit ſupernaturalis, ex communiori ſententia Theologorum; ſpecies tamen ipſæ productæ, omninò ſunt naturales, ex omnium conſenſu. Dæmones verò coërcent, naturali omninò immiſſâ qualitate; vel voluntate Divinâ, cui contradicere nequeunt, propoſitâ; vel certè Deo ita volente, ac diſponente, incuſſo dæmonibus timore: orationes autem hominum ad Deum deferunt, & pro ipſis precantur, viâ omninò naturali: delinquentes tandem puniunt, eâ, quâ pollent, in hæc inferiora corpora, virtute motrice naturali, ut ſatis patet.

At verò effectus, quos, Eccleſiæ Paſto-

res,

res, ratione ſui muneris producunt, ſunt verè & propriè ſupernaturales, putà *gratia habitualis*, cæteræque virtutes ſupernaturales, quæ in ſacramentis infunduntur, ut ex fide conſtat; ideóque dicebat S. Aug. Tract. 72. in Joan. *Difficilius eſſe, hominem juſtificare* (quod efficit Sacerdos) *quàm cælum & terram creare*, quod nequit facere Angelus: proindéque, quantò ſupernaturales effectus, naturalibus præſtant, tantò paſtorale Epiſcoporum & Presbyterorum officium, Angelorum, homines cuſtodientium, officio anteponendum eſt.

Confirmatur II. Tum, quia Angelicæ cuſtodiæ, omnia officia, circa nos, corpus tantùm noſtrum, vel certè facultatem corpoream, phantaſiam ſcilicet humanam attingunt; Sacerdotes verò atque Epiſcopi, in animas ipſas habent poteſtatem; has ligant, has ſolvunt, eaſdem juſtificant, intellectum fidei dono, voluntatem ſpei, & charitatis, animam ipſam gratiæ ornamentis illuſtrant. Sicut ergo, Greg. Naz. Orat. ad civ. Naz. Ambr. de dign. Sacerd. c. 2. Chryſ. in verb. Iſai. Hom. 4. & 5. aliique PP. colligunt, principatum Sacerdotalem, Regio, tantò, ſuperiorem eſſe, quantò, anima corpori præferenda eſt, quòd hujus, ad corpora, illius, ad animas, virtus extendatur: ita quóque eodem titulo concludemus, cuſtodiæ Angelicæ munia,

 officio

officio Paſtorali, longè eſſe inferiora.

Confirmatur hæc ratio ex D. Chryſ. 3. de Sacerd. Sacerdotes hoc titulo, Angelis præferente, & nullam, poteſtate Sacerdotali, ratione iſtorum effectuum, majorem eſſe, pronuntiante: *Etenim*, inquit, *qui terram incolunt, atque in ea verſantur, iis commiſſum eſt, ut ea, quæ in cœlis ſunt, diſpenſent; iis datum eſt, ut poteſtatem habeant, quam Deus Opt. Max. neque Angelis, neque Archangelis, datam eſſe voluit; neque enim ad illos dictum eſt, quæcunque alligaveritis in terra, erunt alligata & in cœlo, & quæcunque ſolveritis in terra, erunt ſoluta & in cœlo;* Math. 16. & 18. *Habent quidem & terreſtres principes, vinculi poteſtatem; verùm corporum ſolùm: id autem dico, Sacerdotum vinculum, ipſam etiam animam contingit, uſque ad cœlos pervadit; uſque adeo, ut quæcunque infernè Sacerdotes confecerint, illa eadem, Deus ſupernè rata habeat, ac ſervorum ſententiam, Dominus confirmet: quidnam hoc aliud eſſe dicas, niſi omnem rerum cœleſtium poteſtatem, illis à Deo conceſſam? quorumcunque enim peccata remiſeritis, remittuntur eis, & quorumcunque retinueritis, retenta ſunt: Quænam, obſecro, poteſtas, hac unâ, major eſſe queat? Pater omne judicium dedit Filio, cæterùm video, ipſum omne judicium, à Deo Filio, illis traditum.*

CAP.

## Cap. III.

### *Aliæ rationes ob quas, officium Angelicæ cuſtodiæ, officio Paſtorali, inferius eſt.*

II. Igitur, quemadmodum ex Apoſt. Epiſt. ad Hebr. c. I. Chriſtus *tantò melior Angelis effectus eſt, quantò præ illis, differentius nomen hæreditavit*, ita tantò nobiliores, ratione ſui officii, Sacerdotes eſſe, conjicimus, quantò præ illis, excellentius nomen ſortiti ſunt: Angelos quidem, cuſtodes noſtros, *adminiſtratorios Spiritus*, dicimus: Sacerdotes verò, *Salvatores, Chriſtos, legatione pro Chriſto fungentes, miniſtros Chriſti, diſpenſatores myſteriorum Dei, vivifici corporis Chriſti, ac ſanguinis, conſecratores, terrenos Deos* dictos, novimus; qui tituli, quæ elogia, longè, omnes, Angelorum cuſtodum, titulos, exuperant.

III. Eadem dignitas, officii Epiſcopalis, ſupra officium Angelorum cuſtodum, ex poteſtate, quam habent Sacerdotes, & Epiſcopi, ad conſecrandum corpus Chriſti, ac ſanguinem, & utrumq; fidelibus tribuendi, quam non habent Angeli, abundè colligitur. Quæ enim poteſtas, huic comparari poſſit? Quod officium, huic muneri, poterit adæquari? Quæcunque enim Angeli operantur, oſtendunt tantùm, inferiora

hæc corpora, ipſis eſſe ſubdita, & quoad motum, localem præſertim, ſubjecta: at non oſtendunt, eos, integram aliquam ſubſtantiam, poſſe producere, ſicut Sacerdotes aliquando producunt, aut Filium Dei, univerſæ creaturæ Dominum, ipſis eſſe ſubjectum, ſicut Chriſtus Dominus conſecrandus, Sacerdotibus veluti ſubditur, ad quorum verba ſe ſiſtit.

Adſtant quidem, dum Chriſti corpus conſecratur, beati illi ſpiritus, & ut loquitur Chryſ. in Laud. eor. qui compar. in Eccl. & Hom. 93. in Math. & 60. ad Pop. Antioch. *Angeli huic ſtupendæ adſiſtunt menſæ, & cum reverentiâ hanc circumvallant.* Sed *quod Angeli videntes horreſcunt, neque liberè audent intueri, propter emicantem inde ſplendorem*, hoc Epiſcopi, & Presbyteri, conficiunt, hoc liberè tractant, manibus tangunt, fidelibus pro ſuo arbitratu, diſtribuunt, ab eo, indignos, auctoritate removent, hoc paſcuntur, huic uniuntur, & fiunt unum Chriſti corpus, & una caro, alioſque corpori Chriſti compaginant, carne Chriſti reficiunt, ſanguine potant. Itaque hoc titulo, longè eminentius eſt, officium Paſtorale, Angelorum cuſtodum officiis.

Confirmatur hæc ratio, 1. ex Chryſ. 3. de Sacerd. *His Presbyteris*, inquit, *data eſt poteſtas, quam Deus, nec Archangelis conceſ-*

*ſam*

*ſam eſſe voluit: operantibus enim illis, tum ſacra hæc, quæ dico, perficiuntur* (nempe conſecrationis myſteria) *& peccata etiam hominibus remittuntur*; tum ex Bern. ſerm. in Cœn. Dom. aut alio ejuſdem temporis Doct. ubi Sacerdotis, corpus Chriſti conſecrantis, excellentiam, his verbis extollit: *Quicquid de aſcenſu Sacerdotis, in illâ horâ, ſeu profectu, cogitari poteſt, vel dici, longè infra dignitatem veritatis eſt*: & clariùs ibid. ubi poteſtatis, conſecrandi corpus ac ſanguinem Chriſti, dignitatem, his verbis magnifecit, *ô præclara & reverenda, poteſtas veſtra! certè non eſt poteſtas, poſt Deum, ſicut poteſtas veſtra, forſitan audire vultis, & audire delectat apertiùs, quænam ſit iſta tanta poteſtas, cui nihil in cœlo, vel in terra, valeat comparari. Ad quod ego, conſecrare videlicet corpus, & ſanguinem Domini, ſuper poteſtate veſtra, ſuper tam inſigni ſpectaculo, ſuper tum ſolemni, dignitatis veſtræ privilegio, ſtupet cœlum, miratur terra, contremiſcit homo, reveretur plurimùm, Angelica celſitudo.* Et paulò poſt, *Nulli Angelorum, nullis ſpiritibus ſupernis, ſed tantùm hominibus, nec tamen omnibus, ſed ordini veſtro tantùm, mandatam eſſe, tanti ſacramenti celebrationem in altari.* Tum denique ex B. Laur. Juſtin. ſerm. de Chriſt. corp. qui in ejus poteſtatis commendationem, eadem ſcripſit.

# Cap. IV.

## IV. & V. *Ratio. Dignitatis, officii Paſtoralis.*

IPſa dignitas officii Sacerdotalis, ex eo, oſtenditur, quòd Angelorum cuſtodum omnia miniſteria, Sacerdotes ac Epiſcopi obeant, inſuperque iis, quæ ſupra retulimus, auctiores ſint: obire autem ipſos, omnia, Angelorum cuſtodum munia, eorum omnium enumeratione patebit; I. Enim pericula plurima à nobis avertunt; nam in aquæ benedictæ uſu, aliorumque ſacramentalium, quæ à Sacerdotibus, & Epiſcopis conficiuntur, credimus, à multis nos periculis quotidie liberari: nec Sacerdotis dignitatem imminuit, quòd liberationem iſtam, Angelorum cuſtodia, ſæpe perficiat; quin imò, Sacerdotum in eo prævalebit auctoritas, quòd eorum voci, Angeli quodammodo obſequi, & quod ipſi voluerunt, ſtudioſo famulatu perficere, atque exequi videantur.

II. Sicut Angeli, animam ad bonum excitant, & à malo avertunt, ita & Sacerdotes, *arguendo, obſecrando, increpando, in omni patientia & doctrina*, ad bonum inducunt, & à vitiis, commiſſos ſibi populos revocant. III. Dæmones quoque coërcent, & exorciſmis abigunt, juxta Chri-

ſti

ſti Domini verbum, quo Apoſtolis virtus ejiciendorum dæmoniorum, promittitur: nec Sacerdotes tantùm, ſed & inferiores miniſtri, Exorciſtæ nimirum, id præſtant.

IV. Orationes hominum ad Deum deferunt, ideóque Dei, & hominum, mediatores, paſſim à PP. dicuntur, lib. 2. conſt. Apoſt. c. 30. Chryſ. lib. 3. de Sacerd. Hier. Epiſt. ad Fabiol. Greg. 2. Paſt. c. 11. Iſidor. Peluſ. lib. 1. Epiſt. 149. & aliis, officiumque iſtud Angelicum, perfectiſſimè exhibent. Quæ cauſa fuit, ut hæc de Sacerdote diceret Chryſ. ſerm. 26. *Verſatur inter Altaria ſemper, peccatorum cauſas, & dolores populi ſuſcipit, fert, offert, ingerit preces, accipit, refert, reſtituit impetrata, ex homine, totus in Angelum, ſubſtitutus.*

V. Pro populo ſibi commiſſo Deum orant, & eò potentiùs exorant, quò efficacius, pro ipſis exhibent ſacrificium; juxta illud Pauli de Pontifice, quem conſtitutum dicit; *Ut offerat Hoſtias, & ſacrificia pro peccatis.*

VI. Tandem delinquentes etiam ſæpe puniunt, non tantùm ut miniſtri, quòd Angelo cuſtodi competit, ſed ut judices; nec ſpirituali tantùm pœnâ, quam non infligit Angelus, verùm etiam corporali nonnonquam, ſicut Apoſt. Paulus, inceſtuoſum Corinthium, *tradidit in interitum car-*

*nis, ut ſpiritus ejus ſalvus fieret*: & olim, qui communione Eccleſiaſticâ ſubmovebantur, ſolebant etiam à Dæmonibus agitari.

v. Si quæ ratio eſſet, ob quam, Angeli, Eccleſiæ Paſtoribus præferendi eſſent, ea vel ſola, vel potiſſima eſſet, quòd ipſi Paſtores Eccleſiæ, ab Angelis, utpote ſuperioris ordinis, illuminentur: at vice verſa, dicere poſſumus, Angelos, quoad aliqua, à Paſtoribus Eccleſiæ illuminari; quippe cum doceat nos, Paul. ad Epheſ. 3. ſcribens, ſibi ut Apoſtolo, ut Paſtori, datum eſſe, *Ingentibus Euangelizare, inveſtigabiles divitias Chriſti, & illuminare omnes, quæ ſit diſpenſatio ſacramenti abſconditi, à ſæculis, in Deo, qui omnia creavit, ut innoteſcat principatibus, & Poteſtatibus Cæleſtibus, per Eccleſiam, multiformis ſapientia Dei.* Itáque nec iſto titulo, quo Angeli cuſtodes officio ſuperiores viderentur, ſuperiores tamen Paſtoribus, dici poſſint.

Adde, Paſtores aliquo modo, etiam quod ad iſtam illuminationem ſpectat, Angelis cuſtodibus, ſunt ſuperiores: Etenim communis eſt opinio Theologorum, poſt Dionyſ. 4. 9. & 13. Cæl. Hier. Athan. lib. de comm. Eſſent. & alios PP. Angelos cuſtodes, non eſſe, ex quatuor primis ordinibus, ſed ex reliquis inferioribus; ſuperiores autem Angelorum ordines, à Deo illu-

illuminari, & Dei voluntatem, aliis notam facere: inferiores autem, non ab ipſo Deo, ſed à ſuperioribus, divinam voluntatem edoceri: ut ex prædictis, Dion. & Athan: nec non Damaſc. lib. 2. c. 3. Bern. 5. de conſ. c. 4. & aliis PP. conſtat, Et ex Scriptura S. colligere eſt, in qua videmus, Angelos cnſtodes Perſarum, & Judæorum, inter ſe altercantes, de Dei voluntate, alterius ſuperioris Angeli miniſterio, certiores factos: at verò, Epiſcopi, à Deo immediatè illuminati ſunt, putà Apoſtoli à Chriſto, poſſuntque dicere cum Apoſtolis, *viſum eſt Spiritui S. & nobis*, ipſi verò, Dei voluntatem, alios docent, ideoque eo etiam titulo, videri poſſunt, Angelis cuſtodibus ſuperiores. Vide quæ dixim. ſuper. quæſt. c. 16.

## CAP. V.

### *Idem Confirmatur, teſtimoniis PP.*

ULtimò, non obſcurè, eandem ſententiam, PP. Confirmant; tum ii, qui ſacerdotalem poteſtatem, tanquam *divinam*, *mirabilem*, & *omnium maximam*, prædicant, angeliſque ipſis *venerabilem*; officiumque Paſtorale, vel *ipſis Angelis formidabile*, aſſeverant: tum ii, qui Epiſcopos & presbyteros, *Deo Patri*, vel *Chriſto*; Diaconos verò, *Angelis* comparant: tum deni-

que ii, qui diſtinctis verbis, dignitatem Paſtoralis officii, ſupra Angelorum officia extollunt, vel certe eam, ut ipſis non imparem, commendant. Multa, ad quodlibet eorum oſtendendum, PP. teſtimonia, præc. quæſt. adduximus, nobis in præſenti, aliqua ſufficiet, in medium protuliſſe.

S. Ephrem, Diac. Edeſſ. de dign. Sacerd. vocat Sacerdotium, ſeu Paſtorale officium, *ſtupendum miraculum*, & *inexplicabilem poteſtatem.* Idem, orat. de ſacerd. ait, *donum altitudinis, dignitatis Sacerdotalis, intellectum, & rationem omnem, cogitationemque excedere.* S. Chryſ. 3. de ſacerd. docet in D. Paulo, ſacerdotio attribui, ὑπερβάλλουσαν δόξαν, *incomparabilem gloriam.* Etſi Ambr. de dign. ſacerd. c. 2. creditur, *Honor & dignitas Epiſcopalis, nullis poterit comparationibus adæquari*; quidni ergo, ſi cum Angelorum cuſtodum officio comparetur, ipſum, dignitate exuperare cenſeatur?

Iſid. Peluſ. lib. 1. Epiſt. 71. non Angelicum ſacerdotium, ſed θεῖον χρῆμα, *divinum quiddam* appellat; Chriſtianoſque aſſerit, Paſtoris officium, debere, ἐκθειάζειν, id eſt, inter *res divinas* referre; ideo Sacerdotes & Paſtores paſſim, non tantùm *Angeli*, ſed *Dii*, vocantur, & à Davide, ad Deum, proximo gradu accedere dicuntur: de Divina

vina enim erga nos dignatione, in ſacerdotibus novæ legis mittendis, vaticinans, hæc habet: *Secundùm altitudinem tuam, multiplicaſti filios hominum*; in quo verſu, loco verbi *multiplicaſti*, habetur in Græco, ἐπολυώρησας, quod interpretatur Chryſ. in Pſal. 137. ὕψωσας, ἐπῆρας, *elevaſti, extuliſti*, quibus proinde verbis, ſacerdotes novæ legis, proximo ad Deum gradu acceſſuros, prædicit. S. Greg. Naz. orat. 3. ſacerdotis, ſeu Paſtoris dignitatem, appellat, *omnium ornamentorum maximum*, & *præſtantiſſimum.*

Honorificè omninò, & magnificentiſſimè, de Epiſcopi dignitate atque officio Conſtit. Apoſt. lib. 2. c. 26. loquuntur: *hic*, inquiunt, *poſt Deum, terrenus Deus, qui honore veſtro frui debet. De eo enim, & ſimilibus, ajebat Deus, ego dixi, & Dii eſtis, & filii altiſſimi omnes, & Diis populi tui non detrahes: Epiſcopus igitur vobis præſideat, ut dignitate Dei cohoneſtatus, Diaconus verò, adſiſtat huic, ut Chriſtus Patri.* Eædem Conſt. lib. 2. c. 12. Epiſcopum, tanquam Deum, poteſtate fretum, judicare præcipiunt; ad Laïcos quoque, hæc, de Epiſcopis, ſummoperè honorandis, verba dirigunt; *Si Moyſes, à Domino appellatus eſt Deus, Epiſcopum, ut Deum, in honore habete, & Diaconum ut Prophetam ejus.* Eos verò acriter reprehendunt, qui ludicrum & jocularem putant

tant honorem Pontificalem, qui imitationem habet, magni Pontificis, Jeſu Chriſti, Regis noſtri.

Conſentit & Ignat. de miniſtris Eccleſiæ Trallianos commonens: *reveremini illos, ut Chriſtum ipſum, cujus Vicarii ſunt, & Epiſcopus, typum Dei Patris gerit.* Et poſt aliqua: *Quid enim eſt aliud Epiſcopus, quàm is, qui omni principatu, & poteſtate ſuperior eſt, & quoad homini licet, pro viribus imitator Dei factus? &c. Quid verò Diaconi, quàm imitatores Angelicarum virtutum, quæ purum & inculpatum miniſterium, illi exhibent?* En quomodo Epiſcoporum officium, Divinæ gubernationi comparetur, Diaconorum verò miniſterium, Angelicæ cuſtodiæ. Idem, Epiſcopum, dicit, *præſidentem*, εἰς τόπον θεοῦ, *Dei loco*, Epiſt. ad Magneſian. paſſimque eum, Deo, Chriſtoque comparat. Auguſt. in Pſal. 103. Verbi Dei Prædicatores, paſtoreſque, non inferiores (quales ex prædictis, ſunt Angeli cuſtodes) ſed ratione ſui officii, *ſublimes Angelos Dei*, appellat, *adhuc in carne mortali.*

Syn. Trid. Seſſ. 7. c. 1. de reform. poſt Bern. paſtoratum, *onus Angelorum humeris formidandum*, appellavit. An verò idem, de cuſtodiæ animarum officio, dici poteſt? neutiquam ſanè; nam paſtoratu longè inferius eſt. Iſid. verò Peluſ. lib. 1. Ep. 129. Paſtoralia officia, ſacraque omnia miniſte-

ria,

ria, Angelis eſſe περιπόθητα, ſeu amabilia, & vehementer ab ipſis expeti, docet. Theoph. verò Nycen. Epiſt. 3. eadem ipſis, ἐπιθυμητὰ καὶ φρικτὰ, *deſiderabilia*, & *formidanda*, affirmat. Clem. Alex. lib. 7. ſtrom. ſacerdotem, ratione ſui muneris, *æqualem Angelis*, prædicat, *precatur*, inquit, *cum Angelis, ut qui jam ſit æqualis Angelis*: quantæ dignitatis, putas, debere eſſe officium, quod homines, naturâ longè diſpares, conditione pares facit? cum è contra, Angelorum cuſtodum munus, non tam Angelos extollat, quàm ad humanam ſocietatem dejiciat.

Clariùs verò Naz. c. 17. dum & ſacerdotium, Angelis venerabile & ipſorum conditioni non impar, aſſeverat: *Sacerdotium*, inquit, *ipſi quoque Angeli puri, puriſſimi Dei cultores, tanquam ipſorum cultui, minimè impar veneratione dignantur*: quomodo iſtud? niſi Angelicæ cuſtodiæ officium, non exæquet tantùm, ſed ſuperet.

Apertiſſimè autem Bern. Serm. ad Paſt. in Syn. congreg. qui incipit, RR. Fratr. *Quantam*, inquit, *dignitatem, contulit vobis Deus? quanta eſt prærogativa ordinis veſtri? Prætulit vos Deus, Regibus & Imperatoribus, prætulit ordinem veſtrum, omnibus ordinibus; imò (ut altiùs loquar) prætulit vos Angelis & Archangelis, Thronis & Dominationibus: Sicut enim non Angelos, ſed ſemen Abrahæ apprehendit, ad faciendam redemptionem: Sic non*

*non Angelis, ſed hominibus, ſoliſque Sacerdotibus, Dominici Corporis & Sanguinis, commiſit conſecrationem: omnes enim, ſicut ait Apoſt. ad Hebr. 1. ſunt adminiſtratorii Spiritus, in miniſterium miſſi, propter eos, ſed longè excellentius eſt officium veſtrum, quod admirabile eſt, & non ſolùm in oculis veſtris, ſed etiam Angelorum.*

His procul dubio verbis, nihil clariùs, nihil apertiùs, nihil ad quemvis etiam pertinacem convincendum efficaciùs: nam & Angelis, ratione Paſtoralis officii, homines præfert, & officium ſacerdotale, ſeu paſtorale, Angelorum, officio anteponit.

Iis omnibus, nihil eſt, quod addi debeat, niſi fortè placet, etiam D. Franciſci ſanctiſſimi viri auctoritatem, coronidis loco, adjungere; qui, teſte ipſius vitæ ſcriptore fideliſſimo, S. Bonav. ſæpe dicere ſolebat, ſi ſibi occurrerent ſimul, Angelus & ſacerdos, ſe priùs Sacerdotem ſalutaturum, quàm Angelum; tantæ nimirum dignitatis ſacerdotem eſſe, judicabat, ut cùm ſciret, Angelos, hominibus, naturâ ſuperiores, eſſe, ac conditione beatiores; nullius tamen ponderis, Angelicæ naturæ excellentiam, conditionis eminentiam, duceret, præ officii ſacerdotalis dignitate, quâ ſolâ, homines, naturam, officia, conditiones Angelorum, ſuperarent.

## CAP. VI.

### *Non docet S. Ambroſ. contrarium.*

QUid iis omnibus opponat, neotericorum quis, miſerum eſt dicere. Ambr. auctoritatem opponit, cujus verba infeliciter detorquet, ut id videatur dicere, quod nunquam ſapienti viro, videbitur cogitaſſe: *Non ſolùm*, inquit Ambr. lib. 2. in Luc. *Epiſcopos ad tuendum gregem, Dominus ordinavit, ſed etiam Angelos deſtinavit.* Ergo, infert ille, arbitratus eſt Ambr. munus Angelici Paſtoratus (ſi tamen Paſtoratus dicendus, qui improprius tantùm eſt, & & valdè imperfectus) eſſe nobilius, vel ſaltem majoris in Eccleſiam beneficii.

Quaſi verò, ſacramentorum beneficia, quæ nobis à Paſtoribus conferuntur, & prædicationem verbi divini, quæ ad fidem neceſſaria eſt, ex D. Paulo, dicente, *fidem eſſe ex auditu, auditum autem per verbum Dei*, Ambr. Angelicæ cuſtodiæ poſtponeret? abſit.

Quid ergo, inquies, Ambr.? Hoc duntaxat, putà, non ſolos Eccleſiæ prælatos, ſed & Angelos, à Paſtoribus illis, myſticè deſignari, qui naſcente Domino, *Vigilantes*, deſcribuntur, & *cuſtodientes vigilias noctis, ſuper gregem ſuum*, Luc. 2. Hæc enim ſunt ipſius verba, *Grex igitur populus, nox ſæculum*,

*ſæculum, Paſtores ſunt Sacerdotes. Aut fortaſſe etiam ille ſit Paſtor, cui dicitur: Eſto vigilans & confirma. Quia non Epiſcopos, ad tuendum gregem, Dominus ordinavit, ſed etiam Angelos deſtinavit.* Quibus verbis, nulla omninò comparatio, inter ipſos Angelos cuſtodes, & Eccleſiæ prælatos continetur, ut ex ea, præcellentia cuſtodiæ Angelorum, ſupra dignitatem Paſtoralem, argui poſſit.

Sed demus, hiſce verbis, ineſſe aliquam comparationem, quid demum ex iis deduci poterit, niſi Angelos nobiliores eſſe, naturâ & conditione, hominibus, divinamque providentiam ordinaſſe, ut non tantùm homines, qui aliis hominibus, quibus naturâ, & conditione, æquales erant, verùm etiam Angeli, naturâ & conditione ſuperiores, iiſdem cuſtodiendis deſtinentur?

Quid inde infers, mi bone vir, quid Ambr. auctoritatem venditas? deſine PP. ſcripta, adeo infeliciter, ad alienum ſenſum detorquere, & Paſtoralis officii dignitatem, jam tandem monitus, ediſce. Nunc alias conjecturas ſuas, quibus nituntur adverſæ partis auctores, errores ſuos tueri, expendamus.

CAP.

# Cap. VII.

## *Conjecturæ, quibus Paſtoris officium, Angelis tribuere, conantur. Confirmatur noſtra aſſertio.*

NOn eſt hîc, de lanâ caprinâ, in alicujus cerebro natâ, quæſtio mota, nam ſi rei de quâ agitur momentum ſpectes, fidei articulus eſt, quem impugnant: facultas enim Theologica, ut ante dixim. damnavit tanquam propoſitionem hæreticam, quòd *Angeli ſint animarum Paſtores.* Nec de nomine tantùm *Paſtorum*, controvertitur, ſed de officio, eóque non diverſo, ab eo, quod Epiſcopis, ab omnibus, tribuitur: abſurdum enim omninò eſt, hæreticum eſſe, *Paſtorum nomen*, *Angelis aſſignare*, cùm fides, non circa nomina, ſed circa res verſetur: qui erraverit tantùm in nomine, ſi rem ipſam teneat, malè dicetur hæreticus; nec abuſio nominum, retentâ rei ipſius verâ doctrinâ, dicetur hæreſis, ſed Catachreſis. Paſtorum ergo nomine, quiſquis abuti voluerit, ſalvâ fide poterit, dummodo rem ipſam, nomine ſignificatam, teneat.

Rem igitur ipſam tangunt adverſarii, & Paſtorum officium, Angelis conantur tribuere, puerilibus ſatis conjecturis, nixi: Qua-

Quarum, I. Eſt, quia Paſtoribus Chriſtum euangelizaverunt, *Paſtoribus*, inquam, *Sacerdotum & DD. figuris, ſi Ambr. Greg. Eucher. fides.* II. Quia Angeli, in veteri lege Paſtores fuerunt, P. Aurel. conſentiente, ajunt, quidni ergo, & in nova lege, Paſtores exiſtent?

III. Quia officium Paſtoris eſt, oves ab hædis diſcernere, Math. 25. *Sicut Paſtor ſegregat, oves quidem à dextris, hædos autem à ſiniſtris.* Atqui Angelis, ad hoc miniſtris, Chriſtus utetur, Marc. 14. *Mittet enim Filius hominis Angelos, & colligent de Regno ejus, omnia ſcandala.* IV. Quia Eccleſia nunquam eſſe poteſt, ſine Paſtoribus; futura autem eſſet ſine Paſtoribus, niſi Angeli Paſtores eſſe, admittantur, de quo argum. infra dicemus. V. Quia in lib. Herm. Paſtor. vir quidam, habitu Paſtoris, ei apparuiſſe dicitur, quem Margarin. de la Digne, Pariſ. Theologus, cuſtodem interpretatus eſt.

Hæc argumenta, non nomen tantùm, ſed rem ipſam tangunt, eóque collimant, ut non nudum nomen, ſed miniſterium & officium Angelis vendicent. Præſertim illud, quòd in viſibilium Paſtorum defectum, Angelos inviſibiles ſubſtituit: nam cùm Eccleſia, ſine veris Paſtoribus, eſſe non poſſit: ſi Angelos ſolos Eccleſiæ Paſtores, ſuperfuturos aliquando, adverſarii

cre-

credant, neceſſum eſt, & eoſdem credant veros eſſe Paſtores.

Verùm hæc argumenta, nihil adverſus id, quod aſſerimus, probant: ſi quid enim probarent, hoc ſolùm, aliquo ſenſu, Angelos eſſe Paſtores, ſed non eo ſenſu, quo Epiſcopos. At illud nunquam negatur, ſicut nec facultas Pariſ. unquam damnavit, ſed tantùm hoc damnavit, poſſe nempe Angelos, eo ſenſu, Paſtores dici, quo ſenſu, Paſtores dicuntur, Epiſcopi: quam propoſitionem, ex ſola verborum explicatione, hæreticam eſſe, facilè, prudentibus & Catholicis perſuaderi, eſt.

I. Quia Paſtores dicuntur Epiſcopi, quia ſacramenta adminiſtrant, quibus generantur, nutriuntur, ſanantur, reguntur, foventur. Atqui eo modo, Angelos, conſtat non eſſe Paſtores, quandoquidem ex Conc. Flor. & Trid. pateat, miniſtros ordinarios ſacramentorum, eſſe ſolos homines, ritu ſenſibili, ab Eccleſia Catholica, ordinatos.

II. Quia & alia ſunt, eo ſenſu, Paſtoris officia, quæ paſſim nobis, Eccleſiaſticis canonibus præſcribuntur, quæ ab Angelis aliena ſunt.

Hæc ſolùm, ex Trid. proferam, tum ſeſſ. 13. c. 1. de reform. *Illud primùm eos* (Epiſcopos ſcilicet) *admonendos cenſet, ut ſe Paſtores, non percuſſores eſſe, meminerint: atque ita præeſſe ſibi ſubditis oportere, ut non in eis*

*eis dominentur, ſed illos, tanquam filios & fratres, diligant: elaborentque, ut hortando, & monendo, ab illicitis deterreant; ne ubi deliquerint, debitis eos pœnis coërcere cogantur: quos tamen, ſi quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apoſt.* 2. ad Tit. 4. *eſt ab eis ſervanda præceptio, ut illos arguant, obſecrent, increpent in omni bonitate, & patientia.* Et paulò poſt, *Cùm ſit diligentis, & pii ſimul Paſtoris officium, morbis ovium, levia primùm adhibere fomenta, poſt, ubi morbi gravitas ita poſtulet, ad acriora & graviora remedia deſcendere: ſin autem, ne ea quidem proficiant, illis ſubmovendis, cæteras ſaltem oves, à contagionis periculo liberare.*

Quo cap. poteſtas ferendarum cenſurarum, Paſtoribus ineſſe demonſtratur, & & quis ſit modus ſalutaris, cenſurarum ferendarum, oſtenditur, quæ omnia in Angelos non cadunt.

Sed plura c. 1. de reform. ſeſſ. 23 officia Paſtoris, ab Angelis aliena referuntur, his verbis: *Cùm præcepto Divino, mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa, oves ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbique Divini prædicatione, ſacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium exemplo, paſcere, pauperum, aliarum miſerabilium perſonarum, curam paternam gerere, & in cætera munia Paſtoralia incumbere.*

III. Et Paſtores, eo ſenſu, Epiſcopos, dicunt

dicunt Scripturæ, quo Angelis convenire nequit: nam Pontificem, *ex hominibus aſſumptum*, prædicat Apoſt. ad Hebr. 5. *In iis conſtitui, quæ ſunt ad Deum, ut offerat hoſtias, & ſacrificia, pro peccatis.*

Nota, *Ex hominibus aſſumptum*, non ex Angelis: & ad Paſtoratum, ac Sacerdotium, electione ſenſibili, atque ordinatione, aſſumendum, tanquam Aäronem, vult eod. c. Apoſt. dum ait, *Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron*: eundem nobiſcum infirmum deſcribit, *Qui condolere poſſit iis, qui ignorant & errant, quoniam & ipſe circundatus eſt infirmitate*: & B. Petr. Paſtoris officium præcipuum ſtatuit, exemplo præeſſe ſeniores ſeu Presbyteros admonens, Epiſt. 1. Canon. c. 5. *Paſcite, qui in vobis eſt, gregem Dei, providentes non coactè, ſed ſpontaneè ſecundùm Deum, neque turpis lucri gratiâ; ſed voluntariè, neque dominantes in Cleris, ſed forma facti gregis, ex animo*: quæ exhortatio, in Angelos cadere non poteſt. Denique Apoſt. ad Epheſ. 4. Paſtoratus munus Eccleſiæ, Deum dediſſe, affirmans, ait, Deum, *dediſſe dona hominibus*, hominibus, inquam, non Angelis: ut diſceremus, Paſtores Eccleſiæ, à Deo datos, non Angelos eſſe, ſed homines.

# Cap. VIII.

## *Angeli non dicuntur ſimpliciter Paſtores, eò quòd, unam alteramve Paſtoris functionem obeant.*

PRæcedentia igitur argum. ferè omnia, & ſuperiùs protulimus, quibus tamen reſpondent adverſarii, fatendo, ea officia Paſtoralia, Angelos non obire, ſed alia eſſe, quibus defungantur. Hoc verò urgemus; non igitur illos, Epiſcoporum munus Paſtorale, obire: quod unum probandum ſuſceperamus. Jam verò addimus, nec Angelos, ſimpliciter Paſtores eſſe dicendos, quòd unam, aut alteram Paſtoris functionem obeant; imò nec ullâ, communi ipſis, & Paſtoribus, functione, Paſtores dici poſſe, cùm nullam eo modo obeant, quo ipſi Paſtores.

Nam Paſtoris nomen, metaphoricum eſt, à Paſtoribus ovium deductum, nec in docendo, aut illuminando, Paſtoris propriè officium, munuſque conſiſtit, niſi in quantum, & doctrina iſta, & veritas, quâ mens illuminatur, eadem quoque pabulum eſt, quo paſcitur, quo reficitur: per modum autem pabuli, ab Angelis, doctrina non miniſtratur, ſed ab hominibus, qui eam, Paſtorum more, audientibus proponunt, aure tanquam ore ſumendam, tum ſen-

ſenſuum inferiorum actione, tanquam ſtomachi calore, coquendam, ut nutrire tandem animum poſſit.

Atque adeo Angeli, etſi DD. noſtri, & animorum illuminatores, dici queant, Paſtores tamen propriè nominari non poſſunt; tum quod Paſtorum varia officia, minimè habeant; tum quòd ea ipſa officia, doctrinæ & illuminationis, ratione quorum Paſtores, à recentioribus dicuntur, & quæ ab ipſis exercentur, impropriè tantùm pabuli rationem habeant prout ab ipſis miniſtrantur; ac proinde nonniſi ab iis impropriè, Angeli Paſtores denominari poſſunt.

Atque eæ rationes ſunt, propter quas PP. Paſtores & Sacerdotes, Angelos eſſe, negant. Innumeros referre moleſtum foret: unico contentus ero Chryſ. qui licèt de ſacerdotio, loqui videatur, quatenus cum Paſtoratu confunditur, tota tamen ſententia manifeſtè, Paſtoratum, non Angelo, ſed homini à Deo communicatum, oſtendit; hujuſque rei rationem aperit, Hom. 69. in SS. Petr. & Eliam, tom. 1. ejus oper. Edit. Pariſ.

*Propterea enim, non Angelo, neque Archangelo, ſacerdotio fungi, commiſſum eſt, (liberi enim ſunt à peccandi libidine) ne videlicet, ob ſeveritatem, eos, qui ex populo peccarent, confeſtum fulguribus transfigerent: ſed homini, à*

*Deo cathedra hæc commiſſa eſt, qui peccatis colligatus eſt, ut ſi quem peccantem invenerit, ſuorum peccatorum, conſcius, in eum, qui peccat, benignus efficiatur. Nam ſi Angelus ſacerdos fuiſſet, & aliquem ſtuprum inferentem inveniſſet, ſtatim eum de medio ſuſtuliſſet, cùm ipſe huic libidini ſubjectus non eſſet. Si Angelus, poteſtatem ſacerdotii functiones obeundi accepiſſet, peccantes homines non doceret, ſed in iram mortiferam concitatus, repente illos perderet, propterea quòd talis non eſſet. Itaque ob id homini, commiſſa eſt Eccleſia, quòd ſciat ſe delinquere, & peccata expertus, iis, qui peccant, veniam dare poſſit, ne iraſcente illo, Eccleſia inanis fieret.*

## CAP. IX.

### *Reſponſio ad conjecturas, Cap.* VII.

NUgæ videntur conjecturæ iſtæ, quibus nititur contraria opinio. 1. enim, ex eo, quòd Paſtoribus, qui figuram gerebant, Paſtorum Eccleſiæ, Angeli Chriſti nativitatem extraordinariè nuntiarint, Paſtoratus ordinarium officium, Angelis tribuendum eſſe, nemo Theologus, nemo Dialecticus probare aggreditur: ſi enim ad ſyllogiſmum, argumentatio iſta reducatur, illius majorem propoſitionem, nulla probabilitate muniri, ſtatim omnes advertent: ita

ita enim oportebit argumentari: ii, veri ſunt, & ordinarii Paſtores, qui paſtoribus ovium, ſuâ vigilantiâ, Paſtores Eccleſiæ referentibus, Chriſti nativitatem annuntiarunt: atqui Angeli, Paſtoribus hujuſmodi, Chriſti nativitatem annuntiarunt; igitur ſunt illi veri, & ordinarii Paſtores. Majorem ubi negavero, hærere adverſarium in ejus probatione, oportebit.

Altera conjectura, quæ tota, Pet. Aurel. Doct. Sorb. verè eximii, auctoritate, nititur, ejuſdem verbis diſpungitur: non enim, Aurel. ait, Angelos, in veteri lege, fuiſſe veros Paſtores, ſed aliquod miniſterium, & curam paſtoralem, videri habuiſſe: quæ longè utique differunt: nam veros Paſtores, ad omnia Paſtorum officia, poteſtatem habere, neceſſum eſt, non enim denominatio Paſtoris ſimplex, & abſoluta, niſi adæquatâ poteſtate Paſtoris circumſcribitur; bonum enim ex integra cauſa naſcitur, nec à partiali quodam officio Regis, Doctoris, Epiſcopi, Presbyteri, Rex, Doctor, Epiſcopus, presbyter denominantur, nam partiale aliquod officium, pluribus aliquando dignitatibus, gradibus, muneribus, convenit.

Vera ergo, Aurel. propoſitio, aliquod *munus Paſtorale, geſſiſſe Angelos, in nova lege.* & ut ipſius verbis loquar, pag. 165. *fuiſſe aliquod eorum miniſterium, curamque Paſtoralem, in lege veteri, quòd non modo præſidere, & cu-*

*ſtodes Synagogæ, ſed etiam primi legiſlatores, prædicatores, promulgatores fuerint legis, apud univerſam congregatam multitudinem filiorum Iſraël.* Non tamen ſequitur, eos veros, & ordinarios Paſtores ſimpliciter fuiſſe, quia nec ſacramentorum, nec ſacrificiorum adminiſtratio, ordinarium eorum munus erat, nec judicandi populum, & exteriùs regendæ, docendique munere fungebantur: quæ tamen ad Paſtoris ordinarii rationem, neceſſaria ſunt.

Paſtoratus tamen munia plura, eos, in veteri lege, quàm in nova, attigiſſe, ibid. eruditè docet Aurel. reſque per ſe clara eſt, cùm ſcilicet eo ſtatu, legem populo Moyſaïco, tradiderint, ex S. Paulo Act. 7. & ad Gal. 3. ſub viſibili columna *ignis*, per noctem, *nubis*, per diem, eundem duxerint, Exod. 13. 2 Eſdr. 9. Pſal. 98. pane, ſuâ operâ confecto, nutrierint, Pſal. 77. de eventibus futuris, in tabernaculo conſulti, reſpondere ſolerent, paſſimque variis aliis ſenſibilibus ſignis, ſe eis adjutores præberent; quorum nullum, in nova lege præſtatur, ut fruſtra quæratur, *quæ potior ſit unius legis cauſa, quam alterius? Quâ ſuâ cauſâ, tam glorioſum titulum, intelligentes ſubſtantiæ, amiſerint?*

Eadem ſcilicet, ac ſi quæreres, quâ ſuâ culpâ, poſt judicii diem, Angelorum custodum titulum amittent? Quæ interrogatio inepta

ɛpta eſt; non enim ex aliqua culpa Ange-
deperit, quod ex ordinatione providen-
e, mutari circa illos, in ordine ad homi-
ɛs debuit: natura porro ſtatus Evangelici
ɔſtulat, ut cum antea, *multifariam*, *mul-*
*ſque modis*, etiam per Angelos *Deus, loque-*
*tur Patribus, in Prophetis, noviſſimè loque-*
*tur nobis in filio*: nec per alios, *quàm per ſe*
*ɔſum*, aut vicarios à ſe conſtitutos homines,
Chriſtus fidelibus loqueretur, Eccleſiamque
. ſe fundatam regeret, gubernaret, eamque
ɔer ſuæ poteſtatis vicarios, & ejuſdem ſe-
ɔum naturæ conſortes, adminiſtraret.

Lege Aurel. pag. 165. & 166. quem, ſi quis, non contentionis libidine, ſed addiſcendi cupiditate legerit, poterit hæc myſteria, ediſcere, quæ videbatur antea omninò ignorare.

111. Moderni, extra chorum ſaltant: non enim probant, toto hoc tempore viæ, quo cuſtodes noſtri ſunt Angeli, actus Paſtorum ab iis exerceri; multò minùs, eos Paſtores eſſe: ſed de die judicii verba faciunt, in quem diem, officium cuſtodiæ Angelicæ minimè eſt protrahendum; nam de cuſtodia Angelica, & Angelo cuſtode, ſermo inſtitutus eſt, utrum ſcilicet, *cuſtodia noſtra ab Angelo, Paſtoratus ſit*, utrum, enim *eſſe cuſtodem*, idem ſit, ac *eſſe Paſtorem*: quare aliud eis probandum, quàm quod probare contendunt.

Deinde, probatio eorum, multis modis inanis eſt: tum quòd, quantumcumque totum, quod intendunt, concederemus, ſequeretur tantùm, aliquod munus paſtoris, idem etiam eſſe Angeli cuſtodis; ex quo non ſequitur, eſſe idem, Angelum hominem cuſtodire, ac paſcere, qua de re diſputatio inita erat: tum quod nec in eo munere, quod proferunt, Paſtoris ullum officium appareat.

Sed tantùm elucet, Chriſtum, Paſtorem animarum noſtrarum, judicem & rectorem, pro dignitate iſta, quam ſuſtinet, bonos à malis, tanquam oves ab hædis ſeparaturum; Angeloſque, non tanquam Paſtores, ſed tanquam apparitores Paſtoris magni, Chriſto in eo officio miniſtraturos. Quod non eſt, Paſtorem eſſe aut Paſtoris officio fungi, ſicut nec apparitores Epiſcopi, & in ſegregandis bonis à malis, miniſtrantes, Paſtorum officio fungi dicuntur, quia purum, ſicut & Angeli, miniſterium exhibent, non cauſæ cognitionem habent.

IV. Non moramur, quam modò, hæreſim continere, docebimus.

Ultima tandem conjectura, vix meretur reſponſionem, omninò enim puerilis eſt: nam ſi ex eo, quod *Paſtoris* habitu, Angelus apparuerit, ſequeretur, verum, eum, paſtorem eſſe, cùm magis, ſub forma *ſtellæ*, apparuerit, ex communi plurium PP. Sententia;

tentia; cùm Ezechieli, ſub ſimulacris quatuor animalium; Judæis, in columna nubis & ignis; Joanni, ſub perſona hominis, pedes habentis, aurichalco ſimiles, mammas habentis, zonam, &c. Denique cùm modò, ſub hominis figura, modò ſub alia, apparuiſſe Angeli, referantur, ſequeretur, inquam, ea omnia eſſe Angelos, quorum formam induerent: quod omninò abſurdum eſt.

## CAP. X.

### *Alius error, Eccleſiam inviſibilem, Paſtores tantùm inviſibiles habentem, refellitur.*

UNum eſt Catholicorum principium, quo adverſus quamlibet hæreſim præſcribitur, *dediſſe Deum*, ut ait Apoſt. ad Eph. 4. *in Eccleſia Paſtores & DD. ad conſummationem SS. in opus miniſterii, in ædificationem Corporis Chriſti, donec occuramus omnes, in unitatem fidei, & agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, ut jam non ſimus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in aſtutia, ad circumventionem erroris.*

Dediſſe, inquam Paſtores viſibiles, ad ædificationem corporis Chriſti, quod eſt Eccleſia, miniſterio doctrinæ attendentes, qui & erroribus reſiſtant, & veritatem doceant, & ab hæreticorum aſtutia caven-

dum moneant, & in ſimplicitate veritatis ambulent, qui arguant, obſecrent in omni patientia & doctrina, ad quos, ſecundùm præceptum Chriſti, *Dic Eccleſiæ*, Math. 18. errores referantur, & contumaces, pro Ethnicis & Publicanis habendi, declarentur.

Hos itaque viſibiles Paſtores, nunquam defecturos, Eccleſia ſemper credidit, nec promiſſionem Divinam, novæ legi factam, unquam ceſſaturam, *dabo vobis Paſtores, juxta cor meum, & paſcant vos ſcientiâ & doctrinâ*, Jerem. 3. nec Chriſti prædictioni, Luc. 24. *Oportere prædicari, in nomine ejus, pœnitentiam, & remiſſionem peccatorum, in omnes gentes, incipientibus ab Hieroſolyma*, eventum defuturum. Hoc argum. Tert. lib. integro de præſcr. Vinc. Lirin. toto ſuo Commonit. adverſ. hæreſ. communiterque PP. omnes, hæreſibus omnibus obſtiterunt, & exortas oppreſſerunt, Eccleſiæ viſibilis indeficientem fidem, & gubernationem, pro indubitato principio ſupponentes, quod Aug. adverſ. Donat. lib. præſertim *de unit. Eccleſ.* toties iuculcavit, *doctrinam omnem* (ut loquitur Tert. c. 21. lib. cit.) *de mendacio præjudicans, quæ ſapiat contra veritatis Eccleſiam*.

Hoc principium in dubium revocant nonnulli, dum poſſe Eccleſiam, ſine viſibilibus Paſtoribus, nullos habentem paſtores viſibiles, ſed ſolos Angelos, inviſibiliter Eccle-

Eccleſiam latentem, abſtruſam, in deſerto fugientem Regentes, affirmant. Nihil eis affingo, nihil de eis mendaciter, ad odium vel invidiam dico; aperta ſunt hujus ſententiæ verba, *Addo ex Apocalypſi aliud, etſi non ejus roboris, non contemnendnm tamen teſtimonium. Mulier enixa fugit in ſolitudinem, nt ubi paſcant eam, diebus* 1260. Apoc. 12. *ſi mulier illa, Eccleſia eſt, metu perſecutionum, in deſertum abrepta; qui ſunt Paſtores ejus futuri? An homines? at illi ipſi ſunt, qui fugiunt, qui latent, qui paſcuntur. Angeli ergo, qui mulieris partum, rapiunt in cœlum, iidem matrem paſcunt:* ita unus, è recentiorum choro, ſcriptis celebris.

Tu ergò, vir præcipue, Eccleſiam Dei inviſibilem adſtruis, in deſerto latentem, nullos habentem paſtores, præter Angelos, inviſibiliter eam regentes: eoque teſtimonio id confirmas, quo novatores noſtri, hoc ſæculo, ſimiliter abuſi ſunt ſuam quamvis, ut notat Staplet. Controv. lib. 4. c. 10. nec Donatiſtæ, nec Luth. Melanth. aut Calvin. eo teſtimonio, *Apoc.* 12. Uſi ſunt, pro Eccleſia latenti ſtatuenda, tamen ipſe ſuo tempore, proteſtantes eo uſos, refert, quos ibi ſtudioſè refellit; cujus reſponſionem excepit, Guilielm. Fulco, hæreticus Anglus, eodem arg. latentem Eccleſiam confirmare adniſus, cujus item conatus, lib. 13. ex profeſſo edito retundit. Molinæus quoque in

reſp. ad Card. Perron. lib. 1. c. 9. jam alibi à ſe jactatam, adverſus Eccleſiam viſibilem, mulieris in deſertum fugientis cantilenam, recantavit. Pleſſæus & alii, eandem, adverſus Eccleſiam, objectionem proponunt, quam incautus hic vir, tanquam probabilem audet, pro errore ſuo adſtruendo, proferre.

Certè magna animi humani imbecillitas eſt, ut ſe ab indubitato Catholico dogmate, vanæ cujuſdam propoſitionis probandæ deſiderio, & ambitione vincendi, abduci ſinat. Redi ad mentem tuam, reſipiſce, pie vir, & qui communionem Catholicam nondum deſeruiſti, nec majorum fidem deſere.

Agnoſce, Catholicam Eccleſiam, minimè in deſerto quærendam eſſe, cùm monuerit Chriſtus, Matth. 24. *Si ergo dixerint vobis, ecce in deſerto eſt, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere* : in quem loc. Aug. lib. 13. contr. Fauſt. c. 13. *nec illi audiantur, qui ſub nomine, quaſi ſecretæ, & apocryphæ veritatis, & hominum paucitatis, dicunt, ecce in cubiculis, ecce in deſerto: quia non poteſt abſcondi civitas, ſupra montem conſtituta, quia ſedes gloriæ exaltata, eſt ſanctificatio noſtra.*

Agnoſce, Eccleſiam ſub finem ſæculi, regnante Anti-Chriſto, ad has anguſtias, conſtrictam iri, ut in deſerto eſſe videatur, viſibilem tamen futuram: neque enim in inviſibilem ſæviretur: habituramque Paſto-

res

res viſibiles, ſicut & Diocletiani, & Decii temporibus habebat, quos fideles noſcent, infideles ad necem inquirent: ac proinde, nec ſolos Angelos, Paſtores futuros inviſibiles: & licèt publicus Religionis uſus; ob perturbationem maximam ceſſaturus ſit, non tamen clam & privatim ceſſaturum.

Stabit etiam tunc temporis Capitolii immobile Saxum, fundamentum, & Petra fidei, Romana Eccleſia, nec ulla perſecutio tanta erit, quæ ſacramenta omnia, quæ ſine ſacerdotibus adminiſtrari non poſſunt, è medio tollat.

Agnoſce denique, ſi paſcendi munus, Angelis tribui poſſit, & Angeli paſcendis fidelibus ſufficiant, & Paſtores illi dici poſſint, qui Eccleſiæ nunquam defuturi promittuntur, nobis ſubtrahi invictiſſimum argumentum, quo hæreticos conſtringimus, dum ab iis, Paſtorum ſuorum nomina, Epiſcoporum tabulas, Eccleſiarũ annales inquirimus: quandoquidem ſecundùm doctrinam tuam reſpondere poſſent, aliquo tempore, ſibi Angelos pro Epiſcopis, pro paſtoribus exſtitiſſe, Eccleſiam ſuam in deſerto, in abſcondito fuiſſe, Paſtores Eccleſiæ, Deum quidem nunquam ab Eccleſia ſubſtracturum; ſed ſufficere, quòd Angeli paſcant, quòd Paſtores ſoli aliquo tempore ſuperſtites, exiſtant, eos quoque veros eſſe Paſtores, quorum ſollicitudo & cura Eccleſiæ,

non defuerit, quamvis probari non poſſit.

## Cap. XI.

### *Tertius error, Angelos Sacerdotes eſſe.*

IIs omnibus conſentit etiam error eorum, qui probare conantur, Angelos ſacerdotes eſſe, utentes ad hoc Dion. auctoritate: cui imprimis reſpondendum, ne tanti viri nomine, error ab ipſis defenſus, illuſtretur.

Nego itaque unquam à Dion. Angelos *Sacerdotes* Dictos: cap. quidem 9. 10. & 13. Cæl. Hier. ἱεράρχου nomen, Angelo attributum lego: ſed nego, Hierarcham apud Dion. iis locis, idem eſſe, quod Pontificem, Epiſcopum, & Sacerdotem: quis enim neſciat, ἱεράρχην, eum eſſe, qui cujuſlibet Hierarchiæ princeps ſit? quare cùm duæ ſint Hierarchiæ, Cæleſtis & Eccleſiaſtica, diverſæ & differentes, diverſa quoque utriuſque ſunt capita, diverſi principes, Hierarchæ diverſi, Eccleſiaſticæ Epiſcopus, Cæleſtis ſummus Angelus: Quin etiam, in unaquaque Hierarchia Angelica, in unoquoque ordine, qui ſupremus eſt, Hierarcha quoque aliquis admitti poteſt.

Quòd ſi apud quoſdam interpretes Dion. ſacerdos dicitur, & ſacerdotio fungi, qui ſupremam in Angelos habet poteſtatem, voluerunt intrepretes, ſimilitudine quadam nominum, ſimilitudinem officiorum, utriuſ-

utriuſque Hierarchiæ principum, ſignificare, non autem Angelos propriè Sacerdotes eſſe, unquam aut putarunt, aut perſuadere ſe crediderunt.

Nec plus movet, quod ex c. 15. Dionyſ. Angelus, Pontificiam veſtem indutus, pingi dicatur, eò quòd, ad Divina abſtruſaque ſpectacula perducat: Nam ex picturis, argumenta imbecilla ducuntur, & pictura, non quid ſit Angelus, ſed quo ſigno viſibili, magis referri poſſit, indicat: atque adeo non Sacerdotem, ſed Sacerdotibus ſimilem, Angelum demonſtrat.

Quod urgent, in Scripturis, Pontificiâ veſte, Angelum indutum, legi, non probat, in Scripturis, Angelum Pontificem, aut Sacerdotem nominari. Sicut nec, quòd eod. Dion. teſte, eod. c. & 10. apud Ezech. *Alati, capite, manibus, aliis membris* præditi, beati iſti Spiritus, legantur, probat eos, aut pennatos, aut aliis membris præditos eſſe. Male autem ex S. Maxim. Daniëlem & Jeremiam, hoc loco notari, dicunt, à Dion. nam Maxim. ad Ezech. & Daniël. veſtis Sacerdotalis deſcriptionem, revocat, nullâ factâ mentione Jeremiæ.

Graviori argument. inſiſtit unus eorum, dum officii Sacerdotalis poteſtatem, cum Angelo partitur maximamque partem hujus muneris, Angelo aſſignat, quod ſuperiùs refellitur.

Concludit verò, ſententiamque ſuam aperit, iis verbis, *Confirmatâ Angelis, Epiſcoporum & Sacerdotum nuncupatione, quid apertiùs poſtu'as, ut rem ipſam, & pro modo, munus & officium aſſeram?* Quæ verba, non nomine tenus Sacerdotes, ſed reipſa & officiis, Angelos ab iis dictos, oſtendunt, quod refellerem uberiùs, niſi tum ſuperiùs id ſatis refutaſſem, tum etiam hunc errorem revocaſſet is idem, *Ubi*, inquit, *Angelos appello Epiſcopos, & Sacerdotes, non ſumo Epiſcoporum, aut Sacerdotum nomen, ſtrictè ac propriè, ſed tantùm latè, & impropriè: quod eo loco, ſatis expreſſum putavi, his verbis, confirmata Angelis Epiſcoporum, &c.* Cui declarationi nihil habeo, quod addam.

Levis autem eſt excuſatio, in iis verbis, *pro ſuo modo*: nam cùm res diverſi generis, eandem formam participant, quia excellentioris generis ſubjectum, eam excellentiùs obtinet: ideo *pro ſuo modo*, tum nobilius, tum ignobilius ſubjectum, eam formam participare dicuntur, licèt propriè omnibus commune dici poſſit, v. g. quia & Angelus, & homo, ſcientiæ capaces ſunt, ſed Angelus nobiliùs res novit, quàm homo, ideo *pro ſuo modo* uterque ſcire dicetur, quamvis ſcientia ſeu cognitio propriè utrique attribuatur.

Ideóque non ea vis eſt iſtorum verborum, *pro ſuo modo*, ut Angelum impropriè, homi-

hominem propriè Sacerdotem denominet: quin imò potiùs, ex iis vocibus, Angelus propriè, homo impropriè Sacerdos diceretur: quia homini & Angelo Sacerdotium, ſed Angelo nobiliùs, homini ignobiliùs attributum, tota hæc moderna propoſitio ſignificabit, ut ſi analogicè tantùm, utrique tribuatur, Angelum, utpote nobiliorem, præcipuum analogatum eſſe, ex iis verbis, intelligere oporteat.

Notus igitur hujus novitii error, quem declaratione ſua eluit, quam jure optimo extorſerunt ab eo DD. Sorbonici, tum ut hæreſi hoc ſæculo invaleſcenti occurrerent, quæ, ex Sacerdotii ſignificatione ſimiliter detortâ, oritur, dum Sacerdotes, omnes laïcos dicunt, novatores noſtri, acceptâ *Sacerdotis* voce, non pro eo, qui ad ſacrificium propriè dictum, ordinatus eſt, ſed qui Deo laudes, gratiarum actiones, orationes offert: nam juxta hanc ſignificationem, recentior ille, Angelos Sacerdotes conſtituit, juxta quam ſimiliter, Calvini & Lutheri ſectatores, populum quemlibet Chriſtianum, Sacerdotio propriè dicto fungentem, & ſolâ Eccleſiæ ordinatione, Clerum à populo diſtinctum, ſtatuunt.

Quem errorem, Syn. Trid. ſeſſ. 23. c. 4. damnavit: haud dubiè damnatura, ſi pariter Angelos, propriè dictos Sacerdotes, dixiſſent. Atque hæc de his ſatis.

QUÆ-

# QUÆSTIO IX.

## *De præemenentia ordinis Hierarchici, ſupra Monachatum, & populum. Auctoritas & reverentia, ordini Hierarchico debita.*

Expeditis iis, quæ de eminentia ordinis Sacerdotii, ſupra officia Angelorum dixim. Reſtant etiam quædam dicenda, de præexcellentia, ejuſdem ordinis Hierarchici, ſupra ſtatum Monachorum & ipſum populum; deque auctoritate, reverentiâ, ac honore, ordini Hierarchico debitis: unáque errores quorundam, in hac materia Hallucinantium, recenſendi, ac breviter refellendi, ut depreſſa, iis erroribus, Eccleſiaſticæ Hierarchiæ gloria, priſtino ſplendori reddatur.

# CAPUT I.

## *Error eſt, nullam auctoritatem, vel præeminentiam ſupra populum, Hierarchiam ordinis continere: de auctoritate, quæ convenit vi ordinis, tam Hierarchici, quàm non Hierarchici.*

OMiſſis pluribus erroribus extraneis, hunc proprium ſibi, nonnulli Regulares volunt, quòd malè habeant, totum Clericalem ordinem, & ordinis Hierarchiam, ut ei, quà talis eſt, nullam auctoritatem attribuant. Ita enim, è præcipuis eorum, unus, tres iſtas Hierarchias, Chariſmatum, Ordinis, & Juriſdictionis diſtinguit; *Prima,* inquit, *dat auctoritatem excellentiæ; altera ſimpliciter poteſtatem, aut, ut Div. Thom. officium; ultima juriſdictionem.* Ita plerique alii!

At, pace eorum, meritò hic error refellitur. Negare certè non potes, Doctor novitie, quin majorem monacho, charitatis profeſſori, vel doctori canonico, aut Theologo, auctoritatem in eos, quos purgant, quos illuminant, quos perficiunt, concedas, quàm Presbytero, vel Diacono baptizanti, in eos, quos baptizant, vel Pres-

Presbytero ſacrificanti, in eos, pro quibus ſacrificium offert. Illis enim, qui à te conſtituuntur in Hierarchia charisſmatum, *auctoritatem excellentiæ* tribuis: his ne quidem iſtam concedis, ſed ſolam agendi poteſtatem, quàm famulis ſuis dominus miniſtrantibus tribueret, tu ſubditis circa principem excubantibus, eique obſequium aliquod exhibentibus attribuis.

Itane, mi homo, officia Clericalis ordinis circa plebem, vilia tibi ſunt? itane flocci ea facis? ut in iis exercendis poteſtatem admittas, quæ nulli agenti deeſſe poteſt: auctoritatem, præcellentiam, præeminentiam, imò & præſidentiam quandam neges? nonne tibi, tanquam è ſuperiori gradu, & ſublimiori ordine, excluſâ etiam auctoritate, agere videntur circa populos, qui vel ipſis ſacramenta diſtribuunt, vel pro ipſis ſacrificia offerunt? non præeſſe quodammodo populis tibi videntur, qui & ad Deum legati à populis deſtinantur, & à Deo ad populos mittuntur, ut ejus voluntatem aperiant, Dei & hominum internuntii, per quos, ut ait S. Proſp. lib. I. de vit. Contempl. c. ult. *Deus placatur populo, populus inſtruitur Deo?*

Num præpoſiti aliquâ ratione tibi videntur, qui Chriſti Sacerdotio funguntur, & acceptam cælitùs poteſtatem, circa inferiores ſibi, & ſubmiſſos à Chriſto, ad has fun-

functiones recipiendas populos, exercent? ii nequidem auctoritatem excellentiæ habere tibi videntur, quos regali Chriſti caractere, & notâ, inſigniri oportet, ut Sacerdotii Chriſti vim, & operationem in cæteros, cum fructu derivent? nonne Rex dici poſſe videtur, qui ad regnandum unctus eſt, quamvis caſu aliquo regno exciderit? Quot Regum infelices obitus deflemus, qui priùs regno privati, quàm vitâ fuerant? Eos tamen Reges dicimus, in quibus nihil regium, ſive in corpore, ſive in animo fuerit, præter relationem, ad præcedentem conſecrationem, ad auguſtam Regiæ dignitatis majeſtatem adinventam.

Tu ſublimem Sacerdotii unctionem, quæ animam magis, quàm corpus conſignat, & indelebili notâ afficit, adeo parvi facis, ut irriſoriè Presbyteros, Juriſdictionis expertes, unctos tamen, & conſecratos, ad ſpiritalem principatum, *Imperatores* voces. Et cùm S.Greg. lib.4. c.5. in 1.Reg. c. 10. ſcribat, *Qui in culmine ponitur, ſacramentum ſuſcipit unctionis*: tu depoſitâ ordinis Hierarchici, & Sacerdotalis reverentiâ, in nomen Imperatoris jocatus, & Sacerdotale diviniſſimum officium, audes dicere; *Et ille Veſter, qui Miſſæ ſuæ operam locat audituris, quam magnus Imperator eſt? quia non Hierarchizat actu, myſticum Eccle-*

*ſiæ*

ſecratione, radicem accepit Juriſdictionis, ut ſupra probatum eſt, & ad Juriſdictionem etiam conſecratur, eſto fortè conſecratus, Juriſdictione nondum donetur.

Diſce tandem, Sacerdotem, qui per unctionem, & conſecrationem ſuam Eccleſiæ Rex princepſque conſtituitur, ſed cujus virtus, ſine ſubditis, & Juriſdictione, imperfecta eſt; ex eo, quòd Juriſdictionis, nomine alterius, exercendæ poteſtatem obtineat, ad Vice-Regis, non Regis officium ſublimari: eumque Eccleſiaſtici principis dignitatem, ſine populis, & Juriſdictione, habitu, non actu, conſequi; officium verò, atque principatus perfectionem actu nanciſci, cùm ſubditos proprios habuerit, cùm Juriſdictionem ſortitus fuerit, & proprii Epiſcopi, vel Parochi officiis alligatus, ſui ordinis ac muneris, non ſolùm receperit poteſtatem, verùm etiam obligationem contraxerit.

Diſce denique, ob eminentiam, & ſublimitatem, gradus Clericalis, ob deſtinationem ad Clericatum, nomine populi factam, pro quo ſcilicet, inſtar Leviticæ tribus, Deo conſecratur; ob Regiam notam, per ſacramentum ordinationis, Sacerdotalis ordinis viris impreſſam; ob aſſimilationem eorum cum Deo; & approximationem ad ipſum majorem; ob poteſtatem, circa corpus Chriſti, quam ordines Hierarchici,

chici, propiorem, non Hierarchici, remotiorem habent, in qua poteſtas circa populum, radicaliter, ex prædictis, ob Juriſdictionem voluntariam, quæ in omni functione ſacra, Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi, reperitur; ob inaugurationem, & conſecrationem, quæ majeſtatem dignam imperio confert, & ſacrum aliquem principatum, in ordinationibus Hierarchicis infert, diſpoſitionem verò ad eundem, in non Hierarchicis inducit, ob has, inquam, omnes rationes, non ſolùm Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos, verùm etiam inferiorum ordinum, & graduum Clericos, προεδρίαν, ſeu ſuperioris dignitatem, honorem, auctoritatem quandam, & præſidentiam, ac præfecturam ſupra populos, etiam exclusâ Juriſdictione, habere, dici poſſe.

## Cap. II.

### *Veneratio, & Auctoritas, Clericis debita, à PP. aſſeritur.*

HOc doctrinæ Hierarchicæ principium, à me doceri, ſi renuis, at PP. doctores hujus veritatis, non reſpuis. Orig. Hom. 7. in Hierem. *Nos,* inquit, *qui putamur aliquid eſſe, qui in Clericatus vobis ordine præſidemus. In tantum, ut quidam de minori gradu, ad hunc locum cupiant pervenire, noſſe debetis,*

*debetis, non ſtatim in eo nos eſſe ſalvandos, quia Clerici ſumus. Multi enim & Presbyteri pereunt, & laïci beatiſſimi reperiuntur: Sed ſi ordinem Clericatus, & mereamur pariter, & habeamus. Quia igitur ſunt quidam Clerici, non ita viventes, ut & ipſi ex ordine, capiant fructum, & ornamento ſuæ ſint dignitati.*

Expende ſingula, & Clericatum, gradum ſuperiorem Laïcali ordine, agnoſces, ac dignitatem, & honorem, non ſolùm poteſtatem: eamque demum dignitatem, in qua, qui conſtitutus eſt, ratione ſui ordinis, toti populo præſidere videatur.

Idem ſive Orig. ſive Cypr. lib. de ſingular. Cleric. Clericos omnes alloquens, *Contemplamini,* inquit, *quid ſit populo ſancto præeſſe, & conſiderate, quale ſit, divinis ſacramentis inſiſtere. Alteris placere debent, qui alteris vivunt, & talis convenit cura ſinceritatis ſacratis, qualia ſunt ſacrata ipſa, quibus exhibent obſequia ſervitutis, ne circa dominum offendant ipſi, quod tractant, aut circa populum, incipiant impedire, quod prædicant.*

Legis, Clericos populo ſancto præeſſe, divinis ſacramentis inſiſtere; aliis vivere, aliorum inſtructioni vacare, ſacra adminiſtrare: quibus proinde, non offendiculo, ſed exemplo, & gratiæ eſſe debeant; ſervitutem ergo Clericalem, ſummam eſſe dignitatem, quam qui habet, præeſſe dici poſſit, ex iis verbis facilè conjicies.

Sed

Sed audi, quomodo ipſi duces, ex ſuo ſtatu, principeſque vocentur: *Non eſt*, ait, *quod vobis in hac perſuaſione deceptoriâ blandiamini, ut quia ſpirituales eſtis, velitis inter flagitioſorum armenta verſari, nec vos inhabiles pro Clericatus dignitate; quia majores majoribus conſueverunt conflictiones occurrere. Acriùs divitibus, quàm pauperibus invidetur, & non inopes, ſed locupletes infeſtat, infeſtatio ſæva latronum. Plùs duces & principes, quàm milites, ab hoſtibus appetuntur in pugna.* Et paulò poſt, etiam Eccleſiæ Senatores eos vocat; *Sic igitur ambulate, ſic agite, ut ſemper in Clericis, Eccleſiæ Senatus candidus conſtet.* Eccleſiæ Senatum, Presbyteros eſſe, ſupra, ex Ignat. demonſtravi; liceat etiam mihi, aliud agenti, utrique adjungere, Hier. in c. 3. Iſai. dicentem: *Et nos habemus in Eccleſia, Senatum Presbyterorum.*

Atque ex eo collige, Presbyteros iſtos, quos tu, tanquam miſſæ ſuæ operam locantes, irrides, & imperatores magnos ſcurriliter appellas, Chriſti imperatoris magni, vicarios eſſe; Eccleſiæ Senatores, Conſiliarios Epiſcopi, ex ſuo ſtatu, ad hoc ſcilicet ordinatos, ad hoc inauguratos fuiſſe, quantumcunque nec populum fortaſſis habeant, nec actuali Juriſdictione donentur, nec eorum conſilio, Eccleſia indigeat, nec expoſcat.

Denique addit idem Author, adhortans Cleri-

Clericos, *ſeveritas*, inquit, *in vobis, circa feminas vigeat, auctoritas polleat, vigor teneatur, gravitas veneretur.* In Clericis ſcilicet omnibus, ſicut in convictu, ſeveritatem, ita in conditione vigorem, auctoritatem, venerationem admittit, quæ tu omnia excludis, ſolam eis, ab ordine poteſtatem, ſolum officium ipſis concedi propugnans, auctoritatem verò ab eis, non ſolùm juriſdictionis, verùm etiam excellentiæ ablegans.

Liceat tantillum ad hujus conſecutionis explicationem excurrere, videndumque quid *auctoritatis excellentiæ* nomine, quam Hierarchiæ chariſmatum tribuit, Ordini denegat, hic bonus vir intelligere voluerit, ut ea explicatione, venerationem toti ordini Clericali, ipſum ademiſſe intelligas, *Auctoritas*, inquit, *duplex*, *altera cum imperio*, *& Iuriſdictione conjuncta, ut in principe civitatis, qui jus publicum facit*, *& leges ſcribit*, *in quo ſuprema in omnes auctoritas reſidet. Alterâ, non ex juriſdictione, ſed ex quadam excellentia profecta*, *quales virorum gravium, & ſapientium, quorum reſponſa pro oraculis, facta pro exemplis ſic habemus, ut ea tamen nullam parendi neceſſitatem inducant.*

Alibi, Regularium ordinem, cum Seraphinis comparans, hæc pronuntiat, *ipſum etiam auctoritate* ad Deum adducere: *non illa, quæ conjunctam habet juriſdictionem, ſed*

*quæ ſublimi quadam majeſtate eminet, quæ à virtute orta, veneratione potiùs, quàm imperio, ſocios dignitate pares, pietate inferiores coërcet, & invitat, quam ſapientibus deberi diximus, & non ſine probabilitate, Seraphinis, ſupra Angelos alios, poſſumus aſſignare.*

Agedum, vir zeloſe, Monachorum ordinem, Clericis præfer, ſit ille tibi, ſapientiâ, ſanctitate, prudentiâ venerabilis, iis omnibus deſtitutus, Clericalis ordo deſpicabilis videatur; vilis ille tibi, nulliuſque apud populum auctoritatis ſit; plùs apud te Laïcorum, vel Monachorum, ſacris minimè initiatorum, reſponſa poſſint, quàm totius Clericalis ordinis, & ordinatorum Sacerdotum, quos *legis divinæ cuſtodes*, Aggæus & Malach. c. 2. Prophetiarum ſuarum, eſſe, aſſeverant. Prudentia, ſapientia, ſcientia, quæ ad conciliandam fidem plurimum poſſunt (nam de ſanctitate vobiſcum Sacerdotes contendere, piaculum ducis) Monachorum ordini magis, quàm Clericorum, agnatæ ſint naturæ dotes; illius potiùs, quàm hujus ordines tibi videantur.

Quæ omnia, quamvis execrandum totius Cleri contemptum, ac faſtum præſumptioſi monachi immodicum præferant, nec ſine horrore dici, vel audiri poſſint, ea tamen omnia tibi condono, quæ in homines peccas: At non erubeſcis, in Deum hæc convitia jacere, & in Chriſtum ejus, ut

nempe Clericalem, ſeu Sacerdotalem or-
em, excluſâ juriſdictione, non eminere
limi auctoritate, putes, quæ à ſanctitate
inis orta, à gradus excellentiâ, à confi-
ationem cum Chriſto, ejuſque Characte-
à participatione ejus virtutis, ac præ-
entiſſimæ poteſtatis, à conſecrationis &
edictionis ineffabili dignitate, non ad-
ationem ſolùm excitat, non fidem, ſed
quium, reverentiam, & ſubjectionem
ndam expoſcit.

n neſcis, ſolere etiam in Republica,
bſequium, reverentiam, ſubmiſſionem,
ines magis, perſonæ alicujus ſtatus, &
litionis dignitate, quàm pietate & ſan-
te alterius inflecti? Exempli causâ,
am eſſe eam, quæ apud homines vige-
let, principis reverentiam, ut apud
lum, auctoritatem aliquam habeant,
n comitatu ejus ſunt, qui ex ejus do-
qui inſignia aliqua, & ornamenta ab
acceperunt; qui ejuſdem cum ipſo
equeſtris, ſeu militaris ordinis, qui
tate aliqua militari, vel juridica præ-
nt, quamvis in eos, ex populo, quibus
ationi ſunt, nihil vi, nihil coërcitio-
oſſint.

n ignoras, eum ſemper ordinem, in
is benè conſtituta Republica, conſti-
n eſſe, ut inferiores ſtatu & conditio-
is aſſurgant, loco cedant, obſequium

deferant: Doctioribus autem, ſapientioribus, melioribus ſimiliter aſſurgere, vel honoris ac reverentiæ eadem officia exhibere, minimè teneantur. Atque ideo Clericalis ordinis viris potiùs, quàm monachis obſequi monentibus, inſervire rogantibus, non iraſci objurgantibus, populi debent, potiùs quàm monachis, quantumlibet piis, juxta illud Hier. Epiſt. ad Heliod. *Mihi ante Presbyterum ſedere non licet*: & innumeras PP. ſententias, quæ Sacerdotibus obtemperandum, & Clericis aſſerunt.

## Cap. III.

### *Auctoritas & veneratio Clericis debita, vel ipſo ordinationis, & Clericatus titulo.*

HÆc igitur cauſa eſt, ob quam paſſim, non ſolùm Epiſcopi & Presbyteri, verùm etiam reliqui Clerici, *reverendi, reverendiſſimi*, & *venerabiles*, dicantur. Sic enim Novel. 5. de Monach. in Præf. Monachi ſine elogio nominantur, Epiſcopi *ſanctiſſimi*, Clerici *reverendiſſimi* dicuntur: in Epil. Novel. 8. *Deo amabiles Metropolitæ, reverendiſſimi Epiſcopi*, & *Clerici* nuncupantur. Tit. Novel. 126. eſt, *de ſanctiſſimis Epiſcopis, & Deo amabilibus, & reverendiſſimis Clericis & Monachis*. cap. verò 1. ejuſd. Novel. *Sanctiſſimi Epiſcopi, & Presbyteri,*
Diaconi,

Diaconi, Sub-diaconi, Lectores, & omnes alii *venerandi Collegii*, dicuntur, qui ſcilicet in Clerum allecti, quoquomodo fuerint. c. 18. *Reverendiſſimi*, Clerici dicuntur; 20 *Reverendiſſimi* item Presbyteri, & Diaconi: paſſim tum ead. Novel. tum alibi, Clerici hoc elogio exornantur, monachi nunquam.

In actis Epheſini, & Chalced. Conc. Clerici paſſim eodem honorifico nomine inſigniuntur. Chryſ. non ſolùm Epiſcopos, quod ſemper ferè facit, ſed & Presbyteros; imò & Diaconos, hoc vel ſimili Epitheto afficit, nam v. g. Epiſt. 26. τὸν τιμιώτατον, *reverendiſſimum*, ſeu *venerabilem*, Presbyterum appellat: 62. τιμιώτατον, καὶ εὐλαβέστατον, *reverendiſſimum & religioſiſſimum*: 67. Theodotum Diac. iis verbis, affatur, quæ honorificentiſſima ſunt κύριέ μου τιμιώτατε καὶ εὐλαβέστατε, *reverendiſſime ac religioſiſſime mi Domine*.

Sidonius Apollin. Epiſt. 2. lib. 3. Conſtantium Presbyterum *religione venerabilem*: Epiſt. 5. lib. 6. *venerabilem Dominum*, nominat, eamque denominationem, ex clericali ordine provenire, egregie confirmat, lib. 4. Epiſt. 4. de Fauſtino loquens, *Sed provectu ætatis, ex militia Clericali, cùm eſſet amabilis priùs, cæpit modò eſſe venerabilis*; & reverentiam, maximè propriam, Ordini Clericali, demonſtrat lib. 5. Epiſt. 7.

*Hi ſunt, qui invident, tunicatis otia, ſtipendia Paludatis, & reverentiam Clericis, originem nobilibus, conſeſſum prioribus.* Corippus ſimilem loquendi rationem ſecutus eſt, lib. 3.

*Hinc Levitarum venerabilis Ordo Canentum.*

Cætera infinita propè, hujus rei teſtimonia, prætermitto, quæ miror viro erudito, vel ignota eſſe, vel ſi hæc novit, adeo immemorem ipſorum fuiſſe, ut auctoritatem ex veneratione profectam, Clericis detraheret, & Monachis, ſeu charitatis profeſſoribus, juris Canonici, Theologiæ DD. attribueret. Nolo uberiorem iſtam diſputandi ſegetem hîc attingere, de honore & reverentia, ſacris hominibus debita: quam ex incogitantia, ni fallor, præcipiti, contentionis ſtudio abreptus, Clericis, quo titulo ordinati ſunt, adverſarius abrogavit. Notior eſt obſervantia, Clericis debita, quàm ut probari debeat. Vide & quæ dicuntur quæſt. XII. & ſeqq.

## CAP. IV.

### *Venerationis & auctoritatis Clericorum, aliquæ rationes proferuntur.*

Oportunus tamen hîc admonendi locus Clericos ideò paſſim, tum legibus civilibus, tum PP. ſententiis, *reverendiſſimos*

*mos* dici, ut diſcamus, eorum, etiam excluſâ juriſdictione, tantam ex ordinatione debere eſſe reverentiam, ut quemadmodum lege 18. & 19. cod. *de Sacroſ. Eccl.* lege 33. 37. cod. *de Epiſc. & Cleric.* & alibi paſſim, venerabiles domus dicuntur, quæ Deo dicatæ ſunt, & ad divinum cultum diſtinctæ: ita Clerici venerabiles & reverendi dicantur, quòd & Deo dicati ſint, (quod Monachis competit) & ad publicum Dei cultum, ſeu Divinum miniſteriũ (quod Monachis non competit) conſecrati, Deique vice nobis loquantur: quod nec Monachis, eo præcisè titulo, quo Monachi ſunt, tribui non poteſt.

Has reverentiæ Clericis debitæ cauſas, agnovit Conſtantin. Imp. apud Euſeb. nam lib. 1. de ejus vit. c. 35. τοὺς Θεοῦ λειτουργοὺς, *omnes Dei miniſtros*, cultus obſervantiâ complexus dicitur, & non tanquam vulgares homines, ſed τῷ αὐτοῦ Θεῷ καθιερωμένους, *Deo ſuo conſecratos*, & lib. 3. c. 22 εἶναι γὰρ πατέρας ἢ καὶ μᾶλλον προφήτας Θεοῦ, *ut Patres quippe, imò & Dei prophetas*, omninò honorificè reveritus fuiſſe. Ut Patres quidem, quia per Divini verbi prædicationem, & ſacramenta, quæ ſunt vitæ ſpiritualis ſemina, ſpiritalem in lucem parturigines edunt: ut Prophetas verò, quia Dei oracula nobis & voluntates revelant.

Sufficerent itaque iſtæ rationes, ut Clerici venerabiles & reverendi dicerentur,

 dici

dici tamen *reverendos*, addo, quòd eis cæteri, ex Laïcali ordine, maximè obſtricti ſunt, à quibus ſcilicet diviniſſima beneficia recipiunt: quemadmodum enim, patribus præſertim & patronis, jure civili, ob recepta ab eis beneficia, reverentia debetur, lege apud Celſ. §. *adverſus*, ff. *de doli except*. Ita propter eandem rationem, quâ Laïci, toti Clericali ordini, maximè ſunt obligati, à quo maxima ad ſalutem media recipiunt, veneratione maximâ Clericos proſequi debent, & jure illi, *reverendiſſimorum* elogio, inſigniuntnr, habentque in Laïcos auctoritatem, non tantùm excellentiæ, verùm etiam beneficentiæ.

Fruſtra verò à Sacerdotibus, cæteriſque Clericis, maximè in ordinibus Hierarchicis conſtitutis, juriſdictionem præſcindit, & auctoritatem coërcitivam, quæ cùm in corpore toto Hierarchico reſideat, in toto clero, in omnes ex eodem ordine, etiam juriſdictionis expertes, diffunditur. *Epiſcopatus*, ſiquidem Cypr. lib. de unit. Eccl. *unus* eſt, Sacerdotium unum eſt, Clericorum collegium unum.

Nec extra unitatem cæterorum Epiſcoporum, nec extra unitatem & concordiam Sacerdotum, nec extra Hierarchiæ integrum corpus, Epiſcopus ullus, Presbyter, Diaconus, aut alius miniſter, ſuo legitimè fungitur officio, quamvis unus ſit, qui manum

num imponat, Epiſcopus, à toto tamen Epiſcoporum collegio, quodammodo probari, opus eſt, cujus unitati cohæret, is, cui manus ad ordinationem imponitur, in cujus rei ſignum, & Presbyteri cum Epiſcopo, Presbyterum ordinante, manus ſimul imponunt, & Epiſcopi cum Epiſcopo, antiſtitem conſecrante. Unus eſt Presbyter, qui conſecrat, ſed idem ſacrificium offerunt, diſperſi toto orbe Presbyteri, atque in ſacra liturgia ſacerdos dicit, *Memento, Domine, famulorum tuorum, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt, in typo unitatis*, inquit Aug. l. 3. de Bapt. & c. 17. *Petro dominus dedit poteſtatem, ut id ſolveretur in terris, quod ille ſolviſſet.*

Addit, & illam unitatem, unam columbam dici, & qui per accipitrem baptizatur, validè tamen baptizari, quòd per ipſius columbæ miniſterium baptizetur: & cap. ſeq. *Pax*, inquit, *Eccleſiæ, dimittit peccata, & ab Eccleſiæ pace alienatio, tenet peccata.* Item, *Petra enim tenet, Petra dimittit: Columba tenet, columba dimittit: unitas tenet, unitas dimittit.*

Myſteria iſta non capis, familiari itáque exemplo compellabo: quid enim, ſi alicui Patrifamilias, operam ſuam famulus locat, nunquid & fratres, & cognatos, & conſanguineos ejuſdem reveretur, ipſiſq; tanquam aliquam auctoritatem habentibus, in quibuſdam ſaltem levioribus, parere æquum ac religioſum putat. Tu verò, qui ſub aucto-

ritate Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum aliquorum es, non cæteros ejuſdem ordinis fratres, ac veluti collegas, venerationi habendos putabis? non aliqua eorum apud te erit auctoritas, quæ te, ſolâ reverentiâ tantorum nominum, eáque agnatione ſpiritali commoveat? irreligioſus es, ſi non te iis moveri, ac flecti ſinis.

## CAP. V.

### *Expreſſiora pro præſenti veritate, PP. teſtimonia.*

SEd nimium diu in quæſt. adeò facili, ac perſpicua, hæremus. Alia PP commemorabo dicta, in quibus vi ordinationis ſolius, auctoritatem quandam magiſterii, ac dignitatem, quæ non multum, ab auctoritate juriſdictonis recedat, Clericis. præſertim in Hierarchicis ordinibus conſtitutis, attribuunt.

Greg. Nyſſ. Orat. in Bapt. Chriſti, diſertè id tradit, & eleganter explicat, iis verbis, *Eadem item verbi vis, etiam Sacerdotem auguſtum & honorandum facit, novitate benedictionis, à communitate vulgi ſegregatum, cùm heri, ac tempore ſuperiori, unus è multitudine ac plebe, eſſet repentè redditur præceptor, præſes, Doctor pietatis, myſteriorum latentium præſul.* Baſ. in c. 3. Iſai. in hæc verba, *& ſeniorem*, Presbyterum ordinatum dicit, *qui præſidentiâ cathedræ, dignus cenſetur, jamque adſcri-*

*adſcriptus eſt ordini Presbyteratus, qui talis eſt Presbyter, aut circumfert Characterem Presbyteri.* Quibus diverſis verbis, ordinationem deſcribit, eamque ſignificat, per quam proinde Cathedræ præſidentiam obtineri, non obſcurè inſinuat.

Ambroſ. ſeu quiſquis Ambr. nomine pervetuſtus, eique σύγχρονος, in Epiſt. S. Paul. commentaria ſcripſit erudita, in c. 4. prior. ad Timoth. ordinationem videtur crediſſe, niſi ad docendum póteſtatem (ſaltem incompletam non daret) eáque duo, poteſtatem in Chriſti corpus verum, & myſticum, tanquam individuo nexu connexa, proponit; *ad hoc enim*, inquit, *creatur dux populo, ut hujus ſalutis ſollicitudinem gerat, admonendo, docendo, ut fructum habeat ordinatio, quem ad hoc Deus utique conſtituit, ut proficiat ſaluti plebis ſuæ, &c.* Paulò poſt, *Prophetia eſt, quâ eligitur, quaſi Doctor futurus idoneus: manus verò impoſitiones, verba ſunt myſtica, quibus confirmatur, ad hoc opus electus, accipiens auctoritatem, teſte conſcientiâ ſuâ, ut audeat vice Domini, ſacrificium Deo offerre.*

Auctor oper. Imp. in Math. quod vulgò nomine Chryſ. laudatur, Hom. 40. *Quis eſt prior filius? populus: prior enim populus creatus: deinde Sacerdotes, qui regunt populum.* Et paulò poſt, *Sacerdotes autem magis videntur obedientiam promittere Deo; præcipuè per*

*hoc ipſum, quod ſpecialiter in Dei miniſterio conſtituuntur. Nam qui Doctor populi conſtituitur, &c.* Item, *Sic Sacerdos, & omnis Clericus, etſi ſpecialiter non promittat, tamen per hoc ipſum, quod Doctor conſtituitur aliorum, &c.* Ex mente itáque auctoris iſtius & Sacerdos ordinatur propter populum, & eo ipſo, quò in miniſterio conſtituitur, radicaliter ſaltem Doctor populi conſtituitur. Quæ ipſius creatio eum obſtringit, ut forma populi fiat ex animo, cui & exemplis & Doctrinâ præluceat, obligatio verò populo imponitur, ut eidem & auſcultet attentiùs, & acquieſcat gratiùs, & obſequatur ſollicitiùs, & honoris reverentiam religioſiùs exhibeat.

Quàm ſæpè, quàm candidè, in eam ſententiam, locutus eſt Hier. ad quàm ſcilicet, plura ipſius loca à nobis ſup. cit. non obliquè alludunt, ſed rectà collimant: ad eam iſta quoq; tendunt, 1. ex Epiſt. 9. ad Salvian. *Pro officio Sacerdotii, omnes Chriſtianos, filiorum, loco diligimus, & profectus eorum, noſtra eſt gloria.* Hæc ſuo nomine Hier. ſcripſit & ad ignotam ſcripſit Presbyter Hier. ſed ſine juriſdictione, qui nec ſe Eccleſiæ adſcribi paſſus eſt, quam regeret, nec propter humilitatem, ut teſtatus eſt Epiph. Epiſt. 60. inter Hieronymianos, *Debita nomini ſuo exercere ſacrificia, auſus eſt, & laborare in ea parte miniſterii, quæ Chriſtianorum præcipua ſalus eſt.* Ille

Ille ipſe tamen Hier. quia ſacerdotii in ordinatione dignitatem obtinuerat, *Patrem* ſe *fidelis populi*, audet dicere: auctoritatem ſibi in admonendis Chriſtianis vindicat: *Officium* hoc eſſe *ſacerdotii* jactat: hanc Sacerdotis curam, omnes Chriſtianos complecti, aſſeverat: nec ab ea ſe Monachi immunes jactent: nam idem Hier. Epiſt. ſeq. ad Fir. ea verba, non ſine bile effundit, quæ adverſariis rectè congruunt, qui auctoritatem excellentiæ Monachatui tribuunt, quam ſacerdotali ordini adimunt, qui ſacerdotium, in juriſdictionis expertibus, ab omni auctoritate & principatu eximunt, ſolam poteſtatem eis relinquentes, dignitatis ſuæ, & auctoritatis vacuam: *quaſi verò*, ut ait Hier. *& ipſi aliud ſint, quàm Monachi, & non quicquid in monachos dicetur, redundet in Clericos, qui Patres ſunt monachorum: detrimentum pecoris, paſtoris ignominia eſt: ſicut è regione, illius monachi vita laudanda eſt, qui venerationi habet, ſacerdotes Chriſti, & non detrahit gradui, per quem factus eſt Chriſtianus.*

Corollaria eorum verborum, potes facilè colligere, ſi velis. I. Monaſtici ſtatus prærogativas, Clericis meliori jure convenire. Alterum, Clericos monachorum Patres eſſe. III. Nec ad hanc paternam auctoritatem, Clericorum in monachos requiri juriſdictionem: huic auctoritati lo-

cum eſſe, ſtatim atque quis gradum aſſecutus eſt. IV. Iſtum gradum, etiam juriſdictionis experti, venerationem & auctoritatem conciliare, propter officia & munia, quæ cum juriſdictione, conjunctus idem gradus exequitur: quia & per accidens eſt, quòd juriſdictionem non habet, & idem gradus eſt in juriſdictionis compote, & experte, quâ unitas ſacerdotii facit, ut quòd unius functio eſt, unitatis officium appelletur. Quod toties docuit adverſus Donat. Aug dum *unitati*, *claves dari*, aſſerit, dum *unitati, purgandi vim*, attribuit.

## CAP. VI.

### *Clerici non tantùm Patres, ſed & præceptores & magiſtri populi.*

PAtris auctoritatem Clericis attributam, audiſti, Præceptoris & Magiſtri, iiſdem, etiam inferioris gradus, Clericis attributam, jam ſi lubet audire, ab eodem Hier. poteris lib. 2. comm. in c. 2. ad Tit. *Nemo eorum, qui in Eccleſiis ſunt, te ſegniter agente, ſic vivat, ut ſe putet eſſe meliorem: qualis enim ædificatio erit Diſcipuli, ſi ſe intelligat, magiſtro eſſe majorem? Unde non ſolùm Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi, debent magnoperè prævidere, ut cunctum populum, cui præſident, &c. verùm & inferior gra-*

*idus, Exorciſtæ, Lectores, æditui, & omnes ninò, qui domui Dei inſerviunt: quia vehenter Eccleſiam Dei deſtruit, meliores Laïcos e, quàm Clericos.*

Appoſitè ſanè ad noſtra principia Hier. èt ſolos Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi idus Hierarchicos, populis cum juriſdione præſidentes, ſtatuat, univerſos taen cujuſlibet inferioris gradus, atque oris Clericos, magiſtrorum auctoritatem bere in populos, aſſerit, quia & populis benè agendum exemplo præire, & ad truendos formari ac diſponi debent.

Quin etiam idem Hier. lib. 2. comm. c. 2. Mich. Epiſcopis, Presbyteris, & aconis, tanquam ducibus ac Patribus; bem Dei, eo ipſo titulo, quo ſolùm ad gradus ordinati ſunt debere eſſe ſubjem, oſtendit iis verbis: *Duces populi, & Dominus per Prophetam, duces populi mei cierunt: ſtulti filii ſunt, non intelligentes ientes ſunt, ut faciant mala, ſed quia neſciet me, & opere vocabulum deſtruxerunt: oterea filii ſtulti ſunt, & non intelligentes, dentiam ob hoc tantùm habent, ut ſubjit ſibi ſimplicem gregem, & proterant pediſuis, benè autem facere, & regere populum cierunt. Nolite credere in ducibus, non in ſcopo, non in Presbytero, non in Diacono non in qualibet hominum dignitate. Non dico, quod iſtiuſmodi gradibus in Eccleſia Dei,*

*Dei, non debeatis eſſe ſubjecti, quicunque enim maledixerit patri, aut matri, morte morietur. Et Apoſt. docet, præpoſitis in Eccleſia obediendum, ſed quod aliud, ſit, honorare duces, aliud ſpem habere in ducibus, honoremus Epiſcopum, presbytero deferamus, aſſurgamus Diacono, & tamen non ſperemus in eis, quia aliàs hominis in homine vana, & certa ſpes eſt in Domino.*

Denique lib. 4. comm. in c. 22. Hier. *Quicquid*, inquit, *Regiæ domui dictum eſt, intelligant Epiſcopi, ſociique eorum presbyteri, atque Diaconi, & omnis ordo, Eccleſiaſticus, quod ſi fecerint, quæ præcepta ſiint, & inter cætera, innocentem ſanguinem non fuderint, ſcandalizantes minimos quoſque, & percutiendi conſcientias ſingulorum, obtineant traditam ſibi à Domino dignitatem. Sin autem facere noluerint, atque contempſerint, ipſi redigunt Eccleſiam Dei in ſolitudinem, ingrediantur autem de genere David, per portas Ieruſalem, & ſedeant ſuper thronum ejus, qui interpretatur fortis manu, & aſcendunt currus & equos, quando refrænant, & ſuas & populi perturbationes, & compoſito in Eccleſiam ingrediuntur gradu.*

In quo ultimo teſtimonio, tria hæc obſervare convenit: 1. Quoslibet Eccleſiaſtici ordinis viros, etiam infra Diaconos, quibus certum eſt, nullam nec olim, nec jam, ordinariam coërcitivæ juriſdictionis poteſtatem at-

ibutam eſſe, Regiæ tamen dignitatis
:icipes depingi, ratione ſcilicet ſuæ or-
ationis, & modo à nobis ſupra explicato.
Percutiendi conſcientiam ſingulorum,
ere dici poteſtatem, quia ipſis quoque
:onvenit, privatim ſaltem admonendi,
ıdhortandi legitima poteſtas, ex eo,
d ſint Clerici, quibus etiam, exemplo
lucendi Laïcis, obligatio incumbit.
. Iiſdem, & ſuas, & populorum pertur-
ones refrænandi, auctoritatem quan-
ı convenire, ob eandem rationem.
ıug. c. 33. lib. 1. de Mor. Eccl. aſſerit,
ſolùm Epiſcopos, Presbyteros, & Dia-
os, verùm etiam alios, inferioris gradus
iſtros, ſanandis magis, quàm ſanatis
ıinibus præeſſe.
aulin. Nolan. quamvis ſe in ſacerdo-
ı, ſine certa ſede, ſine Eccleſia, cui ad-
retur, conſecratum teſtatur, Epiſt. 6.
Sever. idque ſe refugiſſe, ſtudio vitæ
atæ, oſtendat, ac proinde juriſdictionis
:rtem, & officii Paſtoralis, ſignificet,
:n eo ipſo, quoquo ſacerdos creatus eſ-
Paſtoribus ſe adcenſitum, teſtatur,
t. 23. ad Amand. quâ nempe nuntiat,
ıvitum ſacerdotem creatum, & opem
, ac Delphini Burdegal. ſibi ratione
atis Eccleſiaſticæ debitam expoſcit,
in ſtatu ſe ipſe putaret, iis verbis de-
ıit: *igitur quia facti ſumus de hoſtibus*
*cives;*

*cives, de longinquis proximi, de ovibus paſtores, & poſiti ſumus in fundamento Apoſtolorum & Prophetarum, &c.*

Concil. Arvernenſe, can. 13. ad quam dignitatem & excellentiam, ſublimentur Clerici, per ordinationem ſuam, oſtendit, dum ait: *Cùm Presbyteri atque Diaconi, ſublimi dignitatis apice prorogantur, actibus omninò renuntient ſæculi, & quiſquis ille eſt Presbyter atque Diaconus, Divino munere, benedictione percepta*, &c.

Denique ne innumera alia proferamus, Clericos omnes, etiam præeſſe quodammodo populis, auctoritate Tol. 8. Conc. & Iſid. Hiſp. quem ſequuntur ferè cæteri, rituum Eccleſiaſticorum ſcriptores, confício: conc. quidem Tol. 8. c. 8. de omnibus ordinatis loquens, abſurdum ſiquidem eſt, *eos, qui cæteris ſimpliciores & Laïcos habent, docere, ad alicujus ordinis promoveri ſtatum.* Iſid. verò Hiſp. Epiſt. ad Ludifr. Clericos in ſingulis officiis præeſſe, ſed Epiſcopum præordinatorem iis præferri, docet iis verbis, *& dum præſit unuſquiſque in ſingulis, ipſe tamen eſt præordinator in cunctis.* Idem quoque lib. 2. de off. c. 4. Clericos per tonſuram, ad Regnum & ſacerdotium deſtinari, teſtatur, *quòd verò*, inquit, *detonſo capite, ſuperiùs circuli corona relinquitur, ſacerdotium regnumque Eccleſiæ, in eis exiſtimo figurari. Tiara enim apud veteres conſtituebatur in capite*

*pite ſacerdotum, hæc ex byſſo confecta, rotunda erat, quaſi ſphæra media, & hoc ſignificabatur in parte capitis tonſa, coronæ autem latitudo, aurei eſt circuli, qui Regum capita cingit. Utrumque itaque ſignum exprimitur, in capite Clericorum, ut impleatur etiam quadam corporis ſimilitudine, quod ſcriptum eſt, Petro docente, vos eſtis genus electum, regale ſacerdotium.*

## Cap. VII.

### *Ex ritu conſecrationis Clerici, & monachi, huic auctoritas deeſſe, illi convenire, demonſtratur.*

NOn itaque, quod ex Iſid. Hiſp. protulimus, ſolius Iſid. teſtimonium, neque eorum tantùm, qui Iſid. exſcripſerunt ſententiam, cujuſmodi ſunt Conc. Aquis-Gran. PP. ſub Ludovico Pio, c. 1. Raban. lib. 1. *de inſtit.* c. 3. Hug. à S. Vict. lib 1. *de Sacram.* p. 3. c. 1. ſed totius Eccleſiæ, quæ, ut Clericorum omnium auctoritati, in populos ſuffragetur, eo ritu præcellentiam Clericorum, ac prærogativam ſuperioris cujuſdam erga inferiores indicari voluit, quo in Clericorum album, ac Catalogum, aliqui transferuntur.

Unde hoc intereſt, inter monachorum, & Clericorum capillitium, quòd monachi ex

ex toto olim tonderentur, prout indicant S. German. Epiſc. Conſtant. in Theor. ubi hæc de monachis, *tonderi verò caput ex toto.* Salvian Maſſil lib. 8. de vero judic. & provid. Dei, in fine, *non ſine cauſa, itaque iſtud fuit, quod intra Africæ civitates, & maximè intra Carthaginis muros, palliatum & pallidum, & reciſis comarum fluentium tubis, ad cutem tonſum videre*, Paulin. Epiſt. 7. *nec improbâ attonſi capitis fronte crinitι, ſed caſtâ informitate, capilium ad cutem cæſi.* Socrat. ſimiliter lib. 3. c. 1. de Julian. Apoſt. *ad cutem abraſus, monachorum ſimulavit vitam.* De aliis taceo.

Clerici verò, ut jam diximus atque ex Euſeb. lib. 10. Hiſt. c. 4. ex S. Germ. in eod. Theor. Greg. Turon. in vit. PP. c. 57. aliiſque confirmari poteſt, in coronæ formam attondentur. Hoc diſcrimen adhuc ſervatur in fratribus Laïcis, qui ad cutem raduntur; non in Clericis, qui Clerici ſimul & monachi fuerunt, illi enim nobilioris ſtatus, putà Clericalis tonſuram retinent.

Illud autem in tonſura Clericali, Eccleſia conſultò ſervavit, ex eoque diverſo ritu, diverſam utriuſque benedictionem ac conſecrationem eſſe, contendit. Clerici enim in modum coronæ attondentur, ut ad Regnum, ac Sacerdotium, conſecrari videantur. Monachi verò toto capite raduntur,

:ur, quod luctus & pœnitentiæ ſignum eſt, :am in S. Scriptura, Job. c. 2. Iſa. 22. Mich. t. quàm apud prophanos auctores, Herodot. lib. 1. Hiſt. Lucian. de Dea Syr. & ilios paſſim. Atque adeò ſignificatur, monachos ad lugendum, non ad docendum, ut regendum, inſtitutos eſſe, juxta illam Hier. ſent. contr. Vigil. *monachus non Doctoris, ſed plangentis habet officium.*

Eaque de canſa ſtatuit III. Syn. Tol. c. 22. ut publicè pœnitentibus, imprimis Epiſcopus vel presbyter caput tonderent, ut ic in cinere & cilicio pœnitentiam agerent. Cùm ergò monachorum ordo, aliquid affine habeat cum Clericis, aliquid cum pœnitentibus, ut jure dubitavit olim Sydon. Apoll. lib. 4. circa perſonam Maximi, *Quod genus vitæ, de tribus arripuiſſet ordinibus, monachum ageret, an Clericum, pœnitentemvè.* Ideò & Clericos, & monachos, & pœnitentes, tonderi Eccleſia juſſit; ſed diverſo Clericos ritu à monachis & pœnitentibus: Clerici enim, rectorum plebis ordini inſeruntur, per tonſuram clericalem, n modum Coronæ: pœnitentes verò, & monachi, quia pœnitentiam profitentur, voluntariam aut coactam, abraſâ cute tonderi jubentur.

Turbare hæc omnia videtur, auctor nomine Hier. cit. à Gratian. 12. q. 1. c. *duo ſunt.* Cujus teſtimonio triumphat adverſarius,

ſarius, quaſi monachos cum Clericis confuderit, ſic enim ipſe, *duo ſunt genera Chriſtianorum, eſt autem unum genus, quod mancipatum divinis officiis, & contemplationi & orationi, ab omni ſtrepitu temporalium, ceſſare convenit, ut ſunt Clerici, & Deo devoti, videlicet converſi, &c. Hi namque ſunt Reges, id eſt, ſe, & alios in virtutibus regentes, & ita in Deo regnum habent. Et hoc deſignat corona in capite: Hanc coronam habent ab inſtitutione Rom. Eccleſiæ, in ſignum Regni, quod in Chriſto exſpectatur: raſio verò capitis, eſt temporalium omnium depoſitio.*

Nihil hic de Clericatu monachorum, quem ex eo tam acriter propugnat adverſarius, quem duntaxat moneo, ne dum de monachis hîc præſertim agi contendat, eorum tonſuram cum Clericali confundat, & utrique Regnum aſſignet, quod ſolis Clericis aſſignat, non item monachis.

Quid ergo eo loci pſeudo-Hieronimus? certè ſi dixero, duas extremas vivendi rationes hîc ſolùm depingi, laïcorum ſcilicet & Clericorum, nec monachalem ordinem commemorari, niſi ut particeps eſt utriuſque continentiæ ſcilicet, & aliarum virtutum, ſupra vulgi captum, cum Clericis, & ſubjectionis & paſſivæ tantùm purgationis, ſeu illuminationis, vel perfectionis cum Laïcis, facilè ſolvetur hic nodus adverſario inſolubilis, qui ſcilicet affirmare non poteſt,

ɔteſt, monachos in formam coronæ anti-
ıitùs fuiſſe attonſos, cùm tam ſolidè con-
arium probaverimus.

Quòd ſi etiam dixero, eorum, qui divi-
ɔ officio, & contemplationi mancipan-
ır, duo genera ſtatui: unum Clericorum,
ıi competit corona, ſuique & aliorum re-
ɜndorum poteſtas; alterum converſorum
u monachorum, cui ſolùm convenit ra-
ɔ capitis, & regendi ſui ipſius, ac cupidi-
tis propriæ domandæ ſollicitudo, adver-
rii pariter argumentum eludam & eli-
ım; nec à ſenſu iſtius auctoris, quicun-
ue ille ſit, abludere videbor. Ac proindè
on unâ duntaxat viâ, ab adverſarii, quos
ı hoc teſtimonio ſtruxit, laqueis, expe-
itus evadam.

## CAP. VIII.

### *Teſtimonium S. Franciſci profertur.*

QUòd ſi antiquorum PP. teſtimonia,
minùs aliquem movent, hunc mo-
eat S. Franciſci, egregium in ſuo teſta-
ıento teſtimonium; hic Spiritu Dei totus
fflatus, dominorum auctoritatem, in ſa-
erdotibus etiam facinoroſis agnoſcit, eo
ɔſo titulo, quòd Sacramentum Chriſti,
ıo ore conficiant, aliiſque diſtribuant, ſic
enim

enim loquitur: *Et ipſos* (ſacerdotes Parochianos) *& omnes alios volo timere, amare & honorare, ſicut meos dominos, & nolo in ipſis conſiderare peccatum, quia Filium Dei diſcerno in ipſis, & Domini mei ſunt; hæc propter hoc facio, quia nihil video corporaliter in hoc ſæculo, de ipſo altiſſimo Filio Dei, niſi ſanctiſſimum corpus, & ſanguinem ſuum, quod ipſi recipiunt, & ipſi ſoli aliis miniſtrant.*

Hic SS. virorum, & fidelium, fuit ſenſus, qui in ſacerdotibus, divinam poteſtatem, oculo fidei intuebantur. Tu verò, religioſe vir, qui nihil, niſi quod ad faſtum, & exteriorem quandam gloriam faciat, intueris, non ſacerdotibus, Chriſti vicariis, Chriſti majeſtatem, auctoritatem ipſis conciliantem, conſpicis, ſed chariſmata, quæ exteriùs prodeant, admiraris, iis etiam naturales ſcientias, & linguarum peritiam adnumeras, quibus in tua Hierarchia chariſmatum, auctoritatem excellentiæ vendicas; vide, utrum hoc ſit habere ſcientiam SS. utrum ad menſuram ſanctuarii, de divinis rebus, judicium ſit.

Fusè autem hunc errorem refellimus, quia ex ejus refutatione, dignitas Hierarchiæ ordinis, omniumque tam majorum, quàm minorum ordinum ſplendor, ac majeſtas elucet. Nunc alius inveſtigandus,

;andus, non minori alacritate, num ſci-
:cet loco pœnæ, ad ſacerdotium, ſicut
d monaſterium detrudi aliquis, æquo ju-
: poſſit.

# QUÆSTIO X.

## \n loco pœnæ, ad Sacerdotium, ſicut ad Monachatum detrudi aliquis, æquo jure poſſit.

### CAPUT I.

*'riminoſos ad Monachatum promoveri poſſe, non Sacerdotium.*

EX eodem Cleri contemptu, provenit etiam hic error, *lapſos & facinoroſos, prioribus ſæculis, non minùs ad Sacerdotium, pœnæ loco, quàm ad mo-ſterium adactos: Hac igitur ex parte, nu.-m Sacerdotis ſupra Monachatum, conciliari ærogativam.*

Ex hoc errore, hæc corollaria conſe-
iuntur, quæ cleri dignitatem omninò
nſpurcant. I. Æquè ad Clericatum
:inoroſos recipi poſſe, ac ad Monacha-
m. II. Dignitatem maximam, quam
x præ ſublimitate appetere alicui licet,

T poenæ

pœnæ loco, infligi jure poſſe. III. Eam dignitatem, quæ pœnitentibus ab Eccleſia denegata eſt, pœnitentiæ agendæ idoneam eſſe.

Quis autem neſciat, nulli facinoroſo Clericatum patere: obſtare Apoſtolum, quo minùs ſcelere aliquo conſtricti, (& idem de aliis, proportione ſervatâ, dicendum) ad Epiſcopatum (ſub quo continetur Presbyteratus) & Diaconatum reciperentur: obſtare infinitas prope Eccleſiaſticas leges, v. g. Apoſt. can. 12. 13. 14. & aliis. Clem. I. Epiſt 2. Steph. Epiſt. I. ante fin. & aliorum veteris ævi Rom. Pontif. quorum ſcripta dubia ſunt, ſed quæ ab Eccleſia, medio ævo, recepta & probata, auctoritatem habuerunt, Nic. I. c. 9. Carth IV. c. 67. & 55. Taurin. c. 7. Arauſ. I. c. 24. Andeg. c. 5 Gerund. c. 8. Syric. Epiſt. I. ad Himer. c. 9. & ad Orthod. Epiſt. 3. Innoc. I. Epiſt. 4. c. 4. Epiſt. 23. ad Syn. Tol. c. 5. & 6. Leon. I. Epiſt. 89. ad Afric. Gelaſ. Epiſt. 9. c. 3. ad Epiſc. per Lucan. Hormiſd. ad Epiſc. Hiſp. c. I. Mart. Epiſt. Unic. ante med. Greg. lib. 3. Epiſt. 26. Januar. Calarit. atque innumera alia paſſim ſummorum Pontif. & Concil. decreta, quæ ante actæ vitæ innocentiam requiri volunt, ut nullius criminis conſciéntiâ teneatur, aut infamiâ laboret, qui ad Clericatum adſpirat.

E con-

E contra verò, ad Monachalem vitam, os, quos criminum conſcientia pungit, : conferre, & Eccleſiæ ſemper votum fuit, : monaſtica inſtitutio eos recipere, ſem- er permiſit. Gelaſ. Epiſt. 1. aliis, 9. ad piſc. per Brutios & Lucaniam conſtitutos, 3. & 4. diſcrimen iſtud inter Monacha- ım & Clericatum oſtendit, decernens, *'t ſi quis etiam, de religioſo propoſito, & ſciplinis monaſterialibus eruditus, ad Cleri- le munus accedat, imprimis ejus vita, præ- ritis acta temporibus inquiratur, ſi nullo avi facinore probatur, &c.* ſupponit ım, aliquos monaſterialibus diſciplinis ſtitutos, & religioſo propoſito orna- ;, quorum vita ante acta impurior, & avibus criminibus infecta exſtiterat, os utique hac lege, à ſacra ordinatione ellit.

Illud quoque diſcrimen apertè oſtendit raſ. Epiſc. Conſtant. Epiſt. Joanni Presb. Hegum. ſeu Monacho, aut mundanarum um contemptori, quæ exſtat in fine VII. n. Tom. 3. Conc. Bin. p. 1. ſect. 1. iis bis, *novi & meretrices, & publicanos, pœnitentiam: verùm nullum ex his, in erdotii dignitatem numeratum, niſi fortè ınte Baptiſma commiſerit. Novi & Mona- aliquot, cùm in mundo eſſent, omni libidi- onſpurcatos: cùm autem ſolitariè viverent, quam faces in orbe reſplenduiſſe: nullum*

 *tamen*

*tamen ex his Sacerdotem ordinatum. Quòd ſi autem id ſemel, atque iterum factum eſt, non tamen confeſtim legem in Eccleſia præſcribit. Scimus ſanctam Mariam priùs meretricem fuiſſe, poſtea factam continentem, non tamen inter Diaconas relatam.*

Imò etiam Climac. criminoſos potiùs, quàm alios, ad monaſteria, utpote magis hac exercitatione indigentes, provocat, *de inanis vitæ fuga*, grad. 1. dum ait, *nemo pondus multitudinemque peccatorum attendens, indignum ſe monaſticâ profeſſione dicat, ne ſe ita decipiat, ut ſeipſum humilem exiſtimet, ſi aut fruatur voluptatibus, arduam virtutis ſemitam ingredi detrectat; prætendens excuſationes in peccatis. Nam ubi putredinis plurimum eſt, ibi maximâ medicorum arte opus eſt, ut ea putredo omnis depuretur. Qui enim ſani ſunt, medicorum tabernas non adeunt. Si vocante nos terreno, & mortali rege, & in ſuum obſequium coram ſe militare nos jubente nihil moraremur, neque occaſiones quæreremus, ſed omnibus dimiſſis illi ſummâ cum alacritate pareremus.*

Criminoſos recipit ad probationem monaſticam, S. Fructuoſus in Reg. 19. *Qui gravioribus culpis ſe deliquiſſe cognoſcunt, primùm eos optamus regulæ colla ſubmittere: ſub probatiſſimo abbate, in monaſterio deſudare, & cuncta retroacta peccata, tanquam*

*quam ægrotos medico ſpirituali ſeniori manifeſtare, & ſicut publicè peccaverunt, publicè pœnitere, & pœnitenda ultrò non committere.*

Rationem mox aſſignat, cur æquum ſit, illos recipere, *nihil prodeſt*, inquit, *ſi quis hodie ſubtractus, à Regni potentia excluſus, ſeriò conſtrictus, hodie carceri eſt mancipatus: ita nihil obſtat, ſi hodie à carcere quis rapitur, & in regali honore conſtituitur; nullus ei ſordes carceris imputat, ſed hoc ſolùm laudat, quod in eo miratur.* Sed & paulò poſt addit: *Plerique ſunt in monaſteria ingreſſi, qui ob immanitatem ſcelerum exceſſerunt numerum, quos ſancti canones foras Eccleſiæ agere pœnitentiam cenſuerunt, & niſi in fine vitæ, communionem percipere negaverunt.*

Neque verò eos tantùm recipi, approbat Baſ. reſp. ad interr. 10. in Reg. fuſiùs diſputatis; verùm etiam ex Chriſti Dom. verbis probat, Math. 11. *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

Cautelam tamen adhibet, ut facinoroſi diſtrictiùs prohibeantur, tententurque accuratè, quatenùs dignoſcatur, num eos ex animo pœniteat, num conſtans habeat pœnitentiæ agendæ propoſitum: ne videlicet, ſi abſque examine reciperentur, cæteris detrimento forent, & inſtitutum Monaſticum, falſis probris, & nequiſſimis

maledictis magnoperè infamarent: nulla, ex vetuſtis monaſticis regulis, criminoſorum receptionem, in ordinem Monachorum, improbat: exempla paſſim plurima in vitis SS. PP. habemus, eorum, qui è teterrima vita, ad Monachatum ſuſcepti, Chriſti bonus odor fuerunt, & prioris vitæ maculas, ſplendore vitæ ſuperarunt.

## Cap. II.

### *Non requirit ſtatus Monachalis, peccata præcedentia, neceſſariò.*

NEque ideò tamen Monaſticum ſtatum, peccata præcedentia requirere, dicimus: imò nec facinoroſos, magis idoneos monaſtico ſtatui, quàm innocuos, ſed magis ejus indigos, cenſemus. Nam cum Dion. c. 6. Eccl. Hier. convenientiſſimum eſſe credimus, ut quis *actionum ſuarum ſanctimoniâ expiatus ſit*, & priùs expurgatus ſit, quàm Pontificis ordinis ſtatum exprimere conetur, priùs de Hierarchicis traditionibus edoctus, quàm ad ſacros ritus, propiùs intuendos, admittatur.

Et id viſum etiam conſentaneum Baſ. loc. mox cit. dum ait, *verùm neque illud tamen permitti debet, ut quivis illotis pedibus, in ſanctimoniam Domini mandatorum ingrediatur. Sed quemadmodum Dominus noſter*

*Ieſus*

*Ieſus Chriſtus, adoleſcentem illum, qui ad ipſum acceſſerat, de ſuperiore ejus vita percontatus eſt, cúmque rectè actam fuiſſe illam comperiſſet, quod ad perfectionem ampliùs præterea deſiderabatur, ad illum juſſit adjungere, quod ubi feciſſet, tum demum ſequendi ſe, ipſi poteſtatem feciſſet.*

Criminoſi igitur non magis idonei ſunt monaſticæ exercitationi, imò minùs idonei, iis, qui in ſæculari habitu, innocenter, & laudabiliter egiſſe, viſi ſunt, magis tamen remedio indigent, per monaſticam vitam comparando, qui majori morbo, putà gravioribus criminibus detinentur: eò enim duriorem illis vitam agere, neceſſum eſt, quo anteà delicatiorem, & voluptatum inquinamentis fætidiorem egerint.

Adverte igitur Monaſticæ, & Clericalis vitæ differentiam. Hæc ad divinum cultum & miniſterium inſtitutos, nonniſi caſtos, puros & integros admittit; vetus ſiquidem illa formula, etiam à paganis recepta, teſte Cicer. 2. de leg. *ad Deos caſtè adeunto*, ſacros miniſtros puros eſſe debere, probat: quod convenientiùs ad veram religionem tranſtulit Iſa. c. 52. dum ait. *Mundamini, qui fertis vaſa Domini*: tranſtulit David, Pſ. 23. dum ſibi interroganti, *Quis aſcendet in montem domini; aut quis ſtabit in loco ſancto ejus?* Reſp. *innocens manibus,*

*& mundo corde*. &c. tranſtulit Eccleſia, dum in ſacris clamare ſolebat Diaconis *ἁγία τοῖς ἁγίοις, ſancta ſanctis.*

Illa verò alia vita putà monaſtica, in ſquallore pœnitentiæ, in carnis maceratione, in auſteritate exercitationis conſiſtens, nec innocentes abigit, nec nocentes repellit, quibus proſtremis, aptiſſimum eſt ſatisfaciendi, pro commiſſis peccatis, remedium.

Cùm itaque ab unoquoque Monachalis, pro pœnitentia agenda, eligi poſſit, ideo monaſticam vitam, pœnitentiæ ſtatum eſſe, concludit Syn. Trull. c. 43. *licet omni Chriſtiano vitam aſceticam eligere, & rerum ad vitam pertinentium depoſitâ tempeſtate, Monaſterium ingredui atque inſtar monachi tonderi, in quacunque prolapſione deprehenſus fuerit: ſervator enim noſter Deus, inquit, eum, qui ad me venit, non ejiciam foras. Tanquam ergo Monachalis vitæ inſtituto, agendam in pœnitentia nobis vitam, deſcribente, ei, qui ad illud germanè ac ſincerè accedit, acquieſcimus, ac favemus, nec ulli ei mores impedimentum afferent, quò minùs proprium ſcopum adimpleat.*

C A P.

# Cap. III.

## *Quo ſenſu, Monachi pœnitentes dicuntur.*

PRæſtò eſt etiam alia ratio, ob quam monaſticæ vitæ ſtatus, dicatur *pœnitentia*, quia nempe humilitatis ſtatus eſt ac ſubjectionis, cui ſumma gloria, in gloria calcanda, ſummus honor in honoribus, & dignitatibus fugiendis acquirenda proponuntur: quæ cum ex ſcopo ſuo *vitam uniformem* ſectetur, multiplici Clericalis functionis diverſitate, occupari non poteſt, abſque aliqua ſui imminutione, ut poſtea dicemus, quam tamen imminutionem, charitate excitante patitur, ut animas Deo lucretur, atque ideo ad *pœnitentiæ* ſtatum, humilitatis & ſubjectionis, licèt longè ſupra vulgarem vitam magis accedit: quia quibus in pœnam peccati, pœnitens privatur, iis, ut Deo perfectiùs adhæreat, ipſa renuntiat: quæ quidem Clericalis ſtatus, utpote perfectior, licèt diverſa, & ſi in animos vulgares incidant, vix cum pietate conſentientia, majori perfectione conjungit.

Hanc rationem tradit Syn. Conſtant. ſub Phot. in Templo SS. Apoſt. congregata, prima ſecunda à Græcis dicta, eo can. quem citant Grat. ſeptima, q. I. c. *Hoc nequa-*

*nequaquam*, & Ivo p. 7. c. 144. editio verò Rom. correcta, fuſiorem refert, quàm apud Balſam. habeatur, pauca hæc ex ipſa, prout habentur apud Gratian. referemus, *Præcipit S. Synodus, ut quicunque de Pontificali dignitate, ad pœnitentiæ deſcenderit locum, nequaquam jam ad Pontificatum reſurgat. Monachorum enim vita, ſubjectionis habet verbum, & diſcipulatus, non docendi vel præſidendi, vel paſcendi alios.* Porrò in eo can. Monachicum *pœnitentiæ* ſtatum dictum fuiſſe, apparet, eò quod humilitatis & ſubjectionis ſtatus eſſet.

Denique propter habitum, pœnitentibus & Monachis ſimilem, propter auſteritates eaſdem in monaſteriis devorandas, quæ in pœnitentia agentibus, imponebantur, quis dubitet, hoc vitæ genus, ob ſimilitudinem, pœnitentiæ ſtatum, & Monachos pœnitentes dici potuiſſe.

Non ego hujus vocis auctor, ſed ſanctiſſimi PP. quos reprehendat quis, neceſſum eſt, ſi me, inter *pœnitentes*, annumeratos fuiſſe Monachos, aſſerentem, redarguere voluerit: hos ego inter *pœnitentes*, à PP. relatos dico, ſed non eo ſenſu, quo interpretari aliquis poſſit, quaſi ſcilicet eos, ad *pœnitentium* publicorum claſſem, redigere voluerim, quos ab ipſis expreſſimè diſcerno, & ſuper omnes populos fideles,

ſupe-

ſuperiori gradu, ſtatuo. Itáque non *pœnitentes* publicè, à me dicuntur Monachi, ſed eo ſenſu, quo Hier. Epiſt. 77. ad Marc. Presb. Celedenſ. *In ſacco*, inquit, *& cinere volutati, de Epiſcopis ſententiam ferimus, quid facit ſub tunica pœnitentis, Regius animus? catenæ, ſordes, & comæ, non ſint diadematis ſigna; ſed fletus.*

Etenim non hæc propria Hieronymo loquendi ratio, ſed aliis paſſim PP. communis. Salvian. lib. 5. de Prov. Monachos carpens, qui veſtem exuerint, non mentem, ſatis oſtendit, pœnitentiæ nomen ſibi venditaſſe, qui religioſam vitam profiterentur. *Tum præcipuè illi religioſi, novorum bonorum ambitores, & poſt acceptum pœnitentiæ nomen, ampliſſimæ, ac priùs non habitæ poteſtatis emptores, &c. Quomodo igitur tales iſti, pœnitentiam ſe egiſſe, non pœnitent?* S. Bern. apertè ſe, utpote profeſſione Monachum, pœnitentibus inſerit, Epiſt. 99. ad Oger. *Quamquam non ſolùm temporis, ſed nec meæ profeſſionis eſt, huic rei operam dare, quam poſtulas, nec poſſibilitatis adimplere, quod optas. Siquidem vel Monachi, (quod videor) vel peccatoris (quod ſum) officium non eſt docere, ſed lugere. Indoctus quippe, quod & verè me fateor eſſe, ſi præſumat docere, quod neſcit, nihil agit. Docere itáque nec indocto eſt in promptu, nec Mona-*

*cho in uſu, nec pœnitenti in affectu.*

In eandem ſententiam Petr. Vener. lib. 4. Epiſt. 17 ad Bérn. Monacho utpote pœnitenti, nigras veſtes convenientiores eſſe, iis verbis aſſerit, *Nam, ut quod ſentio, fatear, viſum eſt, ut mihi videtur, magnis PP. illis, nigrum hunc, de quo agitur, colorem, magis humilitati, magis pœnitentiæ, magis luctui convenire.* Imò & in ordine monaſtico, Canonicorum Regularium, (quod tamen non adeo ſtrictè ipſis convenire, exiſtimo) pœnitentiæ ſtatum, agnovit Stephan. Tornac. Epiſt. 77. in quam ſe, Auguſtini regulæ ſectatorem, *habitum pœnitentiæ*, in Eccleſia S. Evurtii, Aureliæ ſuſcepiſſe, affirmat. Clariùs autem & apertiùs, Zonar. in Can. 2. Syn. Conſtant. primæ ſecundæ cit. ait, ſiquidem Monachorum vita, pœnitentiæ quædam profeſſio eſt.

## C A P. IV.

### *Quàm ſit diverſa ratio pœnitentiæ, in Clericis, & Monachis.*

QUomodo igitur in pœnitentiæ ſtatu, Clericalis, cum Monaſtica vita coæquatur? Monaſtica certè vita, pœnitentiæ agendæ convenientiſſima, quia & abjectionis, & luctus profeſſio ſuſcipitur. De abjectione,

abjectione, atque humilitate, jam dixim. de luctu & planctu, jam breviter dicemus: nam Hier. Epiſt. 62. ad Joan. Antioch. *Ob id enim & ego Antiochiam, & ille* (Vincentius) *Conſtantinopolim, urbes celeberrimas deſeruimus, non ut te in populis prædicantem laudaremus, ſed ut in agris, & ſolitudine, adoleſcentiæ peccata deflentes, Chriſti in nos miſericordiam deflecteremus.* Chryſ. Hom. 14. in 1. ad Tim. verè domus luctus ſunt monaſteria, ubi cinis atque cilicium, *Ubi ſolitudo, ubi riſus nullus, nullus negotiorum ſæcularium ſtrepitus, ubi jejunia, ubi humicubationes.*

Bachiarius Epiſt. ad Januar. *Eſt Boſor citra Iordanem in ſolitudine, quæ interpretatur anguſtia, id cellula monaſterii parva vel modica eſt, & Ramoth de ſorte Galaad, quæ interpretatur excelſa mors, vel viſio mortis; verè enim excelſa mors, pœnitentia eſſe, dicenda eſt, cùm mortificatis membris deducatur homo ad excelſa Cælorum.* Arnob. in Pſal. 106. *Quare hoc inquiunt mundi homines, quid ſibi volunt iſti religioſi, plorare, ſedere, in vinculis, in tenebris.* Bern. Epiſt. 99. cit. ad Oger. & Epiſt. ad Henr. Mogunt. 323. *Monachus non habet docentis, ſed plangentis officium quippe cui oppidum, carcer eſſe debet, & ſolitudo paradiſus.* Et ſerm. 64. in Cant. *Et ſcimus, Monachi officium eſſe, non docere, ſed lugere.*

Opponuntur porro, apud Bern. lugendi

& docendi ſtatus, Clericorum ſcilicet & Monachorum. Unde & argumentum deſumo: quantùm Monaſticum ſtatum, pœnitentia decet exterior, tantùm Clericatum, cui docendi munus incumbit, dedecere: nam pœnitentia exterior, in ſolitudine præſertim exercenda; Clericalis functio in multitudine: hæc magiſterii gradum habet, & ſublimitatem profeſſionis, ac claritudinem, illa depreſſionis, ſubjectionis, & humiliationis, & ſtatus eſt, & occaſiones quærit: hæc pietatem, ad omnia utilem, illa corporalem exercitationem amplectitur: Hujus tota pulchritudo, tanquam *filiæ Regis ab intùs*, illius in exterioris pœnitentiæ *fimbriis aureis*, ſpecies affulget.

Quare Monachalis ſtatus ſanctitati, pœnitentia exterior, nunquam repugnare, exiſtimata eſt; ſed lapſi Monachi, ad publicam admiſſi ſunt pœnitentiam, ipſiſque manus ad pœnitentiam, publicè impoſita fuit: nam & Baſ. reſp. ad interr. 8. reg. breviorum, Monachos pœnitentes recipi debere, ſtatuit. Et S. Benedicti reg. c. 44. ac Conc. Duziac. 2. c. 7. modum pœnitentiæ publicæ, pro gravioribus criminibus infligendæ, præſcribunt, & in cæteris monaſticis regulis, plurima circa eandem pœnitentiam, ſtatuuntur: paſſimque in vitis PP. innumera ejuſdem pœnitentiæ, Mo-

nachis

nachis impoſitæ exempla, occurrunt.

E contra verò, nec Clericis, pœnitentia publica imponi debet, nec qui pœnitentiam publicam ſubierunt, ad Clericatum, & Eccleſiaſticos ordines, promoveri poſſunt. Primum ſiquidem vetant, aut vetitum oſtendunt, & Diaconis, qui pœnitentiæ ſubjiciendos negant, Syric. Epiſt. 1. 14. Leo Epiſt. 92. ad Ruſtic. Narbon. c. 2. Conc. Carthag. 5. c. 11. Hibern. ſub Leon. 3. Raban. c. 1. de pœn. Pœnitentiale Rom. & alii paſſim auctores.

Alterum autem, innumeris prope Canonibus prohibitum fuit, putà Conc. Nyc. 1. c. 10. Carthag. 4. c. 68. & 64. Agath. c. 43. Aurel. 3. c. 6. Epaun. c. 4. Arelat. 2. c. 25. Tolet. 4. c. 18 & 53. Tolet. 13. c. 10. Ancyr. c. 1. 2. & 3. Syric. Epiſt. 1. c. 15. Innoc. 1. Epiſt. 6. Agap. Maced. & Mauria. Epiſcopis Apul. Zozim. Epiſt. 1. c. 3. Hilar. Epiſt. 1. c. 4. Gelaſ. Epiſt. quibuſdam 1., aliis 9. ad Epiſc. Lucan. c. 5. Horm. Epiſt. 4. c. 1. Greg. lib. 2. Regiſtr. Epiſt. 25. Greg. 2. Epiſt. 3. ad Cler. & Pleb. Turing. Zachar. Epiſt. 4. ante med. vetuſtiſſimarum quoque Synodorum, in variis partibus habitarum decreto, cujus meminit Athan. in Epiſt. ad Rufinian. poſt princip. aliiſque paſſim Eccleſiaſticis legibus.

CAP.

## Cap. V.

### *Sacerdotium, vel Clericatum, pœnæ loco, imponi non potuiſſe, ſicut Monachatum.*

QUamobrem & Eccleſiaſticos canones violant, & Eccleſiæ continuam praxim, imò & naturam, atque inſtitutionem Clericatus pervertunt, qui pœnitentiæ loco, impoſitum cuiquam Clericatum (qua de re debet eſſe quæſtio) æquè ac Monachatum, affirmant. Quomodo enim Clericatus, pœnitentiæ publicæ loco, imponi poſſet, ſi nec pœnitentia publica, cum Clericatu ſtare poſſit, nec Clericatus, pœnæ loco, haberi queat? pœna infligitur propter delictum, quod pœnam accerſit, provocat, ac pœna dignum eſt; ideóque pœna definitur *noxæ vindicta*, ſeu *commenſuratio fraudis*, lege *ſancimus*. cod. *de pœn.* & *æſtimatio de icti*, leg. *ſanctio*, ff. eod. atque nunquam dici poteſt, conferri aut præcipi cuiquam, vel ſuaderi Clericatus, propter peccatum.

Quomodo enim Clericatus, propter peccatum præcedens conferretur, vel juberetur, quod propter peccatum prohibetur & denegatur? quomodo vindicta peccati diceretur, ea vitæ conditio, quæ & remune-

muneratio virtutis eſſe debet, & plùs habet honoris, quàm oneris; plùs dignitatis, quàm moleſtiæ? Quomodo commenſurari deberet Clericatus, vel ordinum ſacrorum ſuſceptio, delicto, ſicut pœna peccato, cùm pœna major, majori delicto, minor minori debeatur? è contra verò, quò quis flagitioſior eſt, eò magis indignus majori ordine, quò peccatum levius eſt, eò magis dignus eſt. Igitur nullâ ratione dici poteſt, pœnæ loco, Sacerdotium alicui jure impoſitum.

Illuſtratur tota hæc diſputatio exemplo; nam quemadmodum Gratianus, Valentinian. Theodoſ. Imp. in infamiam decurionatus cedere putarunt, quòd quis pœnæ loco, curiæ dederetur; ſic in infamiam Clericalis ordinis cedere, colligimus, ſi cui unquam, pœnæ loco, Clericatus datus cenſeatur: quod ergo in cauſa pari cenſuerunt Imp. hoc nos meliori titulo, aſſerere poſſumus: Hæc ſiquidem decernunt illi, leg. *ne quis*, cod. Juſtin. de Decur. & Theodoſ. leg. 108. eod. *Omnes itaque omninò judices, tuæ cenſuræ ſubditos admonebis, ne quis eorum exiſtimet, curiæ, loco ſupplicii, deputandum, cùm utique unumquemque criminoſum, non dignitas, ſed pœna debeat comitari.* Nos verò ſimili argum. concludimus, ne quis Theologorum, pœnæ loco, Sacerdotio dedi quemquam exiſtimet, cùm pœnæ ea condi-

conditio ſit, ut deteriorem faciat conditionem ejus, qui punitur, non meliorem: hominis autem, qui in Clericum promovetur, ex illa promotione, meliorem fieri, & ex Clericatu, non minimam unicuique accreſcere dignitatem, nemo inficiari poſſit.

Nec dicas, parem eſſe conditionem Monachatus; nam Monachatus per ſe dignitas non eſt, nec is, qui invitè ſuſcipitur, & in pœnam imponitur, eam habet commendationem, quam habere ſolet; cùm non ad eluenda crimina, ſed ad præcavenda ſuſcipitur: atque adeò, pœnæ loco, imponi ſaltem ex conſilio poteſt, nec diffitebitur adverſarius, quominùs ipſe ſaltem, ob præcedentia crimina, conſuli poſſit, quorum tamen intuitu, unuſquiſque à Clericatu, & ordinatione removeretur: quin item poſſit, Monachalis vita, utpote auſterior, peccati dici vindicta; quin pro menſura criminis, ea ſuaderi Monachalis conditio poſſit, quæ diſtrictiorem habet, & ſeveriorem obſervantiam. Quare abſque errore ſummo, & contemptu Clericalis ordinis, nequit Sacerdotii, ea in re, ſupra Monachatum, quævis prærogativa negari.

Cap.

# Cap. VI.

## *Reſpondetur exemplis, quibus ad Sacerdotium, aliquos adductos liquet.*

EXempla verò, quæ Regulares proferunt, à propoſito aliena, omninò eſſe videntur: nam tyrannica quædam facta, eáque duo vel tria proponunt, non Eccleſiaſticam conſuetudinem, non legem. Quid ergò, ſi per vim, & tyrannidem, coacti ſunt aliqui, inire Sacerdotium hoc in Sacerdotii injuriam cedet? Hoc pari jure, ad Sacerdotium, & ad Monaſterium invitos aliquos detrudi poſſe, monſtrabit? Quam verum eſt, iniquæ cauſæ patronum, undequaque argumenta accerſere: nec poſſe falſitatem, niſi iniquitate defendi.

Simili certè argumentandi ratione, quia à Donatiſtis leguntur, apud Opt. Milev. lib. 2. Euchariſtia canibus objecta; ab Arrianis, calix benedictionis effuſus, apud Athan. Apol. 2. ab hæreticis noſtri ſæculi, prophanis manibus, ſacra iſta attrectata, & in deriſum expoſita, nulla erit Euchariſtiæ prærogativa, ſupra cibos communes; quin ipſa, ſicut cæteri cibi, & canibus, abſque ſacrilegio tradi, & manibus prophanis attrectari, atque exponi queat.

Reprobas, ut opinor Doctor regul. hanc impiam & erroneam conſecutionem, quam

quam tamen præſenti diſputatione imitaris: nam quia Meroveum Chilpericus, Leo IV. Imp. fratres jam Cæſares; Conſtantinus Gallum & Julianum, in clerum attonderi, malo utique exemplo, juſſerunt, tu, nullam eſſe prærogativam Sacerdotii, contendis, quin pari jure, pœnæ loco, infligi poſſit ac monaſterii ingreſſus: imò eò temeritatis tua prorupit audacia, ut ex Conc. Tol. VIII. c. 7. probare coneris, etiam aliquam fuiſſe Monaſtici ſtatus prærogativam, ſupra Sacerdotium, infers enim *poſſunt igitur homines, ex illorum opinione, nonnunquam ad Sacerdotium cogi: ad Monaſticam profeſſionem non poſſunt: non eſt ergo, ex illa parte, defæcatior Sacerdotii, quàm ſtatus Monaſtici ſanctitas.*

Ais, homines facinoroſos & ſceleratos, ad Sacerdotium cògi, licitè poſſe; ſi hoc affirmas, apertè repugnas Tolet. can. quem citas; ſi negas, nihil efficis: nam ex eo, quòd nefario & ſacrilego auſu, contra Sacerdotii dignitatem, attentatum fuerit, non concluditur, minor Sacerdotii dignitas, ſicut nec ſacramentorum ſanctitatem inferiorem reddunt, quæcunque adverſus eam, ab impiis & ſceleratis attentantur.

Ais, forſan poſſe viros bonos & dignos Sacerdotio, cogi ad Sacerdotium, non item ad Monachatum. Neque, hoc, ſi verum ſit, ad Sacerdotii diminutionem, ſed potiùs

potiùs ad ejus commendationem facit: nam ad Reipubl. munera, & dignitatem Reipb. neceſſariam, cogi bonos & induſtrios, dignitati & muneri publico probroſum non eſt, ſed potiùs honorificum: nec pœnæ locum habere poteſt, ad quam ſubeundam, boni viri cogantur; non enim pœna bonis, ſed malis infligitur.

Ais, creditum à PP. Tolet. conſenſum, ne quidem extortum, requiri, ad ſacramenti valorem: neque hoc in eodem can. apertè video: neque ſi eod. can. apertè haberetur, ideò verum credendum eſſet, cujus jam contrarium, ab Innoc. III. definitum, ac Theologorum communi conſenſu firmatum eſt. Infers, ex eo can. Monachatus, ex mente Hiſpanor. PP. ſupra Sacerdotium prærogativam, idque ineptè: nam Hiſpanorum pro Monachatu, etiam renitentibus impacto, plura ſunt teſtimonia, quàm pro Clericatu.

Breviter hæc omnia tibi oſtendo, quod ut præſtem, primùm opus eſt, ut tibi Conc. Tol. VIII. can. 7. de quo nobis præſertim diſputatio eſt, ex Garſ. Layſt. editione, non multum ab editione vulgata differente, exhibeam: ita enim loquuntur PP. *Septimæ aſſertionis acceſſu, adiit cætum noſtrum, tam inverecunda progreſſio, quàm ignobilis ac deteſtanda præſumptio, quoſdam enim, aut neceſſitatum, aut metu periculorum, adeptos*

*adeptos fuiſſe novimus, Eccleſiaſticarum officia dignitatum, & quoniam cùm illis hæc imponerentur, id ſibi fieri noluiſſe, teſtantur. Idcirco hæc ſpernere, atque ad priſtina pertentant conjugia, moreſque redire, tam nequiter Cæleſtia jura ſolventes, quàm promptè ſæcularibus exſtant illecebris inhiantes.*

Mox verò duplici argum. hoc reprobant. 1. quod collatam ab Epiſcopo poteſtatem, nemo, ob ejus præeminentiam, & dignitatem, rejicere poſſit: quod ubi in laudem Epiſcopalis dignitatis, quædam protulerunt, ita inferunt; *Quomodo ergo, quod in ſe recipit, à ſe rejicere poterit, cùm hæc à nullo altero conferri, quàm ſolis Pontificibus novit, à quibus nec ligata ſolvi, nec ſoluta poterunt ab aliquo religari: Sic enim ad Petrum veritas ait, quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlo: & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlo. Nequaquam ergò aliquando poterit prophanari, quod Divinâ juſſione, ſimulque Apoſtolicæ traditionis auctoritate, ſacrum noſcitur exſtitiſſe.*

Alio argum. utuntur, ex perpetuitate, atque indelebilitate conſecrationis, ſemel collatæ, ejuſque adhærentiâ & firmitate, quolibet modo perfecta fuerit, adjungentes iſta.

*Verùm ſicut ſanctum Chriſma collatum, & altaris honor evelli non queunt, ita quoque ſancto-*

*ſanctorum decus honorum, quod his compar habetur & ſocium, qualibet fuerit occaſione perceptum, manebit modis omnibus inconvulſum. Ad exſtirpandum verò radicitùs hujus callidæ machinationis inutile argumentum, id ſibi rationabiliter dari noverint in objectum, quod ſacroſancti Baptiſmatis inappretiabile donum eſt ſemper: & ſæpe non ſolùm nolentibus, verùm etiam quod majus eſt, neſcientibus impertitur: ſed hoc à nullo penitùs prophanari permittitur: quòd ſi & hîc opponitur, necdum rationis capaces exiſtere, qui hoc probantur accipere, hîc omnimodo conticeſcunt, quia ſi majores impunè non deſerunt, quod parvuli, vel neſciendo, vel nolendo percipiunt, quantò magis non convenit violare, quod pro mortis, aut pœnarum evadendâ pernicie, occultâ Dei diſpenſatione, dignoſcitur obveniſſe.*

Ex quibus hanc concluſionem eliciunt, *Recedant ergo talium deſideriorum impudorati fautores, & licèt inviti perceperint, quod non merebantur habere, libenter tamen ob cæleſte retineant præmium, quod nolendo, per terrenæ conſecuti ſunt neceſſitatis eventum: ut tamen inviti appetant bona diligere, quæ ſpontè videntur deſides impugnare.*

## Cap. VII.

### *Enucleatur magis* VII. *can. Conc. Tolet.* VIII.

1. Au-

I. AUtem non approbatur hoc can. violenter impactum cuique Sacerdotium, aut renitenti ſacer ordo collatus, proindéque ex hoc can. inferri non poteſt, approbatum ab Eccleſia unquam fuiſſe, quòd invitus aliquis ad Sacerdotium vel Clericatum trahatur: multò minùs ex iſto can. inferri poteſt, ab Eccleſia unquam aut probatum aut factitatum, ut quis pœnæ loco, ad Sacerdotium, vel Clericatum invitus cogeretur.

II. Nec iſto can. probabile eſt, agi de iis, qui pœnæ loco, ad Sacerdotium detruderentur à principibus temporalibus, vel Magiſtratibus civilibus: quia enim non ſolet lex de iis fieri, quæ rariſſimè contingunt, ideo nec de iis debet exponi, *l. ea quæ raro*, 65. ff. *de regul. jur.* & *l. antiqui*, & ibi Gloſſ. verbo *medietat.* ff. *ſi pars hæred.* c. *ſtatut.* & ibi Gloſſ. *de reſcript.* in 6. atqui raro admodum accidit, ut cogerent; & rariùs quidem, quòd quemquam pœnæ loco, ad id compellerent; illudque ſi toto orbe rarum fuit, in Hiſp. rariſſimum, ex qua vix duo, aut tria exempla, quæ id utcunque probent, proferri poſſunt, cùm tamen eorum exempla, ſi quæ forent, notiſſima extare deberent: quia vis iſtiuſmodi nunquam, niſi in criminibus læſæ Majeſtatis, exhibita: quæ crimina ab hiſtoricis non tacentur.

Magnam

Magnam partem exemplorum, ex diverſis provinciis, & ſæculis, iſtius violentiæ perpetratæ, profert lumen illud fulgentiſſimum eruditorum, Franciſc. Hallier. Doct. Sorbon. lib. de SS. Elect. p. 1. Sect. 5. c. 1. §. 6. pag. 198. & 199.

Ex iis autem exemplis, conſtat, quoſdam, qui timerent ſibi à principe, ad Sacerdotium ſpontè confugiſſe; vel tanquam aſylum, ne ampliùs timerent ſupplicium, quod ſibi ab iratis principibus, vel invidis, vel ſuſpicioſis, inferri metuebant, vel tanquam ad quietiorem ſtatum, qui ſuſpicionem affectati imperii, vel turbarum ciendarum tolleret, quatenus ſcilicet ab iis minùs deinceps timeretur: alios verò, eoſque pauciſſimos, à Principibus temporalibus, præter fas omne, violenter adactos, ad Eccleſiaſticum gradum, non ut pœnam luerent alicujus criminis, ſed ut quietiùs agerent, & movendi adverſus ipſos, minùs oportunam occaſionem haberent; non irrogatam itaque illis pœnam, in Sacerdotii ſuſceptione, ſed adempta turbandi media, impoſitam conditionem, ab omni tumultu magis abhorrentem, & innovandis Rebuſpublicis minùs commodam.

De iis itaque tam raro contingentibus caſibus, legem Tol. Conc. VIII. quæ in delinquentes, numero plures, ex verbis ipſius Conc. lata videtur, intelligendam, nemo

V pro-

probabiliter ſuſpicari poteſt, nec ab exemplis iſtis, præter communem morem, uſumque quotidianum, argumentum ducere licet.

III. Probabilius eſt, intelligi ſanctionem Tol. Conc. de iis, qui vel ob penuriam Sacerdotalium virorum, & Eccleſiæ indigentiam, quam Conc. *Eventum neceſſitatum, & terrenæ neceſſitatis eventum* appellat, vel deſiderium populi vehemens, habendi aliquem in Clericum ſeu Sacerdotem, ex qua populi impreſſione periculum ordinatus incurrerit, inviti, ordinati fuiſſent, quod frequentiſſimè ſæculis iſtis accidiſſe, conſtare poteſt, ex c. cit. lib. de SS Elect. Hal. §. 4. de cujus rei æquitate, & iniquitate, diſputatur eod. c. §. 7. ſed quòd inviti aliqui, ad Sacerdotium, vel Clericatum ita aſſumerentur, non eſt ad propoſitum: nec ex eo magis probare poteſt, quòd pœnæ loco, Sacerdotium alicui imponi poſſit, quàm quòd ſanguis contineatur arteriis.

IV. Quòd etiam ſimpliciter invito, Sacerdotium, aut Clericatus collata, valida ac rata probentur; Tol. 8. apertè non dicit: neque verba iſta, in quibus vim faciunt: quòd ſcilicet Hiſpani, ſic ordinati, *Cùm hæc* (officia Eccleſiaſtica) *illis imponerentur, id ſibi fieri noluiſſe, teſtati*, eóque prætextu, *ad priſtina conjugia, moreſque redire*, pertentaſſe

tentaſſe dicantur, intentum eorum evidenter probant: Nam dici poſſet, Hiſpanos iſtos, in ipſa ordinatione teſtatos, ſe antea noluiſſe, ſéque nonniſi vi ad conſentiendum adactos, eamque coactam voluntatem, quæ tamen voluntas eſſet, ad ordinationem ſufficientem eſſe, definiri: quo ſenſu, ordinari ſolitos invitos, explicat Aug. Epiſt. 204. Donato, dum ait, *Multi, ut Epiſcopatum ſuſcipiant, tenentur inviti, includuntur, cuſtodiuntur, patiuntur quæ nolunt, donec eis adſit voluntas ſuſcipiendi boni operis.*

Vel certè dici poſſet reluctatos iſtos Hiſpanos, non ordinationis ſubſtantiæ, ſed officiis, & obligationibus, eam conſequentibus; atque adeò quod olim, in Ancyr. c. 9. Diaconis, in ordinatione reclamantibus, indultum eſt, ut nuptiis renunciare minimè cogerentur, id ſibi pariter indulgendum contendiſſe. Conc. autem Tol. VIII. tanquam injuſtam eorum petitionem refutaſſe, ob allatas rationes, quæ probant, obligationem Clericatui adnexam, invito ab Eccleſia imponi poſſe, prout, & renitenti Monachatum poſſe imponi.

v. Quamvis Tolet. VIII. ratam ſimpliciter renitentis ordinationem eſſe, cenſuiſſet, nobis tamen id hodierno tempore ſentire non licet: obſcuram hanc olim quæ-

 ſtionem

ſtionem fuiſſe, ex eo conjicio, quòd quidam omninò nolentes, olim ordinati fuiſſe videantur. Nam refert Theodoret. in Philoth. c. 13. Macedonio neſcio, impactam à Flaviano Antioch. ordinationem, adeo ut cùm ille reſciiſſet, convitiis omnes & maledictis inceſſeret, & baculo quo nitebatur, Pontificem perſequeretur: & de Salamano, altero ſanctiſſimo Monacho, refert, Pontificem civitatis, cujus erat vicus, in quo ipſe morabatur, cùm viri virtutem intellexiſſet, voluiſſe illi dare, donum Sacerdotii, domunculæque, in qua habitabat, parte perfoſsâ, manum ipſi impoſuiſſe, & peregiſſe ſolemnem precationem, gratiamque, quæ ei advenerat, ſignificaviſſe, ab eo tamen nullam unquam vocem elicere potuiſſe.

Quòd ſi hæc opinio, cujus contrarium docuit Aug. lib. 4 de Bapt. c. 24. Epiſt. 14. ad Bonif. & alibi, PP. Toletanis viſa eſt probabilis, jam iis vera videri non poteſt, quandoquidem ab Innoc. III. c. *Major. de Bapt.* communique Theologorum & Canoniſtarum conſenſu, exploſa eſt; ac proinde nec ex eo, in favorem Monachatus, arguere aliquid poſſunt, quam veram exiſtimare non debent.

VI. Sive vera, ſive falſa ſit, parum ad inſtitutam diſputationem juvat: tum, quòd ex ea, non ſequatur, quod probandum eſt, pœna

œnæ loco, Sacerdotium alicui vel Clericatum imponi; nec firmitas conſecrationis Sacerdotalis, etiam nolenti adhærentis, d ejus ſanctitatem elevandam proferri queat. Quin imò, ſi id ſentiant PP. Tolet. cilicet, ut ſimpliciter invitus ordinetur, & ordinationi adnexam caſtitatis ordinationem, etiam nolens, ſuſcipiat, id ad ſanctitatem gradus iſtius pertinere putant, quem nolunt, nuptiarum commixtione, & reditu ad ſæcularem vitam prophanari.

Tum denique; quòd ſi id ſenſerint Hiſpani de Clericatu, multò magis de Monachatu, non ipſi ſolùm, ſed & aliarum provinciarum Epiſcopi, clarioribus verbis id ſenſiſſe dicerentur. Lege Conc. Tol. IV. c. 48. & 54. Tol. X c. 6. Greg. Epiſt. 6. ad Aug. apud Gratian. 20. q. 1. c. *addidiſt.* Greg. III. Epiſt 4. ad Bonif. Aurel. V. Syn. c. 18. Mogunt. ſub Car. c. 23. Wormat. c. 22. & 23. Tribur. apud Gratian. 20. q. 1. c. *quem progenitor* Iſidor. apud eund. ibid. c. *quicunque.* Smaragd. in Expoſ. reg. S. Bened. c. 59. leges etiam canones, quos mox proferemus, 3 5. & 7. ejuſd. Conc. Tol. VIII. quibus ad pœnitentiam peragendam Clerici, in Monaſteria detrudi, præcipiuntur.

Nunquam ergo Sacerdotium cuiquam ſimpliciter impactum, rariſſimè & quidem à principibus quibuſdam, humana, non

Divina ſapientibus, renitentibus ſecundùm quid, illumque ſtatum potiùs, quàm vel mortem, vel exilium intentatum eligentibus, loco pœnæ, procuratum eſt, quorum ſacrilegum Sacerdotii contemptum, Eccleſia nunquam probavit.

# Cap. VIII.

## *Eccleſiam in Monaſterium aliquos invitos detruſiſſe.*

EAdem verò Eccleſia, lapſos, ſaltem ſecundùm quid renitentes, in Monaſterium, ſuis legibus detrudendos, probavit, quorum aliquos ad tempus, alios in perpetuum, ſub Monaſtica regula, diſtringi voluit: alios in Monaſterio, tanquam in carcere & cuſtodia, non Monachos retineri, alios verò tanquam Monachos haberi, ſtatuit: quæ etiam legibus civilibus confirmata ſunt.

Primò quidem, quoſdam non inficior, in Monaſterio ſolùm, tanquam in carcere, & cuſtodia detentos, non ſub habitu & regula Monaſtica, neque Monaſticam vitam profeſſos, quis enim putet, hæreticos, ad Monaſticam profeſſionem, unquam ab Eccleſia receptos: ac Syric. & Innoc. I. Cataphrygas & Manichæos, ut refert Anaſt. in utriuſque vit. toto tempore, monaſterii

aſterii exilio damnaſſe, referunt; ſed & uibuſdam, damnatis ad mortem, quibus lamnatio remitteretur, ad pœnitentiam, Monaſterium datum fuiſſe, probat Anaſt. Sinaita, q. 131. Illos autem ſub habitu po- tiùs, Monaſterium pro carcere habuiſſe, quàm ſub habitu Monaſtico, tanquam re- ligioſam vitam profeſſum meruiſſe, nonne probabiliùs eſt?

Neque pariter Monaſticam vitam pro- feſſi, dici poſſunt, qui ad tempus ſolùm, pœnitentiæ causâ, Monaſterio traderen- tur, licèt ad Monaſticam, vivendi ratio- nem ſervandam cogerentur, etſi fortè ſub veſte Monachi, utpote ſub habitu pœni- tentiæ, laterent; cùm enim profeſſio Mo- naſtica, perpetua eſſe debeat ac ſtabilis, ea ſaltem, quæ voto alligata eſt, qualis à tem- pore S. Benedicti, in Eccleſia Dei præſer- tim viguit, ideo ad eam admiſſi dici ne- queunt; qui ad tempus tantùm in Mona- ſterium detrudebantur.

Plurimos autem ſolùm ad tempus, pœ- nitentiæ causâ, in Monaſterium fuiſſe de- truſos, probant Conc. Lug. 1. ſub Sigiſm. Rege Burgund. c. 3. *Quòd ſi ſe Rex præcel- lentiſſimus, ab Eccleſia, vel Sacerdotum com- munione, ultrò ſuſpenderet, locum ei dantes, ad Sanctæ Matris gremium veniendi, SS. An- tiſtites* (quos fortè pœnitebat, quòd Ste- phano, inceſti crimine polluto, communi-

caſſent) *in Monaſteria ſe, abſque ulla dilatione, prout cuique fuerit oportunum, recipiant, donec pacem integram, ad charitatis plenitudinem conſervandam, ſanctorum flexus precibus, pro ſua potentia & pietate dignetur.* Hiſp. II. c. 3. *Deſertorem autem Clericum, cingulo honoris, atque ordinis ſui exutum, aliquo tempore, Monaſterio religari convenit, ſicque poſtea in Monaſterio Eccleſiaſtici ordinis revocari.* Nam non poterit in talibus, *pervagationis aboleri licentia, niſi fuerit in eis, propter correctionem diſciplinæ, ſubſecuta cenſura.*

Tolet. VII. c. 3. *Presbyteri autem ſive Clerici, quibus majoris honoris locus, apud eandem Eccleſiam fuerit, cujus Sacerdos obierit, ſi omni ſollicitudine, pro exequiis, aut jam mortui, aut continuò antiſtitis morituri, ad commonendum Epiſcopum, tardi inveniuntur, aut per quamcunque moleſtiam animi, id negligere comprobentur, totius anni ſpatio, ad pœnitentiam in Monaſteriis deputentur.* S. Greg. lib. II. indict. 6. Epiſt. 52. Joan. defenſ. Hi verò, qui eum, contra Dei timorem, *& Canonum ſtatuta condemnaverunt, excommunicati in Monaſterium, ad agendum pœnitentiam, ſex menſibus mittendi ſunt:* Et paulò poſt, *Epiſcopi verò, qui eum ordinare præſumpſerunt, vel perverſæ ipſius ordinationi, præbuere conſenſum, iidem communione privati, ſex menſibus, ad agendam pœnitentiam, in Monaſterio deputentur.*

Narbon.

Narbon. 11. c. 5. Clericum ſuum ſeniorem increpantem, vel injuriâ afficientem ita punit, *ut uno anno, in Monaſterio, ſciat abjicere ſuperbiam, unde inflatur.* Juſtinian. Nov. 123. c. 10. *Interdicimus ſanctiſſimis Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis, Sub-diaconis, Lectoribus, & omnibus aliis, cujuſlibet venerandi collegii, aut ſchematis conſtitutis, aut ad tabulas ludere, aut aliis ludentibus participes eſſe, aut inſpectores fieri, aut ad quodlibet ſpectaculum, ſpectandi gratiâ venire: ſi quis autem ex his, in hoc deliquerit, jubemus hunc, tribus annis, à venerabili miniſterio prohiberi, & in Monaſterium redigi.*

De eadem temporanea pœnitentia, in Monaſterio ſubeunda, loqui ſimiliter videtur, Conc. Tol. IV. can. 23. quo ſtatuitur, ut pupilli & parvuli, in uno omnes conclavi, ſub probato ſeniore deputati, qui traditis præceptis reſultaverint, monaſteriis deputentur, ut vagantes animi, & ſuperbi, ſeveriori regulâ diſtringantur. Exponendus etiam videtur, Conc. Narbon. can. 6. & alii.

## C A P. IX.

### *Etiam in perpetuum, ad Monaſteria, detruſi nonnulli.*

IN perpetuum quoque, ad Monaſteria, plurimi, ob atrocia quædam crimina,

 præ-

præſertim ex Clericis paſſim relegari jubentur, ſub Monaſtica regula continendi. Id ſtatuunt Conc. Agathenſe, c. 50. *Si Epiſcopus, Presbyter, aut Diaconus, capitale crimen commiſerit, aut chartam falſaverit, aut teſtimonium falſum dixerit, ab officii honore depoſitus, in Monaſterium retrudatur, & ibi tantummodò, quamdiu vixerit, Laicam communionem accipiat.* Epaunenſe, c. 22. *Si Presbyter aut Diaconus, crimen capitale commiſerit, ab officii honore depoſitus, in Monaſterium retrudatur, ibi tantummodò, quamdiu vixerit, communione ſumendâ.* Aurel. c. 7. *De adulteriis autem honoratorum Clericorum, id obſervandum eſt, ut ſi quis adulterium, aut confeſſus fuerit, vel convictus, depoſitus ab officio, communione conceſſâ, in Monaſterio, toto vitæ ſuæ tempore, retrudatur.* Matiſcon. II. c. 16. *Uxor Sub-diaconi, Exorciſtæ, vel Acolythi, mortuo illo, ſecundo ſe non audiat ſociare matrimonio. Quod ſi fecerit, ſeparetur, & in cœnobiis puellarum Dei tradatur, & ibidem uſque ad exitum vitæ ſuæ permaneat.*

Tolet. IV. c. 44. *Clerici, qui in quacunque ſeditione, arma volentes ſumpſerint, amiſſo ordinis ſui gradu, in Monaſterium, pœnitentiæ causâ, contradantur.* Tolet. VIII. c. 3. *Quòd ſi aliquis exſtiterit, qui accuſet, ille, qui hunc ordinem, munerum fuit acceptione lucratus, & ſuſcepti honoris gradu privetur, & in Monaſterio, ſub perenni pœnitentia religetur.*

Et

:t v. *Illi verò* (Sacerdotes & miniſtri in-ontinentes) *ſi omninò coërceri nequiverint, ſque ad exitum vitæ ſuæ, Monaſteriis depu-ati, diſciplinis Monaſticis maneant omninò ubjecti.* Item c. 7. qui eſt de Sub-diac. *Quòd ſi hoc vulnere fuerint deinceps ſauciati, nox erunt ſub pœnitentiæ oneribus, uſque ad xtremum vitæ, Monaſteriis religandi.* Pelag. Conſtant. defenſ. c. *Roman.* d. 82. *Romanus Eccleſiæ Theævenſis Clericus, pro crimine dulterii, quod commiſiſſe perhibetur, à Cleri-atus ordine depoſitus, in urbe Romana, ad gendam pœnitentiam, in Monaſterio, toto itæ ſuæ tempore detrudatur.*

Greg. Magn. lib. 1. indict. 2. Epiſt. 42. Petr. Sub-diac. *De lapſis Sacerdotibus, vel uolibet ex Clero, obſervare te volumus, ut in ebus eorum, nullâ contaminatione miſcearis, ed pauperrima regularia Monaſteria require, uæ ſecundùm Deum vivere ſciuntur, & in iſdem Monaſteriis, ad pœnitentiam, lapſos rade, ut res lapſorum, in eodem loco profi-iant, in quo agere pœnitentiam traduntur, uatenus ipſi, ex rebus illorum ſubſidium ha-eant, qui de corruptione ipſorum, ſollicitudi-em gerunt.* Item lib. 2. indict. 11. Epiſt. 7. Marinian. Abb. de Bonif. viro clariſſi-no, qui ſe injuſtè damnatum querebatur, ecernit; *Si in veſtra cognitione, cujuſquam um facinoroſi criminis reum eſſe putaverit, on ſolùm Dominici corporis, & ſanguinis ex-*

V 6 *commu-*

*communicatione privatus ſit, verùm etiam in Monaſterium, ubi pœnitentiam agere debeat, retrudatur, ut criminis ſui maculas, convenienti valeat, apud æternum judicem, lamentatione purgare.* 94. Theod. Epiſc. Lilibæt. *Paulum præterea, quemadmodum Epiſcopum, in Monaſterio, in quo eſt, in pœnitentia volumus permanere.*

Tolet. XI. Conc. c. 7. ejuſdem pœnæ meminiſſe videtur, dum pro gravioribus criminibus duo genera pœnarum ſtatuit, exilium ſcilicet, & retruſionem, ſupple, in Monaſterium. Zachar. Papa, Epiſt. 11. ad Bonif. ejuſdem quoque meminit, haud dubiè, his verbis, *Hos itaque miniſtros Satanæ, & non Chriſti, ubicunque repereris, chariſſime nobis, aggregato provinciali, & Sacerdotali collegio, omninò devita, & Sacerdotali honore privatos, ſub regula Monachica, & pœnitentia ſubmiſſos, vitam finire ordinabis.* Steph. II. in reſp. datis à Cariſ. villa, Brittaniaco Monaſt. c. 10. *Pro quo omninò abjiciendus eſt, & in Monaſterium mittendus, ut illic, ſub digna pœnitentia, ſuam lugendo finiat vitam.* Et paulò poſt, *Mulier verò illa, quam in uxorem, ſacrilegus, ille Presbyter accepit, ſi cognovit, quia officio Presbyteri fungebatur, & ita cum eo juncta eſt, & illa in Monaſterio ſubmittatur.* Et c. 13. *Hic primùm omnium dignitatem, quâ illicitè uti præſumpſit, emittens, ſub diſtricta pœnitentia, & in Monaſterium*

*ium mittatur, & omnibus diebus vitæ ſuæ langens, quod incongruè egit, degat vitâ Monaſticâ.* Cabil. 11. c. 4. *Dictum nobis eſt, Presbyteros, propter ſuam negligentiam canonicè degradatos, ſæculariter, gradu omiſſo, vivere, & pænitentiæ agendæ bonum negligere. Unde ſtatuimus, ut gradu amiſſo, agendæ pœnitentiæ gratiâ, in Monaſterio, aut Canonico, aut regulari, mittantur.*

Cærera innumera proferri poſſunt, ex quibus in mentem veniunt concilia, Aquiſgran. c. 175. Treſlejan. c. 14. Rom. ſub Eug. 2. & Leon. 4. c. 6. Lateran. æcumen. ſub Alex. 3. c. 11. Lateran. aliud gen. ſub Innoc. 3. c. 21. Alexand. 3. c. *Cleric. de exceſſu prælat.* Innoc. 3. c. *inter, de purgat. canon.* & c. *ut famæ, de ſent. excomm.* Greg. 9. c. *gaudem. de converſ. conjugat.* Carol. Magn. capitul. lib. 6. c. 9. & 90. & alibi.

## C A P. X.

***Quoſdam ex iis, qui in Monaſterium, pœnitentiæ cauſâ detrudebantur, ad Monachatus profeſſionem, fuiſſe compulſos.***

DUbium autem eſt, utrum ii omnes, qui in Monaſterium, ad pœnitentiam agendam, in perpetuum detrudebantur, habitum Monachalem ſuſciperent, ac Monachi cenſerentur.

Parùm intereſt, ad præſentem quæſt nam certum eſt, prædictis canonibus, eos ad regulam Monaſticam ſervandam coactos; ideóque latum intercedere diſcrimen, inter Monaſticam & Clericalem vitam, ſeu regulam: nam vitâ Clericali indignus cenſetur, & à miniſteriis, ac functionibus Sacerdotii, à regula ordinéque Sacerdotali, à Catalogo omni Cleri arcetur, qui peccatum commiſerit, pœnitentiâ dignum: E contra verò, ad regulam obſervandam, vitamque Monaſticam agendam detruditur, qui tale peccatum admiſerit, ut pro pœna ſit, Monaſtica vita, atque exercitatio, ſive hæc ex voto ſuſcepta ſit, ſive ex Eccleſiæ lege; remunerationis autem, ac præmii duntaxat loco, Clericalis vita atque profeſſio, data ſit, nunquam in pœnam, Eccleſiæ judicio, dari poſſe exiſtimata.

Nec auctor ſupra, c. 1. loquitur de Monachatu, ſed de Monaſterio, aitque, non minùs pœnæ loco, lapſos & facinoroſos, ad Sacerdotium, quàm *ad Monaſterium* adactos: atque adeò parùm refert: an qui pœnæ loco, ad Monaſterium adigebatur, Monachus exſtiterit, an minimè exſtiterit, quandoquidem comparatio inter Monaſterium & Sacerdotium: & utrumque eodem jure, pœnæ loco, hoc ad miniſtrandum, illud ad habitandum, imponi potuiſſe,

tuiſſe, contra Eccleſiæ ſenſum exiſtimat.

Quo etiam Clericatus contemptu, & Monaſtici ſtatus temerariâ præſumptione, ſatiùs etiam ducit, (Eccleſiaſtici, ſcilicet, honoris & decoris amantiſſimus) ut expulſorum regularium Sacerdotum, è Monaſteriis, infamiâ, Eccleſia laboret, quàm ſi vel minimum diſpendium Monaſteria patiantur: cùm è contra, Monaſteria, Clericorum facinoroſorum receptacula, forent, ut intra privatos ipſorum parietes, Eccleſiæ dedecora concluderentur, nec, ut ejus verbis utar, *impietas & Apoſtaſia, in luſtris triumpharet & ganeis*. Sed de hac re alibi, ſi expedire viſum.

Hic ſolùm adjungo, probabile etiam eſſe, plures ex iis, qui in Monaſteria ad perpetuam pœnitentiam retrudebantur, præſertim ſi Clerici forent, Monachos factos fuiſſe, eoſque Eccleſiam Monachos fieri voluiſſe, non autem, ut idem auct. loquitur, *Sine veſte Monaſtica, ſine regula, ſine votis fuiſſe*, ad Monaſteria, *tanquam ad triremes & metalla damnatos*.

1. Enim Tol. VIII. c. 5. cit. eos, *Monaſticis diſciplinis ſubjectos eſſe*, decernit, c. 3. & 7. *Monaſteriis religantur*, id eſt, addicuntur & adſtringuntur, hoc autem de Monachis dicitur. Tol. XI. ſub *Regula* Monaſticos ſubmiſſos, ad finem vitæ permanere

manere debere, ſtatuit, & hoc ipſum Monacho convenit. A Steph. 2. dicitur, *degere vitâ Monaſticâ*, c. ſup. cit. quod de eo, qui ſolùm in cuſtodiam Monachis daretur, non adeo conſentaneè dici poſſit. can. quoque ſeq. oſtendit idem Papa, eoſdem habitum Monaſticum induiſſe, ait enim, *Hic qui ordinationem ſuam ignorat, omninò abjiciendus eſt, & ſub arcta pœnitentia, in Monaſterio mittendus, ut omnibus diebus vitæ ſuæ, in luctu & fletu, ſub Monaſtico habitu converſetur.*

At, qui habitum Monaſticum induerat & geſſerat, hic Monachicam vitam profeſſus habetur, paſſim variis Eccleſ. decretis, Tol. 6. c. 6. Tribur. apud Grat. 20. q. 1. c. *quem progenit.* Nic. Epiſt. ad Epiſc. Regni Ludov. apud eund. 20. q. 3. c. *præſens*, & aliis plurimis. Igitur & Clerici iſti detruſi in Monaſterium, cùm habitu Monaſtico induti, ſub regula Monaſtica viverent, pro Monachis habebantur.

Id ipſum quoque deducitur, ex Conſtit. Urb. II. c. *Mandam.* 19. q. 3. approbata ab Innoc. 3. c. intellexim. *de ætat. & qualit. ordin.* quâ nempe interdicitur, *Ne quis Canonicus Regularis profeſſus, niſi (quod abſit) publicè lapſus fuerit, Monachus efficiatur*; ſeſequitur enim, eum, ſi lapſus fuerit, & in Monaſterium, ad agendam pœnitentiam detrudatur, Monachum fieri ſolitum fuiſſe.

Col-

Colligitur etiam ex teſtim. P. Damian. Opuſc. 13. c. 6. *Nonnulli namque rectores fratrum, plus tribuentes Monaſticæ regulæ, quàm expediat, quibuſlibet è ſæculo venientibus, ſi, etiamſi graviter lapſi ſint, aliam pœnitentiam non imponant, niſi tantùm communem monaſterii ordinem ſervare, præcipiunt, &c.* Supponit enim P. Dam. facinoroſos lapſos, ad monaſterium venientes, Monachos fieri ſolitos: cui Monaſticæ profeſſioni nimium tribuerent aliqui rectores Monaſteriorum, dum eos perpurgatos, atque expiatos profeſſione credentes, nec ampliùs ſeverioris pœnitentiæ indigos, ad arctiorem vivendi rationem, Monachos factos, excitare negligerent, in eos ita declamat P. Dam. Monachus ſanctitate & doctrinâ, ſuo tempore celebris.

*Hi nimirum auditores ſuos, in Hebalitarum ignobilitate conſtituunt, dum pœnitentiæ fervorem tollunt, dum non, poſt ſolutum debitum, amore perfectionis, ad alta conſcendere, ſed pœnarum, ſemper terrore conſtrictos, & cautione fæderis obligatos docent, ſub degeneris ignaviæ torpore languere, ut non cum his, qui juxta Garizim ſunt, ſecurè Dominum benedicant, ſed circa Hebal potiùs, cum ancillarum filiis, maledictionum jacula pertimeſcant. Qui hæc enim agit, quid diſtet inter decem millia talenta, & centum dena-*

*denarios, non attendit: nam ſi jus diſcretionis inſpicitur, unuſquiſque quo magis gravatur offenſis, eo majori gravandus eſt pondere ſatisfactionis.*

Hæc, & alia fusè pius, iſte Monachus, quæ leget alius, dum ei vacabit, attendetque, num ea conveniant, quæ ipſe, Phariſaïco faſtu, de Monacho, pronuntiat, dum ait, *Chriſti figuram, Monachus exprimens, graphicè nobis apparet, ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus à peccatoribus, ut Chriſtianæ legis Phariſæus, qui non habet neceſſitatem, quotidie priùs pro ſuis delictis, hoſtias offerre, & Deo hominibuſque ſupplicare; hoc enim fecit ſemel, ſe ipſum offerendo, & in Dei familiam, inter therapeutas tradendo.* Iis item, quæ non minori faſtu, alibi ſcribit, dum inter alia, quæ profert Monaſticæ pœnitentiæ, ab Eccleſiaſtica, diſcrimina, quartum iis verbis exprimitur in margine, *Religioſi pro aliorum culpis Deo ſatisfaciunt*, quod in textu ita exponit, *ipſo fine diſcriminantur*, (ſcilicet pœnitentia Eccleſiaſtica, & Monaſtica) *ſiquidem pœnitens ab Eccleſia pœnæ addicitur, ut ſuis propriis peccatis veniam mereatur: at religioſus non ſuis tantùm, ſed maximè alienis, ſatisfactionem impendit ſuam*, & quia non ipſi ſufficit aſſerere, Monaſticam hanc pœnitentiam, in Jobo delineatum fuiſſe, *parum erat*, inquit, niſi & eam in Archetypo innocentiæ,

Chriſto

Chriſto Domino *conſecraret*, *qui ſemel oblatus eſt*, *ad multorum exhaurienda peccata.* Non deeſt etiam ipſi ratio, cur tanto ſtudio, pœnitentiæ nomen, à Monachis amoveat, *quia*, inquit, *pœnitentes*, *vaſa contumeliæ*, *in Eccleſia*, *poſſunt appellari.*

Nec ea, ſecundùm Petr. Dam. loc. cit. mentem de publica pœnitentia, intelligi poſſunt, quaſi certum ſit, ſuſceptione monachalis ſtatus, omnia delicta iſta expiari, ut nihil pœnæ temporalis, ſatisfactionibus continuis, Monacho ſemel Deo oblato, perſolvendum ſit. Novi Monachatus profeſſionem, Baptiſmo comparari, ab eod. S. Doct. ibid. neque id diffiteor, quod à S. Bern. doceri ſcio, lib. *de præc. & diſpenſ.* c. 23. nec unquam Monaſticæ vitæ utilitatem deprimere cogitavi, cui, teſtimonium reddente mihi conſcientiâ, impensè me ſemper faviſſe, exiſtimo.

Quia tamen non debemus *conſuere pulvillos*, *cubitis* peccantiũ; nec exemplo Pſeudoprophetarum, *annuntiare pacem quando non eſt pax*, ſed *in timore & tremore ſalutem operari*, & ut omnes operentur, conſulere: ideo plena vanæ & inanis confidentiæ, iſta dixim. quæ Monachus iſte effundit, quæ piiſſimi, & religioſiſſimi ad SS. P. Dam. & Bern. interpretationem emendabunt: hic enim, *è multorum actualium delictorum tenebris*, non omnium, *in lumen virtutum evadere*,

*dere*, nos docuit, per profeſſionem Monaſticam: ille varias conditiones adhibuit, ſine quibus Monachalis ſtatus, perfectam expiationem, nequaquam efficiat.

Uterque ſæpius PP. præcedentium exempla ſecutus, Monachum ad pœnitendum, & ſatisfaciendum pro ſuis peccatis, ſtudiosè inducit, nec vanam iſtam elationem perſuadet, quaſi non pro ſuis lugere ac ſatisfacere, ſed pro alienis tantùm, ipſi ampliùs neceſſarium ſit: quod iſte alius perſuadere conatur. Inter quem proinde, humanæ ſuperbiæ typho Scribentem, & SS. PP. Divinæ gratiæ Spiritu illuſtratos, hoc intereſt, quòd hi ſancto timore, animos legentium concutientes, negligentiam excutiant & torporem; ille ſuperbiam, vanam confidentiam, ac Luciferianam præſumptionem, lectoribus ſuis immittat.

## CAP. XI.

### *Duobus aliis Argumentis Confirmatur, doctrina, præc. capitis.*

SEd ut redeamus, ad inſtitutam Diſputationem, dicimus, duobus adhuc argum. probari poſſe, eos, qui ad Monaſterium, pro agenda pænitentia detruderentur, Monachiſmum ſolitos profiteri.

1. Ex reſponſo Steph. S. Haſtulpho, qui uxorem ſuam interfecerat, relato à Grat.

33. q.

33: q. 2. c. *admonere*, hunc enim Papa, ita alloquitur: *Relinque quapropter, te rogamus, hoc malum ſæculum, quod te traxit, ad tam immanisſimum peccati facinus; ingredere Monaſterium; humiliare ſub manu Abbatis, & multorum fratrum precibus adjutus, obſerva cuncta ſimplici animo, quæ tibi fuerint imperata: Si fortè ignoſcat infinita Dei bonitas, peccatis tuis, ut refrigeret animam tuam, priuſquam crucieris perpetuis flammis. Hoc levius & melius tibi certisſimè, ſcias. Sin autem tuam publicam pœnitentiam permanens in domo tua, vel in hoc mundo, vis agere (quod pejus tibi, & durius, & gravius eſſe, non dubites) ita ut agere debes exhortamur.*

Ex duobus alterutrum, hoc can. præcipit ſummus Pontifex, putà vel Monachi profeſſionem, vel duriorem, & obſervatu difficiliorem, in ſæculo, pœnitentiæ executionem: ac proinde conditionatam obligationem imponit, ad profeſſionem Monachatus, quo modo ſe erga laicos, qui nullâ ſpeciali ratione, in Eccleſiæ poteſtate forent, Eccleſiam geſſiſſe, probabile eſt; cùm è contrario, erga Clericos & alios, qui in Eccleſiæ poteſtate ſpeciali, conſtituti eſſent, ſe geſſiſſe, ex prædictis Can. Colligamus: quos nempe in Monaſterium detrudebat, nullâ opinione eis relictâ: His ergò Monachatum, pro pœnitentia imponebat, & ita conſulebat, ut ſi eum ſuſcipere

pere nollent, ſeveriorem pænitentiam, ejus loco, conjungeret.

Ex eo certè reſponſo, patet eos, qui pœnitentiæ ergò, Monaſterium peterent & ſæculum relinquere, & Monaſterium ingredi, & ſub manu Abbatis humiliari, & reliquos Monaſterii religioſos, pro fratribus habere, & eorum precibus adjutos, imperata exequi, uno verbo, verè Monachos eſſe.

Alterum petitur, ex D. Bern. ſent. de præc. & Diſp. c. 22. *Quod denique*, inquit, *quæritis, de quibuſdam Epiſcopis, quos S. item Papa Greg. ad tempus in Monaſteriis, pro eorum exceſſibus, legitur recluſiſſe: Utrumnam in ſuo, an in Monaſtico interim habitu, habitarint cum Monachis, ego neſcio: niſi quod Credibilius videtur, nequaquam illos, inſignem religionis habitum ſuſcepiſſe, quem non erant habituri, ſed tantùm quæſiſſe quietem in ſecretis Monaſteriorum, & oportunitatem pænitentiæ.*

Nam dubitat S. Bern. num ii, qui ad tempus in Monaſterium, pœnitentiæ causâ, recludebantur, habitum Monaſticum habuerint eâque ſolùm ratione inducitur, ut probabilius credat eos habitum nequaquam induiſſe, quòd illum non eſſent perpetuò habituri: eâ ratione ſatis apertè ſignificans, ſi ad manendum perpetuò in Monaſteriis ſiſtis, alligati fuiſſent, habitum haud

ıud dubiè Monaſticum eos recepturos,
pro Monachis ſeſe geſturos eſſe.

Leves in contrarium conjecturæ ſunt ius novitii, ſupra, quibus tamen adeo teerè extollitur, ut *Catho'icam aſſertionem* onuntiet, nimirum ad Monaſticum ſtam ſuſcipiendum, & vovendum nemi:m unquam ab Eccleſia potuiſſe conſtrin: potiſſima ducitur à conditione religioprofeſſionis, quæ ſimpliciter debeat eſſe ›luntaria, cùm è contra, pœnitentiam à :inoroſis & lapſis ſuſceptam, dicat fuiſſe voluntariam ſimpliciter, voluntariam aun ſecundùm quid.

Sed hæc ratio, quam tanti æſtimat, ad Caolicum, dogma non ſufficit; imò ne ſuf:it quidem, ad efficiendum id, quod peradere conatur, probabile: nam plurimi atholici DD. putarunt, *pueros ſeu ınfan: oblatos à parentibus, adſtringi perpetuò onachatui, nec poſſe hunc ſtatum repudiare, e ante pubertatis annos, ſive poſt, atque hanc tiquam fuiſſe Eccleſiæ praxim, & Monaſterum.*

Quòd fusè probat, Doctiſſ. Comment. ncord. reg. F. Hugo Mainard. qui faltatis Theologiæ Paris. Baccalaureus quando admiſſus, non ſine honore, poſtcongreg. S. Maur. & eruditione & piee illuſtrauit, in c. 66. in iſta verba, *per am deceptus perire poſſit*: probat, inquam, pluribus

pluribus non exiguæ auctoritatis teſtimoniis, atque Eccleſiæ decretis. Ex quibus decantatum illud eſt, quod habetur in Tol. IV. c. 48. *Monachum aut paterna devotio, aut propria devotio facit: quicquid horum fuerit alligatum, tenebit, proinde his ad mundum revertendi intercludimus aditum, & omnes ad ſæculum interdicimus regreſſus.*

Hanc quæſtionem proſequi, ego fuſiùs nolo: imò nec planè probari iſtam, de poteſtate parentum in liberos, ſententiam, ſignificant communiter auctores, favorabiliorem libertati humanæ opinionem amplexati: fatentur tamen, vi argumentorum convicti, quòd ſi quis parentes magis reveritus, paſſus fuiſſet, abſque ulla renitentia, ſeſe Monaſticâ veſte indui, & in Monachum attonderi, Eccleſiam, in pœnam ſimilationis, & profanationis S. Monaſticæ profeſſionis, medio ævo ſaltem ſtatuiſſe, ut quocunque modo oblatus à parentibus, qui profeſſionem feciſſet invitus, maneret Monaſticæ regulæ adſtrictus.

Id enim ſaltem colligitur ex Tol. IV. c. 48. cit. Tol. X. c. 6. Tribur. apud Grat. c. *quem progenitor.* 20. q. 1. Mogunt. c. 23. Nic. 2. Epiſt. ad Epiſc. in Regn. Ludov. apud dict. Grat. c. *præſens*, q. cit. & Greg. III. Reſp. ad Bonif. apud Ernd. ibid. ex Monaſticis reg. S. Bened. c. 59. S. Iſid.

rel.

Rel. 20. q. 1. c. *quicunque*, & praxi Monaſteriorum, cujus indicia ſunt, formula petitionis apud Smaragd. in expoſ. c. cit. Reg. S. Bened. formula altera Wilidon. tempore Caroli Mag. cujus mentio fit in Chron. Novaleg. formula item alia, apud Ruthard. in c. iſtud reg. ex quibus omnibus, ſuam ſententiam adſtruere conatur Hugo Mainard.

Hoc autem ad præſentem quæſt. abundè ſufficit: ſi enim in pœnam criminis, quod non videtur ingens fuiſſe, Eccleſia iis temporibus, ab initio irritum, confirmare jubet votum: quidni ergò in pœnam criminis, Eccleſia ad Monaſticum ſtatum obligare aliquem poſſit? Ruit ergò *Catholicum* iſtud *dogma*, quod jactat iſte alter, nihilque minùs, quàm Catholicum reperitur, quod D D. paſſim Catholicorum ſententiis, & quod majoris eſt authoritatis, Eccleſiæ legibus, exemplis, & uſu reprobatur.

## Cap. XII.

### *Nonnullæ Objectiones in contrarium referuntur, ac refelluntur.*

Sed contra Doctrinam traditam, audet non nemo è Regularibus, ſic objicere: *ſanè ſi Tert. & Cyp. lapſos & pœnitentes, volumus recordari, reperiemus, ſuſceptam ab illis pœnitentiam, fuiſſe, ut loquuntur, involuntariam*

*ſimpliciter, voluntariam autem ſecundùm quid, quatenùs alia ratio nulla ſupererat perſolvendæ pœnæ, & ſalutis aſſequendæ.*

Erraſti 1. bone vir, in eo, quod pœnitentiam lapſorum, tempore Tert. & Cypr. dixiſti ſimpliciter involuntariam fuiſſe, & ſecundùm quid tantùm voluntariam. Nam Theologi poſt D. Thom. 1. 2. q. 6. a. 6. in Corp. ſentiunt, quod per metum fit, ſimpliciter voluntarium eſſe, ſecundùm quid autem involuntarium.

Rationem à D. Thom. ſubtiliſſimæ & exquiſitæ diſquiſitionis capies: à me verò faciliorem & planiorem: nam voluntas cùm vult ex metu, nollet quidem ſibi adeſſe volendi neceſſitatem, ſed tamen ſimpliciter vult, efficaciter vult, & actio ex iſta voluntate imperata & à principio interno, putà ab electione, & conſultatione procedit: quod autem ab interno principio eſt, quod ex electione & deliberatione fit, illud abſolutè voluntarium eſt, & ſecundùm quid tantùm involuntarium, quia extrinſeca duntaxat cauſa, ejus executioni occaſionem dedit. Atque ita cenſet Nyſſ. ſeu Nemeſ. l. 5. c. 1. ita Can & civiles leges loquuntur; coactam ſcilicet voluntatem ſimpliciter, ſine addito valuntatem eſſe, ſecundùm quid, ut ita loquar, noluntatem eſſe, quia quamvis his vel illis poſitis circumſtantiis, ipſis ſublatis nollent, tamen abſolutè vult.

Hoc

Hoc te docebunt Can. *Merito*, 15. q. 1. c. *Auctorit.* Ead. q. 6. c. *Diſplic.* 23. q. 4. c. *Conſul.* 74. d. Hoc inferunt ex Can. Gloſſa in c. *Merito*, & in c. Auctor. cit. Gloſſ. *invit.* in c. *cum inter*, de elect. Gloſſ. 11. in c. *Sup. his*, de renunt. Gloſſ. 1. in c. 2. *de his quæ vi*, Gloſſ. *Conditionalit.* in c. *Major.* §. final. *de Bapt.* Hoc docent lex *Mulier. ff. de eo, quod metu geſtum erit*, § 5. *ſi metu coactus, adii hæreditatem, quia quamvis ſi liberum eſſet, noluiſſem tamen, coactus volui.* Et lex *ſi Pater, ff. de ritu nupt.* & aliæ plurimæ. Nec aliter nobis ſentiendum eſt, qui voluntarii, & involuntarii actus, habemus rationem, prout peccato excuſando, vel committendo ſufficit: certum eſt autem, etiam mala, quæ metu fiunt, mala eſſe, ac vitioſa, nec tolli metu, actus malitiam, ſed duntaxat aliquatenùs excuſari.

Hæc quia vel neſcis, vel non attendis, maluiſti à communi Theologorum, Philoſophorum Chriſtianorum, juris utriuſque DD. loquendi ratione deflectere, ut Ariſtoteli forſitan, lib. 3. Ethic. congruentius loqui videreris. Sed nec Ariſt. mentem cepiſti, nam diſtinguit Ariſt. actionem ab objecto actionis, actionem, quamvis exteriorem, & objectum actionis interioris eſſe contingit; actiones ex metu mixtas, aſſerit, ſed tamen ei, quæ ſpontè fit, ſimiliores, unde & abſque addito poſtea, illas

actiones, *ſpontaneas* vocat, & ſpontè agi iſta dicit, quæ metu fiunt, probatque ſpontaneis ſimiliores.

I. Quia in iis actionibus finis, qui inter optata bona, eminentiſſimum locum tenet, ſimpliciter eſt volitus, renitentia voluntatis tantùm eſt circa media quæ licèt fine ordine ad finem diſpliceant; ut tamen habent ordinem ad ipſum, eligibilia cenſentur, ac proindè abſolutè volita ſunt. II. Ratione principii, quia eæ actiones abſolutè ab interiori principio proficiſcuntur. III. Ratione inſtrumentorum, quæ expedita ſunt, nec alligata, ſed ab imperio voluntatis moventur.

Objecta verò, quæ ex metu tantùm volita ſunt, ait, non eſſe ſimpliciter volita, ſed potiùs ſimpliciter diſplicentia, & conditionatè tantùm, ſeu in ordine ad finem volita & placentia. *Nemo enim*, inquit, *quidquam tale ipſum, propter ſe, optaverit.* Nomina autem voluntarii aut involuntarii, dici ſolent, de actionibus, ut actiones ſunt, non de objectis, ſeu de actionibus, ut objecta ſunt. Itaque malè dixiſti, pœnitentiam, tempore Tert. & Cypr. ſimpliciter fuiſſe voluntariam, ſecundùm quid involuntariam.

CAP. XIII.

# Cap. XIII.

## *Alius error pernicioſior refertur.*

HIc primus error circa loquendi modum: nam circa res, graviorem errorem in iiſdem verbis animadverto, & qui vergat in contemptum pœnitentiæ publicæ, prioribus iſtis temporibus uſitatæ; in criminationem Eccleſiæ, tam accuratè, hanc publicam diſciplinam præſcribentis; in accuſationem pœnitentium, tantâ devotione, humilitate, & obedientiâ, Eccleſiæ ſe cenſuræ ſubjicientium, & Sacerdotis ſententiæ obſequentium: eos ſiquidem ita depingit, ut pœnitentiæ & ſatisfactionis oſores; à pœnitentia, ſecundùm animi ſui propenſionem averſos; ſolo metu ad eam adactos; ejus, ſi liberum eſſet, negligentes, ac deſertores.

Scilicet, hic tibi videtur vir docte, primis iſtis Eccleſiæ ſæculis, fidelium fervor, ut ſi eos labi contingeret, nonniſi metu Eccleſiaſticæ cenſuræ, vel divinorum judiciorum, pœnitentiam peterent, pœnitentiam reciperent, pœnitentiam acceptam obſervarent: ſimpliciter eam nollent; adeò ut ſi eludere Eccleſiæ diſciplinam, ſi abſque peccato effugere potuiſſent coërcitionem, à ſatisfactionibus, impoſitæ ſibi per ſacerdotem pœnitentiæ, abſtinuiſſent. At quàm longè, ab eo animo aberant, bo-

ni iſti Chriſtiani, qui licèt infirmitate humanâ aliquando laberentur, divinâ tamen gratiâ, utiliùs reſurgebant, & ob peccata præterita, humiliores, & de remedio ſollicitiores, & de futuris cavendis culpis cautiores.

Non ergò duntaxat involuntaria, & ex ſolo metu agenda pœnitentia, fidelibus tempore Tert. proponebatur, cujus, ad pœnitentiam, parænetica vox, aliud ſuadeat, lib. de pœn. c. 4. *pœniteat errorum, repertâ veritate, pœniteat amaſſe, quæ Deus non amat: quando ne nos quidem ſervulis noſtris, ea, quibus offendimur, non odiſſe permittimus; obſequii enim ratio, in ſimilitudine animorum conſtituta eſt.* & c. 5. ſeq. *neque enim, quia bonum eſt* (pœnitentiam agere) *idcirco auſcultare debemus, ſed quia Deus præcepit, ad exhibitionem obſequii, prior eſt Majeſtas Divinæ poteſtatis; prior eſt auctoritas imperantis, quàm utilitas ſervientis: bonum eſt pœnitere, annon? quid revolvis? Deus præcipit.*

Hoc Tert. ſæculi ingenium fuit, hic genius, ad quam formam comparatos pœnitentes, cave, ne involuntariam ſimpliciter, & ſecundùm quid tantùm voluntariam egiſſe, dicas; & ita affectos fuiſſe, ut in pœnitentia obſervanda, non præcepto Dei parere, ſed utilitati ſuæ ſervire, & pœnas etiam humanas, à ſe duntaxat avertere cogitarent: qui tam malè ſentit de lau-

ſimo ſæculo, quid diceret de corrupto? Putaſne, Eccleſiam iſtius temporis, lapſis & facinoroſis pœnitentiam imponentem, hoc ſolùm cogitaſſe, ut pœna homines cogeret ad pœnitentiam, quam ſpontè putaret non amplexuros. Quàm longè ab eo conſilio aberant, qui, à ſpe communionis & pacis, pœnitentiam in exitu vitæ deprecantes, arcebant, quia, ut ait Cypr. Epiſt. 52. *Rogare illos, non delicti pœnitentia, ſed mortis urgentis admonitio, compellebat?* Quo exemplo, ſatis docebat, non placere ſibi pœnitentiam quæ ſolo pœnarum, etiam æternarum metu, non pleno pietatis affectu ſuſciperetur.

Vide quàm injurius ſis, in pœnitentiam priorum temporũ, quam ubi involuntariam ſimpliciter, & voluntariã tantùm ſecundùm quid prædicaſti, mox interjectis octo duntaxat lineis, actionem quæ non ſimpliciter, & omni ex parte voluntaria ſit, adeo dejicis ac deprimis, ut bonam eſſe neges, adductis iſtis, ex Nic. Papa verbis, *nullum quippe bonum, niſi voluntarium:* quo Arg. religioſarum actionum ex voto ſuſceptarum, meritum omne, non ſolùm imprudens evertis, ſed & pœnitentiæ, apud antiquos, nullum bonum fuiſſe, quòd voluntaria ipſa, omni ex parte non eſſet, imò ne quidem ſimpliciter voluntaria, ſed tantùm ſecundùm quid, inferendum cuique relinquis:

linquis: addo improvidus es, qui omnem ſacram, ac religioſam obſervantiam impetere, nihili ducis, modò Monachatus honori, ac dignitati, tibi aliquid conſentaneum dixiſſe, videaris. Nos, melioribus, imbuti Theologiæ Chriſtianæ præceptis, pœnitentiam apud antiquos ſancitam ita fuiſſe dicimus, ut tamen pœna, animi torporem excuteret, non agendi animum & conſtantiam præberet: occaſionem ſuſcipiendæ pœnitentiæ pararet, non, voluntatem duceret; multominùs, perſeverandi facultatem ita tribueret; timor non tam ab Eccleſia incuſſus eſt, ad ſanationem malæ voluntatis, quàm ad coërcitionem pravæ cupiditatis, quod in ſimili materia, ſenſiſſe videtur, Aug. lib. contra litt. Petil. c. 83. & alibi pluries.

Pœna, Eccleſiæ judicio, lapſis infligenda viſa eſt, quæ peccati morbo detentos, & ſocordiâ gravatos excitaret, ut cùm ab Eccleſiæ communione, extorres ſe vidiſſent, meminiſſent, & ſe à cæleſti beatitudine excludendos: eáque cogitatione excitati, tanquam de ſomno letargico emergerent, & ad ſalutem animæ ſuæ, non jam timore ſolùm, ſed & amore evigilarent. Timorem enim ſalubriter incuti, ut aliud efficiat, & ad aliud diſponat, colliges ex Aug. Epiſt. 48. ad vincent. & 50. ad Maced. & aliis.

CAP.

# CAP. XIV.

## *Aliæ ſubtilitates, contra prædicta.*

SEd iis prætermiſſis diſpungamus cæteras, ejuſdem Regularis, irregulares ſubtilitates. *Antiquo*, inquit, *Eccleſiaſticæ diſciplinæ jure, nuſquam videas, Clericos in Monaſteria detruſos, ad pœnitentiam, ſed tantùm ad Laïcam communionem damnatos.*

Regero ergò, coævam ferè Monaſteriorum in occidente ordinationi, hanc legem: cum enim, ex communi ore regulis Cæſarii, & Aureliani, Arelatenſium Epiſcoporum, Ferreoli, ut probabilius creditur, Vecienſis, Iſid. Hiſpal. Fructuoſi Bracchar. Antiſtitum; ac S. Bened. ordinis celeberrimi inſtitutoris, antiquiores in occidente non legantur, nec aliæ à Bened. Anianæ Abbate, in ſua concord. regularum, vetuſtiores referantur, ideo, ante hæc tempora, Clerici in Monaſterium detruſi non leguntur.

Statim verò, compoſitâ Monaſteriorum diſciplinâ, reguliſque præſcriptis, mos iſte, legibus Eccleſiaſticis invectus eſt, Agath. cit. cui Cæſar. Arelat. præfuit, & cæterorum Concil. Galliæ; moxque etiam ut in Hiſp. à S. Iſid. & Fructuoſo, ſeptimo

ſæculo, Monaſteria componi cœperunt, ac ſalutaribus legibus informari, Tolet. quibusdam Conciliis, mos iſte firmatus eſt, qui etiam à Pelag. & Greg. Mag. Romanis PP. in Italia obſervatus, non multo tempore, poſtquam in eadem provincia, ſub S. Benedicti regula, Monaſticus ordo florere cœpiſſet. Itaque tunc, præſertim, cùm in Occidente vigere cœpiſſet, Monaſteriorum diſciplina, Clericos quoque lapſos, ad Monaſteria detrudi cœpiſſe (quod tu, vir laute, à Monaſtico ſtatu & regula, abhorrere defendis) notabis, ſi quid in lectione proficias, vide quid hic doceat, ſidus illud illuſtre, Sorbonicæ ſociet. Fr. Hall. lib. 3. art. IV. ſ. vult. de ordin. Hier. cujus ſenſum ut plurimùm exprimimus: & alios.

Subdis, *eodem antiquo jure, ſeu in Eccleſia vetere Aurel. nunquam legas, apoſtatas, excommunicatos, Monaſterio addictos: erant enim tum Monaſteria ſanctitatis adyta, non ſcelerum ergaſtula.*

At ſcopum non feris: nam de Apoſtatis excommunicatis non agimus, ſed de Clericis, qui excommunicari minimè ſolebant, neque extra Eccleſiam ſtatui, ſed de gradu dejici: quod enim ordinariè erat Laicos excommunicatio, hoc Clericis depoſitio, ut cuivis diſciplinæ Eccleſiaſticæ perito, manifeſtum eſt. A veritate autem aberras, quandoquidem ex vitis SS. PP. fures

meretri-

meretrices, homicidas, in Monaſteria receptos legamus: quod ubi vacabit, legere poteris.

Neque ideò Monaſteria, minùs dicenda erunt adyta ſanctitatis, ſicut Eccleſia, quamvis ſceleratos excipiat, non deſinit dici ſancta, quia & ſanctitatem docet, & ad ſanctitatem informat. Tu veriùs Monaſteria facis, ſcelerum ergaſtula, cùm ad ea, non tanquam ad locum pœnitentiæ, qui venerationi ſemper fuit, ſed tanquam ad triremes & carceres damnatos, iiſdem temporibus pronuntias.

Pergit: *Antiquo item jure, Presbytero, gradu moto, licebat ſæculariter vivere, id eſt, more Chriſtianorum Laïcorum, neque ulli exigebatur ulterior pœnitentia, quam tamen Cabilon. à ſuis facinoroſis poſtulat.*

Falleris, & antiquę diſciplinæ ignarus es, in qua pro peccatis omnibus publicis, gravioribus, pœnitentia imponebatur, nec tam adempta laicis quævis communio, Clericis Eccleſiaſtica, ſeu Clerica, prò pænitentia erat, quàm pro pœna, extra propoſitum vagarer, ſi id probarem.

Cabil. Conc. & cætera, quæ citavimus, ſatis te redarguunt: quæ nempe evidenter demonſtrant, Clerico depoſito, ulteriorem pœnitentiam injungi ſolitam fuiſſe; nec ipſi ſæculariter, more Chriſtia-

ex antiqua Eccleſiæ praxi repeti unquam ſolebat: ſed non emendato, tempora protracta fuiſſe, & incorrigibiles interdum, excommunicatione publicâ punitos fuiſſe, res notior eſt, quàm ut probari debeat.

*Denique*, inquis, *in Eccleſia vetere, inter Clericos acta non eſt pœnitentia: in Cabilon. ad canonicum Monaſterium reus amandabatur.*

Iterum hallucinaris, quòd pœnitentiam Laïcis propriam, quæ abſolutè pœnitentia dici ſolet, ab ea, quæ Clericis imponebatur, & ſolemnis pœnitentia non erat, non diſtinguis: nam certum eſt, pœnitentiâ illâ publicâ anxiâ, lugubri, & dedecoroſâ, Clericos publicè non fuiſſe defunctos, ex Conc. Carthag. v. c. 11. Leon. Magn. Epiſt. 92. ad Ruſtic. Narbon. c. 2. & aliis ſupr. cit. pœnitentias tamen, & ἐπιτίμια, ut Græci loquuntur, pœnaſque ſceleribus pares, privatim, vel in domibus canonicis, vel in Monaſteriis, ab iis Eccleſiam expetiiſſe, non minùs certum eſt: quod ex ipſo S. Leon. Epiſt. cit. colliges; qui de iiſdem Clericis, quos à probroſa pœnitentia exemit, ſubjungit, *Unde hujuſmodi lapſis, ad promerendam miſericordiam Dei, privata eſt expetenda ſeceſſio, ubi illis ſatisfactio digna, ſit etiam fructuoſa.* Pœnarum etiam, quas in pœnitentia poſiti ſubirent, exempla, leges, in Conc. Ilerd. c. 1. VIII. Syn. gen. act. 2.

act. 2. Hibern. ſub Leon. III. & aliis. Quæ ſequuntur ex dictis facilè concidunt.

## Cap. XV.

### *Quædam ex Canonibus adducta, examinantur.*

SUperſunt quædam ex canonibus, in proprium ſuum caput, ab ipſo auctore adducta, & à nobis breviter examinanda. 1. inquit, *Monaſtici verò ſtatus profeſſionem, etiam ab reis illis, non niſi liberè initam, oſtendit, & Aſtulphi uxoricidæ cauſa, ſuper. adducta.*

Id nego, eâ causâ oſtendi, nam ut ex cit. can. *admonere*, 33. q. 2. monſtravimus, non ſimpliciter Aſtulpho prædicto conſulit, Monaſticum ſtatum, Nicol. Papa: ſed eligendum potiùs ei ſuadet, quàm graviorem, & duriorem, in ſæculo pœnitentiam, quæ Monaſticum ſtatum non amplectenti, ſubeunda ipſi eſſet: is autem non omninò liberè iniri dicitur, quòd eâ conditione proponitur, ut vel amplectendum ſit, vel durior pœna ſubeunda.

Deinde non par ratio Clericorum & Laïcorum, nam Clericis, in poteſtate Epiſcoporum, à quibus & verberibus, & carcere, & aliis pœnis, tanquam liberi à potentibus puniebantur, optio non ſemper relin-

que-

quebatur, vel eligendi Monaſterii, vel alterius pœnitentiæ: Laïcis verò, qui à poteſtate iſta Patria magis ſoluti erant (excipe eos, qui ſe Eccleſiæ dediſſent, cujuſmodi erant Diaconæ matriculariæ, uxores Presbyterorum & Diaconorum, atque aliæ ejuſmodi utriuſque ſexus perſonæ) optio, vel Monaſtici ſtatus amplexandi, vel pœnitentiæ alterius ſubeundæ, minimè relinquebatur; ad quam nimirum, anathematis ſolùm intentata pœna, licèt fortè non vi, nec injectione manuum, ab Eccleſiaſtico præſule, compelli ſolebant.

Subdit, *Innoc. III, Orat. in Conſtantinop. explicatione*, id demonſtrare, cap. *poſt tranſl. de renunt.* ſed contrarium oſtendit. Innoc. III. oratio. Vim facit in iis Innoc. verbis: *Quòd* (Concilium) *in eo loquitur caſu, cùm propter aliquod crimen, Epiſcopatum quis deſerens, ad vitam Monaſticam, pœnitentiæ cauſâ, deſcendit. Nam*, inquit, *non devolvitur, non impellitur, ſed ſpontè deſcendit.*

Obſervatio hæc ridicula eſt, nam & aliquis invitus, & ſuperioris auctoritate coactus, deſcendere dici poteſt; idque videtur Innoc. intellexiſſe: non enim novam interpretationem ſubdit, ſed traditam explicat, dum ſubdit: *Unde quidam in eo caſu loqui dixerunt capitulum ſupra dictum, cùm quis pro crimine, de quo convictus fuerat, vel confeſſus, ab Epiſcopali dignitate depoſitus, in Mo-*

*Monaſterio exſtitit, ad pœnitentiam agendam incluſus, vel cum aliquis propter grave crimen, pro quo, Epiſcopatum retinens, pœnitentiam dignè agere non valebat, cedendi obtentâ licentiâ, vitam Monachalem elegit.*

Qui duo ſunt modi, quibus quis pœnitentiæ causâ, ad Monachalem ſtatum deſcendit, putà, ſi vel eum propriâ voluntate eligat, vel ad eum, judicis ſententiâ compellatur. Quo utróque modo, inhabilem fieri aliquem, ad Epiſcopatum iterum capeſſendum, propter recordationem criminis, & pœnitentiæ perpetuæ horrorem, declarat Innoc. III. quod aſſertionem noſtram confirmat, ſi non ſemper, ſaltem aliquando, etiam invitis, Monaſticum ſtatum, Clericis impactum fuiſſe.

Pergit: *Sequitur in Gratiano, quidam cedendi licentiam, cum inſtantia poſtulantes, eâ obtentâ, cedere prætermittunt. Eos ad cedendum decernimus compellendos.* Et hoc intentum noſtrum probat, poſſe aliquos, ad Monaſticum ſtatum invitos, & in pœnàm criminis compelli: quales ſunt iſti, ut ejus utar verbis, *Quia interim tempus extrahunt, neque hîc, neque illic pœnitentes, ad Monaſterium adigendi, quod poſtularunt, ne inutili tergiverſatione, animi ſui levitatem, publicè demonſtrent.*

Sed & ignoranter ea, ex Grat. citas, tanquam eadem ſerie, cap. *de renunt.* cit. cohæ-

cohæreant, cùm caput iſtud *quidam*, ex Conc. gen. Later. ſub Innoc. III. c. 28. collectum habeatur, ſimul cum c. præc. Innoc. III. lib. 1. decret. Greg. tit. 9. Tu verò, apud Gratian. haberi putas, qui obiit ante Innoc. III. adeóque in canonica diſciplina verſatus es, ut collectionem Decretal. eandem putes, cum collectione Grat. qui error, nec in eo, qui per duos dies, Canonicæ diſciplinæ operam dederit, tolerandus eſſet. Unde non jam miror, quòd toties, Grat. lectionem objicias, ſcilicet,

*Oderunt triſtes hilarem, indoctique peritum.*

Præcedentibus tuis verbis, vide num hæc cohæreant, quæ ſequuntur; *Eâ voluntatis libertate uſus eſt Imp. Ludovicus Pius, cùm factione exauctoratus, juſſus eſt ire in Monaſterium, & ibi eſſe omnibus diebus vitæ ſuæ, quod ille renuens, non conſentit voluntati eorum, maluitque publicam ſubire pœnitentiam, & quidem iteratò, ne quid in ea rebellione deeſſet, ad injuriam.*

Porro arg. ab iſto exemplo ducti, nulla vis eſt, quinimò patet, eo tempore, Eccleſiæ morem fuiſſe, ut etiam Laici cogerentur, unum ex iis duobus eligere, aut pœnitentiam publicam, aut Monaſticum ſtatum, adeò ut electionem Monaſtici ſtatus, non omni ex parte liberam eſſe oportere, crederent, ſed aliquâ onerosâ conditione, ejus

ejus refutationem gravari potuiſſe: quod tu modò negabas.

Quòd autem, non ad Monaſticum ſtatum, detruſus fuerit Imp. Ludov. ſed id ei perſuadere, per ſubmiſſos quoſdam Monachos, Lothar. conatus ſit, teſtis eſt Nitard. lib. 1. Hiſt. *Quòd ipſe Ludov. impius, Monachus fieri renuerit*, ait Tegan. de Geſt. Lud. Pii: *Impium* Lodovicum nominans, quia nempe reverti iterum ad imperium cogitabat, cùm reſcindi Monaſticam profeſſionem, vel metu ſuſceptam, ex iſtorum temporum uſu, non poſſe, reſciret. Oſtendunt igitur iſta, adhibitis etiam minis, & terroribus, Monaſticam vitam ſemel ſuſceptam, dimitti minimè poſſe, quod negas: Et Laïcos quoſlibet, non æquè, ac Clericos, in Monaſteria, pœnitentiæ causâ, mitti ſolitos, quod faſſus ſum.

Cætera, quæ in eodem cap. addis, ſoluta ac refutata ſunt: tu ex hoc ſpecimine diſces, quàm multa in ſingulis capitibus refutanda eſſent, ſi particulatim omnia diſcutere liberet, quod in hoc cap. efficere, rei, ad Eccleſiaſticam diſciplinam ſpectantis, non injucunda, nec incurioſa diſcuſſio, coëgit. Alios igitur errores, in contemptu Hierarchiæ, ordinationis Eccleſiaſticæ, Eccleſiæ ipſius, cùm brevitati ſtudeamus, omittimus: & præcipuè cùm noſtri non eſt inſtituti, aliorum refutare errores, niſi in

quantùm

quantùm materiæ, quam tractamus, adverſentur directiùs. Sit ergò ultimum hujus quæſt.

# CAP. XVI.

## *An Regulares, donatum cælitùs Conciliis Spiritum, puriùs nobiliúſque cuſtodiant.*

ITa præcipuus Antagoniſta: *Regulares, aſſero, vitâ, moribus, inſtitutis ad Eccleſiam non habentem maculam neque rugam, & ſanctiſſimos ejus Canones, propriùs, quàm ſæculares Clericos accedere: in Religioſorum clauſtris, diſciplinâ, inſtitutionibus, ajo, veteris Eccleſiæ ſanctitatem, Canonum obſervantiam, Conciliis donatum cælitùs ſpiritum, puriùs nobiliúſque, quàm apud reliquos in ſæculo Clericos, meus hic campus eſt, exſpecto, ſi quid contra audes.*

Thranoſica, ſunt iſta, & glorioſi militis verba, optime vir, in contemptum Eccleſiaſticæ ordinationis prolata, & virtutem ſacramenti ordinationis mirè deprimentia, ac Divinæ providentiæ ordinem turbantia. Regularium totius nationis offenſam, nullatenùs quæro; imò nec ullum Regularium ordinem impetere volo, nec eum, cui ipſe adſcriptus es, quam profundiùs veneror: ſcio quos feriam, tu ex eorũ numero unus, & præcipuus es. Canonum & diſciplinæ Eccleſiaſticæ, obſervantiam, vobis tribuitis;

tis; fortaſſe haud difficilè foret, cui plùs ſpiritus, & acuminis ineſt, contrarium oſtendere: adi eruditiſſimos illos libros, P. Aur. & Fr. Hall. ſociet. Sorb. aliter te docebunt, ſi aure audias, & corde intelligas. Veteris Eccleſiæ ſanctitatem vobis tribuitis; à qua vos, à qua nos progh dolor! multum abſumus, quod non conviciandi cuiquam animo dico, ſed & veritatis ſtudio & doloris ſenſu. Sed hæc miſſa facio.

At verò, quis ferre poterit, quòd *Conciliis donatum cœlitùs Spiritum*, puriùs, nobiliúſque, quàm cæteri è Clero, id eſt, quàm Parochi, quàm Epiſcopi, quàm Archi-Epiſcopi, Primates, Patriarchæ, quàm ipſi ſummi Pontifices, cuſtodiæ vos jactetis? ô imprudentem vocem! ô plenam, temeritatis, & erroris audaciam! ſcilicet habetis vos, non ſolùm cœlitùs miſſum Dei Spiritùm, quo canones obſerventur, verùm etiam quo condantur. Et quidem puriùs, nec puriùs tantùm, ſed nobiliùs, quàm quivis è Clero proceres, in Conc. adunati, quàm ſummus ipſe Pontifex, Conc. præſidens: tutiùs verò, ſecuriùs, certiùs, Eccleſiæ regulas præſcribetis, ſed donante vobis Spiritu S. Cœlitùs miſſo, quàm Conc. PP. niſi Regulares ſint, præſcribere poſſint.

Vide in quos errores, te, diſputandi calor, & Monachalis ſtatus, impenſiùs fovendi cupiditas, impulerit. Quem putas circa canones,

nones, circa diſciplinam, donatum Conciliis cœlitùs ſpiritum? niſi eum, qui datus eſt 70. ſenioribus, quos Moyſes in adjutorium adſciverat, Num. 11. *Ut ſuſtentent onus populi*; qui ſedentibus in Cathedra Moyſis, datus eſt ad docendum potiùs, quàm faciendum, juxta illud Math. *Super Cathedram Moyſi ſederunt ſcribæ & Phariſæi, omnia ergo quæcunque dixerunt vobis, ſervate & facite.* Qui ſuper Apoſtolos effuſus, ut doceret eos omnia, & ſuggereret omnia, quæcunque dixerat Chriſtus, Joan. 14. ii, de omnis ſpiritus donatione ſecuri, quæ à ſe decernerentur, ea Spiritus S. auctoritate firma, & providâ ſapientiâ conſtituta, non dubitantes, de Conc. Hieroſolym. ſententiâ, ſcribere auſi ſunt, Act. 15. *Viſum eſt Spiritui S. & nobis.*

Hunc, vos Regulares, ſpiritum, cœlitùs Conciliis datum, habetis, puriùs nobiliúſque, quàm Cleri proceres, regularibus veſtris minimè initiati ceremoniis; plúſque valebit, ad ſapientiam gubernationis obtinendam, regularis profeſſio, quàm ſacra ordinatio, quàm gradus ſublimis; quàm Divinæ providentiæ ordo, gratiam ſingulis ſtatibus, pro ſua cuique functione diſtribuens? Ubi quæſo, & quando, hic vobis Spiritus cœlitùs Conciliis datus, vobis promiſſus, vobis attributus: inauditum hactenus iſtud, novum novitii commen-

tum

tum eſt: procul prodigioſa iſta dogmata, ne dicam hæretica, & totius ordinis Eccleſiaſtici deſtructiva.

Ejuſdem furfuris, alterum, ex eodem Cleri contemptu, in totius ordinis probrum, continetur his verbis: *Ut non injuria quis poſſit dicere, ſcriptas olim Clericis leges, à religioſis accuratè ſervari, quoniam illi de religioſis facti ſunt ſæculares. Hi ſuis conſtricti regulis permanſerunt.*

Nihil ego in depreſſionem regularis dicam ſanctitatis; at quàm horrendum, quod regularibus ſolis, Eccleſiæ canonum obſervatio tribuitur! vigent, & quotidie refloreſcunt, apud plurimos de Clero, quem, in contemptum, *ſæcularem* vocas, Eccleſiæ leges, nec ſi marcuerint aliquamdiu, non aliis tribuendum eſt, quàm iis, qui conſuunt pulvillos cubitis peccantium, & Eccleſiaſticarum legum obligationem, diſtinctionibus frivolis, excuſationibus imperitis eludunt. Atque hæc de his. Nunc

QUÆ

# QUÆSTIO XI.

## De nunquam nimia multitudine Sacerdotum, examinatur.

## CAPUT I.

### *Ridicula eſt ſententia, de nunquam nimia multitudine Sacerdotum.*

PEriculoſum in praxi, & ſatis irregulare effatum, continetur, his verbis: *Si omnes quotquam uſpiam ſunt homines, ſi mulieres ipſæ, ſi brutæ animantes, ſi corpora, vita & ſenſu carentia, in Sacerdotes mutari, & auguſtiſſimam Euchariſtiam facere poſſent, diceresnè, Divino illo colendi modo, infinitos illos miniſtros, eſſe ſuperfluos?*

Bella ſanè gradatio: Si ſenſus aliquis ei, vel ratio ineſſet: at quid ineptiùs fingi poteſt, quàm iſta, brutarum animantium, & corporum tam ſenſu, quàm vitâ carentium, metamorphoſis, in Sacerdotes & ſacrificatores? Tu vir Dei, Sacerdotes Dei, & ſacrificatores corporis Chriſti, ex brutis animantibus, ac corporibus, tam ſenſu, quàm ratione carentibus, emergere fingis, celeriùs multò, quàm fungos, aut tubera; in

in iis enim conflandis, natura ſaltem noctem moratur, Sacerdotes verò ex brutis animantibus, & corporibus inanimatis conficere, tibi ludus eſt. Profanæ iſtæ ſunt, & ineptæ mentis obſervationes.

Ex iis verò ſtolidis exiſtimationibus perniciosam, & in praxi periculoſam conſecutionem elicis. Nullo digno Sacerdotium unquam denegandum; nunquam nimiam Sacerdotum copiam eſſe poſſe; non eſſe eorum definiendum numerum; non ex definito numero, quantum Eccleſiæ ſat eſt, digniores ſeligendos, tibi etiam abſurdum videtur; dignitatis ad Sacerdotium indicium, rem moralem eſſe, non in indiviſibili conſiſtentem, ſed in latitudine poſitam; pro penuria Clericorum, vel copia, aliquos dignos, vel indignos judicari.

Nonnunquam & irregularibus, & infra ætatem, à canonibus præſcriptam, conſtitutis, ob Sacerdotalium virorum paucitatem, Sacerdotium indulgeri, tanquam dignis, quibus abundante Sacerdotalium virorum multitudine, aditus ad Clericatum intercluderetur, tanquam indignis. Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ignarus es, ſi hæc non capis.

## CAP. II.

### *Æquum eſſe, ut Clericorum determinatus ſit numerus.*

Quod

QUod de Epiſcopis toties, ex Conc. Sardic. can. 6. Leon. Epiſt. 87. ad Epiſcopos African. & aliis canonibus, inculcant DD. communiter, non eos paſſim eſſe conſtituendos, ne vileſcat eorum auctoritas: id etiam de Presbyteris, & Diaconis, & cæteris Eccleſiaſtici ordinis viris, proportione ſervatâ, ſentiendum eſt, non debere eos nimium multiplicari, ne numero vileſcant: verum enim eſt illud Hier. Epiſt. 85. (cujus ſuo tempore proferendi, longè minor occaſio erat) *Presbyteros turba, contemptibiles facit.* Verum eſt, quod uſitatâ fertur paræmiâ, *pretioſa eſſe, quæ rara ſunt*; nihilque tam egregium eſſe, quod non multitudine vileſcat.

Conſentaneè huic propoſito, Bern. de converſ. ad Cleric. c. 29. *Dilatata videtur Eccleſia: ipſe etiam Cleri ſacratiſſimus ordo, fratrum numerus, ſuper numerum multiplicatus eſt: verùm etſi multiplicaſti gentem, Domine, non magnificaſti lætitiam, dum nihil minùs apparet deceſſiſſe meriti, quàm numeri acceſſiſſe.* Paucorum certè perfectio eſt: *Si non omnes*, inquit Chriſtus, *capiunt verbum iſtud*, Math. 19. *Quàm anguſta porta, & arcta via eſt, quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt, qui inveniunt eam.*

Nec inter multos, inquit Ariſt. lib. 9. Ethic. c. 10. amicitia eſt, ideò vix contingere poteſt, Sacerdotes multos eſſe, & bonos:

nos: ut Roma olim ſuis viribus ruit, ut corpora naturalia, juſtam magnitudinem tranſgreſſa, debilitantur, ſic Clericorum ordo, ſuâ numeroſitate langueſcit. Rectè Juſtinian. Præf. Novell. 3. ad oſtendendam neceſſitatem determinandi; Clericorum Eccleſiæ Conſtantinop. numeri, ſententiam iſtam protulit, οὐδὲν ἐν ἀμετρίᾳ καλὸν, *nihil immenſum bonum.*

Urget idem Imp. ejuſdem legis neceſſitatem, ne expenſis Eccleſiæ graventur; adde etiam, ne ſuperfluis nutriendis populus oneretur; nevè charitatis ſubſidia, miſerabilibus perſonis neceſſaria, ad ſuperfluos Clericos deriventur; ne multitudo æmulationem, æmulatio diſcordias pariat; ne ex multitudine diſciplina concidat; ne in magno numero, animorum conſenſio minor ſit; ne vel otioſi, multi remaneant, in vitiorum prædam; vel dum operæ navandæ materiam quærunt, aliorum inceptam feliciter operam diſturbent.

Infinita propè alia ſunt, quæ ſicut occaſionem, Concilio Lateran. ſub Innoc. III. c. 13. prohibendi novarum Religionum inſtitutionem dederunt: Conciliis Arelat. VI. c. 8. Mogunt. c. 19. Rem. II. c. 27. Turon. III. c. 32. & aliis, Canonicorum, Monachorum, Monialium numerum, pro reditibus Monaſteriorum, reſtringendi, cauſam præbuerunt; ita Eccleſiam induxerunt,

xerunt, ut & paucitate Clericorum delecta-ta fuerit, & de eorum numero reſtringen-do, leges tulerit.

## C A P. III.

### *Pauci in Eccleſia primitiva Clerici, ſed gnavi, & in officio aſſidui.*

MIra ſanè Clericorum, in veteri Eccleſia, paucitas, à quibus tamen ſollicitè Eccleſiæ regebantur, ut divinos viros dicere debeam, qui tot officia tam pauci explerent. Epiph. hær. 56. alias 75. n. 5. unicum Epiſcopum, unius vel plurium Diaconorum officio adjutum, abſque Presbyteris adjutoribus, in primitiva Eccleſia aliquando exſtitiſſe, teſtatur. Multis in locis, ſi credimus Ambroſiaſt. in c. 3. prior. ad Tim. *Bini per Eccleſias Presbyteri erant.*

Sed & poſthumianus in Conc. Carthag. 3. c. 45. oſtendit, Presbyterum unum aliquando, in aliqua Eccleſia, cum Epiſcopo fuiſſe, ait enim, *Si* (Epiſcopus) *unum tantùm Presbyterum habuerit, nunquid debet ei, unus iſte auferri?* Atque adeò Cornel. in Epiſt. ad Fab. Antioch. apud Euſeb. lib. 1. hiſt. c. 6. Eccleſiam Romanam ſummoperè commendat, quòd ſub uno Epiſcopo, quadraginta ſex, eſſent Presbyteri, ac determinato numero alii Clerici.

Neocæſar. Conc. c. ult. ſeptem tantùm

Diaconos, in qualibet civitate ordinandos, ſtatuit. Ambroſ. in c. 3. ad Tit. numerum Diaconorum & Presbyterorum definitum in Eccleſia eſſe, oſtendit: *Nunc autem*, inquit, *ſeptem Diaconos eſſe oportet, & aliquantos Presbyteros, ut bini ſint in Eccleſiis, & unus in civitate Epiſcopus.* Sardic. c 6. in vico, vel parva urbe, unum Presbyterum ſufficere, putavit. Tolet. habitum ann. 12. Recar. Reg. c. 2. vel Presbyterum, vel Diaconum in Eccleſia quavis vicana inſtitui, jubet: Si minor eſt cenſus, Oſtiarium à Sacerdote eligi, qui nitorem ejus procuret.

## Cap. IV.

### *Statutum ab Eccleſia, ut determinatus eſſet numerus Clericorum.*

IN Remenſi verò, can. 9. apud Yvon. p. 3. c. 49. plures in eadem Eccleſia vicana, prohiberi videntur Presbyteri: varia Concilia, quæ nempe legem iſtam Eccleſiæ, tot canonibus conſtitutam, ſupponunt, neminem, niſi alicui Eccleſiæ adſcriptum, ordinari debere; in unaquaque Eccleſia, nonniſi certum numerum inſtituendum eſſe, præſcribunt. Syn. Rom. ſub Eug. II. & Leon. IV. c. 9. ſtatuit, *Ut in congregandis Clericis, modus diſcretionis teneatur; videlicet ne plures admittantur,*

*quàm*

*quàm facultas rerum, eis canonicè attributa, ſufficere poſſit. Deus enim noſter omnipotens, tribus in rebus, univerſa conſtituit, pondere, videlicet, numero, & menſura, cujus nos ſaluberrimum perficere, & conſervare præceptum, ſemper oportet.*

Audis, Dei præceptum eſſe, ut ſicut omnia in pondere, numero & menſura, creata ſunt: ita & Clericorum numerus, certus ac deſinitus eſſet. Nos huic Divinæ inſtitutioni parere, hanc Divinam regulam tenere, oportere. Quid ergò ilios reprehendis, qui Clericorum numerum certum tenendum putant, certamque & definitam Sacerdotum multitudinem eſſe, contendunt?

Quamvis enim à Sacerdotio nobis, Divina beneficia proveniant, quibus nulla majora; quia tamen ipſa Deus ordinata eſſe voluit, ideò & certo numero concluſit, & qui Divinæ providentiæ atque inſtitutionis fines excedit, hic ſuperfluus dici poteſt. Non autem Sacerdotes Deus, propter ſolam ſacrificandi functionem, eſſe voluit, ſed propter reliquas etiam Sacerdotii functiones: quarum diſtribuendarum poteſtatem, pro populi neceſſitate, & ordinatâ officiorum Eccleſiæ diſpenſatione, Eccleſiæ reliquit.

Acephalos verò, & ſine titulo Eccleſiaſtico Clericos, Eccleſia ſemper ſummoperè

deteſtata eſt. Veteres canones, Clericos non adſcriptos alicui Eccleſiæ, rejiciunt: nupera Trid. Syn. ſeſſ. 23. c. 16. de reform. ſtatuit, *Ut nullus in poſterum ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut loco, pro cujus neceſſitate, aut utilitate aſſumitur, non adſcribatur, ubi ſuis fungatur muneribus, nec incertis vagetur ſedibus.* Hæc conſtitutio ſi ſervetur, quam ſervari oportet, patebit, ſuperfluos etiam ſacrificio Divino offerendo miniſtros, ordinari non poſſe, qui Eccleſiæ, cui adſcribentur officiis, congruè & conſentaneè implendis non neceſſarii, non utiles fuerint.

Tu, vir Regularis, cui diſciplina Eccleſiæ videtur tamen fabula, cui Divinæ providentiæ fines ignoti, cui Conciliorum ſtatuta vileſcunt, vides hæc omnia. Et quia magnum à Sacerdotio nobis bonum contingit, Sacerdotum immenſum numerum exigis: eodem ſcilicet conſilio, quo, quia à potu, cibo, medicina, nobis accedit utilitas, horum omnium nullum modum eſſe vellet: quaſi verò non illud omne, quod immodicum eſt, eo ipſo malum ſit: nec poſſit dici etam boni nimia eſſe communicatio, ubi faſtidium & contemptum nimia diffuſione parit, quaſi non fructus Divini ſacrificii lædatur, vel irreverentiâ myſteriorum, vel comtemptu miniſtrorum.

Proſequamur cætera. Conc. Aquiſgran. ſub Ludov. pio, lib. 1. c. 118.

*Caven-*

*Cavendum*, inquit, *ſummoperè præpoſitis Eccleſiarum eſt, ut in Eccleſiis ſibi commiſſis, non plures admittant Clericos, quàm ratio ſinit, & facultas Eccleſiæ ſuppetit: ne ſi indiſcretè & extraordinariè plures aggregaverint, nec ipſos gubernare, nec cæteris Eccleſiæ neceſſitatibus, ut oportet, valeant adminiculari. Sunt namque nonnulli vanam gloriam ab hominibus captantes, qui numeroſam Cleri congregationem volunt habere, qui nec animæ, nec corporis curant ſolatia exhibere. Hi namque taliter aggregati, dum à prælatis ſtipendia neceſſaria non accipiunt, neque Canonicum ſervant ordinem, nec Divinis officiis inſiſtunt, clauſtra, ſocietatemque cæterorum relinquentes, efficiuntur vagi & laſcivi, gulæ & ebrietati, & cæteris ſuis voluptatibus dediti, quicquid ſibi libitum eſt, licitum faciunt; proinde præpoſitis ſolerter providendum eſt, ut in hoc negotio modum diſcretionis teneant, ſcilicet, ut nec pluſquam oportet, & poſſibilitas Eccleſiæ ſuppetit, in congregationem admittant: nec eos, quos rationabiliter gubernare poſſint, cauſâ avaritiæ abjiciant.*

## C A P. V.

### *Monachorum, in Presbyteros & Clericos promovendorum, ab Eccleſia poteſt numerus determinari.*

Nec tamen hæc dicta putare quis debet, quaſi vellem, ubi aliæ deſinunt eſſe cauſæ, Religioſos omnes à Prælatis repelli, prætextu multitudinis: *Cui enim uſui modo poſſunt eſſe Regulares, qui neceſſarias olim operas ſuppleverunt?* abſit hoc à me, abſit, omnes Regulares ab ordine excludi, aut velim aut cogitarim, ſed eorum operas ſpiritales, pro multitudine populi neceſſarias, prudenter exiſtimari poſſe, judico, ad plurium vel paucorum ordinationem procurandam. Nolo plures in Eccleſiaſtica militia duces, aut præcones, aut buccinatores creari, quàm milites.

Quod ab antiquo in Eccleſia, omnibus ſæculis ſervatum, ut in locum unius Clerici, alter ſuccederet, nec ordinaretur ullus, qui non populi utilitatibus ac neceſſitatibus deſerviret, ſive in offerendo ſacrificio, ſive in aliis officiis, ad quæ deſtinabatur, nunquam ferè tamen, ſoli ſacrificio offerendo; quidni hoc ipſum hocce tempore obſervetur?

Num votum iſtud reprehendendum eſt, quod majorum noſtrorum fuit, quod ad veteris Eccleſiaſticæ diſciplinæ, quantùm ſine turbatione unitatis fieri poteſt, reſtaurationem adſpirat? Num Regularibus infenſus videbor (quibus à teneris annis, & etiam nunc addictum, ac me obligatum ſentio) ſi quod circa ſæculares fieri exopto,

exopto, id etiam circa Regulares obſervari expetam. Servetur nempe Trid. conſtitutio cit. quæ præcipit, ut juxta Chalced. can. Clericorum, qui vel Eccleſiæ civitatis, aut pagi, vel Monaſterio, vel Martyrio adſcribuntur, numerum, ad utilitatem, vel neceſſitatem populi metiamur.

Certum eſt, ex veteris Eccleſiæ diſciplina, in Monaſteriis pauciſſimos Sacerdotes fuiſſe: conſtatque ex Epiph. Epiſt. ad Joan. Hieroſ. inter Epiſt. Hier. Pallad. c. 8. Lauſ. Hiſt. Ruff. de vit. PP. lib. 3. n. 188. auctore alio Græco Anonymo, lib. 5. de vit. PP. quem Latinè vertit Pelag. Rom. Eccleſiæ Diac. libel. 5. n. 27. Alio item auct. incerto, lib. 7. ejuſd. Oper. quem in Latinam linguam tranſtulit Paſchaſ. c. 33. Caſſian. collat. 4. c. 1. multos ex iis Sacerdotibus, qui in Monaſteriis, abſque cura animarum ordinati fuiſſent, à ſacrificii Divini celebratione abſtinuiſſe.

Conſtat etiam ex reg. S. Bened. c. 69. §. 1. regulâ S. Aurel. c. 45. §. 2. in Monaſteriis, unum Presbyterum & Diaconum fuiſſe. Conſtat ex Greg. Magn. Epiſtolis 44. lib. 5. indict. 14. & 12. lib. 1. ſummi beneficii loco conceſſum, Monaſteriorum abbatibus fuiſſe, ut ordinarentur. Liquet etiam ex Juſtinian. Novel. 123. c. 36. in Monaſteriis feminarum eligi

conſueviſſe, *Sive Presbyterum, ſive Diaconum, ut pro ipſis reſpondeat, aut ſanctam communionem eis deportet.* Imò & aliquando nonniſi Clericum iis, ab Epiſcopo dari, non quidem ad communionem eis impertiendam, ſed *ad reſponſorum Monaſterii munus.*

Ex novella verò 133. c. 2. quædam fuiſſe Monaſteria virorum, abſque Eccleſiis, quorum Monachi cum reliquis, ad communem Eccleſiam convenirent; quædam verò quæ haberent Eccleſias, in quibus numerus ordinatorum determinatus eſſet, de quibus ſcilicet hæc, ex more in Eccleſia recepto, conſtituit. *Porro ſi in ſacroſancta Eccleſia, quæ in Monaſterio conſiſtit, quatuor aut quinque ex eadem manſione ſenes ſint, quibus omnis jam difficultas in ſacroſancta illa vitæ, ac fidei inſtitutione ſuperata eſt, & qui ordinationem in Clero meruerunt, Presbyterorum fortè vel Diaconorum, vel aliorum deinceps gradum tenentes.*

Quorum munus deſcribit, nempe, ut adeuntibus ſui copiam faciant, & de Scripturis SS. exquiſitiùs ſermocinentur, efficiantque, ut alii omnes tales reputentur, ſimul ſacram odſervantes ædem; ſimul juventutem inſoleſcentem, & terminos ſuos egredi volentem, in tolerantia retinentes.

Innumera alia proferre poſſem, quæ in Mo-

Monaſteriis, determinatum Presbyterorum numerum olim fuiſſe, doceant: imò licèt aliquando, ob eximiam ſanctitatem quorundam, inducti fuerint Epiſcopi, ad Monachos ordinandos, ſine ulla animarum cura, nullo alio ſacro miniſterio impoſito quàm orationis & precum: id tamen rarum fuiſſe, nulláque Eccleſiaſticâ lege firmatum, obſervari poteſt.

## CAP. VI.

*Inferuntur duo corollaria, ex dictis.*

EX quibus omnibus, jam dictis, duo hæc inferuntur corollaria. I. Licèt contemplationis cæleſtis, precum, ſacrificii Divini, infinitum ſit pretium, tamen Eccleſiam, quæ novit Clericatum ac Sacerdotium, ad aliorum purgationem, etiam exteriori miniſterio procurandam deſtinari: noluiſſe olim, ad ſolum precum aut ſacrificii uſum, quenquam ordinari; imò & qui ab eo exteriori miniſterio ceſſarent, quamvis ſacrificii iſtius, quantus eſſet fructus, mente caperent, nihilominùs ne unum ab alio disjungerent, etiam ab iſto Divino opere interdum ceſſaſſe, eamque etiam quorundam Monaſteriorum legem fuiſſe, ut ex Pállad. cit. ſupra colligere poſſumus.

II. Ex iſtius miniſterii exterioris neceſ-

ſitate, vel utilitate, numerum Sacerdotum, in Monaſteriis determinatum fuiſſe, nec tot ordinatos, quot Deo colendo, per ſacrificium & preces, utiles viderentur: ſed quot regendis Monaſterii fratribus, iiſque inſtruendis, in officio continendis, Diviniſque ſacramentis reficiendis, ſufficere viderentur.

Licèt autem eorum ordinum, qui in ſalutem ſpiritalem proximorum impenduntur, diſpar eſſe poſſit ratio, ut multò plures expediat, ex iis ad Sacerdotium promoveri, quia major & diffuſior eſt eorum opera, & labor ſpiritalis, in concionibus habendis ad populum, confeſſionibus excipiendis, aliiſque ſpiritualibus miniſteriis exercendis: nihilominùs in eo parem & antiquiorem eorum eſſe rationem, quòd ſicut in Monaſteriis Sacerdotes olim creabantur, plures vel pauciores pro exigentia Sacerdotalium functionum, in iiſdem Monaſteriis neceſſariò exercendarum, & numerus quidam eorum determinabatur; ſic jam habitâ quoque ratione ejuſdem exigentiæ, numerus Sacerdotum Monachorum determinari oporteat, ita ut in amplioribus civitatibus major ut plurimùm eorum debeat ordinari numerus, quàm in minùs populoſis: & ubi plures ſunt ordinarii Sacerdotes, in ſubſidium pauciores ſunt advocandi.

Hanc

Hanc Eccleſiæ mentem eſſe, colligitur ex Clement. *dudum de ſepultur.* §. *numer.* in qua Conſtitutione, Clem. V. in Conc. gen. Vienn. hæc ſtatuit, *numerus autem perſonarum aſſumendarum, ad hujusmodi officium* (audiendarum Confeſſionum) *exercendum, eſſe debet, prout univerſitas Cleri & populi, ac multitudo vel paucitas exigit eorundem.*

Colligitur ex extrav. Bonif. VIII. *ſuper Cathed.* inter extravagant. communes, tit. *de ſepultur.* In quo de religioſis, ad Confeſſiones aſſumendis, ſtatuitur, ſimiliter, *ut numerus perſonarum aſſumendarum ad hujuſmodi officium, eſſe debeat, prout univerſitas Cleri & populi, ac multitudo vel paucitas, exigit eorundem.*

Colligitur etiam, ex prudentia, quam erga Societatem Jeſu jam coaleſcentem, Apoſtolica ſedes oſtendit. Niſi enim & Clericorum & Sacerdotum, numerum aliquem definitum eſſe, ſibi perſuaſiſſet Paul. III. perperàm in Bulla, quâ illius Societatis inſtitutum, primùm approbavit, Profeſſorum ejus numerum ad ſexaginta duntaxat perſonas, Apoſtolico diplomate præſcripſiſſet, cujus initium eſt, *Regimini militantis*, tom. I. Bullar. Cherub. cujus quidem conſtitutionis, meminit Orlandin. lib. 4. hiſt. Societ. n. 2.

Quantumvis enim, quos ſedes Apoſtolica, huic ordini circumdederat cancellos,

dictus Pontifex, poſtulante Ignatio, revulſerit, teſte eod. Orland. bullâ quæ incipit, *licet debitum*, § 40. & coadjutorum numerum ad alios, quos idoneos præpoſitus generalis judicarit, extendi poſſe voluerit: quod nimirum, aperiente ſe ubique meſſe, meſſorum copia major deſideraretur, nec jam paucis locis Societas concludi poſſet, ſed ad plurima diffundenda eſſet, non tamen in unaquaque civitate, aut Diœceſi, ampliorem, aut Sacerdotum hujus Societatis, aut alterius copiam, ſummus unquam pontifex eſſe voluit, quàm ad Eccleſiæ miniſteria obeunda, & populorum neceſſitatibus ſubveniendum ſufficeret.

Graviſſima & idonea huic rei confirmandæ, auctoritas S. Thom. 2. 2. q. 188. a. 4. ad. 3. Objicienti enim, *inconveniens videri, quòd auctoritas prædicandi, & confeſſiones audiendi, infinitis hominibus committatur*, Reſpondet, *quòd à prælatis non conceditur talibus Religioſis, ut quilibet indifferenter prædicare, vel confeſſiones audire poſſit, ſed ſecundùm moderationem eorum, qui hujuſmodi Religionibus præficiuntur, vel ſecundùm taxationem ipſorum prælatorum.*

Ex iis autem quæ circa numerum confeſſariorum definiendum, & prædicatorum ſtatuta, definita, aſſerta ſunt, licet etiam argumento à ſimili oſtendere, Sacerdotum, ad divinum officium offerendum, numerum,

rum, determinatum eſſe debere: maximè cùm ad ſolas preces, & ſacrificium Divinum, Eccleſia non probarit, ordinari ut plurimùm Sacerdotes, qui in cæteris inutiles exiſtant; nec ulli certo officio, Eccleſiæ neceſſario, addicantur.

Utroque igitur argumento, inferre licet, numerum Sacerdotum innumerabilem eſſe non debere, nec in immenſum creſcere, nec omnes homines ad Sacerdotium provehi expedire; multò minùs brutos animantes, & corpora omnia, ſenſus & vitæ expertia, in homines mutari, ea dignitate exornatos. Atque hæc de hiſce thraſonicis, ex aggerationibus ſufficiunt: non abs re tamen erit, quædam hîc ſubjungere, de ſacro & Eccleſiaſtico principatu; de ejusdem diſtinctione à profano & politico; de eorundem principatuum diverſis muniis, &c. quibus natura Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, quam hoc tractatu, ex SS. PP. elucidare conamur, percipietur, ac ejus adverſarii, & perturbatores confundentur ampliùs. Sit ergo

QUÆ-

# QUÆSTIO XII.

## De ſacro, & Eccleſiaſtico principatu; ejusque diſcrimine, à profano & politico.

### CAPUT. I.

*Unicus inter Angelos, ſacer principatus; duplex inter homines, ſacer & profanus.*

OBſervandum hîc imprimis, inter Angelos, hominesque beatos, & viatores, hanc eſſe differentiam quòd tàm beati ſpiritus, quàm homines, qui felicitatis ſtatum conſecuti ſunt nullo alio ordine, quàm ſacro contineantur, nulli regimini, præterquam ſpiritali obnoxii ſunt, quia nec pœnis corporalibus ampliùs ſubjacent, nec ad pacem temporalem quæ politicæ ſocietatis finis eſt, dirigendi ſunt, qui perpetuâ & ſtabili tranquillitate potiuntur, & ab omnibus, quæ nos jam terrent, vexantque corporis moleſtiis, & omnibus adverſæ fortunæ viciſſitudinibus, penitùs liberi ſunt atque immunes: quæcunque proinde inter eos guber-

gubernatio admittitur, Hierarchica eſt, nullusque alius principatus, quàm ſacer & ſpiritalis: nullus profanus politicus, ſeu civilis, & corporalis.

Sacrum autem principatum, quemadmodum inter Angelos, ita & inter homines beatos, admittunt Theologi omnes, poſt Dion. lib de Cæl. Hier. inferuntque ex ipſis beatorum ordinum ſeu Angelorum nominibus,quibus S. Scriptura utitur, quorum plura ſacrum ſignificant principatum.

Utrum duraturus ſit poſt judicii diem, principatus iſte, controvertitur. Chryſ. Hom. 39. in c. 15. 1. ad Cor. videtur affirmantem ſequi ſententiam, explicans verba iſta Apoſt. *deinde finis,cùm tradiderit regnum Deo & patri, cùm evacuaverit omnem principatum, & poteſtatem, & virtutem.* 1.quidem, quia ex c 7.Dā. profert iſta verba,quę Regni Chriſti,ſeu Hierarchiæ perennitatem ſignificant *Regnum ejus, Regnum æternum, quod non præteribit.* Deinde, quia hæc verba ſubjungit, quibus ex profeſſo quæſtionem proponere, & pro affirmante ſententia concludere videtur, *quemnam autem hic dicit evacuari, & aboleri principatum, Angelorumne? abſit: at fidelium? ne hoc quidem. Sed quemnam? dæmonum, de quo dicit, non eſt nobis colluctatio, adverſus carnem & ſanguinem, ſed adverſus principatus, adverſus poteſtates, adverſus mundi Rectores hujus ſæculi.* Verùm

Verùm Chryſ. ibi non loqui de iis, quæ accident poſt diem univerſalis judicii, ſed potiùs quæ contingent ante illum diem, ab eo ſcilicet tempore, à quo Euangelii promulgatio facta fuerit; à quo tempore docet, Paulum ſignificare hoc cap. initium habiturum exterminium principatus, & amplificationem Regni Dei, quorum continuatio ad diem uſque judicii protrahetur, ad quem uſque diem ſemper præliando & vincendo Chriſtus regnabit, donec mors poſt omnia deſtruatur, Deo mortuos omnes ad vitam ſuſcitante; húncque Germanum eſſe ſenſum Pauli (ut reverà videtur eſſe genuinus) præter Chryſ. tradunt Theodor. œcum. Theophyl. & alii græci: Sedul. item Primaſ. & alii, ex latinis.

Quamvis & poſſint ipſa intelligi, de humanis principatibus & poteſtatibus, quæ in die judicii ceſſabunt; imò etiam, ſi ita lubet, de principatibus, & poteſtatibus Cæleſtis Hierarchiæ, ſecundùm interpretationem S. Thom. q. 108. a. 7. quæ quidem quoad actualia miniſteria, & novas revelationes, quibus ultra opus non erit, cùm ſuos Deus collegerit, & à malis ſeparaverit, & in ſtatu felicitatis immutabili collocaverit, poſt diem judicii pariter deſinent: ſed de hac re, ni fallor, ſupra diximus.

Interim autem habetur in Cœlis, inter ipſos beatos ſpiritus, & ſanctos homines, in

in Cœlis degentes, Hierarchia ſeu ſacer principatus, ratione novarum revelationum, quæ inferioribus, ſuperiorum operâ, immittuntur, & miniſteriorum, quæ Angelis bonis demandantur, propter electos. Sed omnis principatus politici, ab eis imperfectio, procul abeſt, qui ſuperiorem ſocietate civili conditionem nacti, nec temporalibus bonis indigent, nec temporalibus pœnis coërceri poſſunt.

## CAP. II.

### *Varia diſcrimina inter ſacrum, & politicum principatum.*

INter homines autem, quamdiu in hac mortali vita peregrinantur, duplex principatus neceſſarius eſt; unus politicus, qui habet poteſtatem in corpora, alter ſacer & Eccleſiaſticus, qui animam ipſam ligat: prior qui negotia profana procurat, poſterior, qui res ſacras adminiſtrat: prior qui pro fine habet, pacem temporalem, alter qui æternam felicitatem: prior qui homini, & ut ſibi vivit, & ut in collectione aliorum verſatur, conſulit, ac providet, quatenùs æternam beatitudinem conſequi poſſit, & prædeſtinatorum cætui aggregetur, poſterior, qui ex ſuo præcipuo fine hominis, quatenùs ſibi ſolitariè vivit, minùs ſollicitus, ejuſdem, quatenùs in ſocietate civili

civili verſatur, curam gerit, ne debita totius corporis harmonia concentúſque ſolvatur.

Quas differentias oſtendunt paſſim SS. PP. ac primò Clem. Rom. lib. 2. conſtit. c. 34. comparans enim Regem cum Epiſcopo, hæc ſcribit, *Imò ſi quid ampliùs dicendum eſt, plùs hic accipiat, quàm ille olim accipiebat: ſiquidem ille militaria tantùm adminiſtrabat, bello & pace, ad cuſtodiam corporis ſuſceptis, hic verò Sacerdotium, ad Dei honorem adminiſtrat, ut pericula ab anima & corpore propulſet. Quantò ergo anima corpore præſtantior, tantò eſt Sacerdotium regno excellentius, ligat enim aut ſolvit, ſupplicio vel remiſſione dignos. Quocirca Epiſcopum oportet, ut patrem diligere; ut Regem metuere.*

Orig. lib. 8. contra Celſ. in fin. *Quin & ad magiſtratus in patria gerendos, hortatur nos Celſus, ſi hoc incolumitas legum ac pietatis tuenda poſtulet. Nos verò cùm ſciamus oppidatim alias civitates per verbum Dei conditas, eos, qui vitâ & doctrinâ ſacrâ, ut præſint, ſunt idonei, hortamur ad præfecturas Eccleſiarum, non ambitioſos probando, ſed modeſtos, & non temerè ſe in functiones arduas ingerentes: cogimus ad curas publicas: & Magiſtratus noſtri benè rem adminiſtrantes, ſubpræfecti ſunt magni Regis illius, quem filium eſſe Dei credimus: qui dum benè præſunt divinitùs conſtitutis patriis, hoc eſt, Eccleſiis, à quibus ele-*

*cti*

*cti ſunt, regunt eas, juxta præſcripta Dei, ſalvis etiam legibus publicis. Nec hoc faciunt Chriſtiani, quòd iſta publica vitæ munia refugiant, ſed quòd ſe ſervent divinioribus & magis neceſſariis muniis Eccleſiæ, ad ſalutem hominum: quoniam & hoc juſtum exiſtimant & neceſſarium; omnium rationem habentes, ſuorum quidem, ut indiès proficiant, extraneorum verò ut eos ad pietatis ac religionis doctrinam, ſimul & opera pertrahant; & quantum poſſunt plurimos adjungunt ſuæ Reipublicæ, ut per divinas leges unum fiant, cum Deo, univerſorum Domino, idque uniente ipſius filio, Dei verbo.*

Quaſdam, iis verbis, Politici, & Eccleſiaſtici Magiſtratus, ſeu Hierarchici, differentias adnotabis, ſed eas præcipuè, quòd diviniora ſint, & magis neceſſaria hujus, quàm illius munia; quòd hi ſecundùm divinas leges, ſalvis legibus publicis, quatenùs cum divinis conſentiunt, Eccleſias regere, illi legibus publicis, ſalvâ divinâ lege, Rempublicam adminiſtrare debeant: quòd hi præcellentiorem finem ſpectent, putà hominum ſalutem & unionem cum Deo: in quo conſentiunt Orig. Dion. c. 1. Eccl. Hier. qui cùm definiviſſet, ſcopum & finem Hierarchiæ eſſe θεωθῆναι, id eſt, Deum fieri, quid ſit iſta θέωσις, iis verbis explicat, *Dei porro effectio, eſt Dei, quoad ejus poteſt, imitatio, & cum eodem conjunctio, atque ut ita dicam*

*dicam, unio.* Et Antioch. Hom. 122. *ſacri igitur principatus iſtius ſcopus hic eſt, Deo, quantum humanæ ſinunt vires, ut ſe aſſimilet, atque uniat, Deum habens ſacræ totius ſcientiæ, & operatoriæ virtutis præceptorem.*

Sed redeamus ad alios PP. qui ſacrum principatum, à politico & Regio diſcriminant. Oſius Cordub. Epiſc. hæc ſcripſiſſe ad Conſtantium Imp. refertur, quæ utrámque poteſtatem, ſacram & civilem diſterminant, referente Athan. Epiſt. ad ſolit. vit. agent. *Ne te miſceas Eccleſiaſticis, neque nobis in hoc genere præcipe. Tibi Deus imperium commiſit, nobis quæ ſunt Eccleſiæ, concredidit: & quemadmodum qui tuum imperium multis conatibus invadit, contradicit ordinationi divinæ; ita & tu cave, ne quæ ſunt Eccleſiæ, ad te trahens, magno crimini obnoxius fias. Date, ſcriptum eſt, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo. Neque igitur fas eſt nobis, in terris imperium tenere, neque tu thymiamatum, & ſacrorum poteſtatem habes, Imperator.*

Hilar. ſimiliter libell. ad Conſtant. Auguſt. qui incipit, *benigniſ. nat. tua*, non longè ab init. duas iſtas poteſtates diſcriminat, quòd civilis circa publica & temporalia negotia, ſacra ſeu Sacerdotalis, circa religioſam obſervantiam, verſetur, *provideat*, inquit, *& decernat clementia tua, & omnes ubique judices, quibus provinciarum adminiſtrationes*

*tiones creditæ ſunt, ad quos ſola cura, & ſollicitudo publicorum negotiorum pertinere debet, à religioſa ſe obſervantia abſtineant, neque poſthac præſumant atque uſurpent, & putent ſe cauſas cognoſcere Clericorum.*

Nazianz. differentiam inter illas poteſtates ſtatuit, quòd prior exerceatur in corpus, poſterior in animam; prior circa res terreſtres, poſterior circa cœleſtes; prior legibus humanis intendat, poſterior legem divinam habeat pro regula, & ad Deum ducat. Hinc enim orat. 1. n. 9. docet, ſacros magiſtros, reſpectu cæterorum Chriſtianorum, habere ſe velut animam ad corpus, aut mentem ad animam: ait enim Chriſtum inſtituiſſe, *alios eſſe, ad Eccleſiæ perfectionem, Paſtores ac magiſtros, nimirum qui virtute, conjunctionéque ac familiaritate apud Deum, vulgo ſublimiores ſunt, rationem animæ ad corpus, aut mentis ad animam obtinentes.* Hinc ead. orat. n. 21. Hierarchiam, ſeu τὴν ἀρχὴν ἱερὰν, *ſacram gubernationem*, in lege divina ſitam, & ad Deum deducentem appellat. Hinc orat. 17. n. 15. magnificè de ſacro principatu, ita loquitur, *vos quoque imperio meo ac throno, lex Chriſti ſubjicit: imperium nos quoque gerimus: addo etiam præſtantius ac perfectius, niſi verò æquum eſt, ſpiritum carni falces ſubmittere, & Cœleſtia terrenis cedere.* Hunc orat. 19. in fun. patr. n. 41. Epiſcopatum, vocavit,

*grave*

*grave & inſidioſum animarum forum.* Hinc denique Epiſt.46.Afric. paucis verbis,duos iſtos principatus diſcriminat, dum imperium quod ipſe,aliique Antiſtites gererent, *incruentum principatum* vocat: illud verò, quod præſides provinciarum haberent, *quod gladios & lorum juncta habet.*

Utrumque Valentinian. ſenior principatum ita diſtinxit, ut animarum ſacro,corporum civili curam commiſſam crederet: refertur enim à Theodor. lib.4. hiſt. c.6. cùm Ambroſium, quem præfectum urbi Mediolanenſi conſtituerat, in Epiſcopum electum, reſciviſſet, dixiſſe, *gratia tibi ſit Domine omnipotens, & ſervator noſter, quòd cùm ipſe corpora huic viro commiſiſſem, tu etiam animas ei commendaſti.* Chryſ. pluribus paſſim in locis, utrumque principatum diſcriminat. Præclarè quidem lib.3. de Sacerd. c.5. *Habent quidem principes terreſtres vinculi poteſtatem, verùm corporum ſolùm: id autem quod dico Sacerdotum vinculum, ipſam etiam animam contingit, atque ad Cœlos, uſque pervadit,adeo ut quæcunque infernè Sacerdotes confecerint, illa eadem Deus supernè rata habeat, ac ſervorum ſententiam Dominus confirmet.*

Fuſiùs ſerm. 10. de util.lect. ſcript.&Ap. dig. magiſtratus civiles& ſacros comparat, in *vinciendi & ſolvendi poteſtate*, in *jure habendi carceris*, in *poteſtate vitæ & necis*, in *facultate*

*facultate remittendi debita, auctoritate tradendi carnificibus*, aliiſque ejuſmodi: híſque, ſpiritualia aſſignat vincula, & carceres, quibus animas ligent, illis terreſtria, quibus corpora; his debitorum ſpiritualium relaxationem, illis temporalium; his ſuſcitationem à mortuis, & damnationem ad mortem æternam, illis adjudicandi morti temporali duntaxat facultatem; his dæmones ipſos carnifices parere, quibus contumaces & facinoroſos tradant, illis homines ſolùm obſequi. Denique probare adnititur, hos τοὶς ἄρχοντας πνευματικοὺς, *ſpirituales Magiſtratus* eſſe, illos, τοὶς βιωτικοὺς, *ſæculares*; atque adeò tantò præſtantius priorum officium eſſe, quàm poſteriorum, quantò digniores ſunt ii, qui Magiſtratus gerunt, pueris, qui Magiſtratus ludunt.

Denique (plurima ſiquidem ejuſdem generis prætermitto) eleganter idem S. Doct. utrumque principatum comparat, hom. 15. in poſter. ad Cor. iis verbis, *at verò hîc aliud quoque imperii genus eſt, ac civili quidem imperio ſublimius. Quodnam igitur hoc eſt? illud nimirum quod in Eccleſia viget, cujus etiam ipſius Paulus mentionem facit, cùm ait obedite præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis, ipſi enim pervigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris redditurì: hoc enim imperium, tantò civili excellentius eſt, quantò Cœlum terrâ: imò etiam multò præſtantius. Primum*

*mùm namque non hoc præcipuo ſtudio ſpectat, ut perpetrata ſcelera vindicet, ſed ut ne omninò quidem perpetrentur: deinde ſi perpetrata ſunt, non ut ægrotantem de medio tollat, ſed ut ipſa deleantur. Ad hæc, rerum quidem hujus vitæ parvam omninò rationem habet, verùm pro Cœleſtibus omnia agit ac decernit. Quocirca non modò majorem, quàm provinciarum præfecti, ſed etiam, quàm illi ipſi, qui Diademate cincti ſunt, honorem acceperunt, qui hoc imperium gerunt, ut qui in majoribus rebus, & ad majora commoda homines fingant.*

Epiphan. quoque in opere, quod Panarium inſcripſit, hær. 20. quæ eſt Nazaræorum, n. 3. & 4. fuſè thronum Davidis, Eccleſiam eſſe contendit, cui, nempe Chriſtus, Rex ſimul & Sacerdos, contulerit, *dignitatem Regiam ſimul ac Pontificiam*, ſed Regiam ſuperioris ordinis, ac cœleſtis, quia *ipſe Rex ſecundùm ſuperiorem, ac cœleſtem ordinem*; quippe, qui Joan. 18. faſſus fuerit, regnum ſuum non eſſe de hoc mundo. Unde colliges, verum principatum ac quaſi Regium, Eccleſiaſticum eſſe, qui tamen negotiorum mundanorum minimè curam gerat, ſed Cæleſtia meditetur.

CAP.

# CAP. III.

## *Alii antiqui PP. pro diſcrimine, inter ſacrum, & politicum principatum.*

SYneſ. Epiſc. Ptolemaid. Epiſt. 57. adverſus Andronic. *Deus ambo vitæ genera ſeparavit; unumque eorum ſacrum, alterum ad regimen, atque imperium conſtitutum eſt: alios enim ad infirmarum rerum fæcem convertit, alios ſibi ſociavit. Illi in negotiis, nos in oratione collocati. Ab utriſque verò, quod honeſtum & conſentaneum eſt, requirit Deus. Patrono opus habes: vade ad eum, qui Reip. præeſt; Deo quapiam in re indiges, vade ad urbis antiſtitem, &c.*

Hîc Syneſ. diſtinguit duos prædictos principatus, quòd Eccleſiaſticus ſit circa ſacra, civilis circa negotia profana; civilis circa ſubditos ſolùm verſetur, Eccleſiaſticus circa Deum primò occupetur, à quo & ſcientiam Hierarchicam, & regendi prudentiam, & conſtantiam, & piam voluntatem haurit, gratiarumque divinarum diſtribuendarum, ſingularem poteſtatem, cujus cultum procurat, & ſacrificiis, & ſacramentorum celebratione, quæ poteſtas in homine Hierarchico potiſſima eſt, & alterius circa populum fons & origo. De-

nique quòd Eccleſiaſticus, adverſus pertinaces, non tam vim adhibeat, quàm orationem apud Deum, & exhortationes erga peccantes: Politicus vim potiùs inferat; unde abſolutè vocatur *imperium* & *dominatio* quam dominationem ab Eccleſiaſticis principibus, arcet S. Petrus dum ait, *non dominantes in Cleris, ſed forma gregis facti ex animo.*

Eleganter etiam Iſidor. Peluſ. lib. 3. Epiſt. 249. Iſid. Diac. cujus initio hæc ſcribit, *ex ſacerdotio & regno, rerum adminiſtratio conflata eſt. Quamvis permagna utriuſque differentia ſit (illud enim veluti anima eſt, hæc velut corpus) ad unum tamen & eundem finem tendunt, hoc eſt, ad hominum ſalutem: quapropter cùm Iudaicæ res initium ſumebant, ſacerdotium ut magis neceſſarium inſtitutum eſt, ac perdiu duravit. Poſtquam autem carni addictiores atque craſſiores erant, Regnum poposcerunt: illud ipſis conceſſum fuit, quippe quod utiliſſimum eſſet, atque eorum qui ſacerdotio minimè parebant, peccata coërceret ac reſtringeret.*

Sanè illud, circa iſta verba, notandum eſt, non dici ab Iſid. circa corpus, politicum principatum verſari, vel circa animam, Eccleſiaſticum, quod ſup. cit. PP. docuerunt, & alii inferiùs citandi docent: neque in eo diſtingui, Eccleſiaſticum principatum à civili, quòd hic ad pacem temporalem tendat,

tendat, ille ad ſalutem ſubditorum referatur, quod à præceptore ſuo Chryſ. ac Naz. cit. addiſcere potuerat, qui ad Cœleſtia tendere ſacrum principatum, atque adeò ob majora commoda, putà ſempiterna, hominem formare; & ad Deum deducere, qui ſolus eſt vera hominum ſalus; politicum verò terreſtria ſpectare, ac minoris momenti commoda procurare, & ad Deum per ſe minimè perducere, non obſcurè oſtendunt.

Neque tamen his repugnat cit. Iſid. Illi ſiquidem principatum utrumque, ſecundùm ſe cogitant, prout inter proprias metas, proprioſque terminos concluditur, quo ſenſu, non ulteriùs tendit, quàm ad commodi temporalis acquiſitionem, & publicæ tranquillitatis felicitatem. Iſidor. verò conſiderat, prout ab ipſo Deo intentum eſt; vel prout à creatura rationali, ſeſe dirigente in ultimum finem, refertur: quo ſenſu ad hominis ſalutem tendit, ſicut & ſacerdotium: nam Deus utrumque iſtum principatum, tam civilem, quàm ſacrum, ad hominis ſalutem procurandam deſtinavit; ſacerdotalem quidem immediatiùs, qui ſcilicet hominis perfectionem ſpiritalem proximè operatur, regium verò remotiùs, in quantùm à malo avertit, pœnarum metu; regiumque principatum, ad hominum ſalutem, per ſacerdotalem dirigi, mo-

veri atque impelli, eodem nempe modo, quo corpus ab anima movetur, dirigitur atque impellitur: primaſque & maximè neceſſarias partes dedit ſacerdotali, ſine quo nimirum dirigente, docente atque inſtruente, vix poſſunt homines ad Deum deduci, & ſalutem conſequi, poſſunt autem ſine regio principatu terrente.

In cujus rei confirmationem ſubjungit, populum Judaicum, qui à Deo ſingulariter diligebatur, ac fovebatur, ab initio habuiſſe ſacerdotes, quorum ductu regeretur, Reges autem non habuiſſe, niſi cùm craſſiores, ac rudiores effecti, indigerent ſcelerum vindice, & principe, jus gladii temporalis habente, ad ulciſcendam rebellantis populi contumaciam.

Ad hanc neceſſitatem confirmandam, idem paulò poſt addit, ut oſtenderet, regno ac ſacerdotio ſublato, nullum populo judaico ſalutis ſubſidium reliquum eſſe, ideoque Danielem prophet. ut illud oſtenderet, fore, ut Judæorum res, poſt Chriſtum in crucem ſublatum, funditùs delerentur, nec ullum latioris ſpei veſtigium ipſis reſtaret, nec melior ulla exſpectatio eluceret, his verbis uſum, *exterminabitur unctio, & judicium non erit in ea*: per unctionem videlicet ſacerdotium, per judicium autem Regnum, & civilem ſtatum intelligens.

Quæ

Quæ obiter notare voluimus, non tantùm ad Iſid. mentem oſtendendam, verùm etiam ad neceſſitatem ſacri ſeu ſacerdotalis principatus, & Hierarchici adſtruendam: quam utique magìs ipſe confirmat ſubdens, ſublato Hierarchico ſtatu, civilem quoque perire; cujus rationem hanc aſſignat, *ſublato enim ac prorſus deleto eo, quod caput erat, majoriſque momenti; nec aliud quidem quicquam conſiſtere poterat: nam Regni quoque baſis, pietas erga Deum, quæ in Dei cultu poſita cenſebatur.*

Advertant iſta, Hierarchici ſtatus oſores, vel contemptores, obſerventque ſedulò principes, eodem ſcilicet ictu, quo Hierarchicus principatus concutitur, regium quoque quati, & priori deſtructo, poſteriorem quoque labefactari.

Quod autem cit. loc. Iſidor. Eccleſiaſticam poteſtatem politicæ præfert, quia hanc corpori, illam animæ comparat, adſtipulatorem habet Nilum apud Damaſc. lib. 2. parell. c. 21. ſcribentem, *tantò ſublimius eſſe regno ſacerdotium, quantò ſpiritus carne præſtantior*: cujus rei ratio eſſe poteſt, egregia illa Nili ſententia ibid. *quantùm corpori præſtat animus, tantùm quoque is, qui animis medetur, eos antecellit, qui corpora duntaxat curant*. Adſtipulatorem habet Innoc. III. c. *ſolitæ*, *de major. & obed.* *Non negamus*, inquit, *quin præcellat Impera-*

*tor in temporalibus illos duntaxat, qui ab eo ſuſcipiunt temporalia: ſed Pontifex in ſpiritualibus antecellit, quæ tantò ſunt temporalibus digniora, quantò anima præfertur corpori.*

## Cap. IV.

### *Proſecutio ejuſd. argum. de diverſitate inter ſacrum, & politicum principatum.*

SEd redeamus, ad principatus utriusque, ſacri & politici, diſtinguendi ſuſceptum negotium, preſſiùs & accuratiùs diſcrimen iſtud, nobis videntur exhibere, ſeqq. à me laudandi PP. atque Imperatores Chriſtiani, Gelaſ. Papa Epiſt. ad Anaſtaſ. Imp. apud Binium, cujus verba mutuati ſunt Conc. Troſleiani PP. c. 2. & Pariſ. ſub Ludov. & Lothar. lib. 1. c. 6. Greg. VII. lib. 8. Regiſt. Epiſt. 28. & alii, referuntque Gratian. d. 96. c. 10. Ivo Carnot. & alii.

*Duo quippe ſunt, Imperator Auguſte, quibus principaliter regitur hic mundus, auctoritas ſacra Pontificum, & Regalis poteſtas. In quibus tantò gravius eſt pondus ſacerdotum, quantò etiam pro ipſis regibus hominum in divino reddituri ſunt examine rationem.*

*tionem. Noſti enim, clementiſſime fili, quòd licèt præſideas humano generi dignitate, rerum tamen præſulibus divinarum, devotus colla ſubmittis, ab eis cauſas tuæ ſalutis expetis, inque ſumendis Cœleſtibus ſacramentis, eisque, ut competit, diſponendis, ſubdi te debere cognoſcis, religionis ordine potiùs quàm præeſſe noſti. Itaque inter hæc & illorum, te pendere judicio, nos illos ad tuam velle redigi voluntatem: ſi enim quantum ad ordinem pertinet, publicæ diſciplinæ, cognoſcentes imperium, tibi ſupernâ poteſtate collatum, legibus tuis, ipſi quoque parent religionis antiſtites, ne vel in rebus mundanis excluſæ videantur obviare ſententiæ; quo, rogo te, decet affectu eis obedire, qui prærogandis ſunt atributi myſteriis, proinde ſicut non leve diſcrimen incumbit Pontificibus ſiluiſſe pro divinitatis cultu, quod congruit; ita eis, quod abſit, non mediocre periculum eſt, qui cùm parere debeant, deſpiciunt, &c.*

Idem de anathematis vinculo, ubi oſtendit, & apud Judæos fuiſſe, qui Sacerdotium regnumque conjungerent, & paganos Impp. ſimul Reges Pontificeſque fuiſſe, hæc pro diſtinguendis iſtis poteſtatibus ſubjungit.

*Sed cùm ad verum ventum eſt, eundem Regem atque Pontificem* (Chriſtum) *ultra ſibi, nec Imperator Pontificis, nomen impoſuit,*

*nec pontifex Regale faſtigium vendicavit. Quamvis enim membra ipſius, id eſt, veri Regis atque pontificis, ſecundùm participationem naturæ, magnificè utrumque in ſacra generoſitate ſumpſiſſe dicantur, ut ſimul regale genus, & ſacerdotale ſubſiſtant; attamen Chriſtus, memor fragilitatis humanæ, quod ſuorum ſaluti congrueret, diſpenſatione magnifica temperans, ſic actionibus propriis, dignitatibusque diſtinctis, officia poteſtatis utriuſque diſcrevit, ſuos volens medicinali humilitate ſalvari, non humanâ ſuperbiâ rurſus intercipi, ut & Chriſtiani Impp. pro æterna vita pontificibus indigerent, & pontifices pro temporalium curſu rerum, imperialibus diſpoſitionibus uterentur, quatenùs ſpiritalis actio à carnalibus diſtaret incurſibus: & ideò militans Deo, minimè ſe negotiis ſæcularibus implicaret; ac viciſſim, non ille, rebus divinis præſidere videretur, qui eſſet negotiis ſæcularibus implicatus: & ut modeſtia utriuſque ordinis curaretur, ne extolleretur utroque ſuffultus, & competens qualitatibus actionum ſpecialiter profeſſio aptaretur.*

Eadem verò inculcat, Nicol. I. Epiſt. ad Michael. Imp. quæ incipit, *propoſueramus*, circa finem.

Ex utroque verò Gelaſ. teſtimonio, colligere licet, poteſtates iſtas, & ſubjectis, & officiis diſtinctas eſſe, nec uni in alterius jura involare, proprioſque ter-

terminos tranſilire, fas eſſe. Priori porrò cit. teſtimonio, hos fines utriuſque poteſtatis aſſignat, ſacræ quidem poteſtatis, religionis cultum, ſacramentorum adminiſtrationem, & eorum adminiſtrandorum diſpoſitionem, doctrinam ſalutis, & eorum, quæ ad divinum cultum pertinent., inſtitutionem; civilis autem, ordinem publicorum negotiorum & rerum mundanarum procurationem. Poſteriori, & fines, & objecta, & actiones utriuſque poteſtatis, diverſa aſſignat: Eccleſiaſticæ ſcopum *vitam æternam*; civilis, *felicem rerum temporalium excurſum*: objecta prioris, *res divinas*; poſterioris, *negotia ſæcularia*: Denique, prioris, *actionem ſpiritalem*; poſterioris *carnalem*.

Illum imitatus Sym. Papa, Epiſt. 4. Apol. ad Anaſtaſ. Imp. *Conferamus autem*, inquit, *Imperatoris honorem, cum honore Pontificis inter quos tantùm diſtat, quantùm ille rerum humanarum curam gerit, iſte divinarum. Tu, Imperator à Pontifice Baptiſmum accipis; ſacramenta ſumis, orationem poſcis, benedictionem ſperas, pœnitentiam rogas. Poſtremò, tu humana adminiſtras; ille tibi divina diſpenſat: itaque, ut non dicam ſuperior, certè æqualis honor eſt: ne te putes, mundi pompâ præcellere, quia quod infirmum eſt Dei, fortius eſt hominibus, &c.* ac paulò poſt, *Cæterum, ſi omnis poteſtas à Deo eſt, ma-*

*gis ergò, quæ rebus eſt præſtituta divinis.*

Propter hanc differentiam, quòd humanis præſit politica poteſtas, divinis ſacra ſeu Hierarchica, ſuper humanam videtur hanc agnoſcere, Horſmiſda Pontif. epiſt. Presbyteris, Diaconis, & Archimandritis ſecundæ Syriæ, relatâ Act. 5. Conc. Conſtantinop. ſub Agapeto & Menna, dum ait, *alia eſt hominum poteſtas, alia ſunt ſacerdotum officia*: Hæc verò in doctrinæ miniſterio, ſanciendi circa res fidei auctoritate, religionis functionibus verſari, nec impunè à ſæcularibus principibus invadi, exemplo Oziæ Regis, exponit.

## Cap. V.

### *Quiſnam illorum principatuum ſit univerſalior occaſione teſtimonii Caſſiodori.*

Caſſiodorus lib. 11. variar. cum eſſet Senator & præfectus prætorio, Epiſt. 2. ad Joan. Pap. *nolite*, inquit, *in me tantùm rejicere illius civitatis curam, quæ potiùs veſtrâ laude ſecura eſt. Vos enim ſpeculatores Chriſtiano populo præſidetis*

*ſidetis; vos Patris nomine univerſos diligitis. Securitas ergò plebis ad veſtram reſpicit famam, cui Divinitùs eſt commiſſa cuſtodia: quapropter & nos decet cuſtodire aliqua, vos omnia. Paſcitis quidem ſpiritualiter commiſſam vobis gregem: tamen nec iſta poteſtis negligere, quæ corporis videntur ſubſtantiam continere: Nam ſicut homo conſtat dualitate, ita boni Patris eſt utraque refovere. Primùm penuriam temporis, quam delicta promerentur, orationibus ſanctis amovere: monere me, quæ ſunt gerenda ſollicitè. Sum quidem Iudex Palatinus, ſed veſter non deſinam eſſe diſcipulus: nam tunc iſta rectè gerimus, ſi à veſtris regulis minimè diſcedamus: Sed cùm me à vobis deſiderem, & moneri conſiliis, & orationibus adjuvari: jam vobis eſt applicandum, ſi quid in me fuerit aliter, quàm optabatur, inventum.*

Eadem ibi Caſſiod. cum cæteris, de vera & formali, ut loquuntur, ratione objecti ſacræ poteſtatis, putà, quòd debeat eſſe negotium ſpiritale, ſeu ad ſalutem animæ ſpiritalem ſpectans: ſingulare verò iſtud docet, quod, ad Hierarchiæ, ſeu ſacri principatus dignitatem, plurimùm facit, nimirum magis univerſalem, generalioremque eſſe amplitudinem rerum, quæ ſub principatum ſacrum cadunt, quàm quæ ſub diſpoſitione civili continentur: nam & domeſtica negotia, quæ civilis principis co-

gnitionem fugiunt, objici ſacræ poteſtati, cujus eſt ſecundùm Divinas leges, uniuſcujuſque mores formare, non ſolùm ut rectè ſe in Eccleſia gerat, verùm etiam, ut & ſivè in privata vita, ſive in ſocietate œconomica, officio ſuo fungatur; cujus item eſt paternam charitatem omnibus exhibere, & paternam ſupplere atque herilem, in iis, in quibus deficiunt, poteſtatem: actus proinde ſacri principatus, aliquos eſſe domeſticos, ſeu domeſticæ poteſtatis, putà docendi, arguendi, & coram domeſticis teſtibus increpandi, corripiendi, & pœnitentias etiam privatas imponendi: quæ officia, nullo modo ſunt publicæ poteſtatis politicæ.

Deinde civilia ipſa negotia, ſpectare pariter ad ſacrum Magiſtratum, non quidem ut ipſa procuret, vel eorum procurandorum rationem, iis, qui poteſtati politicæ ſubditi ſunt, per ſe ſingulariter præſcribat; hoc enim proprium eſt officium politici Magiſtratus, quod ſibi arrogare non debet Eccleſiaſticus: Sed ut pro ipſis gerendis, apud Deum ſit ſollicitus, eaque Deo precibus ſuis commendet, quod ſupra ex Syn. notavimus, & apud ipſos principes ſatagat, quatenus ſecundùm Dei legem fiant; imò etiam delinquentes corripiat ac puniat: quod jus etiam ipſis tribuit Innoc. III. c. *Novit de judic.* his verbis, *cùm non humanæ*

*con-*

*conſtitutioni, ſed Divinæ potiùs innitamur, quâ poteſtas noſtra non eſt ex homine, ſed ex Deo, nullus ſanæ mentis ignorat, quin ad officium noſtrum ſpectet, de quocunque peccato corripere quemlibet Chriſtianum, & ſi correptionem contempſerit, per diſtrictionem Eccleſiaſticam coërcere.*

Atque adeò, quod olim Voluſiano ſuaſit Sidon. lib. 7. Epiſt. 17. ut Abbas eſſet frater Auxianus ſupra congregationem, ipſe verò & ſupra Abbatem: id ſervatâ proportione, à Chriſto, circa utrumque principatum inſtitutum dici poteſt, ut in negotiis civilibus, ſit Rex, Magiſtratúſque politicus, ſupra plebem, & ſupra ipſum Sacerdotem, qui in eo, quaſi unus ex plebe eſſe videtur, ad obediendum Regio Magiſtratui paratiſſimus: ipſe tamen aliâ ratione, ſit ſupra ipſum Regem ac Magiſtratum, quatenùs conſilio illum dirigit, & precibus apud Deum juvat, in ſuo munere rectè exercendo: cujus rei rationem habens, ead. Epiſt. Sidonius, Victorem Comitem, *ſe jure ſæculari Patronum, jure Eccleſiaſtico filium, excolere ut clientem, ut Patrem eligere, profitetur.*

Caſſiodorus igitur, tum propter protectionem Divinam Imperatoris, quæ à precibus Sacerdotis maximè pendet; tum propter exhortationes, & conſilia ſalutaria, quæ in rebus civilibus, quotieſcunque dubium

bium, num aliquid ſit contra legem Divinam, à Sacerdotibus expetere debent Principes temporales, ſupra ipſos aliquâ ratione, Sacerdotes conſtituit. Hoc autem poſtremum, aſſerit etiam S. Bern. de conſid. lib. 3. c. 3. iis verbis, *Uterque ergò Eccleſiæ, & ſpiritualis ſcilicet gladius, & materialis: Sed is quidem pro Eccleſia, ille verò & ab Eccleſia exercendus eſt. Ille Sacerdotis, is militis manu, ſed ſanè ad nutum Sacerdotis, & juſſum Imperatoris.* Vide eund. Epiſt. 256.

Iis obiter addi poteſt, ad majorem Hierarchicæ poteſtatis, quàm politicæ amplitudinem, oſtendendam, occulta delicta, & intra animum concluſa, ad politicam poteſtatem non ſpectare, ſive ut ligentur, ſive ut ſolvantur, *cogitationis* ſiquidem *pœnam, neminem* pati, lege *cogitat.* ff. *de pœnis.* E contra verò, ad omnia penitùs peccata, Hierarchiam extendi, juxta illud Chriſti, Math. 18. *Quæcunque ſolveritis, &c. Quæcunque ligaveritis, &c.* Quæ verba, Sacerdotalem ligandi atque ſolvendi auctoritatem, ad omnia penitùs peccata, licèt nondum opere perfecta, patere demonſtrant: quod & receptus ab initio Eccleſiæ mos, confitendi etiam apud Sacerdotem, peccata ſolo animo deſtinata, ad obtinendam abſolutionis gratiam, confirmat, cujus meminerunt Tert. lib. de pœnit. Cypr. de Lapſ. atque alii plures.

Deinde

Deinde quòd ea ſolùm peccata ulciſcatur Magiſtratus civilis, quæ pacem publicam turbant, in omnia verò, quæcunque tandem illa ſint, animadvertere poſſit Eccleſiaſticus, quia legibus Dei repugnant, & gloriam Dei deprimunt, pro quo vindex,in foro ſaltem pœnitentiæ conſtitutus eſt. Quæ cauſa eſt, cur ſcripſerit Aug. Epiſt. 54. ad Maced. *Nam quoſdam quorum crimina manifeſta ſunt, à veſtra ſeveritate liberatos, à ſocietate tamen removemus altaris, ut pœnitendo placare poſſint, quem peccando contempſerunt, ſeque ipſos puniendo.*

Jure igitur Caſſiod. univerſaliorem ſacrum principatum, magiſque extenſum eſſe docuit, quàm politicum, cujus amplitudinis, explicandæ gratiâ, plurimas quoque Hierarchiæ, & ſæcularis Monarchiæ, vel alterius generis principatus civilis differentias, obſervavimus, ut non tam à propoſita quæſtione diverſio videri poſſit, quàm in ſuſcepta diſputatione, non infructuoſa progreſſio.

## Cap. VI.

### *Varii proferuntur auctores, pro differentiis, inter utrumque principatum, Eccleſiaſticum & civilem.*

Verùm redeundum videtur, ad alios, omni exceptione majores teſtes audiendos,

diendos, qui non minùs apertè, quàm præcedentes, utriuſque principatus limites, fineſque, intra quos ſeſe continere uterque debeat, nobis exponunt. Primus ſecundùm rationem temporis profertur Juſtinian. Imp. cujus egregia iſta verba leguntur, à quibus novellam ſextam, quæ eſt de Clericorum ordinatione, exorditur.

*Maxima quidem in hominibus ſunt dona Dei, à ſurperna collata clementia, Sacerdotium & Imperium, & illud quidem Divinis miniſtrans, hoc autem humanis præſidens, ac diligentiam exhibens: ex uno eodemque principio, utraque procedentia, humanam exornant vitam: ideoque nihil ſic erit ſtudioſum Imperatoribus, ſicut ſacerdotum honeſtas: cùm utique & pro illis ipſi ſemper Deo ſupplicent. Nam ſi hoc quidem inculpabile ſit undique & apud Deum fiduciâ plenum: imperium autem rectè & competenter exornet, traditam ſibi Rempubl. erit conſonantia quidem bona, omne quicquid utile eſt, humano conferens generi, &c.*

Citantur autem iſta, & laudantur à ſummis Pontif. & ſacerdotibus, ſcribentibus ad Taraſium, Conſtantinop. Patriarcham, Act. 7. 7. Syn.

Hanc autem diviſionem duplicis poteſtatis, in Eccleſia, ſacræ ſcilicet, ſeu Hierarchicæ, & politicæ, confirmant, Fulg. lib. de ver. præd. & grat. citatus à Conc. Pa-

riſ.

riſ. & Aquisgran. 2. PP. Ipſique Concilii PP. ſub Ludov. Pio, & Lothar. c. 3. Aquisgran. 2. ſub Ludov. in præf. Capitularia Caroli & Ludov. lib. 5. c. 167. eam, inquam, diviſionem publicæ poteſtatis, tanquam adæquatam ſtatuunt; & in Epiſcopis ſacram, in Regibus politicam, reſidere docent, tanquam in fontibus, à quibus, ad alios derivatur, qui pro ſuo modulo, vel Regiæ, vel Epiſcopalis participes ſunt poteſtatis.

Quibus proinde teſtimoniis refelluntur, qui Hierarchiam ſeu ſacrum principatum, in aliis officiis reponunt, quæ nec ſunt Epiſcopalis poteſtatis, nec alterius imminutæ, & minoris Epiſcopali, ab ipſa tamen derivatæ, ejuſdemque cum eo ordinis, conſtituunt.

Verùm quia iſti auctores, neque ſacram, neque politicam poteſtatem, ſuis terminis circumſcribunt, neque nobis utriusque munia accuratè deſcribunt, ideo à me obiter duntaxat recenſentur, quatenus ad alios tandem perveniamus, qui hoc munere, diſtinguendarum duarum iſtarum poteſtatum, diligentiùs perfuncti fuerint, cujus inquiſitio hoc loco, præſentis potiſſimùm eſt inſtituti.

CAP.

# CAP. VII.

*Oppoſitiones quædam inter utrumque principatum, explicantur, occaſione teſtimonii Gregor. II.*

DIſtingunt igitur alii, duas iſtas poteſtates: Greg. II. ſummus Pontif. adverſus Leon. Iſauric. ſcribens, qui & imagines ſacras confregerat, & ſe Imperatorem, & Pontificem eſſe ſcripſerat, fusè utriuſque regiminis diverſitatem oſtendit, Epiſt. 2. ad ipſum, quæ Græca & Latina habetur, ante editionem VII. Syn. Ac. I. Doctrinam non ſpectare tradit ad Imperatores, ſed ad Hierarchas, *non ſunt*, inquit, *Imperatorum dogmata, ſed Pontificum: quoniam Chriſti ſenſum nos habemus; alia eſt Eccleſiaſticarum conſtitutionum inſtitutio & alius ſenſus ſæcularium: in adminiſtrationibus ſæculi, militarem & ineptum quem habes ſenſum & craſſum, in ſpiritalibus dogmatum adminiſtrationibus habere non potes. Et ecce tibi palatii, & Eccleſiarum ſcribo diſcrimen, Imperatorum & Pontificum; agnoſce illud & ſalvare, nec contentioſus eſto.*

Hanc autem differentiam, præter citatos, apertiſſimè tradunt Oſius Cordub. apud Athan. Epiſt. I. ad ſolit. vit. agent. Athan. ipſe ead. Epiſt. Lucif. Calarit. adverſ.

verſ. Conſtant. Greg. Naz. Orat. 9 ad Julian. præfect. Hilar. lib. imp. ad Conſtant. Aug. Gratian. Imp. apud Ambroſ. in Conc. Aquil. Idem Ambroſ. Epiſt. 32. Theodoſ. 2. Imp. Epiſt. ad Conc. Epheſ. inter Epiſt. Cyr. Alex: Epiſt. 17. Gelaſ. Epiſt. 6. vel 7. ad Epiſc. Orient. circ. med. Horſm. Epiſt. ad Presbyt. Diac. vel Archimandr. ſecundæ Syr. relatâ, act. 5. Conc. Conſtantin. ſub Agap. & Menn. facund. Hermian. lib. 12. pro defenſi. 3. Capitul. c. 3. Avit. Vienn. nomine omnium Epiſc. Gall. Epiſt. 2. Damaſc. orat. 2. de imag. Nicol. 1. Epiſt. 8. & 10. ad Michaël. Imp. apud Bin. Baſ. Imp. act. 10. VIII. Syn. & alii paſſim.

Pergit paulò poſt, Greg. II. *Quemadmodum Pontifex introſpiciendi in palatium poteſtatē non habet, ac dignitates regias deferendi, ſic neque Imperator in Eccleſiis introſpiciendi, & electiones in Clero peragendi, neque conſecrandi, vel ſymbola ſanctorum ſacramentorum adminiſtrandi, ſed neque participandi, abſque opera Sacerdotis: ſed unuſquiſque noſtrum, in qua vocatione vocatus eſt à Deo, in ea maneat.* Plures hîc differentias, ratione diverſarum functionum ſacrarum, quas enumerat, utriuſq; poteſtatis recenſet Greg. quæ ex prædictis abundè innoteſcunt.

Duæ ſunt, quas præcedentibus adjungit, 1. quòd ſicut introſpiciendi in Palatium

tium Pontifex poteſtatem non habet, ita nec princeps politicus, in Eccleſias introſpiciendi; quam differentiam confirmant Conſtit. Apoſt. lib. 2. c. 57. & 58. nec non lib. 8. c. 11. Euſeb. lib. 6. Hiſt. c. 27. Chryſ. orat. de S. Babyl. adverſ. gent. Idem Hom. 8. in Act. & 83. in Math. Ambroſ. apud Theodor. lib. 5. c. 17. Zozom. lib. 7. c. 24. & alios; Iſidor. Peluſ. lib. 1. Epiſt, 28. Euſebio; Theodoſ. Magn. in actis Epheſ. Syn. edit. Pelt. tom. 5. c. 21. & alii plures.

Altera verò, quod electiones ſacrorum Magiſtratuum, ſecluſis privilegiis, quibus id principibus conceſſum ſit, Politici Magiſtratus, ſeu principis, juris non eſſe: neque enim antiquus Eccleſiæ mos fuit, ut principes temporales, ſacris ſe electionibus immiſcerent: & ne iis ſe immiſceant, vetant Apoſt. can. 30. ſeu in græco. 31. Syn. Rom. 11. ſub Symmach. c. 3. Syn. Nyc. 2. c. 3. Mogunt ſub Car. c. 29. Cabilon. ſub eod. c. 42. Turon. c. 15. Arelat. ſub eod. c. 4. Nicol. 1. Epiſt. *propoſueram.* ad Michaël. Mogunt. ſub Raban. c. 12. ſub Arnulph. c. 5. Holon. apud Meld. c. 10. Wormac. c. 57. Syn. VIII. ſub Hadr. 2. c. 2. & 22. decreta Nicol. II. in Syn. Rom. c. 13. Epiſcopor. Greg. VII. in Syn. Rom. ann. 6. c. 3. ann. 7. c. 1. & 2. ann. incerti c. 10. Victor. x. in Syn. Benevent. Urban. II. in Claromont. Conc. c. 13. & 15. Melphit. Conc. c. 8.

c. 8. Paſchal. II. Epiſt. ad Archiepiſc. Vienn. in fin. in Conc. incerto pluribus Canonibus; Conc. Patav. ſub eod. c. 1. & apud Guardaſtall. c. 3. Callixt. II. in Conc. Rom. c. 4. & 14. in fin. Innoc. II. in Syn. Rom. c. 7. & 19. Alexand. III. in Conc. Lateran. gener. c. 14. Innoc. III. in Conc. gener. c. 25. & aliorum Conciliorum, & ſummorum pontificum paſſim.

## Cap. VIII.

*Diverſus utriuſque principatus modus procedendi, occaſione teſtimonii ejusdem Gregor. II. Ubi de pœnis, à ſacro & politico Magiſtratu infligendis.*

Denique modum diverſum procedendi utriuſque poteſtatis, ſubinde explicat Greg. II. copioſiùs, hæc ſcribens: *ſi quiſpiam te offenderit, domum ejus publicas & ſpolias, ſolam illi vitam relinquens, tandemque illum ipſum vel ſuſpendio necas, vel capite truncas, vel relegas, eumque longè à liberis, & ab omnibus cognatis, & amicis ſuis amandas. Pontifices non ita, ſed ubi peccarit quis, & confeſſus fuerit, ſuſpendii vel amputationis capitis loco, Euangelium & crucem ejus cervicibus circumponunt, eumque tanquam in carcerem, in ſecretaria, ſacrorumque vaſorum æraria conjiciunt, in Eccleſiæ diaconia, & in* Cate-

*Catechumena ablegant, ac viſceribus eorum jejunium, oculiſque vigilias & laudationem ori ejus indicunt. Cúmque probè caſtigaverint, eumque fame afflixerint, tum pretioſum illi domini corpus impertiunt, & ſancto illum ſanguine potant, & cùm illum vas electionis reſtituerint, ac immunem peccati, ſic ad dominum pium inſontemque tranſmittunt. Vides, Imperator, Eccleſiarum Imperatorumque discrimen.*

Et Paulò poſt, *perſequeris nos, ac tyrannicè vexas, militari carnalique manu: nos inermes ac nudi, qui terrenos ac carnales exercitus non habemus, invocamus principem exercitus omnis creaturæ, ſedentem in Cœlis Chriſtum, qui eſt ſuper omnes exercitus ſupernarum virtutum, ut immittat tibi dæmonem, ſicut dicit Apoſtolus, tradere hujuſmodi ſatanæ in interitum carnis, ut ſpiritus ſalvus ſit. Nam ubi præclarâ commonitione adhibitâ, & doctrinâ, Pontifices Deo exhibuerint Imperatores irreprehenſibiles, & mundos à peccatis & delictis, magnam apud eum laudem & gloriam obtinent, in ſanctam reſurrectionem magnam, quo tempore, res ipſas occultas, opera noſtra, in lucem prolaturus eſt, in confuſionem noſtram, coram Angelis ſuis.*

Nolim ad hujus diſcriminis, à Greg. traditi, explicationem, diverſas pœnitentiæ impoſitiones, quarum aliquas ipſe attigit, exponere; res immenſi eſſet laboris, nec noſtri

noſtri inſtituti. Tria hîc tantùm obſervare, neceſſum eſt: 1. corporalem vitam, à ſacra poteſtate, nemini auferri, citra mortem, peccata per pœnitentiam à ſacerdotali poteſtate plecti; politicam verò poteſtatem, & mortem ipſam nonnunquam inferre. Non debuit ſacra poteſtas, peccatorem è medio auferre, quæ inſtituta eſt, ut illum emendaret: cujus emendationis procurandæ gratiâ, vitæ hominum parcere debet, & ut loquitur Auguſtin. Epiſt. 54. ad Maced. *Quantò magis nobis diſplicet vitium, tantò minùs volumus inemendatum interire vitioſum.*

Hoc quoque Eccleſia cupit enixè, *ut qui liberantur à temporali morte, ſic vivant, ne in æternum, unde nunquam liberantur, incurrant.* Unde quod contigit Ananiæ & Saphyræ, qui poſt voti infractionem mentientes Spiritui Sancto ad Petri vocem, *præſentem meruere vindictam*, non crudelitate ſententiæ id factum interpretatur Hieron. Epiſt. VIII. ad Demetr. *Sed correptionis exemplo; nam & Apoſtolus Petrus nequaquam eis imprecatur mortem, ut ſtultus Porphyrius calumniatur, ſed Dei judicium, Prophetico ſpiritu, annuntiat.*

Alterum pœnas ipſas temporales, ac pœnitentias, quas ſacra poteſtas infligit, prout ab illa inferuntur, quodammodo ſpiritales eſſe. 1. quia priùs animam ſubigunt, quàm corpus; priùs animo pœnitentis perſua-

dentur, quàm corpori infligantur, vixque niſi conſentienti imponuntur: efficit autem ſacra poteſtas, admonitione & doctrinâ, ut pœnitens conſentiat; ideóque doctrina ſacra, pars quædam poteſtatis ſacræ, quod utique inſinuat Apoſt. 2 ad Tim. 4. dum diſcipulo præcipit, *Argue, obſecra, increpa, in omni patientia, & doctrina*; & apertiùs docet, magnus Hierarchiæ magiſter Dionyſ. quem ſecuti ſunt Maxim. & alii, dum in definitione Hierarchiæ meminit, *Divinitùs traditæ, divinoſque efficientis, & ſcientiæ, & efficaciæ, & perfectionis*, c. 1. Eccl. Hierar. ſtatim init. quas conditiones recto ordine ſtatuit, utpote cùm per divinitùs datam ſcientiam, efficax reddatur ſacer principatus, animóſque ſubditorum inflectat, ac corpora ſubigat, per iſtam verò coërcitionem, perfectionem operetur.

E contra verò poteſtas politica, nec ſcientiâ opus habet, ut ſit efficax, ſed vi, nec coërcitione, perfectionem per ſe operatur, ſed remotè duntaxat ad perfectionem præparat, quia metus iſte quem infert, *nihil ad perfectum adducit, ſed perfecta charitas*, ut ait Apoſt. *foras mittit timorem*, mundanum præſertim iſtum & carnalem; ſed nec remotè quidem ad perfectionem aliquando diſponit, tunc maximè, cùm peccatorem è medio tollendum judicat, tunc enim hoc unum ſpectat, ne flagitioſus cæ-

teris

teris noceat, eumque è medio proinde tollit, & à ſocietate civili, atque ipſo hominum cœtu per mortem abſcindit.

Per doctrinam igitur, & fidem divinorum judiciorum, quam inculcat ſacra poteſtas, efficax ipſa redditur, *vivuſque ſermo Dei efficax*, *& penetrabilior*, *omni gladio ancipiti*, ad Hebr. 4. c. ſacræ poteſtati efficaciam præbet, & ἐνέργειαν, ad animum uſque pervadentem: ideò doctrinâ opus habet ille ſacer principatus, tum quia niſi probatio præceſſerit, temerarius videbitur, qui peccantem divinâ ſe auctoritate caſtigare affirmabit, inquiunt Chryſ. Theodor. Theoph. & Oecum. in cit. loc. Apoſt. ad Tim. Tùm quia, cùm ſacri Magiſtratus, nullos alios homines tortores adhibeant, & vindices criminis, quàm ipſos peccatores, illos in ſe ipſos armantes, ut conceptâ deteſtatione criminis, in ſeipſos piè ſæviant, quis dubitet, doctrinâ & verbo opus eſſe ut id perſuadeant, & ad hanc vindictam pœnitentes adigant.

Cujus verbi divini efficaciam, notarunt Euſeb. lib. 3. de demonſtr. Euang. aſſerens, *ſervatoris noſtri diſcipulos ejuſmodi aculeos in auditorum animis reliquiſſe*, *ut penetraret eorum doctrina*, *in intimos thalamos*, *& cujuſque conſcientiam ita ſauciaret*, *ut arcana ex latebris proferre*, *& pravitatem ante actæ vitæ*, *palam confiteri non dubitarent.* Dionyſ.

Eccl. Hier. c. 6. docens, ex tribus immundorum ordinibus, primum, qui eſt Catechumenorum, ad vitalem partionem efformari & effingi à miniſtris, *ſermonibus obſtetricandi vim habentibus*; alterum pœnitentium, qui à ſancta vita deſciverunt, à prioribus facinoribus revocari atque retrahi, *bonorum ſermonum hortatrice inſtitutione*; tertium tandem Energumenorum, qui à contrariis formidinibus adhuc per ignaviam terrentur, confirmari, *ſermonibus virtutem adferentibus*; ac proinde, purgandi & expiandi vim, in doctrinæ traditione & inſtructione reponit.

Firmilianus quoque inter Epiſtolas Cyprian. Epiſt. 75. in doctrina, vim ſacri principatus magnam reponit, dum ait, *Lapſis fratribus, & poſt lavacrum ſalutare, à Diabolo vulneratis, per pœnitentiam medela quæratur, non quaſi à nobis remiſſionem peccatorum conſequantur, ſed ut per nos ad intelligentiam delictorum ſuorum convertantur, & Domino plenius ſatisfacere cogantur.* Sed & Tertul. Sacerdotalis correctionis, & cenſurarum efficaciam oriri, ex divinorum judiciorum metu, & divinæ providentiæ fide, in quibus animus, per doctrinam Chriſti ſuſceptam, & exhortationes ac caſtigationes ſæpiùs inculcatas, confirmatus fuerit. *Certè*, inquit, *fidem ſanctis vocibus paſcimus, ſpem erigimus, fiduciam figimus, diſcipli-*

*ſciplinam præceptorum nihilominùs inculcationibus denſamus: ibidem etiam exhortationes, caſtigationes, & cenſura divina: nam & judicatur magno cum pondere, ut apud certos de Dei conſpectu, ſummumque futuri judicii præjudicium eſt, ſi ita deliquerit, ut á communicatione orationis, & conventus, & omnis ſancti commercii relegetur.*

Duplicem iis verbis rationem Tertull. nobis præbere poteſt, cur quodammodo ſpiritales dici poſſint ipſæ pœnæ corporales, prout ab eccleſia imponuntur; primam, quam explicuimus, quia non niſi in volentes & conſentientes feruntur, nec ad eas ſubeundas Eccleſia vi adigit, ſed propoſitis, divinorum præceptorum neceſſitate, judiciorum ſeveritate, ſcientiæ perſpicuitate, quibus omnibus qui fidem adhibent, metu majorum pœnarum, minores ab Eccleſia inflictas, lubenter ſubeunt, imò & Eccleſiam ipſam rogant, ut illas meritis imponat.

Alteram, eos, qui in fide tepidiores ſunt, vel ſuæ ſalutis negligentiores, ab Eccleſia nullâ aliâ ratione urgeri, quam excommunicationis comminatione, quæ ſpiritalis eſt pœna: quam utique impœnitentibus inferendam, monent Apoſt. 1 Cor, 12. Conſtit. Apoſt. lib. 2. c. 41. Cypr. epiſt. 10. & alibi paſſim: Ambroſ. lib. 1. de pœnit. c. ult. Hier. c. 3. comment. in c. 6. ad Gal. &

in c. 5. Zach. Aug. Hom. 50. inter 50. & innumeri propè Conciliorum canones. Ubi autem excommunicationem Eccleſia inflixit, inquit Cœleſt. 3. *ſi excommunicatus in profundum malorum venerit, cùm Eccleſia non habeat ultra quid faciat, ne poſſit eſſe ultra perditio plurimorum, per ſæcularem comprimendus eſt poteſtatem*, cap. *non ab hom. de judic.* ſcilicet, quia, teſte Aug. lib. de corr. & grat. c. 15. cujus ſententia refertur. c. *corripiant.* 24. q. 3. excommunicatiónis *pœnâ, in Eccleſia nulla major eſt.*

Ob has itaque cauſas Cyrill. Alex. non carnalia Eccleſiæ arma, ſed ſpiritualia eſſe, docuit, lib. 2. in c. 6. Joan. explicans ſiquidem iſta Petri verba *Domine, ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes?* Exemplo urbis Hiericuntis, cujus mœnia, Arca Domini per Sacerdotes circumlata, non machinis aut arietibus admotis, ſed tubarum ſonitu, & clamantium voce quaſſata, corruerunt, modum vincendi Eccleſiæ à Chriſto præſcriptum oſtendit, iis verbis; *ipſe enim (Chriſtus) eſt, qui à ſanctis viris portatur, & omnem diaboli vim evertit, non armis, ſed clamore & tuba, hoc eſt, Euangelicâ prædicatione, & conſenſu omnium populorum, in rectitudine fidei Dominum confitentis. Quod in myſticis quoque rerum divinarum celebrationibus impleri videmus, Pontificali tubâ hoc eſt, miniſtrantis voce populo præeunte: ita verò cadit & con-*

*& conteritur adverſariorum vis; arma enim noſtra non ſunt carnalia, ſed potentia Deo.*

Nec iis obſtat S. Aug. de fid. & oper. c. 4. docens, *perverſiſſimam ſecuritatem præpoſitis tribuere, ut ad eos non pertineat, niſi docere, quid cavendum quidve faciendum ſit, quodlibet autem faciat quiſque non curare*: contendenſque in Eccleſia malos tolerandos, quando corrigi non poſſunt; *cùm verò eis, per quos Eccleſia regitur, adeſt ſalvâ pace poteſtas diſciplinæ, adverſus improbos aut nefarios exercendæ, tunc rurſus, ne ſocordiâ ſegnitiaque dormiamus, aliis aculeis præceptorum, quæ ad ſeveritatem coërcitionis pertinent, excitandos nos eſſe admonens.* Nón, inquam prædictis obſtat, quippe cùm nequaquam nos omnem ab Eccleſia juriſdictionem coërcitivam, excludamus, ſed ſolùm publicam Eccleſiæ poteſtatem, ita demum corporales pœnas, aut pecuniarias imponere, ac præcipere poſſe dicamus, ut ſi renuerit peccator illas ſubire, non aliud ordinarium, ac commune remedium Eccleſiæ ſuppetat, quàm à conſortio Chriſti, & Eccleſiæ unitate, rebelles, iſtos exſcindere.

## Cap. XI.

### *Quid Eccleſiæ agendum cum iis, qui Eccleſiam non audiunt.*

SI qui autem hanc extremam Eccleſiæ

 ſen-

ſententiam contempſerint, nihil Eccleſiæ ut plurimùm ſupereſſe dicimus, niſi ut vel eos lugeat, ac pro iis ingemiſcat, quatenùs ad ſaniorem mentem redeant, juxta ſententiam Chryſ. Hom. ult. in Epiſt. ad Hebr. & 1. in Epiſt. ad Tit. vel ſatanæ contemptores iſtos tradat, quemadmodum inceſtuoſum Corinthium tradidit Paul. 1. Cor. 5. quâ de re interpretes in illud cap. noſque ſuper. etiam aliqua; vel denique ad ſæcularem poteſtatem recurrat, quemadmodum recurrendum conſuluerunt adverſus inobedientes, Aug. Epiſt. pluribus, ad Bonif. Maced. & alios plures: Conc. Antioch. PP. c. 5. Vernenſ. c. 9. Turon. 111. c. 4. Ticin. Ann. 855. reſcripto ad Ludov. pium; Greg. 9. c. *ſtatuim. de Maled.* Cœleſt. 3. c. *cum non ab hom. de judic.* Hincmar. Rem. apud Flodoard. Hiſt. Rem. lib. 3. c. 18. Lup. Ferrar. Epiſt. 80. & 81. & alii paſſim: lege Can. *ſi quis Epiſc.* & ſeqq. 23. q. 1. c. 1. de offic. ordin. verbo *cùm opus eſt.* & Clement. *quia contigit*, junctâ gloſſâ, verbo *remediis, de religioſ. domib.*

Hicque recurſus ad poteſtatem ſæcularem, ut rectè notant Joan. Pap. in Syn. c. 1. cit. de offic. judic. ordin. *non ad præjudicandum, ſed potiùs ad ea, quæ Deo ſunt placita proſequendum*, valere debet. *ob hoc enim vir temperans* (Marcianus) *Imperator* (ait Facund. lib. 12. c. 3.) *ſuo contentus officio, Eccleſiarum*

*cleſiarum Canonum executor eſſe voluit, non conditor, non exactor.* Lege ipſa Marc. verba, act. 6. Conc. Chalced. & Facundum, fusè toto iſto lib. principibus, circa res ſacras exequendi ſolùm, non ſtatuendi poteſtatem contendentem. S. quoque Aug. Epiſt. 159. Marcell. Trib. in hujuſmodi cauſis, quænam Epiſcopi ſit auctoritas, quod Magiſtratus exequentis officium, docet iis verbis, *ſi non audis amicum petentem, audi Epiſcopum conſulentem: quamvis, quoniam Chriſtiano loquor, maximè in tali cauſa, non arroganter dixerim, audire te Epiſcopum convenit jubentem.*

Quod fuſiùs explicat, Epiſt. ſeq. ad Apring. judic. ubi & nomine Eccleſiæ, agere judicem ſæcularem, dum inobedientes Eccleſiæ plectit, oſtendit, hæc ſcribens, *time ergo nobiſcum judicium patris* ( Dei ) *& & commenda manſuetudinem matris,* (Eccleſiæ) *cùm enim tu facis, Eccleſia facit, propter quam facis. & cujus filius facis, &c.* Ex iiſque colligit, modum Eccleſiæ procedendi, in iis cauſis, ſæculari magiſtratui eſſe imitandum.

Ne tamen exinde judicandi de ſpiritualibus, occaſionem ſumerent Magiſtratus ſæculares, quòd ad executionem vocarentur, & imperfectam, ſine ſæculari præſidio, poteſtatem Eccleſiæ cenſerent, non immeritò fortaſſis veriti ſunt aliqui PP. atque

adeo pernicioſi exempli recurſum iſtum putaverunt, Hilar. lib. adverſ. Auxent. & Sever. Sulpit. dial. 1. de virt. Monach. Orien. c. 2.

Obligantur verò principes temporales, non ſolùm, tanquam filii parenti, & multis beneficiis ab Eccleſia affecti, eidem benè merenti hoc auxilium impendere; verùm etiam ex inſtitutione Chriſti, & fidei Chriſtianæ ſuſceptione, ut illud propheticum adimpleant, *erunt Reges nutritii tui, & Reginæ nutrices tuæ, vultu in terram demiſſo adorabunt te, & pulverem pedum tuorum lingent*, Iſa. 49. Itemque 60. *ſurge, illuminare, Ieruſalem; & ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in ſplendore ortus tui: gens enim & Regnum, quod non ſervierit tibi peribit: ſuges lac gentium, & mamillâ Regum lactaberis.* Item Pſ. 71. *Et adorabunt eum omnes Reges terræ, & omnes gentes ſervient ei, &c.*

Lege, Aug. Epiſt. 50. Bonif. Com. *de moderatè coërcend. Hæret.* ut aliis ejuſdem Epiſt. nec non lib. 3. contra Creſcon. c. 51. Bonif. ad Honor. Imper. Leon. Magn. Epiſt. 85. ad Leon. Imper. c. 3. & Turrib. Aſturic. Epiſc. in præf. Iſid. Hiſp. de ſum. bon. c. 53. Conc. Pariſ. ſub Ludov. & Lothar. c. 1. propè fin. & Aquisgran. 11. ſub Ludov. p. 4. c. 2. Conc. Holon. in Syn. Meld. c. 11. Synod. meld. c. 28. 7; & 81. Alexand.

Alexand. III. in Conc. Later. c. 27. & alii paſſim.

Notandum verò, dum poteſtatem in invitos, Eccleſiæ quodommodo ademimus, nos duntaxat, Eccleſiæ univerſalem in omnes fideles poteſtatem, conſideraſſe, ac publicam: nullam autem habuiſſe rationem poteſtatis ejuſdem Eccleſiæ, quaſi paternæ & domeſticæ in eos, qui ſe Deo conſecraverunt, & propriâ voluntate ſeſe Eccleſiaſticis Magiſtratibus corrigendos, etiam corporaliter ſubdiderunt, eodem modo quo ſervi vel famuli dominis ſuis, filii adoptivi patribus adoptantibus, diſcipuli præceptoribus ſeſe ſubjiciunt: non enim dubium eſt, quin ea conventio æquiſſima, ſit, eamque obligentur temporales principes cuſtodire, & munire, utpote à Chriſto ipſo delineatam, & Eccleſiaſtico Regimini neceſſariam, cujus meminit Aug. Epiſt. 159. Marcell. Trib. de coactione per virgarum verbera loquens, *qui* inquit, *modus coërcitionis, & à magiſtris liberalium artium, & ab ipſis parentibus, & ſæpe etiam in judiciis ſolet ab Epiſcopis adhiberi*, adeoque hæc coërcitio Eccleſiæ propria cenſetur; ut ſi quis è Clero incorrigibilis, à laico Magiſtratu, in Eccleſiæ ſubſidium puniatur, auctoritate Eccleſiæ id facere videatur, c. *ut famæ, de ſent. excomm.* ſed hæc omnia, quæ leviter perſtrinximus, fuſioris ſunt indagationis.

# CAP. X.

## *Excellentia ſacri principatus quoad modum procedendi.*

Ex iis tamen differentiis, circa modum procedendi diverſum, ſacræ & politicæ poteſtatis, ejuſdem ſacræ poteſtatis excellentiam colligere licet, I. quòd pœnam imponat Eccleſia, quam licèt in hac vita, aliqui proter vi ac rebelles effugiant; at in alia Deus, cujus manus nemo effugere poteſt, uſque ad ultimum quadrantem, multiplicatâ pro contumaciæ crimine ſatiſpaſſione, exſolvi curabit: atque adeo inevitabiliter pœna, à Sacerdote peccatis aſſignata, vel in hac, vel in altera vita infligitur, quia quæcunque à ſacerdote ligantur in terris, ligata erunt & in Cœlis. Cùm è contra, pœna publicæ poteſtatis, quia territorii cujuſdam, vitæque hujus limitibus continetur, inevitabilis non ſit, ſed contrariâ vi, dolo, fugâ, evitari poſſit.

II. Quod Eccleſia percutiat, ut ſanet, corripiat & corrigat, corpus opprimat, ut animam erigat: obliget ad pœnam, ut peccati obtineat veniam, quorum nullum per ſe politica poteſtas ſpectet, cujus unicus interdum ſcopus eſt, exterminatio vitioſi, ne publicam ſocietatem turbet, malens unum perire, quàm unitatem: atque adeo

ſacræ

ſacræ poteſtatis animadverſio, non tam pœna, quàm medicina; non tam ſupplicium, quàm beneficium dicendum eſt: *Quis enim*, ut cum Aug. loquar, Epiſt. 59. Marcell. Trib. *non intelligat magis beneficium, quàm ſupplicium nuncupandum, ubi nec ſæviendi relaxatur audacia, nec puniendi medicina ſubtrahitur?* vel ſi ſupplicium pœna iſta dicitur, ſupplicium cum beneficio conjunctum dici debet, ubi juſtitiæ ultio, cum miſericordia, ſeveritas cum indulgentia copulatur: nam ut idem ſanctiſſimus pater docet in Pſ. 50. *miſericordia eſt, ut ignoſcat Sacerdos peccanti, juſtitia eſt, ut puniat peccatum.*

Ex quibus apparet, coërcitionem, quâ utitur Eccleſia, minùs efficacem non eſſe, quàm ſit coërcitio politica: utiliorem autem eſſe, & præſtantiorem, quia ad divinæ operationis formam magis accedit, quâ Deus & peccata aliquando diſſimulat, & in hac vita, nonnunquam impunita relinquit, in altera duriùs punienda, & miſericordiam cum juſtitia conjungit, juſtitiam cum pace, miſericordiam cum vindicta, juxta illud Pſ. *Univerſæ viæ Domini miſericordia & veritas*: & 1 Reg. 2. *Dominus mortificat & vivificat, deducit ad inferos, & reducit.* Hæc verò fuſiùs, occaſione traditâ à Greg. 11. differentiæ, inter ſacram & politicam poteſtatem.

## CAP. XI.

### *Varia alia teſtimonia, quibus uterque principatus diſcernitur.*

JAm verò, ad aliorum teſtimonia PP. quibus differentiæ, inter illas duas poteſtates, jam traditæ, illuſtrari poſſunt, proferenda, levique manu attingenda, regredimur.

Occurrit I. Damaſcen. lib. 2. de imag. *Regum*, inquit, *partes non ſunt, ut Eccleſiæ leges præſcribant*; *conſidera enim*, inquit, *quid Apoſtolus dicat, & quos quidem in Eccleſia poſuit primùm Apoſtolos, deinde Prophetas, tum Paſtores, & DD. ad Eccleſiæ conſtitutionem, non adhibuit Reges*: Et rurſum, *obedite*, inquit, *præpoſitis veſtris*: *verbum non locuti ſunt vobis Reges, ſed Apoſtoli & Prophetæ, Paſtoresque & DD. &c. Regum eſt civilis adminiſtratio, Eccleſiaſtica verò, conſtitutio Paſtorum atque DD. &c. paremus tibi, Rex, in iis, quæ ad vitæ civilis negotia pertinent, ut in tributis, vectigalibus, congiariiſque ſolvendis, quorum tibi, quantùm ad nos ſpectat, munus eſt creditum atque demandatum*: & *in Eccleſiaſticis rebus ſtatuendis ac decernendis, habemus Paſtores, qui nobis locuti ſunt verbum, & leges, atque inſtituta Eccleſiaſtica tradiderunt.*

Occurrit II. Nicol. I. Epiſt. 8. ad Michaël. Imperat. apud Bin. qui ſtatuendi aliquid circa res fidei, auctoritatem Imperatori

tori denegat, & civilium negotiorum adminiſtrationem, unicam rem ipſius poteſtati ſubjectam, monet iis verbis, *Congregaſtis Concilium adverſus Ignat. Epiſc. Conſtant. & ad Imperii veſtri nutum, cuncti ſunt famulati minores, & ad votum ſæcularium, ut cum pace veſtra dicamus; de ſolio Imperiali deſcendentes, Cathedram præſularem, ut ita fateamur, aſcendiſtis, & pro deſiderio hoſtium ejus, auguſtalium obliti ſceptrorum, quendam Regem Iſraël imitantes, adverſus illum, Sacerdotalis miniſterii arripuiſtis officium: præſertim cùm imperiùm veſtrum, ſuis publicæ rei quotidianis adminiſtrationibus debeat eſſe contentum, nec uſurpare, quæ Sacerdotibus Domini ſolùm conveniunt, &c.*

Et paulò poſt, *Vos autem, quæſumus, nolite præjudicium Dei Eccleſiæ irrogare, illa quippe nullum Imperio veſtro præjudicium infert, cùm magis pro ſtabilitate ipſius, æternam divinitatem exoret, & pro incolumitate veſtra, & perpetua ſalute, jugi devotione precetur. Nolite quæ ſua ſunt, uſurpare; nolite quæ ipſi ſoli commiſſa ſunt, velle ſurripere, ſcientes, quia tantò nimirum à ſacris, debet omnis mundanarum rerum adminiſtrator eſſe remotus, quantò quemlibet ex catalogo Clericorum, & militantium Deo, nullis convenit negotiis ſæcularibus implicari. Denique hi, quibus tantùm humanis rebus, & non divinis præeſſe, permiſſum eſt, quomodo de his, per quos divina miniſtrantur, judicare*

*Judicare præſumant, penitus ignoramus.* Plura ſubdit in eundem ſenſum, maximè quæ à Gelaſ. ſuperiùs retulimus.

Occurrunt Epiſcopi Gallicani, Agobard. Lugd. opuſc. de comparat. utriuſque Regim. Eccleſ. & Polit. dicato Imp. Ludovic. Pio, neque inquit, *Ignorare debueratis majus eſſe regimen animarum, quod eſt Pontificale, quàm Imperiale, quod eſt temporale.* Plura alia ibid. de excellentia jurisdictionis ſacræ, quæ non ſunt hujus inſtituti.

Hincmar. Remenſ. Epiſt. 4. ad Epiſc. Franc. ſtatim init. *Doctrina eſt Chriſtiana, ſecundùm SS. Scripturarum tramitem, prædicationemque majorum, quâ Deo ac Domino noſtro, Ieſu Chriſto, conditore & redemptore noſtro, qui ſimul ſolus Rex & Sacerdos fieri potuit, in cujus nomine, omne genu flectatur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum, diſponente, ſicut B. Gelaſ. Papa, ad Anaſtaſ. Imper. dicit, & in geſtis, quæ nuper in martyrio S. Macræ geſta ſunt, partim continetur, duo ſunt, quibus principaliter, unà cum ſpecialiter cujusque curæ ſubjectis. mundus hic regitur, auctoritas ſacra Pontificum, & regalis poteſtas, in quibus perſonis, ſicut ordine ſunt diviſa vocabula, ita ſunt & diviſa in unoquoque ordine ac profeſſione, ordinationum officia: quamvis enim membra veri Regis atque Pontificis ſecuudùm participationes naturæ, magnificè utrumque in ſacra generoſitate ſumpſiſſe dicantur,* &c. ut ſupra ex

ex Gelaſ. tom.de anathem.quibus memoratis ſic pergit: *Sed tantò gravius pondus eſt Sacerdotium, quantò etiam pro iſtis regibus hominum, in divino reddituri ſunt examine rationem: & tantò eſt dignitas Pontificum major, quàm Regum: quia Reges in culmen regium ſacrantur à Pontificibus, Pontifices autem à Regibus conſecrari non poſſunt. Et tantò in humanis rebus, Regum cura eſt propenſior, quàm Sacerdotum, quantò pro honore, & defenſione, & quiete ſanctæ Eccleſiæ, & Rectorum, & miniſtrorum ipſius, ac leges promulgandp, ac militando, à Rege Regum, eſt eis curæ onus impoſitum.*

Plura ibid. Hincmar. ex quibus utriusque poteſtatis diſcrimina colligantur: quemadmodum & Epiſt. 6. cap. præſertim 33. & 34. ex Leon. Epiſt. 54. ad Marcian. Gelaſ. Epiſt. ad Anaſtaſ. legibus Valentin. Theodoſ. & Arcad. plura congeſſit, quod ipſum facit nomine Carol. Calv. Imp. ad Adrian. II. ſcripta, quæ habetur in auctuario Biblioth PP. Pariſ. Tom. 2.

Hildebert. quoque primo Cænoman. Epiſcopus, deinde Turon. Archi-Presb. Epiſt. 40. ad Herlon. Sagienſ. Epiſc. hoc argumentum tractat, *Membrum*, inquit, *Chriſti Rex, membrum Chriſti Sacerdos, ſcienti loquor, noſti gladium Regis, noſti gladium Sacerdotis. Gladius Regis cenſura curiæ, gladius Sacerdotis, Eccleſiaſticæ rigor diſciplinæ,*

*ſe fideliter tenere, quod Rex Regum, idemque Sacerdos Sacerdotum, qui ſolus potuit Eccleſiam regere, quam redemit, poſtquam humanitatem ſuam in Cœlum evexit, ſemper cum ſuis futurus Divinitate poteſtatem ſuam, ad eam gubernandam Eccleſiam, in Sacerdotes diviſit & Reges, ut quod SS. docerent Pontifices, & ipſi implerent, & impleri facerent devotiſſimi Reges. Quamobrem ſe cupere debitam ſanctitati veſtræ impendere reverentiam, ſicut ei, quem ſciat Divinitatis cultum integrè velle ſervare: atque viciſſim poſtulare, cum eo tale fœdus concordiæ ineatis, ut ubicunque Eccleſiaſticæ utilitati, in portione Regni, ſibi Divinitùs collatâ, veſtræ auctoritatis diſpoſitione, in re tanta cupit conſulere, unanimitate veſtri conſenſus continuò adjuvetur.*

Bernard. Clarevall. lib. 1. de conſid. ad Eug. c. 6. *In criminibus, non in poſſeſſionibus eſt poteſtas veſtra: quoniam propter illa, & non propter has, accepiſtis claves Regni Cœlorum:* ſequitur, *quænam tibi videtur major poteſtas, peccata remittendi, an prædia dividendi: habent hæc terrena infima, judices ſuos, Reges & principes terræ: quid fines aliorum invaditis? quid falcem veſtram, in alienam meſſem extenditis? cur major vis eſſe Domino, qui interpellatus, quodam dicente, dic fratri meo, ut dividat meam hæreditatem, reſpondit, quis me conſtituit judicem inter vos?* Denique Hug. Victor. de Sacram. fidel. lib. 2. p. 2. c. 4. *Ad poie-*

*poteſtatem Regis pertinent, quæ terrena ſunt, & ad terrenam vitam facta omnia: ad poteſtatem ſummi Pontificis pertinent, quæ ſpiritualia ſunt, & vitæ ſpirituali attributa univerſa.*

## CAP. XII.

### *Iudicium S. R. E. Cardinal. ac ſummor. Pontif. de utriuſque principatus diſtinctione.*

OCcurrunt etiam illuſtres S.R.E.Cardinales duo, 1. Petrus Dam. lib. 7. Epiſt. 3. ad Henr. Henr. 11. Imp. filium, quem iis verbis alloquitur, *utraque præterea dignitas, Regalis ſcilicet & ſacerdotalis, ſicut principaliter, in Chriſto, ſibimet invicem ſingularis ſacramenti veritate connectitur, ſic in Chriſtiano populo, mutuo quodam ſibi fœdere copulatur: utraque videlicet alternæ invicem utilitatis eſt indiga, dum & Sacerdotium Regni tuitione protegitur, & Regnum Sacerdotalis officii ſanctitate fulcitur. Rex enim præcingitur gladio, ut hoſtibus Eccleſiæ munitus occurrat, Sacerdos orationum vacat excubiis, ut Regi cum populo Deum placabilem reddat: ille ſub lance juſtitiæ terrena negotia debet dirimere: iſte fluenta Cœleſtis eloquii debet ſitientibus propinare. Ille conſtitutus eſt, ut nocentes atque ſceleſtos, legalium ſanctionum cenſurâ coërceat: iſte ad hoc ordinatus eſt, ut per claves Ec-*

*cleſiæ*

*cleſiæ quas accepit, alios zelo canonici rigoris adſtringat, alios per manſuetudinem Eccleſiaſticæ pietatis abſolvat.*

Alter Petrus Cardin. Bertrand. Epiſc. Eduenſ. qui fuſiſſimè tract. de Orig. & uſu Juriſd. utriuſque tam ſacræ quàm profanæ limites ſtatuit, & ſacræ præſertim jura tuetur: quæ fuſiùs quoque defendit adverſus Petr. de Cugner. milit. & conſiliar. Philipp. Valeſ. Francor. Regis, nomine prælatorum omnium Regis Franciæ, quibus à prædicto Regis conſiliario, intentata lis erat, quòd plurima, quæ juriſdictionis temporalis erant, ad ſe traxiſſe viderentur: nec abnuebat Petr. de Cugner. poteſtati temporali nullum jus eſſe circa ſpiritualia; quin imò, eo præſertim argumento nitebatur, quòd diſtinctæ officiis & actibus, iſtæ poteſtates eſſent, atque adeo nulli earum in alterius fines invadere liceret. Unde hoc orationis ſuæ thema aſſumpſerat, ex c 23. Math. *Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo.*

Itaque dicam duntaxat Prælatis intentabat, quòd quæ juriſdictionis eſſent temporalis, ea, ac ſi ſui fori, ſuæque cognitionis eſſent, ſibi vendicarent. Cujus petitiones declinabat dictus Cardinalis, eâ exceptione, quòd licèt plurimorum, circa prædia, & rerum diviſiones, quæ fori non ſunt Eccleſiaſtici, cognitionem ad ſe traherent Antiſtites

tiſtites Galliar. nihil tamen, inquam, contra officium ſtatumque ſuum committerent: utpote qui juriſdictionis temporalis capaces eſſent, quemadmodum & cæteri Regnicolæ, & jurisdictionem iſtam, diuturnâ poſſeſſione pluſquam trecentorum ſcilicet annorum, ſuam effeciſſent. Ultrò citróque per aliquot dies, res diſceptata eſt, tandemque Rex Philippus, pro Epiſcopis judicavit. legi poteſt iſta diſceptatio tom. 4. Biblioth. PP. p. 1.

Denique ultimo loco referendi nobis ſunt, duo ex ſummis Pontificibus, poſteriorum temporum; Innoc. III. & Urban. IV. prior ſcribens Illuſtriſſimo Conſtantinop. Imp. ut habetur c. *ſolit.* de major. & obed. *noſſe*, inquit, *debueras, quòd fecit Deus duo luminaria, in firmamento Cœli: luminare majus, ut præeſſet diei, & luminare minus, ut præeſſet nocti: utrumque magnum, ſed alterum majus: ad firmamentum igitur Cœli, hoc eſt, univerſalis Eccleſiæ, fecit Deus duo magna luminaria, id eſt, duas inſtituit dignitates, quæ ſunt Pontificalis auctoritas, & Regalis poteſtas: ſed illa, quæ præeſt diebus, id eſt, ſpiritualibus, major eſt: quæ verò carnalibus, minor; ut quanta eſt inter ſolem & lunam, tanta inter Reges & Pontifices differentia cognoſcatur.*

Eadem comparatione utitur, Urban. IV. litteris ad Romanor. Regem, quas lectione dignas

dignas cenſuit, auctor judicum rer. ab Arragon. Regibus geſtarum, tom. 3. Hiſp. illuſtratæ, eaſque proinde in indices ſuos retulit: orditur autem ab iis verbis ſum. Pontif.

*Qui Cœlum terramque regit, is nimirum Cœli novit ordinem, & in terra poteſt cœleſtis ponere ordinis rationem. Is exempla de ſuperis ad inferiora derivans, ſicut in firmamento Cœli, duo luminaria magna conſtituit, ut mundum vicibus illuſtraret, ſic & in terris maxima dona ſua, Sacerdotium videlicet & Imperium, ad plenum ſpiritualium mundanorumque regimen, ad firmamentum Eccleſiæ militantis inſtituens, utriuſque poteſtatis diſcrevit, officia, ut eorum officioſa diverſitas nullâ ſibi adverſitate diſſentiat: ſed in commiſſi executione regiminis, ex officii debito, in voti unitate concordet: & ipſorum proculdubio pro futura concordia, alterutrius alternis fulta præſidiis, ac utriuſque mutuis fota favoribus, opus juſtitiæ liberiùs operetur, pacem mundo pariens, tranquillitatem inducens, & nutriens unitatem. Imperium ſiquidem ad ſalutem Sacerdotali auctoritate dirigitur, & ipſius adjutum ſuffragiis, ſedatis procelloſis interdum imminentium tempeſtatum turbinibus, tranquillum redditur & quietum: Sacerdotium verò, pium & tutum habere debet refugium, imperialem manſuetudinem cum ſua veneratione conjunctum; ut Imperii Rom. faſtigium, & ejus culmini*

*mini præſidens, ſpecialis advocati, & defenſoris præcipui, circa Eccleſiam gerat officium, & in ipſius fortitudine brachii, defenſentur Eccleſiæ libertates, & jura teneantur ipſarum, exſtirpentur hæreſes, cultus Chriſtianæ fidei amplietur, & inimicis conſternatis ejuſdem, in pacis pulchritudine ſedeat populus Chriſtianus, & in Regis opulentia quieſcat.*

Alias comparationes, duarum iſtarum poteſtatum, tradunt alii; Ambroſ. poteſtatem ſacram auro, mundanam plumbo, comparat, lib. 2. de dign. Sacerd. c. 2. iis verbis, *Honor igitur, fratres, & dignitas Epiſcopalis, nullis poterit comparationibus adæquari: ſi Regum fulgori compares, & principum diademati, longè erit inferius, quàm ſi plumbi metallum, ad auri fulgorem compares, quippe cùm videas, Regum colla, & principum, ſubmitti genibus Sacerdotum, & exoſculatis eorum dextris, orationibus eorum credant ſe communiri.*

Quæ verba Ambr. referuntur à Gregor. VII. Epiſt. 21. ad Herman. corruptè, Herimitenſ. Epiſc. Metenſ. Quâ Epiſt. Exorciſtarum ipſorum poteſtatem, Regiæ præferendam eſſe, contendit, & fusè comparationem utriuſque poteſtatis inſtituit. Bartol. autem in Novell. 6. in princ. duas iſtas poteſtates, tanquam fratrem & ſororem, comparat: fratris locum, ſacram tenere, profanam ſororis, docet. Omitto innu-

innumera alia, quæ in hanc rem proferri poſſunt.

Ex iis verò poſterioribus teſtimoniis, multa confirmari poſſunt, quæ ſuperioribus tradita ſunt, nimirum, poteſtatem ſacram circa animas verſari; ad earum ſalutem, ex proprio fine tendere; non violentiam inferre, ſed ſuaſionem præmittere; ſæculari & nobiliorem eſſe, & quodammodò ſuperiorem; tum quòd apud Deum, qui eſt fons totius dignitatis, primum locum habeat Sacerdos, cui ſcilicet Imperatores ipſos & Reges commendat: tum quòd Reges ac principes, divinam & naturalem, in Reip. adminiſtratione, ſequi debeant legem, quam à Sacerdotibus debent addiſcere: Sacerdotes autem à Regibus, circa ſuum officium, nec dirigi, nec juberi debeant, nec conſilii accipiendi neceſſitate ducantur.

Sæcularem verò poteſtatem circa corpus verſari, ad hominum ſalutem per ſe non referri; ſed ad pacem, & tranquillitatem publicam, violentiam inferre, nec ſuaſionem exigere; ignobiliorem eſſe ſacrâ, ſeu Sacerdotali, quia ad Deum minùs, quàm illa accedit; inferiorem quodammodò eſſe, ac ſubditam, tum ut apud Deum benè illis ſit, qui per Sacerdotem reconciliantur, ac grati efficiuntur, tum ut homines ſibi ſubditos, rectè & ſecundùm Dei legem regere

ac gubernare poſſint, quemadmodum docuimus.

# QUÆSTIO XIII.

## In Eccleſia eſſe aliquam juriſdictionem coactivam.

### CAPUT. I.

*Damnantur, qui juriſdictionem coactivam Eccleſiæ adimunt.*

EX iſta verò doctrina, quam jam quæſt. præc. fusè explicuimus, Corollaria quædam, adverſus Hierarchiæ perturbatores plurimos, egregia deduci poſſunt. I. Suam eſſe Hierarchiæ, ſeu ſacro principatui, juriſdictionem; nec omninò ab Eccleſiaſtica poteſtate, ſecundùm ſe, & ex inſtitutione ſua, omnem juriſdictionem, quam *coactivam* vocant, eſſe amandandam; quod olim defenderunt Marſil. de Padua, & Joann. de Janduno, ob hanc cauſam, à Joan. XXII. damnati, cujus damnationis verba audire præſtat, quàm ineptè velle, aut iſtos auctores, malè ſentientes, è cerebro noſtro exponere, aut Joann. ac proinde Catholicam ſen-

ſententiam, aliis ſeu noſtris, ſeu cujuſquam auctoris verbis, explicare.

Quintus autem error iſtorum hominum adverſus Hierarchicam juriſdictionem militabat, quem iis verbis proponit ſumm. Pontif. *Quinto adhuc iſti blaſphemi dicunt, quòd tota eccleſia ſimul juncta, nullum hominem punire poteſt, punitione coactivâ, niſi concedat Imperator; quod utique Doctrinæ Euangelicæ noſcitur obviare. Conſtat enim, quòd à Chriſto, Petro, & in perſona Petri, Eccleſiæ, poteſtas coactiva conceſſa, vel ſaltem permiſſa exiſtit; quæ quidem permiſſio fuit poſtea adimpleta, cùm ſibi Chriſtus dixit, quodcunque ligaveris ſuper terram, &c. Ligantur enim non ſolùm voluntarii, ſed inviti: adhuc ſicut ibi legitur in Matthæo, quòd ſi aliquis damnum alicui indebitè dederit, illudque ad mandatum Eccleſiæ noluerit emendare, quod Eccleſia, per poteſtatem à Chriſto ſibi conceſſam, ipſum ad hoc per excommunicationis ſententiam, compellere poteſt: quæ quidem poteſtas utique coactiva eſt. Circa quod eſt advertendum, quòd cùm excommunicatio major, nedum excommunicatum, à perceptione ſacramentorum removeat, ſed etiam à communione fidelium, ipſum excommunicatum excludat, per quod corporalis à Chriſto coactio Eccleſiæ eſt permiſſa: quia ſecundùm leges imperiales, gravius reputatur, inter homines converſari, ipſorumque privari ſuffragiis, quàm*

*ab hominibus ſeparari. Ex quo ſequitur, poteſtatem coactivam, non ab Imperatore terreno, ſed ab ipſo Chriſto fuiſſe originaliter Eccleſiam conſecutam.*

*Præterea beatus Petrus, poſt aſcenſionem Domini, in perſonam Ananiæ & Saphiræ uxoris ſuæ, ſine imperiali conceſſione aliqua, hac uſus eſt poteſtate, in quos, quia de pretio agri, Eccleſiam fraudaverant, mortis ſententiam promulgavit quæ quidem ſententia non proceſſit de conjugum voluntate. Item beatus Paulus Elymam magum, Sergium Paulum, à fide quærentem abducere, ad tempus luce privavit. Fornicatorem quoque Corinthium, in carnis interitum tradidit Sathanæ. Item ad Corinthios ſcribens, idem Apoſt. dixit, quid vultis, in virga ad vos veniam? in charitate & ſpiritu manſuetudinis? in quo ſatis coactivam poteſtatem ſuppoſuit ſe habere. Item ſcribens, eiſdem alibi, dixit, arma, inquit, militiæ noſtræ, non carnalia pro Deo, id eſt, à Deo conceſſa, ad deſtructionem munitionum, conſilia deſtruens, & omnem multitudinem extollentem, ſe adverſus ſcientiam Dei ut ſequitur, in promptu habentes ulciſci omne malum. Ex quibus patet, Paulum non ab Imp. ſed à Deo habuiſſe poteſtatem iſtam coactivam.*

Joannes autem XXII. hunc articulum, qui omnium poſtremus eſt, cæteroſque quatuor articulos, *Velut S. Scripturæ contrarios, & fidei Catholicæ inimicos, hæreticos ſeu hæ-*

*hæreticales, & erroneos damnavit, nec non & prædictos Marſil. & Ioan. hæreticos, imò hæreſiarchas fore manifeſtos, & notorios*, finaliter declaravit.

Miſſa eadem damnatio eſt, ad Facultatem Pariſ. ac recepta, anno M. CCC. XXX. die prima Septembr. in congregatione habita in domo Cancellarii Pariſ. & decreta inquiſitio adverſus eos, qui dictos libros Marſil. de Pad. & Joan. de Jand. Gallicos fecerant, quemadmodum in publicis ejuſd. Facult. tabulis habetur. Unde & poteſtatem coërcitivam, Eccleſiæ à Chriſto convenire, docuerunt ſemper ejuſdem Facultatis Magiſtri: eamque iiſdem ferè argum. quibus Joan. XXII. probat Gerſon de poteſt. Eccleſ. conſid. 4. fuſe Herv. lib. de poteſt. Eccl. itemque Petr. de Alliac. & Joan. Major, in eodem argumento verſantes.

Sed notanda verba Almayn. de auct. Eccl. c. 2. corall. 3. *Marſilius de Padua deviavit à fide, omnem juriſdictionem coërcitivam ab Eccleſia auferens.* Item de poteſt. Eccleſ. & Laïca, quæſt. 3. c. 2. *Marſil. de Padua ponit, quòd Papa nullam habet poteſtatem coërcitivam ſive coactivam, ex inſtitutione Chriſti, ſed iſta opinio eſt damnata: erroneum enim eſt, quòd Papa non habeat poteſtatem coactivam, in ullis rebus.*

In Conc. quoque Senon. Provinc. ha-

 bito

bito anno 1528. Præſidente Anton. Cardin. à Prato, Archiepiſc. Senon. Regni Franciæ Cancellar. cui plurimi ex DD. Facultatis Pariſ. intererant, damnantur errores varii, Marſil. Patav. interque cæteros, ille, quem à Joan. XXII. damnatum diximus, *Poſt hos*, nempe Valdenſes (inquit Concil.) *ſurrexit Marſil. Patavin. cujus peſtilens liber, qui defenſorium pacis nuncupatur, in Chriſtiani populi perniciem, procurantibus Lutheranis, nuper excuſus eſt. Is hoſtiliter Eccleſiam inſectatus, & terrenis principibus applaudens, omnem prælatis adimit juriſdictionem, eâ duntaxat exceptâ, quam ſæcularis largitus fuerit Magiſtratus.*

Verùm accurata hujus quæſt. deciſio, integrum librum exigeret, nec hujus temporis nec loci, nec mei inſtituti. Brevem duntaxat illius explicationem, ne quid ad opuſculi noſtri perfectionem deſit, ſubnectimus.

## CAP. II.

### *Fundamenta erroris contrarii refelluntur.*

1. QUænam fuerint fundamenta erroris, Marſil. de Pad. explicandum eſt, quatenus ipſa contrariis rationibus Joan. XXII. ritè redargui, & ab Eccleſia-

ſtica

ſtica traditione convelli, penitùs innoteſcat.

Supponit igitur Marſil. de Pad. ut patet ex libro ab ipſo conſcripto, qui inſcribitur, *defenſor Pacis ad Ludov. Bavar. Imp.* juriſdictionem coactivam non eſſe, cui non conceditur facultas infligendæ alicujus pœnæ invito, cùm enim non cogatur, qui ſpontè aliquid facit, quia coactio voluntario & ſpontaneo opponitur, non ſolùm ex Philoſophis, Ariſt. in libr. Ethic. & cæteris; verùm etiam ex PP. Iren. lib. 4. c. 7. Tert. lib. 2. contr. Marc. c. 2. Hil. in Pſ. 2. Orig. Proœm. lib. Periarch. Euſ. de Præp. Euang. c. 6. Epiph. Hær. 5. & 16. & Macar. Hom. 15. Chryſ. Hom. 11. in Joan. & alibi ſæpe. Aug. paſſim, & cæter. ex iis ſequitur, juriſdictionem coactivam non habere, qui invito pœnam infligere non valet, Eccleſiam autem, defendebat Marſil. nullam poſſe infligere, niſi volenti.

Probare nitebatur his auctoritatibus, quarum aliquas ſuperiùs protulimus, quæ ſuadere videntur, nonniſi volentem ab Eccleſia puniri, & eum qui nolit Eccleſiæ judicium ſubire, aut pœnam ab ea impoſitam ferre, nec ad judicium, invitum per Eccleſiam adduci poſſe, nec compelli, ut pœnam in ſe admittat; nam, inquiebat ille, nec pœnitentias corporales, à Sacerdote impoſitas, aliquis ſubit, niſi volens;

& licèt excommunicetur, aliquis nolens, excommunicatio iſta non eſt pœna ſolius Sacerdotis, ſed totius communitatis, ſeu judicis à communitate electi, ſive ille ſit Sacerdos, ſive non ſit; Sacerdos verò ſolùm clavigeri officium exhibet, pronuntiando maledicti ſententiam in eos, qui judicio totius communitatis renituntur; judex civilis conſtringit, ut ipſa ſerventur.

Eadem ferè fundamenta, Anton. de Domin. lib. 5. de Republ. c. 1. 2. & 3. quæ omnia, hoc loco, ex profeſſo à nobis, impræſentiarum minimè refelluntur; quæ & ab aliis DD. feriò ſatis, Deo laus, refutata ſunt: iis tamen obiter refellendis hîc, jam ſufficiunt iſtæ elucidationes.

## Cap. III.

### *Eccleſiaſtica poteſtas, quomodo corporales pœnas, prodigioſâ virtute inferat.*

1. ELucidatio. Eccleſia nonnunquam, poteſtate Divinitùs traditâ, miracula faciendi (quæ licèt neque ſingulis Eccleſiæ Paſtoribus, neque paſſim conceſſa ſit, in Eccleſiæ tamen corpore jugiter perſeverat) corporales pœnas, mirâ virtute inferendi, auctoritatem habet: hujuſque poteſtatis exempla, Joan. XXII. protulit, Ananiam & Saphyram morte mulctatos; Ely-

Elymam magum cæcitate punitum; fornicatorem Corinthium ſatanæ diſcerpendum traditum. Nec ab iis abludit Chryſ. Serm. cit. 50. de ver. Script. & Apoſtol. dign. Cacodæmones, tanquam carnifices obſequentes præſtò eſſe docens, qui Sacerdotum ſententiam exequantur, & ab iis maledictos torqueant.

Idem quoque Chryſ. & reliqui Græci interpretes in 1 ad Cor. c. 5. hominem, qui excommunicationis ſententiâ olim afficeretur, tradi ſolitum dicunt ſatanæ, ut ab eo cruciaretur, vel per morbum, vel aliter, citra mortem tamen, quomodo S. Job traditus à Deo dicitur, ut citra mortem, variis ærumnis & tentationibus affligeretur. Theodor. inter Græcos, eandem quoque ſententiam inculcat, in prior. ad Timoth. c. 1. Ambroſ. lib. 1. de pœn. c. 12. eandem ſententiam amplectitur, quod confirmat c. 13. *Explanamus*, inquit, *Pauli ſententiam, nunc verba ipſa conſideremus, quâ ratione dixerit, quod tradiderit eum ſatanæ, in interitum carnis; quia tentator noſter Diabolus eſt, nam debilitates membris ſingulis inferre, & ægritudines toto ſolet movere corpori. Denique percuſſit S. Iob, ulcere malo, à pedibus uſque ad caput, quia poteſtatem acceperat, interitum carnis ejus, dicente* Deo; *ecce trado tibi eum, tantummodò animam ejus cuſtodi. Hoc iiſdem verbis Apoſt. tranſtulit, dicens, quod tradiderit*

*rit hujuſmodi hominem ſatanæ, in interitum carnis, ut ſpiritus ſalvus ſit in die Domini noſtri Ieſu Chriſti. Magna poteſtas! magna gratia! quæ imperat diabolo, ut ſe ipſe deſtruat, &c.*

Aſſentitur Pacian. Barcinon. Epiſt. 3. ad Sympron. iis verbis, *Deinde vides, quòd hic ipſe peccator inceſtus, non morti traditur, ſed ſatanæ, ad emendendum, ad colaphiſandum, ad pœnitendum. Denique ait, ad interitum carnis: non tamen animæ, non etiam ſpiritus, ſed ad ſolius carnis interitum, tentationes ſcilicet, carnis anguſtias, detrimenta membrorum: ſicut alibi de intemperantibus dicit, tribulationes autem carnis patientur hujuſmodi.* Aſſentitur Hier. Epiſt. 1. *Nunc verò inobediens, ſpiritali truncatur mucrone, aut ejectus de Eccleſia, rapido dæmonum ore decerpitur.* Aſſentitur Primaſ. & Haymo, in eund. loc. Apoſt. inclinat Aug. lib. 1. de Serm. dom. in mont. c. 20. lib. 2. contr. Epiſt. Parmen. c. 1.

Poſſuntque exempla hujus rei proferri plurima; v. g. quod in vitâ S. Ambroſ. refert Paulin. Ambroſium, cùm Stiliconis Comitis ſervum, anathemate percuſſiſſet, eodem momento ſpiritum immundum arreptum diſcerpere cœpiſſe. Quod, teſte Marcellin. Preſb. lib. de ſchiſm. Urſic. & Dam. cùm Zozimus, Neapolitanæ Cathedræ invaſor, à Maximo, legitimo Epiſcopo, fuiſſet excommunicatus, *inter ipſi*

*verbi*

*ipſa verba ſacerdotalia, ejus lingua protenſa fuerit, nec valuerit eam amplius revocare, intra oris meatum, eo quòd contra naturæ modum, extra os penderet, ut bovi anhelo*, nec ſanari potuerit, niſi ubi Epiſcopatui ceſſit. Quod Eudoxia Imperatrix, à Chryſ. & Innoc. I. excommunicata, infeliciter, juxta prædicationem Innoc. qui litteris excommunicationis, præſentis etiam vitæ mala comminatus fuerat, perierit; & urna, in qua corpus ejus quieſcebat, jugi motu contremuerit, donec reducto in urbem Conſtantinop. Chryſ. corpore, precibuſque à filio fuſis, ante venerabile cadaver, motus iſte repreſſus fuerit, ut referunt auctor. vit. S. Chryſ. Niceph. Cedren. & alii. Quod Dioſcor. in Chalced. Conc. damnatus, infeliciſſimè in exilio mortuus fuerit.

Quod Cariſius, Eccleſiæ S. Eleuth. Martyr. Clericus, contemptor anathematis, à Gennad. Patriarcha Conſtantinop. in eum, ob malos mores contorti, ubi litteris publicis Gennad. Martyrem deprecatus eſſet, ut eum vel emendaret, vel è medio tolleret, die craſtina mortuus in lecto inventus fuerit, teſtibus Theod. lectore, lib. 1. collectan. & Sophron. c. 145. Quod Nantinus Engoliſm. Comes, ab Heraclio Epiſc. excommunicatus, obierit, inclamans, ſe ab Heraclio comburi, teſte Greg. Turon. lib. 5. Hiſt. c. 36. Quod Sigebertus

Rex in Anglia, juxta prædictionem Epiſcopi, à ſuis in domo ſua occiſus fuerit, quod Comiti cuidam, ab Epiſcopo, ob illicitum conjugium excommunicato, communicaſſet, teſte Bed. lib. 3. Hiſt. c. 22.

Quòd cùm B. Machutius ſeu Maclovius, ſacrilegos ſuæ diœceſeos homines, & impios ſatanæ tradidiſſet, & pulverem de pedibus ſuis excutiens, exiiſſet, terra ſterilis & infructuoſa reddita fuerit, homines, innumeris morborum generibus, affecti fuerint, alii ſcilicet membrorum debilitate cæperint contrahi, alii lepræ ſqualore, alii viſu privari, alii oris officio deſtitui, alii auditu carere, donec Epiſcopum ſuum pœnitentes revocaſſent, eique obedientes effecti fuiſſent teſte Sigeb. in ejus verba apud Sur. 25. Novembr. Attendant hæc contumaces, ac pervicaces & ſanentur.

Quibus omnibus, & innumeris aliis, quæ brevitatis cauſa prætermitto, congruit, quod tradit. Joſeph. de bell. Judaic. lib. 2. c. 7. eos, qui apud Judæos, pro peccatis ſuis, à congregatione ejecti fuiſſent, & extra Synagogam facti, miſerabili morte conſumptos fuiſſe. Eæ enim ſunt, *immiſſiones per Angelos malos*, quarum meminit Propheta Regius, Pſ. 71. ob quas, carnifices Reipubl. Chriſtianæ cacodæmones, à PP. dici ſolent: eo enim nomine, præter citatos illos indigetant. Orig. lib. 7. contr. Celſ.

in

in fin. & rurſus lib. 8. Hieron. in c. 2. Joël. Chryſol. ſerm. 17. Baſil. Syneſ. Aug. & alii.

Fundatur autem iſta poteſtas, Eccleſiæ collata, in iis verbis Chriſti, Marc. 16. Quibus Apoſtolis donaſſe dicitur, poteſtatem ſpirituum immundorum; licèt enim poteſtas ejiciendi dæmonia præſertim iis verbis ſignificetur, tamen & poteſtas tradendi ſatanæ videtur indicari, ut notat S. Thom. in eum loc. cujus poteſtatis exemplum pæbuit Chriſtus, dum in porcos, dæmonia ab homine ejecta, immiſit, quæ malè ipſos habuerint, & in mare præcipitarint, Math. 5. & Luc. 8.

## CAP. IV.

### *Quomodo vim interdum adhibeat Eccleſia & pœnas corporales inferat, ratione domeſticæ poteſtatis.*

Elucidatio 11. videtur etiam ſtatuendum, Eccleſiaſticis prælatis, ratione poteſtatis œconomicæ, ſeu domeſticæ, de qua inferiùs, poſſe ex inſtitutione Chriſti, vim corporalem iiſdem permitti, quæ Patribus familias permittitur: unde quemadmodum poteſt unuſquiſq; privatum quemvis è domo ſua repellere, etiam adhibitâ, ſi aliàs exire nolit, corporali violentiâ; ſimiliter & indignos, & excommunicatos, Præ-

lati Eccleſiaſtici, etiam adhibitâ corporali renitentiâ, ab Eccleſiæ liminibus, per ſe, vel per Oſtiarios, Subdiaconos, Diaconos, ingredi prohibebant, vel ingreſſos olim ejiciebant: illudq; primò conſtat ex facto Chriſti, qui è domo Dei ementes & vendentes ejecit, formam dans Sacerdotibus novæ legis, ut idem ſibi licere prætendant, quippe cùm Oſtiariorum officium, eo facto, Chriſtus Dominus demonſtrarit, teſtibus Ivon. Carnot. ſerm. habit in Syn. de excell. SS. Ordin. & aliis Eccleſ. rituum ſcriptoribus.

Conſtat II. ex uſu Moſaicæ legis, quâ vigente, Sacerdotes & legis DD. jus habebant è templis, & Synagogis, indignos ejiciendi: quod utique patet exemplo, quod habetur, cæci nati, de quo Joan. 9. *& ejecerunt eum foras*; quæ verba, Chryſ. Caten. Græca in Joan. & Theophyl. in eum loc. de ejectione è templo; Leont. de ejectione è Synagoga, interpretantur. Et ſanè clara ſunt iſta verba Chriſti, Joan. 16. *abſque Synagogis facient vos*. Clarum & iſtud Judæorum decretum, Joan. cit. c. 9. & 12. ut qui confiteretur Chriſtum, extra Synagogam fieret, ſeu è Synagoga ejiceretur.

Conſtat III. ex S. Paul. 1 Cor. 5. quo loco, excommunicationis actum, verbis *tollendi è medio*, & *auferendi*, exprimit, v. 2. & vos inflati eſtis, & non magis luctum *habuiſtis, ut tollatur è medio veſtrum, qui hoc opus fecit*

*fecit*; v. ult. *auferte malum, ex vobis ipſis*, quæ verba poteſtatem Antiſtitum Eccleſiæ oſtendunt eam eſſe, ut poſſint jubere, è cœtu Eccleſiæ ejici eos, quos indignos ipſo cœtu judicarint. Colligitur etiam ex verbis Joan. Epiſt. 2. can. v. 10. *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis.* Si enim privatis licet imò præcipitur excommunicatos à domo ſua excludere, non minùs Eccleſiæ Prælatis licebit, à domo Dei, quæ in Sacerdotis eſt poteſtate, non Imperatoris, ut fusè tradit Ambroſ. Epiſt. 33. in veter. edit ſeu lib. 2. epiſt. 14. Marcell. ſor. in novis, conteſtatus, ea quæ divina ſunt, Imperatoriæ poteſtati, non eſſe ſubjecta; à domo, inquam, Dei, indignos, & per ſententiam expelli juſſos, facto ipſo excludere.

Sed & notandum, eundem Ambroſium conc. ad Pop. adverſus Auxent. Baſilicam, quam auctoritate imperatoria, Auxentius junior Arrian. ſibi vendicare ſtudebat, *hæreditatem PP. hoc eſt, Dionyſii, qui ex exilio in cauſa fidei defunctus fuerat, hæreditatem Euſtorgii confeſſoris, hæreditatem Myroclis, atque omnium retro fidelium Epiſcoporum*, vocitare. Si enim à ſua hæreditate, extraneum excludere licet, & ab Eccleſiis excludere indignum, Sacerdoti licebit.

Colligitur etiam ex continua Eccleſiæ praxi,

praxi, quam plurima egregia documenta oſtendunt: ac 1. conſtat ex conſtitutionibus Apoſtolic. lib. 2. c. 57. & lib. 8. c. 11. Dion. c. 5. Eccl. Hier. & Maxim. Scol. in eund. loc. Hier. Epiſt 3. ad Heliod. Aug. 6. Confeſſ. cap. 2. & lib. de Paſtor. cap. 13. Conc. Carth. IV. c. 8. aliiſque paſſim, quòd Diaconi, Subdiaconi, iiſque inſervientes Oſtiarii, ad fores Eccleſiæ ſtabant, Antiſtitis juſſa executuri, eumque vel admiſſuri, vel rejecturi, quem ipſe deſignaſſet.

Deinde Conſtit. Apoſt. lib. 2. c. 58. Peregrinorum commendatitiæ litteræ, à Diacono inquiri jubentur, antequam in ſynaxim introducantur. Præterea Philippum Cæſar. ex fama refert Euſeb. lib. 6. Hiſt. c. 27. cùm in die poſtrema vigiliæ Paſchalis, cum multitudine in Eccleſiâ particeps fieri vellet, ab Epiſcopo, non priùs permiſſum intrare, quàm peccata confeſſus, & in pœnitentium ordinem redactus fuiſſet. Theodoſium, ab Ambr. propter cædem Teſſalonicæ factam, ab Eccleſiæ liminibus excluſum, tradunt, Theodor. lib. 5. c. 17. Zozom. lib. 7. c. 24. Niceph. lib. 12. c. 41. Eudoxiam Imper. Oſtiarius, juſſione Chryſ. Eccleſiam intrare prohibuit, ſi credimus Pallad. Georg. Alexand. & aliis ejuſd. vitæ ſcriptoribus.

Conſtat teſtimonio Auguſt. lib. 6. conf. cit. cap S. Monicam matrem ejus, cùm ad memo-

memoriam SS. ſicut in Africa ſolebant fideles, pultes, & panem & merum attuliſſet, ab Oſtiario prohibitam, neque graviter id tuliſſe, *ubi hoc Epiſcopum prohibuiſſe*, cognovit. Idem Sanƈt. lib. de paſt. c.13. vel per ſeipſum, vel per miniſtrum, ignotos, ad Eccleſiam accedentes probandi, Antiſtitis officium eſſe, deſcribit, *Ovis Dei*, (verba ſunt Auguſt.) *gregem ſuum quærit, puta ovem de oriente veniſſe in Africam, quærit gregem ſuum, incurrit in te, in Baſilicam tuam intrare vult, commoveris ignotâ facie, vel tu, vel miniſter tuus ſtans, vel ſedens ad oſtium, interrogat ovem, quærentem gregem ſuum, imò gregem Dei: cum grege ſuo intrare vult, ubi eum eſſe putat: quæris, Paganus es an Chriſtianus? reſpondet, Chriſtianus, ovis eſt enim Dei. Quæris, ne fortè Catechumenus ſit, & irruat ſacramentis: reſpondet, fidelis. Quæris, cujus communionis ſit? reſpondet, Catholicus.*

Huc etiam refer, quòd peregrini, ſine litteris communicatoriis ſui Epiſcopi, ab Eccleſia interdum excluderentur, ex Can. Apoſt. quibuſdam 9. quibuſdam 12. & Conſtitut. lib. 2. c. 58. Conc. Carthag. 1. c. 7. Arelat. 1. c. 9. & aliis: nonnunquam verò in Eccleſiam quidem, ſed non ad communionem, vel oblationem reciperentur.

Verùm poteſtatis iſtius apex eſt, quòd liceat Catholico Antiſtiti, divinas, atque eccleſia-

cleſiaſticas leges, eâ pœnâ confirmare, ut prævaricatores earum, ab Eccleſiaſticis limitibus arceantur: cujus poteſtatis illuſtre exemplum, in Chryſ. qui hom. 8. in Act. Apoſt. menſem tantùm populo Conſtantinopol. præſtituit, quo elapſo, ſi quis vel ex conſuetudine juraret, ab Eccleſiæ ingreſſu removeretur. *Si quis noluerit hoc præceptum perficere, quemadmodum tubâ quadam per verbum denuntio: abſtineat à liminibus Eccleſiaſticis ille, ſive princeps ſit, ſive alius diademate cinctus. Nunquid depoſuiſtis me ab hoc principatu? vel ſi manſero, multa me manent pericula? non patiar, ut aſcendam in hunc thronum, magna non faciens.* Et paulò poſt, *Ecce iterum denuntio, & clarâ voce clamo, jocum nullus eſſe putet: abarcebo & prohibebo non obtemperantes: & quamdiu in hac ſede conſedero, nihil illius juſtificationibus præferam: ſi me quis dejecerit, poſtea ſine culpa ſiam.* Lege pariter epiſt. Iſid. Peluſ. 28. Euſ. Epiſc. lib. 1. Epiſt. ipſius.

Egregium verò hujus poteſtatis exemplum, in Babyla, Antioch. Epiſc. qui Numerianum Imperat. inſpicere Chriſtianorum arcana myſteria volentem, ingredi prohibuit, nefas eſſe dicens, eum in domum Dei tam præcipitanter ingredi, & divina myſteria contaminatis oculis inſpicere, teſte Niceph. lib. 6. c. 37. in quo exemplo, id ſpeciatim obſervandum, quòd à Chryſ.

Chryſ. ſanctus ille præſul, non ſolùm Imp. ingredi volentem objurgaſſe, ſed dextrâ in pectus impactâ, ne ingrederetur, obſtitiſſe, referatur, lib. de Babyl. adv. gent. ſed plura in hanc rem, ſi de excommunicatione Eccleſiaſtica, ex profeſſo nos diſſerere, aliquando contingat.

## Cap. V.

### *Confirmatur præcedens elucidatio.*

Denique, quemadmodum filii à parentibus, ſervi à dominis, diſcipuli à præceptoribus, pœnis corporalibus caſtigantur; ſimiliter ii, qui in familiam Eccleſiaſticam tranſcribuntur, etiam corporali pœna, vel mulctâ pecuniariâ, putà ſtipendiorum Eccleſiaſticorum, divino jure debitorum, (quorum diſtribuendorum poteſtas, vel tempore ipſo Apoſtolorum, erat in poteſtate Epiſcopi, ut patet ex 1 ad Tim. 5. & aliis) privatione puniri, ex eadem inſtitutione Chriſti poſſunt; quam poteſtatem oſtendit Apoſtolus, dùm adverſus Presbyterum, accuſationes ſuſcipere, proprium officium Epiſcopi demonſtrat, cap. cit. prior. ad Tim.

Fundatur autem hæc poteſtas, in filiatione ſpeciali, quâ per ordinationem, Clerici incipiunt Epiſcopis, tanquam parentibus obſtringi: fundatur in adoptione, quâ

in

in Chriſti familiam, hæreditatem & ſortem, transferuntur, cujus familiæ Epiſcopus à Chriſto auctor eſt conſtitutus, *tanquam fidelis & prudens, quem conſtituit Dominus, ſuper familiam ſuam*: Fundatur in ſubjectione, quam habent inſtrumenta & organa, cauſæ ſuæ principali: ita enim comparantur Clerici omnes cum Epiſcopo, ut ejus quodammodo, in tota Hierarchica functione, inſtrumenta ſint, atque adeò eidem in officio ſubjecti, & ab eo applicandi, vel removendi: fundatur in pacto & convento iſtorum hominum, inito cum Eccleſia, in cujus corpus Hierarchicum admittuntur, cum ſubjectione Epiſcopo. Denique fundatur in profeſſione obedientiæ, quam Epiſcopo emittunt.

Quæ omnia, divinâ lege ſancitâ obediendi neceſſitate, Clericos Epiſcopis ſubjiciunt; Eodemque jure, domeſticum in eos imperium, Epiſcopis tribuunt, ita ut caſtigationes quasdam corporales, ac pecuniarias quasdam mulctas, imponere poſſint, quod uſus Eccleſiæ perpetuus, ab Apoſtolis oſtendit, quemadmodum fortè alibi, ſingulari tractatu, Deo dante, oſtendemus: hæc enim, quæ paucis iſtis verbis concluſimus, integram & fuſiſſimam diſputationem poſtulant, alibi fortè in lucem emittendam. Lege & auctores, qui hoc argumentum copioſiùs tractant, maximè in ſchola Sorbonica Pariſ. Suffi-

Sufficiat hîc, ex Auguſt. proferre, quæ ipſe in Pſal. 102. de ea poteſtate domeſtica ediſſerit, *Quid ergo*, inquit, *dormiet diſciplina? auferetur omnis correptio? non auferetur? quid enim de luxurioſo filio facturus es? non caſtigabis? non verberabis? ſervum & ipſum tuum, ſi malè viventem videris, non pœnâ aliquâ, non verberibus refrænabis? fiat hoc, fiat, admittit Deus, imò reprehendit, ſi non fiat; ſed animo dilectionis fac, non animo ultionis.* Hæc & alia, de poteſtate Eccleſiaſtica loquens, ut ex ſeqq. patebit, quam paternæ & herili, comparat Auguſt.

Unde innoteſcit optimè, Joann. XXII. ex illa poteſtate Epiſcoporum in Clericos, juriſdictionem Eccleſiæ, etiam in invitos exerceri, aſſeruiſſe, etiam cùm de pœnarum corporalium inflictione agitur. Et hanc ſaltem poteſtatem, juris divini eſſe, tradunt Joann. VIII. c. *ſi imperat.* d. 96. Bonif. VIII. c. *quamquam, de cenſib.* Conc. Lateran. ſub Innoc. 3. c. 43. Lateran. ſub Leon. 10. ſeſſ. 9. Conc. Colon. p. 9. c. 20. Trident. ſeſſ. 25. c. 20. de reform. Epiſcopi franciæ, in Syn. Cariſ. Epiſt. ad Ludov. Germ. Reg. Annuunt Dion. Epiſt. ad Demoph. Ignat. epiſt. ad Philad. Clem. Epiſt. 1. Conſtantin. Magn. apud Ruffin. lib. 10. Hiſt. c. 2. & alii paſſim.

Ad hanc quoque poteſtatem pertinet, diſpenſatio bonorum Eccleſiæ, quæ licèt tem-

temporalis ſit, ad Epiſcopos tamen, non ad Principes temporales pertinet, jure divino, ſecundùm definitionem Syn. Rom. IV. ſub Symmach. c. 3. & aliarum; & uſum Eccleſiæ, ab ipſis Apoſtolis initium habentem, ut patet ex actibus Apoſtolor. & Epiſtolis Paul. ſed hæc adnotamus duntaxat, non exponimus, multò minùs probamus.

## CAP. VI.

*Cogit Eccleſia, ad corporales pœnas ſubeundas, excommunicationis metu.*

ELucidatio III. Pœnas quoque corporales, peccatoribus ad pœnitentiam accedentibus, poſſunt imponere Sacerdotes, eoſque vel per excommunicationem, quæ ſit vera cenſura, vel per refutationem abſolutionis, vel per ademptionem participationis Euchariſtiæ, ligare, juxta illa verba Chriſti, Math. 16. *Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis, & quodcunq; ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* Mat. 18. *Quæcunque alligaveritis ſuper terram, &c.* Joan. denique 20. *Accipite Spiritum S. quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.*

Quibus verbis apud Math. poteſtas extra Sacramentum confeſſionis, confertur à Chriſto ante paſſionem, Apoſtolis ſcilicet nondum in Sacerdotes conſecratis: iis verò,

rò, quæ leguntur apud Joan. poteſtas à Chriſto, jam à mortuis ſuſcitato confertur, in ſacramento exercenda, Apoſtolis jam in die ultimo Cœnæ, ab eodem Chriſto Sacerdotibus ordinatis. Utraque autem iſta poteſtas, prima quidem inferendi pœnitentias corporales pro peccato, & ad eas ſubeundas, atque exequendas, metu judiciorum divinorum atque excommunicationis compellendi; altera verò excommunicationis infligendæ, veram juriſdiƈtionem coaƈtivam arguit, quod eo loci explicandum eſt.

Prior quidem poteſtas coaƈtiva dici poteſt, quia eſt obligatoria, & neceſſitatem, tum præcepti, tum pœnæ incurrendæ, velimus, nolimus, involvit. Negatur tamen aliquando, eſſe coaƈtiva, inſtar nimirum juriſdiƈtionis ſæcularis ac temporalis; quia executio præcepti nobis impoſiti, eſt in poteſtate noſtra, poſſumuſque impoſitam pœnitentiam non implere, & ſi inobedientes fuerimus, nulla nobis, pœna corporalis incutietur, quæ dolorem inurat, erimus quidem privati jure ſacramentorum, & ſuffragiorum Eccleſiæ, & conſortii domeſtici ipſorum fidelium: ſed nec bonis noſtris, nec corpori, Eccleſia vim ullam direƈtè inferet; atque hic ſenſus eſt, ſecundùm quem docuimus ſup. plurimos P P. hanc differentiam inter utramque

tramque poteſtatem, ſæcularem & ſacram aſſignaſſe, quòd hæc vim nullam inferat, quam illa prævaricatoribus infert.

Eodem ſenſu intelligendus eſt Chriſtus Dom. dum ait, *Reges gentium dominantur, eorum, vos autem non ſic*, Luc. 22 intelligendi Paul. 2 Cor. 1. *non quia dominamur fidei veſtræ, ſed adjutores ſumus fidei veſtræ*; & Petr. Epiſt. 1. can. c. 5. *Paſcite qui in vobis eſt, gregem Dei, providentes non coactè, ſed ſpontaneè, ſecundùm Deum, neque turpis lucri gratiâ, ſed voluntariè, neque ut dominantes in Cleris, ſed forma facti gregis ex animo.* Quibus omnibus ſententiis, impotens dominatus vel violentus, qui vim corporalem infert ad legis executionem procurandam, videtur ab Eccleſiaſtico Magiſtratu, principatum ſacrum gerente, non poteſtatem merè domeſticam exercente, excludi, ſcilicet ut ſacer Magiſtratus, patris potiùs, quàm Domini perſonam induat, memineritque, ſe ex genere ſui principatus, ſpiritualem potiùs animadverſionem, quàm corporalem decere, demandatam potiùs ſibi, benevolam ſalutis ſubditorum procurationem, quàm terribilem, ſubditorum regendorum, corrigendorumque poteſtatem: nam verbum ipſum, κυριεύειν, videtur herilem ac deſpoticam ſeveritatem ſignificare, ut patet ex eo, quod κύριος τοῦ δούλου, *dominus ſervi*, in Scripturis perpetuò opponatur, v. g. Math.

Math. 6. & 10. Luc. 7. & 12. ad Coloſſ. 1. ad Epheſ. 6. ad Rom. 6.

Ita etiam explicandi plurimi PP. qui non ſolùm dominatum ipſum & truculentum imperium, à Prælatis Eccleſiaſticis rejiciunt, verùm etiam principatum ac coactionem; nec in invitos dicunt eorum poteſtatem exerceri, ſed in volentes: quia nimirum pœnitentias, quas Sacerdotes imponunt, volentibus imponunt, nec renuentes, ad eas vi adigunt, ſed metu excommunicationis, quæ per ſe eſt pœna ſpiritualis; nec legum, quas condunt, obſervationem, aliter urgere ſolent, quàm comminatione ejuſdem pœnæ, prævaricatoribus infligendæ, vel incurrendæ, quemadmodum ſuper. explicuimus, pluriumque PP. auctoritatibus confirmavimus: quibus iſtas quoque adjunges, ſimili ratione exponendas.

Origen. ſiquidem in hunc ſenſum, Hom. 6. in Iſ. ex verbis Chriſti cit. ex c. 22. Luc. hanc concluſionem elicit, *qui vocatur ergo ad Epiſcopatum, non ad principatum vocatur, ſed ad ſervitutem totius Eccleſiæ.* Quod iterum confirmat, quia Chriſtus in medio diſcipulorum factus eſt, non quaſi diſcumbens, ſed quaſi miniſtrans. Naz. orat. 1. Apo. Præfectum Eccleſiæ ſeu Antiſtitem quàm optimũ eſſe debere, & acceſſiones virtutũ ſubinde facere, probat, quòd eum oporteat, *nõ vi conſtringere, ſed perſuaſione allicere.* Hier.

Epiſt. 3. ad Nepot. cum Rege, Epiſcopum comparat, iis verbis, *ille nolentibus præeſt, hic volentibus; ille terrori ſubjicit, hic ſervitute donatur; ille corpora cuſtodit ad mortem, hic animas ſervat ad vitam.* Item epiſt. 62. adv. Joan. Hier. *patrias noſtras dimiſimus, ut quieti in ſolitudine viveremus, Pontifices Chriſti, qui tamen rectam fidem prædicant, non dominorum metu ſed patrum honore veneremur, ut deferamus Epiſcopis, ut Epiſcopis, & non ſub nomine alterius, aliis quibus nolumus ſervire cogamur: contenti ſint honore ſuo, patres ſe ſciant eſſe, non dominos.* Joan. Chryſ. hom. 3. in Act. Epiſcopalem adminiſtrationem, multò difficiliorem civili præfecturâ, oſtendit, I. quod principem ſæcularem nemo accuſare audet, Epiſcopos omnes audeant, *nam in Principibus urget metus; in his verò nequaquam, quando Dei timor apud iſtos* (populos) *valet nihil.* II. quia in præfectura temporali, *plures ſunt, qui adjuvant, omnia legibus illic, & mandatis illic peraguntur; hîc verò nihil tale, neque enim licet ex auctoritate præcipere.*

Quæ duæ rationes ſupponunt, vim & rationem agendi, ex mera voluntate ac libidine, quæ in præfectura temporali aliquando vim habet, in ſpiritali abeſſe, quippe cùm ſublatâ æquitate cauſæ, nec pœnitentiarum impoſitio, nec excommunicatio lata ab Eccleſiaſtico Magiſtratu, ſubditum liget: è contra verò, Magiſtratus temporalis

lis ſive juſta ſive injuſta jubeat, pœnas inferre poſſit, quæ verè damnatum afficiant, eumque conſtringant; quæ ratio non impedit, quin juriſdictio coactiva, Eccleſiaſtico Magiſtratui, eo ſenſu, quo dixim. conveniat, tantò nobilior, quò ſtrictiori vinculo, Eccleſiaſtica coërcitio, æquitati cauſæ copulatur, in quo Dei principatum æmulatur, qui non poteſt non juſta præcipere, non poteſt non juſtè quemquam punire.

Clariùs idem Chryſ. hom. 1. in Epiſt. ad Tit. ubi de Epiſcopo, *omittam enim interim dicere, poſſibile non eſſe, hujuſmodi dici verè principem. Cur obſecro? quia in poteſtate ſubjectorum poſitum eſt obedire, vel non. Ac ſi quis rei veritatem diligenter exploret, non ad principatum promovetur, qui hujuſmodi eſt, verùm potiùs ad ſerviendum innumeris dominis, qui contraria cupiunt ſemper & dicunt.* Lege eundem hom. 11. in Epiſt. ad Eph. & conc. quadam *in malum ſchiſmat.* & lib. 2. de Sacerd. Hom. 4. de verb. Iſ. *vidi Domin.* Adſtipulatur Bern. de Conſid. lib. 2. c. 6. *non enim tibi ille* (Petrus) *dare, quod non habuit, potuit, quod habuit dedit, ſollicitudinem, ut dixit, ſuper Eccleſias: nunquid dominationem? audi ipſum, non dominantes, ait in Clero, ſed forma facti gregis: & ne dictum ſolâ humilitate putes non etiam veritate, vox domini eſt in Evangelio; Reges gentium dominantur eorum, & qui poteſtatem habent ſuper eos, be-*

*nefici vocantur, & infert: vos autem non ſic. Planum eſt, Apoſtolis interdicitur dominatus. Ergò tu & tibi uſurpare aude aut dominans Apoſtolatum, aut Apoſtolicus dominatum.*

## CAP. VII.

### *Prædicta PP. teſtimonia, non omnem penitus coactionem, parendique neceſſitatem, removent ab Eccleſiaſtico Magiſtratu.*

HÆc autem, & ſimilia, dum apud PP. exhortatorio vel increpatorio ſtylo ſcripta legimus, non animum noſtrum ſubire debet hæc cogitatio, quaſi omnem penitus coactionem, parendique neceſſitatem omnem & obligationem, à Magiſtratu Eccleſiaſtico procul removeant, eorumque juſſa inefficacia, caſſa, infirma crediderint, qui obedientiam Præpoſitis Eccleſiæ deberi, ſtatuerunt, juxta illud Paul. ad Hebr. 13. *obedite Præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis; ipſi enim pervigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri.* Qui vindicandi & ulciſcendi poteſtatem, adverſus inobedientes, Eccleſiaſticis ineſſe, ſciebant, eaſque S. Pauli ſententias, altâ mente retinuerant, 1 Cor. 4. *Quid vultis? in virga veniam ad vos? an in charitate, & ſpiritu manſuetudinis.* 2 Cor. 10. *in promptu ha-*

*tu habentes ulciſci omnem inobedientiam*, & c. 3. *ſi venero iterum, non parcam*. Et paulò poſt, *ideò hæc abſens ſcribo, ut non præſens duriùs agam, ſecundùm poteſtatem, quam Dominus mihi dedit in ædificationem, non in deſtructionem.*

Qui denique paſſim, Eccleſiæ Principatum extollunt, & verè Principes Eccleſiæ Paſtores agnoſcunt eſſe: & ſanè præter cit. PP. teſtimonia laudari poſſunt iſta Ign. Epiſt. ad Trall. *Quid aliud eſt Epiſcopus, quàm is, qui omni principatu, & poteſtate ſuperior eſt?* quibus aſſentitur, tum Epiſt. ad Smyrn. dum in Epiſcopo duo diſtinguit, *Principatum* & *Sacerdotium*: Principatum, ratione cujus imaginem Dei refert; Sacerdotium, ratione cujus, imaginem Chriſti gerit. Idem etiam Epiſcopo alibi, Principatum attribuit. Poſſunt & laudari, verba iſta, Conſtit. Apoſt. lib 2. c. 26. *Hic* (Epiſcopus) *Princeps & dux veſter eſt: hic veſter Rex & Præfectus*. Et paulò poſt, *Epiſcopus igitur vobis præficiatur, ut dignitate Dei cohoneſtatus, qui Clerum ſub poteſtate ſua tenet, & principatum ſuper Clerum exercet.* Citari etiam queunt verba Iren. lib. 4. c. 44. qui de Preſbyteris (quo nomine Epiſcopos comprehendit) ſcribit, *quòd principalis confeſſionis tumore elati ſint*; iiſdemque mox applicat verba iſta Iſ. ſecùndùm 70. interpr. verſion. *Et dabo Principes tuos in pace, &*

*Epiſcopos tuos in juſtitia.* Eoſdem Tert. *præſidentes*, Apol. c. 39. lib. de cor. mil. c. 3. lib. 1. ad uxor. c. 7. Cyprian. Epiſt. 55. 69. & 65. *Principes* appellat, iis applicans verba iſta, quæ Pontificibus veteris legis aptantur à Paul. Act. 13. *Principem populi tui non maledices.* Eoſdem paſſim *Præpoſitos* nominat quemadmodum & Juſtin. Mart. Apol. 2. προεστῶτας eos nuncupans.

Egregiè verò, Eccleſiaſticam poteſtatem extollit pluribus locis Cypr. quam *Epiſcopatus vigorem, & ſublimem ac divinam poteſtatem* nuncupat, Epiſt. 55. Cornel. quam & vegetam & fortem, & ſcelerum vindicem agnoſcit, Epiſt. 65. Rogatian. ubi hæc habet, *atquidem honorificè circa nos, & pro ſolita tua humilitate feciſti, ut malles de eo nobis conqueri, cùm pro Epiſcopatus vigore; & Cathedræ auctoritate, haberes poteſtatem, quâ poſſes de illo ſtatim vindicari.* Fusè Orig. hom. 22. in Num. Eccleſiarum Principes probat eſſe Epiſcopos: quo etiam nomine eos donat, hom. 11. in Exod. quo ultimo loco, duplicis generis eos conſtituit, alios qui de majoribus negotiis judicent, ampliorem poteſtatem habentes; alios qui minoribus judiciis præſunt, anguſtiorem habentes & reſtrictiorem poteſtatem. Hilar. *Euangelicæ diſpenſationis Principes, & Principes Eccleſiarum,* Antiſtites Eccleſiæ appellat, in Pſ. 67. neque ſolùm principatum exercere, ſed

re, ſedregnare, Epiſcopos dici poſſe, ex Scriptura oſtendit,in eund. Pſ.1. enim verba iſta Proph. Reg. *dum diſcernit Cœleſtis Reges ſuper eam*, quæ immediatè verbis illis ſubnectuntur, *ſi dormiatis inter medios Cleros*, &c. de Clericis interpretatur, quos *Dominus de Cœlis diſcernens, eos, qui ſpoliati fuerant, conſtituit in Reges.* Tum ex aliis loc. eos Reges eſſe, paulò poſt demonſtrat, addens, *Reges autem eos eſſe, non obſcurum eſt, de quibus dictum eſt*, 1 Cor. 4. *jam ſine nobis regnatis, & utinam regnaretis, ut nos vobiſcum conregnaremus.*

Nazianz. orat. 20. ἐξουσίαν καὶ δυναστείαν Epiſcopis attribuit, quæ verba, poteſtatem coërcitivam, & veluti Regiam ſignificant. Baſ. ſimiliter in c. 13. ad iſta verba Iſ. *vox Regum, & gentium congregatarum*, Hier. in Pſ. 2. ad iſta verba David. *nunc Reges intelligite*, & Arnob. in Pſ. 132. ad illa verba, *confiteantur tibi Domine, omnes Reges terræ*, Regum nomine, intelligi Sacerdotes putant, quemadmodum & Cyr. Alex. verba iſta Abac. 1. c. *ipſe de Regibus triumphabit*, vel ut eſt in Græco, *ipſe in Regibus delectabitur, & Tyranni ludibria ejus*, Reges aſſerit eos eſſe, *qui Sacerdotii dignitate gloriantur.*

Sed hæc, aliaque id genus, omiſſa facio, quæ nomen Principis & Regis, quod in in uno ſenſu, Prælatis Eccleſiaſticis adi-

munt aliqui PP. alio ſenſu, optimo jure iisdem, ex mente eorundem PP. & quidem plurium, convenire poſſe demonſtrant. Hier. quoque Aug. Euthym. in Pſ. 44. & alii, verba iſta Proph. Reg. dicto Pſ. *Conſtitues eos Principes, ſuper omnem terram*, de Apoſtolis, ac deinde de Epiſcopis, in eorum locum ſuccedentibus, prædicta eſſe, contendunt: ſi eidem Aug. credimus, hæc verba Proph. Reg. *Principes Iuda, duces eorum*, Pſal. 67. *veriſſimos nobis inſinuant, Eccleſiarum Principes, dignos ducatu.* Illa verò, *filiæ Regum, in honore ſuo*, Pſal. 44. animas ab Apoſtolis, per prædicationem ad Chriſti fidem adductas, *Etenim omnes animæ, quæ illis prædicantibus & evangelizantibus, natæ ſunt, filiæ Regum ſunt, & Eccleſiæ filiæ, Apoſtolorum filiæ Regum ſunt; ille enim eſt Rex Regum, & illi Reges, de quibus dictum eſt, ſedebitis ſuper duodecim ſedes, judicantes duodecim tribus Iſrael.* Diſces iſta ex Comm. Aug. in Pſal. cit. Proſp. lib. 2. de voc. gent. c. 16. *Sacerdotii Principatum agnoſcit, in arce Religionis fundatum.*

Innumera alia ejusdem notæ, citari poſſunt, quæ ſi non ſufficiant, ut Principatum Eccleſiæ, cum vera coactione conjunctum eſſe convincant, at ſufficient utique ut argumentum, ex PP. negantibus in Eccleſia Principatum, diluant; dum enim PP. Principatum in Eccleſia ſæpiſſimè agnoſcentes,

&

& Eccleſiæ Paſtores, eoſdem etiam Principes eſſe conteſtantes, legimus, proculdubiò, ſi quando rariùs, Principatum ſeu dominatum in Eccleſia, eoſdem negantes advertamus, explicatione opus eſt, non quæ propriè dictum Principatum evertat, ſed quæ differentem, à Principatu temporali, Eccleſiaſticum eſſe, oſtendat; non quæ coactionem omnem, cuivis principatui neceſſariò conjunctam tollat, ſed quæ diverſam rationem coactionis involvat, & vim annotet, non minùs efficacem, aut minùs potentem, quinimmò magis, ut ſuprà docuimus; at magis quoque ſuavem, magis æquam & rationabilem, ut hoc ſeq. capite patet ampliùs.

## Cap. VIII.

*Commendatur poteſtas Eccleſiæ, ab æquitate, & ſuavitate.*

I. ENim, qui apud nos in Eccleſia imperant, *non dominandi cupiditate imperant, ſed officio conſulendi*, nec principandi ſuperbiâ, ſed officio conſulendi, ut tradit Aug. lib. 19. de Civ. Dei c. 14. in quem ſenſum Bern. lib. 2. de conſid. c. 6. *Blanditur Cathedra? ſpecula eſt: inde denique ſuperintendis, ſonans tibi Epiſcopi nomine, non dominium, ſed officium.* II. Corriguntur maximè à Sacerdotibus, fideles, exhor-

tatione, correptione, ſeverâ & acri objurgatione, quæ ſunt pœnæ reales, verè animum pungentes, & infamiam aliquam nonnunquam inferentes; ſed quæ tamen ſimul inſtruunt, & puniunt.

Corriguntur pœnitentiis corporalibus, quæ diversâ ratione voluntariæ, & involuntariæ dici poſſunt; voluntariæ quidem ſunt, quia à pœnitentibus ſibi ipſis liberè, abſque ulla externa vi inferuntur, ſed interna vis quædam à Sacerdote infertur, dum conſcientiæ ſtimulos excitat, & divinorum judiciorum metum, quibus pœnitentem inducat, dum obligationem præcepti, velit, nolit pœnitens, ſuo judicio, ſuâque ſententiâ, ipſi imponit: dum excommunicationis pœnâ, per ſe quidem ſpiritali, quatenus animam ligat, per accidens corporali, quatenus & infamiam quandam habet adnexam, & corporalem à ſacris, ac convictu fidelium ſeparationem, præcepti impoſiti transgreſſores, ac pœnitentiarum contemptores coërcet.

III. Quia ſi ipſa excommunicatio negligatur, tum demum à Principe quidem ſæculari, contemptor punietur, *publicè namque intereſt*, ut ait Petr. Bleſ. Epiſt. 73. ad tres Epiſcopos Angliæ, *ut materiali gladio cohibeantur, qui nec Deum timent, nec deferunt Eccleſiæ, nec cenſuram Canonum reverentur.* Sed quia divinâ lege, Princeps temporalis

poralis adſtringitur, ad Eccleſiæ poteſtatem muniendam, ejusque, ac Dei contemptum vindicandum, ideò pœna, quæ à Principe ſæculari inferetur, quia ad Eccleſiæ ſententiam, executioni demandandam, non corrigendam, vel retractandam, valere debet, eamque, divinæ legis præcepto, accedere Eccleſiaſtico judicio, ut quid neceſſariò conſequens, oportet, ac Eccleſiæ nomine, & auctoritate quodammodò infertur, ut ſup. ex PP. oſtendimus, coactio iſta, licèt commodata, quia tamen debita, jurisdictioni Eccleſiæ poteſt attribui, eamque denominare coactivam.

Sicut enim, quamvis ſententia judicis togati, vim & coactionem mutuetur ab apparitoribus, & militaribus Magiſtratibus, in quantum debent arma togæ, præſidio eſſe, & Reip. ordo poſtulat, ut Judicum ſententiæ, per armatos, vim & auctoritatem habeant, ut inſinuat Imperator Juſtinianus, ſtatim init. inſtit. Nihilominùs togatorum judicum poteſtas, coërcitiva, & vi coactivâ prædita, cenſetur ab omnibus: ita, quia Eccleſiæ ordo, à Deo, Sacerdotii & Regni auctore, ſtatutus exigit, ut precibus Sacerdotii, apud Deum, Regnum muniatur, & æquitate legis divinæ, per Sacerdotem propoſitæ, dirigatur; ac vice verſâ, armis Regum, Eccleſiaſticæ leges aſſerantur, atque adverſus inobedientes vindi-

centur, ex iſto ſtrictiſſimo fœdere, & juriſdictio Eccleſiaſtica, coactiva, propter Regium ſubſidium, & imperatoria ſeu Regia, divina, propter conſonantiam cum divina lege, divinumque ſubſidium, quod utrumque à Sacerdotio mutuatur, habere poterit.

Quod luculenter explicat prædictus Bleſenſ. Epiſt. cit. iis verbis : *Eccleſia juriſdictionem ſuam priùs exerceat, & ſi illa non ſufficit, ejus imperfectum ſuppleat, gladius ſæcularis ; hujus rei auctoritas, è Syn. Urbani Pap. de decr. Greg. ex Epiſt. Greg. ad Epiſc. Galliar. ex Conc. etiam Martini Papæ, & Concil. Cartag.* III. *& ex multis SS. PP. inſtitutionibus emanavit. Nec dicatur, quòd aliquis puniatur bis in ipſum, nec enim iteratum videtur, quod ab uno incipitur, & ab altero conſummatur. Duo ſunt gladii, qui mutuum à ſe mendicant auxilium, atque ad invicem ſibi vires impartiuntur alternas ; Sacerdotium Regibus, & Sacerdotibus regnum : ideóque ſi ab altero ſuppletur alterius inſufficientia, non videtur duplex contritio, aut punitio combinata.*

## CAP. IX.

### *Excommunicandi poteſtas eſt coërcitiva, ſeu coactiva.*

IV. TAndem elucidatio : vel ſola excommunicandi poteſtas, coactivam poteſt denominare juriſdictionem Eccleſia-

cleſiaſticam; ferri enim poteſt omninò in invitos, eoſque velint nolint conſtringit; in quo propria ratio coactionis conſiſtit: quamvis non eam vim inferat, quæ cum ſenſu doloris neceſſariò conjungatur, ſed ejus illatio, eos tantùm dolore afficiat, qui fide Chriſti imbuti, quanta ſit hæc pœna, quam perniciem, damnumque ſecum invehat, illuminato fidei oculo apprehendunt.

Prior pars clara eſt, quæ nempe tam Scripturarum, quàm P P. certiſſimis teſtimoniis comprobatur. Scripturarum quidem, hoc cap., SS.PP., ſeq. nam imprimìs, ſui excommunicatur, dicitur *eſſe anathema*; at anathema dicitur, qui fit alienus à Chriſto. Et 1 Cor. 16. *Si quis non amat Dominum noſtrum IESVM Chriſtum, anathema ſit.* Et eo ſenſu, vocem iſtam interpretantur, Chryſoſt. Homil. de anathem. & hom. 16. in Epiſt. ad Rom. non longè ab init. Hier. q. 90. epiſt ad Algaſ. & comm. in cap. 14. Zach. ad illud, *anathema non erit ampliùs.* Itaque operatur excommunicatio, ſeparationem à Chriſto, quia ſeparat ab Eccleſia, quæ corpus eſt Chriſti; & nemo poteſt Chriſto conjungi, niſi qui ejus corpori unitus ſit.

Item qui excommunicatur, dicitur *tradi Satanæ*, 1 Cor. 5. & 1 ad Tim. 1. ſive ad cruciatus, ut ſuprà explicuimus, ſive ad

tentationem, cujus ſcilicet inſidiis, ubi divinis ſubſidiis per excommunicationem privatur, longè periculoſiùs patet, nudumque quodammodò habet latus, quo confodi poſſit, ut explicant Orig. hom. 2. in Judic. Hil. in Pſ. 118. lit. *Ain*, ad illud, feci *judicium & juſtitiam*; Ambr. lib. 1. de pœnit. c. 14. Hier. in c. 14. Iſ. & in c. 19. ad illa verba, *Tradam Ægyptum in manus*, &c. Leo Epiſt. 89. c. 7. ad fin. Theoph. 1 ad Tim. 1. in fin. & alii paſſim.

Dicitur *tolli de medio*, *auferri*, c. 1. prior. ad Cor. quæ verba vim aliquam ſignificant, & effectum, à voluntate excommunicati, minimè dependentem, & ſpiritualem quandam interfectionem, ut explicant Pacian. Epiſt. 3. ad Sympron. Hier. ad c. 32. Ezech. Aug. q. 39. in Deut. tractans verba illa Deut. 24. *Interficietur, & auferes malum de medio tui*, & lib. 22. contra Fauſt. c. 20.

Dicitur *abſciſſus*, Math. 5. *Si oculus tuus dexter ſcandalizat te, erue eum, & projice abs te; ſi dextra manus ſcandalizat te, abſcinde eam, & projice abs te.* Quem locum excommunicationi accommodant, Orig. hom. 7. in Joſ. ſub fin. Pontif. Rom. p. 3. c. de ord. excomm. & alii aliqui, ex PP. tum ad Gal. 5. *Abſcindantur, qui vos conturbant*: quod dictum Apoſt. excommunicatis aplicat, Innoc. I. Epiſt. ad Conc. Milev. quæ

eſt

eſt 93. inter Epiſt. Aug. adſtipulaturque Cypr. Epiſt. 62. Ambr. lib. de Elia, c. 22. Hier. Epiſt. 1. ad Nepot. Proſp. lib. 2. de vit. contempl. c. 7. & alii paſſim, qui excommunicationem abſciſſionem, truncationem, ſectionem eſſe, dicunt; quæ omnia verba violentiam ſignificant, & punitionem etiam inviti.

Dicitur etiam excommunicatus *mitti foràs*, Math. 5. *Si ſal infatuatum fuerit, in quo ſalietur? ad nihilum valet ultrà, niſi ut mittatur foràs, & conculcetur ab hominibus.* Quam ſententiam de lapſis in hæreſim, ab Eccleſia ejectis, foràſque miſſis, interpretatur Chromat. in illud, c. 1. *Conculcatio* verò, cujus in eadem ſententia fit mentio, ejaculatio execrationum ac maledictorum in excommunicatum, & proborum aſperſio, videri poteſt, quorum meminit Clem. Rom. Conſtit. Apoſt. c. 20. & S. Paul. 2 ad Cor. 2. dum ait, *Sufficit illi, qui ejuſmodi eſt, objurgatio hæc, quæ fit à pluribus.*

Ex quibus inferri poteſt, excommunicationem à Prælato Eccleſiaſtico latam, duos habere effectus, qui vim aliquam & coactionem indicant. 1. Ablegari excommunicatum ab Eccleſia, ſeu foràs mitti, etiam invitum; mitti, inquam, foràs, non ſine violentia quadam ſaltem ſpiritali, in quantum contingit, per ſententiam excommunicationis peccatores ab Eccleſiæ corpo-

corpore arceri, ſuffragiisque & fructibus communionis Eccleſiaſticæ, vel invitos privari. 11. Infamiam etiam aliquam excommunicato inuri, quæ conculcationis nomine, id eſt, contemptus nomine ſignificatur, & excommunicationi adhæreſcere videtur, ex natura ipſa actus, eſſeque proinde ab excommunicatione inſeparabilem, & ab eodem infligi, à quo & ipſa excommunicatio pronuntiatur.

Præterea dicitur excommunicatus *habendus, ſicut Ethnicus & publicanus*, Math. 18. Quibus nimirum verbis, cohabitationem, & familiaritatem cum excommunicato, interdictam ſentire debemus. Nam Ethnicos, ex lege, evitabant Judæi, ne eorum contagio polluerentur, Deut. 7. Cui affine eſt illud Joan. c. 4. *Non coutuntur Iudæi Samaritanis.* Publicanos verò odio infenſiſſimo proſequebantur, ut ex Euangelica Hiſt. colligere eſt, in qua, malè audiviſſe Chriſtus, narratur, quòd cum Publicanis manducaret, & hæc hominum exempla, qui odio & execrationi eſſe ſolent, Chriſtus Dominus attulit, ad oſtendendum, excommunicatos à Chriſtianis evitandos ſimiliter eſſe, & execrandos, ut exponunt Hil. Hier. & alii, in eum loc. nec non Gelaſ. opuſc. de anathem. aliique paſſim. Quæ pœna, partim divina, partim humana eſt; eaque Eccleſiæ propria, cui, hujus pœnæ infli-

infligendæ poteſtatem habenti, juriſdictio coactiva haud dubiè convenire, dici poteſt.

Propter hanc igitur cauſam, eod. cap. 18. Math. excommunicatus dicitur, *Ligari in Cælo, & in terra*, eaque poteſtas ligandi in Cœlo & in terra, Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus conceditur, iis verbis, *quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt alligata & in Cælo, & quæcunque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in Cælo.* Ligandi hæc poteſtas quid aliud, quàm poteſtas cogendi? qui enim ligatur, cogitur. *Vinculum autem illud Sacerdotale, ipſam animam contingit, atque ad Cælos uſque pervadit, uſque adeò, ut quæcunque infernè Sacerdotes confecerunt, illa eadem Deus supernè rata habeat, ac ſervorum ſententiam Dominus confirmet* ut Chryſ. lib. de Sacerd. c. 5.

Unde & duplex vinculum eſt, ſeu potiùs unicum, duplicem habens reſpectum, unum ad ea, quæ excommunicato interdicuntur in terris, quod interdictum invitos ligat, & inhabiles ad plurima, v. g. ad ſacramenta recipienda, ac conferenda officia, miniſteriaque ſuſcipienda vel exercenda, indulgentias lucrandas, aliaque id genus plurima, excommunicatos efficit. Quis autem dubitet, quin inhabilitates iſtiuſmodi ac privationes, quibus, velint nolint, aliqui puniuntur, poteſtati coactivæ pœnæ ſint

ſint proportionatæ? Quo nempe pœnarum genere, poteſtatem quoque politicam uti decet, ut ſæpè utitur, quatenus immorigeros ad meliorem frugem revocet.

Aliud vinculum eſt reſpectu Cælorum, quod injicitur homini, ut Cœleſtem felicitatem conſequi non poſſit, quia cùm humanum Sacerdotis judicium, Deus ſententiâ ſuâ confirmet, & extra Eccleſiam, nemini ſalutis æternæ obtinendæ aditus recludatur; eo ipſo quo quis extra Eccleſiam, per excommunicationem rejicietur, extra ſalutis viam conſtituitur, ac proinde eo ipſo, quo quis excommunicationis vinculo innodatur, à felicitate æterna arcetur, ne eam conſequi poſſit; ab iſtis autem vinculis, liberari incipit, cùm eum prioris vitæ pœnitet, & Eccleſiaſticæ communionis beneficium promereri ſatagit; ſed perfectè ſolutus non eſt, niſi ubi Eccleſiaſticæ communioni reſtituitur: quia quamdiu extra Eccleſiam fuerit, licèt abſolutè, ſimpliciter ſalvari poſſit, tamen ægrè id poteſt, quia remedia adverſus peccata, & inſidias ſatanæ, Eccleſiæ relicta, ipſi ſubtrahuntur.

Quamobrem SS. PP. arctè illigari iſtiuſmodi vinculo animas, docent. Præ cæteris legantur Nyſſ orat. *in ægrè ferent. reprehenſion.* ſub med. Chryſ. hom. 4. in Hebr. Aug. Epiſt. 75. tract. 50. in Joan. & alibi ſæpè. Et appoſitè ad noſtrum inſtitu-

ſtitutum, Clem. Alex. lib. 1. pædag. c. 7. viſionem virgæ vigilantis, & ollæ ſuccenſæ exponens, docet, *virgam* illam *vigilantem*, animadverſionem eſſe, Eccleſiaſtici Prælati, per quam, qui non reſipiſcunt, incidunt in *ollam ignis æterni.* Itemque Tertull. ſcorp. c. 10. excommunicatis, per Eccleſiæ claves, *Cælum clauſum*, aſſerens.

Verum quidem eſt, Deo præſertim attribui debere ſecundum iſtud vinculum, quod eſt ſubtractio quædam gratiarum, auxiliorum, ac mediorum, ad ſalutem obtinendam deſtinatorum; ſed tamen & homo, vinculum iſtud injicit, auctoritate Dei utens, & Deus quodammodò hominis ſententiæ obſequitur, iis peccatorem privans, ubi indignus à Sacerdote pronuntiatus fuerit, ut explicat Chryſ. ibid. nec repugnant verba Jac. c. 4. *Unus eſt legiſlator, & judex, qui poteſt perdere & liberare*, verbis Chriſti, *quæcunque alligaveritis*, &c. quandoquidem quod Sacerdos ligat, Deus ligat; quod decernit Sacerdos, Deus decernit: Deus quidem principali auctoritate, Sacerdos tamen divinâ & acceptâ à Deo poteſtate.

Denique dicitur excommunicatus *virgæ ſubjici*, 1 Cor. 9. ut explicat Ambr. lib. 1. de pœn. c. 14. quæ virga coactionem haud dubiè ſonat, & quidem ſeveritatis multum habentem, quam ideo *ferream* dictam à Proph.

Proph. Regio, Pſ. 2. contendit Hier. non ad dirigendum tantùm, per Euangelica præcepta, ſed cogendum, conterendum, ulciſcendum; ita enim loquitur, Epiſt. 53. miror ſanctum Epiſcopum, in cujus parochia eſſe Presbyter dicitur, *acquieſcere furori ejus, & non virgâ Apoſtolicâ, virgaque ferreâ, confringere vas innutile, & tradere in interitum carnis.*

## Cap. X.

### *Eadem eſt mens antiquorum PP. de excommunicandi poteſtate coactiva.*

PP. quoque excommunicationi, vim cogendi attribuunt. Tert. *relegationis* nomine, illum inſignivit, Apolog. c. 39. excommunicatos *ab Eccleſia arceri*, docet, de idololatr. c. 11. *ab omni communicatione fraternitatis*, lib. 2. ad uxor. c. 3. prohiberi recipi in Eccleſiam, lib. 4. adverſ. Marc. c. 24. *Ab agmine pelli*, item *abjici*, lib. 3. adverſ. Marc. c. 9. *Sacramento benedictionis exauctorari*, lib. de pudic. c. 9. Quæ omnia verba, vim aliquam ſignificant. Orig. Hom. 14. in Levit. duplicem ab Eccleſia exitum diſtinguit, unum ſpontaneum, per deviationem *à veritate fidei, & Charitate*; alterum coactum, *per Epiſcopi vocem.*

Cypr. Epiſt. 38. & 40. diſtinguit item duplicem ab Eccleſia egreſſum, unum ſchi-

ſchiſmaticorum, qui ſpontè ab Eccleſia exeunt, conventicula extra eam congregantes, & factionem perditorum colligentes; alium, qui fit per ſententiam Eccleſiæ, eos pronuntiantis abſtinendos atque evitandos, qui indigni Eccleſiæ conſortio fuerint judicati. Unde infertur, excommunicationem vim inferre, neque ſpontaneam eſſe. Epiſtolis quoque 27. 28. & 62. iis verbis, excommunicationem deſcribit, quæ violentiam & coactionem connotant.

Iis adjungi debent Naz. Orat. 26. n. 52. Ambr. lib. 2. Off. c. 27. Hier. in c. 10. Eccleſ. Chryſ. hom. de Anath. & 4. in 2. c. ad Hebr. Aug. de corr. & grat. c. 15. Serm. 20. & 40. novis; Leo Epiſt. 89. c. 7. ad fin. Fauſt. Reg. Hom. quad. ad Monach. quæ 3. eſt inter Epiſt. Pſeudo-Euſ. Emiſſ. ad Monach. & alii paſſim, ſtatum miſerrimum excommunicatorum nobis exhibentes, iiſque verbis explicantes, quæ vim & coactionem ſonant.

Quibus adjungo duo Aug. teſtimonia, quæ nobis id clariùs indicant, 1. ex l. 1. contr. adverſ. l. & proph. c. 17. petitur, quo ſcilicet vindicatricis & ultricis, ac coactricis poteſtatis actus, excommunicatio eſſe, manifeſtè deſcribitur, *ignoſcendi*, inquit, *miſericors manſuetudo, propter quam dictum eſt, non ſolùm ſepties verùm etiam ſeptuageſies ſepties,*

*ſepties, fratri remittenda eſſe peccata, non ad hoc valet ut ſit iniquitas impunita, aut torpens, aut dormiens diſciplina, quod potiùs obſit quàm diligens vigilanſque vindicta. Claves quippe Regni Cælorum ſic dedit Dominus Eccleſiæ, ut non ſolùm diceret, quæ ſolveritis, &c. Ubi apertiſſimè bonum pro malo, reddit Eccleſia: verùm & adjungeret, quæ ligaveritis in terra, erunt ligata & in Cælo; quia bona eſt & vindicandi juſtitia; illud enim quod ait, ſi nec Eccleſiam audierit, ſit tibi tanquam Ethnicus & publicanus, gravius eſt, quàm ſi gladio feriretur, ſi flammis abſumeretur, ſi feris ſubigeretur: nam ibi quoque ſubjuxit, Amen dico vobis, quæ ligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cælis, ut intelligeretur, quantò graviùs ſit punitus, qui velut relictus eſt impunitus.*

Quæ poſteriora verba, non obſtant præcedentibus, nec indicant mentem Aug. eſſe, quòd excommunicatio non ſit dicenda, pœna, ſed ſolùm, quòd non ſit talis pœna corporalis, qualem infert Magiſtratus Politicus.

Alterum teſtimonium deſumitur, ex lib. de fid. & oper. c.4. ubi Aug. eos reprehendit, qui ſolam directionem, Eccleſiaſtico Præſuli tribuerent, coërcitionem denegarent, ſcribens, eos *perverſiſſimam ſecuritatem Præpoſitis tribuere, ut ad eos non pertineat, niſi docere, quod cavendum, quodque fu-*

*fugiendum ſit; quodlibet autem quiſque faciat, non curare*: hancque regulam indulgentiæ & coërcitionis ſtatuens, c. 5. iis verbis, *Nos verò ad ſanam doctrinam pertinere arbitramur, ex utriſque teſtimoniis, vitam ſententiamque moderari, ut & canes in in Eccleſia propter pacem Eccleſiæ toleremus, & canibus ſanctum, ubi pax Eccleſiæ tuta eſt, non demus.*

*Cùm ergo, ſive per negligentiam Præpoſitorum, ſive per aliquam excuſabilem neceſſitatem, ſive per occultas abreptiones, invenimus in Eccleſia malos, quos Eccleſiaſticâ diſciplinâ corrigere, aut coërcere non poſſumus, tum nec aſcendat in cor noſtrum, impia & pernicioſa præſumptio, quâ exiſtimemus, nos ab his eſſe ſeparandos: cùm verò eis, per quos Eccleſia regitur, adeſt ſalvâ pace, poteſtas diſciplinæ adverſus improbos aut nefarios exercendæ, tunc rurſus, nec ſocordiâ ſegnitiaque dormiamus, aliis aculeis præceptorum, quæ ad ſeveritatem correctionis pertinent, excitandi ſumus*, &c. Infinita ejuſmodi ſunt, quæ in hunc ſcopum proferri poſſunt, at hæc ſufficiunt huic loco.

## CAP. XI.

### *Reſpondetur effugiis adverſariorum.*

QUibus nec Marſil. nec aliorum effugia ſatisfaciunt, quaſi poteſtas illa ſit mul-

multitudinis, non Epiſcoporũ: præterquàm enim, quòd plura ex iis teſtimoniis, Epiſcopis poteſtatem excommunicandi propriam eſſe, oſtendunt; Conciliorumque omnium canones paſſim id demonſtrant, & antiqua Eccleſiæ diſciplina ab Apoſtolis; quam quæſt. hoc loco nolumus attingere, utpote diffuſioris diſcuſſionis, & alibi fortaſsè diſcutiendam: tamen nec, ſi hoc adverſariis daremus, intentum evincerent, nec Regi aut Imperatori hujus poteſtatis exercitio, jus quoddam exinde competere, demonſtrarent: quandoquidem poteſtas hæc, Eccleſiæ eſſe, non Reip. innoteſceret; in Eccleſia verò Imperator, ut ovis ac ſubditus, non ut Rector vel Paſtor conſtituatur, non ovem aut ſubditum habeat: pateretque, etiam invitis Imperat. Ethnicis, in Eccleſia, pœnæ iſtius ac coërcitionis uſum, ſemper fuiſſe: nec ſolùm viguiſſe excommunicationis cenſuram, prout ſpiritualibus bonis nos privat, verùm etiam, ut ab omni nos conſortio, & converſatione fidelium repellit.

Ea ſiquidem cenſura, ab inſtitutione Chriſti, ortum habet, quam citata ejusdem Chriſti verba oſtendunt, Math. 18. & ab Apoſtolorum diſciplina, quam laudata pariter ex Epiſtolis S. Paul. teſtimonia, demonſtrant.

Quibus addi debent loca iſta, Epiſt. 2 ad Cor.

Cor. 5. *Scripſi vobis in Epiſtola, ne commiſceamini fornicariis, non utique fornicariis hujus mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis ſervientibus, alioquin debueratis de mundo exiiſſe. Nunc autem ſcripſi vobis, non commiſceri, ſi is, qui nominatur frater inter vos, eſt fornicator aut avarus.* 2 ad Theſſ. ultim. *Quòd ſi quis non obedit verbo noſtro, per epiſtolam, hunc notate, & ne commiſceamini cum illo, ut confundatur.* Ad Tit. 3. *Hæreticum hominem, poſt unam & ſecundam correptionem, devita: ſciens, quia ſubverſus eſt.* Et 2 Joan. ℣. 10. *Si quis venit ad vos, & hanc doƐtrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis; qui enim dicit illi ave, communicat ejus operibus malignis.*

Conſtit. Apoſt. lib. 6. c. 18. quo jubentur impii hæretici, non pœnitentes, excludi & ſemoveri à fidelibus, & eis Eccleſia Dei interdici, *ut omnibus modis, ab his fideles declinent, & nulla cum eis ſit precationis, aut ſermonis communitas.* Cujus conſtitutionis ratio redditur, *quia hi ſunt adverſarii, & inſidiatores Eccleſiæ, qui corrumpunt gregem, & fœdant hæreditatem.*

Denique exemplum inſigne habemus, in hanc rem, S. Joan. Apoſt. quod ſe à S. Polycarpo accepiſſe, narrat Iren. lib. 3. adverſ. Hæret. c. 3. & refert Euſeb. lib. 6.

c. 22. illum ſcilicet Joann. Apoſt. lavandi ſui cauſâ, balneum ingredientem, cùm certior factus eſſet, Cerinthum intus eſſe, actutum ex eo loco reſiliiſſe, atque in hunc modum ſuos hortatum fuiſſe, *Fugiamus extemplò, ne balneum, in quo Cerinthus, veritatis hoſtis, moratur, ſubitò concidens, nos opprimat.*

Quæ autem de vitanda Hæreticorum communione, decreta ſunt, quique mos ab Apoſtolis, eoſdem evitandi, ſervatus eſt, ea ad omnes excommunicatos haud dubiè extendi debent, (ſaltem publicè & nominatim denuntiatos, juxta Bullam Martini V.) quos tanquam Ethnicos evitari, Chriſtus voluit, & à quibus Eccleſia plùs quàm ab infidelibus, horrere ſuos juſſit, teſte Chryſoſt. hom. 25. in Epiſt. ad Hebr. docuitque S. Paul. 2 ad Cor. 5. cit. ſup. verb.

Atque hæc Eccleſiæ continua praxis fuit, ut teſtantur Ign. Epiſt. ad Philadelph. Tert. Apolog. c. 39. & lib. 2. ad Uxor. c. 3. Orig. hom. 9. in Hierem. Cypr. Epiſt. 62. Baſ. Epiſt. 47. Ath. Syneſ. Epiſt. 58. ad omn. Epiſc. Chryſ. hom. de anath. & in Pſal. 4. & ſæp. alibi; Aug. lib. de ver. Relig. c. 6. lib. 3. contr. Epiſt. Parmen. c. 2. lib. poſt Collat. contr. Donat. c. 20. Conc. in Pſ. 54. de corr. & grat. c. 15. & alibi paſſim; Iſid. Peluſ. lib. 4. Epiſt. 154. ad Anatol. & alii plurimi PP.

Qui-

Quibus junge Eccleſiaſticos Can. innumeros, videlicet 10. vel 11. Apoſt. 12. vel 13. nec non 32. vel 33. Eorund. Apoſt. Decreta ſummor. Pontif. Clem. Epiſt. 1. Anacl. Epiſt. 3: in fin. Alex Epiſt. 1. ant. med. Calixt. Epiſt. 2. Fab. Epiſt. 1. Zach. Epiſt. 5. ad Bonif. & aliorum. Item Conciliorum, Eliberit. c. 28. Antioch. c. 2. Tol. 1. c. 15. Arel. 11 c. 30. Antiſſiod. c. 38. Vaſenſ. c. 6. Capitular. lib. 1. c. 1. & lib. 7. c. 295. & 461. aliasque paſſim ejusmodi ſanctiones.

Sed notari ſpeciatim debent, verba Origen. ſup. quæ ſeparationem iſtam, Dei diſpenſationi attribuunt, *Diſſolvuntur ergò*, inquit, *& ad nihilum deducitur nequam cogitatio, cùm non habuerit collocutionem alterius nequioris. Idcircò per diſpenſationem Dei providetur, peſſimos à peſſimis ſeparari: juſtum quoque & commodum eſt, ut à priſtinis ſceleribus, ipſâ ſolitudine, & penuriâ conſortii, aliquando deſiſtant.*

## Cap. XII.

### *Quomodo excommunicatio eſt pœna ſpiritalis, & in ea ſit vis & coactio.*

HÆc autem excommunicationis pœna, non eſt omninò ſpiritalis, niſi ratione finis, & radicis: radix enim illius ſe-

parationis, à congreſſibus, conviviis, colloquiis, & aliis humanæ ſocietatis officiis, quæ per excommunicationem, etiam nolenti, videtur eſſe execratio iſta, quam contrahit peccator, ex eo, quòd tanquam membrum putridum, ab Eccleſiæ corpore reſecetur, & tanquam inimicus Chriſti, Principis noſtri, rebellisque adverſus matricem Eccleſiam habeatur: ex eo enim connaturaliter ſequitur, ut niſi accedat Eccleſiæ indulgentia, adeò execrabilis nobis debeat eſſe excommunicatus, ut ab ejus converſatione ac familiaritate, debeamus abhorrere, quemadmodum à convictu & converſatione proditoris patriæ, & læſæ Majeſtatis rei, abhorremus.

Finis verò ejuſdem ſeparationis, etiam quoad humanam & externam ſocietatem, eſt hominis, tum facinoroſi, tum alterius, qui ejus convictu perverti poſſet, ſpiritalis ſalus; dicit enim Apoſt. cit. ſup. 2 ad Theſ. ult. *Ne commiſceamini cum illo, ut confundatur*; de ea autem confuſione loquitur Apoſt. de qua Sapiens, Eccleſ. 4. *Et eſt confuſio adducens gratiam & gloriam*: idem quoque Apoſt. ad Tit. 1. *Increpa illos durè, ut ſani ſint in fide.*

Duobus ergò iſtis titulis, ſpiritalis eſt iſta ſeparatio in civilibus, & humanæ vitæ negotiis communibus, quæ per excommunicationem Eccleſiaſticam conſequenter infer-

infertur, quæ tamen in ſe conſiderata, humana, naturalis ordinis, & corporalis eſſe videtur, quomodo materia Sacramentorum, v.g. aqua elementaris, naturalis ordinis ut plurimùm eſt, ſed ratione finis, ad quem refertur, & inſtitutionis, quam habet à Deo, ſupernaturalis eſt.

Verè autem in iſta ſeparatione, aliqua cognoſcitur vis atque coactio, quia cum ſenſu conjungitur, *quod enim ſanare non poteſt, cum dolore abſcindere* Sacerdotem, dixit Ambr. lib. 2. offic. c. 27. legantur conſtit. Apoſt. lib. 2. c 41. Orig. hom. 7. in Joſ. & alii paſſim PP. qui acerbitatem iſtius ſeparationis, dolore non mediocri, damnatos pungentem, amplificant, & egregiis comparationibus illuſtrant.

Eadem ratio eſt iſtius infamiæ & execrationis, quæ connaturaliter excommunicationem conſequitur. Excommunicatos ſiquidem infames eſſe, colligitur ex c. *omnes verò*, c. *illi qui*, c. *omnes illi qui*, 6. q. 1. & aliis: quibus conſentiens Baſ. Epiſt. 47. ad Athan. Præf. Lybiæ, excommunicatum, *infamis viri*, τοῦ δυσωνύμου ἀνδρὸς notâ afficit, & omnibus execrabilem futurum, & *averſandum* viſum *omnibus*, affirmat.

Infamia ſiquidem iſta & execratio, quam quis ob excommunicationem incurrit, pœnæ ſunt, tam poteſtati Eccleſiaſti-

cæ, quàm civili communes, quia declarationem turpis facinoris conſequuntur, potiúſque propriæ ſunt Eccleſiaſticæ quàm poteſtati politicæ, quia Ecleſia certiùs, & ex principiis, quibus minor poteſt obrepere falſi ſuſpicio, virtutem à vitiis diſcernit, verumque honorem ab infamia, & execrationis major occaſio, quo quis à Deo longiùs abſcedit, Deoque magis inviſus eſt, quod utique, judicare, Eccleſiaſticus potiùs debet, quàm civilis Magiſtratus.

Nihilominùs *PP*. aliqui, coactionem, & vim omnem Eccleſiæ adimunt, & excommunicare Eccleſiam poſſe fatentes, cogere poſſe, diffitentur, quorum plurimos ſup. & ab adverſariis, objectionis loco prolatos, retulimus, & in explicatione differentiæ, utriuſque poteſtatis, adduximus: ii autem, in eum ſenſum ſunt exponendi, quem tradidimus, nimirum, ut quemadmodum putridæ omninò carnes, & emortuæ, abſque doloris ſenſu, à corpore abſcinduntur; ita quoque quidam in peccatis obdurati reperiantur, qui ſine doloris ſenſu, patiuntur ſe, à corporis unitate reſecari; eò infeliciores, quò infelicitatis ſuæ ſenſum non habent, nec jacturam ſpiritualium bonorum dolent, nec bonorum conſortium ſibi ademptum gemunt, *quorum finis interitus*, *quorum Deus venter*

*venter eſt, gloria in confuſione ipſorum, qui terrena ſapiunt*, ut loquitur Apoſt. ad Phil. 3.

Iis ergò, per excommunicationem, nulla videtur inferri violentia, quia voluntariè in eam incurrunt, & ſponte in proprium exitium ruunt: atque adeò ſublatâ omni fide, & piâ voluntatis affectione, quæ non datur niſi volentibus, excommunicatio nullam, vel exiguam, peccatoribus induratis moleſtiam exhibet: eoque ſenſu PP. neminem ab Eccleſia, niſi volentem, ligari docent: maximè verò, quia nemo per excommunicationem ligari poteſt, niſi qui in Eccleſiæ ſinu fuerit, & per baptiſmi ſuſceptionem Eccleſiæ myſteriis initiatus ſit: baptiſari autem adultus nemo debet, niſi volens, & Religioni Chriſtianæ conſentiens; nemo in Eccleſiæ corpore, niſi volens remanet, à quo per æternam infidelitatem exire poteſt.

Non requiritur tamen ad juriſdictionem coactivam, quòd pœnas exhibeat, quæ doloris ſenſum, aut violentiam ſemper inferant, dummodò ut plurimùm inferant, & ex ſe diſpoſitis inferre poſſint, & debeant, aliàs nec corporales pœnæ, quas tortores infligunt, coactivæ dicerentur, ſi grato animo ſuſciperentur, citra doloris ſenſum, aut diſplicentiam, ſive propter Deum ex pietate, ſive propter animi ægri-

tudinem, ex diſperatione, ſive denique propter membri defectum, ſenſu deſtituti, ex morbo.

## Cap. XIII.

### *Quædam alia corollaria, ex præcedentibus deducuntur.*

Corollarium II. ex prædictis confirmatur, quod quæſt. I. à nobis ſæpiùs inculcatum eſt, Hierarchiam, abſque juriſdictione quadam nullam eſſe. Etenim quæ modò docuimus, oſtendunt, *principatum* eſſe duplicem, unum ſacrum, quem uno verbo Hierarchiam dicimus; alterum ſæcularem ſeu politicum, ſive ille ſit Monarchicus, ſive ſit Ariſtocraticus, ſive Democraticus: utrique autem principatui, juriſdictionem aliquam coactivam competere: unde nullo negotio deducitur, Hierarchiam nullam eſſe, quæ juriſdictionem coactivam adnexam non habeat.

Corollarium III. Deducuntur etiam ex præcedentibus, juriſdictionis Hierarchicæ, prærogativæ plurimæ, quarum ſup. explicatarum recenſio, ad refricandam memoriam, non inutilis videbitur.

Ratione finis, præcellit juriſdictio Eccleſiaſtica, ſeu Hierarchica, quòd unũ, tam publicum quàm privatum ſubditi bonum, propoſi-

poſitum habeat: politica verò ſolum bonum publicum, non autem privatum uniuſcujuſque, niſi in quantum publico conjungitur: ſacra, inquam, reſpicit bonum privatum cujuſque, ut caſtigatus reſipiſcat, & ſalutem conſequatur, quemadmodum plurimis teſtimoniis, jam notum fecimus.

Quod ipſum colligo ex Walafr. Strab. de Reb. Eccleſ. c. 17. has cauſas excommunicationis, quâ præſertim Eccleſia contumaces caſtigat, referente, quæ ad privatum excommunicati bonum tendunt, *ſciendum enim*, inquit, *à SS. PP. ob hoc vel maximè conſtitutum, ut mortaliter peccantes, à Sacramentis Dominicis arceantur, ne indignè ea percipientes, vel majori reatu involvantur, ut Iudas, vel ne (quod Apoſt. de Cor. dicit) infirmitatem corporis & imbecillitatem, ipſamque mortem præſumptores incurrant. Et ut à communione ſuſpenſi, terrore ejus excluſionis, & quodam condemnationis anathemate compellantur, ſtudioſiùs pœnitentiæ medicamentum appetere, & recuperandæ ſalutis deſideriis inhiare.*

Hanc poſtremam rationem, quæ apud PP. antiquos communis eſt, profert Innoc. IV. in Conc. Lugd. prout refertur cap. *pia, de exceptionib.* in ſext. docens, *piâ conſideratione ſtatuiſſe Matrem Eccleſiam, quod majoris excommunicationis exceptio, in quacunque parte, judiciorum oppoſita, lites differat,*

*& repellat agentes, ut excommunicati, dum à communibus actibus repelluntur, rubore ſuffuſi, ad humilitatis gratiam, & reconciliationis affectum, faciliùs inclinentur*: item politicæ finis eſt quies temporalis; ſacræ, ſeu Eccleſiaſticæ, ſalus æterna.

Ratione mediorum, ſacra poteſtas pariter præcellit, quia ſacra ex officio adhibet media ſupernaturalia, cujuſmodi ſunt ſacramenta, & ſacramentalia, quibus homo expurgetur & mundetur; ſacram doctrinam, quâ moneatur & inſtruatur; divina judicia, quibus terreatur, etiam miracula, quibus fidem faciat: politica verò, ſola humana media, ad terrorem, pœnam, vel excidium improborum.

Ratione objecti, ſimiliter ante ponenda eſt poteſtas Eccleſiaſtica, civili, quia hæc in corpora duntaxat habet poteſtatem; illa verò in animas, quarum pernicies ac jactura, longè magis extimeſcenda eſt, quàm corporum, dicente Chriſto Dom. Math. 10. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere, ſed potiùs timete eum, qui poteſt & animam, & corpus perdere in gehennam.*

Ratione pœnarum, quia quæ pœnæ, ab Eccleſiaſtica poteſtate infliguntur, ſpiritales ſunt, non autem corporeæ, quemadmodum pœnæ quæ à politica poteſtate inferuntur: item earum aliquæ ſupernatura-

lis

lis ſunt ordinis,ſupernaturalibus nos bonis privantes, quas adhibere non poteſt politica poteſtas, ſed ſolùm pœnas quaſdam, quæ naturalibus bonis, expeti ſolitis, nos ſpoliant: deinde durabiliores ſunt, pœnæ Eccleſiaſticæ poteſtatis, quàm ſæcularis: Eccleſiaſtica ſiquidem poteſtas, æternis pœnis hominem addicit, & quodammodo judicium Dei prævertit, illudque provocat, dicente Chriſto Dom: *quæcunque ligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cœlis*: poteſtas verò ſæcularis, nonniſi ad pœnam temporalem, per aliquod breve momentum ſubeundam, nos obſtringit: ob eamque cauſam *temporalis* iſta poteſtas dici ſolet.

## CAP. XIV.

### *Aliæ prærogativæ Eccleſiaſticæ poteſtatis.*

Extenditur poteſtas Eccleſiaſtica,ad ligandos etiam mortuos: nam & rebelles Eccleſiaſticâ ſepulturâ privat, cujus non minima commoda eſſe ſolent, teſtibus Aug. de cur. pro mort. c. 4. & 5. Greg. lib. 4. Dial. c. 50. Jul. Tol. lib. 1. prognoſt. c. 20. & aliis: privat ſacrificii incruenti fructibus, quos Tert. lib. de cor. mil. & lib. de monog. Cypr. Epiſt. 66. Athan. lib. de var. qq. q. 34. Ambr. in fun. valent. Chryſ.

hom. 21. in Act. 41. in prior. ad Cor. 3. in Epiſt. ad Philipp. 69. ad pop. Antioch. Epiph. hær. Arrian. Aug. Serm. 32. de verb. Apoſt. lib. 2. de civ. c. 9. Confeſſ. c. 12. & 13. de anim. ad Renat. c. 9. & 11. de cur. pro mort. c. 1. Enchr. c. 10. & paſſim agnoſcunt.

Privat & publicarum precum, ac ſatiſfactionum, tum Eccleſiæ, tum privatorum Emolumentis; de quibus legendi præſertim Chryſ. hom. 41. cit. in 1. ad Cor. Damaſc. orat: *quòd hi qui cum fide, ex hac vita exceſſerunt, vivorum miſſis, ac beneficiis juventur.* Petr. Dam. opuſc. 33. c. 5. & alii. In mortuos, iis aliique modis rebellionem ulciſcitur, de qua re latiſſimè Juſtin. Imp. Epiſt. ſua ad Joan. Pap. 11. inter acta v. Syn. plurimis exemplis, & teſtimoniis, id probans. Eodemque ſpectant, quæ Cypr. ſupra; D. Aug. lib. de unit. Eccl. c. 7. Epiſt. 152. ad Donat. & aliàs, ſcribunt; & de Origine poſt mortem damnato, referunt Socrat. lib. 6. c. 17. c. 40. Nicephor. lib. 7. c. 27. & 28. Liberat. in Breviar. c. 13. & alii.

E contra verò, nihil ſimile dici poteſt, de poteſtate Politica, cui mortuis nocendi poteſtas denegatur, teſtimonio ipſius Chriſti Dom. Luc. 12. *nolite timere eos, qui occidunt corpus, & poſt hæc non habent ampliùs, quid faciant*: Ex quibus verbis, non noce-

re

re inhumanam quorundam, in ipſa cadavera ſævitiem, iis, qui mortui ſunt, ita arguit venerab. Bed. lib. 4. in Luc. c. 52. *ſi perſecutores ſanctorum, non habent ampliùs, quid faciant ergo ſupervacuâ furent inſaniâ, qui mortua martyrum membra feris, avibuſque diſcerpenda projiciunt, cùm nequaquam omnipotentiæ Dei, quin ea reſuſcitando vivificet, obſiſtere poſſint.*

Poteſtas item ſacra propter Epiſcopatus unitatem, in ſuo territorio ligatum, ubique ligatum detinet, ut oſtendit Syn. Epiſt. 58. contendunt Iſid. Peluſ. lib. 3. Epiſt. 259. & auctor libr. de 12. abuſionib. & alii; Concilia verò innumera, obſervari jubent. Non eadem verò eſt vis, & efficacia poteſtatis politicæ, quæ extra territorium ſuum, vindictæ & ultionis locum non habet, propter principatuum temporalium differentiam, qui unum non efficiunt principatum, ſicut omnes Eccleſiæ, efficiunt unam Eccleſiam.

Pręterea pœnæ à Magiſtratu Eccleſiaſtico latæ, *clave non errante*, ſunt inevitabiles, v. g. excommunicatio, hominem ubilibet apprehendit, & ligat: fugere nemo poteſt judicium Epiſcopi, quin eo percellatur: fugientem cenſura Epiſcopalis ſequitur, & ut notat Panorm. in c. 1. de treug. & pac. non clauditur territorio, ſed ſequitur perſonam; non vi, non dolis evitatur, ſed

aggravatur. Pœnæ corporales, in pœnitentiam, ab Eccleſia præſcriptæ, poſſunt quidem non impleri, ſed nunquam impunè cum culpa prætermittuntur, cum è contrario, corporales pœnæ, à magiſtratu politico ſtatutæ, & fugâ, & vi maiore, & dolis, ſæpiùs evitentur, & impunè poſſunt aliquando prætermitti.

Denique, cùm pœnæ, quas ſacra poteſtas infligit, & pœnæ eſſe ſoleant, & medicinæ; Magiſtratus è contra politicus, pœnas, non remedia puniendo adhibere ſatagit, præſertim ubi mortem infert, ut ſuprà ex Aug. docuimus.

Exinde etiam patet, & efficaciorem ſimpliciter, & ſalubriorem, & univerſaliorem eſſe, ſacram ſeu Hierarchicam poteſtatem, ſæculari ac politicâ, quemadmodum jam obſervavimus. Confirmaturque, tum ex aureis iſtis verbis Conſtantini magni, ad Ablav. Præfectum prætorio, lib. I. cod. Theodoſ. de Epiſcopor. judic. *Multa, quæ in judicio captioſæ præſcriptionis, vincula non patiuntur, inveſtigat & promit, ſacroſanctæ religionis auctoritas:* tum ex conſentientibus, Magn. Baſil. verbis, Epiſt. 517. Commentarienſi. *Nam quæ tribunalium officia, non potuerunt efficere, ea ipſa, tremenda Dei judicia effeciſſe ſcimus, & ad rectam deduxiſſe rationem.*

QUÆ-

# QUÆSTIO XIV.

## De Prærogativa honoris, modò ordini, modò juriſdictioni attributa.

### CAPUT. I.

*Nulli olim juriſdictionem, niſi in ſui, vel inferioris ordinis viros, conveniſſe.*

SUbordinationem ratione juriſdictionis, inter membra Hierarchiæ Eccleſiaſticæ eſſe, nemini dubium eſſe poteſt, qui Eccleſiam Catholicam, aciem ordinatam credit: hanc copiosè explicant DD. Catholici, & inter cæteros præcipuè Franc. Hall. Sorb. in profundiſſimo ſuo opere, lib. 4. de Juriſd. Hier. per totum & nos ſupra quædam attigimus. Alia nobis affectio explicanda, quæ ad prælationem in honoribus attinet: circa quam, variis prætermiſſis, hoc præſertim hic tractandum eſt, utrum *ordinis* ſacri, an *juriſdictionis*, ad honoris prærogativam deferendam major habeatur ratio; cujus quæſtionis neceſſitas, ex eo oritur, quòd in Eccleſia aliquando contingat, ut qui ordine ſacro

ſacro inferior eſt, is ordinarium in eos, qui ſuperiorem ordinem nacti ſunt, ſortiatur imperium: & vice verſâ, quod in Eccleſia veteri, rarò permiſſum, in qua proinde hæc quæſtio minimè movebatur.

Statim initio hîc demonſtrandum, Prærogativas ordinis Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Diaconorum, adeò ſtrictè olim obſervatas, ut ultimus Epiſcoporum, ordinis Preſbyterorum nobiliſſimis quibusque præferretur, ultimus Preſbyterorum, præponeretur omnibus Diaconis, nec ullus ex Diaconorum ordine, Preſbyteris æquaretur. multò minùs poteſtate juriſdictionis antiſtaret.

Conſtit. Apoſtol. lib. 8. c. ult. exemplo Hierarchiæ legalis, hunc ordinem ſervandum præſcribunt, quòd ſicut in Hierarchia legali, Pontifex præferebatur omnibus Sacerdotibus, Sacerdotes Levitis; lexque ea, quæ à Pontificibus fieri oporteret, diſtinxerit, & quæ à Sacerdotibus, quæ item à Levitis, aſſignans cuique religionem, quæ eſſet cujusque gradus propria, eumque deceret, ut quæ Sacerdotibus præſcripta eſſent, hæc Levitæ non attingebant, ſed potiùs ſinguli, miniſteria certa & definita, quæ ſuſceperant, cuſtodirent: ita lex Evangelica (inquiunt iſtæ conſtit.) Epiſcoporum, Preſbyterorum,

&

& Diaconorum diſtinxit gradus & officia.

Nec inferiores ordines, ſuperioribus ſubſultare, vel præferri voluit, Epiſcopis, quæ ad Principatum, Preſbyteris quæ ad Sacerdotium, Diaconis, quæ ad Miniſterium pertinent, aſſignans; nec unum ordinem in alium involare permittens, addunt, *ſiquidem non licet ordinem invertere, cùm non ſit Deus diſſenſionis, ut inferiores, quæ ſunt ſuperioris, per vim ſibi vendicent, novam legem in malum ſuum refingentes, ignorantes durum eſſe ſibi, contra ſtimulum calcitrare.*

Ignat. pluribus Epiſtolis, hanc graduum ſubordinationem commendat, ut ſcilicet Epiſcopis Preſbyteri, Preſbyteris Diaconi, parere debeant. Lege præſertim Epiſtol. ejus ad Tharſenſ. & ad Epheſ. Clem. Alex. lib. 6. Strom. Exemplo Hierarchiæ Cœleſtis, eaſdem progreſſiones Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Diaconorum, nobis proponit, in eo ſcilicet ſitas, ut ſicut in Hierarchia Cœleſti, ordines inferiores, à ſuperioribus illuſtrantur, ita in Eccleſiaſtica.

Sed cæteris clariùs, Dion. magnus Hierarchiæ Mag. pluribus locis, à nobis ſuprà, in explicatione Hierarchiæ Eccleſiaſt. prolatis: quo loco, utriuſque Greg. I. & VII. Rom. Pontif. & aliorum *PP.* teſtimonia lice-

licebit intueri. Nec pigeat ex eod. Dion. c. 4. Cœl. Hier. obſervare, *à ſupereſſentiali omnibus eminente, ordinato Principatu*, ſtatutum eſſe, ut in unaquaque Hierarchia, & primi ſint, & medii, & poſtremi ordines, inferiorumque diviniores Doctores ſint.

Accipe etiam, ab eodem Doct. quæ tanquam ſua recepta commendat Epiſt. ad Demoph. *Nefas eſt, Sacerdotem à miniſtris, qui te ſuperiores ſunt, à tui ordinis Monachis corrigi, & reprehendi, ſive aliquid impiè, in divina facere videatur, ſive aliquid aliud eorum, quæ vetant leges, feciſſe arguatur*: rationem ſubdit, *ſi enim diſtinctionis, ordiniſque confuſio, quædam inſtitutorum, legumque Dei violatio eſt, nullam habet rationem de cauſa & nomine, divinitùs traditum ordinem pervertere.* Quæ poſtea confirmat iis verbis, *Ipſe ergo cupiditati, iracundiæ, & rationi, modum dignitatis ſtatue, tibi autem Dei miniſtri, & his Sacerdotes, Pontifices verò Sacerdotibus, atque Pontificibus, Apoſtoli, Succeſſoreſque Apoſtolorum. Quòd ſi quis etiam in illis deſit officio, à ſanctis ejusdem ordinis corrigètur, atque ita ordo in ordinem non commutabitur, ſed in ſuo quiſque erit ordine.*

Ex quibus verbis duo diſces; 1. Superiores ordines, inferioribus imperitare, v. g: Monachis Miniſtros, ſeu Diaconos; Diaconis Sacerdotes; Sacerdotibus Epiſcopos,

Epi-

Epiſcopis inferioris loci, Apoſtolicarum Eccleſiarum Præſules, Metropolitanarum vel Patriarchialium.

Alterum, in ſingulis etiam tribus iſtis ordinibus Hierarchicis, quoſdam eſſe, cæterorum ejuſdem ordinis primores, qui inferiores in officio ſuo peccantes, corrigere, & plectere poſſint, acceptâ ſcilicet à Superioribus ordinibus poteſtate. Ex qua obſervatione, diviſiones iſtorum ordinum aliquæ colliguntur, ut ſcilicet in Epiſcopali ordine, aliqui, qui Apoſtolicas Eccleſias tenent, aliis inferiorum Eccleſiarum Epiſcopis, præferantur: in ordine Preſbyterali, aliqui primum locum teneant, quos Decanos, Archi-Preſbyteros, Core-Epiſcopos, aliisve dignitatum nominibus, inſignivit Eccleſia. In Diaconorum ordine, Archidiaconi ſint, qui omnibus inferioribus miniſtris immineant, quos aliis nominibus dignitatum, ſimiliter Eccleſia diſcrevit. De quibus omnibus, Deo dante, dicturi ſumus.

Hîc verò ſufficiat obſervare, differentem in unoquoque ordine, cujuſque præpoſiti conſtitutionem, qui cæteris emineat, quemadmodum idem Dion. ſignificare videtur, dum c. 1. Eccl. Hier. duplicem Hierarchiæ notionem, nobis tradit, unam pro ratione ſacrorum, quæ ſubjecta ſunt; alteram, *pro univerſa ſacrorum hujus, vel*

*illius*

*illius Hierarchiæ, ſumma* : quæ verba ita explicat S. Maxim. *Ait ergò, cùm Hierarchia de omni ordine dicatur, Hierarchiam eſſe principaliorem quandam ac generaliorem omnis Hierarchiæ ſummam; v. g. ut Hierarchiæ, ſive ordinis Preſbyterorum Hierarchia, ſit Epiſcopus, qui debet noſſe expiare, illuſtrare, atque perficere; Hierarchiæ verò Diaconorum Hierarchia, ſit Archi-diaconus, qui officia Miniſtrorum noſſe debet; atque ita cæteros deinceps ordines.*

Itaque Dion. ſecundùm interpretationem S. Maxim. nequaquam ex Preſbyterali ordine, Preſbyterum deligit, qui univerſam ordinis illius perfectionem contitineat, ſed Epiſcopum, tanquam ſummum illius ordinis complectentem, ei præficit. Ex Diaconali verò ordine, Archidiaconum, non ſolùm Diaconorum, ſed reliquorum miniſtrorum doctrinam tenentem, ac diſciplinam ſatagentem, nobis deſcribit. Idem tamen ſuper. in utroque ordine, Epiſcopali, Preſbyterali, & Diaconali præpoſitos, unicuique ordini præfectos, & imminentes, nobis exhibet.

Conciliari autem facilè iſta poſſunt; nam & tres ordines Hierarchicos ſtatuere poſſumus, quemadmodum ſuper. ſtatuimus, & duos: alterum Sacerdotum, alterum Miniſtrorum: quam diviſionem tradere videtur, Urban. II. apud Gratian.

tian. diſt. 60. c. *nullus*, & Bleſenſ. Serm. 47. ad Sacerd. & Prælat. tradit S. Paul. Epiſt. prior. ad Tim. 3. duos tantùm ordines, Preſbyterorum & Diaconorum, commendans, in quem loc. PP. Epiſcopum & Preſbyterum, unum Sacerdotii ordinem conſtituere, docent, majorum ſcilicet, & minorum Sacerdotum, quorum differentia, ex Conſtit. Apoſtol. ſuprà cit. ea eſt, quòd minores ea tantùm gerant, quæ ſunt Sacerdotii, majoribus verò reſerventur, quæ ad Principatum Sacerdotum pertinent.

Quod diſcrimen videtur amplexus, Dion. dum Epiſcopos à Preſbyteris diſtinguit, quòd ii ſunt ἱερεῖς, illi ἀρχιερεῖς; Miniſtros verò communi vocabulo, λειτουργοὺς nominat, ex quibus aliquos ἐκκρίτους, ſeu electos facit.

Atque eo ſenſu, rectè dicere poſſumus, Epiſcopum, Sacerdotii ſummam perfectionem, plenitudinem, ac faſtigium continentem, Hierarchiam aliquo ſenſu, ſeu potiùs Hierarcham, à Dion ſimpliciter & abſolutè exiſtimatum. Archidiaconum verò, & ipſum Principatus nomine donatum, ſed inferiori, quòd in Diaconos, & cæteros miniſtros inferiores imperium gerat, univerſamque rationem ſacrorum, ſcire debeat, ut aliis in ſacro miniſterio præſit.

Propter

Propter has rationes, aliasque plurimas, quas inferiùs proponemus, Archi-diaconorum auctoritas adeò crevit, ut minores Epiſcopi viderentur, ſuumque, quod erga omnes miniſtros imperium exercebant, ad ipſos Preſbyteros, progreſſu temporis, extenderint, Preſbyteri eis ſubjecti eſſe cæperint, ex eoque ordine, paucæ dignitates, inſtitutæ ad imperium Eccleſiaſticum, & juriſdictionis exercitium, ſed Preſbyterorum ordo retentus, ad Epiſcoporum Concilium, atque ab eo paulatim excluſus, juriſdictionis Eccleſiaſticæ, ſaltem exterioris fori, minùs particeps habitus ſit.

## Cap. II.

*Diaconorum in Preſbyteros inſurgentium ambitus, & antiquus, & antiquis temporibus notus.*

DIaconi veterem legem, quâ inferioris ordinis nemo, ſuper aliquem ſuperioris ordinis efferebatur, tranſilire conati ſunt, & divitiarum, quas adminiſtrabant, potentiâ freti, & clientelâ miniſtrorum, quibus imperitabant, & Epiſcoporum, in quorum comitatu verſabantur, amicitiâ & aſſiduo, quod illis impendebant, miniſterio tumeſcentes, invaluerunt. Varia ejus rei teſtimonia proferen-

ferentur. Eorum autem audacia, à variis primùm auctoribus reprehenſa, variisque decretis Eccleſiæ, ad tempus retuſa, tandem conſuetudine, ac poſtea lege probata; in legitimam poteſtatem & adminiſtrationem tranſiit.

Nycen. Syn. can. 18. Diaconorum reprimit audaciam, qui Preſbyteris Euchariſtiam dare, & ante Epiſcopos, attingere præſumebant, eosque in ordinem, hac contentione redigi voluit, *Hæc ergò omnia auferantur, & Diaconi intra ſuas menſuras permaneant, ſcientes, quòd ſunt quidem Epiſcopis miniſtri, Preſbyteris verò minores. Accipiant autem ſuo ordine Euchariſtiam, poſt Preſbyteros, eis præſente Epiſcopo vel Preſbytero. Sed nec in medio quidem Preſbyterorum, liceat Diaconis ſedere; id enim fit præter canonem & ordinem. Si quis autem non vult obedire, etiam poſt has conſtitutiones, à Diaconatu deſiſtat.*

Preſbyteris ſubjectos Diaconos hic can. pronuntiat, Sacerdotibus ſcilicet miniſtros, in medio Preſbyterorum ſedere, eos vetat, vel quod medius locus dignior, ex Conſt. Apoſt. lib. 2. c. 61. Greg. Naz. in ſomn. de Anaſt. templ. Joan. Moſch. prat. Spir. c. 96. & aliis paſſim: nec non apud ipſos profan. ut ex Sal. in Jugur. colligis: vel certè, quòd omninò Diaconos ſedere in ſacris, nefas eſſet. Stare enim jubebantur,

tur, ex conſt. Apoſt. lib. 2. c. 57. ſedebant Preſbyteri cum Epiſcopo, ex Cypr. Epiſt. 35. de Numid. Preſb. ord. Et inter Preſbyteros locum habere, Diaconi vetabantur, ſed inter ſui ordinis viros, ex eodem c. conſt. Apoſt. & cap. 58. ejuſd. lib. Dion. c. 6. Eccl. Hier. & aliis.

Quin etiam majores in conviviis, quæ agapæ vocabantur, partes Preſbyteris, quàm Diaconis, aut aliis inferioribus miniſtris dabantur; earund. Conſtit. lib. 2. c. 28. & ſportulæ majores, niſi fortè ex privilegio, v. g. deſignatis jam Preſbyteris, æquales darentur, ut Aurelio & Celerino, apud Cypr. Epiſt. 34.

Porrò Arelat. c. 15. & Aquiſgran. c. 41. Nycen. legem renovarunt & inculcarunt. Syn. Rom. ſub Sylv. 284. Epiſcoporum eidem conſentit, dum c. 7. Pontifici Preſbyterum, Preſbytero Diaconum, & ita cæteros inferiores Clericos, ſuperioribus obſequium præſtare, jubet.

Arelat. 1. Conc. ante Nycen. ſub. eod. Sylv. c. 18. ſtatuit, *de Diaconis Urbicis, ut non aliquid præſumant, ſed honor Preſbyteris reſervetur.* Urbicos præſertim reprimit iſte Can. quia ii maximè, qui in civitate degebant, & in Epiſcopali gubernatione, Epiſcopum ſublevabant, referentes ad eum, quid ageretur, minora judicia exercentes, introducentes ad idipſum adventantes,

Eccle-

Eccleſiaſticas ſubſtantias, diſpenſantes, ut fusè cit. lib. Conſtit. integro refertur, ii inquam; non autem Diaconi forenſes, in ſacris duntaxat Presbyteris miniſtrantes, adverſos Presbyteros intumeſcebant.

Laodicen. hanc legem ſubordinationis Clericorum, ratione ordinum ſacrorum, firmat, c. 20. *Quod non oporteat Diaconum coram Presbytero ſedere, ſed juſſione Presbyteri ſedeat: ſimiliter autem & Diaconis honor habeatur, à Subdiaconis, & omnibus Clericis.* Carthag. 4. c. 39. *Diaconus, quolibet in loco, jubente Presbytero ſedeat.* Agathenſ. c. 56. Mart. Brachar. c. 40. AquiſGran. Conc. c. 77. hanc legem exſcribunt.

Quam explicat. Tolet. IV. c. 39. *Nonnulli Diaconi in tantam erumpunt ſuperbiam, ut ſeſe Presbyteris anteponant, atque in primo Choro, ipſi priores ſtare præſumant, Presbyteris in ſecundo Choro conſtitutis; ergò ut ſublimiores ſe Presbyteros agnoſcant*, id eſt, ſupra ſe Preſbyteros Diaconi recognoſcant, *tam hi, quàm illi, in utroque conſiſtant*, id eſt, Preſbyteri in utroque Choro priorer Diaconis, utrimque pariter ſedentibus ſedeant.

Quo can. immutatus videtur antiquus ordo ſecundùm quem Presbyteri, circa thronum Epiſcopalem, ſellis utrumque diſpoſitis, ſedebant, miniſtrorum turba adſtabat, quemadmodum deſcribuntGreg. Naz. in ſom. de Anaſt. templ. & conſtit.

 Apoſt.

Apoſt. cit. Conceſſum autem in hoc Concilio, ut in Choro, ex utraque parte, tam Presbyteri, quàm Diaconi conſiſterent, ſed Presbyteri priori, quàm Diaconi loco.

Carthag. Conc. prædict. hanc etiam prærogativam, Presbyteris ſervavit, c. 40. *Ut Diaconus, in Conventu Presbyterorum interrogatus, loquatur*, id eſt, nonniſi interrogatus loquatur; cujus rei ratio continetur in eod. Conc. excerpto ex Nyc. & probata ab Aquiſgran. Conc. Nycœnum Can. exſcribente, cap. 1. quod neceſſum ſit, *ut Diaconus ita ſe Presbyteri, ut Epiſcopi miniſtrum eſſe cognoſcat.* Ideoque Andegav. abſolutè decernit, c. 3. *Ut Diaconi noverint, Presbyteris omni humilitate eſſe deferendum.*

Vetus iſta videtur Diaconorum eſſe ambitio, quæ vetuſtiſſimis iſtis legibus reprimi debuerit, cujus, iſtis omnibus antiquior, Cypr. mentionem facit Epiſt. 65. ad Rogat. Epiſc. de ſuperbo Diac. *meminiſſe autem*, inquit, *Diaconi debent, quoniam Apoſtolos, id eſt, Epiſcopos & Præpoſitos Dominus elegit: Diaconos autem, poſt Aſcenſum Domini in Cœlos, Apoſtoli ſibi conſtituerunt, Epiſcopatus ſui, & Eccleſiæ miniſtros. Quod ſi nos aliquid audere contra Deum poſſumus, qui Epiſcopos facit, poſſunt & contra nos audere Diaconi, à quibus fiunt.*

Quæ verba, malè trahunt novatores, ad ordinem Diaconatus deprimendum, quaſi divinâ

divinâ ordinatione conſtitutus non ſit; cum non intendat negare S. Cypr. quòd inſtitutio Diaconatus Divina ſit, ſed tantùm, quod Chriſtus primos ex ipſis crearit, aſſerens Diaconorum creationem, Apoſtolorum arbitrio reliquiſſe, ut quando creandos illos ducerent, & quos honore iſto dignos arbitrarentur crearent, cùm è contra, *Epiſcopos & Presbyteros, Chriſtus ante ſuam aſcenſionem*, & deſignaſſet, & per ſeipſum creaſſet.

## CAP. III.

### *Cætera, ambitionis Diaconorum, teſtimonia.*

FUſiſſimè Hier. Epiſt. 85. ad Evagr. adverſus Diaconos invehitur, qui adverſus Presbyteros efferri vellent.

Ab eo primùm diſce Diaconos ex eo, tumoris occaſionem accepiſſe, I. quòd ad eorum teſtimonium, Presbyter ordinari ſoleret, *ſed dicis*, inquit, *quomodo Romæ, ad teſtimonium Diaconi, Presbyter ordinatur?* Subdit autem, *quid mihi profers unius urbis conſuetudinem?* II. quòd Presbyteris pauciores eſſent, nam paulò poſt ſubjungit, quid paucitatem, de quo ortum eſt ſupercilium, in leges Eccleſiæ vindicas? omne quod rarum eſt, plus appetitur. Pulegium apud Indos, pipere pretioſius eſt; *Diaco-*

*nos paucitas honorabiles, Presbyteros turba, contemptibiles facit.*

Quem autem morem Eccleſiæ, carpit eo loci Hieron. is poſtea in Eccleſia Occidentali, uſitatus eſſe cæpit, ut patet ex veteri ordine Romano, & Pontificali, & cap. unico, *de ſcrutinio in ordine faciendo.* In Eccleſia tamen Orientali, quod munus Archidiaconi, Romæ fuit, in ordinationibus, hoc munus Chorepiſcoporum antiquum videtur fuiſſe, qui aſſumpto conſilio Presbyterorum, & Diaconorum, ad Epiſcopos, de ordinandis referebant, ut patet ex Epiſt. Baſil. Canonic. *Chorepiſcop.*

Veterem autem in Eccleſia Rom. ante Hier. morem fuiſſe, ut Archidiaconus Antiſtiti, Presbyteros ordinandos præſentaret, ex eo collige, quod auct. qq. ex utroque Teſt. apud Aug. qui quidem q. 44. annos à nativitate & paſſione Domini, vel certè, ab excidio Hieroſolymorum, circiter 300. numerat, antiquior proinde Hier. & Aug. q. 101. adverſus Rom. Eceleſiæ Diaconos declamitans, hujus moris meminerit, nec eum ac Rom. Eccleſiam, ut Hier. reſtringat, ſed ex eo, Diaconorum aliquam prælationem inferri poſſe, negat. Ita enim ſibi objicit, *ſed teſtimonio*, inquit, *Diaconi, fit Presbyter, quaſi iſtud ad prærogativam pertineat magnitudinis, legimus enim, ad plebem dixiſſe Petrum Apoſt. eligite, inquit*

*quit, ex vobis, quos conſtituamus, deſervire myſteriis Eccleſiæ*: & paulò poſt, *ita & teſtis poteſt eſſe creandi Presbyteri.*

Neque verò adeò multò poſt Hier. obitum, Iſid. Peluſ. ſatis oſtendit, quanta eſſet Archidiaconorum in Oriente poteſtas, in ordinationibus, dum Lucium, Peluſii Archidiaconum, accuſat, quòd, Epiſcopo ipſi morem gerente, nummos ex ordinationibus corraderet, ſibique aggereret, lib. 1. Epiſt. 29. & lib. 4. Epiſt. 118. eid. Luc. in Conc. quoque Chalced. Act. 10. in libello Samuelis, & aliorum Presbyterorum, adverſus Ibam, oblato Concilio, legimus, prohibitum ab Archidiacono Epiſcopum, ne indignum ordinaret; verba libelli hæc ſunt, *Poſt hoc neſcimus, quomodo perſuaſus ſatisfactione, ab eo nullatenus proveniente, tentavit eum, Batenorum civitatis ordinare Epiſcopum, & prohibitus eſt ab eo, qui tunc Archidiaconus erat, & indignatus eſt.*

Quæ narratio, quantum auctoritatis habuerit, in Epiſcoporum ordinatione, Archidiaconorum teſtimonium, in Eccleſia Orientali, nemo non videt.

Reſpondet etiam Balſamon, ad interrogationem 40. Marci Alexandr. *Utrum Diaconi, præter Archidiaconorum voluntatem, Sacerdotalem gratiam poſſunt conſequi, an non?* quæ habetur, lib. 5. jur. Græco-Rom. reſpond. inquam, *Epiſcopis ordinatio-*

*num poteſtatem, attributam eſſe, oporteret itaque*, inquit, *ut ipſorum conſenſu, Diaconi ſacrarentur Archidiacono tanquam fratre, ſolùm præſente*, ſeu teſtimonio ſuo ſuffragante.

Diſce præterea ab Hier. loc. cit. jam tum cæpiſſe, in Eccleſia Rom. Diaconos adverſus Presbyteros efferri, ita ut adverſus Presbyteros, abſente Epiſcopo, ſedere vellent, & in conviviis coram Presbyteris, benedictionem darent, ut legit Gratian. in veterib. edit. d. 93. c. *legim.* ſeu, quod eodem recidit, *benedictiones dantes, omnium conviventium nomine, conſequenter Presbyteris benedicere viderentur*, ut fert lectio vulgata Epiſt. Hier. *Cæterùm*, ait ille, *etiam in Eccleſia Romæ Presbyteri ſedent, & ſtant Diaconi: licèt paulatim increbreſcentibus vitiis, inter Presbyteros, abſente Epiſcopo, ſedere Diaconum viderim, & in domeſticis conviviis, Presbyteris benedictiones dare.*

Hanc autem præſumptionem, iis verbis caſtigat idem S. Doct. Epiſt. cit. *Diſcant, qui hoc faciunt, non ſe rectè facere & audiant Apoſtolos* (Act. 6.) *non eſt dignum, ut relinquentes verbum Dei, miniſtremus menſis: ſciant, quare Diaconi conſtituti ſunt, legant acta Apoſtolorum, recordentur conditionis ſuæ Presbyter & Epiſcopus, aliud ætatis, aliud dignitatis eſt nomen: unde & ad* Tit. (1. cap.) Et ad Tim. (Epiſt. 1. c. 3.). *de ordinatione Epiſcopi,*

*Epiſcopi, & Diaconi dicitur, de Presbyteris omninò reticetur, quia in Epiſcopo & Presbyter continetur. Qui provehitur, de minori ad majus provehitur. Aut igitur ex Presbytero ordinetur Diaconus, ut Presbyter minor Diacono comprobetur, in quem creſcit; aut ſi ex Diacono ordinatur Presbyter noverit ſe lucris majorem, Sacerdotio eſſe minorem. Et ut ſciamus, traditiones Apoſtolicas, ſumptas de veteri Teſtam. quod Aaron & filii ejus, atque Levitæ in templo fuerunt, hoc ſibi Epiſcopi, & Presbyteri vindicent in Eccleſia.*

Prætermitto explicationem rationum Hieronymianarum, quæ ſatis ſeipſas produnt, vel ex prædictis intelliguntur. Ultimum iſtud annoto, jam tum Diaconos, contra veterem Eccleſiæ morem, Sacerdotibus, lucris majores fuiſſe, & ſportulas majores habuiſſe.

## CAP. IV.

*Auctoris qq. ex V. & N. T. teſtimonium, ubi varia, circa reverentiam, ſingulis ordinibus exhibitam, obſervantur.*

AUctor laudatus qq. ex V. & N. T. q. 101. cit. plura diſputat, adverſus Diaconorum inſolentiam, ſuo tempore invaleſcen-

leſcentem, præſertim in Eccleſia Rom. Falcidii cujuſdam ſcriptum, quo Diaconi Presbyteris quodammodo coæquabantur, vel etiam præverebantur, exagitat, iisdem ferè rationibus, quibus Hier. quas repetere ſuperfluum foret: ad illuſtrationem verò præſentis quæſt. hæc annotaſſe ſufficiat.

I. Ne quidem Romæ ſuo tempore, Diaconos ſedendi inter Presbyteros, imò nec ſedendi omninò in Eccleſia (qui honor ipſis, abſente Epiſcopo, in Laodic. aliisque cit. Conc. tributus eſt) morem habuiſſe, *Quanquam*, inquit, *Rom. Eccleſiæ modicè inverecundiores videantur, ſedendi tamen dignitatem in Eccleſia non præſumunt.*

Alterum Diaconos iſtos potiſſimum videri, hanc æqualitatem affectaſſe, non eos, qui miniſtrarent in altari, ſed qui Eccleſiaſticarum rerum procurationi, vel regimini invigilarent, qui ideò miniſterio altaris, operam navare, non jubebantur, ait enim, *ut autem omnia miniſteria obſequiorum, per ordinem agant, multitudo, facit Clericorum; nam utique & altare portarent, & vaſa ejus, & aquam in manus funderent Sacerdoti, ſicut videmus per omnes Eccleſias, & ſicut conſtitutum eſt à Domino per Moyſen, aut nunquid meliores ſunt Heliſeo, qui aquam fundebat, in manus Eliæ.*

III. Hu-

III. Hujus etiam ambitus notari præſertim, Eccleſiæ Rom. Diaconos, qui & Roman. Presbyteris coæquari aliquantum contenderent, licèt tamen in Eccleſia, ſedentibus Presbyteris, ut ſupra vidimus adſtarent; ſed & aliarum civitatum Presbyteris, ſublimiorem locum, vel parem ambirent, ſubdit enim paulò poſt, *ſed quia Rom. Eccleſiæ miniſtri ſunt, ideò honorabiliores putantur, quàm apud Cæteros Eccleſias, propter magnificentiam urbis Romanæ, quæ caput eſſe videtur omnium civitatum.*

Probat autem, ſi ex Rom. Eccleſiæ dignitate, habent Diaconi, quod ſublimentur, habituros potiori ratione Presbyteros, ut & ſublimiores evadant, *ſi itaque ſic eſt hoc, debent*, inquit, *& Sacerdotibus ſuis vindicare, quia ſi ii, qui inferiores ſunt, creſcunt, propter magnificentiam civitatis, quantò magis, qui potiores, ſublimandi ſunt, quicquid enim officialibus præſtatur, augmentum ſit poteſtati, ſicut honor ſervi, ad laudem proficit Domini.* Negat etiam, ex eo, quòd nobilioris Eccleſiæ ſunt Diaconi, Presbyteris alterius Eccleſiæ, debere præferri, eò quòd, *apud juſtum judicem Deum, unicuique hic honor maneat, qui decretus eſt ſingulis Eccleſiarum officiis, ut qui Diaconus eſt, Diaconi honorem, per omnes Eccleſias habeat.* Item quia major ordo, intra ſe, minorem habet.

Ad hanc ſententiam arrigunt aures quidam Eccleſiæ Rom. infenſi, & ejusdem Eccleſiæ Cardinalibus obloquendi, occaſionem ſumunt; eumque Canonem, quem in tota jam Eccleſia uſitatum, nec ſine ratione immutatum, putant, ut ab officio potiùs, & dignitate, Eccleſiaſticis ſedendi prærogativa, quæ ab ordine ſumatur, eum, inquam, in ſola Rom. Eccleſia, cui honoris Eccleſiaſtici faſtigium, & capitis dignitatem, auctor cit. non abnuit, canino dente arrodunt.

IV. Profert idem auctor inter cæteras, rationem, ad referendam Presbyterorum prærogativam ſupra Diaconos, quæ morem iſtius ſæculi non contemnendum continet, Epiſcopum nempe, Presbyteros, conſacerdotes, Diaconos non fuiſſe ſolitum, condiaconos dicere, *denique*, inquit, *non aliter, quàm Conſacerdotes hîc vocat, & Conſacerdotes ſuos: nunquid & miniſtros, condiaconos ſuos, dixit Epiſcopus? non utique; quia multo inferiores ſunt*. Et id in Eccleſia, ut plurimum, uſitatum credo, quemadmodum, & quòd fratres vocarent Presbyteros, Diaconos filios; nam v. g. Ignat. Epiſt. 13. Heronem Diaconum, *filium* ſalutat, Presbyteros, *fratres* vocat. Aug. Hieronymum Presbyterum, litteris omnibus ad eum ſcriptis, *fratrem*, & *Compresbyterum* appellat; Preſi-

ſidium Presbyt. Epiſt. 16. *fratrem*, & *conſacerdotem*; cæteris ſimilibus elogiis donat. Cyprian. Diaconum, filium appellat, Epiſt. 10. & 15. quam loquendi rationem, in aliis paſſim obſervat.

Eandem S. Leo religioſè ſectatur, v. g. Epiſt. 10. 12. 15. 18. 19. Jul. Coënſem Epiſc. & Renatum Preſbyterum, vocat *fratres*; Hilar. Diac. *Filium*; Flavinian. & cæteros Epiſcopos, ſemper *fratres* nominat; Epiſt. 11. & 20 Baſil. Diac. *filium* nuncupat.

Religioſè etiam id ſervaſſe videntur, varii Scriptores Epiſtolarum, quæ Epiſtolis Ruricii præfiguntur, tom. 2. Bibl. PP. Itemque Ruricus ipſe, in Epiſtolis ad varios ſcriptis; nam v. g. Fauſt. Epiſt. 7. ad Ruric. *filios* & *Diaconos* ſuos, in ordine Diaconali poſitos vocat: idem Fauſt. Epiſt. 8. Memorium Preſbyterum; Cæſarius Epiſt. 18. Capillutium item Preſbyterum; Sedatus alium quoque Preſbyterum, Epiſt. 19. *fratris* nomine donant: ſemel duntaxat iis Epiſtolis, Turent. Epiſcopus, Epiſt. 12. Ruricio ſcribens, Ruſticum Preſbyterum, *filium communem ſui, & Ruricii* nominat, ut ita Ruricio honorem deferret; Ruricius verò, lib. 2. Epiſt. 13. Preſbyterum *fratrem* vocat. Ejuſdem verò lib. Epiſt. 8. & 39. & 55. *fratrem* & *compreſbyterum*; quin etiam lib. 2. Epiſt. 10. miratos fuiſſe, qui Sacerdotalis gradus non eſſent, ſi fra-

tres ab Epiſcopis vocarentur, ſatis indicat, dum ait, *Relictis litteris meis, fortaſſè miraberis, quod venerationi tuæ fratri ſcripſerim, cùm hoc nec ætati noſtræ conveniat, nec honori, quia ſicut me major es natu, minor es gradu.*

Rationem autem conſilii ſui ſubdit, fratrem illum vocaſſe, dicens, propter ſtudium perfectionis, quod amplecteretur: fuſiùs in iis morari nolim, ſi monuerim, ab hac aliquando regula deflexiſſe ſanctiſſimos Præſules; nam v.g. Naz. epiſt. ad Cæſarienſ. nomine patris ſcriptâ, quæ 23. inter ejus epiſtolas legitur, Baſ. Preſbyterum vocat *filium*. Idem quoque Naz. Epiſt. 126. Aſter. Georgium Diacon. *fratrem* & *Condiaconum*, ſeu comminiſtrum, & Epiſt. 159. Amphil. & 182. Georg. Euthalium *Condiaconum*, appellat. Greg. quoque Mag. Rom. Eccleſiæ Diaconos, filios quidem ſæpè nuncupat, v. g. Epiſt. 50. lib. 1. indict. 9. & lib. 2. Epiſt. 34. 58. & 66. indict. 11. lib. 4. Epiſt. 72. & 30. indict. 13. & lib. 5. Epiſt. 27. 55. 57. 58. 59. 60. & alibi.

Nihilominùs communes *filios* nominat, Georg. Preſbyterum, & Theodor. Diaconum, lib. 6. Epiſt. 4. indict. 15. Candidum Preſbyterum, *communem filium*, Epiſt. 53. & 54. lib. 5. indict. 13. quod tamen fortè honori alterius Antiſtitis dedit.

Sidon.

Sidon. quoque Apollinaris, Donidium (ſi tamen Preſbyter fuit, quem Clericum Arvernum fuiſſe, conſtat) lib. 3. Epiſt. 5. *ætate fratrem*, *profeſſione filium* vocat.

Evolve, ſi lubet, paſſim aliorum ſcripta, & exempla præſcriptę denominationis cõquire, nos huic rei vacare, non convenit, ſed hanc diſputationem, obſervatione breviori concludimus, & *fratris* & *filii* nomina, amicitiæ aliquando fuiſſe; *fratris* verò potiùs, reverentiæ cauſâ, nomen impoſitum fuiſſe, quàm *filii*. Eo ſiquidem nomine, viri illuſtres, ab Imperatoribus honorabantur; cujus rei fidem faciunt, Theodoſ. novell. *de Tyron.* nov. *de Lampadar.* nov. *de Principibus agentibus in rebus*, *de ambitu*, *& loc. limitatis*, *de metat. de Patrimonial.* & aliis; Majorian. nov. *de bon. cadac.* Conſtant in. Epiſt. ad Porphyr. hoc nomine viros illuſtres afficientes: ſed clariùs Caſſiodor. lib. 6. Epiſt. 21. *additur*, *quòd à Principe frater vocaris*, loquens de Rectore Provinciæ. Sed hæc obiter notata ſunt.

v. Propoſito magis conſentaneũ, ex eod. auct. qq. v. & N. T. obſervandum eſt, Diaconos, aliqua Sacerdotalis officii propria munia, ſibi arrogaſſe: *Nunc enim*, inquit, *videmus Diaconos temerè, quod Sacerdotum eſt, agere, per convivia, & in oratione id velle, ut reſpondeatur illis, cùm illud ſolis*

*liceat Sacerdotibus, Diaconi ergò ordo eſt, ſuſcipere à Sacerdote, & ſic dare plebi, vides, quid pariat vana præſumptio.*

Ambigua hæc ſunt, variaque ſignificant: fortè, quòd ſibi, Corpus Chriſti erogandi poteſtatem, concedi vellent, & ſibi reſponderi, *Amen*, à communicantibus, ex antiqua formula; fortè, quòd benedictiones publicas vellent ſuper populum fundere, eisque iſtâ ſalutatione, *Dominus vobiscum*, benè precari, ita ut reſponderet populus, *& cum ſpiritu tuo*, quod ſolis Preſbyteris, tunc eſſet proprium; fortè quòd orationes publicas vellent dicere, & ſibi populum reſpondere. Certè quicquid illud ſit, in ſignum auctoritatis majoris, quam tunc temporis convenire, arrogare ſibi aliquid volebant, quod auctor iſte acriter reprehendit.

Cætera omitto, quæ ad antiquitatis Eccleſiaſticæ illuſtrationem, minùs faciunt. Ex iis porrò innoteſcit; à multo tempore, Diaconos conatos fuiſſe, ſeſe Preſbyteris præferre, & quibuſdam gradibus, ad hanc dignitatem, ad quam aliqui, ex ipſorum ordine provecti ſunt, aſcendiſſe. Neque verò tot decretis Conciliorum, eadem Diaconorum ambitio, omninò coërceri potuit, quin variis temporibus repullulaſceret.

# Cap. V.

## *Decretum Quiniſextæ Synodi, quo Diaconorum ambitio reprimitur.*

AD eam reprimendam, Quiniſexta Syn. in Trullo, can. iſtum 7. edidit, *quoniam in nonnullis Eccleſiis, Diaconos officia Eccleſiaſtica habere didicimus, & ex hoc nonnullos eorum, arrogantiâ & licentiâ fretos, ante Preſbyteros ſedere, ſtatuimus, ut Diaconis, etiamſi in dignitate, id eſt, in quovis ſit Eccleſiaſtico officio, ante Preſbyterum ne ſedeat; præterquàm ſi proprii Patriarchæ, vel Metropolitani vicem gerens, adſit, in alia civitate, ſuper aliquo capite, tunc enim ut locum illius implens honorabitur.*

Nota exceptionem à Syn. Trull. appoſitam, ut Diaconi præferri poſſint, ſuperiorum ordinum viris, ſi in aliam civitatem, vel à Patriarcha, vel à Metropolitano mittantur, ut vicem illius gerant, nam in propria civitate vicem Epiſcopi Metropolitani, aut Patriarchæ, minimè Diaconus gerere poteſt, ſed Preſbyter, Epiſcopus verò, Legatos, in alias civitates, in quibus alii præſideant Epiſcopi, mittendi, qui vicem ſuam teneant, conſuetudinem non habebat, atque ita jure merito Metropolitani, vel Patriarchæ Legatos, excipit Synodus, qui, quamvis in ordine tantùm ſint Diaco-

Diaconatus, tamen cæteris præferuntur, dum Patriarchæ, vel Metropolitani vice, juriſdictionem exercent.

Sic enim v. g. legimus, Cyprian. Diaconum, in varias civitates, à Gregor. miſſum, cum auctoritate, lib. 4. indict. 13. Epiſt. 22. 27. 28. lib. 1. indict. ſeq. Epiſt. 13. & 20. lib. 6. indict. 15. Epiſt. 19. 38. & 41. Caſtorium Diacon. Epiſt. 24. ejuſd. lib. Sabin. lib. 7. indict. 2. Epiſt. 46. & alios; imò & Sub-diaconos quoſdam miſſos legimus, quos omnes Rom. Pontificis locum tenentes, etiam in Epiſcopos inquiſiviſſe, & imperium exercuiſſe, ex iisdem Epiſt. colligimus, nec dubitamus, quin eo titulo, iisdem etiam præferrentur, ſed hæc alterius ſunt inſtituti.

Ad hanc exceptionem ſpectat, quòd Diaconi, ac Preſbyteri, miſſi à Patriarchis, Metropolitanis, Epiſcopis, nomine eorum, à quibus mittebantur, etiam ante alios Epiſcopos ſubſcripſiſſe legantur, in variis Conciliis, v. g. Epheſino, Chalcedon. aliisque: quod licèt graviter tulerit, Emeritenſ. Epiſcopus in Hiſp. can. 5. prohibens, Diaconos ab Epiſcopis, ad Concilia, Epiſcoporum nomine mitti, ne in contemptum Preſbyterorum, cum Epiſcopis ſedere viderentur, tamen hoc decretum, vim in Hiſp. ipſa non obtinuit, ſed mox contrario uſu abrogatum eſt, ut ſuper. docuimus,

cuimus, probantes, Hierarchicam Diaconorum in Eccleſia auctoritatem.

## Cap. VI.

*Decretum Alexii Comneni, & Balſamonis teſtimonium, & variæ obſervationes, circa morem Græcorum.*

SImiliter nec Syn. Trullana, huic controverſiæ, finem impoſuit, nam conſtitutionem Alexii Comneni, refert Balſam. in can. 18. Nicænum, cujus meminit in can. 17. Trullan. quâ ambiguum, ut refert eadem conſtitutio, priviligium Carthophylacis firmatur, ut qui hac dignitate ornatus eſſet, licèt ex Diaconorum ordine, tamen in congregationibus, præterquàm in divino altari, ante Preſbyteros, imò & Epiſcopos ſederet. Ejuſdem contentionis meminit, in medit. de offic. defenſ. & Chartul. ex quibus hæc præcipuè notanda ſunt.

I. Hanc pervulgatam quæſt. multa diverſis temporibus excitaſſe ſcandala, variéque diſceptatam fuiſſe, inter Chartularium, & Pontifices ſolii Conſtantinopolitani. Alterum Patriarchale Concilium Pontificibus faviſſe. III. Alexium Comnen. eo tempore, pro Chartulario pronuntiaſſe, ſolo conſuetudinis prætextu, & canonum diſtor-

diſtortione. IV. Occidentales Epiſcopos, huic præſertim edicto renitentes, juſſos ab Alexio, in ſuas Eccleſias proficiſci, ex ead. Conſtit. qualis refertur ab ipſo, in can 18. Nyc. V. Longam conſuetudinem, Principis edicto ſtabilitam, viguiſſe, ita ut Chartularius, quibuſlibet Epiſcopis, etiam *ſuperhonorati, & Protoſyncelli dignitatem* habentibus, præponeretur.

VI. Non probari à Balſam. quòd ſolâ conſuetudine, adverſus canones, prima iſta ſeſſio Chartulario deferretur, quippe cùm conſuetudo, etiam in judicio probata, & examinata, valere non debeat adverſus Canones, cui in ea re favent, lex 34. digeſt. de legib. & lex 3. cod. *quæ ſit longa conſuet.* VII. Conari Balſamonem Canonum auctoritatem eludere, Nic. quidem, quaſi prima ſeſſio, Diaconis tantùm in altari prohibita ſit, iſto can. Trull. verò, quia cùm Chartularius, Patriarchæ os cenſeretur, ejus vicem gerebat; rationi autem conſentaneum eſſe, ut qui alicujus perſonam ſuſtinent, ejus loco ſedeant, & inſignia geſtent.

VIII. Cardinalium exemplo id probare, qui pileis aureis ornarentur, veluti Papæ perſonam repræſentantes, ejuſque jura fulcientes: prioris verò ſeſſionis Cardinalium, ante Epiſcopos, non meminit, fortè quòd nondum uſitata eſſet, ſed invecta

poſtea

poſtea fuerit, ne Cardinales Rom. Eccleſiæ, minus honoris haberent, quàm EccleſiæConſtantinop.officiales; omnes enim præcipuæ dignitates in Eccleſia Conſtantinop. quas ἐξωκατακοίλους vocant, Balſam. cit. medit. Joan. Epiſc. Citri, ad Conſtantin. Cabaſil. reſp. ad interrogat. 8. Cedin. de offic. c. 9. n. 4. auct. actor. Conc. Florent. & alii; omnes, inquam, illi videntur in Syn. Patriarchali, etiam Epiſcopis Prælati.

I. Enim, ſi hæc Prærogativa Carthophylaci collata eſt, qui à ſup. laudatis, Balſam. Citr. Codin. 4. etiam loco poſt magnum œconomum, magnum Sacellarium, & magnum Schenophylacem numeratur, probabile non eſt, eum, qui ab iſtis dignitatibus præcedebatur, Epiſcopis priorem locum obtinuiſſe, quin & ipſi ſaltem obtinuerint. II. Quia de omnibus exocatacœlis, ait. Codin. c. I. *iſti ſedent in S. Synodo, cum Patriarcha.* Nihilominùs in Syn. OecumenicaFlorent.videntur poſtEpiſcopos ſediſſe.Iidem tamen,pari cumEpiſcopis honore affecti, in ſalutatione Papæ referuntur, quibuſcum nempe Epiſcopi Papæ ſedentis dexteram, atque genam dicuntur oſculati.

Illi porrò Exocatacœli, è Diaconorum ordine erant, quamvis olim Sacerdotes fuerint, nam ſi credimus eidem Codino c. 9. n.

9. n. 4. olim ipſi Sacerdotes erant, ſub ſe habentes Clerum, & Eccleſias gubernantes, ſed quia feſtis, & illuſtribus diebus, in propriis Eccleſiis, occupari eos contingebat, Patriarcha quidem, ne honoratioribus deſtitueretur miniſtris, eos ex Diaconorum ordine eſſe voluit; idcircò Exocatacœlos ipſos, vocat Cabaſ. *Diaconos habentes principalia Eccleſiaſtica officia.* Hæc maxima, Diaconorum ordinis, provectio fuit, ex quo tantæ dignitatis, & excellentiæ miniſtri aſſumpti, qui etiam Epiſcopis præirent.

## Cap. VII.

### *De Prærogativa S. R. E. Cardinalium.*

Eorum exemplo, videtur S. R. E. Cardinalibus, etiam ante Epiſcopos, ordo ſedendi, ac procedendi attributus, quem Eugen. IV. in Bull. *non mediocr.* mag. Henr. Archi-Epiſc. Cantuar. n. 11. antiquis conc. generalibus, præſertim in duobus Lugdun. in uno præſidente Greg. IV. in altero, Greg. X. uſitatum fuiſſe teſtatur: Item in Anglia dilatum à multo tempore fuiſſe, contendit, adverſus eundem Henric. cedere nolentem, Witonienſi Epiſc. ad hanc dignatem promoto: ante tempora verò Concilior. Lugdun. vix apparet,

paret, in ullis Conciliis, Cardinalibus, prẹterquam legatis ſedis Apoſt. quibus ſemper hic honor, ante Patriarchas ipſos, habitus eſt, priori loco ſedendi, privilegium, fuiſſe conceſſum.

Hoc verò exemplo, ordinum ſacrorum Hierarchia, minùs turbata eſt, quàm apud Græcos, qui priores dignitates Eccleſiæ Conſtantinop. Diaconis addixerunt, cùm juſtior multò Rom. Eccleſiæ mos hic fuerit, ut cum ſummo Pontifice, Cardinales Epiſcopi, prioribus locis ſederent, hos ſequerentur Preſbyteri, infra quos, Diaconi Cardinales, *ita ut*, inquit prædicta Bulla Eugen. *in hac Rom. Eccleſia, tres conſtituerentur ordines, aſſiſtentium Papæ, qui purgantium, illuminantium, & perficentium, fungerentur officio, veluti ſunt Diaconi, Preſbyteri, & Epiſcopi Cardinales.*

Quòd autem ii tres ordines, cæteris poſtea reliquarum Eccleſiarum Epiſcopis, Preſbyteris, Diaconis prælati fuerint, factum, in honorem Romanæ Eccleſiæ, quæ cùm cæteris, tanquam Hierarchia quædam Eccleſiis antiſtet, cæteris ordinibus reliquarum Eccleſiarum, etiam prælata eſt.

Quòd ſecundùm ordinem, qui jam in Eccleſia ſervatur, ut officium ac dignitas, ſive juriſdictio, præponderet ordini, ratione cujus Archi-diaconus, præfertur Archi-preſbytero, & electus Epiſcopus, quam-

quamvis in inferioribus ordinibus, Preſbyteris quibuſlibet, grave aut moleſtum cuiquam eſſe non poſſe, monet Eugen. prædict. num. 13. *Cardinales Epiſcopis præferri, qui Rom. Pontifici aſſiſtentes, etiam de Epiſcopis cum eo judicant, & univerſæ Eccleſiæ bono ſatagendo præficiuntur.*

Hæc ratio olim ceſſabat, nam nec Preſbytero in Epiſcopos, nec Diacono in Preſbyteros, ordinaria juriſdictio concedebatur; ideóque nec ratione juriſdictionis, Preſbyter Epiſcopo, Preſbytero Diaconus, præferri ambiebat, qui ordine inferior eſſet. Verùm, quoniam in Preſbyteros, progreſſu temporis, & longâ Eccleſiæ conſuetudine, Diaconi tandem, imperium & juriſdictionem conſecuti ſunt, quomodo id factum fuerit, breviter à nobis, ſeq. quæſt. explicandum eſt.

---

# QUÆSTIO XV.

## Quomodo Diaconorum auctoritas, & juriſdictio, progreſſu temporis, ad Clericos ſuperiorum ordinum, extenſa fuerit.

CAP.

# Caput. I.

## *Diaconos olim, in ſolos Diaconos, & inferiores miniſtros poteſtatem habuiſſe, iiſque prælatos fuiſſe.*

Quicunque olim, ex ordine Diaconorum, dignitate aliquâ eminebant, in ſolos ordinis ſui Diaconos, vel inferiorum ordinum miniſtros imperium Eccleſiaſticum exercebant. Conſtitut. Apoſt. lib. 8. c. 28. non in Presbyteros, ſed in inferioris ordinis miniſtros, extenſam fuiſſe eorum poteſtatem, demonſtrant iis verbis, *Diaconus excommunicat Hypodiaconum, Lectorem, & Cantorem, & Diaconiſſam, ſi hoc facere opus ſit, abſente Presbytero.* Dion. Epiſt. ad Demoph. cit. Epiſcopos ab Epiſcopis, Presbyteros à Presbyteris, non autem à Diaconis, corrigi poſſe, expreſsè aſſerit. Ignat. Epiſt. pluribus, ex quibus aliqua ſuper. citavimus, Epiſcopis Presbyteros, Presbyteris Diaconos, Diaconis, nonniſi inferioris gradus Clericos paruiſſe, teſtatur.

Synod. Rom. ejuſdem veſtigiis inſiſtens, ſub Silveſt. c. 7. apud Gratian. diſt. 93. c. *à ſubdiacon.* Burchard. lib. 2. c. 224. Ivon. p. 6. c. 299. Anſelm. lib. 7. c. 66. juſſit, ut *à Subdiacono uſque ad lectorem, omnes ſubdi-*

ti

*ti ſint, Diacono Cardinali urbis Romæ*. Iſid. Peluſ. l. 1. epiſt. 29. & lib. 4 epiſt. 188. Archidiaconi commendat poteſtatem, quòd Dei permiſſu, Diaconis præeſſet, ſic enim utrobique, vix unâ Syllabâ mutatâ, reſcribit, *oculi ſunt Epiſcopi, venerandi altaris Diaconi; tu verò, cùm horum his permiſſione divinâ, princeps, totus oculeus eſſe debes.* Ideò Archidiaconus dictus, non tam, quod Diaconus principes, quàm quòd princeps Diaconorum, cæterorumque ſub eis conſtitutorum miniſtrorum, eſſet.

Theodor. lib. 1. Eccl. Hiſt. c. 26. Athanaſ. Alexandr. Eccleſiæ Archidiaconum, *Choro Diaconorum præſidentem* vocat ſcilicet, quia eorum collegio præficiebatur. Can. etiam Nicæn. 57. ex Arabicis tranſlatus, hanc Diaconorum in Diaconos, ſingularem poteſtatem, nobis ob oculos ponit, iis verbis, *in omnibus verò, quæ ad Diaconos ſpectant, quibus præeſt Archidiaconus, ſive quid inimicitiæ, aut peccati, aut litis, inter eos ortum fuerit, aut aliud quid, quod ad judicium ejus, neceſſariò pertineat, nihil referat Archidiaconus ad Epiſcopum, ſed ipſe potiùs eorum controverſias dirimat, ſi quidem ſub poteſtate ejus ſunt Diaconi.*

Leguntur innumera veteris ævi exempla, poteſtatis Diaconorum in fideles & miniſtros; nullum eorum poteſtatis in Presbyteros, ſed tantùm in graduum inferiorum viros

viros ac populos animadvertimus: ideoque rectè de ſuo tempore loquens, docuit Petr. Bleſenſ. Epiſt. 123. Richard. Londonin. Epiſc. quo quidem Archidiaconus, ex ordine Diaconorum eſſe debebat, ſui temporis morem, à veteri conſuetudine longè diſcrepare docet, *nam*, inquit, *dignitatis turbato ordine, Archidiaconi hodie, Sacerdotibus præeminent, & in eos vim, & poteſtatem ſuæ juriſdictionis exercent, ea propter Archidiaconum, in Presbyterum promoveri, non eſt honorem ejus augeri, ſed minui.* Et paulò poſt, *ſi diligentiùs attendatur Archidiaconorum præeminentia, & depreſſio ſimplicium Sacerdotum, quædam degradationis ſpecies eſt, in Archidiaconis, iſta promotio.*

## CAP. II.

### *Ordo Prælationis Archidiaconorum, ſupra Presbyteros, in Gallia.*

VIguiſſe videtur iſta Eccleſiæ praxis, ſaltem uſque ad V. ſæculum, quo ſæculo in Gallia, ſicut & in aliis deinceps provinciis, Archidiaconorum dignitas, ſupra Presbyteros, accreviſſe videtur, ita ut Presbyteros judicarent, vel ſaltem in eos inquirerent, eorum crimina deferrent, Epiſcopalibus judiciis ſiſterent, & ſententiam in eos latam, executioni demandari curarent, atque aliqua etiam imperarent, quę ad officium Eccleſiaſticum pertinerent.

Conc. Agathenſ. habitum ann. 506. c. 20. *Clericos, qui comam nutriunt, ab Archidiacono, etiamſi noluerint, invitos detonderi præcipit.* Utrum Clericorum nomine indefinito, etiam Presbyteri intelligantur, incertum eſt, ego non intelligendos arbitror. Archidiaconum Eccleſiæ ordinationi præponi, idem Conc. docet c. 23. quod ad commendationem ipſius officii valet, non ad præfecturam ſupra Presbyteros oſtendendam.

A quo tempore, conſcripti ſint Nyceni Canones Arabici, incertum eſt, videntur certè antiqui, ſed non à tempore conc. Nyc. abſque ullo additamento, vel imminutione permanſiſſe: ex iſtis verò Canon. 57. & 58. Archidiacono, etiam ante Chorepiſcopum, & cæteros Presbyteros, ac Diaconos, ſedendi prærogativam, & conſentaneè Agath. conſtitutioni, univerſæ ordinationi Eccleſiæ, præſidendi poteſtatem tribuunt.

Vir Clariſſimus Joan. Savaro, notis in Epiſt. 11. & 25. lib. 4. Sidon. Apollinar. putat, Archidiaconos Presbyteros, & ſecundi ordinis Sacerdotes, à Sidon. dictos fuiſſe. Neutrum meo judicio, ſufficienter probat. Nam nec diu poſtea Archidiaconos ſolitos Presbyteros conſecrari, ſed ſtatim atque ordinarentur Presbyteri, dignitate Archidiaconali excidiſſe, patet exemplo, tum

tum Ætii Diaconi, quem eodem ferè tempore, quo Sidon. floruit, S. Leo Epiſt. 56. 57. 58. queritur, ab Anatol. Presbyterum factum, ut Archidiaconatus munere privaretur, tum Honorati, Salonitan. Archidiaconi, quem S. Greg. integro poſt Sidon. ſæculo, ſimiliter queritur, Epiſt. 10. & 20. lib. 2. ind. 10. aliiſque pluribus, ordinatum Presbyterum, ut ab iſto officio dejiceretur.

Tum ex ipſo Sidon. qui de Joan. Cabilon. electo Epiſcopo, ait, eum *multum retentum, in Diaconi gradum, propter induſtriam, diu dignitate non potuiſſe augeri, ne poteſtate poſſet abſolvi*, lib. 4. Epiſt. 25. cit. Unde cùm ſubjungit, *attamen hunc jam ſecundi ordinis Sacerdotem*, electum fuiſſe in Epiſcopum, oſtendit, diu quidem ipſum, in Archidiaconatus munere manſiſſe, ne per ordinationem ad Sacerdotium, à poteſtate Archidiaconi abſolveretur, tandem tamen in Sacerdotem ordinatum fuiſſe, & à poteſtate ac cura Archidiaconi, ſimul liberatum cùm in Epiſcopum electus eſt, non autem, ut contendit Savar. ſimul & Presbyterum; & Archidiaconum fuiſſe. Nam ſi hæc, ex conſuetudine Eccleſiæ, conſiſtere potuiſſent, non opus fuiſſet tantopere differri, ordinationem ejus in Presbyterum, quatenus in officio Archidiaconi permaneret.

 1. Ita-

I. Itaq; Argumentum Savaron. in ipſum retorqueri poteſt, ut probetur, Archidiaconos nullos Presbyteros fuiſſe, aut ſecundi ordinis Sacerdotes, ſed deſiiſſe eſſe Archidiaconos, cùm ſecundi ordinis eſſent conſecrati.

II. Similiter, ejus Argum. nullius eſt ponderis, neque enim Claudianum Mammerc. S. Mammerci Vienn. fratrem, Archidiaconum fuiſſe, credimus, ſed Presbyterum, quod utique teſtantur, Gennad. in catal. c. 83. & S. Ado Vienn. in Chron. Presbyterum autem eum fuiſſe, cæteris prælatum & præpoſitum, ſeu, ut loquitur Sidon. Epiſt. 11. cit. *Fratris Epiſcopi conſiliarium in judiciis, vicarium in Eccleſiis, procuratorem in negotiis,* de quo proinde in carm. paulò poſt rectè cecinit.

*Antiſtes fuit ordine in ſecundo,*
*Fratrem faſce levans Epiſcopali.*

III. Autem ejus Argum. ex eo petitur, quod S. Juſtus, quem S. Gregor. Turon. lib. I. Hiſt. c. 45. & Chartelacei codices, Illidian. Cœnobii, Archidiaconum S. Hillidii, Arvernenſ. Epiſc. fuiſſe, teſtantur, nominetur Epiſcopus, in area marmorea, cum hoc tit. *ibi requieſcit S. Iuſtus, Arverniæ urbis Epiſcopus*: unde infert, etiam Archidiaconos, utpote Presbyteros, Epiſcopi nomine, donatos fuiſſe.

Valeret utique hoc Argum. ſi non recens,

cens, ſed antiqua arca marmorea, ſi non ab imperito, ut ſuſpicari fas eſt, titulus iſte inſculptus foret. Sed quia in eò tit. errati ſuſpicio, non mediocris, ex dictis ſuboriri poteſt, ideò nullatenus inſcriptione moveor.

Quamvis, ut ingenuè fatear, mallem eum, quòd Epiſcopi adjutor fuiſſet, Epiſcopum ideò dictum (quemadmodum Chorepiſcopum olim Archidiaconum, Sigeb. in Chron. ubi de Damaſ. Pap. admiſit) quàm Archidiaconum Presbyterum, aut ſecundi ordinis Sacerdotem, admittere. Nec repugnat, eum primò Hillid. Epiſc. Archidiaconum, poſtea Presbyterum adjutorem, aut Chorepiſcopum fuiſſe. Conſtat autem ex iis, quæ de Ætio, & Honorato Archidiaconis diximus, jam tum Archidiaconi poteſtatem, tantam fuiſſe exiſtimatam, ut per promotionem ad Presbyterorum ordinem, *degradari quodammodo*, ut ait Greg. *Diaconus videretur.* Conſtat etiam ex iis, quæ ex Sidon. Cabilon. Archidiac. protulimus, Archidiaconum poteſtatem majorem, & ſollicitudinem ampliorem Presbytero, habuiſſe, ſed dignitatem majorem Presbyterorum fuiſſe.

Conc. Aurelian 4. ann. 541. ſub. Childerb. Rege, can. 26. Clericos ab Archidiacono corrigi præcipit, jubet enim, ut *ſi quæ parochiæ, in potentum domibus conſtitutæ ſunt, ubi*

*ubi obſervantes Clerici, ab Archidiacono civitatis admoniti, ſecundùm qualitatem ordinis ſui, fortaſſe quod Eccleſiæ debent, ſub ſpecie domini, munus implere neglexerint, corrigantur, ſecundùm Eccleſiaſticam diſciplinam, & ſi ab agentibus, vel ab ipſis rei dominis, de agendo officio Eccleſiæ, in aliquo prohibentur, auctores nequitiæ, à ſacris ceremoniis arceantur, donec ſubſecutâ emendatione, in pace Eccleſiaſticâ revocentur.* Poteſtatem eo can. Archidiaconorum in Clericos indefinitè animadverto: ſed nondum apertè video, eandem ad Presbyteros, niſi fortè ad eoſdem inquirendos, & Epiſcopo deferendos, poteſtatem ipſis collatam fuiſſe.

## CAP. III.

*Magis prægnantia argum. in favorem Archidiaconorum.*

FOrtior utique, ex Conc. Antiſſiodor. habito ann. 578 ab Amachar. Epiſc. regnante Chilperico, Francor. Rege in favorem Archidiaconorum probatio ducitur. 1. enim can. 20. ſtatuitur, *quòd ſi Presbyter, quod nefas eſt dicere, aut Diaconus, aut ſubdiaconus poſt acceptam benedictionem, infantes procreaverit, aut adulterium commiſerit, & Archipresbyter* (de vicano loquitur, non de civitatenſi) *hoc Epiſcopo, aut Archidiacono non in-*

*innotuerit, ſi ſcit, integro anno non communicet: illi verò, qui hoc commiſerint, deponantur.*

Quo quidem can. non ſolùm inferiorum Clericorum delinquentium, verùm etiam Presbyterorum nomina, ad Archidiaconum, vel ad Epiſcopum deferri, uſitatum conſtat, & vicanis Archipresbyteris, ſuperiores Archidiaconos exiſtimatos fuiſſe, apud quos nempe Presbyteros accuſarent. Deinde can. 43. decernitur, ut *quicunque judex, aut ſæcularis, Presbytero aut Diacono, aut cuilibet de clero, aut de junioribus, abſque voluntate Epiſcopi, aut Archidiaconi vel Archipresbyteri, injuriam inferre præſumpſerit, anno, ab omnium Chriſtianorum conſortio, habeatur extraneus.*

Duo enim circa hunc can. obſervo, 1. Archidiaconum, ante Presbyterum, tanquam digniorem, numerari: alterum, ſupponi pœnam aliquam, per ſæcularem infligi potuiſſe Presbyteris, aliiſque inferioribus Clericis, ex voluntate Epiſcopi, Archidiaconi, vel Archipresbyteri, quod ultimum arguit, poteſtatem Archidiaconorum jam tum in Presbyteros ipſos viguiſſe; ſaltemque illis mandari ſolitum, ut latam ab Epiſcopo ſententiam executioni demandari curarent.

Quemadmodum in Monaſteriis, Cabilon. 1. Conc. can. 11. ſatis indicat, etiam Archipresbyteris poteſtatem fuiſſe, ut ju-

dices Laicos, ad infligendam Monacho damnato pœnam, ad monaſteria ipſa advocarent. in eod. verò Cabil. I. c. 14. reprehenduntur illi, qui Clericos, qui ad oratoria deſerviunt, ab Archidiacono coërceri, minimè permitterent. Ex iis verò aliquos Presbyteros fuiſſe, haud dubium eſt; eos ergò ab Archidiaconis coërceri potuiſſe, mos iſtius temporis fuit. Habitum autem, à Sirmond. hoc Concilium ponitur, ann. Chriſti 650. & ſexto Regni Clodov. II. Francor. Regis.

Concil. verò Matiſcon. I. ante Cabilon. habitum, anno, ſecundùm eund. Sirmond. 582. ſub Pelag. II. eandem Archidiaconorum auctoritatem exhibet, dum cap. 8. ſtatuit, ut *nullus Clericus, ad judicem ſæcularem, quemcunque alium fratrem de Clericis, accuſare, aut ad cauſam dicendam trahere, quocunque modo præſumat, ſed omne negotium Clericorum, aut in Epiſcopi ſui, aut in Presbyterorum, vel Archidiaconi præſentia finiatur. Quod ſi quicunque Clerus hoc implere diſtulerit, ſi junior fuerit, uno minus de quadraginta, ictus accipiat; ſin certè honoratior, triginta dierum concluſione mulctetur.*

Patet etiam honoratiores è Clero (quo nomine Presbyteros, Abbates, levitas, comprehendi, indicat Brachar. III. Syn. c. 6) ab Archidiacono judicari potuiſſe, inſequenti

quenti tempore. Conc. Metenſe, ſub Pipin. Rege, c. 3. *de Presbyteris*, inquit, *& Clericis ſic ordinamus, ut Archidiaconus Epiſcopi, eos ad Synodum commoneat, unâ cum comite, & ſi quis contempſerit, comites eum diſtringere faciat, ut ipſe Presbyter, aut defenſor ſuus, ſexaginta ſolidos componat.*

Conc. Cabilon II. ſub Carol. c. 15. *Dictum eſt etiam, quòd in pleriſque locis Archidiaconi, ſuper Presbyteros Parochianos, quandam exerceant dominationem, & ab eis cenſus exigant, quod magis ad Tyrannidem, quàm ad rectitudinis ordinem pertinet. Si enim Epiſcopi, juxta Petri Apoſt. ſententiam, non debent eſſe dominantes in Clero, ſed forma facti gregis ex animo, multò minus iſti hoc facere debent, ſed contenti ſint regularibus diſciplinis, & quod ab eis, ab Epiſcopis exigitur, hi per parochias ſuas exercere ſtudeant, nihil per cupiditatem aut avaritiam præſumentes.*

In Conc. Sueſſion. II. ſubſcribit aliquis, *ſervans locum Archidiaconi*; quaſi ſuo jure, Archidiaconus ſubſcribere poſſet. Idem, Monachos & Presbyteros, ad audientiam Epiſcopi deducit, c. 5. ejuſd. Conc. In Valentin. ſub. Car. Calvo, Archidiaconus, ante præpoſitum numeratur.

Quæ omnia confirmantur ex conſtitutionibus Regiis, Carol. Magn. nam lib. 5. capitular. c. 9. ex Metenſ. Conc. verbis parum immutatis, ſed diverſo ſenſu, lex iſta

promulgatur, *de Presbyteris & Clericis ſic ordinavimus, ut Archidiaconus Epiſcopi, eos ad Synodum convocet, & ſi quis ire contempſerit, tunc Comes, juſſione Epiſcopi monitus, eum diſtringere faciat.* Capitulare verò 121. ejuſd. lib. Conc. Antiſſiodor. cit. canonem 43. exſcripſit. Capitulare tandem ejuſd. Car. ann. 11. Regni ipſius, editum, in addit. 4. Ludov. Imp. c. 49. ejuſdem conſuetudinis fidem facit, ſtatuens, *ut provideant Epiſcopi, ne cupiditas Archidiaconorum, culpas nutriat Sacerdotum, quia multis modis mentitur iniquitas ſibi.*

Quibus adde, Lotharii III. Imp. Bullam, in privilegio S. Servatii, Trajectenſ. *& conſuetudo, longo uſu in habitum converſa, ut Presbyter Parochiæ S. Servatii, & Presbyter Parochiæ S. Mariæ, præſidente Archidiacono, communiter habeant Synodum, in Eccleſia S. Mariæ.* Innumera alia ſunt, quæ ex more Eccleſiæ Gallicanæ de Archidiaconis dici poſſunt.

## Cap. IV.

### *Occurritur duobus ſcrupulis, in hac materia.*

DUo ſolùm hîc ſubtiliùs explicanda adjungo, quæ prædictis videntur officere 1. libellum quendam veterem, in append. Hiſt. Flodoar. de miniſtris Eccleſiæ Remenſ.

Remenſ. quos inordinatè Elbo Epiſcopus invenit, &c. omnium Eccleſiæ Remenſ. dignitatum officia, ſigillatim & accuratè explicare. I. quidem loco præpoſitum, ut digniorem, nominat. II. Archidiaconum ante Chorepiſcopum, Archidiacono autem hoc officium tribuit, *gradus Eccleſiaſticos, ſumma cùm providentia ætatum & meritorum ordinare: de tempore in tempore, nominibus certis, uniuſcujuſque officium, de omni regione præfigere, ſubtiliterve merita probare, & gratiam S. Spiritus unicuique inveſtigando miniſtrare, &c.*

Circa quam officiorum Archidiaconi deſcriptionem, tria obſervo, quæ ad propoſitum pertinent. I. officium Archidiaconorũ Rem. Eccleſ. ſi vera narret iſte libellus, in formandis potiùs Clericis inferioribus & inſtruendis *uſque ad conſecrationem Presbyteri*, (ut ibid. poſtea ſubditur) quàm Presbyteris gubernandis, ac dirigendis (quod officium Chorepiſcopo idem libellus aſſignat) occupatum fuiſſe. Alterum, tamen Archidiaconum, Chorepiſcopo fuiſſe in honore, ac dignitate prælatum. III. Presbyterorum correctionem, nequaquam eis videri, eo libro, permiſſam. Tribuit enim Archidiacono, ut poſſit, *pro neglecta lectione, aut officio gradus ſui, à Diacono uſque ad infimum excommunicare etiam & juvenculos, talibus pro exceſſibus, verberibus coërcere.* Quibus verbis

 vide-

videtur, limitare poteſtatem coërcitivam Archidiaconorum, ut tantùm ad Diaconos, & cæteros inferioris gradus, non autem ad Presbyteros, extendi poſſit.

Alterum, Hincmarum Remenſ. qui Ebboni depoſito, in eadem Cathedra ſucceſſit, à quo Ebbone prædictus liber videtur fuiſſe conſcriptus, vel ab aliquo ejuſdem contemporaneo, capitula tredecim, ann. incarn. Dom. 874 dediſſe *Gunthario & Odelhardo; Archidiaconibus Presbyteris*, ex quibus, jus viſitationis, & Synodi, & eligendorum Decanorum, & in Presbyteros, juriſdictionem ampliſſimam, Archidiaconos habuiſſe, manifeſtiſſimum eſt; totumque illorum officium, vel potiſſimùm in parochiis viſitandis, & iis, quæ à Presbyteris fiebant, vel in Parochiis, animadverſione aut providentiâ eorum, digna erant, inquirendis, verſatum fuiſſe: uno verbo, ea omnia præſtare, quæ Chorepiſcopis, prædictus libellus Ebbonis attribuit.

Quæ cum attentiùs conſidero, in rebus vix differentiam; ſed tantùm in nominibus animadverto: nam & præpoſitum Canonicorum, in Eccleſia Rem. nominat Flodoard. libell. 3. Hiſt. c. 28. & Theodacium Præpoſitum, & Rodardum Canonicorum item Præpoſitum, ad quos litteras ſcripſerit Hincmar. ex quibus litteris, eadem officia, quæ Præpoſito, libellus tempore

pore Ebbon. conſcriptus attribuit, penes Præpoſitum viguiſſe, innoteſcit. Chorepiſcopum quoque, & Archipresbyterum nominat, idem Flodoard. ad quos ſcripſerit Hincm. quibus ſcilicet ea demandarit, quæ cit. Capitul. *Archidiacon. Presbyteris* inſcriptis, ex officio conveniſſe colliguntur.

Quin etiam ad omnem tollendam dubitationem, Flodoard. eòd. cap. refert, Hincmarum *Gunthario & Odelhardo Archipresbyteris*, commonitorium, miniſterio ipſorum aptum, deſcripſiſſe, in capitulis tredecim. Iisdem autem inſcribuntur cit. capitula, numero ſcilicet tredecim, quæ habentur tom. 3. Conc. Gall. Itaque eadem illa eſſe oportet, quorum meminit Flodoar. & Archipresbyteris data aſſerit. Ex quibus colligo eoſdem, qui *Archidiaconi Presbyteri* dicti ſunt, Archipresbyteros; imò etiam Chorepiſcopos videri dictos in Eccleſia Rem. Archidiaconos quidem, quòd eadem officia præſtarent, quæ Archidiaconi, ex ordine Diaconorum, in cæteris Eccleſiis obire ſolerent; Presbyteros verò Archidiaconos dictos, quod in Eccleſia Rem. nonniſi ex ordine Presbyterorum eligerentur, ideoque eosdem, propter ordinem Presbyterii, Archipresbyteros, propter Epiſcopalis miniſterii participationem, Chorepiſcopos appellatos.

Scilicet Remenſ. Eccleſiam, quam Stephan. Tornac. Epiſt. 160. Magiſtro R. Rem. Decano, ſupra cæteras Regni Eccleſias, diſciplinâ præcelluiſſe prædicat, ubi vidit, Archidiaconorum poteſtatem in Preſbyteros, Eccleſiæ uſu confirmatam; Canonum verò antiquorum auctoritate, Diaconis, juriſdictionem in Preſbyteros interdictam; ut & Canones antiquos ſervaret, nec ab Eccleſia recepto uſu abhorreret, ſtatuiſſe probabile eſt, ut Archidiaconi ex Preſbyterorum ordine eligerentur, eamque ob cauſam, & *Archidiaconos Preſbyteros*, & *Archipreſbyteros*, & *Chorepiſcopos*, eoſdem nominaſſe. Eandem tamen Archidiaconum alium habuiſſe, ex Diaconorum ordine, qui omnibus Eccleſiaſticis officiis, rectè & convenienter obeundis invigilaret, quod officium Archidiacono attribuit, Iſidor. epiſt. ad Ludifred. mox citandâ, & Diaconos, atque inferiores Clericos Eccleſiæ Cathedralis, ſui officii admoneret, ac delinquentes puniret, quos nempe inferiores Clericos, idem Iſidor. Archidiacono ſimiliter, Primicerio & Theſaurario, ſecundùm diverſas claſſes ſubjecit.

CAP.

# C A P. V.

## *Origo præeminentiæ Archidiaconorum, ſupra Preſbyteros in Hiſpania.*

HIs gradibus, Archi-diaconorum officium, ad illud dignitatis, ſupra Preſbyteros, faſtigium, ad quod progreſſum ipſum animadvertimus, in Galliis conſcendit. In Hiſpania, eodem ferè tempore, ac ordine, illa ipſa, ſupra Preſbyteros, Archi-diaconorum dignitas, ſublimata eſt. Conc. Tolet. IV. ſæculo, ſub Innoc. I. habitum, occaſionem dediſſe videtur, Archi-diaconorum poteſtati amplificandæ, can. 20. dum enim Archi-diacono iſtud officium commendat, ut aliquam conſtitutionem, editam in Concilio, Epiſcopis, tam præſentibus, quàm abſentibus, ſuggerat, videtur, tanquam vindicem Canonum, & conſiliarium Epiſcopi in judiciis, & deliberationibus, Archidiaconum conſtituiſſe.

Tolet. IV. VI. ſæculo ſub Honor. I. ann. ut ajunt, 633. eandem ampliavit, dum c. 3. ſeu 4. ſecundùm edition. Garſ. in Conciliis, Preſbyteros ab Epiſcoporum tergo ſedere; Diaconos verò ſtare in conſpectu Epiſcopi, præcipit, & ita, licèt Diaconorum ordinem, ordine Preſbyterorum, mul-

multo intervallo inferiorem faciat, nihilominùs Archidiacono prærogativam iſtam tribuit, ut ſi *Preſbyter aliquis, aut Diaconus, Clericus, ſive Laicus, de his, qui foris ſteterint, Concilium pro qualibet re, crediderit appellandum, Eccleſiæ Metropolitanæ Archidiacono, cauſam ſuam intimet, & ille Concilio denuntiet.* His enim verbis, actoris Concilii, ac Syndici munus, Archidiacono quodammodo tributum, à quo ad judicis delegati, ac mox ordinarii officium transire, facilè ei fuit. Dum item c. 35. aliàs 36. Epiſcopo permittit, *ut ſi ipſe, aut languore detentus, aut aliis occupationibus implicatus, id* (nempe, viſitationem annuam Parochiarum omnium diœceſeos) *explere nequiverit, Preſbyteros probabiles, aut Diaconos mittat, qui & reditus baſilicarum, & reparationes, & miniſtrantium vitam inquirant.*

Eâ enim permiſſione brevi factum eſt, ut quia Preſbyteri, Sacramentorum adminiſtrationi, & Eccleſiaſticis officiis magis addicti, quàm Diaconi erant; & Diaconi, ut plurimùm, magis induſtrii, & rerum gerendarum magis periti; ac Epiſcopis, in quorum ſemper comitatu verſabantur, magis fidi erant; præſertim verò Archidiaconi; & Preſbyterorum adverſus Diaconos ulciſcebantur injurias, ut conſtat ex Maræ Diac. excommunicatione,

ne, inflicta à proprio Archidiacono, quòd Preſbytero ſuo feciſſet injuriam, in Conc. Chalcedon. act. 10. ideò contigit, ut ipſi potiùs, quàm Preſbyteri, non ſolùm ad ea, quæ ad reditus Eccleſiaſticos ſpectabant, diſcutienda; verùm etiam ad lites, & cauſas inſtruendas, electi ſæpiùs fuerint ab Epiſcopis, quàm Preſbyteri: atque ità, tanquam ordinarium iſtud munus ſubierint, viſitandi parochias, & de reditibus Eccleſiarum, & miniſtrantium vita inquirendi, & de plano ſaltem leviores cauſas dijudicandi.

In eo verò Conc. tres Archidiaconi, poſt Preſbyteros, nomine Epiſcoporum, ſecundùm editionem Garſiæ, ſecundùm vulgatam turbatis ordinibus ſubſcribunt. Nondum tamen ordinariam Diaconi, ante Preſbyteros ſedendi, vel iiſdem imperandi, habuiſſe videntur poteſtatem, nam Conc. Emerit. ſub Vitalian. Pap. c. 5. Diaconos ad Concilium provincialemitti, nomine Epiſcoporum, graviter tulit, ne Preſbyteris præferri, & cum Epiſcopis ſedere viderentur. Decernit ſiquidem, ut Epiſcopus, abſens à Conc. *ad ſuam repræſentandam perſonam, non aliter, niſi aut Archipreſbyterum dirigat, aut ſi Archipreſbytero impoſſibilitas fuerit, Preſbyterum utilem, cujus dignitas cum prudentia pateat, à tergo Epiſcoporum, inter Preſbyteros ſedere, & quæ-*

*que*

*que in eo Conc. fuerint acta, ſcire & ſubſcribere. Injuſtum enim accipit cœtus noſter, ut quiſquam Epiſcoporum, Diaconum, ad ſuam perſonam repræſentandam dirigat; hic enim, quia Preſbyteris junior eſſe videtur, ſedere cum Epiſcopis in Conc. nullatenus permittitur.*

Decretum tamen iſtud obſervatum minimè fuiſſe, & poſterioribus Conciliis, Diaconos Epiſcoporum nomine ſubſcripſiſſe, ſuperiùs docuimus.

Nihilominùs uſque ad Conc. Tolet. XI. Archidiaconos proprio nomine ſubſcripſiſſe, minimè legimus. Sed Tol. VIII. Archipreſbyterum, & Primicerium Tolet. Eccleſiæ; eoſdemque Tol. IX. ſubſcriptos legimus. In Conc. verò Tol. XI. Archidiaconi Tolet. ſolemnem ſubſcriptionem iis verbis tenemus, *Gudila Eccleſiæ S. Mariæ, Regiæ Sedis Archidiaconus, hæc geſta Synodica, à nobis definita, ſubſcripſi*: ad tantum ſcilicet honoris apicem, jam tum in Eccleſiis Hiſpaniar. Archidiaconi dignitas conſcenderat. Habita ſunt autem iſta Concilia, Tol. IV. VIII. IX. XI. itemque Emeritenſe, VII. ſæculo.

Verùm Iſidor. Hiſpal. cæteris accuratiùs nobis deſcribit, Archidiaconorum officium, ab eoque Archidiaconorum prærogativam ſupra Preſbyteros, ſi quæ ipſius tempore fuerit, diſcere licebit. Floruit autem

autem paulò poſt tempora S. Greg. nam & S. Greg. & ſeqq. quorundam Rom. Pontif. ſententias, ſuis operibus plurimas inſeruit: electus fuit in Archi-epiſcop. Hiſpal. in locum fratris demortui, S. Læandri, ann. (ſi credimus Bar. not. in Martyrolog.) incarn. Dom. 603. præfuit Hiſp. II. ann. 619. tempore Bonif. Pap. celebrato, ante Tol. IV. & cætera cit. Concilia; ejuſque ſucceſſor Honoratus, Tol. VI. ſubſcripſit: ſententiam ergò Iſid. exquirere oportet.

## CAP. VI.

### *Iſidor. Hiſpal. ſententia videtur dubia, propter quid?*

Dubiam imprimis reddere videtur Iſid. Hiſp. ſententiam, pars aliqua Epiſt. ad Ludifred. apud Ivon. p. 6. decret. c. 20. & Gratian. c. *perlect.* d. 25. quæ etiam inſeritur eidem Epiſt. qualis excuſa habetur, inter opera Iſid. ſtudio & diligentiâ fratris Jac. du Breul, Monach. S. German. à Prat. quam nempe congruere manuſcriptis quibuſdam codicibus, à ſe lectis, aſſerit, dum poſtremam ejuſd. Epiſt. partem aliquam, nondum excuſam, edidit inter Epiſt. Iſid. Pars iſtius Epiſt. hæc eſt, *Archipreſbyter verò ſe eſſe ſub Archidiacono, ejusque præceptis, tanquam Epiſcopi ſui, ſciat obedire; & quod ſpecialiter ad ejus miniſterium perti-*

*pertinet, omnes Preſbyteros, in ordine poſitos, curam agere, & aſſiduè in Eccleſia ſtare, & quando Epiſcopi ſui abſentia contigerit, ipſe vice ejus Miſſarum ſolemnia celebret, & Collectas dicat, vel cui ipſe injunxerit.*

Hæc pars Epiſt. ſi verè eſt Iſid. Hiſp. non dubium erit, quin Archidiaconus, ipſius tempore, in Eccleſiis Hiſpanienſibus poteſtatem habuerit, non ſolùm ſupra Diaconos, & cæteros inferiores Clericos, verùm etiam ſupra digniſſimum Preſbyterum, & Archipreſbyterum civitatis, cujus officium ibid. deſcribitur; idemque Archidiacono ſubeſſe, eique obedire debere, ſtatuitur. Verùm hanc partem, in Epiſtolam Iſid. irrepſiſſe, ex aliquo Tol. Conc. cujus nomine citatur, lib. 1. decretal. tit. 24. c. 1. & à Bern. Præpoſ. Papienſ. lib. 1. tit. 16. c. 1. probabilius eſt.

Correctores Romani, notis in cit. can. *perlectis*, in dubium eam revocant, quia omittitur à Burchard. lib. 3. decret. c. 50. Sed cùm Burchard. nec cætera ejuſd. Epiſt. quæ ad Primicerium, & Theſaurarium pertinent, deſcripſerit, de quibus agere debuiſſe videtur Iſidor. ideò infirmum ex ea omiſſione, argum. ſumi poteſt: quia omittitur ab Ivon. in Pannorm. lib. 3. tit. 4. c. 1. ſed infirmum ſimiliter ex eo argum. deſumeretur, cùm Ivo alibi eam partem exſcripſerit.

For-

Fortius autem eſt, quod Correctores iidem aſſerunt, in manuſcriptis codicibus, ejuſd. Epiſt. hanc partem non haberi, quorum teſtimonio favet Garſ. Loayſ. qui in antiquo cod. Monaſterii S. Laur. quod à Philippo II. magnificentiſſimè ædificatum eſt, (quem cod. *Vigilanum* vocant) eandem Epiſt. abſque iſto additamento haberi teſtatur. Probatur autem iis argumentis: 1. Quia cùm Iſid. prædicta Epiſt. poſt enumerata ordinum officia, hæc adjungat, *Hi ſunt ordines, & miniſteria Clericorum, quæ tamen auctoritate Pontificali in Archidiaconi cura, & Primicerii ac Theſaurarii ſollicitudine dividuntur*, quibus ſtatim iſta ſubnectit, *Archidiaconus enim imperat Subdiaconis*; videretur inordinatè propoſitam proſequi deſcriptionem, ſi officii Archipreſbytero demandati, quam iſta pars continet, explicationi Archidiaconi ſubjungeret; ac Primicerii & Theſaurarii expoſitioni præmitteret, ſic enim trium iſtorum officiorum ſuſceptam explicationem interrumperet: ex quo patet, aſſumendam eſſe iſtam Archipreſbyterorum officii deſcriptionem, nec geminæ Epiſt. Iſidor. partem.

II. Quia non congruit Tol. Conciliis cit. ut Archipreſbyter civitatis, quem in Conciliis prælatum Archidiaconis animadvertimus, ſubeſſe dicatur Archidiacono, ab Iſid.

Iſid. Hiſp. nec ſpeciatim congruit Emerit. cujus can. 10. hæc continentur. *Communi deliberatione ſancimus, ut omnes nos Epiſcopi, intra Provinciam conſtituti, in Cathedralibus noſtris Eccleſiis, ſinguli noſtrûm Archipreſbyterum, Archidiaconum, & Primiclerum* (aliàs Primicerium) *habere debeamus, ſanctus quippe eſt ordo, & à nobis per omnia obſervandus. Ideoque placuit huic magnæ Syn. ut quicunque ad hoc officium pervenerit, humilitatem Pontifici ſuo, & reverentiam præbeat,* &c. *Si quis ex his ſui gradus ordinem non cuſtodierit, & quæ illi pro tali officio, à ſuo Epiſcopo impetrata fuerint, adimplere diſtulerit, prout cauſa patuerit, excommunicationis damno mulctandum ſe noverit.*

Numerantur enim hoc can. tres dignitates Eccleſiarum Cathedralium totius Hiſp. I. Archipreſbyteri, II. Archidiaconi, III. Primicleri, ſeu Primicerii; gradus ſui ordinem cuſtodire, aliquam ex his dignitatibus adeptus, mandatur; innuiturque Preſbyteros Archipreſbytero, Diaconos Archidiacono, aliquos ex inferioribus ordinibus Primiclerio parere debuiſſe, quemadmodum in eum can. notat Fronto-Duc. qui *Primicerium* legit, non *Primiclerum.*

III. Quia nec iſta obedientia Archipreſbyterorum Archidiaconis, omninò conſentit reliquis partibus Epiſt. ejuſd. Iſid. etenim

ita

ita partitur inſpectionē in Clericorum miniſteria Iſid. ut Archidiacono inſpectionem in Diaconos & Subdiaconos tribuat, dicens, *Archidiaconus enim imperat Subdiaconis & Levitis, ad quem iſta pertinent miniſteria, ordinatio veſtiendi altaris à Levitis, cura incenſi, & Sacrificii neceſſaria ſollicitudo, quis Levitarum Apoſtolum, & Evangelium legat*, &c. Ad Primicerium pertinere dicat, inſpectionem in Acolythos, Pſalmiſtas, atque Lectores.

In qua partitione, Preſbyterorum nulla mentio, quorum officia non attingit Iſid. quia in celebratione Miſſæ, quæ propria eſt Preſbytero, nullum Preſbyterum habet ſuperintendentem, quemadmodum in Miniſteriis cæteris, ſupra Diaconos, & cæteros inferiores Clericos, aliqui Superintendentes, & inſpectores erant, qui unumquemque officii ſui admonebant: at quis credat, ab Iſid. ſi ipſe, Archidiaconum Preſbyteris etiam imperaſſe, ac præfuiſſe, credidiſſet, hanc prærogativam, in Archidiaconorum officio deſcribendo, prætermiſſam, quæ & potiſſima & nobiliſſima erat?

## Cap. VII.

### *Vera Sententia Iſid. de præementia Archidiaconorum, ſuo tempore.*

Pars itaque iſta Epiſt. ad Ludifr. quæ Archipreſbytero, ait Archidiaconum præ-

præfuiſſe, non videtur eſſe Iſid. Hiſp. quinimò videtur, ex iſta Epiſt. Iſid. probabiliùs colligi, poteſtatem Archidiaconi, ejus tempore, nullatenus ad Preſbyteros, ſed præcipuè ad Diaconos & Subdiaconos extenſam fuiſſe: alios verò inferiores Clericos, ad curam minorum dignitatum, putà Primicerii & Theſaurarii pertinuiſſe. Eadem tamen Epiſt. jam tum fundamenta poteſtatis, quàm poſtea Archidiaconi, Eccleſiæ conſuetudine compararunt, jacta fuiſſe, libenter admitto, ſubdit enim, *ſollicitudo quoque Parochitanorum* (quæ lectio eſt Garſ. Correct. Rom. & Burchard. ſuprà) aliàs *paræciarum* (quæ lectio eſt Gratian. c. *perlect.* cit. & Jac. du Breul) *& ordinatio, & jurgia, ad ejus pertinent curam, pro reparandis Diœceſanis Baſilicis, ipſe ſuggerit Sacerdoti; ipſe inquirit paræcias, cum juſſione Epiſcopi, & ornamenta, vel res Baſilicarum Parochitanarum, geſta libertatum Eccleſiaſticarum, Epiſcopo idem defert, & Clerico partes proprias, idem diſtribuit; ab Archidiacono, nuntiatur Epiſcopo, exceſſus Diaconorum.*

Nolim ſingula iſta officia explicare; neque enim inſtituti mei illud eſt: ſolùm adnoto, ab iſtis principiis, Archidiaconorum juriſdictionem, originem ſumpſiſſe. Nam inquiſitio iſta, & cognitio, Archidiacono demandari ſolita, ad inſtructionem Epiſcopi, juriſdictione poſtea armatam fuiſſe, tum

occa-

occaſione conciliandorum jurgiorum, quæ inter Parochianos emergerent, Archidiaconos, poteſtatem Preſbyterorum Curatorum in Parochianos, totam ferè ad ſe traxiſſe: maluiſſe ſcilicet Parochianos, extraordinarii ſeſe viſitatoris, cujus major è longinquo eſſe ſolet reverentia, quàm proprii Sacerdotis, cujus auctoritas, familiaritate vilior, judicio ſubdere.

Eoſdem Archidiaconos, dum Parochi ſententias retractant, judices ſe Parochorum conſtituiſſe, vixque populorum jurgia componere, miniſtrorum exceſſus Epiſcopo nuntiare potuiſſe, quin & Paſtorum negligentias, & Preſbyterorum crimina detegerent; vix auſos reniti Preſbyteros, etiam injuſtæ ab Archidiacono vindicatæ poteſtati, à quibus in redituum Eccleſiaſticorum perceptione penderent: atque ita tempore Iſid. complanatam jam tum viam fuiſſe, quâ in Preſbyterorum jura, Archidiaconi irruerent, eisque & ſedendi prærogativam præriperent, & de iis judicandi poteſtatem uſurparent.

Firmata eſt poſtea, non uſu ſolùm, verùm etiam lege, eadem poteſtas, in Eccleſiis Hiſpaniarum. Superſunt enim aliqua fragmenta Conciliorum Tolet. abſque numero, ſed quæ ante irruptionem Saracenorùm in Hiſpanias, & deſtructum Gothicum imperium, habita fuiſſe fatentur omnes,

id eſt, ante ann. 713. quo irruptio iſta contingit: in quibus Archidiaconorum poteſtas in Preſbyteros, & dignitatis eorundem ſublimatio, confirmata eſt. Referuntur iſta à Garſ. Loayſ. in not. àd Conc. Tol. I. Eorum I. habetur. antiq. Collect. I. Decret. apud Anton. Auguſtin. lib. I. tit. 15. c. 13. in quo, inter officia, Archidiaconi numeratur, *omnem cauſam ſeu querimoniam, vel injuſtitiam Preſbyterorum, vel Subdiaconorum, debere deliberare, ordinare & facere.*

Alterum habetur lib. I. ejuſd. Collect. tit. 16. *de off. Archipreſb.* c. I. in quo monetur Archipreſbyter, *ut ſciat ſe ſubeſſe Archidiacono, & ejus præceptis omnibus, & præceptionibus, ſicut Epiſcopi ſui, obedire debere* dicitur. III. tit. 19. de *off. Cuſtod.* c. ult. ubi de Archidiacono, Archipreſbytero, & Cuſtode hæc habentur, quæ poteſtatem Archidiaconorum, majorem cæteris eſſe dignitatibus, oſtendunt: *In his tribus Eccleſiæ columnis, ut S. ſanxit Syn. conſiſtere debet alma Mater Eccleſia, ut ad hoc opus tales ordinentur, quales plus meliores & ſanctiores eſſe viderint, ut nulla negligentia in ſancta Dei Eccleſia eſſe videatur. Hi tres, Archidiaconus, Archipreſbyter, Cuſtos, providè ſimul juncti uno animo peragant, & perfectè, & non ſit invidia, nec zelus inter illos.* Cætera minoris momenti omitto.

CAP.

# Cap. VIII.

## *Origo præeminentiæ Archidiaconorum, in Italia & Oriente.*

De more Italiæ, plura dicere, ſuper-vacaneum fuerit, ſolùm obſervare ſufficiet ex libello veteris ordin. Rom. antiquæ 1. Collect. decret. c. 2. & Collect. Greg. IX. c. 1. *de off. Archidiac.* ita referri *ut Archidiaconus poſt Epiſcopum, ſciat, ſe vicarium eſſe ejus in omnibus, & omnem curam in Clero, tam in urbe poſitorum, quàm eorum, qui per parochias habitare noſcuntur, ad ſe pertinere, ſive de eorum converſatione, ſive de honore & reſtauratione Eccleſiarum, ſive de doctrina Eccleſiaſticorum, vel cæterarum rerum ſtudio, & delinquentium, rationem coram Deo redditurus eſt.*

Quæ verba, in veteri ordine Rom. qualis nunc ſeparatim excuſus eſt, minimè habentur, ſed iſta ſolummodò, *obſervandum eſt, ſeptem eſſe regiones urbis Romæ, ſingulas regiones, ſingulos Diaconos Regionarios habere, & uniuſcujuſq; Regionis Acolythos, per manum ſubdiaconi Regionarii, Diacono regionis ſuæ, officii causâ, ſubditos eſſe, eos omnes Archidiacono, qui vicarius eſt pontificis, obedire, ſervato unicuique per eum, proprii gradus miniſteriali ordine.*

Hæc quæ in ordine Rom. leguntur, antiquum Eccleſiæ Rom. morem referunt: illa verò, quæ ex veteri ordine Rom. in Decretalibus citantur, recentiorem morem exhibent; ideoque ab aliquo, ex Rom. Pontif. veteri ordini Rom. ex uſu poſteriori ejuſd. Eccleſiæ addita, in librum Decretal. congeſta ſunt; quemadmodum, & quæ in prima collect. Decretal. cap. unic. *de off. Primicer*, ex Conc. Rom. ordine; in collect. Decret. Greg. cap. ſimiliter unic. eod. tit. correctiùs ex lib. Rom. ordinis, in gratiam Archidiaconi laudantur, ut ſcilicet tam Primicerius, quàm Archipresbyter, Archidiacono ſubſint: ea, inquam, Gelaſio poſteriora ſunt, qui, ut ſupra vidimus, Epiſt. ad Epiſcopos Lucan. Diaconos infra propriam menſuram continuit, nec ſupra Presbyteros efferri voluit; neque in veteri ordine Rom. eadem habentur, neque veterem, toto ſaltem V. ſæculo, conſuetudinem Rom. Eccleſiæ ſapiunt.

Sub finem tamen V. ſæculi, quantum accreverit Archidiaconorum Rom. Eccleſiæ auctoritas, ex eo patet, quod in Syn. Rom. I. ſub Symmach. ſtatim legatur, *Suggeſtio Fulg. Archidiaconi Eccleſiæ Rom. de congreganda Syn.* nihilominùs in hac Syn. lego, Archipresbyterum primùm ſubſcripſiſſe, tum presbyteros, deinde Diaconos; lego etiam in V. & VI. Syn. ſub eod. Symmach.

mach. Epiſcopos acclamaſſe, tacentibus Diaconis.

Initio verò VI. ſæculi, lego, in Epiſtolis Pap. Hormiſd. 24. & 63. Dioſcorum & Felicem Diaconos, deſignatos legatos, priùs nominari, quàm Blondum Presbyterum, ſimiliter deſignatum; eodemque ordine nominari, in exemplo libelli Joan. Epiſc. Conſtantin. & in ſuggeſtionibus variis, inter ejuſd. Hormiſd. Epiſtolas: nihilominùs nihil ex eo certi conſtitui poteſt, quandoquidem Epiſt. 32. ad Juſtin. Imp. idem Hormiſd. Blondum nominet ante Felicem Diaconum; & liber pontificalis præferat Blond. Presbyterum, utrique Diacono legato.

Igitur vel ordo, in nominandis iſtis legatis, incuriosè prætermiſſus eſt, vel Diaconi Prælati, tanquam de rebus inſtructiores: nam ex iis Dioſcor. relationes ad Hormiſd. aliquas miſiſſe, & Hormiſd. ad eum ſingulariter ſcripſiſſe lego; Blondum autem Presbyt. aut ſcripſiſſe quippiam ad pontificem, aut ad eum, ſingulariter ab eo ſcriptum eſſe, non obſervo.

Hoc etiam obſervatu dignum eſt, quòd Hormiſd. Papa Epiſt. 26. ad *Theodoſ. Archidiac. & Clerum Conſtantinop.* inſcribat, quaſi Archidiaconum, Cleri iſtius principem, & anteſignanum agnoſceret. Nec prætermittendum puto, quòd in Syn. Rom. ſub Leon. IV. IX. ſæculo, presbyteri omnes, ante

te Diaconos quoslibet, legantur ſubſcripſiſſe.

## Cap. IX.

### *De Prærogativa Archidiaconorum, ex more Eccleſiæ Orientalis.*

ALiqua circa Archidiaconorum auctoritatem, & Diaconorum præſidentiam, ex more Eccleſiæ Orientalis antiquo, adjungo, putà quòd Chryſ. ad Innoc. 1. per Archidiaconum Conſtantin. dicat, Theophilum totum Clerum ſibi conciliaſſe, ac ſi jam Eccleſia vacaſſet; quòd Iſidor. Peluſ. lib. 1. Epiſt. 157. Panſoph. Archidiaconos moneat, *Ne forenſem præfecturam, ſed tranquillum imperium, munus ſuum* cogitent; quòd Joan. Hieroſ. per Archidiaconum, ſilentium imperarit Epiph. Salam. in Cypro Epiſc. prædicanti, teſte Hier. Epiſt. 61. ad Pammach.

Quòd Concil. Chalced. Act. 10. referat, Maram Diac. à proprio Archidiacono excommunicatum, quoniam injuriam Presbytero intulerat; quòd ead. act. ἀκροάσις, ſeu *audientia* Abrahamii Diaconi memoretur, ad quam Diaconus alius vocatus fuerat; quòd in eod. Conc. maxima Ætii Diaconi auctoritas fuerit.

Quòd in Conc. Conſtantinop. ſub Agap.

gap. & Menna, Act. 5. Romanus quidam Archidiaconus, ſe admonitum ab Epiſcopis Provinciæ, antiquas Eccleſiaſtici ſtatus conſuetudines, idque ab eo totus Apamæarum Clerus exegiſſe referatur; quòd in eod Conc. non ſervatâ prærogativâ ordinis ſacri, Diaconi aliqui Monachi, Presbyteris item Monachis, tum in epiſtolis quibusdam tum in Concilii actionibus præferantur, prioreſque nominentur, & ſubſcribant, eo fortè titulo, quòd in Monaſteriis antiquiores eſſent.

Quem ordinem ſervandum voluit in Occidente, S. Benedict. c. 62. ſuæ Reg. quo præſcribitur, ut Monachus ordinatus Sacerdos, *locum illum ſemper attendat, quo ingreſſus eſt Monaſterium, præter officium altaris, etſi fortè electio congregationis, & voluntas Abbatis pro vitæ merito, eum promovere voluerit.* Nec dubium eſt, quin exemplum iſtud multum valuerit, ad infringendum iſtum ordinem, quo qui ſuperiori ordine inſignitus erat, cæteris inferiorum ordinum præferebatur.

## Cap. X.

### *Poſteriorum ſæculorum teſtimonia, pro Archidiaconorum præeminentia.*

VErùm antiquiora fruſtra proſequimur, quandoquidem conſtet, totius Ec-

cleſiæ conſuetudinem, jam receptam, & Canonibus probatam eſſe, ut & Archidiaconus, digniorem locum Presbyteris, & Archipresbyteris ruralibus obtineat, Presbyteroſque ipſos viſitet, in eos inquirat, eoſdemque corrigat. Lege integros tit. *de offic. Archidiac. de offic. Archipreſ.* aliosque paſſim, toti juri canonico inſertos canones.

Lege codicem donationum Auberti Miræi, in quo Archidiaconos, etiam ante Decanos ſubſcribentes, obſervabis, in donat. Arnulph. 1. cognomento *Magni*, Flandriæ Com. Monaſterio Blandinienſi, & ante Præpoſitum, Decanum, Cantorem, in Theoduini Leodienſ. Epiſc. diplomate, ann. 1066. Ante Decanum, & Subdecanum, in diplomate Gerard. II. Epiſc. Camerac. ann. 1089. Ante Decanum, Cantorem, Præpoſitum, in donat. Baldrici Noviomenſ. ann. 1105. Ante Decanum & Subdecanum, in charta donation. Odoardi Camerac. 1108. Ante Abbates, in Charta Euſtachii, Comit. Bonon. ann. 1122. Poſt Præpoſitum unum majoris, ut opinor, Eccleſiæ ante Decanum & Præpoſitum alterius Eccleſiæ, in donat. Burchard Camerac. Epiſc. & in aliis paſſim, ante Abbates, Diaconos, Præpoſitos, alioſque Presbyteros Eccleſiaſticâ dignitate fungentes.

Lege Epiſtolas, Fulberti Carnot. 34. Ivon.

von. Carnot. 203. Hildeb. Cænoman. SS. Arnulphi Lexovienſ. 43. Stephan. Tornac. 57. 58. 195. Joan. Sariſber. Epiſc. Carnot. plurimas; Bleſenſ. Sermones in Syn. & Epiſtolas plures; præſertim verò 123. *R. London. Epiſc.*

Lege de eadem poteſtate Archidiaconorum in Presbyteros, Math. Parid. in veteribus conſuetudinib. Angliæ, Baldric. Noviomenſ. apud Miræum, cod. donation. piar. c. 71. Orderic. Vital. lib. 3. hiſt. & alios.

LegeConc. Rom. ſub Greg. VII. anno incerto habiti, can. 4. Conc. ſub eod. apud Jullam bonam habiti, præſente Guiel. Rege, cap. 6. & 7. apud Orderic. Vital. lib. 5. Conc. Lateran. General. Callixt. II. præſente, can. 7. Londin. ſub Honorato II. ann. MCXXVII. can. 5. Remenſ. ſub Eug. III. can. 10. Turon. præſente Alexand. III. can. 7. Lateran. œcumen. eod. præſente, can 4. & 6. ſtatuta Odonis Pariſ. in præcept. commun. c. 16. & 54. Lateran. œcum. ſub Innoc. III. c. 33. Conc. Londin. ſub Greg. IX. cap. 3. 8. 21. 22. 24. 29. in quibus fusè de Archidiaconorum juriſdictione; Conc. habiti in Aleman. ſub Conrado Cardin. can. 3. aliaque plurima.

Quibus adde, varia Alex. III. & Innoc. adverſus Archidiaconorum indebitas, à

PresbyterisParochianis exactiones,reſcripta *de Simonia*, & aliis titulis.

Quæ omnia, & quàm plurima, oſtendunt, Archidiaconorum in Presbyteros poteſtatem, probatam fuiſſe, eiſque honoratiorem locum conceſſum: quod etiam ex eo patet, quia à 1ↄcc. & ampliùs annis, ubi eorum mentio fit, presbyteris ſemper præferri ſolent.

Archidiaconi porro, ex Diaconorum ordine ſunt: licet enim jam ii, qui ad Sacerdotium promoti ſunt, Archidiaconatum & habere, & retinere poſſunt, quod in Eccleſia Rem. tempore Hincmari, communiter receptum fuiſſe, conjecimus; nihilominùs iſtud ab initio nequaquam admiſſum fuiſſe, exemplis Ætii Conſtantinop. Honorati Salonit. Joan. Cabilon. ſupra docuimus.

Quibus recentius teſtimonium addo, Petr. Bleſens. Archidiaconi Bathonienſ. in Anglia, qui Epiſt. 123. *Richard. London. Epiſc.* Contendit, ſe non poſſe cogi ad Sacerdotium, quia iſta promotio, in Archidiaconis, degradationis ſpecies eſſet, quæ omnia ſuperiùs à nobis prolata ſunt.

Quinimmò ſenſim, hominum ignaviâ factum eſſe recolimus, ut Archidiaconi aliqui eligerentur, qui nondum Diaconatus ordinem conſecuti eſſent, quos intra annum ſaltem Diaconos fieri debere, diſtrictè præcipiunt Conc. Claromontan.

ſub

ſub Urb. II. c. 3. Pictav. ſub Paſchal. II. c. 7. Lateran. Oecum. ſub Callixt. II. c. 2. Londin 1. ſub Honor. II. c. 6. & 11. ſub eod. c. 6. Lateran. item generale, ſub Innoc. II. c. 10. Remenſ. ſub Eug. III. c. 9. Lateran. maximè generale, ſub Alex. III. c. 3. & alia plurima.

Atque hæc de hiſce ſatis ad gloriam benedictæ Trinitatis, glorioſæque ſemper Virginis, Dei Matris, ac totius Curiæ cœleſtis.

Quicquid verò vel noſtrûm hîc, vel alienum eſt, juxta S. Romanæ fidei regulas, & abſque bonorum offenſione, dictum volumus, quod aliter excidit, revocamus: neque inſtituti mei fuit, ullum gravem virum vellicare, quod vitium in aliis reprobo. Itaque ſi ſimile quid occurrat, quod inadvertenti excidit, cupio, ut corrigatur: neſcio enim, quâ noſtrâ ægritudine, dum animus in diſcurſum raptus, calamo non invigilat, quaſdam nonnunquam lituras pariat, ex quibus ſpinæ, quæ alios, & immeritos compungunt, ſuccreviſſe miramur.

Coronidis loco, ſubjicimus Tiaram hanc ſacram, Monilibus quinque adornatam, è ſacræ Scripturæ Theſauro, in cujuſlibet Prælati ſeu Eccleſiaſtici Principis Hierarchici, die inaugurationis ſuæ, dedicanda.

# TIARA SACRA,
## Monilibus quinque adornata.

## MONILE I.

*Domini eſt aſſumptio noſtra, & ſancti Israël Regis noſtri*, Pſ. 88: 19. *Non irrepis, ut olim Abiron: ſed vocatus es, tanquam Aaron. Eſto floridæ virgæ memor*. Num. 17.

## VOTUM SACRUM.

*Fiat manus tua, Domine, ſuper virum dexteræ tuæ: & ſuper filium hominis, quem confirmaſti tibi.* Pſal. 79: 18.

## PARÆNESIS EXPLICANS VOTUM.

AGedum *Vir dexteræ*, ſit Spiritus & manus Domini tecum. Illa te regat, erigat: illa te protegat, benedicat. Cur à ſacrorum Hierarcha, Dei vices gerente, manus impoſitio tuo ſit in vertice, in ſacra inauguratione, niſi pro hac imploranda directione, protectione, benedictione? Olim

lim Jacob benedixit Ephraim cancellatis manibus, ut textus commemorat, Gen. 48: 14. Nec id ſine myſterio. Nempe Ephraim ſiniſtræ adſtabat ut junior, Manaſſes ſenior, dextræ. Voluit verò Jacob potiorem partem in benedictione Ephraim impertiri, præ fratre Manaſſe; ideò commutat manus, ut dexterâ valeat eum benedicere, ut *virum dexteræ* valeat eum efficere: ideò & meritò in ortu nomen *Ephraim* acceperat, id eſt *creſcens & fructificans*.

Sic tibi primas in benedictione inter fratres attribuit Dominus, ut ſis *vir dexteræ ejus*, ut ſis *Ephraim*, creſcens & fructificans præ cæteris. Si ergo *vir dexteræ es*, quæ à ſiniſtris ſunt deſpice, infirma & caduca: quæ à dexteris ſunt ſuſpice, ſublimia & æterna: Nec verò immemor ſis, in ſublimiori licèt dignitatis apice conſtitutus, te *filium Hominis*, imbellem, invalidum; ideoque indigere robore ex alto. Infirmitatis agnitio, divinæ virtutis eſt impetratio. De prælatis Eccleſiæ dicit ipſe: *Ego confirmavi columnas ejus.* Pſal. 74: 4.

Ecce erigeris, ut lapis ad fundamentum, ut columna ad ſuſtentaculum: efflagitandà igitur fortitudo ac ſoliditas à divina virtute; ut confirmeris, & aptus fias oneri ſuſtinendo totius imponendæ molis ſacri ædificii. Scire enim decet, ac ſæpius mente repetere, te electum eſſe, & erectum, ut infirma confirmes,

firmes, diſrupta conſolides, depravata convertas. Idcirco & nos pro te ad Dominum clamantes repetimus: *Fiat manus tua ſuper virum dexteræ tuæ, & ſuper filium hominis quem confirmaſti tibi*, Pſal. 79: 18.

PARÆNESIS EXPLICANS MONILE.

PEdum Paſtorale, quo inauguraris, memorem te reddere poteſt Aaronis. A Deo vocatus ille fuit, & virga portentoſa, electionis divinæ ſymbolum extitit. Vitam autem Prælatorum, & dotes eorum virga illa ſignabat. Vis audire, (ſalvá auctoritate) qualis debeat eſſe Prælatorum vita? utique frondoſa, florida, frugifera. Frondoſa cæleſtis gratiæ virore. Florida boni nominis odore. Frugifera ſancti operis fæcunditate. Sic poterunt verè iſti dicere: *Domini eſt aſſumptio noſtra, & ſancti Iſraël Regis noſtri.* Pſal. 88: 19. Sic poterunt cum fiducia ſibi perſuadere, ſe non irrepſiſſe ad dignitates, aut contendiſſe, inſtar Abironis; ſed vocatos eſſe inſtar Aaronis.

Audi ergò, audiant & Prælati Hierarchici, cæleſte monitum ſapientis: *Obaudite me divini fructus, & quaſi roſa juxta rivos aquarum fructificate: quaſi thus Libani odorem ſuavitatis date. Florete flores, quaſi lilium, & frondete in gratiam*, Eccl. 39: 17. Audin' frondes, flores, fructus ab his requiri,

qui

qui in Religione, aut in Eccleſia Dei, tamquam in fertili ſolo Domini plantati, aquis divinæ gratiæ ſunt irrigui? Hujus te rei commonefaciat pedum iſtud adornatum, Prælaturæ tibi delatæ ſacrum ſignaculum. Certè, illud ipſum quod olim virga florens ab Aarone depoſcebat, deſignat modò à te gerendum. Ideò monemus, ut floridæ virgæ memor ſis, & frondes, flores, fructus germines.

Sed perpende ulteriùs, virga illa non abſque myſterio Amygdalina fuiſſe, perhibetur. Quid enim? Nonne Amygdalus inter arbores primigenia eſt, & flores prima parturit? Nonne citiſſimè excuſſâ hybernali aurâ vigilat? Nonne ventos, tempeſtates, grandines fortiter novit perpeti? ita noveris, te præ cæteris electum, ut virtutis & gratiæ vernantibus gemmulis, cæteris etiam præfloreas. Noveris quoque, pervigilandum tibi in commiſſo munere, omni excuſſo frigore & torpore. Noveris denique, non paucas tibi tempeſtates, ventos, & grandines imminere, ſi perfectè tuo volueris perfungi munere. Sed adverſus hæc omnia infractus animus, fructum debet patientiæ conſervare, ſed amaro licèt cortice.

Meritò igitur virgam Aaronis, virgam Amygdalinam, tibi pro monili offero, quòd monitum ſacrum contineat, nobiliſſimæ & ſublimiſſimæ dignitatis tuæ: quodque excitare

citare te valeat, & in munere tuo, fortem pervigilemque reddere. Ergo eam conſpiciens, dicere poteris, cum Jeremia: *Virgam vigilantem, ego video: mentem vigilantem gerere debeo*, Jer: 1. 11.

---

# MONILE II.

*Ut diligas juſtitiam, & oderis iniquitatem. Propterea unxit te Deus oleo lætitiæ. In veſtis oram fluat unguentum à capite*, Pſal. 44. &. 132.

## VOTUM SACRUM.

*Det tibi Deus de rore cæli benedictionem,*
*Et de pinguedine terræ abundantiam.*
*Eſto Dominus fratrum tuorum:*
*Incurventur ante te filii matris tuæ.*
*Qui tibi maledixerit, ſit maledictus:*
*Qui tibi benedixerit, ſit benedictus.*
Gen. 27: 28.

## PARÆNESIS EXPLICANS MONILE.

JUſtitia & iniquitas adverſantur ſibi: Tu illam tuere, hanc torvo oculo intuere. Tibi

Tibi committuntur juſtitia & religio, utraque virgo incorrupta, pro cujus integritate oportet te, regio & excelſo animo decertare. Ob eam rem defers Diadema, & ſceptrum; Tiaram & pedum, Regiæ & Sacerdotalis dignitatis indicium. Nec unctio interior deeſt à Domino & Chriſto ejus, defluens. Sit ergò *virga directionis, virga regni tui*, imbelles ſuſtentans, rebelles domans: ſegnes ſtimulans & pungens, recalcitrantes feriens, & expungens. Dilige juſtitiam, odi iniquitatem, & audi monitum ſapientis: *Noli fieri Iudex, niſi virtute valeas irrumpere iniquitates. Noli eſſe puſillanimis, & ne ponas in agilitate tua ſcandalum.* Eccl. 7. 6.

Unctio cæleſtis gratiæ, quâ Chriſtos ſuos, ungit Chriſtus, roborabit te, & de omnibus docebit te, ſi modò aurem interiorem illi volueris inclinare. Quin imò illa, per te, in conſortes poterit derivari, ut fiant Theodidacti, ſive docibiles Dei. Ac ſicut ab Aaronis perfuſo capite, oleum ſacratum in genas ac faciem, deinde & in oram veſtis, defluebat: ita cùm in caput electus ſis, decet te, divini ceromatis & unguinis fluorem, præ cæteris participare, & in inferiora membra refundere. Dicam igitur cum Eccleſiaſte: *Omni tempore veſtimenta tua ſint candida: Et oleum de capite tuo non deficiat*, Eccl. 8: 9.

PARÆ-

## PARÆNESIS EXPLICANS VOTUM.

DEdit Dominus ſacro ordini Hierarchico, benedictionem de rore cœli, dedit & benedictionem de pinguedine terræ; hoc eſt providit ei copioſè opes terrenas, providit & cæleſtes. Et quidem ros cæli, terræ pinguedinem generavit; quia Religio & pietas peperit divitias. Sed, eheu! filia devoravit matrem. Nam variis in locis, copia opum abligurivit Religionem. Multi enim affluentes divitiis, affluxere & vitiis, neglecto rore cæleſtis gratiæ, & ordine diſciplinæ.

Tu verò, huic rei providè ſatage, ut ager, quem excolendum ſuſcipis, tanquam hæreditas Domini, primùm roris cæleſtis benedictione irrigetur, & diſciplinæ ſanctæ ſarculo à veptibus expurgetur. Sic ſemen ſacratum, germinabit Deo. Exinde advigilare poteris, ut hæreditas terrena patrimonium S. Petri, & poſſeſſiones, ad ejus pedes, priſcâ fidelium pietate oblatæ, integrè conſerventur, juſtè diſpenſentur. Det ergò tibi Dominus, primò quidem de rore cæli, irriguum ſuperiùs: deinde de pinguedine terræ, irriguum inferiùs; ut cæleſtem terrenamque ſubſtantiam ad ejus gloriam valeas diſpenſare.

Eſto quoque Dominus fratrum tuorum: *& in-*

*& incurventur ante te, filii matris tuæ*, Gen. 27: 29. Volo, te Dominum, ſed magis ambio patrem. Volo ante te incurventur filii matris tuæ, per eam quam debent obedientiam, honorem, timorem. At cupio magis, ut ſubdantur per filialem affectum, obſervantiam, amorem. Nomen Prælati, nomen eſt imperii & honoris. Nomen Abbatis, nomen eſt ſuavitatis & amoris. Utrumque junge, ut ſuadente Apoſtolo Petro, *non tam ſis Dominans in Cleris, quàm factus ex animo, forma gregis*, 2 Pet. 5: 3. Memor ſis Domini pronuntiantis: *Reges gentium dominantur eorum; qui autem major veſtrum eſt, fiat ſicut minor.* Luc. 22: 25.

Hæc ſi obſerves, à lingua malignantium, & à verbo aſpero ſecurior eris. Et qui tibi maledixerit, erit maledictus; qui benedixerit, benedictus. Tunc quoque de prænobili Clero tuo, & alumnis, tuæ curæ commiſſis, poterit illud dici: *quàm pulchra tabernacula tua, & tentoria tua! Ut valles nemoroſæ, ut horti, juxta fluvios irrigui, ut tabernacula, quæ fixit Dominus, quaſi cedri propè aquas*, Num. 24: 5.

---

MO-

# MONILE III.

*Imponitur vertici tuo, corona de lapide pretioſo.*
*Illa ornat, ſed onerat: niſi onus benedictio tollat.*
*Prævenias ex imo oratione: prævenieris ex alto benedictione.* Ex Pſal. 20.

## VOTUM SACRUM.

*Benedictio illius, qui apparuit in rubo, ſit ſuper verticem tuum,*
*Quia Nazaræus es tu inter fratres.*
*Egreſſus es lapis, regreſſus Paſtor Iſraël.* Deut. 33: 16. & 49: 24.

## PARÆNESIS EXPLICANS MONILE.

Non omne quod rutilat, aurum eſt, nec quicquid aureum, aut ſpecioſum, mox ambiendum. An non aurea reperiuntur vincula, aurei compedes, aurei laquei præfocantes? Abſolon aureis ſuis capillis, & coruſcante cæſarie ad funeſtam arborem ſuſpenſus lugetur. Vitta aurea

aurea caput nimium ſtringens, vertici ornamento eſt, ſed & tormento: Galea auro ſplendeſcens, duci quandoque ob pondus oneroſa fit, & tædioſa. Diadema Regium ex gemmis contextum non deſinit torquere geſtantem: adeò ut Rex quidam ingemiſcens pronuntiarit: *O ſplendens corona, quas ſub rutilantibus gemmis ſpinas tegis! Has quicumque noſſet homo, haud te dignaretur tollere de humo.* Nempe honorum faſces, geſtantium humeris ſunt faſces, ſub quibus gemere coguntur. Dignitatum roſæ, non ſine aculeo ſunt pungente.

Viſum quandoque, in hujus rei ſymbolum & emblema, pedum Epiſcopale depictum, quaſi proſtratum humi, & in pulvere neglectum, cum hac inſcriptione: *Qui non novit me, tollat me.* Hoc igitur nec te lateat, Cidarim & Tiaram, monilibus licèt promicantem, grave pondus Prælatis advolvere, hoc te experientia pleniùs poterit erudire. Subtiliter & verè Urbanus VII. dum Pontificali veſte indueretur, cum vocis, & cordis ſingultu, dixiſſe fertur: *Quis credat tam ſubtili indumento tantum ponderis involvi?* Verumenimverò, onus Prælati non parum ſublevat benedictio Dei. Illa vires ſubminiſtrat, ad portandum cum ſolatio, quod vix attingi poterat gravi ſine tædio.

Hoc igitur Monile te admonet, divinam è Cœlo

Quis ille niſi Dominus Jeſus Chriſtus.

Quicumque ipſius expoſcit benedictionem, in rubum oculos mentis convertat. Inſpiciat frequenter, pietatis oculo, Sacerdotii ipſiûs, ac Nazareatus inſignia. Cordi illa imprimere, operibuſque eadem in ſeipſo, quoad fieri poteſt, conetur exprimere. Intueatur ſacratiſimam ipſius Tiaram, & infulas, è ſpinis & rubeto contextas. Intueatur ſanguineas guttas, quaſi gemmas in vertice rutilantes. Perſpiciat manus, & digitos tranſverſis radiantes clavis, quaſi pretioſis annulis. Contempletur ejus pedum Paſtorale & Pontificale, aſperum illum crucis baculum; cui innititur ingrediens ſancta ſanctorum. Attendat denique ſacrificium & holocauſtum, quod in odorem ſuavitatis offert, cruoris purpureâ veſte, quaſi podere Sacerdotali, adornatus.

Hæc ſunt ſummi Sacerdotis, ſummique Paſtoris, & Epiſcopi Pontificalia, & Epiſcopalia inſignia. Hæc ſacroſancta ejus ſtemmata, in quibus gloriatur; in quibus & optat ut Nazaræi omnes ac Religioſi, omneſque Sacerdotes, Abbates, Pontifices glorientur. Ab illis omnis derivatur benedictio, quam ipſi ſuo exoptare poſſunt in regimine. Hunc ergò Pontificem tuum, è Rubo flammante, manus protendentem, ut tuo illas imponat vertici, oculis fidei con-

tem-

# MONILE IV.

*Humilitas in honore, honor eſt ipſius honoris.*
*Humilitas ſine honore, ipſa ſibi ſufficit ad honorem.*
*Noli extolli; illud time: elevans alliſiſti me.* Ex Pſal. 101.

## VOTUM SACRUM.

*Provideat Dominus ſpirituum,*
*Ut dignè ſis ſuper hanc multitudinem:*
*Poſſisque ante eos exire, educere, introducere.* Num. 17: 16.

## PARÆNESIS EXPLICANS MONILE.

Neutiquam tibi abblandiatur eminens celſitudo. Humiliare potiùs debet ejus pediſſequa ſollicitudo. Ab altiori gradu ruina periculoſior; grave judicium his, qui præſunt. Audi S. Cyprianum, *Fœnore quodam, quantò amplior fuerit forma dignitatum & honorum, tantò major exigitur uſura pœnarum.* An non & idipſum inſinuat Rex & Propheta? *exaltatus autem, humiliatus ſum, & conturbatus.* Confor-

miter his ſapiens, in ſuo Eccleſiaſtico, te, Prælatoſque omnes commonefacit, diſertis iſtis verbis: *Rectorem te poſuerunt? noli extolli. Eſto in illis quaſi unus ex ipſis, curam illorum habe, & ſic conſidera; & omni curâ explicitâ recumbe, ut læteris propter illos, & ornamentum gratiæ accipias coronam, & dignationem conſequaris corrogationis.* Aurea ſanè ſententia, inſcribi digna prælatorum aulæ, vel conclavi, magis autem penitiori mentis eorum ſacrario.

Sed & pleniùs de his, te erudire poteſt magnus Gregorius, magni patris Benedicti ſectator eximius, ordinis ejus alumnus. Ille in opere ſuo Paſtorali Prælatos inſtruit, quomodo in gradu ſublimi ſe gerere debeant, ut ordinem ſuum illibatum tueantur. Ac in illis ſollicitè requirit humilitatem; talem ſed humilitatem, quæ ſit ſine diſpendio auctoritatis & diſciplinæ. Audi ejus monitum propriis verbis expreſſum, quod tuo recondas pectori: *humana mens plerumque extollitur, etiam cum nullâ poteſtate fulcitur, quantò magis in altum ſe erigit, quando ei poteſtas ſe adjungit? Hanc tamen poteſtatem rectè diſpenſat, qui noverit, & ſumere ex illa quod adjuvat, & expugnare quod tentat: æqualem ſe cæteris cum illa cernere, & tamen peccantibus Zelo ſe ultionis anteferre. Summus itaque locus bene regitur, cùm is qui præeſt, vitiis potiùs quàm fratribus dominatur.*

Quid

Quid elegantiùs, efficaciùsque dici poteſt, ad commendationem humilitatis, ſimulque ad cuſtodiam auctoritatis & diſciplinæ? Diſpendioſa eſt enim humilitas, & inanis, quæ ordinem pervertit, vel perverti ſinit diſciplinam. Tumida quoque eſt auctoritas, & cœlo terræque odioſa, quæ humilitati non eſt conjuncta. Inflatio eſt, non magnitudo.

Audi iterum de utraque eundem S. Gregorium ſic differentem: *Solerter intuendum eſt, ne dum immoderatiùs cuſtoditur virtus humilitatis, ſolvantur jura regiminis: & dum prælatus quiſque plus ſe quàm decet dejicit, ſubditorum vitam diſtringere ſub diſciplinæ vinculo non poſſit. Teneant ergò rectores exteriùs, quod pro aliorum utilitate ſuſcipiunt, ſervent interiùs, quod de ſua æſtimatione pertimeſcunt. Sed tamen quibusdam ſignis decenter erumpentibus eos apud ſe eſſe humiles etiam ſubjecti deprehendant; quatenus & in auctoritate eorum quod formident videant & in humilitate quod imitentur agnoſcant.*

En fœdus auctoritatis & humilitatis, planè admirabile, plenè amabile, quod Prælatis omnibus cordi eſſe decet, ut humilitas quâ intùs apud ſe deprimuntur, ſit honor ipſius honoris, quo foris afficiuntur, & extolluntur.

## PARÆNESIS EXPLICANS VOTUM.

DEus Spiritus eſt, & ſacris in litteris, *Dominus Deus ſpirituum*, *Pater ſpirituum* , *ponderator ſpirituum* , eſt nomen ejus. Utique omnium corda & ſpiritus creat, ingenerat, ponderat. Is qui cuncta ſuo temperat arbitrio, ſpiritum ac multiformem gratiam afflat unicuique,ſecundùm cujusque vocationem,ac ſecundùm varia ad quæ deſtinat munia. Hoc ergò ſacro voto obſecratumvolumus, Dominum Deum ſpirituum univerſæ carnis, Patremque ac ponderatorem ſpirituum univerſi orbis, ut cùm te ad regendum deſtinarit,providere dignetur, & cummunicare huic ſublimi muneri, ſpiritum congruum, & efficacem,Spiritum utique benedictum benedicti Patris, tibi adoptamus ; ut eodem Spiritu impulſus, illiusque exemplo præanimatus, ante gregem tuum egredi valeas & ingredi, educere & introducere. Paſtor gregem ſuum modò præit, modò ſequitur, ut dirigat, ut paſcat.

Quòd ſi per abruptaPaſtor graditur, facilè contingit, quòd ad præcipitium grex ſequatur. Tu Paſtor es electi gregis, cave abrupta, cave præcipitia. Ut verò perfectè Paſtorali fungaris munere, opus eſt ſibilo, opus eſt & virgâ. Sibilo, ut oves errantes revocen-

vocentur. Virgâ, ut dirigantur, & delinquentes feriantur. Et quidem duplex tibi virga convenit, ut poſſis dicere cum Propheta: *Aſſumpſi mihi duas virgas, unam vocavi decorem, alteram vocavi funiculum, & pavi gregem.* Quid binæ illæ virgæ? duplex regimen deſignant, diverſæ ſubditorum conditioni perneceſſarium. Unum & ſuave, ſpecioſum & decorum; quando regi poſſunt amore, clementiâ, ſuavitate. Alterum eſt ſeverum, minax, pœniſque permixtum, quando duri ſunt, cervicoſi, elati. Hi cùm conſtringi magis debeant quam duci; virga quâ reguntur: *funis, & funiculus* nuncupatur.

Docebit te morum, & humorum conditio, quando virgâ *decoris* utendum fuerit. Spiritus prudentiæ ſuggeret, quando virga, *funiculus* nuncupata, ſit exſerenda, ſed & regula Canonica & Eccleſiaſtica de eis te erudire eſt nata. Interim quicquid circa oves peragis; ſive vocando, ſive revocando; ſive ducendo, ſive reducendo; ſibilo, ſive virgâ utendo; hunc ſemper ſcopum ſpecta, ut ad æternitatis virentia paſcua, eas ducere valeas & introducere.

Tunc tibi erit merces à Domino, oves & Paſtores recenſente, quando erit unum ovile, & unus Paſtor: quando qui deducit velut ovem Joſeph, manifeſtabitur coram Ephraim, Benjamin, & Manaſſe (hoc eſt,

coram variis ordinibus electorum) limpidâ divinitatis ſuæ viſione.

Hæc erit remuneratio Paſtorum, Principem Paſtorum claro intuitu cernere. Hæc erit remuneratio ovium, Agnum cæleſtem jugiter ſequi, deducentem ad vitæ fontes aquarum. Tu verò, dum in Eccleſia Dei & paſcis & paſceris, dic cum fiducia, & gratitudine: *Dominus regit me, nihil mihi deerit: in loco paſcuæ ibi me collocavit*, Pſal. 22: 1.

---

# MONILE V.

*Procul à luce, tenebræ & caligo:*
*Procul ab igne, fumus & fuligo.*
*Ardete, & lucete.*

## VOTUM SACRUM.

*Sic luceat lux veſtra coram hominibus:*
*Ut videant opera veſtra bona,*
*Et glorificent Patrem qui in Cælis eſt.* Ibid. 5. & 16.

## PARÆNESIS EXPLICANS MONILE.

CHriſtus Dominus de ſe pronuntiat? *Ego ſum lux mundi*, Joan. 8: 12. & c. 1: 9. Id verò non ſolùm quamdiu fuit in mun-

mundo. Sed & perpetuò verùm eſt, quamdiu ſtat mundus. *Illuminat enim omnem hominem venientem in hunc mundum*; illuminat omnem hominem egredientem ex hoc mundo. Quicunque oculos aperit, hanc lucem agnoſcit. Et licèt militantis Eccleſiæ Horiſontem, præſentiâ corporali reliquerit, ſupremum cæli verticem conſcendens: Radios tamen fulgurientes & coruſcantes hactenus miſit, & in finem uſque ſæculi promiſit. Hi variis in orbis partibus ſerie ordinatâ diſpertiti, lucem quoquovérſum diffundunt.

Quinam hi radii? Eccleſiæ ſunt Prælati, quorum fulgida vita, & fulguriens auctoritas, tenebroſis frigidiſque mentibus lucem & calorem valet impertiri. Facem ipſi deviantibus, in caliginoſa umbra præferunt, ut pedem, erroneumque greſſum in viam veritatis & æternitatis revocent. In his radiis evidenter æterni ſolis ſplendor, vigorque agnoſcitur; quando errorum fugant tenebras, & vitiorum eliminant catervas, quaſi noctuas, aut veſpertiliones lucis oſores, qui ad ejus præſentiam antris ſe remergunt. Prælatorum munus eſſe arguere opera tenebrarum, & diſterminare Tenebriones, à filiis lucis, quis inficiari poteſt?

Ergò, ô Prælati, meritò vobis inclamatur: *Vos eſtis Lux mundi.* Veſtrum eſt, ab Horiſonte, in quo conſtituti eſtis, omnem

caliginem, auctoritatis, ac vitæ piæ coruſco jubare, propulſare. Ergo agite, puram fundite lucem pietatis, ac ſapientiæ. Hanc à ſolis æterni perennante ſplendore, veluti totius luminis fonte, poteſtis, cum volueritis, in vos derivare. Vos ejus eſtis radii igniti, & ſcintillantes. A vobis igitur diſſiliant ſcintillæ illius ignis, de quo dixit: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, niſi ut ardeat?* Luc. 12: 49. Terrena & frigida corda, calore cæleſti ſuccendite, algidæ, aridæque telluris viſcera, veſtro penetrate fervore, ut frugem ampliorem valeat producere.

Vos eſtis ſtellæ illæ, de quibus Propheta: *Stellæ dederunt lumen in cuſtodiis ſuis, & vocatæ dixerunt, adſumus. Et cum jucunditate luxerunt illi, qui fecit illas*, Baruch. 3: 14. Quid illæ cuſtodiæ ſtellarum, niſi Eccleſiæ & prælaturæ, in quibus poſiti eſtis, & à Deo vocati, ut lucem fundatis; Ergo ejus, qui vos vocavit, & ibi conſtituit, voto reſpondentes, lucete illi, cum jucunditate. Tandem verò è cuſtodia hac inferioris horiſontis, vos transferet, & cælis ſublimioribus figet, ut fulgere poſſitis, in perpetuas æternitates.

## PARÆNESIS EXPLICANS VOTUM.

SIc luceat lux veſtra, ô Prælati, ut fumo, aut nebuloſo vapore non ſit permixta. Quiſ-

Quiſquis faſtu honoris, vel ſcientiæ, ſe turgidum oſtentat, aliquam fuliginem affricat propinquanti: aut velut titio fumigans, non lucem, ſed obſcuritatem parit, non diſcutit tenebras, ſed excutit lachrymas intuenti. Vos verò non ſic, quos elegit Dominus, & evexit latentes ſub modio, ac in ſublimi Eccleſiæ candelabro conſtituit, ut luceatis omnibus, qui in domo ſunt. Imò vult etiam ut luceatis his, qui extra domum ſunt, extra Eccleſiam Dei, jacentes in tenebris & umbrâ mortis; ut ſcilicet in domum veniant, & dirigant pedes ſuos, in viam lucis, de regione umbræ mortis.

Ardete igitur & lucete; Alioqui veniens veniet is, qui ambulat in medio candelabrorum aureorum; de cujus *ore gladius, & romphæa bis acuta procedit.* Apoc. 1: 16. Eccleſ. 21:4. Veniet autem, & movebit candelabrum veſtrum, ac in perpetuum lucernam veſtram extinguet. Imò verò gladio peracuto, oris ſui ſuccidet, flammis ultricibus æternùm devovendos: ideò enim deſcribuntur. *Pedes ejus ſicut in camino ardenti*, Apoc. 1: 15. ad reprobos ibidem proculcandos.

Ardete igitur, & lucete; ſed lux veſtra ſic luceat, ut in gloriam Patris cæleſtis radii ejus jugiter tendant. Abſit, ut propriam lucem, aut gloriam ambiatis, vel adametis. Vanitatis ventus, aut popularis

aura venenoſum afflatum tegit, veritatis lucem perimit, vel inanem reddit. Hunc afflatum præcavete. Lux veſtra Deum glorificet, & in ſubditorum profectum redundet. Illis præeſſe, non eſt, ſine ſollicitudine: illis prodeſſe, non eſt ſine remuneratione.

Videant illi, in vobis dignitatis auctoritatem, videant, & operis ſublimitatem. Audiant verba veſtra, ſed prævia ſimul intueantur exempla. Concipiant à luce veſtra lucem, à zelo ardentem fervorem. Verbis ſacris Eccleſiæ concludo, & poſtremum hoc, cum ipſa, Monile & votum, hoc eſt Monitum Sacrum, repræſento, & pectori veſtro appendo. *Os, lingua, mens, ſenſus, vigor, confeſſionem perſonent: flammeſcat igne Charitas, accendat ardor proximos,* Amen.

---

## HYMNUS SYNESII, EPISCOPI CYRENES.

MEmento, Chriſte,
Fili Dei,
Alte regnantis,
Servi tui,
Qui miſerâ ſorte eſt peccator;

Qui

Qui ſcripſit hæc.
Et mihi præbe,
Expiationem ſcelerum
Cordi inſitorum,
Quæ mihi ſunt innata,
Animo ſordido.
Da verò, ut aſpiciam,
Servator Jeſu,
Divinum ſplendorem,
Tuum, ad quem quum apparuero;
Canam Carmina,
Animarum medico,
Medico corporum
Patri ſimul excelſo;
Spirituique Sancto.

---

# ORATIO
## VENERAB. BEDÆ,
### *Preſbyteri, ad Chriſtum.*

TE deprecor bone JEſu, ut qui propitius donaſti, verba tuæ ſapientiæ, vel ſcientiæ, dulciter haurire: dones etiam benignus, aliquando ad te,

omnis ſapientiæ fontem, pervenire, & apparere ſemper ante faciem tuam, qui vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

Concludens, verbis venerab. Bedæ, ſuppliciter precor omnes, ad quos, hæc pauca ſcripta pervenire poterint, legentes, ſive audientes, ut pro meis infirmitatibus, mentis & corporis, apud ſupernam ſæpius intervenire meminerint, & hanc mihi ſuæ remunerationis vicem rependant, ut apud omnes, fructum piæ eorum interceſſionis, inveniam. Vale & fruere.

F I N I S.

INDEX

# INDEX GENERALIS
## Quæſtionum & Capitum, quæ in hoc Tractatu continentur

### QUÆSTIO I.
### De Hierarchia generatim,


Præfatio. pag. 1

### CAPUT I.

DE origine vocis Hierarchiæ, & uſu, apud D. Dionyſ. 3
II. Alia Dionyſ. loca expenduntur. 8
III. Eodem ſenſu, poſt Dion. cæteri SS. PP. nomen Hierarchiæ uſurparunt. 11
IV. Aliorum PP. Sententiæ, hac de re. 16
V. Cæteri Scriptores Eccleſiaſt. expenduntur. 19
VI. Teſtimonia S. Gregor. & Acacii, Archi-Epiſcopi Conſtantinop. 23
VII. Eadem mens, medii ævi Scriptorum, qui Theologiæ Schol. parentes dici poſſunt. 25
VIII. Argum. Guilielmi, & aliorum, continuatio. 29
IX. De uſu ejuſd. vocis apud S. Thomam. 33
X. De eadem voce, apud S. Bonavent. 38
XI. Duo difficilia loca ex S. Bonavent. 40
XII. Solvitur difficultas ex locis S. Bonav. 45
XIII. Alii celebriores Theologi Scholaſtici proferuntur. 50
XIV. Itemque Facultatis Theologicæ Pariſienſ. & Conc. Provinc. Senon. ac Syn. Diœc. Carnot. decreta ante Conc. Trident. 55
XV. De explicatione Hierarchiæ, per Conc. Trident. 60

XVI. *De ejuſdem nominis acceptione, apud recentiores Societ. Jeſu Scriptores.* 6

QUÆSTIO II.

De Hierarchiæ Eccleſiaſticæ, propriè dictæ, natura. 70

Cap. I. *Definitio Eccleſiaſticæ Hierarchiæ traditur & explicatur.* 70

II. *Quædam obſervationes, circa iſtam definition.* 78

QUÆSTIO III.

Quòd omnis Hierarchia habeat ſubditos. 84

Cap. I. *Probatur iſta veritas, variis rationibus, ex præcedentibus.* 84

II. *Probatur à conſenſu* Theologorum, *& PP. circa quæſt. An detur aliqua Hierarchia divina.* 85

III. *Idem probatur, ex notione Hierarchiæ, tam latè, quàm ſtrictè ſumptæ, quòd ſit ordo, vel ordinatio inferioris, & ſuperioris.* 93

IV. *Aliorum PP. teſtimonia hac de re.* 97

V. *Continuatio præcedentis Capitis.* 102

VI. *Hierarchiæ Eccleſiaſticæ ordo neceſſarius, in ſuperiorum & inferiorum collocatione, exemplo Hierarchiæ cæleſtis.* 105

VII. *Nonnullæ objectiones proponuntur, & explicantur fuſiùs.* 109

VIII. *Judicium PP. de Sententia Gerſonis.* 111

IX. *Quibus auctoritatibus contraria Sententia, nititur.* 115

X. *Quænam harum Sententiar. probabilior.* 119

XI. *Confirmatur amplius hæc Doctrina.* 122

XII. *Enucleatur magis reſponſio, ad objectiones cap.* VII. *præced.* 127

XIII. *Probatur ultimò, Hierarchiæ Eccleſiaſticæ ordo, in ſuperiorum & inferiorum collocatione, exemplo Hierarchiæ legalis.* 131

QUÆ-

## QUÆSTIO IV.

De neceſſitate ordinationis, ad Eccleſiaſticam Hierarchiam. 133


Cap. I. *Utrum ordo ſacer, ſeu conſecratio perſonæ, per Sacramentum ordinis, ad Eccleſiaſticam Hierarchiam requiratur.* 133

II. *Nemo perfectè in Hierarchia eſſe poteſt, qui non Sacramento ordinis actu, de facto ſit inſignitus.* 135

III. *Confirmatur præcedens aſſertio, aliis rationibus.* 141

IV. *Ne quidem imperfectè quiſquam in Hierarchia eſſe poteſt, cui non Sacramentum ordinis debitum ſit, cui non, ſervatâ Eccleſiæ lege, atq; inſtitutione ſui officii, ilicò ſit conferendum.* 145

V. *Imperfectus ei, in Hierarchia locus eſt, cui expedita Ordinis poteſtas relinquitur, cum juriſdictione ſcilicet ſaltem voluntaria, etſi per accidens deſiit fortè neceſſaria, eaque ordinaria juriſdictio.* 148

VI. *Ignat. malè, auctor Hierarchiæ Ordinis à juriſdictione divulſæ, profertur, qui contrarium doceat.* 149

VII. *Concluſio præc. Cap.* 154

VIII. *Dionyſ. quoque ordinem cum juriſdictione conjunxiſſe in explicanda Hierarchia.* 157

IX. *De Ign. mente iterum diſputatur, & recentiorum periculoſa expoſitio, refellitur.* 160

X. *Ign. Epiſtola ad Heron. Diac. adverſus Neotericos.* 164

XI. *Utrum electi Pontifices, non ordinati, imperfectè ſint in Hierarchia collocandi.* 167

XII. *Continuatio præced. Cap.* 172


QUÆ-

QUÆSTIO V.
Dediviſione Hierarchiæ, ratione Ordinis, inEpiſcopos,Presbyteros,& Miniſt. 174
Cap. I. *Epiſcopalem, Preſbyteralem & Diaconalem, veros ordines Hierarchicos eſſe.* 174
II. *Idem confirmatur teſtimoniis PP. ſeqq. ſæculorum.* 182
III. *Proſecutio præced. Cap.* 187
IV. *Proferuntur PP. v. ſæculi.* 191
V. *Speciatim Diaconatum, Ordinem Hierarchicum eſſe, oſtenditur variis argumentis.* 193
§. I. *Diaconos, quibuſdam plebibus, olim præfectos.* 193
§. II. *Diaconos, virginibus ſacris, & monialibus, olim prapoſitos.* 195
§. III. *Diaconos immundorum præcipuam curam habuiſſe.* 196
VI. *Quædam officia publica, non niſi præſente Preſbytero, vel Diacono celebrata. Varia officia publica explicantur.* 198
VII. *Diaconis olim, Eccleſiaſticæ diſciplinæ cura permiſſa.* 203
QUÆSTIO VI.
Solos ordines Epiſcoporum, Preſbyterorum, Diaconorum, non cæterorum inferiorum, Hierarchicos eſſe. 207
Cap. I. *Auctoritatibus PP. id ſuadetur.* 207
II. *Rationibus idipſum demonſtratur.* 213
III. *Potiſſima ratio petita, à poteſtate, in Corpus Chriſti verum, Epiſcopis, Preſbyteris, & Diaconis, præ cæteris Clericis, communi.* 217
§. I. *Ratio* I. 220
§. II. *Ratio* II. 220
§. III. *Ratio* III. 222
§. IV. *Ratio* IV. 225
IV. *Con-*

IV. *Concluſio arg. Cap. præc.* 226
V. *Eccleſiæ ritus, praxin & diſciplinam, ternarium Hierarchicorum ordinum numerum probare, ampliorem improbare: 1. ex Epiſcopis, Preſbyteris, & Diaconis, S. R. E. Cardinalibus.* 229
VI. *Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi, in Conciliis.* 230
VII. *Propria quæq. Diaconor. officia, in Conciliis.* 234
VIII. *Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi benedictũ.* 238
IX. *Inter Epiſcopos Archi-epiſcopi, inter Presbyteros Archipreſbyteri, inter Diaconos Archidiac.* 243
X. *In Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ordine, Clerici conſiſtebant.* 246
XI. *Plures aliæ, Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum prærogativæ.* 250
XII. *Objectiones in contrarium proponuntur, & diſſolvuntur.* 252
XIII. *Proſecutio ſolutionis argumentor. præc. c.* 258
XIV. *Solutio argum.* IV. & V. 264

## QUÆSTIO VII.

Functiones Hierarchicæ, Eccleſiaſticorum Ordinum, præponendæ, Cœleſtis Hierarchiæ, ſeu Angelicæ Cuſtodiæ, officiis. 267
Cap. I. *Præcellentiam Sacerdotii, ſupra officium Angelic. Cuſtodiæ, non officere Angelor. dignitati.* 267
II. *Inſignes prærogativæ Sacerdotii, in productione Corporis, & ſanguinis Chriſti; ac ſanctificatione hominum.* 271
III. *Enucleatur magis, modus ſanctificandi homines, per Sacerdotium.* 276
IV. *Prærogativa Sacerdotii amplius inquiritur, ex conformitate Sacerdotii, cum divino Principatu.* 282
V. *De dignitate paternitatis Sacerdot. quadã.* 286
VI. *Aliæ rationes ſimilitudinis Sacerdotii, cum divino Principatu.* 291. VII. *Ea-*

VII. *Eadem prærogativa Sacerdotii, ex conformitate, cum Sacerdotio Chriſti, & cum ipſo Chriſto, colligitur.* 294
VIII. *Confirmantur hæc omnia, ex communi Theologorum Doctrina, de Charactere ordinationis.* 298
IX. *Comparatio ſpecialis Sacerdotii, cum officio Angelicæ Cuſtodiæ.* 302
X. *Prærogativa ultima Sacerdotii, quod homines divinos faciat.* 305
XI. *Nihil Sacerdotio ſublimius cogitari poteſt.* 309
XII. *Fundamentum, quo adverſarii, adverſus ea, quæ pro prærogativa Sacerdotii diximus, excipiunt, diſſolvitur.* 311
XIII. *Fundamentum hoc inductivum eſt erroris, & contrarium ex eo ſequitur.* 316
XIV. *Rationum allegatarum firmitas, adverſus Modernorum conatus, aſſeritur.* 318
XV. *Utrum Epiſcopi obeant omnia munia Angelicæ Cuſtodiæ; illuminentur immediatè à Deo, & Angelos aliquando illuminaverint.* 324
XVI. *Angeli illuminantur nonnunquam à Paſtoribus Eccleſiæ.* 330
XVII. 1. *Error, quem ad probandam prærogativam Angelorum, ſupra Sacerdotes, invehunt; putà, ex nullo capite, Hierarchicis actionibus, hominem Angelo æquiparari poſſe.* 336
XVIII. Proſecutio præc. cap. 340
XIX. *Alter error, in depreſſionem virtutis ſacramentalis, ipſorumque Exorciſtarum; itemq; prædicationis verbi Dei, factæ hominibus; & precum à Sacerdotibus fuſarum.* 342
XX. *Alii errores, injuriam gratiæ Chriſti, prædicationi verbi Dei, & Miniſterio legis Evangelicæ, inferentes.* 347
XXI. *Aſſe-*

XXI. *Afferuntur nonnullæ auctoritates, ſed gratis.* 352

## QUÆSTIO VIII.

Errores quorundam, Paſtoratum & Sacerdotium, tribuentium Angelis; itemque Eccleſiam inviſibilem, ſine Sacerdotibus, & Paſtoribus viſibilibus, fingentium, refelluntur. 357

Cap. I. *Angelos nõ eſſe veros Paſtores oſtenditur.* 357
II. *Officium Cuſtodiæ Angelicæ, officio Paſtorali inferius eſſe.* 360
III. *Aliæ rationes, ob quas, officium Angelicæ Cuſtodiæ, officio Paſtorali inferius eſt.* 365
IV. *IV. & V. Ratio dignitatis officit Paſt.* 368
V. *Idem confirmatur teſtimoniis PP.* 371
VI. *Non docet S. Ambroſ. contrarium.* 377
VII. *Conjecturæ, quibus Paſtoris officium, Angelis tribuere conantur. Confirmatur noſtra aſſertio.* 379
VIII. *Angeli non dicuntur ſimpliciter Paſtores, eò quòd unam alteramvè Paſtoris functionem obeant.* 384
IX. *Reſponſio ad conjecturas, cap. VII.* 384
X. *Alius error, Eccleſiam inviſibilem, Paſtores tantùm inviſibiles habentem, refellitur.* 389
XI. *Tertius error, Angelos Sacerdotes eſſe.* 394

## QUÆSTIO IX.

De præeminentia ordinis Hierarchici, ſupra Monachatum, & populũ. Auctoritas & Reverentia ordini Hierarchico debita 398

Cap. I. *Error eſt, nullam auctoritatem, vel præeminentiam ſupra populum, Hierarchiam Ordi-*

*Ordinis continere: de auctoritate, quæ convenit, vi ordinis, tam Hierarchici quàm non Hierarchici.* 399
II. *Veneratio & Auctoritas, Clericis debita, à PP. aſſeritur.* 404
III. *Auctoritas & veneratio, Clericis debita vel ipſo ordinationis, & Clericatus titulo.* 410
IV. *Venerationis, & auctoritatis Clericorum, aliquæ rationes proferuntur.* 412
V. *Expreſſiora prò præſenti veritate, PP. teſtimonia.* 416
VI. *Clerici non tantùm Patres, ſed & præceptores, & Magiſtri populi.* 420
VII. *Ex ritu Conſecrationis clerici, & Monachi huic auctoritas deeſſe, illi convenire, demonſtratur.* 425
VIII. *Teſtimonium S. Franciſci profertur.* 429

## QUÆSTIO X.

An locò pœnæ, ad Sacerdotium, ſicut ad Monachatum, detrudi aliquis, æquo jure poſſit. 431
Cap. I. *Criminoſos ad Monachatum promoveri poſſe, non Sacerdotium.* 431
II. *Non requirit ſtatus Monachalis, peccata præcedentia, neceſſariò.* 436
III. *Quo ſenſu Monachi, pœnitentes dicuntur.* 439
IV. *Quàm ſit diverſa ratio pœnitentiæ, in Clericis, & Monachis.* 442
V. *Sacerdotium, vel Clericatum, pœnæ loco, imponi non potuiſſe, ſicut Monachatum.* 446
VI. *Reſpondetur exemplis, quibus ad Sacerdotium, aliquos adductos, liquet.* 449
VII. *Enucleatur magis VII. Can. Conc. Tolet. VIII.* 453

VIII. Ec-

VIII. *Eccleſiam in Monaſterium, aliquos invitos detruſiſſe.* 460
IX. *Etiam in perpetuum, ad Monaſteria, detruſi nonnulli.* 463
X. *Quoſdam ex iis, qui in Monaſterium pœnitentiæ cauſâ detrudebantur, ad Monachatus profeſſionem, fuiſſe compulſos.* 467
XI. *Duobus aliis argum. confirmatur doctrina præc. cap.* 474
XII. *Nonnullæ objectiones in contrarium referuntur, ac refelluntur.* 479
XIII. *Alius error pernicioſior refertur.* 483
XIV. *Aliæ ſubtilitates contra prædicta.* 487
XV. *Quædam ex Canonibus adducta examinantur.* 492
XVI. *An Regulares, donatum cœlitùs Conciliis Spiritum, puriùs, nobiliùſque cuſtodiant.* 497

## QUÆSTIO XI.

De nunquam nimia multitudine Sacerdotum. 501
Cap. I. *Ridicula eſt ſententia, de nunquam nimia multitudine Sacerdotum.* 501
II. *Æquum eſſe, ut Clericorum determinatus ſit numerus.* 502
III. *Pauci in primitiva Eccleſia Clerici, ſed gnavi & in officio aſſidui.* 505
IV. *Statutum, ab Eccleſia, ut determinatus eſſet numerus Clericorum.* 506
V. *Monachorum, in Presbyteros & Clericos promovendorum, ab Eccleſia, poteſt numerus determinai.* 509
VI. *Duo corollaria inferuntur.* 513

QUÆ-

## QUÆSTIO XII.


De Sacro, & Eccleſiaſtico principatu, ejusq; diſcrimine, à prophano, & politico. 518

Cap. I. *Unicus inter Angelos, Sacer principatus; duplex inter homines ſacer & prophanus.* 518

II. *Varia diſcrimina, inter Sacrum & politicum principatum.* 521

III. *Alii antiqui PP. pro diſcrimine, inter ſacrum, & politicum principatum.* 529

IV. *Proſecutio ejuſd. Argum. de diverſitate, inter ſacrum & politicum principatum.* 534

V. *Quiſnam illorum principatuum ſit univerſalior, occaſione teſtimonii Caſſiodori.* 538

VI. *Varii proferuntur auctores, pro differentiis, inter utrumque principatum, Eccleſiaſticum, & civilem.* 543

VII. *Oppoſitiones quædam, inter utrumque principatum, explicantur, occaſione teſtimonii Gregor. II.* 546

VIII. *Diverſus, utriuſque principatus, modus procedendi, occaſione teſtimonii, ejuſd. Greg. II. ubi de pœnis à ſacro, & politico magiſtratu infligendis.* 549

IX. *Quid Eccleſiæ agendum, cum iis, qui Eccleſiam non audiunt.* 557

X. *Excellentia ſacri principatus, quo ad modum procedendi.* 562

XI. *Varia alia teſtimonia, quibus uterque principatus diſcernitur.* 564

XII. *Iudicium S. R. E. Cardinal. ac ſummor. Pontif. de utriuſq; principatus diſtinctione.* 570


## QUÆSTIO XIII.


In Eccleſia eſſe aliquam juriſdictionem coactivam. 576


Cap.

Cap. I. *Damnantur, qui jurisdictionem coactivam, Eccleſiæ adimunt.* 576
II. *Fundamenta erroris contrarii refelluntur.* 580
III. *Eccleſiaſtica poteſtas, quomodo corporales pœnas, prodigioſâ virtute inferat.* 582
IV. *Quomodo vim interdum habeat Eccleſia, & pœnas corporales inferat, ratione domeſticæ poteſtatis.* 587
V. *Confirmatur præcedens elucidatio.* 593
VI. *Cogit Eccleſia, ad corporales pœnas ſubeundas, excommunicationis metu.* 596
VII. *Prædicta PP. teſtimonia, non omnem penitus coactionem, parendique neceſſitatem, removent ab Eccleſiaſtico Magiſtratu.* 602
VIII. *Commendatur poteſtas Eccleſiæ, ab æquitate ac ſuavitate.* 607
IX. *Excommunicandi poteſtas eſt coërcitava, ſeu coactiva.* 610
X. *Eadem eſt mens antiquorum PP. de excommunicandi poteſtate coactiva.* 618
XI. *Reſpondetur effugiis adverſariorum.* 621
XII. *Quomodo excommunicatio eſt pœna ſpiritalis, & in ea ſit vis & coactio.* 625
XIII. *Quædam alia corollaria, ex præcedentibus deducuntur.* 630
XIV. *Aliæ prærogativæ, Eccleſiaſticæ poteſtatis.* 633

## QUÆSTIO XIV.

De prærogativa honoris, modò ordini, modò jurisdictioni attributa. 637
Cap. I. *Nulla olim juriſdictionem, niſi in ſui vel inferioris ordinis viros, conveniſſe.* 637
II. *Diaconorum in Presbyteros inſurgentium ambitus*

*ambitus, & antiquus, & antiquis tempo[ri]bus notus.* 6[..]

III. *Catera, ambitionis Diaconorum, teſtim[o]nia.* 6[..]

IV. *Auctoris qq. V. & N.T. teſtimonium; [&] varia circa Reverentiam, ſinguli s ordinib[us] exhibitam, obſervantur.* 6[..]

V. *Decretum Quiniſextæ Syn. quo Diacon[o]rum ambitio reprimitur.* 66

VI. *Decretum Alexii Comeni, & Balſamon[is] teſtimonium, & variæ obſervationes, circ[a] morem græcorum.* 66

VII. *De prærogativa S. R. E. Cardinalium.* 66

QUÆSTIO XV.

Quomodo Diaconorum auctoritas & juriſdictio, progreſſu temporis, ad Clericos, ſuperiorum ordinum extenſa fuerit 668

Cap. I. *Diaconos olim in ſolos Diaconos, & inferiores miniſtros, poteſtatem habuiſſe, iiſque prælatos fuiſſe* 669

II. *Ordo prælationis Archidiaconorum, ſupra Presbyteros, in Gallia.* 671

III. *Magis prægnantia argumenta, in ſavorem Archidiaconorum.* 676

IV. *Occurritur duobus ſcrupulis, in hac materia.* 680

V. *Origo præeminentiæ Archidiaconorum ſupra Presbyteros, in Hiſpania.* 685

VI. *Iſidori Hiſpal. ſententia videtur dubia. propter quid?* 689

VII. *Vera ſententia Iſid. de præminentia Archidiaconorum, ſuo tempore.* 693

VIII. *Origo præeminentiæ Archidiaconorum in Italia, & Oriente.* 697

IX. *De prærogativa Archidiaconorum, ex more Eccleſiæ Orientalis.* 700

X. *Poſteriorum ſæculorum teſtimonia, pro Archidiaconorum præeminentia.* 701

Tiara ſacra, monilib⁹ quinque adornata. 706

*Hymnus Syneſii, Epiſcopi Cyreneſ.*

*Oratio venerab. Bedæ Presbyteri ad Chriſtum concluſio.*

FINIS.

ANT 1316352

XV. a. 9.
6936

Digitized by Google